DIARIUM
LITURGICO-THEOLOGICO-MORALE

SIVE

SACRI RITUS,

INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ MORUMQUE DISCIPLINA.

NOTANDA SINGULIS TEMPORIBUS ATQUE DIEBUS ANNI ECCLESIASTICI ET CIVILIS.

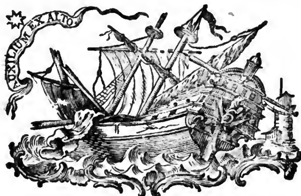
AUCTORE

FERDINANDO TETAMO

PANORMITANO.

ANNUS ECCLESIASTICUS.

TOMUS SECUNDUS.

VENETIIS, MDCCLXXXIV.

EX TYPOGRAPHIA PETRI SAVIONI.

In Via Mercatoria ſub Signo NAVIS.

CUM PUBLICA ADPROBATIONE AC PRIVILEGIO.

PARS SECUNDA
LIBRI IV. TRACTATUS II.
SACRI RITUS,
INSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ, MORUMQUE DISCIPLINA
NOTANDA TEMPORE QUADRAGESIMÆ
SINGULIS SIGILLATIM HEBDOMADIS
A FERIA IV. CINERUM USQUE AD SABBATUM SANCTUM.

CAPUT I.

Not. a fer. IV. Cinerum usq. ad Sab. ante Dom. I. Quadrag.

ARTICULUS I.

Not. in genere.

§. I.

De Horis Canonicis, & Missa.

1 In officio feriali a fer. IV. Cinerum usque ad Vesperas Sabbati proxime sequentis, hymni, Capitula, & alia omnia dicuntur ut in Psalterio per annum; exceptis Antiphonis ad *Benedictus*, & ad *Magnificat:* & post Laudes, Horas, Vesperas, & Completorium dicuntur preces flexis genibus. *Rubr. Brev. in fer. IV. Ciner.* Item licet Vesperæ in diebus jejunii Quadragesimæ dicendæ sint ante refectionem, nihilominus in fer. IV. Cinerum & fer. V. ac VI. proxime sequentibus dicuntur hora consueta, ut monuimus par. 1. c. 3. n. 8. Quarum Rubricarum ratio est, quia solemnitates officii quadragesimalis incipiunt in Dominica prima Quadragesimæ, ut notat Durandus in *Ration. Divin. offic. lib. 6. c. 28. num. 11.* In Dominica vero prædicta incipiunt solemnitates hujusmodi, quia olim observantia Quadragesimalis inchoabat a Dominica prima quadragesimæ; unde ea Dominica dicta est *Caput Quadragesimæ*. Recole dicta par. 1. c. 1. art. 6. initio, & c. 3. qu. 3.

2 Quamvis autem in officio Ecclesiastico tempus quadragesimale incipiat a Dominica prima Quadragesimæ, nihilominus in his etiam quatuor diebus prædictam Dominicam præcedentibus, servanda est Rubrica illa Breviarii in fer. 4. Cin. posita, qua præscribitur, ut in Quadragesima occurrente festo simplici, de eo fiat tantum commemoratio: Officium vero totum de feria. Similiter servanda sunt alia multa pro quadragesimali tempore præscripta, illudque respicientia e. g. Decretum de non recitandis officiis votivis, seu hebdomaticis &c. in Quadragesima. Item illud de non celebrandis octavis in

Quadragesima; & alia similia. Vide dicenda in fer. IV. Cinerum subs. I. Insuper his quoque diebus servanda sunt ea quæ par. I. c. 4. notavimus quoad Missam pro tempore quadragesimali. *In capite Jejunii* (ait Micrologus de eccl. observat: cap. 49.) *Missam dicimus ad Nonam, & omnia facimus ut in Quadragesima. Cum enim illi quatuor dies pro complemento quadragesimalis jejunii recipiantur, necessario quadragesimalem observantiam obtinebunt*. Quod tamen intelligendum est juxta prædicta n. I.

§. II.

Not. pro Jejunio.

3 PRIMIS Ecclesiæ temporibus abstinentia quadragesimalis inchoabat a Dom. I. Quadragesimæ, ut innuimus §. præced. Jejunium vero perfectum a fer. 2. proxime sequenti. Primi ergo quatuor dies ex hebdomada Quinquagesimæ sunt abstinentiæ, & jejunio quadragesimali additi per consuetudinem, licet longo jam ab ævo, ob rationem alibi explicatam; unde feria quarta Cinerum nuncupatur *Caput Jejunii*. Confer Merat. *to. I. part. 4. tit. 6. nu. I.* & dicta a nobis hoc lib. 4. part. I. c. I. art. 6. n. 53. ubi tamen n. 57. notavimus exceptionem pro Civitate Mediolanensi, iisque Diœcesis partibus, in quibus servatur Ritus Ambrosianus, ex quo observantia quadragesimalis incipit a Dominica I. Quadragesimæ.

ARTICULUS II.

Not. primis quatuor diebus Quadragesimæ sigillatim.

SECTIO I.

Not. Fer. IV. Cinerum.

EXPLICANTUR SUBSECTIONIBUS IV.

Subsect. I. *De Horis Canonicis.*
Subsect. II. *De Benedictione, & Aspersione Cinerum.*
Subsect. III. *De Missa.*
Subsect. IV. *De Initio Jejunii, & observantiæ quadragesimalis, & interdictæ Solemnitatis Nuptiarum.*

SUBSECTIO I.

De Horis Canonicis.

EST privilegiata hæc feria, in qua 4
occurrens quodcumque duplex transfertur. *Rubr. gen. Brev. tit.* 10. *n.* 1. & in *not. Brev.* post tabell. occurr. ex decreto Clementis VI. ann. 1352. uti tradit Gavantus *in Rubr. Brev. sect. 6. c.* 10. *n.* 1. qui dat rationem, videlicet, quia hodie convenit, ut populus Christianus pœnitentiæ publicæ det indicia. Vide dicenda inferius n. 25. Hinc ista feria est major, primæ classis; videri possunt dicta lib. I. par. I. c. 2. nu. I. Occurrente itaque hodie festo duplici, transfertur in sequentem diem similiter non impeditam. *Rubr. Brev. hic*. De simplici autem occurrente fit commemoratio. *Rubr. gen. Brev. tit.* 5. *n.* 2. *& tit.* 11. *nu.* 10. Vide rursus dicta lib. I. loc. cit.

Psal-

5 Psalmi Graduales, qui præscribuntur recitari in feriis quartis Quadragesimæ, etiam in hac feria sunt recitandi. *Rubr. Brev. fer.* IV. *Cinerum* Gavant. *sect. 9. cap. 3. n. 7.* Caval. *to. 2. par. 2. c. 46. in decr. 4. n. 1.* In qua vero officii parte psalmi prædicti debeant recitari? diximus part. 1. c. 3. n. 11. An sit obligatio eos recitandi? examinavimus ibi qu. 2. num. 13.

6 A Fer. IV. Cinerum inclusive usque ad Dominicam in Albis inclusive non celebrantur octavæ sine speciali concessione, aut privilegio antiquæ, & immemorabilis consuetudinis; & quæ cœptæ fuerant, abrumpuntur ex *Rub. gen. Brev. tit. 7. n.* 1. Decr. S. C. R. Caval. tom. 2. c. 19. n. 10. & ibi in decr. 1. a n. 7. ubi autem in feria tertia post Dominicam Quinquagesimæ occurrat dies infra octavam; quid faciendum? documus ubi de illa feria n. 16.

7 *Qui habent privilegium celebrandi octavas in Quadragesima, occurrente die infra octavam in fer.* IV. *Cinerum, nullam debent facere commemorationem de octava, neque in Laudibus, neque in Missa*. S. R. C. 2. Januarii 1682. in *Marsicana* apud Caval. *to. 2. c. 19. d.* 2. ob rationem mox assignandam. Vesperæ autem erunt de sequenti die infra octavam, vel de die octava si fiet de ea. Vid. Caval. l. cit. num. 6.

In officio fer. VI. *Cinerum relinquendo commemorationem octavæ, debent Privilegiati dicere Preces, Psalmos Graduales, &c. & servare omnino Rubricas feriæ* IV. *Cinerum*. S. R. C. 24. Januar. 1682. in dicta eadem *Marsicana* ad 2. dub. apud Caval. l. cit. d. 3. Hæc sunt propria ferialis Officii, quæ cum non patiatur Octava, idcirco ejusdem supprimitur commemoratio. Caval. loc. cit. n. 1. & in decr. 2. n. 4. & 5. Itaque dicuntur preces feriales flexis genibus, nec non suffragia Sanctorum, & de Cruce. Itidem officium parvum B. M. Virginis, & Psalmi Graduales, non tamen Officium Defunctorum, licet sit prima dies mensis non impedita, quoniam in Quadragesima pro hujusmodi officio recitando substituitur feria quælibet secunda non impedita pro die prima non impedita. Caval. *in cit. dist. 3. n. 2.*

Occurrente vero apud eosdem privilegiatos in eadem feria VI. Cinerum die octava, officium octavæ omnino cessat ad Nonam feriæ tertiæ præcedentis: ut dictum est in feria tertia post Dominicam Quinquagesimæ pro non privilegiatis, quia eadem est ratio; & ita declaravit S. R. C. 23. Junii 1736. in *Einsidlen* apud Caval. *cit. c. 19. d. 4.*

SUBSECTIO II.

De Benedictione, & Aspersione Cinerum.

§. I.

FERIA IV. post Dominicam Quinquagesimæ nuncupatur feria IV. Cinerum propter cæremoniam benedictionis, & aspersionis Cinerum. Itaque feria IV. Cinerum *Ante Missam benedicuntur Cineres, facti de ramis olivarum, sive aliarum arborum, præcedenti anno benedictis, hoc modo*. Rubr. Miss. hic. Hora competenti parari debet Altare majus simpliciter cum sex candelabris de more, & sine aliis ornamentis, quæ solemnitatem sapiunt, color autem Antipen- 8

pendii, ficut & omnium paramentorum debet effe violaceus. Super Credentiam præter consueta, præparabuntur vas aquæ benedictæ cum afperforio, thuribulum cum navicula, pelvis cum medulla panis, & vas aquæ non benedictæ, ac manutergium pro lotione, & exterfione manuum Celebrantis poft Cinerum diftributionem & denique alia quæcumque adhibenda in fubfequenti Miffa. Ex latere Altaris ad Cornu Epiftolæ præparabitur Miffale apertum fuper pulvino violaceo; & inter Miffale, & cornu Epiftolæ ponetur vas, aut pelvicula munda continens cineres benedicendos: qui cooperti maneant, fi non habeatur operculum ejufdem materiæ, ex qua eft vas, velo violaceo ufque ad eorum benedictionem. Caval. *to.* 4. *c.* 12. *comment. in decr.* 22. *n.* 2. *&* 3. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 6. *n.* 2. *Cineres diftribuendi in fer.* IV. *poft Dominicam Quinquagefimæ debent effe aridi, non vero in modum luti*. S.R.C. 23. Maii 1603. in *Egitanien*, apud Caval. cit. dift. 22. Decet item quod fint bene efpurgati, mundi, & fubtiliffimi.

9 Benedicuntur Cineres facti de Ramis olivarum, five aliorum arborum præcedenti anno benedictis. *Rubr. Miff. hic*, fcilicet benedictis in Dominica Palmarum. Docet autem Quarti *de bened. tit.* 2. *fect.* 1. *dub.* 4. prædictam Rubricam effe mere directivam, & non effe peccatum, communes cineres benedicere. Nihilominus curandum omnino eft, ut fervetur hoc, quod Rubrica præfcribit, ut idem Quarti fatetur, & monet.

10 Ante Miffam benedicuntur cineres ab ipfomet Sacerdote, qui poft benedictionem cinerum celebrare debet Miffam fequentem. Vid. dicta 2. Febr. art. 3. §. 7. fine. Docet autem Meratus *cit. tit.* 6. *n.* 20. & Caval. *l. cit. Comment. in decr.* 23. *n.* 2. ex aliis Auctoribus, & praxi Ecclefiarum, præter benedictionem folemnem faciendam juxta Rubr. immediate ante Miffam, & poft Nonam, ut infra dicemus: benedici poffe privatim, fummoque mane per aliquem Sacerdotem Cineres, qui deinde fuis in vafis per Altaria diftribuantur, ut pro temporis opportunitate valeat fatisfieri votis Populi, feu eorum devotioni, qui facris cineribus afpergi cupiant, fed ufque ad recitatam in Choro Horam Nonam expectare non valeant. Hujufmodi vero privata benedictio fiat modo inferius indicando §. 10.

11 Benedictio, & afperfio Cinerum non eft de juribus mere Parocchialibus; ex Decr. S. C. R. 10. Decembr. 1703. approbante Clemente XI. 12. Januar. 1704. apud Caval. *lo. cit. d.* 2. & Merat. *ind. decr. Miff. n.* 565. vide dicta 2. Febr. art. 3. §. 5. n. 35. Licet igitur regulariter in omnibus Ecclefiis, quemadmodum benedictio, & diftributio candelarum, atque Palmarum. Vid. Caval. *l. cit. in dec.* 1. *n.* 1.

Benedictus XIII. juffit in omnibus Parochialibus Ecclefiis celebrari omnes functiones folemnes, etiam fine numero cantorum, & Miniftrorum: & parvum cæremoniale pro Ecclefiis minoribus evulgari præcepit an. 1725. & fervari mandavit diebus Purificationis B. M. V. fer. IV. Cinerum &c.

§. II.

§. II.

12 **F**INITA *Nona Sacerdos indutus pluviali violaceo, vel sine casula cum Ministris similiter indutis, procedit ad benedicendum Cineres in vase aliquo super Altari positos. Et primo cantatur a Choro sequens Antiphona: Exaudi &c.* Rubr. Miss. hic. *Benedictio publica sacrorum Cinerum facienda in fer. IV. post Dom. Quinquagesimæ; non potest fieri post Tertiam, sed servandæ sunt Rubricæ, quæ præscribunt post Nonam.* S. R. C. 22. Januarii 1701. *in una Camaldulensium Montis Coronæ*; & confirmatum fuit 19. Januar. 1743. in altera eorumdem Camaldulensium Montis Coronæ apud Caval. *l. cit. d.* 23. & 24.

13 *Benedictiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum, & aliæ similes actiones, quas faceret Episcopus præsens; eo absente, vel impedito, ad primam Dignitatem, non vero ad Canonicum Hebdomadarium pertinent.* S. R. C. 21. Martii 1609. in *Pisaurien* apud Caval. *l. cit. d* 4. *Missarum solemnium celebratio, delatio SS. Sacramenti in Processione in ejus festivitate, Candelarum, Cinerum, & Palmarum benedictiones, & functiones similes, quas Episcopus præsens in sua Cathedrali facere solet, & debet juxta formam libri Cæremonialis Episcoporum; absente, vel impedito Episcopo ad primam Dignitatem, & deficiente prima, ad secundam, & sic successive pertinent.* S. R. C. 25. Junii 1611. in *Civitaten.* apud Caval. d. 5. Idemque præscribunt decr. 26. Novembr. 1670. in *Senen.* & 3. Decembr. 1672. *in Andrien.* Sed quoniam Cæremoniale Episcoporum easdem benedictiones disjunctive committit *Canonico hebdomadario, seu Dignitati, vel alteri, ad quem de consuetudine Ecclesiæ celebrare spectat:* existimat Caval. *in* supra cit. d. 4. n. 2. quod ubi alia sit Ecclesiæ consuetudo, servari valeat; & id quidem confirmatur ex eo, quod interrogata S. R. C. *Utrum servari possit asserta consuetudo, ut feria quarta Cinerum Canonicus Turnarius, impedito, vel nolente Episcopo, Cinerum benedictionem peragat, & Missam cantet?* ℟. *Affirmative, & amplius.* S. R. C. 14. April. 1753. in una Conimbric. ad 9. dub. apud Caval. to. 5. in Collect. recentior. Decretor.

Absente Episcopo, benedictiones Candelarum, Cinerum, Palmarum, & Fontis fiant per Celebrantem. S. R. C. 12. Junii 1627. in *Brundusina* apud Caval. to. 4. c. 12. d. 6. Vid. dicta 2. Febr. art. 3. §. 7. fine.

Igitur finita Nona e Sacristia exeunt, & ad Altare accedunt Sacerdos indutus Alba, stola, & pluviali violaceo; Diaconus Alba, stola Diaconali, & planeta plicata similiter violacea; & Subdiaconus Alba, & planeta plicata ejusdem coloris, omnes sine manipulis, tecto capite. Præcedit Thuriferarius sine thuribulo junctis manibus, nudo capite, habens a sinistris alium Acolythum similiter incedentem, qui suo tempore inserviet de vase aquæ benedictæ. Sequuntur Ceroferarii deferentes candelabra cum candelis accensis; Cæremoniarius etiam nudo capite, & junctis manibus, sed hic & incedere potest omnium primus, maxime ubi sit concursus plurimus, ut cum baculo viam paret sequenti Clero. Omnium ultimus procedit Celebrans medius inter sacros Ministros, elevantes fimbrias anteriores Pluvialis manu proximiori, altera infra pectus admota. Quod si celebrans 14

in

in stola, sine pluviali functionem peragat, tunc etiam sacri Ministri abstinebunt a planetis plicatis, sed Diaconus habebit Albam stolam Diaconalem, & Subdiaconus erit dumtaxat in Alba, & incedent unus post alium, manibus junctis, & tecto capite. Porro Celebrans Pluviali utitur in benedictionibus, quæ fiunt in Altari, ex Rubr. gen. Miss. tit. 19. nu. 3. Et cum Celebrans utitur Pluviali, semper deponit manipulum, ex Rubr. cit. n. 4. At ubi Pluviale haberi non potest, Celebrans stet sine planeta cum Alba, & stola, ex Rubr. cit. nu. 4. & sine manipulo, ut volunt Auctores apud Caval. to. 4. cap. 12. Comment. in decr. 26. num. 10.

15 Ubi ad Altare devenerint, deponunt birreta, & præmissis Altari respective debitis reverentiis, ceroferarii super credentiam candelabra deponunt, & Sacerdos medius inter sacros Ministros ascendit ad idem Altare, quod Celebrans osculatur in medio, interim genuflectentibus sacris Ministris: & mox accedit ad librum positum in cornu Epistolæ, ubi medius inter sacros Ministros, ita tamen, ut hi aliquantulum distent ab Altari, legit submissa voce, & manibus junctis Antiphonam: *Exaudi*, quæ interim cantatur in Choro ad modum Introitus Missæ.

§. III.

16 DEINDE *Sacerdos in Cornu Epistolæ, non vertens se ad populum, manibus junctis (quod servatur etiam in Orationibus omnium benedictionum, quoad manus junctas) dicit Dominus vobiscum &c.* Rubr. Miss. hic Deinde Sacerdos persistens in eodem cornu Epistolæ, non vertens se ad populum, dicit manibus junctis: *Dominus vobiscum*: postea: *Oremus*; Cruci inclinando de more caput, manibus tamen adhuc junctis, quibus similiter junctis sequentes quatuor cantat orationes, in quibus dum occurrit signum ✠, cum dextera super cineres format Crucis signum, sinistra interim super Altare posita, & Diacono, qui est ad ejus dexteram, elevante anteriorem pluvialis fimbriam. Porro *modus benedicendi alios, vel rem aliquam, debet esse cum manu recta, & digitis simul junctis, & extensis*. S. R. C. 24. Julii 1683. in *Albiganen.* apud Merat in decr. Miss. num. 732.

§. IV.

17 POSTEA *Celebrans imposito incenso in thuribulo, ter aspergit cineres aqua benedicta, dicendo Antiph. Asperges: sine cantu, & sine Psalmo, & ter adolet incenso. Rubr. Miss. hic.* Finitis orationibus, cum osculis ministrante Diacono, Celebrans imponit, & benedicit de more incensum in thuribulum, & mox accepto Aspersorio, submisse dicens: *Asperges me*, sine cantu, & sine Psalmo, ter aspergit cineres aqua benedicta, in medio scilicet, a dexteris eorumdem cinerum (non sui ipsius celebrantis) & a sinistris: deinde ter itidem incensat eosdem, eodem modo, quo aspersit, nihil tamen dicens.

§. V.

DEINDE *dignior Sacerdos ex Clero, accedens ad Altare, imponit cinerem Celebranti non genuflexo. Si vero non adsit alius Sacerdos, ipsemet cele-* 18

celebrans, genibus flexis coram Altari, sibi ipsi cineres imponit in capite, nihil dicens, & cantatur statim a Choro Antiphona: Immutemur &c. *Sacerdos vero, dum cantantur Antiphonæ, & Responsorium, detecto capite primo imponit Cineres digniori Sacerdoti, a quo ipse accepit, deinde Ministris paratis, genibus flexis, coram Altari, dicens: Memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris.* Rubr. Miss. hic. *Dignior Sacerdos, ad quem spectat, Candelam, Cineres, & Palmam Sacerdoti Celebranti in die Purificationis, in Fer. IV. Cinerum, & in Dominica Palmarum ministrare, debet ab ipsomet Celebrante supradicta accipere stans, non vero flexis genibus.* S. R. C. 30. Augusti 1664. in *Sutrina* apud Caval. to. 4. c. 12. d. 7. Decretum hoc disponit de Canonicis; vide dicta 2. Febr. art. 3. §. 4. n. 24. *Dignior e Clero, a quo Celebrans in diebus Purificationis, Cinerum, & Palmarum recipit Candelam Cineres, & Palmam, debet accedere ad Altare sine stola, & genuflexus sicut alii recipere candelam, Cineres, Palmam a Celebrante, & osculari manum Celebrantis porrigentis candelam, & Palmam.* S. R. C. 14. Febr. 1705. in una Cappuccinor. Galliæ; apud Caval. d. 8. Sermo est de Ecclesiis non Cathedralibus, aut Collegiatis. Vid. dicta 2. Febr. l. cit. Mentio hic fit osculi manus Celebrantis distribuentis candelam, & palmam tantum, & non item Cineres; quia recipiens non osculatur Cineres, nec manum Celebrantis distribuentis, seu aspergentis.

Cineres Episcopo ministrare feria quarta Cinerum, non ad primam Dignitatem, sed ad Canonicum eo die celebrantem pertinet. S. R. C. 28. Maji 1616. in *Brixien.* apud Caval. d. 12. Ubi Candelam, & Palmam Episcopo dat, & primus recipit dignior Canonicus paratus; Cineres imponit Celebrans ejusdem capiti sedentis sine Mitra, & sine Bireto; ipse vero ab Episcopo eosdem recipit non genuflexus, sed ante eum inclinatus; neque Cineres, aut manum osculatur Episcopi.

Dum Episcopus distribuit Cineres, Celebrans, & Ministri debent sedere capitibus coopertis. S. R. C. 20. Aprilis 1708. in *Bracharen.* apud Caval. d. 14. At vero *Celebrans, qui Cineres distribuit, candelas, & Ramos, detecto capite stet.* S. R. C. 18. Julii 1626. in *Pientina* apud Caval. d. 9. ad differentiam Dignitatis Episcopalis; unde *Sacerdos etiamsi sit Dignitas, vel Canonicus, absente, vel impedito Episcopo, distribuens palmas, juxta decretum 18. Julii 1626. stare debet capite detecto.* S. R. C. 31. Martii 1629. in *Pientina* apud Caval. d. 10. Nota tamen quod *Candelæ, Cineres, Palmæ distribuuntur stando cum Mitra in capite ab eo, qui privilegium habet eam gestandi.* S. C. Episcop. 18. Febr. 1650. in *Lucana*, apud Merat. to. 1. par. 4. tit. 6. n. 14.

Igitur thurificatione peracta, Celebrans pergit ad Altaris medium, 19 ubi stat nudo capite conversus ad populum, habens Diaconum a dexteris tenentem vas Cinerum manu dextera, & sinistra elevantem pluvialis fimbriam; & Subdiaconum a sinistris respectivam pluvialis fimbriam similiter elevantem, ambos tamen aliquantulum distantes ab Altaris fronte. Mox accedit dignior de Choro in suo Chorali habitu, sine stola, & facta Cruci genuflexione, & Celebranti profunda reverentia, ascen-

dit ad gradum proximiorem suppedaneo, ubi stans, accepto indicis, & pollicis extremitate modico ex cineribus, imponit cineres super caput Celebrantis stantis quidem, sed capite inclinato, & junctis manibus: imponens autem Cineres format super caput celebrantis signum Crucis dicens: *Memento homo &c.*

Si ex iis de Choro non adsit aliquis in Sacerdotali dignitate constitutus, tunc ipsemet Sacerdos genuflexus utroque genu in suppedaneo Altaris, facie ad illud versa, sibi metipsi ponit cineres in capite, nihil dicendo, sed solum formando signum Crucis super suum caput, quasi cineres a Christo immediate accipiat. Sed quid? si aliquis ex Ministris Celebrantis sit Sacerdos? Adhuc Auctores docent: debere Celebrantem sibi metipsi cineres imponere; Diaconus namque, etsi Sacerdos esset, & multo magis quilibet Minister alter non debet cineres Celebranti imponere, cum in hoc officio sit Minister Celebrantis, & consequenter illo inferior. Ita cum aliis Caval. *Comment. in decr.* 23. *n.* 6. An autem non Sacerdos peccet, si occulte imponat alicui sacros cineres? dicemus infra n. 24. Postquam Celebrans a digniori accepit Cineres, hos imponit eidem digniori genuflexo in suppedaneo manibus junctis, & inclinato capite, qui aspersus cinere, surgit, descendit in planum (cavens ne terga directe vertat Celebranti) ubi iterum ad Altare convertitur, & eidem repetita genuflexione, & Celebranti profunda inclinatione, revertitur ad suum stallum. Si autem dignior prædictus sit Canonicus, vel Prælatus, non genuflectit Cruci sive accedens, sive recedens, sed profundam facit tantummodo reverentiam Cruci, & Celebranti; nisi in Tabernaculo custodiatur SS. Sacramentum.

Post digniorem de Clero recipiunt cineres Ministri sacri extra Ecclesias Cathedrales, & Collegiatas, ut explicabimus §. sequ. Itaque post digniorem de Clero Ministri sacri parati genuflectunt super suppedaneum, idest Diaconus a dexteris, & Subdiaconus a sinistris, & sic genuflexi manibus junctis, & inclinato capite asperguntur a Celebrante sacris cineribus, eidem a Cæremoniario, aut aliquo Acolytho porrectis. Diaconus, dum una cum Subdiacono descendit, Cineres genuflexus accepturus, tradit vas Cinerum Cæremoniario, vel alteri, & aspersus cineribus; illud denuo recipit, iterumque se collocat ad dexteram celebrantis, & Subdiaconus similiter a sinistris, ut prius.

Dum vero, ut supra, Dignior imponit Celebranti cineres, vel Celebrans sibimetipsi in casu, de quo supra; non incipiunt cantari a Choro Antiphonæ: *Immutemur*. Sed solum dum Celebrans imponit cineres digniori Sacerdoti, a quo ipse accepit. Quæ Antiphonæ, si non sufficiant, repetantur, quoad usque cinerum distributio finiatur, ut Rubrica præscribit in simili distributione Palmarum: quemadmodum animadvertit Caval. *Comment. in cit. d.* 23. *n.* 6. Merat. *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 6. *num.* 15.

§. VI.

POSTEA *veniunt alii, primo Clerus per ordinem, deinde populus: & genibus flexis ante Altare singulatim recipiunt Cineres a Sacerdote, ut dictum est de Ministris*. Rubr. Miss. hic. 19

Assi-

Assistentiæ ratio non habetur in receptione Cinerum, Candelarum, & Palmarum, sed quilibet debet accedere secundum prærogativam sui Ordinis. S. R. C. 23. Maii 1603. in *Nolana* apud Caval. d. 15. Postquam Celebrans sacro aspersit cinere Digniorem, & Ministros sacros paratos, aspergit reliquos de Clero, & postea Laicos utriusque sexus. In Ecclesiis autem Cathedralibus, si sacri Ministri fuerint Canonici, debent quidem & ipsi cineres recipere immediate post Digniorem, & ante alios Canonicos, at quoties Ministri non forent Canonici, sed Beneficiati, aut Mansionarii, tunc post digniorem prius excipiunt cineres Canonici omnes, quamvis non sint parati, & post hos succedunt laudati Ministri sacri, nulla habita ratione, quod ministrent parati: sicut statuit Cæremoniale Episcoporum *lib.* 2. *cap.* 19. & hic est sensus allegati Decreti. Canonici Collegiatarum similiter se gerere possunt, seclusa consuetudine in contrarium. Vid. dicta 2. Febr. art. 3. §. 4. n. 22. & 24. sed notetur animadversio facta cit. n. 24. *Si aliquis Princeps, vel Oratores Regum, vel Principum maximorum; vel Rerum publicarum laici adessent, capiunt hac die cineres post Canonicos paratos; Magistratus vero, & Officiales, & alii Laici post omnes de Clero*. Ita Cæremoniale Episcoporum *lib.* 2. *c.* 18. Subdit autem Caval. *Comment. in decr.* 23. *n.* 7. monetque decentius esse, quod etiam Principes hac die accipiant Cineres post omnes de Clero: & ita fieri solere testatur Merat. *supr. cit. tit.* 6. *n.* 17. Quo autem loco Clerus, & Laici debeant recipere cineres, quibusve cæremoniis, quibusque Canonici, & Prælati? intelligi potest ex dictis, ubi de simili distributione candelarum 2. Febr. art. 3. §. 4. n. 28. fine, & n. 29. & dub. sequ. Excipi tantummodo debet ex ibi dictis, quod in hac distributione, quemadmodum supra monuimus, nemo osculatur cineres, aut Celebrantis, seu distribuentis manum.

Super uniuscujusque caput efformat Celebrans cinere signum Crucis interim dicens: *Memento homo &c.* etiam dum sacro aspergit cinere Mulieres, quibus quoque non supra velum, sed supra capillos dari cineres, si comode fieri potest, vult Gavantus in *Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 6. *n.* 6. *lit. r.* & cum aliis Meratus *cit. tit.* 6. *n.* 18. & approbat Caval. *Comment. in decr.* 23. *n.* 9. ne benedictus cinis supra velum aspersus excutiatur, avolet, & dispergatur; sed vide dicenda §. 11. qu. 3. num. 29.

§. VII.

21 COMPLETA *Cinerum impositione Sacerdos dicit: Dominus vobiscum &c.* Rubr. Miss. hic. Si distributio Cinerum terminetur ad cancellos, per planum procedit Celebrans ad latus Epistolæ, & ibi lavat manus in angulo Altaris, vel prope Credentiam cum aqua, & mica panis, (easdem lavat in cornu Epistolæ stans in suppedaneo, quoties prædicta distributio terminata sit ad Altare:) fundente aquam aliquo Acolytho, & Sacris Ministris ministrantibus manutergium; sed magis præstat, ut hi elevent pluvialis fimbrias, & alter Acolythus manutergium præbeat. Aqua autem, & mica panis, quæ deservierunt ad lotionem manuum, uti & Cineres, si qui supersint, decens est, in Sacra-

 rium

rium projiciantur. Caval. *in cit. d.* 23. *n.* 10. & cum aliis Merat. *cit. tit.* 6. *n.* 19. *&* 20. Lotis, extersisque manibus, Celebrans per gradus laterales ascendit ad Cornu Epistolæ, (se solum vertit ad Altare, in eodem cornu Epistolæ persistens, quatenus in suppedaneo manus laverit:) ubi stans in suppedaneo versus Altare, medius inter sacros Ministros, manibus junctis in tono feriali cantat: *Dominus vobiscum*; postea dicit: *Oremus*: Inclinando Caput Cruci, manibus tamen junctis, quibus similiter junctis Cinerum Cæremoniam perficit per recitationem Orationis: *Concede nobis*, ut in Missali.

§. VIII.

22 DEINDE *dicitur Missa*. Rubr. Missalis hic. Postquam Celebrans recitavit Orationem: *Concede*, exuitur pluviali, & accepto manipulo, induitur planeta violacea, sicut & Ministri Sacri suos sumunt manipulos, & procedunt ad Missam celebrandam more solito. An Celebrans possit sumere paramenta ad Altare? Vid. 2. Febr. art. 3. §. 7. n. 41.

§. IX.

23 UBI Cinerum benedictio fit sine Ministris sacris, Acolythi immediate Celebranti ministrant thuribulum, & aquam benedictam, & eorumdem unus a dexteris elevat partem anteriorem pluvialis, si eo Celebrans utatur, dum supra Cineres format signum Crucis, vel eos distribuit; & quatenus non sint in Choro, qui cantent; tunc Antiphonæ *Immitemur, &c.* dicuntur a Celebrante in Cornu Epistolæ, antequam Cineres distribuat; quibus distributis, lotis, extersisque, ut supra, manibus, & dicta Oratione: *Concede*, ministerio eorumdem Acolythorum sumit manipulum, & planetam pro Missa celebranda de more. Caval. *Coment. in decr.* 25. *fine*.

§. X.

DIXIMUS supra §. 1. n. 10. præter 24 benedictionem Cinerum solemnem hora nona faciendam, posse fieri summo mane benedictionem privatam per aliquem Sacerdotem, ut illis aspergantur, qui usque ad prædictam horam recitatam in Choro expectare non valeant. Jamvero privata hujuscemodi benedictio Cinerum fiet per consuetas orationes, & aspersionem aquæ benedictæ, omissis iis, quæ ad majorem solemnitatem spectant, cujusmodi esse Antiphonam: *Exaudi*, incensationem, & Antiphonam: *Immutemur*, existimat Caval. *Comment. in decr.* 23. *nu.* 2. Denique docet Quarti de *Benedict. tit.* 2. *Sect.* 1. *dub.* 3. *fine:* quod si impositio Cinerum a non Sacerdote fiat occulte, vel privatim v. gr. in Sacristia, vel simili loco, nullum videatur esse peccatum; & posset etiam quisque sibi imponere ad satisfaciendum suæ devotioni, quia nulla apparet prohibitio.

§. XI.

Solvuntur nonnullæ quæstiones circa hodiernam functionem Cinerum.

QU. I. Quare in Feria IV. post Dominicam Quinquagesimæ benedicantur Cineres, & hi benedicti super capita imponantur. 25

℟. Con-

℞. Conspergere cinere caput suum, indicium luctus magni olim fuit, & pœnitentiæ signum, ut passim patet ex Scripturis, & Annalibus Ecclesiasticis, & videre est apud Theophilum Raynaudum *to. 2. Sect. 2. q. 7.* ubi etiam explicat, cur Cineres sint Symbolum pœnitentiæ, & mœroris indicium? Hinc priscis etiam temporibus, in Ecclesia, cum publice delinquentes, seu publice patrantes aliquod crimen Infidelitatis, aut luxuriæ, vel homicidii, publicam atque solemnem reciperent pœnitentiam; hujusmodi pœnitentes aspergebantur Cinere a Sacerdotibus, in supradictum signum luctus, & pœnitentiæ.

Hæc autem Cæremonia cum nonnullis aliis, quas refert Cassalius *c. 61.* & videri etiam potest Azorius *Instit. Moral. par. 1. l. 7. c. 21. qu. 6.* ac Raynaud. *l. cit.* fiebat in capite Quadragesimæ, ex Synodo Agathensi, per quod caput Quadragesimæ, hic non est intelligenda Dom. I. Quadragesimæ, licet ea sic soleat appellari: sed hæc Feria IV. ante prædictam Dominicam Quadragesimæ: uti constat ex ordine Romano antiquo *tit. de Ordine in quarta Feria Quadrag.* & bene etiam ostendit idem Cassalius *c. 62.* Quoniam vero, uti hoc lib. 4. par. 1. c. 1. art. 6. notavimus, primis Ecclesiæ temporibus observantia Quadragesimalis inchoabat a Domin. I. Quadrag. & sequenti feria secunda jejunium: atque adeo illa feria erat *in capite jejunii* quadragesimalis: hinc alii apud Merat. to. 1. par. 4. tit. 6. n. 2. tradunt, eo temporis præfatam feriam secundam fuisse laudato ritui aspersionis Cinerum consecratam.

Licet autem ex primaria institutione hac die depravati tantummodo homines pœnitentia publica, atque solemni mulctarentur, prædictoque aspergerentur Cinere; deinde vero sacer hujusmodi ritus extensus est ad alios quoque non publice peccatores, imo etiam innocentes, & justos; atque adeo in capite jejunii Quadragesimalis alii quoque ex fidelibus leviorum criminum rei, aut etiam plane innocentes, & probi aliquam pœnitentiam publicam assumebant, & prædicto Cinere aspergebantur; unde Ordo Rom. loc. cit. ait: *In primis præmonere debet Sacerdos omnes Christianos, ex Sacris Scripturarum testimoniis, quatenus in capite jejunii ad veram confessionem, veramque pœnitentiam festinantius accedant.* Eadem recitat, ac describit Auctor operis *de divin. Offic.* sub nomine Alcini *tit. in capite Jejunii.*

Morinus *de Sacr. pœnit. lib. 7. c. 19.* sentit: ritum imponendi publicam pœnitentiam in hac Fer. IV. Cinerum coepisse Sæculo septimo Ecclesiæ; at vero Raynaudus l. cit. contendit, vix definiri posse, quandonam primum fuerit institutus? Abolita deinde ab Ecclesia fuit justissimis de causis prædicta publica, atque solemnis pœnitentia, seu potius ritus prædictus imponendi publicam, *solemnemque* pœnitentiam; remansit vero cæremonia illa imponendi super caput Cineres in hac Feria ad indicium luctus, & mœroris, tum ratione Passionis Domini nostri, quæ in Quadragesima maxime recolitur: tum etiam in signum pœnitentiæ nostrorum peccatorum, quæ fuerunt causa Passionis Domini. Item quia initium omnis peccati superbia est, humiliamur, dum posito ante oculos pulvere, Minister Dei monet, meminerimus: quia pulvis sumus; & quoniam mortis etiam memoria perutilis est ad mo-

mores corrigendos, in mentem revocat primam illam sententiam, quæ primo Parenti nostro delinquenti denunciata, nos etiam posteros inclusit: scilicet, quia non solum pulvis sumus, sed etiam in pulverem revertemur. Videri potest Durandus *in Ratio. Offic. lib. 6. c. 28. n. 18. & 19.* Joan. Beleth *de divi Offic. c. 89.* & Rayn. *l. cit.* qui etiam sacrum hunc Ecclesiæ ritum miraculis a Deo confirmatum ostendit. Contra quem vero Sectarios blaterantes explodit Petrus Simonis Yprensis Episcopus *exhort. 9.*

Hujusmodi autem Cineres benedicuntur, quia constans, & perpetua fuit Ecclesiæ disciplina, ut nulla re publice utatur, quin prius benedixerit eam; ut cum Thomassino observat Benedictus XIV. *de Fest. lib. 1. c. 8. num. 50.*

26 Diximus: Pœnitentiam publicam, atque *solemnem* ab Ecclesia fuisse abolitam. Non sic autem Pœnitentia simpliciter publica: hæc enim contra peccantes publice, cum aliorum scandalo gravi, hactenus adhibetur, & per se est adhibenda, ad removendum scandalum, juxta monitum Apostoli *1. ad Timoth. 5. 20. Peccantes coram omnibus argue: ut cæteri timorem habeant.* Accedit Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 8. de Reformat.* ubi decernit, publicos cum aliorum scandalo peccatores pœnitentia publica puniendos: nisi aliquando aliter Episcopo videatur: *Quando igitur* (inquit Concilium,) *ab aliquo publice, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosque fuisse, non sit dubitandum: huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publice injungi oportet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit; suæ emendationis testimonio ad rectam revocet vitam. Episcopus tamen publicæ hoc pœnitentiæ genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire.* Hæc Tridentinum. Pro peccatis tamen occultis pœnitentiam publicam Confessarii non debent imponere, juxta præsentem certe laudabilem usum Ecclesiæ. Videatur La-Croix *lib. 6. par. 2. qu. 174. num. 1265.*

Veterem vero disciplinam illam mulctandi in capite jejunii quadragesimalis Peccatores publicos publica, solemnique pœnitentia, nonnullis Ecclesiis particulalibus placuit hactenus custodire. Profecto S. Carolus Borromæus in suis Conciliis Mediolanensibus tertio, & quinto jubet Parochis, deferre Episcopo mense uno ante initium Quadragesimæ publicorum nomina Peccatorum: ut ipsius Quadragesimæ initio possint ab Ecclesia expelli: deinde vero reconciliari Feria v. in Cœna Domini juxta Pontificale Romanum; de qua solemni reconciliatione cæremoniali, non item Sacramentali, dicemus aliqua ubi de dicta feria subs. 9. Quod etiam servavit in sua Ecclesia, dum esset Archiepiscopus Beneventanus Benedictus XIII. teste Benedicto XIV. *de fest. Dom. c. 6. §. 8.*

Qu. II. An sit obligatio sumendi in hac feria prædictum Cinerem benedictum? 27

℟. Cardinalis Bellarminus *lib. 4. de Rom. Pont. c. 18.* censet hujusmodi consuetudinem, sumendi in hac feria Cinerem benedictum, in Christiano Populo receptam esse ex devotione tantum, non vero ex obligatione. Profecto quamplurimi sunt, qui hujusmodi cinere non asperguntur: nec tamen ideo se peccare, putant; neque a Pa-

a Pastoribus Ecclesiæ tamquam de peccato reprehenduntur. Id tamen non est intelligendum, si omitteretur ex contemptu consuetudinis Ecclesiasticæ: ut per se patet. Idem docet Trullench *in exposit. Bul. Cruc. lib.* 1. §. 4. *dub.* 3. *nu.* 4. Quarti *de Benedict. tit.* 2. *sect.* 1. *dub.* 2. Idipsum significat Viva *in prop.* 30. *ab Alexandro VII. damn.* fine.

28 Qu. III. Utrum his Cineribus benedictis debeatur aliquis religiosus respectus, ex quo non possint adhiberi ut prius, nec dispergi, aut projici in loca immunda?

℞. De his Cineribus idem prorsus affirmandum, quod docuimus de Cereis benedictis in festo Purificationis; cum eadem, & forte etiam major pro his Cineribus militet ratio, ex qua similiter nequeant adhiberi ad usus communes, & profanos, quantumvis decentes; multo minus debent dispergi, aut projici in loca immunda, vel ubi possint, prætereuntium pedibus conculcari. Debetur itaque his Cineribus aliquis positivus religiosus respectus, quemadmodum diximus, deberi prædictis Cereis benedictis. Profecto hi Cineres non absimili ritu benedicuntur, & destinantur ad usum omnino Ecclesiasticum; ut facile constat ex dictis. Unde benedicuntur benedictione *media* inter simpliciter consecrativam, & simpliciter invocativam; quæ autem sic benedicuntur, debent religiose tractari. Ad horum intelligentiam oportet videre quæ, de Cereis benedictis disputantes, docuimus tr. 1. 2. Febr. art. 3. §. 8. q. 3. Favent hic Caval. *to.* 4. *c.* 12. *Comment. in decr.* 23. *n.* 10. Meratus, & alii, qui, ut diximus §. 7. volunt, si qui post distributionem supersint Cineres, imo & ipsa panis mica, cum qua Celebrans extersit digitos post distributionem Cinerum, & aqua ad lavandas manus tunc adhibita projiciantur in Sacrarium. Item iidem, & Gavantus in *Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 6. *n.* 6. *litt. r.* uti notavimus §. 6. fine, volunt, non solum viris, sed etiam fœminis, non supra velum capitis, sed supra capillos ipsis dari Cineres, si commode fieri potest, ne benedictus cinis supra velum aspersus facile excutiatur, avolet, & deperdatur. Quo modo loquendi significant, se supponere prædictis Cineribus deberi aliquem respectum, & reverentiam religiosam, ex qua non possint tractari ut poterant priusquam benedicerentur.

Nota vero hic laudatos Auctores 29 volentes: Fœminis etiam imponendos Cineres supra capillos: bene addere: *si commode fieri potest*, quia nimirum servanda est consuetudo Regionum, & inspiciendum quid ipsa permittat, aut vetet? ob respectum modestiæ, & honestatis, seu castitatis. Apud nos Siculos quidem, videtur excusare ratio, & respectus decentiæ, modestiæ, & honestatis nostrarum Mulierum, saltem in Templo, quæ nigro coopertæ velo accedentes, non patiuntur, nisi supra velum sibi Cineres imponi. Et omnino non converit a Celebrante moneri, quod caput detegant, ut Cinere benedicto aspergantur in eo. Nec oportet digitis premere, seu tangere caput Mulierum, sed sufficit simpliciter super mittere Cinerem in modum Crucis, & ita decet, quia *Bonum est homini, mulierem non tangere* 1. ad Corinth. 7. 1. sine præcisa necessitate, quæ hic non datur.

Et confirmatur ex eo, quia hujusmodi decentiæ, & honestatis respectus

ctus prævalere debet ex gravissimorum Auctorum sententia in rebus etiam longe majori reverentia dignis: e.g. Si Sacerdote Eucharistiam ministrante Mulieri, particula decidat in sinum, vel intra vestes illius: permitti potest, ut ipsamet, vel alia Mulier manu sua extrahat, & reponat in Ciborium. Indecens enim foret, & plerumque scandalosum, si Sacerdos ipse eximeret, inquit La Croix *lib 6. par. 1. qu. 94. §. 2. n. 485.* Idipsum cum Quarti docet etiam Bened. XIV. *de Sacr. Miss. l. 1. c. 20. fine*, ubi quidem ait, quod in casu prædicto decet, ut non Sacerdos, sed ipsa Fœmina particulam, vel fragmentum quærat, & suis ipsa manibus sibi in os injiciat. Consentit cum Tonellio, & aliis Caval. *to. 4. cap. 4. in d. 9. n. 15.*

Dices: Longe majorem indecentiam esse, imo & spirituale Sacerdotis ipsius timeri posse periculum, si ad Sacram particulam extrahendam manus imponeret intra, sive supra nudum pectus Mulieris, quam solum supra nudum caput ejusdem. Respondeo, non inficior quidem; sed etiam fatendum est, longe majorem reverentiam deberi Eucharistiæ præ Cineribus benedictis. Jam vero sicuti se habet magis ad magis, ita se habet minus ad minus. Si ergo non obstante longe majori reverentia debita Eucharistiæ præ Cineribus benedictis, ex qua sub gravi interdictum est Mulieri, Eucharistiam tangere; nihilominus potest, non haberi respectus hujusmodi, ad vitandam indecentiam, & inhonestatem illam majorem, quæ est in discooperitione, & tactu nudi pectoris muliebris. Ita a pari, ad vitandam quamvis minorem indecentiam & inhonestatem, quæ est in discooperitione, & tactu nudati capitis ejusdem Mulieris, potest non haberi respectus reverentiæ Cineribus benedictis debitæ, longe minoris præ Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

SUBSECTIO III.

De Missa.

In Fer. IV. Cinerum Missa ut in propr. Si ocurrat Festum simplex, fit de eo commemoratio, & in hoc casu 3. or. *A cunctis*. Præfat. Quadragesimal. & loco *Ite Missa est*, dicitur. ℣. *Benedicamus Domino*. ℟. *Deo gratias*. Color Parament. violaceus. Vide dicta 1. par. c. 4. 30

In diebus in quibus non potest fieri de festo duplici, prohibentur Missæ votivæ, & de Requiem. S. R. C. 28. Augusti 1627. *In una Urbis*. Apud Caval. *tom. 3. c. 9. d. 2.* Hinc habes, in Fer. IV. Cinerum prohiberi Missas votivas, & Defunctorum. Vid. Caval. l. cit. n. 2. La Croix *lib. 6. par. 2. qu. 72. §. 2. num. 498. & qu. 73. §. 1. n. 506.* Gavant. *in Rubr. Miss. par. 1. tit. 4. n. 3. lit. o.* Merat. *ibi n. 11.* Neque pro Anniversario potest cantari Missa *de Requiem*. Vid. dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 9. n. 9. An autem præsente Cadavere liceat hodie una Missa solemnis de Requiem? Vide l. cit. c. 8. n. 22. Sacra Rit. Congregatio interrogata: utrum in Cathedrali Vilnensi, cum multæ fundatæ essent Missæ votivæ quotidianæ in cantu, hæ essent prohibitæ, quando per Rubricas Missalis, ac Decreta Sacræ Congregationis prohibentur Missæ votivæ privatæ: videli- 31

delicet infra Oct. Nat. Epiphan. in Fer. IV. Cinerum &c.? Respondit affirmative: & pro votivis substituendas esse Missas de festo, seu de feria in cantu; vel ex rationabili causa ab Ordinario dignoscenda, & approbanda, substituendas Missas de festo, seu de feria lectas, & sic satisfieri posse fundationi. 22. Decembr. 1753. in *Vilnen.* ad 6. 7. & 8. dub. apud Caval. *to.* 5. *in Collect. recent. Decret.* At vero requisita eadem S. C. R. utrum in Cathedrali Conimbricensi Canonici possent, ac tenerentur in Feria IV. Cinerum transferre Processionem quamdam, & aliquas Commemorationes pro Defunctis, ad quas ex legato tenebantur, ut Expositionem SS. Sacramenti Quadraginta horarum facere possent; seu potius an melius esset, dictam expositionem in aliam diem transferre, ut prædictis functionibus mentem Testatorum adimplerent? Respondit: *Negative quo ad primam partem: affirmative quo ad secundam: nempe Expositionem SS. Sacramenti esse transferendam in aliam diem commodiorem, arbitrio Episcopi, & amplius.* 14. April. 1753. apud Caval. loc. cit.

Licet in Ecclesiis, ubi Titulus est Ecclesiæ, vel concursus Populi ad Celebrandum festum, quod transferri debet, possint cantari duæ Missæ, una de die, alia de festo: excipitur tamen feria IV. Cinerum, Rubr. gen. Miss. tit. 6. Sunt & nonnulli alii dies suis locis notati, & notandi.

Si Festum S. Mathiæ Ap. incidat in die Cinerum, esse nihilominus observandum in foro hac ipsa die: docuimus tr. 1. 24. Febr. art. 4. sect. 1. num. 8.

32 Qui habent privilegium celebrandi Octavam in Quadragesima, observent ea, quæ notavimus subs. 1. n. 7. Hic autem tantummodo subdimus, atque animadvertimus cum Caval. *to.* 5. *c.* 12. *n.* 16. (alias ex errore 17.) ab hujusmodi privilegiatis non esse dicendum *Credo* in Missa de hac feria: quod feriali Missæ denegatur, etiamsi celebretur infra Octavam; exemplum habes in Missa Litaniarum S. Marci occurrentium infra Octavam Paschæ: quo casu non dicitur *Credo*, nec dicitur *Gloria*; vide dicta tr. 1. 14. Aug. n. 3.

SUBSECTIO IV.

De initio Jejunii, & observant. Quadrages. ac interdictæ solemnitatis Nuptiarum.

HODIE (particulari quodam loco excepto, quem indicavimus n. 3.) incipit jejunium, & observantia quadragesimalis, unde hæc feria *Caput jejunii*, appellari solet, & non initium Quadragesimæ, quia olim Quadragesima inchoabat a Dom. 1. Quadragesimæ, ut loc. cit. innuimus, & vidimus par. 1. l. infra cit. licet aliquando appelletur etiam hæc feria *Caput Quadragesimæ*: ut notavimus n. 25. Communiter vero vocatur Feria IV. Cinerum, ob impositionem Cinerum. Vid. dicta par. 1. c. 1. art. 6. n. 53. 33

An hodie possint dari pauperibus carnis reliquiæ, quæ heri non fuerint absumptæ? Vid. cit. c. 1. art. 8. qu. 16. num. 103.

Ubi est diversitas Calendarii quid notandum pro initio jejunii, & observantiæ Quadragesimalis? Vid. cit. c. 1. art. 6. a n. 59.

A fer. IV. Cinerum prohiberi solemnitates Nuptiarum, notavimus cit. par. 1. cap. 7.

SECTIO II.

Not. Fer. V. post Cineres.

De Horis Canonicis.

34 Si Festum S. Matthiæ Ap. inciderit in fer. IV. Cinerum. Vid. dicta tr. 1. 24. Febr. art. 4.

De Missa.

35 Si hodie occurrat festum SS. Quadraginta Martyrum, variandam esse orationem secretam hujus feriæ, docuimus tr. 1. 10. Martii art. 2.

SECTIO III.

Not. Fer. VI. post Cineres.

De Psalmis pœnitential. ac Litaniis.

36 Hodie in feriali officio dicuntur Psalmi pœnitentiales cum Litaniis. *Rubr. Brev.* in qua parte officii recitari debeant? Diximus hoc lib. 4. par. 1. c. 7. n. 11. An sit aliqua obligatio recitandi? examinavimus ibidem qu. 2. n. 13.

SECTIO IV.

Not. in Sab. post Cineres.

De Horis Canonicis.

37 Hodie incipiunt recitari Vesperæ ante prandium, seu ante Meridiem. Vide dicta 1. par. c. 3. qu. 3. ubi etiam exposuimus, cur ab hoc Sabbato incipiant ante Meridiem recitari? & cur prædicto tempore recitentur per totam Quadragesimam exceptis Dominicis? & ubi etiam examinavimus; an nihilominus possint licite recitari post prandium, seu post Meridiem, ut cæteroqui aliis anni diebus fieri consuevit?

Privilegiati ad celebrandas octavas in Quadragesima, videant ea, quæ notavimus locis indicatis cit. par. 1. c. 3. n. 9.

De Missa.

In Sabbato post Cineres idem est officium Missæ, quod in præcedenti feria sexta, quia posterius est Sancto Gregorio, cum oratione tamen diversa; ut observat Gavant. *in Rubr. Miss. par. 4. tit. 6. n. 10.* 38

CAPUT II.

Not. in Hebd. 1. Quadragesimæ, seu a Dom. 1. Quadrag. usq. ad Sab. sequens.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. 1. Quadragesimæ.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS IV.

Sect. I. *De Horis Canonicis.*
Sect. II. *De Missa.*
Sect. III. *Not. pro Jejunio, & observ. Quadrag.*
Sect. IV. *De Edictis Fidei.*

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

Dominica prima Quadragesimæ, major, primæ classis, numquam omittitur, quocumque festo occurrente. *Rub. gen. Brev. tit. 9. num. 3. tit. 10.* 1

tit. 10. *nu.* 1. & in duab. tabel. post Rubr. gen. Brev. & Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 5. *n.* 11. Habet vero rit. semid. *Rubr. gen. Brev. tit.* 2. *n.* 1. Vid. dicta l. 1. par. 1. c. 2. n. 1. Hæc autem Dominica vocari solet *Caput Quadragesimæ* ob rationem dictam hic c. 1. n. 1. Vesperæ non recitantur ante prandium, sed hora consueta per annum, & similiter in cæteris sequentibus Dominicis; secundum dicta par. 1. c. 3. n. 8. & 14.

2 Responsoria Horarum, quæ ponuntur in prima Dominica Quadragesimæ, dicuntur in officio de tempore usque ad Dominicam Passionis exclusive. *Rubr. gen. Miss. tit.* 28. *n.* 4. Privilegiati ad Celebrandas Octavas in Quadragesima, videant ea, quæ notavimus locis indicatis cit. par. 1. c. 3. n. 9.

SECTIO II.

De Missa.

3 PRÆFATIO non dicitur de Trinitate, sed Quadragesimalis: *Qui corporali jejunio*, quia est propria de Tempore. Dicitur autem etiam in Dominicis Præfatio de jejunio, quamvis non jejunemus, ob rationem assignatam 1. par. c. 4. n. 4.

Cur in Dom. non dicatur in fine Missæ oratio super Populum, sicut in Feriis Quadragesimæ? Intellige ex dictis cit. c. 4. n. 5.

4 Licet in Ecclesiis, ubi Titulus est Ecclesiæ, vel concursus Populi, ad celebrandum festum, quod transferri debet, possint cantari duæ Missæ, una de die, alia de festo: excipitur tamen Dominica prima Quadragesimæ. *Rubr. gen. Miss. tit.* 6. Sunt nonnulli alii dies suis locis notati, & notandi.

Observat Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 6. *num.* 11. Dominicam I. Quadrag. aliquando occurrere die decima sexta Februarii, & eam ipsam diem esse, qua Christus tentatus fuit, ut in Evangelio Dominicæ hujus. Ita Gavant. ex Augustino Torniello in Annal. Idem docet a Lapide *in Matth.* 4. 3. 5

Nota insuper post epistolam hodie recitari Psalmum: *Qui habitat*, qui tamen in quibusdam verbis est diversus a versione editionis Latinæ vulgatæ, ut patet. Rationem vero hujusmodi diversitatis habes tr. 1. 6. Januarii art. 1. sect. 2. qu. 2.

SECTIO III.

Not. pro Jejunio, & observat. Quadrages.

DOMINICAM I. Quadragesimæ vocari *Caput Quagradesimæ*, quia in ea olim incipiebat abstinentia Quadragesimalis, significavimus c. 1. n. 1. 6

Non esse obligationem jejunandi, seu servandi unicam refectionem in Dominicis Quadragesimæ: diximus 1. par. cap. 1. art. 7. initio. Debere tamen servari abstinentiam, seu observantiam Quadragesimalem: monuimus ibidem. An autem comedi possint ova, & lacticinia in Dominicis Quadragesimæ? examinavimus ibi art. 9. qu. 1. & 2. An liceat jejunare in Dominicis, examinavimus tr. 1. l. 2. ubi de Dom. art. 9. qu. 1.

SECTIO IV.

De Edictis Fidei.

SINGULIS Annis in Dominica prima Quadragesimæ, sicut & in Dominica prima Adventus, ut ibi 7

C 2 no-

notavimus, promulgandum est Romæ, & in vicinis Civitatibus Fidei Edictum Universalis Inquisitionis Romanæ, ex Decreto ejusdem S. Inquisitionis 10. Martii 1677. Hujusmodi autem edictorum exemplum damus hic subject. seq. subs. 1. Variasque deinde Subs. 2. quæstiones solvemus tum quoad hoc, tum quoad alium Fidei Edictum promulgari solitum in Sicilia Dom. 2. Quadrag.

SUBSECTIO I.

EDICTUM

Universalis Inquisitionis Romanæ.

8 Noi ec. *per la misericordia di Dio, della Santa Chiesa Romana Cardinali in tutta la Repubblica Cristiana contro l'eretica pravità Generali Inquisitori dalla Santa Sede Appostolica specialmente Deputati.*

Essendo a noi per la continua esperienza manifesto, che molti per malizia, altri por inobedienza, ed altri per ignoranza non soddisfano all'obbligo, che hanno di denunziare al Sant' Offizio li delitti spettanti ad esso, e che per ciò succedono grandissimi inconvenienti, ed errori, non solamente contro i buoni, e Cristiani costumi, ma ancora contro la Fede Cattolica: Noi pertanto, a' quali spezialmente deve essere a cuore la Gloria di Dio, la conservazione ed augumento della Fede Cattolica, e la salute delle Anime, volendo provvedere a tanto disordine, con autorità Appostolica a Noi commessa, comandiamo in virtù di Santa Ubbidienza, e sotto pena di scomunica di lata sentenza, oltre le altre pene prescritte da' sacri Canoni, Decreti, Costituzioni, e Bolle de' Sommi Pontefici, per tenore del presente Editto a tutte, e ciascuna persona di qualunque stato, grado, e condizione, o Dignità, così Ecclesiastica, come secolare, che fra il termine di trenta giorni, dieci de' quali per il primo, dieci per il secondo, e dieci per il terzo termine perentorio, si debbono rivelare, e giuridicamente notificare al Sant' Offizio, ovvero agli Ordinarii, tutti, e ciascuno di quelli, de' quali sappiano, o abbiano avuto, o avranno notizia;

Che sieno Eretici, o sospetti, o diffamati di Eresia, o credenti, fautori, o ricettatori, o difensori loro, o abbiano aderito, o aderiscano a' Riti de' Giudei, o Maomettani, o de' Gentili, o abbiano apostatato dalla Santa Fede Cristiana.

Che abbiano fatti, o facciano atti, da' quali si possa argomentare patto espresso, o tacito col Demonio, esercitando incanti, magie, sortilegii, porgendoli suffimigj, incensi, per trovar tesori, ed altri intenti, chiedendo da lui risposte, e invocandolo, ed a questo effetto promettergli obbedienza, e consegrargli pentacoli, libri, spade, specchi, o altre cose, nelle quali intervenga il nome, ed opera sua.

Che si siano ingeriti, o ingeriscano, in far esperimenti di Negromanzia, e qualsisia altra sorte di Magia, con entrare ne' Circoli, far l' esperimento della Caraffa, del Crivello, e per trovare i medesimi tesori, e cose nascoste rubate, o perdute, e fare altre simili, e superstiziose azioni ad altri fini, massime con abuso de' Sagramenti, o di cose Sagre, e Benedette.

Che senza licenza dovuta, ritenghino scritti, che contenghino eresie, o libri eretici, che trattino ex professo di Reli-

Religione, o che li abbino letti, o tenuti, o stampati, o fatti stampare, o li leggano, tengano, stampano, fanno stampare, introducano, difendano, sotto qualsisia pretesto, o colore.

Che abbiano libri di Negromanzia, Maggia, o contineanti incantesimi, sortilegj, e simili superstizioni, massime con abuso di cose Sagre.

Che contro il Voto solenne fatto nella Professione in qualsivoglia Religione approvata, o dopo aver preso l'Ordine sagro, abbia contratto, o contragga Matrimonio.

Che vivendo la prima Moglie, pigli la seconda; o vivendo il primo Marito, pigli il secondo.

Che contro i Decreti, e Costituzioni Appostoliche abbino abusato, o abusino il Sagramento della Penitenza, servendosi della Confessione, e Confessionario a fini disonesti, sollecitando in essi i penitenti ad turpia, ed avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per il quale è stato istituito.

Che abbiano proferito, o proferiscano bestemmie ereticali contro Dio, la Beatissima Vergine, e Santi, o procedino a qualche atto di offesa, e disprezzo contro le Imagini, o Figure rappresentanti il medesimo.

Che abbiano tenute, o tenghino occulte conventicole, o radunanze in pregiudizio, disprezzo, o contro la Religione.

Che abbiano indotto qualche Cristiano ad abbracciare il Giudaismo, o altra Setta contraria alla Fede Cattolica, o impedito i Giudei, o Turchi a battezzarsi.

Che non essendo ordinati Sacerdoti s'abbiano con sagrilego ardire usurpato, o si usurpino di celebrar Messa, ancorchè non abbiano proferito le parole della consegrazione; o abbiano presunto di ministrare il Sagramento della Penitenza a' Fedeli di Cristo, ancorchè non si sia venuto all'atto dell'assoluzione.

Inoltre si dichiara, che quelli, i quali non denuncieranno, come si ordina col presente Edito, non possino essere da alcuno assoluti, se non dal Sant'Offizio, dopo che averanno in esso giuridicamente rivelato li delinquenti, al che non possono soddisfare con bollettini, o lettere senza nome, e cognome dell'Autore, o altri modi incerti, de' quali non si tiene conto alcuno nel Santo Tribunale.

Si dichiara anche, che con la suddetta espressione de' casi di sopra da Noi specificati da rivelarsi, non si escludono gl'altri casi spettanti al Sant'Offizio, che per altro sono compresi nei sacri Canoni, Costituzioni, e Bolle de' Sommi Pontefici; nemmeno col presente Edito s'intenda derogato alle altre provisioni Canoniche Appostoliche, ed agl' altri Editi degli Ordinarj, ed Inquisitori.

Ed a fine, che del presente Editto non si possa pretendere ignoranza, comandiamo, che sia affisso per i luoghi soliti di Roma, e si notifichi alli Vescovi delle Città vicine a Roma, nelle quali non sono Inquisitori; acciò lo pubblichino, ed ordinino, che li Parrochi delle loro Diocesi lo leggano ogni anno la prima Domenica dell'Avvento, e la prima Domenica di Quaresima; il che parimente vogliamo, che si facci dalli Parrochi, e Regolari di Roma nelle loro Chiese, in tempo che si troverà in esse congregato il popolo, e poi farne attaccare alle porte delle loro Chiese, e Sagristie di esse un'esemplare

del

del medesimo, per osservare quanto in esso si ordina.

Dal Palazzo del Sant' Offizio questo dì 10. Marzo 1677.

Loco ✠ Sigilli.

Franciscus Ricardus S. Romanæ & Universalis Inquisitionis Not.

Exemplum aliud Edicti DD. Inquisitorum Regni Siciliæ promulgari ibi solitum Dom. 2. Quadrag. describit Felix Potestas tom. 2. Exam. Confess. par. 2. c. 3. apud quem videri potest.

SUBSECTIO II.

Quæstiones variæ super Edictis Fidei.

§. I.

De obligatione assistendi promulgationi Edictorum Fidei.

9 INQUISITORES fidei, quando sua promulgant Edicta, præcipiunt, ut assistat populus, & Clerus, sub pœna excommunicationis.

Qu. I. Utrum hoc illorum præceptum, obliget sub mortali? & excommunicatio prædicta ab ipsis valide fulminetur?

℞. Affirmative ad utrumque; & probatur ratione finis gravis, quia nimirum est ad exaltationem fidei, & ut sciant fideles, quænam delicta contra fidem Catholicam sint denuncianda ipsis Inquisitoribus contra hæreticam pravitatem, & Apostasiam. Et hanc sententiam tenent Simanca, Joan. Rojas, Alphonsus Narbona, & Avila, quos citat, & sequitur Diana *edit. coord. tom.* 5. *tr.* 10. *R.* 24. §. 2. Dianam sequitur Chiavetta *Instit. Juris Canon. lib.* 3. *part.* 2. *c.* 3. §. 4. *n.* 38. Quidquid in contrarium docuerit Angelus apud eumdem Dianam l. cit. §. 1. Sensus tamen hujusce Conclusionis est quod Superiores Ecclesiarum respective teneantur sub gravi legere per se, vel per alium hujusmodi Edicta tempore, & loco quo populus assistat; ut melius in qu. sequ.

Qu. II. Utrum hujusmodi præceptum ita afficiat singulos de populo, & Clero, ut peccet mortaliter, & excommunicationem incurrat, qui possit assistere hujusmodi Inquisitorum Concionibus, & non assistat? 10

℞. Negative, secluso contemptu; sed sufficit, si competens multitudo Concionibus prædictis assistet. Itaque non peccat qui moraliter certus est, competentem multitudinem, ut semper videmus accidere, ad hujusmodi conciones audiendas accedere. Idque patet ex eo, quia impossibile est, quod universus Clerus, & populus, præsertim in magnis Civitatibus, etiamsi velit, valeat hujusmodi Conciones audire: cum evidens sit, Templum, seu locum, in quo dictas Conciones solent Inquisitores habere, non posse minimam illius capere partem; atque adeo esse nequit intentio Dominorum Inquisitorum, ut cunctus omnino Clerus, & populus assistat, sed solum competens multitudo. Profecto dispositio, quantumvis generalis non extenditur ad non verisimilia, neque ad ea, quæ specialiter quis non expressisset, ut cum aliis animadvertit Caval. *Comment. in decr. S. C. R. to.* 1. *c.* 3. *in d.* 1. *n.* 48. qui item n. 46. cum Barbosa *de appell.*

pell. verb. appell. 205. notat, Populi appellatione venire omnes Nobiles, & Plebejos, & sic universos Cives, connumeratis etiam Patriciis, & Senatoribus; qui etiam Laici nuncupantur. Porro quod latine dicitur populus græce dicitur λαὸς. Vide dicenda in Dom. Resurr. art. 7. qu. 5. num. 45.

Confirmatur ex usu, & praxi; optime enim vident ipsimet DD. Inquisitores populum, & Clerum non interesse universum hujusmodi Concionibus, & tamen ipsi non reclamant, nec urgent.

11 Animadvertendum insuper est: quod qui ignorat Edicta, quæ promulgari, & ordinationes, quæ præscribi solent in hujusmodi Concionibus S. Officii, tenetur de illis, inquirere, & per alios edoceri, si nolit, aut etiamsi non possit assistere. Ratio est, quia, licet, secundum modo dicta, præceptum assistendi prædictis Concionibus non ita ad singulos dirigatur, ut absolute, & simpliciter singulos cogat semper assistere; at vero præceptum denunciandi Inquisitioni delicta contra fidem Catholicam, quæ in Inquisitorum Edictis hujusmodi recitantur, & explicantur, præceptum, inquam, illud ita singulos urget, ut absolute, & simpliciter neminem prorsus excipiat: quod satis constat. Omnes ergo, & singuli scire debent, quænam sint illa delicta, quæ denunciare tenentur.

12 Qu. III. An prædicti Inquisitores possint prohibere sub pœna excommunicationis, ne alii prædicent, quoties ipsi pro facto fidei prædicare velint?

℞. Affirmative. Chiavetta l. cit.

§. II.

De delictis, & Personis denunciandis.

Qu. I. Quænam delicta sint Inquisitoribus S. Officii denuncianda? 13

℞. Omnia delicta externa contra fidem Ecclesiæ Catholicæ: scilicet crimen hæresis externæ, Judaismi, Idololatriæ &c. ut latius explicatur in Edictis S. Officii, & videri etiam potest Azor. *Instit. Moral. part.* 1. *l.* 8. *c.* 18. *qu.* 17.

Itaque ex allegatis edictis denunciandi sunt Hæretici, & suspecti de hæresi, schismatici, eorum fautores & receptatores; item superstitiosi, si illorum superstitio sit cum expressa, vel tacita Dæmonis invocatione, & sit mortaliter peccaminosa. Item docentes, defendentes, aut prædicantes aliquam ex propositionibus damnatis a summis Pontificibus, & proferentes aliquam ex propositionibus pravis ad S. Officium spectantibus. Vid. Luc. Ferrar. *in sua Bibliot. edit.* 3. *Bonon.* V. *Denunciat. ad delict.* a n. 2. Item denunciandi sunt Confessarii in actu sacramentalis Confessionis, seu occasione &c. solicitantes ad turpia in materia sexti præcepti, ut explicatur in Bullis PP. describendis §. ultimo, & etiam declarabimus hic pluribus quæstionibus. Denique denunciandi sunt Confessarii, qui a Pœnitente in Confessione exquisierint nomen complicis cum denegatione absolutionis. Vide Constit. Bened. XIV. incip. *Ubi primam*. §. *Quicumque vero*: est n. 52. in select. Constit. ejusdem Pontificis par. 1. & Constit. ejusdem Pont. incip. *Ad eradicandum pravum*: quæ est n. 55. cit. par. 1. & constit. incip. *Apost.*

postolici Ministerii; quæ est n. 75. in præd. select. Constit. p. 2.

14 Qu. II. An sit denunciandum delictum mere externum, & non conjunctum cum actu interno? ut si constet, aliquem fidem exterius negasse ob timorem persecutionis, non autem quia interne crederet, esse falsam fidem Catholicam. Similiter si quis proferat blasphemiam hæreticalem, sed ex circumstantiis appareat audientibus, sic blasphemantem non ita credere, sed ex ira ingenti e. g. in illam blasphemiam prorupisse.

℞. Esse nihilominus denunciandum: quia in foro externo secundum externa proceditur. Felix Potestas *in Exam. Confess.* to. 2. *par.* 2. *c.* 6. *qu.* 3. *n.* 230. & *qu.* 5. *nu.* 283. & *qu.* 6. *n.* 295. Tambur. *explic. decal. l.* 2. *c.* 1. §. 4. *n.* 5. Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 8. *R.* 29. §. 1. Vid. tamen dicenda qu. 6. & 9. Quamvis per hujusmodi hæresim mere externam non incurratur excommunicatio lata in Bulla Cœnæ contra delictum hæresis (etsi ob crimen tantum externum Idololatriæ incurratur excommunicatio non reservata. Vid. dicta hoc l. 4. par. 1. c. 2. n. 63.) atque adeo possit absolvi hujusmodi peccatum hæresis simpliciter externæ a quolibet Sacerdote approbato ad audiendas confessiones hominis illius: ut Theologi docent.

Hæresis itaque, etiam simpliciter externa, est denuncianda: dummodo verbum, aut aliud signum externum, sive ex se, sive ex circumstantiis absolute, & determinate, non autem indifferenter, & sub dubio significet errorem in fide. Vid. Tambur. *l. cit. a n.* 6. Fel. *l. cit. qu.* 2. *n.* 215. & qu. 5. n. 232. Licet sit denunciandus ille, qui etiam leviter sit suspectus in fide. Vid. dicenda q. 5.

Qu. III. An sint denunciandi illi, quorum hæresis, seu delictum contra fidem Catholicam occultum est, & probari nequit? 15

℞. Affirmative. Propositio est certa ex damnatione oppositæ propositionis inter damnatas ab Alexandro VII. Videri etiam potest Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. *R.* 1. & 2. & *to.* 7. *tr.* 4. *R.* 65. §. 10. fine. Felix Exam. *Confess. tom.* 2. *par.* 2. *c.* 5. *n.* 260. La Croix *l.* 2. *qu.* 59. §. 1. *n.* 215. & *lib.* 7. *par.* 3. *qu.* 1. §. 8. *n.* 82. Mendo *Statera opin. benign. dissert.* 1. *qu.* 10.

Qu. IV. Utrum, qui ex ignorantia erret in fide, sit denunciandus? 16

℞. Negative. Videatur Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 2. Resol. 36 §. 9. Bonac. *to* 5. *de denunciat.* pun. 1. §. 8. n. 5. Felix *c.* 4. *qu.* 2. *n.* 258. Dummodo admonitus de errore, illum corrigat; si enim admonitus a viris, quorum scientiæ, & fidei stare possit, ac debeat, puta Parocho proprio, vel Confessario, non resipiscat, est utique denunciandus: etsi dicat: se non credere, id esse contra Ecclesiæ Catholicæ fidem; nam quidquid sit, an ideo evadat hæreticus formalis? De qua re videri potest Diana *l. cit. a* §. 14. nihilominus est suspectus de hæresi, atque adeo denunciandus. Vid. Diana §. 17.

Nota hic 1 Quod si denunciandi non sunt, sed privatim monendi, qui vere ex ignorantia errent in fide, dummodo semel, aut iterum moniti, deponant errorem; multo minus denunciandi erunt ii, quos constat ex lapsu linguæ errorem aliquem protulisse: aut si etiam Concionator inter concionandum aliquando erro- 17

rem

rem in fide protulerit ex incuria, vel inconsiderantia: ut non raro alicui accidit. Vid. Bonac. *to. 1. de oner. denunc. pun.* 1. §. 8. *n.* 5. Fel. *l. cit. n.* 259. Quod tamen præsumi non poterit, si errorem argumento aliquo suadere, conatus fuerit.

18 Nota 2. Esse denunciandum eum, qui dicat se ex ignorantia errasse in fide, quando ex circumstantiis prudenter præsumatur, vere errasse ex malitia.

19 Qu. V. An sit denunciandus de hæresi suspectus leviter?

℞. Affirmative. Videatur Felix n. 249. & n. 260. & Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. *R.* 17. §. 2. *& R.* 69. §. 3. *& tr.* 10. *R.* 29. *& R.* 30. Quinam sint leviter suspecti de hæresi? explicant Auctores citati a Diana R. 29. & 30. fine.

20 Qu. VI. Utrum in ira, dæmonium, seu Diabolum dicere sanctum, sit blasphemia hæreticalis, atque adeo denunciandus, qui illam protulit?

℞. Affirmative; ita Joseph. de Augustino in *brevi notitia in 1. præc. decal.* n. 14. Tambur. *in decal. l.* 2. *c.* 6. §. 4. n. 15. Fel. *n.* 215. fine; & satis constat ex verbis Edicti Regni Siciliæ prope finem. Verum nota hic ex eodem Josepho de Augustino, cui consentit Felix l. cit. hujusmodi blasphemiam hæreticalem in nostra Sicilia, propter communem usum hominum videlicet viliorum habere rationem simplicis blasphemiæ; & observat item laudatus Felix, hujusmodi pravam consuetudinem respicere ipsum edictum Inquisitionis Regni Siciliæ in fine, quod tales blasphemos acriter comminatur. De hujusmodi etiam prava consuetudine testatur item Tambur. l. cit. num. 20. ex prædicta vero Josephi de Augustino sententia sequitur, non esse obligationem denunciandi Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem eos, qui hujusmodi blasphemiam proferunt in nostro Regno Siciliæ. Nihilominus ego sentio, quod, si quis valde frequenter in hujusmodi blasphemiam audiatur erumpere, etiam in Nostra Sicilia prædictis Inquisitoribus denunciari deberet, quia videretur suspectus de hæresi. Porro nunc in nostra Sicilia nequaquam adest consuetudo, quod homines etiam viliores sæpius in prædictam blasphemiam erumpant.

Sed dices: contra est: nam etsi 21
singuli homines etiam viliores non consueverint Diabolum clare, & distincte dicere sanctum: consueverunt autem fere singuli in nostra etiam Sicilia laici in ira id dicere verbis minus quidem completis, sed tamen veluti in idem tendentibus.

℞. Vulgaribus prædictis formulis nequaquam dici Diabolum esse sanctum ita, ut sufficiat ad blasphemiam hæreticalem. Imo prædictæ veluti dimidiatæ formulæ indicant animum alienum a voluntate honorandi diabolum, sed solum ex aliqua iræ impotentia usurpantem talia: quod probat communis sensus tum ista audientium, tum loquentium. V. Tambur. l. cit. n. 20. Felix. n. 215. Diana tom. 5. edit. coord. tr. 8. Resol. 11. §. 2.

Qu. VII. Utrum Hæreticus forma- 22
lis, aut ex malitia suspectus de hæresi sit denunciandus, si nondum fuit privatim monitus, ut resipisceret?

℞. Affirmative; horum enim denunciatio ex speciali Ecclesiæ præcepto facienda est sive præmissa, sive non præmissa monitione, seu correctione fraterna. Vid. Decretum 69. Ale-

Alexand. VII. incip. *Licet alias* dat. 8. Julii An. a Nat. Dom. 1660 publ. 24. Augusti ejusd. anni, extatque pag. 137. to. 6. Bull. Cherub. Edit. Rom. an. 1638. ex typograph. Rev. Cam. Apost. Vide item Dian. *to.* 5. *tr.* 9. *R.* 3. 4. & 5. Fel. *par.* 2. *c.* 4 *qu.* 2. *n.* 257. & *par.* 3. *c.* 12. *qu.* 6.

23 Qu. VIII. Utrum sint denunciandi, quos constet fuisse emendatos ab errore suo, puta ab hæresi, superstitione, aliove delicto in Inquisitorum Edictis exposito?

℞. Affirmative. Etsi quidam oppositum doceant, qui tamen videntur non audiendi. Vid. Fel. *in exam. to.* 2. *par.* 2. *c.* 5. *qu.* 6. *n.* 278. & *par.* 3. *c.* 12. *qu.* 4. *n.* 605. & 606. Bonac. *tom.* 1. *de on. denunc. pun.* 2. *n.* 5. Item Dian. edit. coord. to. 5. tr. 9. R. 6. 7. & 8. Ferrar. V. *Solicit.* n. 47. & 48. sed recole etiam dicta qu. 4.

24 Qu. IX. An ille, quem post commissum delictum superstitionis, aut blasphemiæ statim pœnitet, sit etiam denunciandus?

℞. Affirmative, supposita plena advertentia, & deliberatione. Ita ex Bord. Felix *in Exam. tom.* 2. *par.* 2. *c.* 5. *qu.* 7. *nu.* 279. quia in delictis solum consideratur voluntas deliberata in factum transiens, minime vero voluntatis pravæ perseverantia, aut subita retractatio.

25 Dicitur: *supposita plena advertentia, & deliberatione;* quia si circumstantiæ externæ in aliquo casu sint tales, ut faciant prudenter dignoscere, aliquem in blasphemiam prorupisse non cum plena advertentia ad malitiam, aut non cum pleno consensu voluntatis, sed mente non integra, & turbata ex vehementi passione: tunc sicut excusatur a culpa mortali, ita & a pœnis. Sic Felix l. c.

Qu. X. An sit denuncianda Mulier, quæ semel maleficium fecerit, aut superstitionem? 26

℞. Negat Genuensis in *Praxi Archiepisc. c.* 8. *n.* 16. cui adhæret Diana *edit. coord. tom.* 1. *tr.* 5. *R.* 61. fine. Nisi saperet hæresim manifeste, & simplicitas, aut alia justa causa non excusaret.

Sed absolute affirmat Fel. *c.* 5. *qu.* 9. *n.* 282. quia, inquit, Edictum absolute præcipit denunciari delicta suspecta de hæresi committentes, & non utitur verbo *exercentes*: Alioquin nedum non esset denuncianda mulier, quæ semel maleficium, aut superstitionem fecit, sed neque quæ bis, aut ter; nam duo, aut tria facta non faciunt exercitium. Tum quia quæ semel maleficium fecit, recte delictum in edicto comprehensum fecit. Ita Felix, cui ego adhereo quo ad delictum maleficii. At quo ad superstitionem dico, Mulieres sæpissime, & communiter excusari propter magnam simplicitatem, loquendo de ordinariis superstitionibus earum, ex quibus potius risum movere, solent, audientibus & scientibus hominibus. Quod a quotidiana praxi confirmari videtur; licet, monendæ, & increpandæ sint a Confessariis, & Concionatoribus. 27

Verum nota hic ex Tann. ac Stoz quos laudat la-Croix *lib.* 3. *part.* 1. *qu.* 5. §. 5. *num.* 36. & ex Cajet. & Laym. quos citat, & sequitur Busemb. *lib.* 3. *par.* 1. *tr.* 1. *c.* 1. *dub.* 4. resp. 4. resol. 2. sæpe melius esse, ad tempus permittere superstitiones simplicium hominum, quam statim admonere, si prævideatur, fore ut adhuc non abstineant; nam admonen- 28

nendo fiet, ut sublata invincibili ignorantia, peccent mortaliter, aut gravius; post modum tamen data occasione paulatim erunt disponendi, & ab hujusmodi etiam ordinariis superstitionibus abducendi.

29 Qu. XI. Utrum sit denunciandus Sanctæ Inquisitionis officio, qui vulnera hominum, aut animalium lethalia brevi temporis spatio curat, applicato quodam unguenti genere, aut pulvere, quem sympaticum vocant, vittis, sive panniculis lineis sanguine vulneratorum madefactis? in suppositione communioris sententiæ, hujusmodi rationem medendi de superstitione damnantis; de qua re videri potest Bonac. *to.* 2. *disp.* 3. *qu.* 5. *pu.* 4. *prop.* 2. *num.* 17. *&* 18. Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 10. ℞. 109. La-Croix *lib.* 3. *par.* 1. *qu.* 5. §. 3. *n.* 32.

℞. Denunciandum esse, docet Bonacina l. cit. nu. 19. si sciatur, vel etiam putetur denunciatio ab Inquisitoribus admittenda; idque approbat Diana l. cit. §. 12. Vult tamen Bonacina, ante denunciationem præmittendam esse privatam, ac fraternam correctionem. Quod equidem admitto in eo casu, quo ex ignorantia quis adhibuerit hujusmodi rationem medendi: hoc est, quod vere ignoraverit esse superstitionem. Vid. dicta qu. 4.

30 Qu. XII. Utrum sit denunciandus Confessarius, qui nec Pœnitentem solicitet, nec cum eo illicitos, & inhonestos habeat sermones, sed solicitatus a Pœnitente, ejus solicitationi consentiat, simpliciter respondendo, v. gr. *etiam*, vel *bene est?*

℞. Affirmative ex proniori sensu Bullæ Bened. XIV. incip. *Sacramentum Pœnitentiæ*; quam §. ultimo ad verbum dabimus, ubi jubetur, esse denunciandum Confessarium, qui pœnitentem solicitaverit, etiamsi *Solicitatio inter Confessarium, & Pœnitentem mutua fuerit*. Sed lege etiam, si placet, Dianam edit. coord. to. 5. tr. 9. a ℞. 56. ad 60. Ferrar. in Bibl. V. *Sollicitatio* n. 32. Bonac. to. 1. de onere denunc. pu. 3. n. 17.

Qu. XIII. Quid si Confessarius solicitatus a Pœnitente, nihil responderit. Cum distinctione respondet Felix *in exam. to.* 2. *par.* 3. *c.* 11. *q.* 5. *n.* 580. quod, si Confessarius ita tacuit, ut nullum dederit signum reprobativum, sed manens immotus permisit mulieri, seu pœnitenti libere inhonestum tractatum prosequi, sit utique denunciandus: quia, qui tacet, consentire videtur; & maxime, inquit, in circumstantiis loci, & actus sacramentalis, quæ nullo pacto permittunt, ut Confessarius perseveret ibi quietus, & talem perversam mulierem actiter non reprehendat. Tum quia tractatus inhonestus est inter plures, quorum unus sufficit, quod sit actor, alter patiens, & acceptans; ut liquet de audiente detractorem, qui est peccati detractionis particeps audiendo, potens libere impedire, aut abire. 31

Si tamen Confessarius audita solicitatione sibi a pœnitente facta, ideo remansit immotus, quia valde confusus est, audita inexpectata illius perversitate; concedit ipsemet Felix, nullo modo hujusmodi Confessarium esse denunciandum: licet sit de pusillanimitate damnandus. Confessarium vero ideo remansisse immotum, cognosci facile posse dicit Felix, ex signis faciei, & conturbationis ejusdem. Attamen hujusmodi signa non videntur facile posse 32

dignosci a muliere ad crates accedente ad confitendum.

33 Qu. XIV. An Mulier, seu Pœnitens solicitans Confessarium, sit denunciandus?

℞. Negative, quia lex Confessarium, non item pœnitentem solicitantem exprimit: pœnæ autem non sunt extendendæ ad hunc, vel ad alium casum diversum. Vid. Diana *edit. coord to.* 5. ℞. 55. *Fel. par.* 3. *c.* 2. *qu.* 6.

34 Qu. XV. An, si Confessarius det aliquod donum mulieri in Confessione, dici possit, illam solicitasse, ita ut sit denunciandus?

℞. Quæstionem examinat Diana *edit. coord. tom.* 5. *tr.* 9. ℞. 50. apud quem ibi §. 1. affirmat Trimarchus; sed §. 2. negat Bordonus. Attamen ipse Diana §. 3. distinguendum esse putat: *Nam* (inquit) *si quis v. gr. daret pœnitenti ramusculum seu florem, vel dona minimi valoris, tunc adhærerem opinioni Patris Bordoni, & ita docet Escobar* tr. de Confess. solic. par. 1. qu. 3. §. 2. n. 14. *Secus autem, si donum esset magni valens, consideratis circumstantiis personarum, & in hoc casu non mihi displicet opinio Trimarchi, nam extra occasionem, & impertinenter ad confessionem dare donum considerabile mulieri, quæ confitetur, est maxima præsumptio contra Confessarium; tum quia, ut ait Escobar l. cit. n. 16. non solum probibetur aperta solicitatio, sed etiam palliata tacite, vel amphibologice demonstrata, qualis videtur donatio muneris, de qua loquimur, tum quia muneribus fœminæ facile allici, & provocari solent; tum quia in hoc venenoso crimine nec subterfugium, nec velamen relinquendum est, quo simile flagitium lascivi Confessarii cooperire valeant.* Hæc Diana.

Ego in quæstione hujuscemodi dico valde caute procedendum tum ex parte Confessarii, tum ex parte pœnitentis, aut alterius, qui videat, aut sciat, Confessarium pœnitenti in confessione aliquid donasse; ut non facile judicetur Confessarius, propter hujusmodi donum hac occasione donatum, reus solicitationis factæ; sed examinentur circumstantiæ donantis, doni, ac donum recipientis. Ex parte autem Confessarii, ut cautius se gerat in donis hac occasione donandis, ita consultum sit, ut abstineat ab iis etiam munusculis, quæ devotionis speciem præseferant: & præsertim erga mulieres cautio hæc est omnino adhibenda, ut nihil eis in Confessionali donetur. Unde non absolute placet exemplum flosculi, quo hic Diana utitur, & absolute permittit. Permitterem ego solum, si pœnitenti, etiam mulieri daretur infirmæ, ac simul domi detentæ: infirmis enim hujusmodi munuscula donari solent quibuslibet a quolibet, ad levandum animum, corporis infirmitate depressum; aliis autem communiter nonnisi ad ostensionem amoris simpliciter. Unde non facile excusarem a solicitatione Confessarium, qui hujusmodi florum munuscula pœnitenti mulieri in Confessionali in Templo donaret; quod si aliis quoque videntibus fieret, certissime pareret etiam scandalum. 35

Qu. XVI. An sit denunciandus Confessarius, qui pœnitentem solicitaret, si tamen de hoc delicto sit emendatus? 36

℞. Affirmative; videatur Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. ℞. 6. 7. & 8. Felix *in Exam. to.* 2. *par.* 3. *c.* 12. *qu.* 4. *n.* 605. *&* 606. Bonac. *tom.* 1. *tr. de con. denunc. pu.* 3. *n.* 9.

Qu.

37 Qu. XVII. An sit denunciandus Confessarius, qui pœnitentem solicitavit quidem, sed statim pœnituit?

℞. Affirmative; vide Diana *cit. tr. 9. R. 33.* fel. *cit. c.* 12. *qu.* 3. *n.* 604. Bonac. *l. cit. n.* 4.

38 Qu. XVIII. An sit denunciandus Confessarius, qui verbis, seu signis dubiis, obscuris, & ambiguis pœnitentem solicitavit?

℞. Negant Bordonus, & alii. Vid. *Fel. part. 3. c. 11. qu. 5. n.* 576. Ferrar. V. *Solicit.* n. 36. & 57. Affirmat vero cum Sousa, & Peyrino Diana *R.* 34. qui etiam *R.* 50. adducit pro hac re Escobarrum, ut videre est in verbis ab eo recitatis supra qu. 15. & videri etiam potest pro hac quæst. Bonac. *to. 1. tr. de on. denunc.* pu. 3. n. 5. Monet autem Diana Inquisitores, ut diligenter advertant, quando expediat ex hujusmodi denunciatione vocare prædictum Confessarium, ad interrogandum eum de mente sua, ex qua illa verba dubia protulit, seu signa ambigua dedit. Unde significat, ut non sint faciles propter hujusmodi denunciationem, ad vocandum in judicium suum, prædictum Confessarium. Item Lucius Ferrar. cit. n. 57. cum aliis monet Confessarios, ut antequam pœnitentes obligent ad denunciandos Confessarios, diligentissime attendant qualitates, & conditiones tum pœnitentium, tum Confessariorum, & mature examinent naturam, & sensum verborum, signorum, nutuum, hujusmodi prætensæ solicitationis; & ubi ex ipsis non appareat certa solicitatio, seu per se cognoscere nequeat, an vera in his intercesserit solicitatio denuncianda: remittant ad alios Confessarios in his materiis instructiores, & expertiores; cum non semel a non satis instructis Confessariis immerito fuerint obligati Pœnitentes ad denunciandos innocentes Confessarios cum maximo detrimento suæ famæ, & gravissima sua immerita afflictione, & pœna.

Qu. XIX. An sit denunciandus Confessarius, qui solicitavit pœnitentem non ad peccata mortalia in materia sexti præcepti Decalogi, sed ad alia, v. gr. ad furtum, vel sortilegium? 39

℞. Affirmant aliqui, eo quod, dicunt, est suspectus de hæresi. Sed Bonacina *qu. 3. num. 7.* fine, & cum aliis Diana negat, esse denunciandum, ac testatur de praxi ipsa DD. Inquisitorum, quam pro se allegat; lege eum *loc. cit. Ref.* 71. & 72. Fel. *par. 3. c. 14. n.* 651. Ferrar. V. *Solicit.* n. 30. Bonac. *l. cit. n.* 13.

Qu. XX. An sit denunciandus Inquisitoribus S. Officii Confessarius, qui fregit sigillum confessionis sacramentalis? 40

℞. Negative, si simul non erraverit, in fide: e. g. si defenderit licitam esse fractionem sigilli confessionis prædictæ. Vid. Dian. *edit. coord. to. 5. tr.* 10. *R.* 80. Pertinet ergo delictum hujusmodi ad alios Ecclesiasticos Judices, puta ad Episcopos; & gravissimis quidem, ut par est, plectitur pœnis.

Qu. XXI. Utrum Sacerdos, qui eodem die semel celebravit, & semel extra Sacrificium more laico communicavit, accusari possit apud S. Inquisitionis Tribunal? 41

℞. Affirmat, & probat Quintanadvenas *to. 1. singular. tr. 4. de Euchar. singul.* 10.

Qu. XXII. Utrum denunciandi sint, qui verbis sacræ Scripturæ abutuntur, ea miscendo profanis, & obscœ- 42

scœnis: e. g. componendo pasquinos, ut vocant, aut libellos famosos ec.?

℞. Concilium Tridentinum *sess.* 4. *fine* præcipit, tales puniri ab Episcopis pœnis juris, & arbitrii; & contra eos procedere possunt Inquisitores, ut ex Alberghino dicit Felix Potestas *par.* 2. *c.* 6. *qu.* 3. *n.* 239.

43 Qu. XXIII. Utrum Superiores Regularium omittentes legere, seu curare, ut legantur Decreta Summorum Pontificum ad S. Officium spectantia, quæ quotannis publice legi, mandantur Calendis Martii, & Feria sexta post Octavam Assumptionis B. V. sint suspecti de Heresi: atque adeo denunciandi?

℞. Negative: nisi prius moneantur, quia pro ipsis in hac re stat præsumptio inconsiderantiæ, & oblivionis. Ita Fel. *l. cit. n.* 237. Quod si tamen moniti legere, seu præcipere, ut legantur, adhuc non curent, tunc esse denunciandos, docet ex Bord. idem Fel. quoniam Urbanus VIII. præcepit omnibus Inquisitoribus, ut invigilarent super observantia Decreti de publicatione quotannis facienda; denunciationes contra transgressores reciperent, ac processus formarent.

44 Qu. XXIV. An saltem sint suspecti de hæresi, ac denunciandi, qui prædictorum decretorum lectionem impediant?

℞. De his non esse dubium, dicit Fel. l. cit. nu. 238. Impedientes itaque sunt utique suspecti de hæresi, ac denunciandi.

45 Qu. XXV. Utrum omittens denunciationem Hæretici, sit denunciandus?

℞. Et dico 1. esse denunciandos eos, qui ex officio tenentur, hæreticos denunciare, si, cum possint, non denuncient, ut sunt Notarii, Socii, Satellites, & similes ex officio inservientes Tribunali Inquisitionis; item testes legitime interrogati, si veritatem celent, aut minuant, sunt denunciandi; quia saltem in foro externo habentur pro f[illegible]toribus Hæreticorum, & præter excommunicationem edicti, incurrunt excomunicationem Bullæ Cœnæ. Vid. Fel. *loc. cit. n.* 286. Ferrar. loc. cit. n. 51. Qui tamen nu. 52. & aliis pluribus docet, quod si prædicti omittant denunciare hæreticum, non in defensionem fautoriam, sed ob aliam caussam in se honestam, v. g. ob metum cadentem in constantem virum, ob consanguinitatem, amicitiam, & hujusmodi, tunc nec sint suspecti de hæresi, nec ullam incurrant censuram; quia sicut censura fertur in hæreticum propter hæresim, ita ferri debet in fautores hæreticorum, ut talium, cum accessorium sequi debeat suum principale.

Dico 2. Alios, qui tenentur solum ex præcepto Edicti generalis Inquisitorum, si non denuncient hæreticum, licet sint suspecti de hæresi, non esse tamen denunciandos, docet Bordonus cum Lupo apud Felicem, num. 285. & sequitur Ferraris V. *denunc. nu.* 53. quia, dicunt, non debet dari processus in infinitum. Quod si opponas, in Edicto præcipi denunciationem suspecti de hæresi. Respondent, ibi sermonem esse de suspectis ob alia delicta positiva patrata. Verum Bordono, & Lupo contradicent illi, qui docent, prædictos esse fautores hæreticorum, ut Alphonsus de Castro, & Leander relati a Felice l. cit. sed hos esse fautores negant alii, ut Lupus, & Del-Bene apud eumdem Fel. ibidem. 46

Animadvertendum vero hic est; quod 47

quod dissuadens a denunciatione Hæretici, est ipse denunciandus tanquam fautor hæreticorum saltem in foro externo. Rursus etsi concedamus Bordono, & Lupo Edictum, ubi præcipit denunciationem suspecti de hæresi, loqui de suspecto ob alia delicta positiva patrata, & omissionem denunciationis hæretici, licet reddat suspectum de hæresi, non tamen esse delictum positivum; est tamen delictum positivum, dissuadere denunciationem; & ita docet Fel. n. 286.

48 Qu. XXVIII. An quilibet hæreticus, & suspectus de hæresi, &c. sit denunciandus?

℟. Affirmative, atque adeo denunciandi sunt Regularium Superiores, etiam Generales; item Duces, Reges, Imperatores, Cardinales, Episcopi, Inquisitores &c. Vid. Luc. Ferrar. V. *denunciatio delict.* 2. 11. & 12. In illis autem locis, in quibus hæretici sunt permixti cum Catholicis censent multi, non esse obligationem denunciandi. Vid. Bonac. *to. 1. tr. de on. denunc. qu.* 2. *n* 9. Ferrar. V. *denunc.* n. 18. Fel. c. 5. n. 265. & La Croix *lib.* 2. *qu.* 59. §. 1. n. 215. qui vero recte monet, quod si tamen in prædictis etiam locis sciretur Episcopus, Parochus, Professor Theologiæ, Confessarius, aliusque similis esse hæreticus, seque tantum externe chatholicum fingere; cum talis multum possit præjudicare bono Ecclesiæ, & Animarum, esset gravis obligatio, saltem ex jure naturæ, talem denunciandi apud illos, qui malum illud possent impedire.

An autem sint denunciandi jam denunciati ab aliis super eodem delicto, aut etiam jam puniti? examinabimus §. sequ. qu. 14.

§. III.

De iis, qui denunciare tenentur.

Qu. I. Quinam teneantur denunciare delicta ad S. Officium pertinentia? 49

℟. Omnes utriusque sexus fideles post decimumquartum annum, cujuscumque conditionis, ac status fuerint, sive Clerici, sive Laici, sive Sæculares, sive Regulares, etiam Moniales, cujuscumque gradus, ac dignitatis sint Duces, Principes, Provinciales, Generales &c. Imperatores etiam, Reges, & Cardinales. Constat ex Edictis Inquisitorum, & ex Decreto Alexandri VII. incipiente *Licet alias;* quod allegavimus n. 26. & videri potest Fel. *in Exam. Confess. tom.* 2. *part.* 2. *cap.* 4. *num.* 248. & *num.* 252. & *ibid. qu.* 1. *num.* 254. & *num.* 255. Luc. Ferrar. V. *denunc. ad delict. a num.* 9.

Qu. II. An Uxor teneatur denunciare maritum formaliter hæreticum; & e converso Maritus Uxorem? Similiter an Pater Filium, & e converso, Item an frater fratrem, vel sororem, & e converso? 50

℟. Affirmative: videatur Fel. loc. cit. qu. 2. a n. 268. Diana *edit. coord. tom.* 5. *tr.* 9. ℟. 9. & 10. Mendo *in Stat. opin. benign. differt.* 1. *qu.* 11. Luc. Ferrar. V. *denunc. n.* 13. Bonac. *to.* 1. *tr. de on. denunc. pu.* 2. *n.* 3.

Qu. III. An prædicta responsio valeat etiam pro suspicione de Hæresi. 51

℟. Aliqui affirmant, alii negant. Affirmativam sententiam probabiliorem putat Felix; lege eum *loc. cit. qu.* 3. & Dian. *to.* 5. *tr.* 1. *R.* 162. & *tr.* 9. *R.* 11. Luc. Ferrar. V. *Denunc.* n. 14. & 15.

Qu.

52 Qu. IV. An hæreticus formalis teneatur denunciare complicem?

℞. Negant aliqui, quos citat, & sequitur Ferraris V. *Denunc.* nu. 17. Alii autem affirmant. Videatur Felix qu. 5. & Diana cit. tr. 9. R. 15. §. 2. & R. 16.

53 Qu. V. An suspectus de hæresi teneatur denunciare complicem?

℞. Negat Fel. loc. cit. n. 275.

54 Qu. VI. An id procedat etiam in pœnitente solicitato a Confessario, & consentiente?

℞. Negative, sed is tenetur denunciare Confessarium solicitantem; neque enim ipse pœnitens consentiens solicitationi Confessarii, in hoc judicio reputatur complex; ut recte notat Felix: quia delictum ad Sacrum Tribunal spectans non est actus inhonestus adæquate sumptus, ut nimirum includit Confessarii, & pœnitentis consensum; sed solum, ut includit Confessarii consensum, seu ut præcise est solicitatio facta a Confessario; unde Mulier denuncians a Sacro Tribunali non accipitur ut complex, sed ut testis.

55 Hinc nota, quod solicitata non tenetur suum manifestare consensum, imo nec de eo potest a Tribunali interrogari; quod si manifestet, non debet hujusmodi denunciatio consensus pœnitentis scribi in Actis; ut etiam cum aliis monet Diana; tamquam res non spectans ad Tribunal Inquisitionis, & quamvis aliqui secus docuerint, non sunt tamen amplius audiendi, cum id declaratum fuerit ex ipsa Congreg. I. R. U. Inquisitionis 27. Septemb. 1624. & novissime a Bened. XIV. Constit. *Sacramentum Pœnitentiæ* quam hic §. 8. describemus. Videatur Fel. *tom.* 2. *par.* 3. *qu.* 5. *nu.* 577. *&* 578. Diana *to.* 5. *tr.* 9. *R.* 16. Bonac. *to.* 1. *tr. de on. denunc. pu.* 3. *n.* 10.

Qu. VII. An Viator, & Advena denunciare teneantur hæreticum, sive suspectum de hæresi, quem noverint in loco, ubi per transitum reperiantur? 56

℞. Affirmative, & quidem ex vi Decreti Universalis Inquisitionis Romanæ, quod ad verbum dedimus subs. 1. Quonam autem loco, vel quibus Superioribus denunciationem facere debeant; examinabimus §. 5. qu. 2.

Qu. VIII. An, qui ex Confessione Sacramentali novit aliquem fuisse hæreticum, teneatur illum denunciare? 57

℞. Negative, imo nec potest, sive ipse Confessarius, sive alter sit, qui audierit vere confitentem delictum in fide Felix *par.* 2. *cap.* 5. *qu.* 8. *n.* 281. *& part.* 3. *cap.* 12. 597. & videri etiam potest Azor. *Instit. part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 19. *qu.* 8. *circa finem.*

Qu. IX. An si ex secreto naturali sciat quis, alterum esse hæreticum, aut suspectum de hæresi teneatur denunciare? 58

℞. Affimative, & etiamsi secreto fuerit adjunctum juramentum de non manifestando. Videatur Fel. *par.* 2. *c.* 5. *n.* 261. *& par.* 3. *c.* 12. *n.* 597. Diana *to.* 5. *tr.* 9. *R.* 66. *& dub. sequ.* La-Croix *lib.* 2. *qu.* 59. §. 3. *n.* 217. Azor. *Instit. par.* 1. *l.* 8. *c.* 19. *qu.* 8. *fine* Bonac. *to.* 1. *de on. denunc. pun.* 2. *num.* 4.

Qu. X. An teneatur denunciare suspectum de hæresi, qui illum novit occasione consilii ab eodem sibi petiti? 59

℞. Negat (sed, si bene sapio, minus cohærenter cum conclusione præce-

cedenti ') Fel. *par.* 2. *c.* 5. *n.* 262. & *par.* 3. *c.* 12. *n.* 598. Videri etiam potest Azor. *Instit. par.* 1. *l.* 8. *cap.* 10. *quæst.* 5.

60 Qu. XI. An id procedat etiam de hæretico formali?

℞. Negat cum Bordono Fel. cit. n. 262. Qui itaque aliquem esse hæreticum formalem novit occasione consilii ab illo sibi petiti, tenetur hujusmodi denunciare. Nec excusatur a denunciando hæreticum formalem Confessarius sciens delictum ratione consilii: nisi consilium illud det, ejus audiendo confessionem; Unde in hoc casu hæresis formalis, solum a denunciando excusat secretum ex sigilo sacramentalis confessionis, secundum dicta quæst. 8. Fel. loc. cit.

61 Qu. XII. An quis teneatur denunciare hæreticum, aut suspectum de hæresi, quem talem esse novit ex relatione alterius:

℞. Affirmative. Constat ex tenore Edictorum, præsertim ex illo Inquisitionis Siculæ apud Felicem loc. cit. c. 3. ubi dicitur. *Se seperete, o avrete veduto, o inteso dire.*

62 Interrog. hic 1. Quid? si qui delictum alterius refert, non ipse immediate viderit, vel audierit, sed acceperit ab alio. Petrus e. g. retulit tibi, Paulum dixisse sibi tale delictum in fide fuisse commissum a Titio: obligaris ne, Titium denunciare?

℞. Affirmat. Felix par. 3. cap. 12. num. 593.

63 Interrog. 2. Quid? si qui refert, alium esse hæreticum, vel suspectum de hæresi, sit levis, & mali nominis, seu famæ?

℞. Affirmant contra alios Felix n. 592. & Diana edit. coord. tom. 5. tr. 5. *R.* 69. §. 3. cum aliis: sive referens sciverit, seu viderit, vel audierit immediate per seipsum, sive mediate ab alio referente; Videri etiam potest Ferraris V. *Solicit. ad turp. num.* 36.

Qu. XIII. An quis teneatur denunciare jam ab aliis denunciatum super eodem delicto: si ipse etiam illud sciat. 64

℞. Affirmative: quia sic probatur delictum; unde si decem viderunt hominem delictum in fide patrantem, tenentur singuli illum denunciare de eodem delicto; & etiamsi novem denuncient, decimus non excusatur. Ita docet cum Bordono Felix *to.* 2. *par.* 2. *c.* 4. *n.* 251. qui tamen *par.* 3. *c.* 12. *num.* 594. loquendo in materia solicitationis ad turpia in confessione, docet, non teneri denunciare confessarium solicitantem, qui id scit ex relatione ipsius personæ solicitatæ: nam is non adderet majorem vim denunciationi: nec etiam ad talem, qui audivit ex alio feritur præceptum denunciandi in materia sollicitationis; sed ad eum qui novit ex auditu immediato ipsius Confessarii solicitantis, vel quia lateri Confessionarii proximus, casu ipsum solicitationis actum audivit, aut vidit. Ita idem Fel. loc. cit. nam, inquit, in utroque casu, scientis denunciatio addit denunciationi personæ solicitatæ majorem virtutem, & fidem.

§. IV.

De tempore præfixo ad denunciandum.

Qu. I. Utrum denunciatio hæretici, aut suspecti de hæresi facienda sit etiam antequam præcedat privata fraterna correctio. 65

℞. Affirmative. Vid. Diana *cit. tr. 9. R. 3. & duab. seq.* Busemb. *l. 2. tr. 3. c. 2. dub. 4. resp. 4.* Fel. *par. 2. c. 4. qu. 2. n. 257. & par. 3. c. 12. q. 6.* & dicta §. 2. q. 7. sed vide etiam ibi dicta q. 4. & sequentib. interrog.

66 Qu. II. An denunciatio hæretici, aut de hæresi suspecti facienda sit statim post habitam delicti scientiam, seu notitiam?

℞. Hoc pendere ex Edicto Inquisitorum, in quo tamen non solet præcipi hujusmodi subita denunciatio. Et quidem in Edicto Universalis Inquisitionis Romanæ a nobis superius descripto permittitur mensis integer, seu, ut ibidem explicatur, spatium dierum triginta, quemadmodum legentibus patet. Quod quidem spatium assignari consuevisse ab Inquisitione prædicta; dicit Felix Potestas *to. 2. par. 2. c. 3. nu. 239.* Etsi in alio Edicto, seu Decreto in priori edicto Inquisitionis ejusdem Romanæ anni 1623. 3. Januar. quod affert Luc. Ferrar. V. *Denunc. quo ad delicta, n.* 10. *& meminit* Bonac. *to. 1. tr. de on. denunc. pu. 2. nu.* 12. assignatum fuerit spatium dierum duodecim. Quem etiam dierum numerum assignari solere in Edicto Episcoporum, & Inquisitorum Italiæ testatur Ferraris cit. V. *Denunc. n.* 37. In Edicto autem Inquisitionis Hysp. assignari solere sex, aut septem dies, refert ex Leandro idem Ferraris V. *Solicit.* n. 49. In Edicto item Inquisitionis nostri Regni Siciliæ, ut est apud Felicem l. cit. c. 2. præfigitur spatium dierum sex. Itaque pendet ex Inquisitorum Edicto temporis spatium, intra quod denunciatio sit facienda.

67 Interrog. 1. Unde nam prædicti dies, qui solent designari ad denunciandum, habeant principium, & finem?

℞. Auctores communiter docere, a die proxime sequenti post diem scientiæ, seu notitiæ habitæ: finem vero post completum diem trigesimum, sive duodecimum, sive sextum, sive alium præfixum; Rationem dant, quia diei termini inchoati in odiosis non computantur in termino Leg. *eum qui.* 41. §. *Plane. ff. de verb. oblig.* Vid. Fel. *par. 3. c. 12. qu. 12. a n. 632.* Dian. *edit. coord. to. 5. tr. 9. R. 19. §. 5. & R. 24.* &c.

Interrog. 2. Utrum, qui ignoravit obligationem denunciandi, cujus scientiam acquisivit longe post notitiam delicti: possit computare initium temporis præfixi ad denunciandum, a die acquisitæ scientiæ. 68

℞. Satis probabile esse, quod possit. Vid. Fel. *par. 3. c. 12. qu. 12. n. 633. & 634.* Diana, *cit. tr. 9. R. 18. & 19. §. 3. & R. 24. §. 6.*

Interrog. 3. Utrum, qui impeditus fuit denunciare intra tempus præfixum, possit similiter expectare simile aliud tempus, puta alios sex dies, ad denunciandum, computando a die cessati impedimenti? 69

℞. Aliqui probabiliter affirmant, alii probabilius negant. Vid. Felix *par. 3. c. 12. qu. 12. n. 635.* Dian. *cit. R. 18. §. 3. & R. 24. §. 6.*

Qu. III. Utrum, qui prævidit, fore ut non possit denunciare ultima hora temporis præfixi, teneatur ante prædictam horam? 70

℞. Affirmative. Vid. Fel. *loc. cit. n. 636.* Dian. *l. cit. R. 21.*

Qu. IV. Utrum, qui non denunciavit tempore præfixo, teneatur adhuc eo elapso? 71

℞. Affirmative. Hac enim in re tempus præfigitur ad urgendam, non

ad

ad solvendam obligationem V. Dian. *l. cit. R.* 19. Fel. *par.* 2. *c.* 3. *qu.* 1. *n.* 241. & *par.* 3. *c.* 12. *q.* 12. *n.* 637. Bonac. *to.* 1. *de on. denunc. pu.* 1. §. 9. *n.* 1. & *pu.* 2. *n.* 13.

72 Qu. V. Utrum, si aliquo anno non publicetur Edictum, singulis annis publicandum, cesset obligatio denunciandi hæreticos, ac de hæresi suspectos?

℞. Negative, etiam ex vi præcepti semel in Edicto publicato impositi. Vid. Dian. *R.* 20. 24. & 25.

73 Qu. VI. Utrum obligatio, denunciandi hæreticum, ac suspectum de hæresi, sit perpetua, itaut obliget semper, & omni tempore, quantumvis longissimo?

℞. Affirmative. Vid. Fel. *par.* 2. *c.* 3. *qu.* 1. & *c.* 4. *qu.* 1. *nu.* 255. & *part.* 3. *c.* 10. *qu.* 2. & *cap.* 12. *qu.* 5. *n.* 611. Dian. *R.* 19. 20. 24. & 25. Idque de onere denunciandi Confessarium solicitantem declaravit expresse Bened. XIV. Constit. supra cit.

74 Qu. VII. Utrum obligatio, denunciandi hæreticum, ac suspectum de hæresi, extinguatur saltem illius morte?

℞. Quoad hæreticum negative; quoad suspectum vero de hæresi affirmative. Hinc obligatio denunciandi confessarium solicitantem, cessat confessario solicitante mortuo. Vid. Felix *par.* 2. *c.* 3. *qu.* 2. & 3. & *par.* 3. *c.* 11. *qu.* 12. *n.* 595. Ligor. *theol. moral. l.* 6. *tr.* 4. *cap.* 3. *in append. de Confess. solicit.* §. 2. *n.* 692.

75 Qu. VIII. An, qui tenetur, ad denunciandum, si velit confiteri antequam elabatur tempus, intra quod debet fieri denunciatio, teneatur prævenire, ut possit absolvi; itaut non possit absolvi, nisi prius impleat præceptum denunciationis, etiamsi nondum completum sit tempus concessum, ad denunciandum, puta, si concedantur sex dies, & elapsi sint tantumodo tres?

℞. Non tenetur prævenire, atque adeo si habet propositum ultimo saltem die denunciandi, licet illum absolvere, quia non est, cur ei denegetur privilegium legis concedentis illam dilationem.

Animadvertendum tamen; id interdum non expedire; nimirum si sit prudens timor, ne pœnitens omittat denunciationem intra tempus præfixum; quemadmodum timeri potest, si pœnitens sit mulier, aut adolescens, aut homo vilis. Si tamen necessitas communicandi, aut simpliciter confitendi; urgeat, puta, quia scandalum esset, si omittat communicare; vel quia urget præceptum communionis Paschalis, & similia: absolvatur; sed graviter moneatur, eique inculcetur obligatio denunciandi, antequam tempus expiret. Videatur Fel. *part.* 3. *c.* 12. *nu.* 638. & 639. Diana *cit. tr.* 9. *R.* 22. Ferrar. *V. Solicit. n.* 55. & 56. 76

Qu. IX. Qui ex legitimo impedimento excusetur a denunciando etiam elapso tempore præfixo, an possit absolvi, si promittat denunciare impedimento sublato? 77

℞. Affirmative, quia tunc non habetur reservatio, nec delictum non denunciando. Ita Fel. *par.* 3. *c.* 13. *q.* 15. *nu.* 643. qui tamen num. sequ. animadvertit, prudentem Confessarium non debere hujusmodi impeditum absolvere, si impedimentum sit diuturnum per paucos dies, in quibus non urgeat necessitas communionis: sed pœnitentem moneat de obligatione denunciandi, eique absolutionem desserat; si vero necessitas ur-

 geat,

geat, absolvat, promissionem exigendo prædictam.

§. V.

De iis, quibus est denunciandum.

78 QU. I. Quibus sit denunciandus hæreticus, vel de hæresi suspectus?

℞. Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem, vel Episcopis, sub quorum jurisdictione persona denunciatura, & persona denuncianda vivunt. In Regnis autem Hyspaniarum facienda est denunciatio solis Inquisitoribus. Quod si alia alicubi adesset consuetudo, ut fiat eorum Commissariis locorum, quæ quidem foret multum rationabilis, fieri posset prædictis Commissariis denunciatio. Vid. Fel. *part.* 2. *c.* 3. *n.* 239. *&* *c.* 4. *n.* 248. *&* *par.* 3. *c.* 12. *qu.* 8. *n.* 619. *&* 620. Diana *cit. tr.* 9. *R.* 95. *&* 96. Azon *Instit. part.* 1. *l.* 8. *c.* 18. *qu.* 8. Ferrar. V. *Denunc. ad del.* n. 40. qui cum Carena suadet Episcopis in locis, ubi etiam iisdem potest denunciatio fieri, ut nihilominus hujusmodi denunciantes in rebus spectantibus ad fidem catholicam mittant ad Inquisitores fidei, quia in Sancto Officio melius, ait, formantur processus ratione secreti, quam in Curiis Episcopalibus; & multa evitantur dispendia.

79 In Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Confessarios, qui a Pœnitente requisierint nomen Complicis cum denegatione absolutionis, esse denunciandos Tribunali S. Inquisitionis, statuit Bened. XIV. Constit. incip. *Apostolici Ministerii* on. n. 75. in select. Constit. ejusdem Pontif. part. 2.

80 Interrog. hic. In Regnis, ubi non adest Inquisitio Hyspanica, denuncietur quis a duobus, quorum tamen unus denunciet illum apud Inquisitores, alter apud Episcopum; Inquisitores autem, & Episcopus denunciatione accepta, illum citent eodem tempore; in hoc casu ad quodnam Tribunal comparere debet? ad Episcopi, vel Inquisitorum?

℞. Ex Azor. *Instit. par.* 1. *l.* 8. *c.* 18. *qu.* 8. Diana *R. cit.* 96. §. 8. *&* *tr.* 10. *R.* 34. §. 2. cum aliis, debet comparere coram Inquisitoribus, non autem coram Episcopo, quia jurisdictio Inquisitorum cum sit dilegata a Summo Pontifice, superior est, & major jurisdictione ordinaria. Huic tamen sententiæ contradicit Rojas, & Molina apud ipsum Dianam; Molina docens: posse adire, quem maluerit; Rojas vero volens, debere coram Episcopo comparere. Si autem denunciatus esset Regularis exemptus, concedit Diana in tali casu posse eum coram Episcopo comparere, quia Episcopus contra illum procedit ex jurisdictione similiter delegata. Idem significat Azor. *l. cit.* initio, de quolibet alio exempto. Monet vero Diana, etiam hoc, ultimum non procedere in Regnis Hispaniæ, quia, ut dictum est, ex consuetudine, & privilegio, causæ fidei ab Inquisitoribus tantum tractantur, cum quibus assistunt Episcopi per Procuratores.

QU. II. Viator, & Advena quibusnam debeant denunciare delinquentem, quem noverint in loco, ubi per transitum reperiuntur? 81

℞. Inquisitoribus loci, ubi deliquit, seu de quorum jurisdictione delinquens est. Vide Fel. *par.* 2. *c.* 4. *quæst.* 1. Dicit etiam Bordonus apud eumdem Fel. ibi. n. 254. fine, quod si Petrus sciat, Paulum fecisse sortilegium in Diœcesi v. g. Regiensi., ubi

ubi ambo erant eo tempore, & deinde recesserunt, unus Bononiam, alter Parmam: teneatur Petrus denunciare Parmæ, vel Regii, vel Bononiæ.

82 Qu. III. Cuinam denunciandi sint Episcopi delinquentes in hac materia? Item Legati Sedis Apostolicæ, ejusdemque Officiales?

℞. Episcopos esse denunciandos Sedi Apostolicæ, non autem Inquisitoribus; similiter Nuncios, seu Legatos Sedis Apostolicæ, ejusque Officiales. Vid. Azor. *Instit. par.* 1. *l.* 8. *c.* 18. *qu.* 14. & Fel. *par.* 3. *c.* 12. *qu.* 9. Sunt autem apud Ferrar. V. *Solicit. ad turp. n.* 42. qui velint, Episcopos solicitantes denunciandos esse Inquisitoribus, qui tamen nequeant contra illos procedere, nec testes assumere: sed teneantur rem ad Summum Pontificem deferre.

Nota hic ex Fel. loc. cit. Episcoporum nomine hic venire etiam Episcopos Titulares; item Episcopos electos, & a Sede Apostolica approbatos, licet nondum consecratos; minime vero tantummodo electos.

Illi autem dicuntur Legati Sedis Apostolicæ, ejusque Ministri, seu Officiales; qui ad ejusdem Sedis negotia destinati sunt; minime vero qui ad causas particulares, quotidie a Sede Apostolica mittuntur: quia isti non negotia Sedis Apostolicæ, sed personarum particularium tractant, quamvis auctoritate Sedis.

83 Qu. IV. Cuinam denunciandi sint ipsi Inquisitores si delinquant?

℞. Vel Inquisitori Generali, seu supremo Tribunali Inquisitionis, vel Sedi Apostolicæ, pro varietate opinionum. Vid. Fel. *l. cit. qu.* 10. *nu.* 624. Azor. *Instit. par.* 1. *l.* 8. *c.* 18. *qu.* 14. Ferr. V. *Solicit. ad turp. n.* 43.

Qu. V. An Generales Ordinum denunciandi sint Inquisitoribus? 84

℞. Affirmative. Vid. Fel. *loc. cit. qu.* 11. *num.* 611. An vero possint ab iisdem puniri? Vide eumdem ibidem, & Ferrar. V. *Solicit.* n. 45.

§. VI.

De modo denunciandi.

Qu. I. Utrum denunciationi, opus sit, præmittere correctionem privatam fraternam hæretici, aut suspecti de hæresi? 85

℞. Negative; sed fieri debet intra tempus præfixum ad denunciandum, sive præcesserit, sive non præcesserit privata correctio fraterna; sive non fuerit, sive fuerit emendatus. Vide dicta §. 2. qu. 7. & §. 4. qu. 1. sed vide etiam dicta l. cit. §. 2. qu. 4. & sequentib. interrog.

Qu. II. Utrum denunciatus teneatur personaliter accedere ad denunciandum Inquisitori? 86

℞. Affirmative. Constat ex Edicto Inquisitorum, præsertim ex illo Inquisitionis Siculæ.

Interrog. 1. Quid? si non valeat per seipsum accedere ad Inquisitorem ob impedimentum perpetuum: puta quia est Monialis Claustralis; vel ob impedimentum, quod credatur, ad longum tempus duraturum; vel ob aliam gravem necessitatem? 87

℞. Tenetur denunciare vel per alium, vel per Epistolam. Ita cum Viva La-Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 290. §. 1. *n.* 1958. fine. Felix Pot. *tom.* 2. *part.* 3. *c.* 12. *num.* 599. aliique apud Dianam *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. *R.* 12. §. 2. Quod quidem significatur in Edicto Inquisitionis Rom. supra descripto, in quo solum monetur, ne lit-

teræ

teræ scribantur sine nomine, & cognomine denunciantis: sic enim scriptis Epistolis non satisfiet denunciandi obligationi, ut ibidem dicitur per hæc verba ... *Al che non possono soddisfare con bollettini, o lettere senza nome, e cognome dell' Autore, o altri modi incerti, de' quali non si tiene conto alcuno nel Santo Tribunale*. Quo modo loquendi significatur, quod, qui non potest personaliter denunciare, debeat per Epistolas, quæ tamen sic conscriptæ sint, ut ex illis dignoscatur, denunciator quis sit? tamquam si personaliter compareret ad denunciandum. Itaque describi in hujusmodi Epistolis debet nomen, & cognomen denunciantis, & locus, ubi residet: unde ab Inquisitoribus, si de aliquo interrogandus sit, facile id præstari possit per alias Epistolas, vel per suos Delegatos. Dicit etiam Felix Potestas l. cit. hujusmodi per Epistolas denunciantes esse postea a Tribunali vocandos, ubi nimirum cessaverit impedimentum personaliter accedendi; ut iterum juridice deponant.

88 Quod si Impedimentum credatur brevi cessaturum; exspectari potest. Ita Fel. par. 3. c. 13. qu. 15. n. 643. An autem possit absolvi, antequam denunciet? diximus §. 4. qu. 9.

89 Interrog. 2. An possit per Epistolam, vel per Internuncium, puta per Confessarium fieri denunciatio, si qua Mulier v. g. vereatur ad Inquisitionis Tribunal accedere.

℞. Negative, sed nihilominus teneri accedere personaliter: id enim durum nimis non est ob bonum Religionis, seu Catholicæ fidei. Ita cum aliis Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. *R.* 13. §. 3. qui ideo cum Peyrino monet Confessarios, ut suadeant Mulieri, non esse inhonestum comparere coram Inquisitoribus pro catholicæ fidei defensione ad denunciandum hæreticos, aut de hæresi suspectos.

Cæterum si quis valde vereatur denunciationem hujusmodi per se personaliter facere, rogare debet Episcopum, seu Inquisitorem, ut mittere dignetur ad se Internuncium pro denunciatione recipienda; Qui delegare posset, seu mittere Confessarium personæ denunciatæ, ut recipiat in se scriptis, & cum juramento denunciationem, quæ statim deferatur Judici competenti juxta Decretum Inquisitionis Romanæ jussu Urbani VIII. 27. Septemb. 1624. quod ex Bordono c. 23. *de Solicit.* num. 89. affert Luc. Ferrar. *in sua Biblioth. Edit.* 3. *Bonon.* V. *Solicitatio* nu. 10. Quod si neque ad id possit Pœnitens a Confessario flecti, voluit Pontifex recursum haberi ad Sanctam Sedem pro opportuno remedio, & interim non absolvatur, utpote indispositus. Prædicti Decreti meminit etiam Viva, & asserit, de eo constare ex Epistola Cardinalis Mellini apud Carenam §. 10. Viva *in prop.* 7. *Alexand. VII.* n. 7. ubi etiam in hujusmodi casu, quo pœnitens quidam, timoris prætextu, induci minime potuit, ad denunciandum: testatur, se per Epistolam adivisse Pontificem Summum Innocentium XI., qui benigne dignatus fuit facultatem ei tribuere, absolvendi pro ea vice Pœnitentem circa onus denunciandi.

Qu. III. An quis possit per se 90 ipsum expurgare librum prohibitum, & sic non tradere Inquisitoribus?

℞. Negative. Fel. par. 2. cap. 13. num. 469.

Qu. IV. An quis possit, librum 91 hæreticum per seipsum comburere?

℞. Negative; & quidem peccaret gra-

graviter. Fel. *l. cit. n.* 471. Vide tamen eumdem ibidem *qu.* 2. & Dian. *cit. tr. 9. R.* 99. An autem aliquam censuram incurrat? examinabimus §. sequ. qu. 4.

§. VII.

De culpa, & pœna non denunciantium.

92 Qu. I. An incurrant culpam gravem, qui intra tempus præfixum, cum possint, non denuncient?

℞. Affirmative. Constat ex Bullis variis Pontificum, & Decretis Juris Canonici, & Edictis Inquisit. Vide La Croix *lib* 2. *qu.* 59. §. 1. *nu.* 215. Ferrar. V. *Denunc. ad delect.* n. 38.

93 Qu. II. An etiam sub excommunicationis pœna ferendæ, vel latæ sententiæ?

℞. Sub pœna excommunicationis majoris latæ sententiæ. Constat item ex Bullis &c. Vid. etiam La-Croix *loc. cit.* Fel. *par.* 2. *c.* 3. *n.* 39.

94 Qu. III. An toties incurratur nova excommunicatio, quoties potest commode denunciari, & non denunciatur?

℞. Affirmat Bonacina *to.* 1. *de on. denunc. pu.* 1. §. 9. *nu.* 2. sed alii negant, docentes tantum manere in eadem; quorum sententiam satis probabilem esse, dicit Diana *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. *R.* 19. §. 4.

95 Q. IV. An aliquam censuram incurrat, qui librum Hæretici Inquisitoribus non consignet, sed propria auctoritate per se ipsum comburat?

℞. Licet graviter peccet, secundum dicta §. præc. qu. 4. aliquam vero censuram incurrere, negat Felix *par.* 2. *n.* 13. *qu.* 1. *nu.* 471. sed vide La Croix *l.* 7. *qu.* 39. §. 28. *n.* 355.

§. VIII.

De absolutione eorum, qui pœnam non denunciantium incurrerunt.

Qu. I. An absolutio ab excomunicatione, ob omissam denunciationem, sit reservata? 96

℞. Affirmative, & quidem Pontifici, & Inquisitoribus. Constat ex Bullis &c. Fel. *par.* 2. *c.* 3. *num.* 239. Ferrar. V. *denunc. ad del.* n. 38.

Qu. II. Utrum is, qui incidit in excommunicationem, quia non denunciavit, possit absolvi virtute Bullæ Cruciatæ, si promittat illico denunciare? 97

℞. Negative. Vid. Dian. *edit. coord. to.* 5. *tr.* 9. *R.* 23. Fel. *part.* 3. *c.* 12. *qu.* 13. & dicta hoc l. 4. par. 1. c. 2. art. 1. de Bull. Cruciat. Sect. 1. sub. 3. §. 1. qu. 5. n. 40.

Qu. III. An prædictus possit saltem absolvi postquam denunciaverit? 98

℞. Affirmat cum Sancio Diana *l. cit. R.* 21. §. 3. ubi hæc habet . . . . *Si Fœmina, quæ jam censuram incurrit, denunciationis præceptum adimpleat, poterit virtute Bullæ Cruciatæ a quocumque Confessario absolvi censura; nam satisfacta parte, absolvendi privilegium ab omnibus censuris traditur in Bulla; vel a Regularibus virtute privilegiorum; nec indigebit fœmina fateri Inquisitoribus in Sacramento pœnitentiæ, nec extra, se negligentem fuisse in denunciatione, quod est valde observandum, quia quotidianum; & hoc procedit in omnibus aliis casibus contentis in Edicto.* Videri etiam potest Felix *par.* 3. *c.* 12. *qu.* 14. ubi quoque docet, in præfato casu absolutionem non posse conferri a quolibet Confessario, nisi virtute Bullæ Duciatæ, vel a Regularibus privilegia-

giatis. Idem cum eo, & aliis tenet Ferraris V. *Solicitatio* n. 52. Verum hujusmodi limitationem rejiciunt nonnulli apud Ligorium *theolog. moral. lib. 6. tr. 4. c. 3. in append. de Confess. solicit.* §. 3. *num. 693.* volentes: facta denunciatione, pœnitentem prædictum posse abincursa excommunicatione absolvi a quocumque Confessario; quæ quidem opinio satis probabilis videtur ibi Ligorio.

99 Qu. IV. Qui incidit in excommunicationem ob omissam denunciationem, an possit absolvi, si nunc sit impeditus denunciare, & urgeat necessitas absolutionis?

℞. Affirmat Felix *par. 3. c. 13. qu. 15. nu. 643.* dicens, posse absolvi a privilegiatis, vel virtute Bullæ ad reincidentiam, & cum promissione denunciandi, impedimento cessante; quo quidem cessante, non denunciando, denuo reincidit in culpam, & censuram reservatam. Ratio, inquit, est, quia durante legitimo impedimento non obligat satisfactio partis, non tamen extinguitur, sed suspenditur, nisi adsit caput, quo extinguatur obligatio denunciandi. Suadetur a pari de eo, qui fuit in culpa ad restituendum, & postea evadit impotens, qui potest absolvi durante impotentia: ita Felix.

100 Quoniam Benedictus Constit. incip. *Sacramentum Pœnitentiæ*, præcepit, ut omnes Locorum Ordinarii ab omnibus Sacerdotibus approbandis ad confessiones audiendas, attente legi, & accurate observari curarent Constitutionem Gregorii XV. incip. *Universi Dominici gregis*: & prædictam suam, editas adversus Confessarios Sacramento Pœnitentiæ nefarie abutentes ad turpia in materia sexti præcepti Decalogi: ideo in commodum Confessariorum damus hic atque describimus Constitutiones præfatas.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

UNIVERSI *Dominici Gregis curam, quamquam immeriti, cœlesti dispositione gerentes, sedulo invigilare tenemur, ut ab omnibus pravis contagiis conservetur immunis; multoque majori studio providere, ut omnis pestis ab iis avertatur, quibus alios sanandi officium est commissum; ne, quod Evangelica scripta Nos admonent, sale infatuato, non sit, in quo saliatur, & ad nihilum prosit ultra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.*

§. 1. *Quoniam autem a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris quibusdam in locis provisum fuit, ut impium, ac nefandum scelus, quod non solum inter Christi Fideles non esse, sed nec etiam nominari debet, procul ab iis arceatur, videlicet ut aliquis Sacerdos ad sacras audiendas Confessiones deputatus, Sacrosancto Pœnitentiæ Sacramento, solicitando Pœnitentes ad turpia, abutatur, ac pro medicina venenum, pro pane aspidem porrigat, & ex cœlesti Medico infernalis veneficus, ex patre spirituali proditor execrabilis Animarum reddatur: idcirco Nos ea, quæ his perniciosissimis Diaboli insidiis arcendis, certis locis, salubriter constituta sunt, ut nullibi desiderentur, quantum ex alto conceditur, providenda duximus.*

§. 2. *Alias siquidem a fel. rec. Pio Papa IV. Prædecessore Nostro emanarunt Litteræ tenoris subsequentis, videlicet:* Pius Papa IV. Venerabili Fratri Archiepiscopo Hispalen. in Regnis

gnis Hispaniarum hæreticæ pravitatis Inquisitori Generali. Cum sicut nuper &c.

§. 3. *Igitur ut Litteræ prædictæ perpetuis futuris temporibus, & ubique locorum inviolabiliter observentur, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, ac de consilio Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Card. contra hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum præinsertas Litteras hujusmodi, ac omnia, & singula in eis contenta Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque omnibus, & singulis inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, illasque non solum in prædictis Hispaniarum Regnis, sed in quibusvis Christiani Orbis partibus firmiter, & inviolabiliter observari præcipimus, & mandamus.*

§. 4. *Ac præterea ne in futurum de pœna his delinquentibus imponenda, & de modo contra eosdem procedendi, ab aliquo dubitari possit, statuimus, decernimus, & declaramus, quod omnes, & singuli Sacerdotes, tam sæculares, quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares cujuscumque dignitatis, & præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis, sive antea, vel post immediate, seu occasione, vel prætextu Confessionis hujusmodi, etiam ipsa Confessione non secuta, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire: solicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint: in Officio S. Inquisitionis severissime, ut infra, puniantur. Et præterea omnes hæreticæ pravitatis Inquisitores, & Locorum Ordinarios, omnium Regnorum, Provinciarum, Civitatum, Dominiorum, & Locorum Universi Orbis Christiani in suis quemque Diœcesibus, & Territoriis per has nostras Litteras, etiam privative quo ad omnes alios specialiter, ac perpetuo Judices delegamus, ut super his contra prædictos simul, vel separatim in omnibus, prout in causis Fidei juxta Sacrorum Canonum formam, necnon Officii Inquisitionis hujusmodi Constitutiones, privilegia, consuetudines, & Decreta diligenter inquirant, & procedant, & quos ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumstantiis, suspensionis ab executione Ordinis, privationis Beneficiorum, Dignitatum, & Officiorum quorumcumque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis activæ, & passivæ, si Regulares fuerint, exilii, damnationis ad triremes, & carceris etiam in perpetuum absque ulla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant, eos quoque, si pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, Curiæ Sæculari puniendos tradant.*

§. 5. *Dantes etiam facultatem Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus, ne delictum tam enorme, & Ecclesiæ Dei tam perniciosum, ob probationum defectum, sit impunitum, cum difficilis sit probationis, testibus etiam singularibus, concurrentibus præsumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis,* deli-

delictum probatum esse, arbitrio suo judicandi, & Curiæ sæculari, ut præfertur, reum tradendum esse, pronunciandi.

§. 6. *Non obstantibus omnibus, quæ dictus Prædecessor in suis Litteris prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.*

§. 7. *Mandantes omnibus Confessariis, ut suos Pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu, ut præfertur, tractantes, Inquisitoribus, seu Locorum Ordinariis prædictis; quod si hoc Officium prætermiserint, vel Pœnitentes docuerint, non teneri ad denunciandum Confessarios sollicitantes, seu tractantes, ut supra, iidem Locorum Ordinarii, & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant.*

§. 8. *Volumus autem, ut præsentium transumptis* &c.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 30. *Augusti* 1622. *Pontificatus nostri anno* 2.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Confirmatio, & ampliatio Constitutionis Gregorii XV. contra Sacerdotes suos Pœnitentes in Confessionibus sacramentalibus ad turpia sollicitantes.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

SACRAMENTUM *Pœnitentiæ, quam secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam Sancti Patres apte nuncuparunt, Nos licet immerentes ad universi Dominici Gregis curam superna dispositione vocati omne studium, & pastoralem sollicitudinem adhibere tenemur, ne quod post amissam Baptismi innocentiam datum est Divina benignitate perfugium, per Dœmonum fraudem, & hominum Dei beneficiis perverse utentium malitiam naufragis, ac miseris peccatoribus luctuosum evadat exitium: & quod in salutem, & curationem Animarum a Deo, qui dives est in misericordia, institutum est, execrabili scelestorum quorumdam Sacerdotum improbitate in earum perniciem, atque interitum vertatur.*

1. *Dudum quidem a fel. rec. Gregorio Papa XV. Prædecessore Nostro per suas literas in forma Brevium sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die* 30. *Augusti MDCXXII. Pontificatus sui anno secundo, sapienter provisum fuit contra quoscumque Sacerdotes audiendis Confessionibus deputatos ad turpia, & inhonesta sollicitantes: & deinceps successivis temporibus ad earum literarum interpretationem, & declarationem plura subinde a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium adversus hæreticam pravitatem generalium Inquisitorum sub die* XI. *mensis Februarii anno Domini MDCLI. prodierunt decreta, & a rec. mem. Alexandro Papa VII. pariter Prædecessore Nostro in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ Universalis Inquisitionis die* 24. *Septembris MDCLXV. coram eo habita, inter alias ab Evangelica veritate, & Sanctorum Patrum doctrina alienas, & dissonas propositiones, sexta videlicet & septima, huc revocandæ, damnatæ, & prohibitæ fuerunt. Nos itaque mature perpendentes, quanti momenti sit ad æternam animarum salutem ea ubique exacte observari, & quanti ad infirmas oves curandas & decorem Sanctæ Ecclesiæ Dei retinendum intersit, ne aliqui*

liqui Sacerdotes Pœnitentiæ Sacramento nefarie abutentes Pœnitentibus pro curatione vulnus, pro pane lapidem, pro pisce serpentem, pro medicina venenum porrigant, sed animo secum recolentes, se a Christo Domino Præsides, & Judices animarum constitutos, ea sanctitate, quæ sublimitati, ac dignitati muneris convenit, tam venerandum Sacramentum administrent; Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostra præfatas literas hujusmodi, ac omnia, & singula decreta prædicta ad illarum interpretationem, & declarationem emanata Apostolica Auctoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus; illisque omnibus, & singulis inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; atque etiam quatenus opus sit, denuo committimus, & mandamus omnibus hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, & Locorum Ordinariis omnium Regnorum, Provinciarum, Civitatum, Dominiorum, & Locorum universi Orbis Christiani in suis respectivæ Diœcesibus, ut diligenter omnique humano respectu postposito inquirant, & procedant contra omnes, & singulos Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares quomodolibet exemptos, ac Sedi Apostolicæ immediatæ subjectos, quorumcumque Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum, & cujuscumque Dignitatis, & Præeminentiæ, aut quovis Privilegio, & Indulto munitos, qui aliquem Pœnitentem, quæcumque persona illa sit, vel in actu Sacramentalis Confessionis, vel ante, vel immediate post Confessionem, vel occasione, aut prætextu Confessionis, vel etiam extra occasionem Confessionis in Confessionali, sive in alio loco ad Confessiones audiendas destinato, aut electo cum simulatione audiendi ibidem Confessionem, ad inhonesta, & turpia sollicitare, vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam, aut tunc, aut post legendam tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones vel tractatus temerario ausu habuerint: & quos in aliquo ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumstantiis severe animadvertant per condignas pœnas, juxta memoratam Gregorii Prædecessoris Nostri Constitutionem; quam hic de verbo ad verbum pro inserta haberi volumus: dantes etiam, si opus sit, & rursus concedentes facultatem, ne delictum tam enorme, & Ecclesiæ Dei injuriosum remaneat ob probationum defectum impunitum, jam alias in præfata Constitutione tributam procedendi cum Testibus etiam singularibus, dummodo præsumptiones, indicia, & alia adminicula concurrant.

2\. *Meminerint præterea omnes, & singuli Sacerdotes ad Confessiones audiendas constituti, teneri se, ac obligari suos Pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos, sedulo monere juxta occurrentium casuum circumstantias de obligatione denunciandi Inquisitoribus, sive Locorum Ordinariis præfatis personam, quæ sollicitationem commiserit, etiamsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter Confessarium, & Pœnitentem mutua fuerit, sive sollicitationi Pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem jam affluxerit, aut sollicitatio a Confessario, non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit. Caveant insuper diligenter confessarii, ne Pœnitentibus, quos noverint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi*

prius denunciationem prædictam ad effectum perducentes delinquentem indicaverint competenti Judici, vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spondeant, ac promittant.

3. *Et quoniam improbi quidam homines reperiuntur, qui vel odio, vel ira, vel alia indigna causa commoti, vel aliorum impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo incitati, tremendo Dei judicio posthabito, & Ecclesiæ auctoritate contempta, innoxios Sacerdotes apud Ecclesiasticos Judices falso sollicitationis insimulant: Ut igitur tam nefaria audacia, & tam detestabile facinus metu magnitudinis pœnæ coerceatur; quæcumque persona, quæ execrabili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per seipsum innocentes Confessarios impie calumniando, vel scelestè procurando, ut id ab aliis fiat, a quocumque Sacerdote quovis privilegio, auctoritate, & dignitate munito, præterquam a Nobis, Nostrisque Successoribus, nisi in fine vitæ, & excepto mortis articulo, spe absolutionis obtinendæ, quam Nobis, & Successoribus prædictis reservamus, perpetuo careat.*

4. *Demum magnopere cupientes a Sacerdotalis Judicii, & Sacri Tribunalis sanctitate omnem turpitudinis occasionem, & Sacramentorum contemptum, & Ecclesiæ injuriam longe summovere, & tam exitiosa hujusmodi mala prorsus eliminare, & quantum in Domino possumus, animarum periculis occurrere, quas sacrilegi quidam Dæmonis potius, quam Dei Ministri, loco eas per Sacramentum Creatori suo, ac Nostro reconciliandi, majori peccatorum mole onerantes in profundum iniquinatis barathrum nefarie submergunt, nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & aliquorum in Theologia Magistrorum consilio desuper adhibito, accedentibus quoque iteratis plurium Episcoporum supplicationibus, hac nostra in perpetuum valitura sanctione, quemadmodum a pluribus Episcopis per Synodales suas Constitutiones jam factum esse novimus, omnibus & singulis Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus cujuscumque Ordinis, ac Dignitatis, tametsi alioquin ad Confessiones excipiendas approbatis, & quovis Privilegio, & Instituto, etiam speciali expressione, & specialissima nota, & mentione digna suffultis, Auctoritate Apostolica, & Nostræ Potestatis plenitudine interdicimus & prohibemus, ne aliquis eorum extra casum extremæ necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo, & deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ complicis in peccato turpi, atque inhonesto contra sextum Decalogi Præceptum commisso excipere audeat, sublata propterea illi ipso jure quacumque auctoritate, & jurisdictione ad qualemcumque personam ab hujusmodi culpa absolvendam, adeo quidem, ut absolutio, si quam impertierit, nulla, atque irrita omnino sit, tamquam impertita a Sacerdote, qui jurisdictione, ac facultate ad valide absolvendum necessaria privatus existit, quam ei per præsentes has nostras adimere intendimus. Et nihilominus si quis Confessarius secus facere ausus fuerit, majoris quoque excommunicationis pœnam, a qua absolvendi potestatem Nobis solis, Nostrisque Successoribus dumtaxat reservamus, ipso facto incurrat.*

5. *Declarantes etiam, & decernentes, quod nec etiam in vim cujuscumque Jubilæi, aut etiam Bullæ, quæ ap-*

pel-

pellatur Cruciatæ Sanctæ, aut alterius cujuslibet Indulti Confessionem dicti complicis hujusmodi quisquam valeat excipere, eique Sacramentalem absolutionem elargiri, cum ad hunc effectum, & in hoc casu nullus Confessarius, utpote qui in hujusmodi peccati, & Pœnitentis genere jurisdictione, ut præfertur, careat, & absolvendi facultate a Nobis privatus existat, habendus sit pro Confessario legitimo, & approbato. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, præsertim quæ nuncupantur Cruciatæ Sanctæ, vel Jubilæi Universalis, plenarii, nec non quibusvis Ecclesiarum, & Monasteriorum, & Ordinum quorumlibet, quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliis quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omnibus eorum tenores præsentibus pro expressis habentes hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

6\. *Volumus demum, ac præcipimus, ut omnes Locorum Ordinarii, tam præsentes, quam futuri pro tempore existentes in approbatione Confessariorum tam prædictam Constitutionem Gregorii Prædecessoris, quam præsentem hanc Nostram ab omnibus Sacerdotibus approbandis attente legi, & accurate observari curent, moneantque eos in Domino, atque hortentur, ut Sacrum Ministerium ipsorum fidei commissum summa animi innocentia, morum puritate, judicii integritate peragant, exhibeantque semetipsos, ut Ministros Christi, & Dispensatores Mysteriorum Dei: memores præterea sint, se locum tenere, ac vices obire Summi, atque æterni Sacerdotis, qui sanctus, innocens, impollutus, per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, ut emundaret conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi. Sedulo igitur studeant, diligenterque caveant, ne quærentibus, & pulsantibus eorum culpa Cœlum claudatur, ne deperditæ Oves ad Ovile Dominicum redire properantes eorum manibus ferarum dentibus dilaniandæ tradantur, ne Prodigi Filii egentes, & saucii, ad cœlestem Patrem revertentes nefaria eorum improbitate gravioribus peccatorum vulneribus, dum adhuc in via sunt, confodiantur.*

7\. *Ut autem præsentes Literæ ad omnium notitiam facilius deveniant, & nemo illarum ignorantiam allegare valeat, volumus illas, seu earum exempla ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, affigi, & publicari, sicque publicatas, & affixas omnes, & singulos, quos illæ concernunt, perinde arctare, & afficere, ac si unicuique eorum nominatim, & personaliter intimatæ fuissent; utque ipsarum præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud, ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.*

8\. *Nulli ergo omnino hominum liceat*

ceat paginam hanc Nostræ voluntatis, sanctionis, præcepti, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCXLI. Kal. Junii Pontificatus Nostri Anno Primo.

X. Sub Datarius.

Pro D. Card. Passioneo.

Cajet. Amatus.

Visa de Curia N. Antonellus.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registr. in Secretaria Brevium. Publicat. die XVII. *ejusdem Mensis, & Anni.*

Sequitur Declaratio ejusdem Constitutionis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

APOSTOLICI *muneris partes in procuranda præcipue rerum sacrarum pura illibataque penitus administratione versari debere probe intelligentes, non modo & assiduis hortationibus, & justa, ubi res postulat, legum severitate, ut ab Ecclesiasticis quibusque Ministris sancta sancte tractentur, quantum cum Domino possumus, providere studemus, verum etiam leges ipsas, ne forte sinistris interpretationibus in alterutram extremam partem; aut immoderati rigoris, aut detestabilis laxitatis perperam detorqueantur, opportune communire, ac roborare pro earumdem tuendo vigore, cum occasio poposcerit, non prætermittimus.*

1. *Sane cum Nos alias per quamdam nostram Constitutionem, cujus initium est:* Sacramentum Pœnitentiæ: *Anno Incarnationis Dominicæ* MDCCXLI. *Kalendis Junii Pontificatus Nostri Anno Primo editam, omnibus, & singulis Sacerdotibus tam sæcularibus, quam regularibus interdiximus, & prohibuimus, ne aliquis eorum, extra casum extremæ necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo; & deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ complicis in peccato turpi, atque inhonesto, contra sextum Decalogi Præceptum commisso excipere auderet: ita ut absolutio, si quam impertivisset, nulla, atque irrita omnino esset, tanquam impertita a Sacerdote, qui jurisdictione, & facultate ad valide absolvendum necessaria ipso per Nos vigore ejusdem Constitutionis adempta privatus existeret, & alias prout in memorata Constitutione, cujus tenorem præsentibus pro plene, & sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, uberius dicitur contineri. Cum Nos subinde super ea dictæ Constitutionis parte, quæ mortis articulum respicit, dubitationes quasdam exortas fuisse acceperimus, quarum resolutionem privato cujusque judicio relinquendam minime existimamus, ne Lex incertis conjecturis, & opinionibus jactata in sensus a mente Nostra alienos forsitan distrahatur, ejusque vigor paulatim langueat, atque enervetur.*

2. *Hinc est, quod Nos omnem dubitandi*

tandi rationem, quantum cum Domino possumus, de medio auferre cupientes, motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine memoratam Constitutionem nostram, cum omnibus, & singulis in ea contentis tenore præsentium, quatenus opus sit confirmamus, illamque integre, penitus, & omnino, atque ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter, & inconcusse observari præcipimus, & mandamus. Præterea habita super his cum Venerabili Fratre Nostro Vincentio Episcopo Prænestino Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Petra nuncupato, Pœnitentiario Nostro Majori, ac dilectis Filiis Officii Pœnitentiariæ Apostolicæ Ministris, qui rem jussu Nostro mature perpenderunt, deliberatione, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus editimus, ac declaramus, eadem Constitutione singulis, ut supra, Sacerdotibus, quemadmodum interdictum non est in mortis articulo personam in prædicto turpi peccato complicem confitentem audire, atque ab hujusmodi quoque culpa rite contritam absolvere, deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit; ita interdici re ipsa, & prohiberi prædicto modo tunc audire, & absolvere, ut si alius aliquis Sacerdos non defuerit, etiamsi forte iste alius simplex tantummodo Sacerdos fuerit, sive alias ad confessiones audiendas non approbatus, possit nihilominus ipse Sacerdos simplex confessionem excipere, ac absolutionem impertire.

3. *Porro, si casus urgentis qualitas, & concurrentes circumstantiæ, quæ vitari non possint, ejusmodi fuerint, ut alias Sacerdos ad audiendam constitutæ in dicto articulo personæ confessionem vocari, aut accedere sine gravi aliqua exoritura infamia, vel scandalo nequeat; tunc alium Sacerdotem perinde haberi, censerique posse, ac si revera abesset, atque deficeret: ac proinde in eo rerum statu non prohiberi socio criminis Sacerdoti absolutionem pœnitenti ab eo quoque crimine impertiri. Sciat autem complex ejusmodi Sacerdos, & serio animadvertat, fore re ipsa coram Deo, qui derideri non potest, reum gravis adversus prædictam nostram Constitutionem inobedientiæ, latisque in ea pœnis obnoxium, si prædictæ infamiæ, aut scandali pericula sibi ultro ipse confingat, ubi non sunt: imo intelligat, teneri se graviter hujusmdi pericula, quantum in se erit, antevertere, vel removere opportunis adhibitis mediis, unde fiat, ut alteri cuivis Sacerdoti locus pateat illius confessionis absque ullius infamia, vel scandalo audiendæ. Ita enim ipsum teneri vigore memoratæ nostræ Constitutionis declaramus; & nunc quoque ita ipsi faciendum esse districte mandamus, & præcipimus.*

4. *Quod si idem Sacerdos, aut quovis modo sese nulla gravi necessitate compulsus ingesserit, aut ubi infamiæ, vel scandali periculum timetur, si alterius Sacerdotis opera requirenda sit, ipse ad id periculum avertendum congrua media adhibere de industria neglexerit, atque ita personæ in dicto crimine complicis, eoque in articulo, ut præfertur, constitutæ sacramentalem confessionem excipere, ab eoque crimine absolutionem largiri nulla, sicut præmittitur, necessaria causa cogente præsumpserit, quamvis hujusmodi absolutio valida futura sit, dummodo ex parte pœnitentis dispositiones a Christo Domino ad Sacramenti Pœnitentiæ valorem requisitæ non defuerint: Non intendimus autem pro formidando mortis articulo eidem*

eidem Sacerdoti quantumvis indigno necessariam jurisdictionem auferre, ne hac ipsa occasione aliquis pereat; nihilominus Sacerdos ipse violatæ ausu ejusmodi temerario Legis pœnas nequaquam effugiet; ac propterea latam in dicta Constitutione majorem excommunciationem, eodemque plane modo, quo ibidem decernitur, Nobis, & huic Sanctæ Sedi reservatam incurrat, prout illum eo ipso incurrere declaramus, volumus, atque statuimus. Non obstantibus, omnibus, & singulis illis, quæ in præfata nostra Constitutione volumus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

5. *Volumus, autem, ut earumdem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio, & extra illud ubique locorum habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die octiava Februarii an. millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, Pontificatus Nostri Anno Quinto.

D. Cardinali Passioneus.

ARTICULUS II.

Not. Fer. 2. post Dom. 1. Quadrag.

De Officio Defunctorum.

101 IN Feriis secundis Quadragesimæ in feriali officio recitari officium Defunctorum, notavimus 1. par. cap. 3. n. 11. An sit obligatio illud recitandi? examinavimus ibidem quæst. 2. num. 13.

De privilegio Regularium dispensandi in Irregularit.

PRÆLATI Regulares semel singulis annis feria secunda post Dom. primam Quadragesimæ posse dispensare dicuntur cum suis subditis in omni irregularitate, quavis ex causa contracta: per Bullam Pauli III. concessam Vallisoletanis; & Sixti IV. concessam Carthusianis. Verum de hujusmodi privilegio vide Dianam *edit. coord. tom. 3. tr. 2. R. 64. §. 4. & tom. 5. tr. 8. R. 36. §. Nominatim & to. 7. tr. 1. R. 287. §. 13. & R. 292. §. 3. & R. 293. §. 1. R. 296. §. 3.* Et de privilegio Regularium ad dispensandum cum suis in irregularitatibus, videri etiam potest La-Croix *l. 7. qu. 59. §. 3. n. 462.* 102

ARTICULUS III.

Not. Fer. III. Dominc. I. Quadragesimæ.

De Missa.

SI hodie occurrat festum SS. Quadraginta MM. variandam esse Orationem Postcom. hujus feriæ notavimus tr. 1. 10. Martii art. 2. nu. 3. Similiter si hodie occurrat festum S. Valentini M. variandam esse secretam, sive ejusdem si celebretur sub ritu simpl. sive feriæ, si celebretur sub ritu dupl. vel semid. notavimus 14. Febr. n. 2. Vid. ibi dicta. 103

AR-

ARTICULUS IV.

Not. Fer. IV. post Dom. I. Quadragesimæ. Quæ est Fer. IV. Quatuor Temporum Veris.

De Horis Canonicis.

104 QUID notandum pro horis Canonicis in feriis Quatuor Temporum? exposuimus Tract. 1. in Septembr. part. 1. sect. 5. subs. 1. In hac feria recitantur Psalmi Graduales. Vide dicta hoc l. 4. p. 1. c. 3. n. 11. & 13.

De Missa, Ordin., & Indulg.

105 QUID notandum pro Missa in feriis Quatuor Temporum? exposuimus tract. 1. in Septembr. part. 1. sect. 5. subs. 2. Quid autem notandum pro collatione Ordinum? vide dicta ibid. subs. 3. Quid pro Indulgentiis? ibid. subs. 4.

De Jejunio Quatuor Temporum Veris.

106 AD satisfaciendum jejunio Quatuor Temporum pro Vere destinata etiam sunt tria jejunia hæbdomadæ primæ Quadragesimæ, videlicet, Jejunium hujus feriæ 4. 6. & Sabbati post Dom. 1. Quadrag. De Jejunio Quatuor Temporum fuse egimus tr. 1. in Septembr. par. 1. sect. 5. subs. 5. Hic solum ex ibi dictis, mentionem facimus sequentis casus, qui hujus loci est proprius, nimirum: si Medicus concedat Titio licentiam comedendi carnes, vel ova, & lacticinia in diebus Quadragesimæ: seu potius declaret, propter talem corporalem ipsius indispositionem posse comedere carnes, vel ova, & lacticinia dicto tempore: an possit illas comedere in his diebus Quatuor Temporum? Affirmavimus ibi cum Diana.

ARTICULUS V.

Not. Fer. VI. post Dom. I. Quadragesimæ, quæ est feria VI. Quatuor Temporum Veris.

De Horis Canonicis.

QUID notandum pro horis Canonicis in feriis Quatuor Temporum? exposuimus tr. 1. in Septembr. par. 1. sect. 5. sub. 1. 107

In hac feria in officio feriali recitantur Psalmi Pœnitentiales, & Litaniæ. Vide dicta hoc lib. 4. part. 1. c. 3. n. 11. & 13.

De Missa, Ordin. Indulg. & Jejunio.

QUID notandum pro Missa, collatione Ord. Indulg. & Jejun. Quatuor Temporum? exposuimus in Septembr. par. 1. sect. 5. Ubi de Quatuor Tempor. in genere. 108

ARTICULUS VI.

Not. in Sabbato post Dom. I. Quadragesimæ, quod est Sabb. Quat. Temp. Veris.

QUID notandum pro horis Canon. Miss. collatione Ordin. Indulg. & Jejun. Quat. Tempor.? exposuimus tr. 1. in Septembr. par. 1. sect. 5. ubi de Quat. Temp. in genere. Vide ibi dicta. 109

CAPUT III.

Not. in Hebdomada II. Quadragesimæ.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. II. Quadrag.

De Horis Canonicis.

1 DOM. II. Quadragesimæ est 2. cl. semidupl. cedit quidem festis dupl. 1. cl. puta Patroni principalis, Tituli Ecclesiæ, & Dedicationis ejusdem 1. cl. aliis autem minime cedit Sanctorum festis 2. cl. Vide dicta 1. par. c. 3. n. 1. Si hæc Dominica impediatur festo dupl. 1. cl. an lect. 1. noct. Dom. licet non sit initium Scripturæ, nihilominus reponendæ sint infra hebdom. prima die in festo occurrenti, carente lectionibus propriis primi nocturni, quæ desumerentur de Scriptura occurrente, si festum illud extra Quadragesimam incidisset? Vide in Dom. 4. Quadrag. sect. 1. n. 2.

De Missa.

2 DOM. II. Quadragesimæ dicta est Vacans, hoc est sine officio proprio; nam Introit. Grad. Offert. & Communio sumpta sunt de fer. 4. præced. ut notat Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 6. *n.* 13. Evangelium item est de Sabbato proxime præcedenti; ratio videri potest apud Meratum *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 2. *nu.* 7. Existimat Gavantus in *Rubr. Brev.* sect. 6. c. 11. n. 7. & favet Azor. *loc. infra cit.* forte legi Evangelium de Transfiguratione, eo quod anno Christi ultimo, & initio Martii transfiguratus sit Christus, juxta aliquorum opinionem, ut Joannis Beleth, ac Durandi: & in Dominica hora quarta, ut scribit Epiphanius apud Azor. *Instit. Moral. par.* 2. *l.* 1. *c.* 15. *qu.* 4. *fine*.

Not. pro Edicto fidei S. Inquisitionis Siculæ.

IN Dom. II. Quadragesimæ consuevit promulgari Edictum S. Inquisitionis Regni Siciliæ; de hujusmodi Edictis Fidei egimus, & disputavimus in Dom. I. Quadrag. sect. 4. Vid. ibi dicta. 3

ARTICULUS II.

Not. Fer. II. post Dom. II. Quadragesimæ.

De Officio Defunctorum.

PRO Officio Defunctorum Vid. dicta fer. 2. post Dom. I. Quadragesimæ. 4

De Missa.

SI hodie fiat commemoratio alicujus festi simplicis Sancti Pontificis, & Martyris ex Missa: *Sacerdotes Dei* de Communi unius M. P. 2. loco, ut accidit, quando hæc feria occurrit die 4. Martii, qua die in Missa Sancti Casimiri post commemorationem hujus feriæ fit commemoratio S. Lucii P. & M. ex communi, ut in Missa prædicta: *Sacerdotes Dei*; in hoc casu varianda est Oratio Postcommunio dicenda pro commemoratione Sancti Simplicis prædicti, quia est eadem cum Postcommunio hujus feriæ, varianda itaque est, ut servetur Rubr. gen. Miss. *tit.* 7. 5

tit. 7. n. 8. Vid. dicta tr. 1. 23. Julii art. 1. num. 2. Sumatur autem ex Missa : *Statuit ;* ut in Communi unius M. P. 1. loco. Si autem hodie occurrat fieri de uno M. P. sub ritu duplici, vel semid. atque adeo legatur de eo Missa, quæ etiam sit : *Sacerdotes Dei ;* ut in prædicto communi ; in hoc alio casu varianda est oratio Postcommunio feriæ hujus, quæ dicitur pro Commemoratione, non autem Oratio Postcommunio, quæ est principalis, seu illius Sancti, de quo est Missa ; ita quidem ex Rubrica prædicta. Verum ecce difficultas : undenam sumetur hujusmodi oratio Postcommunio diversa, quæ dicenda est pro commemoratione hujus feriæ ? Respondeo sumatur ex Missa feriæ tertiæ sequentis. Hæc responsio est conformis doctrinæ Gavanti in simili ; hoc est in casu occurrentiæ festi Sanctorum Quadraginta Martyrum in feria quinta post Cineres : Vide dicta 10. Martii art. 2. Videri etiam possunt dicta 11. Novembr. art. 3.

ARTICULUS III.

Not. Fer. IV. post Dom. II. Quadragesimæ :

De Psalmis Gradualibus.

6 PRO Psalmis Gradualibus : Vid. dicta hoc lib. 4. part. 1. cap. 3. n. 11. & 13.

ARTICULUS IV.

Not. Fer. VI. post Dom. II. Quadragesimæ.

De Psalmis Pœnitent. & Litaniis.

PRO Psalmis Pœnitentialibus, & 7
Litaniis : Vid. dicta 1. par. cap. 2. num. 11. & 13.

CAPUT IV.

Not. in Hebdom. III. Quadragesimæ.

ARTICULUS I.

Not. in Dom. III. Quadragesimæ.

De Horis Canonicis.

DOM. III. Quadragesimæ 2. cl. se- 1
mid. non cedit nisi festis 1. classis, ut Patroni Principalis, Tituli Ecclesiæ, aut. ejusdem Dedicationis 1. cl. Vid. dicta 1. par. c. 3. n. 1.

Si hæc Dom. impediatur festo dupl. 1. cl. an lectiones 1. noct. licet non sint initium Scripturæ, nihilominus reponendæ sint infra hebdom. prima die in festo occurrenti, carente lectionibus propriis primi Nocturni, quæ desumerentur de Scriptura occurrente, si festum illud extra Quadragesimam incidisset ? Vide in Dom. 4. Quadrag. sect. 1. n. 2.

ARTICULUS II.

Not. Fer. II. post Dom. III. Quadragesimæ.

De Officio Defunctorum.

PRO officio Defunctorum. Vid. di- 2
cta fer. 2. post Dom. 1. Quadrag.

De Missa.

3 Si hodie occurrat, fieri commemorationem SS. MM. Perpetuæ, & Felicitatis, variandam esse orationem Postcommunionem, docuimus 7. Martii n. 4. Ubi vero legatur Missa de laudatis SS. MM. varietur Postcommunio feriæ: sumatur autem Postcommunio Missæ feriæ tertiæ proxime sequentis, ut in simili diximus in fer. 2. post. Dom. 2. Quadragesimæ num. 5.

ARTICULUS III.

Not. Fer. IV. post Dom. III. Quadragesimæ.

De Psalmis Gradualibus.

4 PRO Psalmis Gradualibus vide dicta hoc lib. 4. par. 1. c. 3. n. 12. & 13.

ARTICULUS IV.

Not. Fer. V. post Dom. III. Quadragesimæ.

De Horis Canonicis, & Missa.

5 HODIE in Officio feriali est Oratio singularis, seu specialis de S. S. Cosma, & Damiano M. M. quæ tamen non impedit commune suffragium de iisdem in Ecclesia propria; neque in oratione *A cunctis* omitti ideo debet ibidem consueta nominatio eorumdem: quia hodierna præfata Collecta de laudatis Sanctis non est commemoratio in sensu Rubricæ. Confer dicta in simili, in Dominica Sexagesimæ sect. 1. n. 2. & propter rationem eamdem, ut ibidem similiter notavimus, non oportet, inclinare caput ad nomen horum Sanctorum in Missa.

Cur hodie prædicta recitetur Oratio? Rationem assignat Gavantus in *Rubr. sect. 6. c. 11. n. 9.* quod Statio hodie celebretur in laudatorum Sanctorum Ecclesia. Sed hæc ratio non satisfacit: enimvero in aliis similiter feriis Quadragesimæ celebrantur in aliis aliorum Sanctorum Ecclesiis Stationes, nec tamen similis eorumdem oratio recitatur. Nos igitur inclinamus potius ad credendum, Stationem ad Sanctos Cosmam, & Damianum hodie celebrari, & de iisdem recitari Collectam, eo quod Ecclesia velit, ostendere se Matrem piam, valde sollicitam de filiorum suorum salute etiam corporali. Cum enim hodie inveniantur observantiæ quadragesimalis consummasse dimidium, timere videtur, ne genua illorum infirmita sint a jejunio, & eorumdem caro immutata sit propter oleum. *Ps.* 108. 24. ut igitur curentur, viresque resumant, & sic alacres reliquum ejusdem quadragesimalis observantiæ dimidium prosequantur, implorat auxilium Sanctorum Cosmæ, & Damiani, quia Medici fuerunt; ideo etiam legitur Evangelium de infirmis corpore a Domino Jesu curatis. Hanc rationem indicare videtur Durandus in *Ration. Offic. lib. 6. c.* 50. fine, ubi ait: ideo fieri Stationem ad Sanctos Cosmam, & Damianum, quia in hac quinta feria Ecclesia ostendit, non esse salutem nisi a Domino, & maxime per virtutes: unde Introitus Missæ est: *Salus populi ego sum*: cum itaque agatur de salute, fit, inquit, Statio ad laudatos Sanctos, quia Medici fuerunt, & homines corporali-

raliter, & spiritualiter sanabant; ideo etiam de ipsis fit mentio in oratione; ita Durandus.

ARTICULUS V.

Not. Fer. VI. post Dom. III. Quadragesimæ.

De Psalm. Pœnit. & Litaniis.

7 PRO Psalmis Pœnitentialibus, & Litaniis vide dicta part. 1. c. 3. num. 11. & 13.

ARTICULUS VI.

Not. in Sab. post Dom. III. Quadragesimæ.

De Missa.

8 IN hoc Sabbato post Dom. 3. Quadrag. legitur Epistola de historia Susannæ, ex eo quia hodie fit Statio Romæ in Monasterio B. Susannæ Virginis; atque ita etiam ob similitudinem quamdam Evangelium est de Muliere accusata adulterii, quam Dominus liberavit; uti notavit Jo. Beleth de divin. Offic. c. 92.

CAPUT V.

Not. in Hebdom. IV. Quadragesimæ.

ARTICULUS I.

Not. in Hebdom. IV. Quadragesimæ.

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

1 DOM. IV. Quadragesimæ semid. nulli cedit, nisi festis 1. cl. ut Patroni principalis, Tituli Ecclesiæ, & ejusdem Dedicationis. Vid. dicta 1. par. c. 3. n. 1.

Hæc Dominica vocatur Dominica: *Lætare*: Quia Missæ hodiernæ Introitus incipit: *Lætare Jerusalem*; sicut in Adventu Dominica tertia dicitur: Dominica *Gaudete*; quia illius diei Missa incipit: *Gaudete in Domino*; ut ibidem notavimus ex Gavanto *in Rubr. Brev. sect. 6. c. 11. n. 10.* Appellari etiam solet: *Dominica Rosæ*, quia ex usu antiquissimo hodie Pontifex benedicit Rosam auream, de qua cæremonia tractatum valde eruditum scripsit Raynaudus to. 10. & alios plures, qui de hoc ritu scripsere, citat Meratus *tom. 1. par. 4. tit. 6. n. 25.* Ex laudato autem Rayn. hic monemus: apud Veteres nomine *Dominicæ Rosæ*, *seu Rosarum* venisse Dominicam infra Octavam Ascensionis, quia eo die Statio habebatur ad S. Mariam ad Martyres, vulgo Rotundam, & Pontifice super Sacrum Concionante de futuro Adventu Spiritus Sancti, de altitudine Templi mittebantur rosæ in similitudinem ejusdem Spiritus Sancti; ita ex Benedicto Canonico S. Petri in suo cæremoniarum tractatu, notat Raynaud. *cit. to. 10. tr. de Rosa c. 1.* paulo post initium; ubi etiam ex Jacobo Genuensi notat: hanc Dominicam ob Evangelium de quinque panibus, quod in ea ad Missam legitur, vocatam esse: Dominicam *panis*; quæ tamen in sermone quodam, qui extat inter Sermones S. Chrysostomi, de *Resurr. to. 3.* est denominatio Dominicæ Resurrectionis, ob solemnem ea die fidelium communionem.

Lectiones primi Nocturni de Exodo, quæ leguntur in hac Dom. IV. Quadrag. quamvis non sint initium ali- 2

alicujus libri; quoties ista fit impedita aliquo festo primæ classis, reassumendæ sunt infra hanc ipsam hebdomadam in festo occurrenti, carente lectionibus propriis primi nocturni, ex D. S. C. R. 26. Novembr. 1735. *in Hispalen.* apud Caval. *to.* 2. *par.* 2. c. 34. *decr.* 11. qui in hujusmodi Decretum hæc habet n. 1. & 2.

Num per festum primæ classis impeditis Dominicis Sexagesimæ, (Septuagesima namque cum contineat initium libri Genesis, hoc utique resumi debet, quoties impeditur:) Quinquagesimæ, secundæ, tertiæ, & quartæ Quadragesimæ, lectiones primi nocturni earumdem Dominicarum infra hebdomadam resumi debeant? dubium jam excitavit Guyetus lib. 4. *cap.* 16. *q.* 3, *illudque resolvit affirmative, dummodo infra hebdomadam occurrat festum non habens lectiones proprias, vel de communi assignatas; & ducitur, quia, etsi lectiones prædictæ non sint initia Libri alicujus, sed mera continuatio: continent tamen singulæ insignes historias, ab aliis penitus distinctas, propriisque nominibus, Nohemi videlicet, Abrahami, Jacobi, Josephi, & Moysis nuncupatas; quodque ad rem facit maxime; non fortuito, seu obvia currentis Libri serie, sed cum delectu hisce Dominicis privilegiatis addictas, utpote eximias ex Sanctorum Patrum interpretatione figuras, ac veluti præludia quædam mysteriorum Redemptionis nostræ, cujus tunc primordia recoluntur. Addit, quod duæ saltem priores Nohemi, & Abraham continuantur in sequentibus feriis; quod, nisi posito initio, haud satis congruenter fieri, a simili de aliis, facile est, inferre. Insignis itidem Machabæorum historia, ne omitteretur, transferri decernitur; quidni igitur id ipsum de prædictis erit dicendum? Guyeti sententia nunc quo ad lectiones Dominicæ quartæ Quadragesimæ, super quibus Congregatio fuit interrogata, diserte probatur, & saltem implicite etiam quoad historias cæteras, de quibus eadem procedit ratio. Hoc discrimen est inter istas historias, quod illæ Dominicæ Sexagesimæ, & Quinquagesimæ etiam in feriis resumi debent, utpote in quibus lectiones Scripturæ leguntur; eæ vero aliarum Dominicarum solum in festis, quippe feriæ cum gaudeant homilia super Evangelium, aptæ haud sunt lectiones Scripturæ suscipere. Quarum historiarum utile spatium erit usque ad sequentem Dominicam, in qua cum occurrat historia alia, idem jus habens, præcedentem cessare facit.*

SECTIO II.

De Missa.

HÆC Dominica vocatur: Dominica: *Lætare*: ab Introitu Missæ: ut sect. præced. dictum est; & cum lætitiam indicet, pulsantur Organa, & Dalmaticis utuntur Ministri in solemni Missa, *ex Rubr. gen. Miss. tit.* 19. *n.* 6. ut innuimus hoc l. 4. par. cap. 4. n. 14. Dalmaticas autem indicare solemnitatem, notavimus hoc tr. 2. lib. 1. par. 1. c. 3. n. 15. quod non valet pro sequentibus feriis: quia in iis Missa hujus Dominicæ non reperitur, cum habeant propriam: ut observat Merat. *to.* 1. *in Gavant. part.* 4. *tit.* 1. *n.* 4. 3

Color sacrorum paramentorum etiam in hac Dom. in Missa quoque solemni erit violaceus. *Merat. part.* 4. *tit.* 6. *n.* 25. Vide dicta in Dom. 3. Adventus n. 4. 4

AR-

ARTICULUS II.

Not. Fer. II. post Dom. IV. Quadragesimæ.

De Officio Defunctorum.

5 PRO officio Defunctorum. Vide dicta fer. 2. post Dominicam primam Quadragesimæ sect. 1.

ARTICULUS III.

Not. Fer. IV. post Dom. IV. Quadragesimæ.

De Psalmis Gradualibus.

6 PRO Psalmis Gradualibus vide dicta 1. par. c. 3. n. 11. & 13.

De Missa.

7 GAVANTUS *in Rubr. Missalis par.* 4. *tit.* 6. *n.* 15. hæc notat de feria 4. post Dom. IV. Quadragesimæ. *Feria 4. Dominicæ 4. variatur Missa, cui datæ sunt duæ lectiones, ut in feria 4. Temporum; putant aliqui ad indicium futurarum in Sabbato Ordinationum; sed hac die fiebat Scrutinium Baptizandorum Paschate, & inter septem Scrutinia, hoc erat maximum.* Ordo Romanus. *Quod Scrutinium non est in usu hodie, sed tamen Missa eadem, in qua Catechumenis dicitur in Introitu:* Effundam super vos aquam mundam. *Et item repetitur in prima epistola, & cum dicitur:* Lavamini: *in secunda; & in Evangelio, cæcus natus nondum lotus Catechumenum repræsentat, ex Augustino in homil. illius feriæ;* (verbis videlicet illis 2. lection. hodierni nocturni: quando inunxit, fortasse Catechumenum fecit:) *a qua feria usque ad Parasceven jejunabant quindecim diebus, demptis Dominicis*, ex Ruperto lib. 4. c. 18. *Causas autem Scrutinii in hac feria 4. vide apud Honor. in Gemma lib.* 3. *c.* 54. Hæc Gavantus; & videri etiam potest Meratus *tom.* 1. *in Gavant. part.* 1. *in præliminar. nu.* 95. Pro multiplici lectione, & pro *flectamus genua* quid notandum? Vid. dicta tr. 1. in Septembr. 1. par. Sect. 5. subs. 2. ubi de Missa Quatuor Temporum §. 1. & 3.

In Evangelio hujus feriæ IV. post Dom. IV. Quadrag. ad illa verba: *& procidens adoravit eum.* Celebrans in Missa privata genuflectit versus ipsum librum unico genu. *Rubr. gen. Miss.* tit. 17. n. 1. dum autem genuflectit innitur altare, utraque manu hinc illinc extensa. In Missa vero solemni Celebrans genuflectit versus Altare, dum Diaconus cantat prædicta verba; similiter & omnes alii præterquam Diaconus, qui genuflectit versus librum, Subdiaconus vero tenens librum, & Acolythi tenentes Candelabra omnino non genuflectunt. *Rubr. cit. nu.* 4. confer dicta tr. 1. 25. Decembr. n. 70.

ARTICULUS IV.

Not. Fer. VI. post Dom. IV. Quadragesimæ.

De Psalmis Pœniten. Litan. & Missa.

PRO Psalmis pœnitentialibus, & Litaniis vide dicta 1. part. cap. 3. num. 11. & 13. 8

Tradit Meratus *to.* 1. *part.* 1. *tit.* 14. *n.* 1. *fine;* Missam propriam de Corona spinea in hac feria sexta ante Dominicam Passionis concessam in Ec-

Ecclesia Canonicarum Regularium Lateranensium Terræ Viturclani Diœcesis Balneoregiensis, ex Decr. S.C.R. 3. Martii 1731. legi posse a quibuslibet Sacerdotibus in laudata Ecclesia hodie celebrantibus; quod cæteroqui non liceret ex decreto S.R.C. a nobis allegato tr. 1. l. 1. c. 2. n. 53.

ARTICULUS V.

Not. in Sab. post Dom. IV. Quadrag.

SECTIO I.

De Horis Canonicis.

19 SABBATUM post Dom. 4. Quadrag. & ante Dom. Passionis vocari solet Sabbatum: *Sitientes:* quia sic incipit Introitus Missæ hujus diei: ut notat Gavantus *in Rubr. Miss. par. 4. tit. 6 c. 11. n. 16.*

Si alicubi cras occurrat apud privilegiatos dies octava, officium Octavæ cessat ad Nonam hujus Sabbati, ex decr. S.C.R. (v. die seq.) Ab hoc Sabbato, seu a 1. Vesperis Dominicæ Passionis inclusive usque ad feriam secundam post Octavam Pentecostes exclusive cessant commemorationes consuetæ de Cruce, de S. Maria, & aliæ in Psalt. positæ. *Rubr. Brev. hic:* Rationem pro tempore Passionis dat Durandus *in Rat. l. 6. c. 60. n. 5.* & ex eo Gavantus *in Rubr. Brev. sect. 5. c. 18. nu. 17.* videlicet ut tempore Passionis uni Christo Crucifixo vacemus.

20 Ad Completorium in Responsorio brevi non dicitur: *Gloria Patri;* sed repetitur ℞. in officio feriali usque ad fer. v. in Cœna Domini. *Rubr. Brev. hic.* Quare autem taceatur? explicabimus sequ. c. 6. n. 3.

Si in hoc Sabbato recitatum fuerit officium semiduplex, adhuc taceatur *Gloria Patri* ad Completorium in Respons. brevi. Gavant. *in Rubr. Brev. sect. 6. c. 12. n. 8.* Idem dic de 1. Vesperis Dominicæ Palmarum. Neque obstat 1. ex Gavanto, (cui tamen contradicit Guyetus) recitandum esse *Gloria Patri* ad Completorium Dominicæ Passionis, si sequantur semiduplex, ut ibi dicemus; nam disparitas ex eodem Gavanto est, quia in secundis Vesperis Dominicæ Passionis inchoato Festo, per commemorationem semiduplicis, ea, quæ sequuntur, festiva censentur. At in primis Vesperis Dominicæ Passionis Completorium sequens habet magis de ratione Dominicæ inchoatæ in Vesperis, quam de ratione festi jam finiti. Ergo recte omittitur *Gloria Patri* prædicto loco; Ita Gavant. *loc. cit. num.* 8.

Neque obstat 2. in officio semiduplici de B. Virgine, quod a Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, si in 2. Vesperis fiat de eo commemoratio, variari nihilominus finem hymnorum, & dici adhuc in Vesperis, & in Completorio in fine hymnorum: *Jesu tibi sit gloria, qui natus es de Virgine:* ut docet Gavantus *sect. 5. c. 6. nu. 15.* & nos ex eo docuimus tr. 1. l. 2. in Sabb. art. 4. n. 36. Etenim aliud est, mutare formam glorificationis Trinitatis in fine hymni Completorii: qua in re nihil perit Officio Dominicæ, quod ejusdem sit proprium; aliud autem est omittere glorificationem eamdem in Responsorio brevi, quod est de proprio ritu Dominicæ Passionis. Ita quoque Gavantus *sect. 6. loc. cit.*

SE-

SECTIO II.

De Collatione Ordinum.

11 SABBATUM ante Dominicam Passionis est de temporibus, quibus ex jure communi conferuntur Ordines Majores. Vid. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 2. *n.* 7. *fin.*, & dicta tr. I. in Septembr. part. I. nu. 39. & sequentibus.

SECTIO III.

De velandis Crucibus, & Imaginibus.

12 IN Sabbato ante Dominicam Passionis *ante Vesperas cooperiuntur Cruces, & Imagines. Rubr. Miss. post Missam hujus Sabbati:* seu antequam recitentur Vesperæ in Choro. *Cærem. Episcop. lib.* 2. *c.* 20. Gavant. *in Rub. Miss. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 1. Caval. *to.* 4. *cap* 18. *comment. in decr.* 7. *n.* 2. Velantur autem velo violaceo: nisi quod Velum Crucis Altaris, in quo celebratur Missa solemnis fer. V. Cœnæ mutatur in album; sicut etiam Altaris existentis in loco, ubi peragitur solemnis lotio pedum: In nigrum vero fer. VI. in Parasceve, velum Crucis Altaris, in quo illius feriæ officium celebratur, ut ibi dicetur. Teguntur Cruces usque ad prædictam feriam Parasceves, seu usque ad adorationem solemnem Crucis. Imagines vero aliæ usque ad Sabbatum Sanctum ante Missam, vel *Gloria in excelsis*: ut ibi dicetur, & explicabitur. Vide tamen dicenda fer. V. Cœnæ subs. 6. n. 169. & fer. VI. Parascev. subs. 5. §. 8. n. 232.

In primis Vesperis Dominicæ Passionis non solum Cruces, & Imagines Salvatoris, sed etiam Icones Altarium & omnes Imagines Sanctorum tegi debent. S. R. C. 4. Augusti 1663. in una *Dalmatiar.* apud Caval. *tom.* 4. *c.* 18. *d.* 8. Multo magis tegenda sunt Imaginum ipsarum archetypa, videlicet corpora Sanctorum, aut horum partes saltem non exiguæ. Docet item Caval. *loc. cit. num.* 2. nomine Imaginum, quæ hoc tempore tegendæ mandantur, non incongrue intelligi, typos etiam quoslibet, adumbrationes, atque figuras; unde monet, tegendam esse Crucem, quæ si non Crucifixum, typum autem aliquem tenet Salvatoris, puta Agnum.

13 An autem tegendæ sint Cruces nudæ, & simplices, hoc est, quæ nec Crucifixum, nec typum aliquem sustineant Salvatoris? negat Cavalerius: quia licet Crux, & ipsa sit imago Christi Crucifixi, verius tamen mere est instrumentum Dominicæ Passionis, ad quam recolendam, Passionis tempus est potissimum consecratum; & ad eamdem Crucem Ecclesia præ cæteris temporibus specialiter dirigit preces suas.

At hæc ratio videtur probare, non opus esse, tegere Cruces, sed solum Imagines Crucifixi. Consuetudo autem, quæ est optima legum interpres, dum non solam Imaginem Crucifixi tegit in Cruce, sed & Crucem ipsam velat, & velatam quidem eam esse, supponit Rubrica Missalis, ubi de adoratione Crucis fer. VI. in Parascev. præscribens primo discooperiri parum a summitate; &, ut ibi ex eodem Cavalerio docebimus: primo discooperienda est a summitate parum ita; ut Crucifixi caput non appareat; & ipse Caval. concedit, velandas esse Cruces tenentes effigiem Crucifixi: Consuetudo, inquam, prædicta videtur, legem velandi Cruces, inter-

interpretare de velanda Cruce etiam ratione sui, & non solum ratione Crucifixi. Et quidem si Cruces habentes effigiem Crucifixi, velandæ sunt non ratione sui, sed ratione Crucifixi: non videmus, cur in iisdem Crucibus, non sufficiat Imaginem tantummodo tegere Crucifixi? Deinde, quantumvis tempus hoc Passionis huic recolendæ sit specialius ab Ecclesia dedicatum, & ad Crucem, preces præ temporibus cæteris dirigantur, nihilo tamen minus ex ejusdem Ecclesiæ instituto, commemoratio Crucis hoc eodem tempore cessat una cum aliis commemorationibus communibus Sanctorum, seu suffragiis, atque adeo, ut ita dicam, ipsa Crucis commemoratio tegitur. Rursus, secundum superius dicta sect. 1. ratio, ex qua tempore Passionis omittuntur commemorationes prædictæ, ex Durando, & Gavanto est, ut hoc tempore uni Christo Crucifixo vacemus: & eo non obstante, hoc eodem tempore Crucifixi imago velatur.

Igitur propius ad sensum legis de velandis Crucibus accedemus, si dixerimus: ipsas velandas Cruces etiam nudas, & simplices, hoc est, licet non ferant imaginem Crucifixi.

Illud autem, quod etiam Caval. affirmat ibidem: posse hoc tempore patenter exponi veram Crucem ipsam, seu Reliquiam Sanctæ Crucis: utique id consuetudo permittit.

14 *Sabbato Passionis debent velari Imagines, & Cruces, etiamsi occurrat eo die festum Sancti Titularis, vel Patroni Ecclesiæ*. S. R. C. 16. Novembr. 1649. in *Januen.* apud Caval. *tom.* 4. *cap.* 18. *d.* 7. Itaque in Sabbato ante Dominicam Passionis teguntur Cruces, & Imagines ante Vesperas, sive hæ sint de tempore, sive de festo occurrenti in hoc eodem Sabbato (nam festum incidens in Dom. Pass. transfertur, quemadmodum cras notabimus) ut enim animadvertit Caval. l. cit. n. 3. fine, quæ innitantur mysteriis, & hujuscemodi mysteriis Ecclesiæ toti communibus, communem etiam observantiam exposcunt, a qua declinare non valent particulares Ecclesiæ ob particularem quamcumque rationem. Jam vero ut idem Caval. *Comment. in decr.* 9. *nu.* 1. observat: tempus Passionis consecratum est dolorosæ recordationi Passionis Christi, qui sicut media Passione salutem omnium nostrum operatus est, factusque est communis omnium Redemptor, ita etiam tristitiæ argumenta (cujusmodi est ritus iste, de quo agimus, ut infra notabimus:) quæ ad recolendam ejusdem Passionem invexit Ecclesia, Ecclesiis omnibus debent esse communia, absque eo quod earumdem aliquæ, ob particulares speciales rationes, valeant discrepare. Et ideo *Imagines, & Cruces detegi non debent, etiamsi in hebdomada Passionis occurrat festum Sancti Titularis, aut Dedicationis Ecclesiæ*. S.R.C. Novembr. 1649. in *Januen.* apud Caval. d. 9. Qui tamen to. 4. c. 20. fine, putat, ac docet in dicto casu, Imagines, seu statuas Sanctorum contegi posse velo raræ adeo texturæ, ut eadem facile inspici valeant; imo certe conveniré, quod non sit saltem adeo densæ, ut ipsas Statuas, vel Imagines ita occultet, ut populis nullatenus transluceat, quod per Processionem (quæ fieri permittitur in prima hebdomada Passionis, etsi non in secunda, in honorem Sanctorum, ut suo loco diceretur:) defertur, aut specialiter proponitur adorandum.

Cor-

15 Corpora Sanctorum, & horum partes saltem non exiguas, significavimus supra, esse tegenda tempore Passionis; an autem discooperiri possint, occurrente festo solemni illius Sancti, cujus sunt Reliquiæ? negat Caval. *cit. cap.* 20. *Comment. in decr.* 45. & merito, nam si in dicto etiam casu discooperiri non valet Altaris Icon, aut ejusdem Sancti Imago, sive statua, multo minus detecta apparere debent Sanctorum Corpora, & horum partes saltem non exiguæ, quæ cum spectent ad veritatem humani corporis, sunt Imaginum ipsarum archetypa. Quas tamen Reliquias permittit idem Caval. extra triduum mortis Christi exponi per remotionem solius repaguli, itaut ipsæ maneant in loco, in quo custodiri solent, & adhuc per velum coopertæ. Rursus, concedit, exponi posse etiam sine velo, Sanctorum Reliquias, minus proprie tales, puta vestes, aliasque res, quibus, dum viverent, utebantur Sancti. Vide eumdem *tom.* 1. *c.* 4. *a n:* 10. Similiter concedit, exponi posse detecta Instrumenta Dominicæ Passionis, & alias Reliquias Christi, quæ nec Imago sunt, neque ullius Imaginis locum reipsa tenent. Denique existimat devotionis gratia fidelium, qui Sanctum, cujus festum agitur, veneraturi accurrant, tolerari posse, quod Reliquiæ illæ exiguæ, etsi sint ex pertinentibus ad integritatem corporis, quæ fidelium osculis exhiberi solent, super Altare exponantur detectæ, & exhibeantur eorumdem fidelium osculis absque ullo velo, cum solo vitri repagulo.

16 Nec quidem mutari potest (excipe feriam V. in Cœna, & feriam VI. in Parasc. ut jam dictum est) color veli ex violaceo in alium colorem convenientem occurrenti festo: ut ex praxi Ecclesiarum, & communi Auctorum sensu statuit Caval. *in cit. decr.* 9. *n:* 2. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *nu.* 1. Porro color veli Crucis, & Imaginum non attinet ad festa occurrentia, sed ad mysterium, quod ab Ecclesia repræsentatur.

Velum, quo teguntur Imagines, 17
non debere secum habere aliam Imaginem, monet Gavantus *l. supra cit.* nec non Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 1. *& to.* 2. *Sect.* 6. *c.* 12. *n.* 1. *fine.* Idque ex se evidens esse ait merito Caval. *in decr.* 9. *fine*: Sed nos vidimus hujuscemodi velamina in nonnullis Ecclesiis habentia depicta mysteria Passionis Domini: puta Christum spinis coronatum, flagellis cæsum &c. quod utique, tanquam ex imperitorum arbitrio dimanatum, reprehendendum putamus, cum, pro præsenti tempore, ab Ecclesiæ mente, & lege abhorreat. Et quamvis Sacrarum Imaginum usum maxime & pro omni tempore commendemus, privatæque devotioni etiam pro præsenti liberum relinquamus; at in publico Ecclesiarum cultu ab ipsis Ecclesiæ legibus omnino discedendum non esse arbitramur: atque huc aptari posse putamus sensum Decreti S. C. R. 29. Januar. 1752. in una Ord. Carmel. Excalc. Prov. Polon. ad 7. dub. *Non sunt violandæ Rubricæ imperitorum Laicorum causa.*

Profecto Cruces, & Imagines toto 18
Passionis tempore conteguntur ad luctum, & mœstitiam indicandam; & in specie, ut hoc ritu significetur: jam Christum non in palam ambulasse apud Judæos hoc tempore, & abscondisse se: quemadmodum in Evangelio Dominicæ Passionis dicitur;

H 2 ut

ut observat Gavantus l. supra cit. & favet, quod antiquitus in Cappella Papali nonnisi ad illa Evangelii verba : *Jesus autem abscondit se, & exivit de Templo*; cooperiebantur Imagines. unde in Cæremoniali Romano Marcelli Corcyrensis *l. 2. cap.* 38. sic legitur : *Cum in fine Evangelii dicitur :* Jesus autem abscondit se, & exivit de Templo : *Clerici Cappellæ, super Altare velum paratum cordulis in rotulis supra in altum confixis, euntibus, sursum trahunt, ut eo imagines omnes ibidem depictæ cooperiantur*. Aliam rationem assignat Durandus : *Quia tunc Divinitas fuit absconsa, & velata in Christo; permisit enim se capi, & flagellari ut homo, tamquam non habens in se virtutem Divinitatis, unde in Evangelio hujus diei (Dominicæ Passionis) dicitur : Jesus autem abscondit se, & exivit de Templo*.

Cooperiuntur Imagines etiam Sanctorum : haud enim est decens, ut publice pateant, & solemniter appareant servi, dum eorum Domino non est species, neque decor, & quasi absconditus vultus ejus, & putatus quasi leprosus, & percussus a Deo, & humiliatus. Is. 53.

In Sabbato denique ante Dominicam Passionis cooperiuntur Cruces, & Imagines, antequam Vesperæ recitentur, quia dies Ecclesiasticus in Divinis officiis communiter incipit a Vesperis diei præcedentis civilis; vide dicta tr. 1. c. 1. art. 1. n. 8.

Rupertus *lib. 5. de divin. Offic. c.* 1. & Durandus *in Ration. l. 6. cap.* 60. *n.* 1. probant in Vesperis Sabbati ante Dominicam de Passione coactum fuisse primo Concilium Judæorum adversus Jesum : quod verisimile videtur Gavanto : *l. supr. cit. num.* 2. & hæc est alia congruentia, ut tegantur Cruces, & Imagines; quam assignat idem Rupertus l. cit. fine, ubi sic concludit : *Nihil igitur repugnat, quia eodem Sabbato (cujus in Vespera Dominicæ Passionis annuam inchoamus memoriam :) illud impiorum Concilium collectum fuerit; & quia ab illo die cogitaverunt, ut interficerent eum, idcirco in Vespera, quasi post horam ejusdem Concilii, luctum publicum incipiat Ecclesia, suo Domino per omnia compatiens, ut corpus capiti*.

CAPUT VI.

Not. Tempore Passionis.

TEMPUS Passionis est tempus illud, quod complectuntur ultimæ duæ hebdomadæ Quadragesimæ; quod tempus procul dubio tempus Passionis est nuncupatum, quia in eo peculiari modo, quam reliquo præcedenti tempore Quadragesimæ, memoria mortis Domini recolitur, & mysteria Passionis ejus in Ecclesia, & ecclesiasticis officiis celebrantur.

Ratio autem, propter quam hæ duæ fuerint hebdomadæ designatæ huic specialiori memoriæ Passionis Dominicæ recolendæ, est ex Ruperto *de Eccles. offic. lib.* 5. *cap.* 1. quod earumdem initio coactum fuerit primum Concilium Judæorum, quorum Principes convenerunt in unum adversus Dominum, & adversus Christum ejus. Aliæ quoque mysticæ rationes videri possunt apud Amalarium *de Eccl. Officiis l.* 4. *c.* 20. Durand. *in Ration. lib. 6. c.* 60. *num.* 3. Honor. *in Gemma l.* 2. *c.* 70.

In prædictis duabus ultimis hebdomadibus Quadragesimæ licet multa sint propria unius, & non alterius; nonnulla tamen etiam habentur, quæ utri-

utrique conveniunt. Ideo antequam seorsum de prædictis hebdomadibus distinctis capitibus, ut in præcedentibus fecimus, agamus, satis congruum visum est, ea, quæ utrique hebdomadæ conveniunt, majoris claritatis gratia in communi quodam capite notare, quod præstabimus hic Articulis III. In Art. I. agemus de Horis Canonicis. Art. II. De Missa. Art. III. De velandis Cruc. & Imagin.

ARTICULUS I.

De Horis Canonicis.

2 ETSI tempus Passionis sit tempus illud, quod complectitur quinta, seu penultima, & sexta, seu ultima hebdomada Quadragesimæ: nihilominus, cum ultima hebdomada proprio speciali nomine dicta fuerit, & etiamnum vocetur *Hebdomada sancta:* inde est quod sub nomine *Hebdomadæ Passionis* prior tantum ex illis usuvenit.

Jamvero a Vesperis Sabbati præcedentis hebdomadam Passionis non fieri suffragia, in superibus notatum est. Ad Completorium in ℟. br. non dici: *Gloria Patri*: in officio feriali usque ad feriam v. in Cœna Domini, notavimus quoque in prædicto Sabbato. Omittitur item in Officio de tempore usque ad Nonam inclusive Sabbati majoris hebdomadæ: *Gloria Patri:* in ℟. ad Matutinum, & ℟℟. brevibus Horarum, & in illis similiter repetitur Responsorium ut in Breviario. *Rubr. Brev. in Dominica Passionis*; *& in Rubr. gen. tit.* 28. *n.* 2. Omitti quoque: *Gloria Patri:* in Invitatorii fine, statim notabimus. Tacetur autem: *Gloria Patri:* ad tristitiam denotandam. Vid. Rupert. *de Divin. offic. l.* 5. *c.* 2. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 5. *c.* 13. *n.* 3. Bened. XIV. *de Missa sect.* 1. *cap.* 11. Et alteram rationem adhuc assignabimus cap. 8. art. 3. sect. 1. n. 16. & videri etiam potest Durand. *in Ration. l.* 6. *c.* 60. *n.* 4. Ante ultimum Triduum vero majoris hebdomadæ non omnino tacetur: unde recitatur in fine Psalmorum, & alibi: idque ad significandum: nondum esse tristitiam summam, & omnimodam: quia nondum recolitur, seu repræsentatur Christus passus, crucifixus, mortuus, & sepultus; sed solum recoluntur cogitationes, & Concilia Judæorum de Christo crucifigendo, & occidendo. Vid. Rupert. loc. cit.

Ad Matutinum in Officio de Tempore Invitatorium: *Hodie si vocem Domini &c.* quod dicitur a Dom. Pass. usque ad fer. v. in Cœna Domini. 3
In Ps. *Venite exultemus*: verba illa: *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra:* omittuntur, quia jam dicta sunt a Choro repetente Invitatorium integre: *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra*. Prosequitur ergo altera pars Chori: *sicut in exacerbatione &c.* In fine hujus Psalmi a Dominica Passionis usque ad feriam quartam inclusive hebdomadæ majoris, non dicitur: *Gloria Patri*: nisi in festis, seu in officiis Sanctorum; sed repetitur Invitatorium, ut alias in fine. *Rubr. Brev. in Dom. Passionis*. Hoc est post ultima illa verba Psalmi: *Si introibunt in Requiem meam*: dicitur Invitatorium: *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra:* & statim repetitur integre: *Hodie si vocem Domini audieri-*

tis

tis, *nolite obdurare corda vestra* : ita ut una cum *Gloria Patri;* omittatur medietas illa Invitatorii, quæ extra tempus Passionis post *Gloria Patri* ; dicitur : id autem constat ex sequenti declaratione S. C. *Nomine Episcopi Ruremundæ quæsitum fuit a S. R. C. declarari : an Invitatorium* : Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra : *tempore Passionis in Quadragesima debeat cantari*, *sicut alia Invitatoria extra tempus Passionis*, *scilicet sexies integre*, *& ter imperfecte*, *hoc modo post versum* : Quadraginta annis proximus fui &c. Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra; *& omisso* Gloria Patri &c. Nolite obdurare corda vestra; *& iterum repetatur integre* : Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare &c.? & S. R. C. respondit : *omissis* Gloria Patri &c. & Nolite obdurare corda vestra : *repeti debere integre Invitatorium* : Hodie si vocem Domini &c. Ita S. R. C. 4. Julii 1683. in *Ruremunden.* apud Caval. *tom.* 2. *cap.* 34. *dec.* 2.

4 In Passione legitur Jeremias, quia multa narrat de eadem. Amalar. *lib. de Ordine Antiphonarii c.* 76. Rupert. *de divin. offi. lib.* 5. *c.* 3. Honorius in *Gemma l.* 3. *c.* 70. Hugo Victor *in specul. Eccl. c.* 4.

Hymni, Versic. & ℟℟. brevia posita in officio Dominicæ Passionis dicuntur etiam in Dominica Palmarum, & in feriali officio usque ad feriam quartam majoris hebdomadæ. *Rubr. Brev. in offic. Dom. Pass. & in Rubr. gen.* tit. 28. n. 4.

Ad absolutionem Capituli lect. br. *Faciem meam* a Dom. Passionis usq. ad fer. v. in Cœna Domini exclusive, in officio de Tempore. Capitula posita in officio feriæ 2. post Dom. Passionis dicuntur. In feriali officio usque ad feriam IV. majoris hebdomadæ inclusive. Antiphonæ vero per horas usque ad Dominicam in Palmis : *Rubr. Brev. in offic. fer. 2. post Dom. Pass.*

5 Ecclesia in hymno : *Vexilla Regis* : canit : *Impleta sunt quæ concinit David fideli carmine, dicendo nationibus ; Regnavit a ligno Deus*. Jamvero quæres : ubinam extet hujusmodi Davidicum testimonium ? Nam in Psalmis non apparet ; nec assignari potest alius locus in vulgata editione latina, ubi legantur prædicta verba : *Regnavit a ligno Deus*.

Paralip. 1. c. 16. v. 31. ait David : *Lætentur Cœli, & exultet Terra : & dicant in nationibus : Dominus regnavit*. Et Ps. 95. v. 9. dicitur. *Commoveatur a facie ejus universa terra : dicite in gentibus, quia Dominus regnavit*. Jamvero hæc ultima verba veteres Patres legerunt sic : *Dicite in gentibus quia Dominus regnavit a ligno*. Sic legit Tertul. lib. adversus Judæos c. 10. ubi ait. *Age nunc si legisti penes Prophetam in Psalmis : Dominus regnavit a ligno*. Et c. 13. *Ipse David regnaturum ex ligno Dominum, dicebat*. Et adversus Marcionem *l.* 3. *c.* 12. *Age nunc, si legisti penes David : Dominus regnavit a ligno*. Ita etiam legerunt Augustinus in *Ps.* 95. Gregorius Magnus *homil.* 6. *in Ezechiel*. Bernard. *serm.* 1. *in die S. Paschæ de septem signaculis*, post initium ; & alii Patres apud Azor. & Lorinum.

6 Sunt ergo primo qui putant, vocem *A ligno* extitisse olim in textu hebraico, sed Judæorum malitia expunctam esse; in quorum sententiam inclinat Joannes Lorinus. *explan. in ps.* 95. v. 10. Alii secundo respondent dicendo duplicem fuisse lectio-

nem

nem hebraicam, unam sine voce *a ligno*: alteram cum voce prædicta: nunc vero solum extare Codices voce illa *a ligno* carentes. Alii tertio respondent, vocem illam *a ligno* explicationis gratia addidisse veteres Patres, qui paraphrastico more aliquando interponunt aliqua ad loca scripturæ obscuriora illustranda: & ex illis desumptam esse, ejusmodi vocem: *a ligno*: & positam in Psalterio veteri, ac Romano, (de quo Psalterio vid. 6. Januarii n. 29.) & Ecclesiastico hymno prædicto. Huic tertiæ sententiæ adhærere videtur Azorius *Instit. moral. par.* 2. *l.* 1. *c.* 16. *qu.* 9. Favet exemplum, quod nunc habemus in oratione officii septem Dolorum B. M. V. in qua sic orat Ecclesia: *Deus, in cujus passione secundum Simeonis prophetiam, dulcissimam animam gloriosæ Virginis, & Matris Mariæ doloris gladius pertransivit &c.* At vero in prophetia Simeonis non adest ly *doloris*: sed simpliciter *gladius*: Luc. 2. c. 2. v. 34. & 35. Additum est igitur ab Ecclesia ly *doloris*: ad explicandum, quinam fuerit gladius, qui Virginis animam pertransierit? nimirum gladius metaphorice talis, videlicet maximus ille dolor animi, quem amantissima Mater fuit experta in passione, & morte filii sui. Ex hisce tribus sententiis magis arrident mihi primæ duæ, utraque enim agnoscit extitisse in Codicibus Hebraicis sive in omnibus, sive in plerisque, certe receptis, vocem *A ligno*. Nisi enim ita fuisset, nec Tertullianus, neque alii Patres tam confidenter urgere potuissent Judæos ad agnoscendam Christi crucifixi divinitatem ex verbis ipsis Davidicis: nam si illa verba ipsi de suo addidissent; præsumptum ab ipsis sensum facile elidere potuissent Judæi.

Quod autem Ecclesia potuerit simpliciter tanquam ex Simeonis Prophetia appellare *Gladium doloris*, quem Simeon *Gladium* dixerat dumtaxat; non evincit, idipsum potuisse efficere Patres in proposita materia. Primo quia multo præcisior, & clarior, & ineluctabilis oportet sit sensus scripturarum, quando adhibentur ad confundendos Judæos, & alios Infideles; at quando exponuntur fidelibus & Catholicis, paratis excipere quamcumque interpretationem proponat ipsis Ecclesia: secundo quia in Prophetia Simeonis tam clarum est, sermonem ibi esse de Gladio metaphorico, scilicet doloris Animi; quam clarum est, Gladium materialem non posse pertransire spiritualem animam; præterea cuicumque notum est, B. Virginem nullis Impiorum gladiis occubuisse, ut optime animadvertit Beda l. 1. c. 7. in 2. Luc. Et Origenes hom. in c. 2. Luc. ad verba illa. Et *erant Pater ejus, & Mater mirantes*. Et Ambrosius *l.* 2. *in c.* 2. *Luc.* & S. Joan. Damasc. *l.* 4. *Orat. fid. c.* 15. Contra vero num non poterat alia ratione regnare Deus, nisi ligno confixus? Atque id demonstrare debuissent Patres; si ajente Davide, *Regnavit Deus*, intelligendum ipsi omnino contenderent: *Regnavit a ligno*. Quantæ ergo arrogantiæ confundere potuissent Tertullianum Judæi, ajentem: *Age nunc si legisti penes Prophetam in psalmis Dominus regnavit a ligno*: cum nihil tale dixisse Propheta legeretur in Psalmis?

A R-

ARTICULUS II.

De Missa.

7 A Dom. Passionis usque ad Sabbatum Sanctum exclusive in Missa de tempore non dicitur Psalmus: *Judica me:* ante Confessionem. *Rubr. Missal.* hic.

A prædicta Dominica ad Introitum non dicitur: *Gloria Patri*: usque ad Pascha: nisi in Missa de festo, si occurrerit; sed finito Psalmo absolute repetitur Introitus usque ad Psalmum: *Lavabo:* prætermitur: *Gloria Patri: Rubr. Miss.* hic, *& in Rubr. gen. tit.* 8. *n.* 1. *& de rit. celebr. tit.* 7. *n.* 6.

Tacetur autem: *Gloria Patri*: Passionis tempore ob rationem supra significatam art. præc. nu. 2. Omittitur psalmus: *Judica me Deus*: quia non convenit tempore, quo mœstitiam quærimus, a se mœstitiam expellere dicendo *quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?* Vid. *Tournely de Euch. qu.* 8. *art.* 13. §. *de psalmo Judica.*

8 Tempore Passionis in Missis de festo, & votivis (quando permittuntur) dicitur psalmus: *Judica me Deus:* & *Gloria Patri:* ad Introitum, & *Lavabo.* An autem dicendus sit psalmus prædictus, & *Gloria Patri* in Missis votivis de Passione, & de Cruce, quæ leganiur hoc tempore? Hippolytus Tonellius in *Enchiridio de Cærem. Mis. lib.* 2. *c. un. n.* 1. citat Gavantum, & Bauldr. affirmantes recitari debere: contra alios, qui negant quo ad Missam Passionis, eo quod vere sit Missa de tempore, licet non sit de die, & Rubrica præscribit psalmum omittendum esse in Missa de tempore; quibuscum sentire videtur ipse Tonellius. Verum sententia contraria mihi est probabilior; in Rubricis enim per Missas de tempore venire videntur tantummodo, quæ in corpore Missalis ponuntur, ut tali determinato tempore Passionis leguntur; & sic Missa votiva etiam de Passione, adhuc Passionis tempore lecta non est Missa de tempore in sensu Rubricæ, & ita cum aliis docet Meratus *tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 4. *nu.* 29. *&* 38. *& par.* 2. *tit.* 3. *n.* 15. *& tit.* 7. *n.* 27. *& par.* 4. *tit.* 7. *n.* 2. quibus adhæret etiam Caval. *to.* 5. *c.* 13. *n.* 24. Idipsum docent La-Croix loco statim laudando, & alii. Animadvertunt autem Merat. *cit. nu.* 29. Caval. & alii, quod etsi id definitum fuisse dicatur a S. R. C. anno 1647. die 10. Februarii per Decretum hujus tenoris: *In Missis votivis de Passione, vel de Cruce, quæ dicuntur infra hebdomadam Passionis*, non est omittendus psalmus: Judica me Deus: *neque* Gloria Patri *ad Introitum*, & Lavabo; *licet hæc omnia omittantur in Missa de Tempore.* S. R. C. 10. Febr. 1647. apud Hagerer relatum a Merato; & apud La-Croix in suo *indic. decret. n.* 226. quod idem Decretum La-Croix etiam allegaverat *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 72. §. 8. *n.* 504. animadvertunt, inquam, illud Decretum debita legitimitate carere: eo quod non reperiatur in Regestis S. C. R. concedunt tamen, doctrinam esse verissimam; & potius doctrinam prædictam confirmari volunt per Decretum quoddam S. C. R. quoad Missam septem dolorum Beatæ Virginis emanatum, quod proferemus in feria VI. post Dominicam Passionis subs. 2. nu. 20. In quo quidem decreto declaratur: in prædicta Missa dicendum *Gloria Patri* ad Introi-

troitum, & recitandum Psalmum *Judica me Deus* ad Confessionem.

9 A Dominica Passionis usque ad fer. v. in Cœna Domini in Missis ferialibus post orationem diei additur altera tantum oratio pro Ecclesia, vel pro Papa, & non dicitur tertia oratio. *Rubr. Miss. ibi : & In Missis ferialibus, quæ contingunt a Dominica Passionis ad feriam v. in Cœna Domini, si facienda obveniat commemoratio de simplici, omittenda est tertia oratio, quæ pro secunda assignatur in Missali, nempe pro Ecclesia, vel pro Papa*. S. R. C. 22. Novembr. *1659. in una Rubricarum;* apud Meratum *indic. Decret. Miss. nu.* 375. & alias iterum, iterumque Decretum apud eumdem Meratum *cit. ind. n.* 700. Confer eumdem *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *nu.* 4. & dicenda lib. 5. par. 2. in ejus 2. par. c. 2. n. 2.

Animadvertendum vero est ex eodem Merato cit. n. 4. fine, quod si hoc Passionis tempore accidat, esse præscripta a Superioribus Collecta, seu Oratio pro aliqua necessitate: hæc recitanda est in Missa tertio loco post Orationem *Ecclesiæ* : seu de tempore, quæ non potest omitti, cum sit præscripta ex Rubr. & similiter faciendum quovis alio tempore, nullam ex orationibus ex Rubrica præscriptis omittendo, causa Collectæ a Superioribus præceptæ, ut ex S. R. C. declaratum notavimus tr. 1. 2. Febr. n. 62.

Notat Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 9. *nu.* 4. numerum orationum minui in Missa hoc Passionis tempore ob eamdem rationem, ex qua, juxta Durandum, cessant in officio Suffragia Sanctorum, ut scilicet nostra intentio feratur in Christum solum, spes nostra feratur in unicum ejus singulare refugium; utque uni Christo Crucifixo vacemus; Etsi, ad ferialem ritum servandum admissa fuerit oratio altera, nempe *Ecclesiæ:* vel pro Papa; Pro Ecclesia autem tempore Passionis orari, eo quod Christus sanguine suo fundaverit eam: inquit Caval. *tom.* 3. *c.* 8. *in decr.* 1. *num.* 16.

A Dominica Passionis usque ad feriam v. in Cœna Domini in Missis etiam de festo, vel votivis, non habentibus Præfationem propriam, dicitur Præfatio de Cruce, nisi festum habeat Præfationem propriam, ex *Rubr. Miss.* Videri potest Caval. to. 5. c. 14. n. 19. An, & quale peccatum sit, omittere Præfationem propriam; sive temporis, puta Passionis, sive festi occurrentis? & an suppleri debeat, si oblivione omittatur, ubi error deprehendatur? Videbimus in Domin. Resurr. art. 3. qu. 1. & 2. 10

ARTICULUS III.

De Velandis Crucibus, & Imaginibus.

Quæ notanda sint pro velandis Crucibus, & Sanctorum Imaginibus tempore Passionis diximus in Sabb. post Dom. 4. Quadrag. quod est ante Dominicam Passionis sect. 3. 11

CAPUT VII.

Not. in Hebdom. V. Quadragesimæ, quæ dicitur Hebdom. Passionis.

Hebdomada v. Quadrag. est de tempore Passionis ob rationem, quam innuimus cap. præced. num. 1. & ipsa dicitur specialiter hebdomada Passionis ob rationem ibidem assignatam art. 1. n. 2. 1

In hac hebdomada aliqua notanda sunt generaliter in tota hebdomada; alia particulariter in singulis ipsius diebus. Ideo Caput hoc in duos articulos subdividimus, in quorum primo agemus de iis, quæ in genere notari debent, in tota hebdomada. In 2. de aliis, quæ in particulari, seu in singularibus ipsius diebus. Sit ergo

ARTICULUS I.

Not. in Hebdomada Passionis in Genere.

De Horis Canonicis.

2 QUÆ notari debent in tota Hebdomada Passionis in genere pro horis Canonicis, habes cap. præc. art. 1. Solum nota hic: Responsorium primum primi Nocturni Dominicæ Passionis non repeti in ulla feria ejusdem hebdomadæ: ne scilicet extra illam diem enuncietur quod unice proprium est hujus diei, illis verbis: *Quartadecima die ad Vesperum Pascha Domini est: & in quintadecima solemnitatem celebrabitis Altissimo Domino.*

De Missa.

3 PRÆTER ea, quæ dicta sunt cap. præc. art. 2. quæ habet hebdomada Passionis communia cum hebdomada majori, notanda sunt sequentia specialiter in hac hebdomada. *In Missa solemni, (seu Conventuali) de feria, commemoratio non est facienda de Sancto semiduplici occurrente, cujus Missa pariter cantanda est absque commemoratione feriæ, & in utraque Missa tempore Passionis dicenda est tantum secunda oratio* Ecclesiæ; *vel pro Papa, ut docet Gavantus (in Rubr. Miss. par. 1. tit. 9. n. 4.) In Missis autem privatis de festo semiduplici, cum sit clara dispositio Rubricæ* IX. *de oratione n. 5. dicenda est secunda Oratio de feria, tertia* Ecclesiæ: *vel pro Papa; de simplici vero facienda est commemoratio juxta eamdem Rubricam.* S. R. C. 10. Januar. 1693. in una Gallicanum apud Merat. *ind. decret. Miss. n. 506.*

Igitur in Semiduplicibus a Dom. Passionis ad Dominicam Palmarum dicuntur tres Orationes, 1. de festo. 2. de feria, tertia de tempore: *Ecclesiæ*: vel pro Papa; quæ tamen omittitur, si facienda sit aliqua commemoratio, puta simplicis occurrentis. *Rubr. gen. Miss. tit. 9. n. 5.* Merat. *to. 1. par. 4. tit. 7. n. 4.* Similiter in Votivis tempore Passionis, in quibus tamen 2. or. erit conformis Officio; confer dicenda in Dom. Palmar. num. 113.

In Missis autem Conventualibus de festo semid. & de feria duæ tantum Orationes dicendæ sunt in hac hebdomada Passionis: nimirum in prima Missa de semiduplici 2. or. *Ecclesiæ*: vel pro Papa; & in 2. Missa de feria iterum 2. or. *Ecclesiæ*: vel pro Papa; licet si Apostolica Sedes non vacet, congruentius putet Meratus *par. 1. tit. 9. n. 6.* in una orationem *: Ecclesiæ :* in altera recitare pro Papa. Quod si occurrat commemoratio Simplicis, in Missa Conventuali de semiduplici 2. or. erit de simplici, & non dicetur or. *Ecclesiæ*: nec fiet commemoratio feriæ; in Missa vero Conventuali de feria non fiet commemoratio simplicis, nec semiduplicis, sed dicetur 2. tantum or. *Ecclesiæ*: vel pro Papa; vide Merat. *cit. n. 6. & par. 4. tit. 7. n. 4.* versus finem,

finem, §. *Dixi : in Missis privatis*; ubi tamen ait, non deesse, qui in Missa Conventuali de festo semiduplici, præter orationem de festo simplici occurrenti, dicant etiam tertiam or. *Ecclesiæ*; vel pro Papa.

In Cathedralibus, & Collegiatis habentibus privilegium, celebrandi Octavam in Quadragesima, debet tempore Passionis, quando contingat fieri officium de infra octavam, unica Missa cantari de feria cum commemoratione diei infra octavam, & Præfatione de octava, si habeatur propria; ex Decr. S. C. R. 23. Junii 1736. *Ensidlen*. apud Caval. *to.* 2. *c.* 15. *d.* 4. *&* *to.* 5. *cap.* 14. *n.* 56. *decr.* 11. & apud Merat. *in ind. Decret. Miss. num.* 687. Vid. dicta hoc l. 4. par. 1. c. 4. n. 11.

Si in Hebdomada Passionis celebretur Missa B. M. Virginis sub invocatione *Septem Dolorum* in alia die, quam in feria sexta, & celebretur ut Votiva: quid notandum sit? dicemus art. 2. in fer. VI. hujus hebdomadæ sub n. 21.

De non detegendis Crucibus, & Imaginibus.

4 IMAGINES, *& Cruces detegi non debent, etiamsi in hebdomada Passionis occurrat festum S. Titularis, aut Dedicationis Ecclesiæ*. S. R. C. 16. Novembr. 1649. in *Iannen.* Vid. dicta in Sabb. ante Dominicam Passionis sect. 3.

ARTICULUS II.

Not. in Hebd. Passionis in particulari.

SECTIO I.

Not. in Dominica Passionis.

§. I.

De Horis Canonicis.

DOM. Passionis major 1. cl. & nunquam omittitur, quocumque festo in ea occurrente, quod erit transferendum in primam diem festo duplici, vel semiduplici non impeditam, dummodo non fuerit intra majorem hebdomadam, & per octavam Paschæ, quibus diebus non fit de aliquo festo duplici, nequidem occurrente *Rubr. gen. Brev. tit.* 9. *n.* 3. *& tit.* 10. *n.* 1. *& in duab. tabell. post Rubr. gen. Brev.* Habet vero ritum semiduplicem. *Rubr. gen. Brev. tit.* 2. *n.* 1. Vid. dict. lib. 1. par. 1. cap. 2. n. 1. Si occurrat festum simpl. fit de eo commemoratio; Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 3. *fin.* Officium ut in proprio. Ad Primam ad Absolut. Capit. lect. br. *Faciem meam*: usque ad fer. V. in Cœna Domini exclus. in officio de tempore; alia ut notavimus c. præc. art. 1. 5

Qui habent privilegium celebrandi octavam in Quadragesima, occurrente die infra Octavam in Dom. Passionis, debent hujusmodi privilegiati omittere commemorationem Octavæ in Laudibus, ac Missa Dominicæ tantum, & dicere preces ad Primam. Si autem in eadem Dominica occurrat dies octava, officium Octavæ cessat ad Nonam præcedentis Sabbati, ex Decr. S.C.R. 23. Junii 1736. in *Vinsidlen.* Vid. Merat. *Indic. Decr.* 6

Brev. n. 325. & 345. Caval. *tom.* 2. *cap.* 19. *d.* 5. Vid. dicta in Fer. IV. Cinerum num. 7. Et in Dominica dicantur preces ad Primam, & Completorium. Caval. l. cit. n. 8. fine.

Si autem in Sabbato occurat dies infra octavam, quæ non sit septima dies; fiet commemoratio de die infra Octavam; cui etiam dabitur dimidium Vesperarum, si de ea sit officium recitatum, sed in Dominica non fiet commemoratio Octavæ, & dicentur preces ad Primam. Deinde vero in Vesperis Dominicæ fiet commemoratio octavæ: Caval. n. 10. & non dicentur preces ad Completorium. Denique si in Dominica occurrat dies 7. infra Octavam, Vesperæ erunt de die oct. ut in I. Vesperis festi cum comm. Dom. Porro in Dom. Passionis non ita cessat Octava, ut si post eamdem usque ad Dom. Palm. excl. supersint dies aliqui octavæ, de iisdem officium fieri non debeat. Caval. n. 9. Omittitur autem commemoratio Octavæ in Domin. Passionis, ut tota mens nostra feratur in Christi humilitatis exemplum, & occupetur in contemplatione Passionis ejus. Festi vero simplicis commemoratio fit in Laudibus, si occurat, quia alias de eo nihil fieret; non sic Octavæ, quia de hac adhuc in festo, & per reliquas dies agitur. Caval. n. 7.

7 Si Dominica Passionis concurrat cum sequenti festo semiduplici, dicendum esse: *Gloria Patri:* ad ℟. br. Completorii, docet Gavantus *in Rubr. Brev. sect.* 5. *c.* 14. *n.* 2. & *sect.* 6. *c.* 12. *num.* 8. addens rationem, quia scilicet, festum jam est inchoatum per commemorationem semiduplicis, & sic ea, quæ sequuntur, festiva censentur. Hæc autem Gavanti doctrina non placet Guyeto, qui negat, in dicto casu Completorium pertinere ad festum, sed vult, spectare ad ipsam Dominicam, de qua sunt Vesperæ integræ recitatæ. Guyeti sententiam hanc refert Meratus in Gavant. *cit. c.* 12. *n.* 3. nec ei contradicit. Verum La-Croix in suo *ind. decret.* sub nu. 262. dat hoc decretum S. R. C. *Ad Responsorium breve Completorii in Dominica Passionis, ne omittatur Gloria Patri*, si die *sequenti fiat de festo semiduplici. S.R.C.* 18. *Septemb.* 1666. Quod Decretum plane conforme est traditæ doctrinæ Gavanti.

Responsoria brevia Horarum, quæ ponuntur in Dom. Pass. dicuntur in officio de Tempore usque ad Fer. V. in Cœna Domini exclusive. *Rubr. Gen. Brev. tit.* 28. *n.* 4. 8

Responsorium primum primi Nocturni hujus Dominicæ non repetitur in ulla feria subsequenti, ob rationem indicatam art. I. n. 2.

§. II.

De Missa.

9 Quid pro Missa notandum? exposuimus c. præce. art. 2. Hic sosum notamus duo. Primum, quod etsi hæc Dominica sit I. cl. ex quo excludat quodlibet festum incidens in eam, ut num. 5. notavimus: nihilominus poterit cantari Missa Votiva solemnis de Titulo Ecclesiæ, seu alio festo, quod transferri debet, ubi sit concursus populi, ad celebrandum festum: cum hæc dies non recenseatur in diebus exceptis in Rubr. gen. Miss. tit. 6. ut observat Merat. *to.* I. *par.* 4. *tit.* 7. *num.* 3. *fine*; Qui etiam animadvertit: hujusmodi Missam non fore

fore celebrandam ritu proprio Paſſionis, cum non ſit Miſſa de hoc tempore: atque adeo dicendum eſſe in ea Pſalmum *Judica*: *Gloria in excelſis* &c. confer dicta præced. *cap.* 6. num. 8.

10 Notandum: Quod in Aſperſione ſolemni Aquæ benedictæ, quæ immediate ante Miſſam ſolemnem facienda eſt in Dominicis: taceatur *Gloria Patri* poſt pſalmum *Miſerere*; in hac Domin. Paſſ. ſicut & in ſequenti Domin. Palmarum: quemadmodum tacetur in Miſſa, ad quam ſpectat, ſeu cum qua unam functionem, conſtituere creditur. Vid. dicta tr. 1. l. 2. in Dom. art. 3. ſect. 2. n. 40. & 42.

SECTIO II.

Not. Fer. II. poſt Dom. Paſſionis.

§. I.

De Officio Defunctorum.

11 PRO Officio Defunctorum, Vide dicta fer. 2. poſt Dominicam primam Quadrageſimæ ſect. 1.

§. II.

De Miſſa.

12 FERIA *ſecunda poſt Dom. Paſſionis, quando recitatum eſt Officium Defunctorum, non dicitur Miſſa Conventualis de Defunctis, neque oratio* Fidelium: *quæ etiam in aliis feriis ſecundis Quadrageſimæ non dicitur juxta Rubricas, ſed ſolum Oratio* Omnipotens ſempiterne Deus; *quæ eſt pro vivis, & defunctis, & omittitur tempore Paſſionis*. S. R. C. 11. Julii 1643. in Lugdunen. apud Caval. *tom.* 3. *cap.* 8. *d.* 1.

Occurrente commemoratione Sancti Simplicis in fer. 2. poſt Dominicam Paſſionis, quando dictum eſt Nocturnum Defunctorum, in Miſſa dicenda eſt ſecunda oratio de ſimplici tantum. S. R. C. 4. Maji 1709. in Piſtorien. apud Caval. *to.* 3. *c.* 11. *d.* 4. confer dicta cap. præced. n. 9.

Paſſionis tempus videtur expoſcere, quod ſicut Suffragia communia Sanctorum propterea ab officio excludantur ut uni Chriſto Crucifixo vacemus; admiſſo dumtaxat officio Defunctorum, quod extra officium divinum eſt; ita a Miſſa rejiciantur ſuffragia communia Defunctorum. Caval. *Comment. in cit. d.* 1. *n.* 16.

SECTIO III.

Not. Fer. IV. poſt Dom. Paſſionis.

De Pſalmis Gradualibus.

PRO Pſalmis Gradualibus vid. dicta 1. par. c. 3. n. 11. & 13. 13

SECTIO IV.

Not. Fer. V. poſt Dom. Paſſionis.

De Horis Canonicis.

CRAS fiet officium de ſeptem Doloribus B. M. V. ſub ritu dupl. 14 maj. niſi occurrat aliud feſtum altioris ritus. In Veſperis omnia ut in propr. & fit commemorat. fer. ad hymnum Completorii: *Jeſu tibi, qui natus*.

SE·

SECTIO V.

Not. Fer. VI. post Dom. Passionis.

§. I.

De Horis Canonicis.

15 BENEDICTUS *Papa XIII. benigne indulsit, ut officium B. M. V. septem dolorum, pluribus Regnis, Dominiis, Civitatibus, Diœcesibus jam concessum, in posterum in fer. VI. post Dominicam Passionis ab omnibus Christifidelibus Sæcularibus, & Regularibus utriusque sexus, qui ad horas canonicas tenentur, sub ritu duplici majori recitari, & Missa respective celebrari, possit, & debeat, servatis in reliquis Rubricis Missalis, & Breviarii Romani, ac ita in Breviario, & Missali Romano apponi mandavit præfatus Pontifex die* 22. *Augusti* 1727. *in Decreto Urbis*. Apud Caval. *tom.* 2. *c.* 25. *d.* 16. Omnia ut in proprio 9. lectio de homilia feriæ, & ejusdem commemoratio in Laudibus. Ad octavam benedictionem dicitur: *Cujus festum colimus*: non autem: *cujus transfixionem*; ut animadvertit Merat. *ind. decr. Brev. n.* 91. vide dicta tr. 1. lib. 2. par. 1. c. 2. sect. 1. n. 8. Ad Horas in fine hymnor. *Jesu tibi .... Qui natus*. In ℟. br. ad Primam. *Qui passus es pro homine*; 2. Vesperæ de eodem festo ut in primis Vesp. præter Antiphonam ad *Magnificat*, & fit commemoratio feriæ. In hymn. Complet. *Jesu tibi*. Quid notandum pro oratione, quæ in hoc officio recitatur. Vide præced cap. 6. art. 1. n. 6.

16 Si festum Septem Dolorum concurrat cum festo Annunciationis ejusdem B. M. V. Vesperæ dicuntur de Annunciatione, utpote altioris ritus, sine commemoratione de septem doloribus; ex decret. S. C. R. 3. Septembr. 1672. apud Caval. l. cit. d. 12. Et hoc secundum innititur generali regulæ illi, quod de eodem in eadem parte officii fieri simul non potest officium, & commemoratio; ut observat Caval. loc. cit. n. 6. similiter fiat, si officium Annunciationis concurrat cum officio septem Dolorum: nimirum secundæ Vesperæ erunt de Annunciatione sine commemoratione sequentis festi septem Dolorum, sed fiet commemoratio feriæ. Merat *to.* 2. *sect.* 6. *c.* 12. *n.* 4.

17 Hoc officium habet hymnum proprium incipientem: *Stabat Mater*: qui per partes de more divisus in officio recitatur, quique ab aliquibus tribuitur S. Bonaventuræ, at communiter adscribitur Innocentio III. Si ob concurrentiam festi majoris ritus, prima pars ejusdem hymni assignata primis Vesperis eveniat impediri, jungatur parti, quæ dicitur ad Matutinum, ut Rubrica disponit hic; etsi Caval. supra in *cit. d.* 16. *n.* 2. & *to.* 2. *par.* 2. *c.* 30. *in d.* 4. *n.* 3. concedat partem Vesperis assignatam in dicto casu recitare ad Matutinum; partem assignatam Matutino, ad Laudes; & partem ejusdem hymni, quæ Laudibus assignatur, in secundis Vesperis adhibere, quando his festum non careat; quemadmodum, ait, quasi similem subrogationem hymnorum mandavit S. R. C. 5. Maji 1736. pro festo S. Hermenegildi. Vid. dicta tr. 1. 30. Januar. art. 1. & 13. April. art. 1.

18 *Cum Officium B. M. V. septem Dolorum Ecclesiæ universali pro feria* VI. *post Dominicam Passionis assignatum, multoties in dicta fer.* VI. *ob occurren-*

tiam

tiam officii secundæ classis recitari minime valeat, propterea SS. D. N. Benedictus Papa XIII. ob specialem devotionem erga B. M. V. septem dolorum, die Sabbati immediate sequenti, non obstante quod dicta die occurrat aliud Officium alterius Sancti, dummodo non sit altioris ritus, ab Ecclesia Universali in posterum celebrari, & festum Sancti occurrentis juxta Rubricas generales transferri mandavit: die 25. Januarii 1729. in decreto Urbis, & Orbis. Apud Caval. *cit. c.* 25. *d.* 17.

Hac etiam de causa non esse alicubi designandum festum in Sabbato post Dominicam Passionis, sed expedire, ut relinquatur vacuum ad effectum reponendi in eo festum Dolorum in casu prædictæ translationis a feria VI. animadvertit idem Caval. l. cit. n. 7.

Si vero festum Dolorum non habeat aliquando locum in fer. VI. nec in Sabbato prædictis, eo anno omittatur; ex Decr. S. C. R. 26. Febr. 1693. apud Caval. *l. cit. d.* 13. & colligitur ex quodam Edicto Benedicti XIII. 13. Martii 1728. apud eumdem Caval. in *cit. d.* 17. *n.* 1.

39 Si in feria VI. post Dominicam Passionis occurrat festum particulare æqualis ritus & dignitatis ejusdem, atque adeo ejusdem B. M. V. aut dies Octava apud privilegiatos: festum Dolorum transferatur in Sabbatum immediate sequens. Si autem in Sabbato occurrat festum altioris ritus, quapropter nec possit in eo reponi hoc festum Dolorum; tunc ne omittatur, concedit Caval. n. 8. festum particulare occurrens in fer. VI. transferri in primam diem non impeditam; de die vero octava, cum non possit transferri, commemorationem fieri in officio, & Missa septem Dolorum in feria VI. prædicta licet enim officia particularia in paritate ritus, & dignitatis præponenda sint universalibus in occurrentia; huic tamen generali regulæ exceptionem fieri posse, ait, in favorem festi Dolorum, cujus repositioni, & celebrationi, si Decretum consulit per amotionem occurrentis etiam festi, multo magis per non considerationem majoris celebritatis, quam in loco particulari habet, quæque vix, in defectu cujuscumque alterius disparitatis attenditur. Ita ille. Quo ad diem vero Octavam, subdit, aitque, quod, etsi ex eo, quia transferri non valeat, donetur privilegio præferentiæ super festum duplex majus, huic vero regulæ exceptio facienda est in favorem festi dolorum, aliorumque similium festorum, quæ transferri non possunt; Dolorum enim festum in utroque casu alias omitteretur penitus; at in priori, festum particulare, quod amovetur, integre resumeretur; & in posteriori dies octava cum commemoratione saltem expleretur. Et sane quo ad diem octavam cessare rationem dicti privilegii, quia inde sequeretur omissio totalis alterius officii altioris ritus. Idipsum similiter fieri vult in Sabbato, in casu, quo festum Dolorum transferendum sit a feria VI. ob occurrentiam festi altioris ritus, & in dicto Sabbato occurrat dies octava apud privilegiatos, vel festum particulare æqualis ritus, & dignitatis ejusdem.

§. II.

§. II.

De Missa.

20 LICET Sacra Rituum Congregatio die 31. Augusti an. 1669. in Tornacen. ediderit decretum hujus tenoris: *Missa B. M. V. sub invocatione septem dolorum feria sexta infra hebdomadam Passionis ab iis, qui gaudeat hujusmodi Indulto, debet recitari cum* Gloria Patri *ad Introitum*, & *cum Psalmo* Judica me Deus *ad Confessionem;* sed sine Gloria in excelsis apud Caval. *to.* 5. *c.* 9. *nu.* 28. & *c.* 13. *nu.* 24. At vero Benedictus XIII. in superius cit. decreto mandavit, Missam septem dolorum B.V. recitari in tota universal Ecclesia cum *Gloria in excelsis*, & *Credo;* ut animadvertit Caval. *cit. num.* 28. & Merat. *indic. decret. Miss. nu.* 440. Itaque in festo septem dolorum B. M. V. Missa propria: cum *Gloria in excelsis* commemoratio feriæ; dicitur sequentia: *Stabat Mater*. *Rubr. gen. Miss. tit.* 8. *n.* 5. & *Credo*. *Rubr. gen. Miss. tit.* 11. Præfatio de B. V. ℣. *Et te in transfixione B. M.* Videri potest Caval. *to.* 5. *c.* 14. *n.* 38. Evangelium fer. in fine.

21 Quando hæc Missa dicitur ut votiva, debet etiam infra Hebdomadam Passionis ad Introitum dici *Gloria Patri;* Psal. *Judica me Deus* ad confessionem: sine *Credo*, & sine *Gloria in excelsis*; nisi sit Sabbatum: tunc enim dicitur *Gloria*, juxta Rubr. de votivis B. M. in Sabbato, Merat. *ind. decret. Miss. n.* 440. & videri possunt dicta 11. Decembr. n. 3. Item quando hæc Missa dicitur ut Votiva, omittenda est Sequentia ex decr. S. C. R. 26. Septembr. 1673. allegato in quodam Missali: ubi tamen notabatur posse omitti: sed communiter in Missalibus ante Sequentiam *Stabat* notatur omittendam esse. In quodam Missali editionis Venetæ an. 1722. ante sequentiam *Stabat* notabatur *sequentia semper dicenda*; sed procul dubio ex errore. In eadem Missa votiva dicitur oratio propria descripta ad calcem ejusdem Missæ, atque assignata, ut dicatur, quando hæc Missa celebretur ut votiva; aliaque serventur communia Missis votivis de S. M. In Præfatione de B. V. in eadem Missa, ut votiva celebrata, adhuc dicendum esse; ℣. *& te in transfixione:* docet Caval. *to.* 5. *c.* 14. *n.* 41. arguitque ex eo, quia Rubrica nihil notet in contrarium quo ad hoc. Vide dicta tr. 1. l. 2. in Sab. n. 42. An autem dici possit privatim Missa prædicta, ut votiva? vide ibidem n. 40. & 41.

An, & quale peccatum sit non dicere Sequentiam, item Præfationem propriam, sed communem; & an possit, vel debeat suppleri, ubi error advertatur, si fuerit ex oblivione omissa? Examinabimus in Dom. Resurrectionis art. 3. qu. 1. & 2.

Indulgentias concessas recitantibus Coronam septem Dolorum B. V. habes tr. 1. l. 1. c. 4. n. 2. & lib. 3. par. 1. c. 5. sect. 5. & in Appendice ad calcem Diarii c. 12. n. 5.

SECTIO VI.

Not. in Sabbato post Dom. Passionis.

§. I.

De Horis Canonicis.

SI recitatum hodie fuerit officium semiduplex, taceatur *Gloria Patri* ad Completorium in ℟. brevi. 22

Vi.

Vide dicta in Sabbato præced. quia ibi dicta pro 1. Vesp. Dominicæ Pass. militant etiam pro 1. Vesp. Dominicæ Palmarum, ut ibidem notavimus.

Si officium septem Dolorum B. M. V. a fer. VI. præcedenti transferatur in hoc Sabbatum, vid. dicta in præced. fer. VI.

Si apud privilegiatos ad celebrandas octavas in Quadragesima, hodie occurrat dies infra Octavam, quæ non sit dies septima, si recitatum sit officium de aliquo festo admittente in 2. Vesperis commemorationem diei infra octavam, de qua non recitabitur sequenti die, fiet in his Vesperis commemoratio de ea; cui etiam dabitur dimidium Vesperarum, si de eadem fuerit officium recitatum; Confer dicta in Dom. Passion. n. 6.

Si autem hodie sit dies septima cessabit octava ad Nonam inclusive; itaut nihil in Vesperis fiat de ea. Vid. Merat *ind. decret. Brev. n.* 345. & iterum confer dicta in Dom. Pass. l. cit. Porro adveniente Dominica Palmarum cessant, etiam apud privilegiatos octavæ; ut cap. sequenti monebimus num. 2.

Si tamen hodie occurrat dies octava, fiet de ea usque ad Completorium inclusive; & in 2. Vesperis octavæ fiet commemoratio sequentis Dom. Palmarum: vide iterum Meratum l. cit.

§. II.

De Missa.

23 IN Sabbato ante Palmas congruum legitur Evangelium, in quo habetur, quod in crastinum turbæ obviavere Christo; ex quo Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 7. *nu.* 5. sic arguit: Ergo quæ notantur initio, contigerunt hac die; idipsum notat *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 12. Nimirum juxta Chronotaxim ultimorum dierum Christi, quam ponit A-Lapide in Matth. c. 26. v. 17. Christus hodie cœnavit in domo Simonis leprosi, ubi unxit eum Magdalena, murmurante Juda, quod unguenti illius pretium non accepisset; ideoque de Christo prodendo cogitante.

Officium Missæ, hoc est Introitus, Graduale, Offertorium, & Communio est de fer. sexta præcedenti, quia olim Sabbatum vacans dicebatur; quia Dominus Papa in hac die vacabat ab Officio Stationum, & eleemosynis largiendis insistebat. Vide vulgatum Alcuinum; ubi de hoc Sabbato, Jo. Beleth. *de divinis offi. c.* 92. & Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 66. Unde huic Sabbato titulus in antiquis Antiphonariis invenitur: *Sabbato vacat Dominus Papa, & eleemosynam dat.* teste Ugone Victor. *lib.* 3. *de special. Miss. observat. c.* 6. Assignatur autem ratio hujus moris ex Veteribus Scriptoribus, quia hodie recitatur Evangelium Mariæ Magdalenæ, quæ accepit libram unguenti, & unxit pedes Jesu, inde *Apostolicus vir in memoriam devotissimæ Mulieris, membris Christi hodie facit, quod ipsa fecit Capiti: & ideo a Statione publica vacat, non tamen a celebratione Missæ, quia huic negotio insistit.* Ita vulgatus Alcuinus l. cit; idipsum dicit Amalarius *de eccl. offic. lib.* 1. *c.* 9. Eamdem rationem assignat Rupert. *de divin. offic. l.* 5. *c.* 6. Beleth, & Ugo l. l. cit. & similia habet Durandus l. cit. videri etiam potest Benedictus XIV. *de fest. Dom. c.* 4. §. 5.

Si festum septem dolorum B. M. V. a

V. a feria præcedenti in hoc Sabbatum accidat transferri, quid notandum pro Missa? vid. in dicta feria §. 2.

§. III.

Not. pro Baptismo solemni.

24 Quoniam in Sabbato Sancto celebratur Baptismus, seu solemniter ministratur, ideo in Cæremoniali Episcoporum *l. 2. c. 27.* præscribitur, quod in Ecclesia illa, in qua ab Episcopo erit Sabbati Sancti functio celebranda, nulli puero per octo dies ante conferatur Baptismus, nisi adsit periculum in mora. V. in Sabbato Sancto n. 340.

§. IV.

Not. pro præcepto Communionis Paschalis.

25 Si festum Annunciationis B. V. incidat in Sabbatum ante Palmas tradit Illsung apud La-Croix *lib. 6. par. 1. qu. 117. §. 17. n. 630.* communiter adnumerari in diebus designatis pro Communione Paschali. Verum hoc per se loquendo, non posse fieri, sed solum ubi sit consuetudo recepta; docebimus l. 5. p. 2. in ejus 1. part. cap. 3. sect. 2. qu. 1.

CAPUT VIII.

Not. in Hebd. VI. & ultima Quadrag. seu in Hebd. majori, ac Sancta.

1 Ultima Hebdomada Quadragesimæ, quæ est sexta a Dominica 1. Quadrag. vocari solet communiter *Hebdomada Major*, & *Hebdomada Sancta*. Græci, ut constat ex Chrysostomo homilia 30. *in Gen.* initio, illam vocant *Hebdomadam magnam*; & in Concilio Laodiceno c. 46. teste Cassalio c. 62. per excellentiam, & antonomasiam nominant simpliciter *Hebdomadam*: sine aliquo adjuncto. Horum autem ratio est, quia hæc postrema Quadragesimalis Hebdomada cæteras excellit sanctitate mysteriorum, quorum memoria in ipsa recolitur. Quapropter strictiori consuevit observantia custodiri: quemadmodum significatur in antiquo ordine Romano verbis statim laudandis; viderique potest Benedictus XIV. *to. 1. Notific. 16. n. 11.* & dicenda in fer. VI. Parasc. num. 292. ideoque ut hujusmodi sanctæ Catholicorum consuetudini sese opponerent Aeriani hæretici quidam veteres, hebdomadam sanctam conviviis, & potationibus celebrabant; ut Epiphanius *Hæresi* 75. & Socrates *lib. 2. histor. cap. 33.* testantur; & notavimus tr. 1. lib. 2. in Dominica n. 77. fine. Laudatis insuper titulis hæc decoratur hebdomada, quia majus, atque prolixius habet Officium: ut observat Honorius *in Gemma lib. 3. c. 72.* Joan. Beleth *de Divin. Officiis* c. 88. & Durandus *in Ration. divin. Offic. lib. 6. c. 67.* prope finem. Consonat antiquus Ordo Romanus, ubi de primo Ordine in die Palm. fine ait: *Ideo autem hæc hebdomada Major dicitur, quoniam in ea maxima adhibenda est parsimonia; sive quod majus Officium celebretur in ea.* Quæ etiam recitat Vulgatus Alcuinus ubi *de Dom. Palm.* fine. Aliquando etiam invenitur *Indulgentiæ Hebdomada* nuncupata; eo quod infra eam, scilicet in feria V. Cœnæ publici pœnitentes solemniter absolvuntur; ut notat Honorius l. cit.

In

In hac hebdomada occurrunt aliqua notanda generaliter pro tota hebdomada; alia vero specialiter, spectant ad Triduum proxime post Dominicam Palmarum: & alia ad proxime ante Dominicam Paschæ; alia demum specialiter notanda occurrunt in singulis sigillatim diebus ipsius hebdomadæ majoris. De his omnibus majoris claritatis gratia, distinctis articulis agere juvat; atque adeo Notanda in Hebdomada majori.

EXPLICANTUR ARTICULIS IV.

ARTICULUS I.

Not. in Hebd. majori in genere.

§. I.

De Hor. Canon. Offic. B. V. Defunctorum &c.

2 OCCURENTE in tota hebdomada majori quocumque festo novem lectionum transfertur post octavam Paschæ. *Rubr. gen. Brev. tit. 9. num. 3. & tit. 10. n. 1. & Rubr. par. ante Offic. fer. 2. maj. hebdom.* Hebdomada major, utpote specialissime dedicata recolendæ Dominicæ Passioni, merito Officia festiva non patitur; ideoque etiam privilegiatis ad celebrandas octavas in Quadragesima cessat omnino Privilegium hoc in Dominica Palmarum inclusive; ita ut non possit amplius fieri de octava, nequidem commemoratio. Vid. Caval. *tom. 2. c. 19. comment. in decr. 5. n. 7. & 9.*

In Hebdomada majori omittitur Officium parvum B. M. V. & Defunctorum: nec non psalmi Graduales, & Pœnitentiales. Vid. dicta *par. 1. c. 3. num. 11.* Assignat Durandus *in Ration. l. 6. c. 72.* fine rationem, ex qua omittantur Officia prædicta, dicens: Officium Beatæ Virginis omitti hoc tempore, ut memoriæ, atque reverentiæ Passionis Domini Filii ejus, de qua in Ecclesia hoc tempore agitur specialius, insistatur ardentius. Cum enim honor, & obsequium specialiter hoc tempore Christo, ejus Nato, in nostra humanitate passo, impensum, redundet in ipsam Matrem; nulla quidem ipsi fit injuria, ejusdem officium omittendo. 3

Omittitur etiam Officium Defunctorum, quia cum recordatio beneficiorum Christi, præcipue quæ ipse Passionis suæ tempore contulit, omnem nostrum affectum, & intellectum requirat: proinde Ecclesia illud solum Officium, quod ad ipsum Christum spectat, in quo de ejusdem agitur Passione, hoc tempore agit, ut sic non ad plura dispersa, sed ad unum dumtaxat vehementius occupetur. Neque ideo Defuncti, qui in Purgatorio sunt, dispendium patiuntur, quia cum sint nobis per charitatem uniti, beneficia nostra, secundum quod meruerunt, participantur ab eis, nec expressius memoria pro illis fieri posset, quam agendo memoriam de morte Christi, per quam liberari expectant a pœnis. Ita Durandus, qui tamen subdit, & monet: extra Ecclesiam, seu extra Cho-

rum utile esse, ipsa hæc Officia recitare.

Ubi ex dispositione Testatorum singulis diebus canendum est in Ecclesia Responsorium pro Defunctis, potest quotidie decantari, exceptis festis primæ, & secundæ Classis, & Octavis privilegiatis, nec non tota hebdomada majori: in prædictis autem festis primæ, & secundæ Classis, & octavis privilegiatis, ac majori hebdomada, ne pia Testatorum voluntas defraudetur, Responsorium prædictum recitetur privatim in Choro absolutis horis Canonicis. S. R. C. 8. Julii 1741. apud Caval. *tom.* 3. *cap.* 18. *d.* 3. Vide dicta tr. I. *l.* I. c. *6.* fine.

§. II.

De Missa, Processionib. & Solemnitatib. Sanctorum.

4 IN *diebus, in quibus non potest fieri de festo duplici, prohibentur Missæ Votivæ, & de Requiem.* S. R. C. 28. Aug. 1627. *in una Urbis* apud Caval. *to.* 3. *c.* 9. *d.* 2. Hinc habes infra hebdomadam majorem prohiberi Missas votivas, & Defunctorum. Vid. Caval. *l. cit. n.* 2. La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 72. §. 2. *num.* 498. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* I. *tit.* 4. *n.* 3. *lit.* O Merat. ibi n. II. Sed vide etiam dicenda in Dom. Palm. qu. 4. a num. 107. Neque pro Anniversario potest cantari Missa de *Requiem*. Vide dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 9. n. 9. An vero in diebus ante ultimum triduum majoris hebdomadæ possit celebrari una Missa solemnis de *Requiem* præsente Cadavere? Vide cit. Append. c. 8. nu. 22. Ratio autem, cur prohibeantur Missæ de *Requiem*, intelligi potest ex dictis §. præced. n. 3. Pro Missis votivis non dicendis eadem militat ratio, quæ pro Missis de *Requiem*.

Sacra Rituum Congregatio interrogata: Utrum in Cathedrali Vilnensi, cum multæ fundatæ essent Missæ votivæ quotidianæ in cantu, hæ essent prohibitæ, quando per Rubricas Missalis, ac Decreta Sacræ Congregationis prohibentur Missæ votivæ privatæ; videlicet a Dominica Palmarum usque post octavam Paschæ; Per Octavas Nativitatis, SS. Corporis Christi &c. Respondit affirmative; & pro votivis substituendas esse Missas de festo in cantu: vel ex rationabili causa ab ordinario dignoscenda, & approbanda, substituendas Missas de feria, seu de festo lectas, & sic satisfieri posse fundationi. 22. Decembr. 1753. in Vilnen. ad 6. 7. & 8. dub. apud Caval. *tom.* 5. *in Collect. recent. Decret.*

Quando dies Anniversaria Consecrationis Episcopi incidit in Dominicam primæ Classis, infra hebdomadam majorem, in diem Paschæ, Pentecostes, Nativitatis Domini, vel aliam solemniorem, non potest dici Missa de dicta Consecratione, sed in ipsa Missa de die fieri debet Collecta pro Episcopo sub unica conclusione, ut disponit Cæremoniale Episcoporum. S. R. C. 4. April. 1705. in Lycien. apud Merat. *ind. Decr. Miss. n.* 593. Vide Gavant. *par.* 4. *tit.* 17. *n.* 19. & 20. ac Merat. ibi n. 4. & 5. nec non dicta 25. Decembr. num. 101.

Licet in Ecclesiis ubi Titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi ad celebrandum festum, quod transferri debet, possint cantari duæ Missæ, una de die, alia de festo: excipiuntur tamen quidam peculiares dies, inter quos sunt omnes dies majoris hebdomadæ. *Rubr. gen. Miss. tit.* 6.

In

5 In hebdomada majori non sunt celebrandæ Processiones in honorem Sanctorum. Vide Caval. *to.* 4. *c.* 20. *comment. in decr.* 45. quemadmodum in specie statutum esse quoad festum S. Josephi occurrens in hebdomada majori, notavimus tr. 1. 19. Martii art. 5. Processiones vero, quæ referantur ad mysteria Passionis, & mortis Christi, in ipso etiam Triduo mortis Christi, permissas esse dicemus, ubi de feria VI. Parascev. num. 289. Multo magis licitæ esse videntur in feriis præcedentibus ejusdem majoris hebdomadæ; & ita existimat Caval. loco cit. Ait etiam Caval. præ triduo Mortis Christi id speciale habere easdem ferias, ut in his patenter SS. Sacramentum exponi possit, & per processionem deferri: id permittente implicite Instructione Romana Clementis XI. pro exposit. SS. Sacrament. ratione Orat. quadraginta hor. §. 12. Dum in hujusmodi casu loco Missæ votivæ, quæ solemniter fieri deberet de Sacramento, Missam de die fieri mandat: Cavendum tamen omnino esse, monetur ibidem, ab his expositionibus, & processionibus in fero feriæ IV. ne interturbentur Officia tenebrarum, quibus tunc temporis incumbit Ecclesia.

Primis autem quatuor diebus majoris hebdomadæ, hoc est in Dominica Palmarum, & tribus sequentibus feriis festivitates Sanctorum poterunt sine strepitu, absque solemnitate, & pompa celebrari, pro ut patitur tempus currens; ita nimirum, ut Missæ omnes, etiam solemnis, fiant de tempore in paramentis Altaris, Celebrantis, & Ministrorum coloris convenientis non quidem Sanctis, quorum festivitates aguntur, sed Officio, quod ea die fit. Altaris Icon remanebit contecta, secundum dicta in Sabbato ante Dom. Passionis n. 14. Nec super Altare apponentur flores, aut Reliquiæ, quæ tanquam ornamenta festiva in Sanctorum festis solent apponi; poterunt tamen ad Altare cerei plures accendi, quinimmo Altare ipsum parari candelabris argenteis, & vestiri paramentis pretiosis, quæ induere etiam poterit celebrans nedum in privatis Missis, sed etiam in solemni; Ita Caval. l. cit. qui item existimat, Missam solemnem haberi posse cum pluralitate Ministrorum, & in cantu figurato, non tamen cum Organorum sono, quorum strepitum non patitur Missæ qualitas. An autem in hebdomada majori possint super Altare exponi Sanctorum Reliquiæ quorum festa recurrant? Vide in Sab. ante Dom. Pass. num. 15.

Qu. Utrum in hebdomada Sancta sit obligatio audiendi Missam? 6

℟. Negative, nisi ratione Dominicæ aut alterius festi de præcepto occurrentis. Vide dicenda art. 3.

§. III.

Ubinam Celebrari possint, aut debeant functiones Hebdom. Sanctæ.

FUNCTIONES *omnes hebdomadæ Sanctæ non sunt de juribus mere parochialibus*. S. R. C. 10. Decembr. 1703. in Decreto generali approbante Clemente XI. 12. Jan. 1704. apud Merat. *ind. Decret. Miss. n.* 566. Vide dicenda in Dom. Palm. nu. 69. & fer. V. Cœnæ n. 133. 7

Benedictus XIII. jussit in omnibus Ecclesiis Parochialibus celebrari om-

nes

nes functiones solemnes, etiam sine numero Cantorum, & Ministrorum: Atque parvum Cæremoniale pro Ecclesiis minoribus evulgari præcepit an. 1725. ac servari mandavit Dominica Palmarum, feria V. in Cœna Domini, feria VI. in Parasceve, Sabbato Sancto &c. apud Meratum *ind. Decr. Miss. n.* 515.

ARTICULUS II.

Not. in Triduo proxime post Dom. Palmarum.

De Hor. Canon. & Missa.

8 Occurrente in Triduo proxime post Dom. Palmarum, hoc est feria 2. 3. 4. infra hebdom. majorem festo trium lectionum, fit utique de eo commemoratio in Officio, & Missa: Eruitur respective ex Rubr. Brev. ante fer. 2. major. hebd. & Rubr. gen. Miss. tit. 7. nu. 1. Sed in hoc casu omittatur in Missa Oratio tertia, que pro secunda assignatur in Missali, secundum dicta c. 6. art. 2. nu. 9. & in Officio non legatur lectio de prædicto simplici, etiamsi eam habeat propriam in Breviario.

Si in hoc Triduo recurrat festum solemne alicujus Sancti, recolantur dicta art. præc. §. 2. n. 5.

ARTICULUS III.

Not. in Triduo proxime ante Dom. Paschæ.

EXPLICANTUR SECTIONIBUS V.

Sect. I. *De Hor. Canon.*
Sect. II. *De Missa.*
Sect. III. *De Exequiis Defunct.*
Sect. IV. *De Observantia Tridui ante Pascha.*
Sect. V. *De Indulgentiis.*

SECTIO I.

De Hor. Canon.

In Triduo proxime ante Dominicam Paschæ, hoc est feria V. Cœnæ Domini, feria VI. in Parasceve, & Sabbato Sancto Matutinum cum Laudibus recitatur etiam in Choro pridie sero hora competenti; ita nimirum, ut in Choro absolvatur post occasum solis, incipientibus fieri tenebris: ideoque C[illegible]ium *Tenebrarum* communiter nuncupari, ait Benedictus XIV. *de fest. Dom. c.* 5. §. 1., & Burius in *Onomastico Etymologico* V. *Matutinum*. Licet nos credamus potius vocari *Tenebrarum Officium*: propter luminum extinctionem, tenebras, & obscuritatem, quæ in recitatione hujusmodi Matutini fieri solent in templo: ob rationes mysticas inferius explicandas num. 26. Alicubi consuevisse incipi duabus horis, aut etiam tribus ante solis occasum, testatur Azorius. Hujusmodi consuetudo anticipandi in prædicto Triduo Matutinum, & Laudes sequentis diei, etiam in Choro, antiquissima est: exemplo quoque Romanæ Ecclesiæ confirmata, ut videre est in Ordine Romano Jacobi Cajetani c. 82. & apud Petrum Amelium cap. 61. quos allegat Benedict. XIV. l. cit. Et ratio quidem obvia esse potest, ut Clerus deinde sit expeditior pro functionibus Ecclesiasticis Matutinis, & populus commodius interveniat, quam si sub Auroram, ut oporteret, recitarentur. 9

In ultimo Triduo majoris hebdomadæ 10

madæ dicto secreto *Pater noster*, *Ave Maria* & ad Matutinum, atque in principio Primæ *Credo*; omnibus aliis prætermissis, absolute incipitur Officium ad Matutinum & Vesperas ab Antiphona primi psalmi, & Antiphonæ duplicantur, sicut in festo duplici. Porro in hoc Triduo Officium est duplex primæ Classis: *Rubr. gen. Brev.* Ideoque non fit commem. de festis per se simplicibus. *Rubr. Brev. ante fer. 2. major. hebdom.* Imo nec de simplicibus per accidens. Vide dicenda in Append. ad calcem Diarii cap. 1. num. 8.

Signum Crucis adhiberi potest ante Antiphonam primi psalmi, ut ante Officium fieri solet ad ℣. *Deus in adjutorium*: ita Gavant. *in Rubr. Brev. sect. 7. c. 13. n.* 8. qui etiam allegat S. Hieronymum dicentem: *Ante omnem actum manus pingat Crucem*. Omni quidem ævo Christiani, cum alicujus momenti opus inciperent, signare se signo consuevere Crucis: qua de re Veterum testimonia videri possunt a nobis allegata tr. 1. l. 1. c. 7. de bened. mensæ qu. 10. n. 29. Ad prædictum itaque initium maxime convenit, adhibere signum Crucis, his præsertim diebus, quibus ut canit Ecclesia, *Vexilla Regis prodeunt: fulget Crucis mysterium*. Hinc sunt majora reverentiæ signa erga S. Crucem per hos dies exhibita. Nam post Vesperas feriæ IV. usque ad Missam Sabbati Sancti exclusive, transeuntes ante Crucem, quæ est in Altari majori (non item in minoribus) reverentiam illi faciant etiam flectendo unicum genu; excepto Celebrante parato, atque Canonicis, qui tamen profunde se inclinabunt eidem: sed & hi similiter genuflectent in feria VI. Parasceves usque ad recitatam Nonam Sabbati Sancti; tunc enim specialissime fulget Crucis mysterium. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 8. *n.* 13. Merat. ibi n. 17. fine, *& tit.* 9. *n.* 36. *& tit.* 10. *nu.* 3. *fine* & *in Rubr. Brev. sect.* 6. *c.* 13. *nu.* 4. *fine*. Caval. *to.* 4. *c.* 1. *in decr.* 9. *nu.* 4. Vid. dicenda fer. V. Cœn. num. 165. & 167. & fer. VI. in Parasceν. num. 215. & 260. & Sabb. Sancto num. 305. Discrimen autem maximum, quod inter Crucem est, & Christum ipsum seu figuram, & figuratum, profecto requirit, ut hoc Triduo SS. Eucharistiæ Sacramentum etiam in Tabernaculo reconditum, vel aliter reclusum, & coopertum, utroque genu flexo adoretur ab iis respective, qui Crucem unico genu flexo venerari debent, ut supra, quemadmodum animadvertunt Caval. & Meratus ll. cit. Nisi ubi surgendum sit citius, puta in Processione &c. Cruciferarius tamen, & duo Acolythi Ceroferarii cum candelabris, medium habentes illum, numquam genuflectunt, nequidem SS. Sacramento: ut suis locis monebimus. *cum Gav. & aliis Meratus par.* 4. *tit.* 8. *n.* XI.

11 In fine Psalmorum non dicitur *Gloria Patri*: per omnes Horas, nec in Responsoriis. *Rubr. gen. Brev. tit.* 22. *n.* 7. & in fine cujuslibet Psalmi ad Matutinum extinguitur una ex quindecim Candelis positis in Candelabro triangulari ante Altare. Ubi autem ventum erit, ad Canticum *Benedictus*; interim dum dicitur, extinctis prius omnibus candelis in candelabro triangulari præter unam, quæ posita est in summitate Candelabri prædicti: extinguuntur paulatim sex candelæ positæ a principio super Altare; ita ut in ultimo versu præ-

præfati Cantici extinguatur ultima candela; (vide dicenda inferius nu. 15.) similiter extinguuntur Lampades, & Luminaria per Ecclesiam: præter Lampadem, quæ lucet ante SS. Sacramentum in Tabernaculo reconditum. Cum autem repetitur Antiphona *Traditor*, accipitur suprema candela ex Candelabro triangulari, quæ extincta non est, & absconditur sub Altari in cornu Epistolæ. *Rubr. Brev. ante Off. fer. V. Cœn. Dom. & in fine Laud. ipsius Officii in Cœn. Dom. Vid. Merat. to. 2. sect. 6. c. 13. nu. 6.*

12 Hoc triduo post versiculum Nocturnorum dicitur totum secreto *Pater noster*: Nec dicitur Absolutio, neque dantur benedictiones ante Lectiones. In fine Lectionum non dicitur: *Tu autem Domine*: *Rubr. gen. Brev. tit. 26. n. 11.* Sed primæ tres Lectiones Jeremiæ terminantur ut in Breviario: *Jerusalem Jerusalem* &c. *Rubr. Brev. in Offic. fer. V. hebdom. major.*

Est obligatio sub veniali, ut tribus ultimis feriis hebdomadæ sanctæ in privato etiam Officio ad Lamentationes Jeremiæ addantur litteræ hebraicæ *Aleph Beth* &c. saltem ubi in Choro cantantur: (ut quidem cantari, seu recitari debent ex Ordin. Roman. *tit. de Offic. a Cœna Domini* post initium; & *tit. de Ordine in nocte Parasceu.*) quia privata oratio quoad talia debet conformari publicæ. *La Croix lib.* 4. *qu.* 188. §. 5. *num.* 1206.

A feria V. in Cœna Domini inclus. usque ad feriam tertiam Paschæ inclus. si occurrat festum trium Lectionum, nulla de eo fit commemoratio. *Rubr. Brev. post Offic. Dom. Palm.* Ad Laudes Capitulum, & Hymnus non dicuntur, sed tantum versus.

Repetita Antiphona ad *Benedictus* dicitur: *Christus factus est* &c. variando, seu addendo quotidie ut in Breviario: & sic dicitur etiam per omnes horas diei. Cum incipitur ℣. *Christus factus est*, Omnes genuflectunt; & eo finito dicitur *Pater noster* totum sub silentio; postea Psalmus *Miserere* aliquantulum altius; quo finito sine *Oremus*, dicitur simili voce oratio *Respice*; sed *Qui tecum* dicitur sub silentio. *Rubr. Brev. in Offic. fer. V. in Cœn. Domin.* Psalmus *Miserere* & oratio præfata, etsi non sub silentio, adhuc tamen humili voce dicuntur. Gav. *in Rubr. Brev. sect. 6. c. 13.* Oratio dicitur non a stante, ut alias, Sacerdote, *Amalar. de Eccl. Offic. lib.* 4. *c.* 21. sed genuflexo ex Cæremoniali Papæ *lib.* 2. *c.* 42. & *Cærem. Episc. lib.* 2. *c.* 22. teste Gavant. l. cit. qui id etiam colligit ex Breviario ipso, ex iis verbis: *& omnes surgunt*. Ergo, ait, non prius Celebrans surgit; confer Merat. *to.* 2. *sect.* 6. *c.* 13. *num.* 7. In ultimis tribus feriis hebdomadæ majoris, si Matutinum separetur a Laudibus, dicitur in fine Matutini. ℣. *Christus factus est* cum Psalmo *Miserere*, & oratione genibus flexis. *Gavant. l. cit. n.* 18.

Non genuflectere, cum ex præscripto Rubricæ genuflectendum est, etiam extra Chorum, aliqua est venialis culpa ex Tamburino *in Decalog. lib.* 2. *c.* 5. §. 6. *n.* 4. Nulla vero præciso contemptu, ex Castropalao, & Garcia apud Dianam *to.* 3. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 45. §. 4. qui tamen recte monet debere communiter servari hujusmodi Rubricas etiam in recitatione privata. Vide dicta tr. 1. l. 2. in Dominica art. 7. qu. 2.

Finita oratione fit fragor, & strepitus

pitus aliquantulum: mox profertur candela accensa de sub Altari, & omnes surgunt, & cum silentio discedunt. Rubr. Brev. fer. v. Cœnæ. Ex hac Rubrica Gavantus supra cit. n. 20. aliique arguunt omissionem Orationis Dominicæ, Antiphonæ finalis, & cujuslibet alterius in fine Horarum hujus Tridui; & ex communi usu taceri etiam consuevisse Orationem *Sacrosanctæ*, testatur Cavalerius *tom. 2. par. 2. c. 40. in decr. 3. num. 7.* fine. Antiphonam finalem B. Virginis in hoc Triduo non esse dicendam, habet expresse Rubr. Brev. gen. tit. 36. n. 1. & partic. ubi de Antiphon. *Ave Regina*. Non excluditur autem Salutatio Angelica, quæ in Choro juxta Auctores genibus flexis secreto dici debet ad signum tabulæ, loco signi meridiani; (Confer dicta tr. 1. lib. 1. c. 5. nu. 4. & dicenda fer. V. Cœnæ n. 165.) Merattus apud Caval. l. cit. approbat, ubi moris est, aspersionem aquæ benedictæ post Matutinum, quæ præsertim fit apud Regulares.

14 In ultimo Triduo majoris hebdom. ad Horas, videlicet ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, dictis secreto *Pater noster*, *Ave Maria*; & ad Primam *Credo*: Absolute inchoatur a Psalmis consuetis, qui ad Primam sunt ut in festis. *Rubr. Brev. in Cœn. Dom.* Horæ minores recitantur voce demissa, ut in Rubrica propria, quæ eadem est cum antiquis, teste Gavanto *sect. 6. c. 13. n.* 23. Psalmis finitis dicitur ℣. *Christus factus est*; flexis genibus, & dicitur secreto *Pater noster*. Deinde Psal. *Miserere*; & Oratio *Respice*; sicut in Laudibus, ut supra. *Rubr. Brev. in Offic. fer. V. Cœn. Dom.* In fine Horarum hujus tridui non dici Orationem Dominicam, nec aliud quidquam, notavimus supra. In hoc triduo non annunciatur aliquid de Martyrologio, nec dicitur *Pretiosa*. Rubr. Brev. l. cit.

Ad Vesperas dicto secreto *Pater noster*, & *Ave Maria*; inchoantur Vesperæ absolute a prima Antiphona sine cantu. Capitulum, hymnus, & ℣. non dicuntur in hoc triduo. Ad *Magnificat* post Antiphonam dicitur ℣. *Christus factus est*, cum reliquis, ut supra in Laudibus, & suo loco in Brev. *Rubric. Brev. loc. citat.*

Completorium in hoc triduo inchoatur a *Confiteor*. Gavant. cit. n. 23. Non dicitur: *Jube Domne*; nec lectio brevis, nec *Deus in Adjutorium*; neque Oratio Dominica; sed facta confessione, & absolutione incipitur a Psalmo *Cum invocarem*. Dictis Psalmis recitatur: *Nunc dimittis*; deinde ℣. *Christus factus est*, cum reliquis, ut supra in Laudibus, & suo loco in Breviario. *Rubr. Brev. l. cit.* Sic terminantur omnes Horæ in hoc triduo usque ad Vesperas Sabbati Sancti. *Rubr. Brev. l. cit.*

Cum ad Horas omnes, quæ reci- 15 tantur in Choro, ardere debeant in Altari duæ saltem candelæ, ex declar. S. C. R. 7. Aug. 1595. apud Lucium Ferrar. V. Resolut. SS.CC. *in priori ind. nu.* 20. quæres: utrum in hoc Triduo ad Horas minores accendendi sint cerei in Altari? Respondeo ex Gavanto l. cit. n. 29. accenduntur quidem in Nocturnis, & Laudibus; at extinguuntur cum cantatur *Benedictus*: a versu illo: *Ut sine timore*. Confer dicta superius nu. 11. Feria autem VI. in Parasceve Horæ dicuntur sine cereis accensis, antequam incipiant functiones illius diei ad Altare, ex Cærem. Episcop. *lib. 2.*

lib. 2. *cap.* 25. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 9. *n.* 2. Idipsum faciendum in Sabbato ante novi ignis benedictionem. In aliis Horis ante Missam fer. quintæ, (quamvis hoc non sit in usu apud omnes Ecclesias, teste Merato *to.* 2. *sect.* 6. *c.* 13. *n.* 8.) & ad Vesperas quascumque accendi debent, non ad Completorium, nisi Sabbati Sancti; Ita Gavantus supra cit. nu. 29. Vide dicenda fer. V. Cœn. Dom. subs. 6. n. 165. & in Parasc. subs. 5. §. 19. num. 260.

Expositio mystica sacrorum Rituum, & Cæremoniarum ad Horas Canonicas.

16 IN Horis Canonicis hujus Tridui celebramus exequias triduanæ mortis Christi. *Alcuin. ubi de fer.* 4. *maj. Hebd. fine. Rupertus de Divin. Offic. l.* 5. *c.* 24. *Honor. in Gemm. lib.* 3. *c.* 87. *Durand. in Ration. lib.* 6. *cap.* 72. *nu.* 2. Matutinum, & Laudes præter ordinarium morem, etiam in Choro recitantur pridie sero; ita nimirum, ut absolvantur in Choro post occasum solis, incipientibus fieri tenebris, ad repræsentandum occasum Solis Justitiæ Christi Domini; & ad significandas Gentis Judaicæ tenebras spirituales, quæ negavit eum, & crucifixit; ita cum aliis Benedictus XIV. *to.* 1. *Notific.* 24. *num.* 6. Sine consueto initio inchoamus Matutinum, & Horas item, & sine solito absolvimus fine; scilicet: *Deus in adjutorium. Per Dominum. Benedicamus:* & alia hujusmodi omittuntur: quia recessit, & a nobis ablatus est Christus Dominus, qui est Alpha, & Omega, principium, & finis, qui etiam est summus Sacerdos, & Caput nostrum, ac traditus est impiis, nec est a quo petamus, quod intendat in adjutorium nostrum. Rupert. loc. cit. cap. 25. Amalarius *de Eccl. Offic. l.* 4. *c.* 21. Jo: Beleth *de Div. Offic. c.* 85. & *c.* 101. Durand. n. 6. Potest etiam dici, id fieri, ad significandum ingentem mœrorem, & luctum propter Passionem, & Mortem Domini, hominumque peccata, & inde magnam animi perturbationem; ut bene sentit Benedictus XIV. *de fest. Dom. c.* 5. §. 1. post initium.

Non dicitur: *Gloria Patri, & Filio*; quia in filii Passione abscondita fuit fortitudo gloriæ ejus, & in ejusdem morte Trinitas visa est extincta in cujus laudem dicitur ille versus. Jo: Beleth cap. 85. Durand. n. 6. &

17. Tacetur itaque *Gloria* &c. quia toti sumus in recolendo, quomodo Christus saturatus fuerit opprobriis. Honor. *in Gem. l.* 3. *c.* 70.

Invitatorium omittitur, quod olim Romæ in nullo recitabatur Officio. Merat. *to.* 2. *sect.* 5. *c.* 5. *n.* 1. Veterum illum morem hoc triduo retinemus in detestationem invitationis malignantium Judæorum ad Concilia contra Christum. Jo: Beleth *c.* 96. & *c.* 101. Durand. n. 8. Alcuin. cap. *de Cœn. Dom.* Honor. *in Gem. lib.* 3. *cap.* 88. Amalar. *de Eccl. Offic. lib.* 4. *c.* 21. Præterea Passionis tempore percusso Pastore, dispersæ sunt oves gregis: nimirum Apostoli dispersi erant, qui alios ad Dominum invitare, & convocare consueverant. Duran. loco citat.

Hymnus etiam laudis non dicitur, quia in Passione Dominus factus est opprobrium hominum, & abjectio plebis. Duran. l. cit.

In fine Psalmorum cujuslibet Nocturni dicitur totum secreto *Pater noster;* pro eo quod de Evangelio sumitur; tem-

tempore autem Passionis, fugientibus Apostolis, Evangelica enunciatio cessavit. Item quia Christus oravit Passionis suæ initio avulsus ab aliis, & quasi in silentio, & valde secreto. Duran. l. cit. Rursus, quia Apostoli tunc trepidaverunt in occultis. Honor. l. cit. fine. Et in horto a Christo moniti, ut vigilarent, & orarent, ipsi vero dormiebant præ tristitia.

Non dicitur: *Jube Domne:* nec *Tu autem Domine*. Nec datur benedictio ante lectiones, quia Pastor, & Sacerdos recessit, fons omnis benedictionis, qui gregi suo benedicere, & misereri debet. Rursus per *Jube Domne* intelliguntur ad prædicationem euntes; & per *Tu autem:* inde redeuntes; ideo ergo neutrum dicitur, quoniam Apostoli, quos repræsentant, qui lectiones legunt, hisce diebus fugerant, unde nec ad prædicationem missi sunt, nec qui missi erant, sublato Domino, redierunt. Durand. n. 9. Beleth c. 85. & c. 101. Amalar. cit. c. 21. Honor. *in Gem.* l. 3. cap. 88.

17 Lectiones primi Nocturni sunt de Threnis Jeremiæ Prophetæ. Threni autem sunt lamentationes, quæ a Jeremia compositæ fuerunt post dirutam Jerosolymam, & Templum illius expoliatum a Nabuchodonosor Rege Babylonis. Originem prædictæ vocis, & quamdam aliam significationem ejusdem tradunt Beleth cap. 101. fine, & Durand. n. 12. qui videri possunt. Threni quidem, seu lamentationes Jeremiæ bene conveniunt huic tempori, & hisce Officiis, in quibus deflemus peccata nostra, & captivitatem nostram sub jugo Diaboli. Repræsentamus item Passionem, & mortem Domini, atque recolimus, quomodo ipse dederit percutienti se maxillam: saturatus fuerit opprobriis: ut in ipsis Threnis dicitur. Lugemus, quia *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris:* ut in iisdem Threnis prædicitur. Unde in his Officiis recitantur etiam, quia continent prædictionem Dominicæ Passionis. Item recitantur ad significandam desolationem, & mœrorem Ecclesiæ viduatæ sponso suo Christo Domino. Rursus, ut adhibeantur tanquam verba exprimentia internum ingentem animi dolorem, quo quilibet fidelis esse debet affectus propter Passionem, & mortem Domini Salvatoris sui; unde dicitur Zachariæ 12. *Aspicient ad me quem confixerunt: & plangent eum planctu, quasi super Unigenitum, & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte Primogeniti. In die illa magnus erit planctus in Jerusalem, sicut planctus Adadremmon in campo Mageddon. Et planget terra: Familiæ, & Familiæ seorsum.* Quæ Prophetia verificatur singulis annis, præsertim in Hebdomada Sancta, ut ex Hieronymo, & aliis sacris Interpretibus notat A-Lapide in laudatum locum Zachariæ Prophetæ, §. *Symbolice hunc planctum:* ubi hæc habet: *Hunc planctum recte accipias.... eum, quo quotannis fideles, præsertim in hebdomada sancta.... recolunt, & plangunt Passionem Christi, dum cogitant, se suis peccatis crucifixisse Christum.* Et rursus prope finem ejusdem capitis: *Plangunt quotannis Christi cædem omnes familiæ fideles in hebdomada sancta. Prophetia enim hæc cæpit impleri moriente Christo, & post ejus mortem pergit impleri per singula sæcula, donec compleatur in fine mundi, & die Judicii.*

Nota hic: Threnos a Jeremia scriptos fuisse ex ingenti doloris, & compassionis affectu: unde pathetici sunt, hoc est, pleni sunt affectibus: ideoque sæpe sententiæ non cohærent. Sicut enim qui vehementer dolet, & affligitur, sine ordine jam clamat, jam luget, jam indignatur, jam obsecrat, & in varios animi motus se versat: ita Jeremias hic iisdem affectibus, & dolori suo sine ordine, aut ordinato discursu indulget, atque sententias quasi tumultuarie congerit, pro ut eas dolor effundit: ut optime observat A-Lapide *Comment. in Threnis* in argumento. Ubi etiam in præfatione hæc habet ad rem nostram: *Symbolice in hisce Threnis Christi patientis affectus, ac dolorum acerbitatem ita in se graphice hic exprimit, ac depingit Jeremias; ut Christum hic in Cruce gementem, loquentem, lamentantem audire tibi videaris. Quare Ecclesia Mater nostra hos Threnos sanctissimo anni tempore, hebdomada nimirum majori; ipsoque die Veneris Sancto usurpat, & publice, ac lamentabiliter decantat, ut Christum patientem repræsentet, omnesque ad compassionem moveat, atque ad pœnitentiam peccatorum, dolorem, seriam confessionem, vitæque emendationem efficacissime excitet, & impellat.*

Alphabeto Hebraico distinguuntur, seu prænotantur versus Threnorum *Aleph*, *Beth*, *Ghimel* &c. ad innuendum, Threnorum artificium esse quoddam genus carminis Alphabetarii, hoc est singulos Threnorum versus in textu hebraico, unde in latinum conversi sunt, incipere ab eisdem litteris, quæ iis præponuntur juxta ordinem Alphabeti hebraici. Primus enim versus incipit ab *Aleph*, secundus a *Beth*, tertius a *Ghimel*, & sic consequenter; ita tamen, ut sint in Threnis quatuor Alphabeta, juxta quatuor capita, in quæ dividuntur. In primo Alphabeto capitis primi sub singulis litteris concluduntur terni versus dedocasyllabi. In secundo Alphabeto capitis secundi terni quoque versus sub una, eademque littera continentur: quorum primus sexdecim est syllabarum, duo vero reliqui versus sunt syllabarum duodecim. In tertio Alphabeto capitis tertii ponuntur terni versus non solum sub unica littera, sed ab eadem singuli insuper inchoantur: quorum unus non servato ordine, quatuordecim, alii vero syllabarum duodecim esse solent. Quartum denique Alphabetum capitis quarti binus complectitur sub una littera versus. Hic ergo sunt dimetri, in cæteris trimetri: ut observat A-Lapide in argumento Threnor. Quo circa Sanctus Hieronymus Ep. 155. ad Paulam Urbicam ait: eos quasi sapphico metro esse conscriptos, hoc est, trimetro; nam alioqui pedes, & numeros sapphici carminis non habent; atque numerus, & Mensura eorum ignoratur; vetus enim Hebræorum poesis interiit: ut laudatus testatur A-Lapide l. cit. ubi tamen etiam innuit, Hebræos in versibus non usos certis numeris pedum, ac temporum, ut Latini, Græcique solent, sed certo fere numero syllabarum; & ita a Jeremia Threnos fuisse descriptos, ordine insuper Alphabedario hactenus explicato.

Hebræi autem prædictum artificium alphabetarium adhibent in Canticis sive lætitiæ, sive luctus alicujus multum notabilis, pro ut in ultimo capite Proverbiorum, ubi laudatur Mulier fortis, & in Psalmo 118.

aliis-

aliisque nonnullis indicatis a S. Hieronymo l. cit. a Jo. Lorino in Ps. 110. post initium. Hinc puto secundo: alphabetico hebraico praenotari versus Threnorum, ad indicandum, in eis agi de re multum notabili: atque adeo ad conciliandam specialem attentionem Lectorum, sive auditorum. Tertio alii dicunt, Jeremiam in Threnis usum litteris hisce alphabeti, ut per eas quasi elementa, tanquam pueri ad scientiam Dei adipiscendam, & ad cordis compunctionem, vitaeque emendationem nos aeque ac Judaei inducamur; ita ex Ruperto Cornelius A-Lapide in cit. argum., qui etiam *praefat. in Thren.* observat: Ecclesiam hac quippe de causa has ipsas hebraici alphabeti litteras voce lugubri decantare. Quarto, alii dicunt: alphabetum hebraicum recitari in Triduo Passionis, ut per hoc notetur, & increpetur caecitas, & duritia Judaeorum, qui rem tamquam alphabetum notissimam, videlicet Passionem Christi Salvatoris intelligere, & credere nolunt; ita Durand. n. 13. Quinto denique ex eodem Durando n. 15. ideo Threnorum versus alphabetico praenotantur hebraico, quia interpretationes litterarum ipsarum alphabeti hebraici maxima ex parte continent sententiam versuum, quibus anteponuntur; quod ostendit ibi Durandus, qui videri potest.

Lectiones primi Nocturni terminantur cum exhortatione: *Jerusalem Jerusalem convertere*. Iy Jerusalem geminatur exemplo Christi, qui Matth. 23. hac geminatione usus est: ut notavit Mich. Timoth. apud Gavant. n. 14. & significat etiam Durandus n. 9. ex hoc autem arguitur, seu reprehenditur duritia Judaeorum, & peccatorum, ut idem Durandus observat.

Quod in tertio Nocturno non legatur hoc Triduo de Evangelio, sed sed Epistolis Divi Pauli; monumentum esse, dicitur, Ritus veteris; ex quo in primo Nocturno legebatur de veteri testamento; in tertio de novo, non tamen ex Evangelio, quod Missae lectioni destinatum erat; & in secundo Patrum sermones, varietatis gratia, inserebantur. Vid. Caval. *to.* 2. *par.* 2. *c.* 34. *in decr.* 18. *n.* 1. Merat. *to.* 2. *sect.* 5. *cap.* 12. *num.* 3. & 11.

In hoc Officio Capitulum, quod legere Majoris in Choro officium est, subticetur: quia Majores; idest Apostoli dispersi fuerant tempore Passionis. Versus tamen, utpote Minorum Officium, non omittitur, quia Minores, idest Discipuli, forsan minus cogniti erant Christi fuisse Discipuli, atque adeo dispersi non sunt tempore Passionis; unde & Officium hoc triduanum potius a minoribus celebratur, in typo minorum Discipulorum, & mulierum, qui Christum Dominum sequebantur; ita Durandus n. 26. Amalarius cit. c. 21. & ex eo Gavantus *sect.* 6. *c.* 13. *n.* 19. inquit, ideo taceri Capitulum, non item Versum, quia Majorum munus est, cantare Capitulum: Confer Merat. *to.* 2. *sect.* 4. *c.* 5. *n.* 5. Minorum autem est, dicere versum; cum igitur hoc Officium sit de Christi humilitate, decet, tacere Majores, & audire Minores: & hi quoque Minores ex Discipulis (uti sunt Mulieres) adhaesere Crucifixo. 19

Fragor, & strepitus, qui fit, post Orationem, *Respice*: significat concrepationem Judaeorum, & tumultum Cohortis, quam cum gladiis, & fu- 20

& fustibus Judas contra Christum adduxit. Honor. *in Gem. l. 3. c.* 88. Duran. n. 27. Item terræmotum magnum Christo moriente factum: ut bene quoque interpretatur Durand. l. cit., qui etiam n. 8. dixerat, fieri sonitum per tractum ligni cum manu, quia Christus in ligno Crucis pendens voce magna clamavit.

21 Psalmus *Miserere*: & Oratio humili voce dicuntur ad designandum Apostolorum timorem. Durand. nu. 28. Item ad significandam spiritus dejectionem ex mœrore animi, causa Passionis, & mortis Christi propter scelera nostra; *in mœrore animi dejicitur spiritus. Prov.* 15. 13. Oratio dicitur a Sacerdote genibus nixo, ad imitandum Christi Domini exemplum humilitatis: Gavant. nu. 20. qui quidem in horto *positis genibus orabat*. Luc. 22. 41. & *procidit in faciem suam*. Matth. 26. 39.

Sacerdotali benedictione non utimur, hoc est: *Dominus vobiscum*: non dicitur, ad detestandam proditricem salutationem Judæ. Beleth c. 96. Durand. n. 6. Amalar. cit. cap. 21. Vel quia summus Sacerdos moritur, ut sentit Alcuinus cap. de Cœna Domini. Item salutatio ad invicem magis competit lætitiæ; nunc autem tempus est tristitiæ, mœroris, & luctus; confer dicta tr. 1. lib. 1. cap. 6. num. 2.

22 His diebus fit Officium humilius solito propter Domini humiliationem, & triduanam ejus sepulturam, quam commemoramus. Durand. nu. 7. Amalar. cit. c. 21. Verumtamen Nocturnale Officium per quod significantur Prophetiæ Prophetarum, alta voce, & manifestius cantatur, quia Prophetæ, & alii Sancti Patres veteris testamenti alta, & aperta voce, quæ de Christo erant ventura, prædixerunt: & quod Spiritus Sanctus dictabat illis, remota formidine, nuntiarunt. Diurnum vero Officium, per quod Apostolorum prædicatio figuratur, voce demissa, & quasi sub silentio cantatur, quia tempore Passionis Apostoli, oppressi tristitia omnino tacuerunt, aut saltem occulte prædicaverunt. Rupert. *l.* 5. *c.* 32. *&* 33. Durand. *num.* 7. Jo: Beleth *c.* 102.

Psalmi Horarum minorum dicuntur sine Antiphonis. Vestigium hoc esse, volunt aliqui, veteris moris, ex quo Horæ minores carebant Antiphonis. Merat. *to.* 2. *sect.* 4. *cap.* 3. *nu.* 5. Alii autem tradunt, Antiphonas ad vocis modum Psalmis dandum, solummodo fuisse institutas, & hinc nullas esse in minoribus Horis trium ante Pascha dierum, quia earum Psalmi recitari tantum, non cani solent. *Emman. Azevedus de Divin. Offic. Exercit.* 32. sed videtur obstare, quod etiam Vesperæ eodem triduo persolvantur sine cantu juxta Rubricas in fer. V. Cœn. & in Parasc. & nihilominus suis de more donantur antiphonis. Fortasse vero, quia Vesperæ sunt pars Officii solemnior, quam Prima, Tertia &c. quæ vocantur Horæ minores, ideo Vesperæ suis non sunt antiphonis spoliatæ, etiamsi debeant & ipsæ sine cantu persolvi. 23

Martyrologium non legitur, nec dicitur *Pretiosa* ad Primam, atque adeo omittitur commemoratio de Passione, & Morte Sanctorum, quia Christi Passioni jam nimis sumus intenti, de passione aliorum Sanctorum nihil cogitantes; Ita Burius in *brevi notit. Rom. Pontif. in Onomastico Etymologico V. Martyrologium* fine. Simi- 24

mi-

milem rationem in Sabbato ante Dom. Passionis nu. 9. assignavimus ex Durando, & aliis, de eo, quod suffragia Sanctorum omittantur tempore Passionis.

25 Restat non admodum facilis explicatio de numero quindecim Candelarum Candelabri Triangularis, & de cæremoniis circa illas. Rupertus *de Divin. Offic. lib.* 5. *c.* 26. sic ait: *Numerosa quippe luminaria, quæ surgentes ad Vigilias* (nocturnas, seu ad Matutinum; Vide dicta tract. 1. l. 1. c. 1. n. 18.) *ardentia reperimus, universos significant Sanctos, qui prophetico sermone lucentes, Solemque Justitiæ nasciturum, & passurum, tanquam stellæ præviæ nunciantes lumen divinæ scientiæ populo illi* (Judaico) *diversis temporibus infundere missi sunt*. At vero ex Jo: Beleth *de Divin. Offic. c.* 101. & ex Durando *n.* 18. significant duodecim Apostolos, Beatam Virginem Matrem Domini, Mariam Magdalenam, & alteram Mariam, quæ sequutæ fuerant Dominum. Idem Durandus n. 25. & alibi dicit: Candelam in summitate Candelabri triangularis positam significare Christum Dominum; sed non explicat, an aliquas personas, quasve tunc significent reliquæ quatuordecim? Dixerat quidem nu. 19. Candelam in summitate Candelabri positam significare Christum Dominum, reliquas vero quatuordecim, articulos quatuordecim fidei. Sed hæc explicatio, ex eo, quod meminit articulorum fidei quatuordecim tempore Passionis: rejicienda est, utpote innixa falso supposito, ut mox animadvertemus.

Quod autem præfatæ Candelæ inter hæc Officia Divina extinguantur, & non simul, sed una post aliam nimirum post singulos Psalmos: id ita interpretatur Rupertus l. cit. post supra recitata verba subdens: *At illi* (Judæi) *vitam eorum* (Prophetarum) *extinguentes corporalem, cæcitatem sibimet intulere spiritualem, tandemque audire meruerunt: ut veniat super eos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel justi &c. Igitur Candelæ in eo, quod singulæ post singulos extinguantur Psalmos, Prophetas significant, qui singuli expleto prophetiæ suæ ministerio, ab illis* (Judæis) *occisi sunt*. Ita Rupertus. Verum Beleth cit. c. 101. & Durandus n. 23. qui, ut supra diximus, prædictas Candelas accensas significare, volunt, discipulos Christi: ideo eas extingui, & unam post aliam, interpretantur, ad significandum, discipulos, seu Apostolos Christi omnes relicto eo fugisse, & a Præceptore suo non simul, sed successive unum post alium discessisse. Item extingui post singula Cantica, seu post singulos Psalmos, quia singulis canticis, sive Psalmis mœstitia decidimus, eo quod verus Sol occubuerit, & gaudium nostrum sit conversum in luctum, dicit Duran. ibid. Amalar. *de Eccl. Offic. l.* 4. *c.* 22. & Honor. *in Gem. l.* 3. *c.* 87.

Quatuordecim ex quindecim Candelis Candelabri significare quatuordecim articulos fidei, voluisse n. 19. Durandum, modo supra innuimus; nunc addimus, extinctionem significare extinctionem fidei factam in fuga Apostolorum tempore Passionis. Sed monet Gavantus in *Rubr. Brev. sect.* 6. *cap.* 13. *n.* 22. & nos etiam mox animadvertemus, opinionem hanc a modernis Theologis reprobari: præterea tunc nondum fuisse quatuordecim articulos fidei: Unde Durandus supponit falsum.

Du-

Durandus item postquam dixisset: Passionis tempore extinctam pene fuisse fidem in Apostolis, aliisque, idque significari per Candelarum extinctionem; idem deinde cit. num. 25. affirmat, per Candelam, quæ in summitate Candelabri collocata non extinguitur, significari: in triduo Passionis totam fidem in sola Virgine remansisse; idipsum dixerat c. 7. n. 12. Idem docuerunt, idque per hæc significari putarunt quoque Alexand. Alensis 3. *par. qu. ult. art.* 2. & *Card.* Joan. Turrecrem. *lib.* 1. *de Eccl. c.* 30. & *lib.* 3. *c.* 61. Accedit Cornelius A Lapide in *Matth.* 26. 31. ubi dicit: quod *Ecclesia sentire videtur, fidem Christi tunc* (hoc est Passionis tempore) *in sola B. Virgine permansisse, dum in Parasceves Officio omnes Candelas successive extinguit, unica dumtaxat ardente relicta.* Ita ille. Passionis tempore mansisse in sola Virgine fidem, habetur item apud auctorem tractatus de Passione Domini, qui legitur inter opera Divi Bernardi Abbatis *tom.* 2. *edit. Venet. ann.* 1616. *pag.* 328. In prædicto quidem tractatu prope finem capitis secundi leguntur hæc: .... *In persona Christi conquerentis loquitur Beatus Job:* Derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. *Per labia quippe, quæ cæteris sunt membris molliora, mulieris sexus mollis, & infirmus intelligitur, qui solus Christo, discipulis fugientibus, adhæsit, figuratur. Elegit enim Dominus infirma mundi, ut confunderet fortia. Si vero fugam mentalem intelligimus, nec vir, nec mulier relictus est cum eo, præter illam, quæ sola benedicta est in mulieribus, quæ sola per illud triste Sabbatum stetit in fide, & salvata fuit Ecclesia in ipsa sola.* Hæc ibi. Allegatur etiam pro hujusmodi opinione Augustinus, aliique apud A-Lapide loc. cit. laudantur.

Verum contraria sententia est omnino vera, atque ita communis, ut Toletus in c. 18. Joannis annot. 11. dixerit: eam ab omnibus esse receptam: cui quidem testimonio non contradicit ipsemet A-Lapide l. cit. ubi etiam hanc ipsam sententiam tandem amplectitur, atque confirmat. Et vero priorem opinionem illam censentem Apostolos a Christi fide Passionis tempore defecisse, falsam omnino esse probant moderni Theologi in tractatu de fide, & videri potest Canus *de loc. Theolog. lib.* 4. *cap.* 5. & *lib.* 6. *c. ult.* Hieronymus a Rua *controvers.* 7. *scholast.* Suarez *de fide disp.* 9. *sect.* 3. *n.* 7. Du-Val *tract. de Pontif. par.* 4. *quæst.* 6. Raynaud. *tom.* 7. *tract. de Diptych. Marian. par.* 1. *pun.* 9. *n.* 27. & *in Gloss.* V. *Lectulus Dei* §. *Altera ratio.* Bened. Plazza *Devot. vindic. par.* 2. *c.* 15. *n.* 30. Bellarmin. *l.* 3. *de Eccles. milit. c.* 17. ubi inquit: *Et sane periculosum videtur, dicere, in sola Virgine mansisse veram fidem; quia Ecclesia periisset; non enim una persona potest dici Ecclesia, cum Ecclesia sit populus, & Regnum Dei.* Canus item cit. c. 5. sub initium censet, quod id, *non cum ratione solum, sed etiam cum sacris litteris pugnat.* Nisi forte illa prior opinio intelligi velit de sola fide explicita Resurrectionis Domini. Et hoc quidem significare potest consuetudo prædicta, quæ extat in Ecclesia, non extinguendi ultimam illam Candelam: ut putant Abulensis *qu.* 14. *Prolog. in Matth.* aliique, quibus magis adhæret ipse A Lapide l. cit. postquam enim dixisset: Ecclesiam, dum in Parasceves Officio omnes Can-

Candelas successive extinguit, unica dumtaxat ardente relicta, sentire videri, fidem Christi in sola B. Virgine permansisse; statim subdit: *Sed hoc verius alii arctant ad fidem Resurrectionis, quod scilicet sola B. Virgo Christum a morte resurrecturum ad lumen vitæ, crediderit*: nimium clare, & explicite. Dicit etiam Gavantus l. cit. Candelam prædictam posse significare excellentiam fidei ejusdem B. Virginis super Apostolos.

Quod autem Candela eadem occultetur, & rursus ostendatur populo; significare primo potest, Christum, qui licet videretur extinctus, dum corpus ejus erat in sepulchro positum, & anima ejus descenderat in inferiores partes terræ, h. e. in infernum, seu Limbum Sanctorum Patrum; Attamen secundum Divinitatem, quæ illi erat occulta, vivebat: etenim ex D. Thoma 3. *part. qu.* 52. *art.* 3. *corp.* .... *in illo triduo mortis Christi dicendum est, quod totus Christus fuit in sepulchro, quia tota Persona fuit ibi per corpus sibi unitum; & similiter totus fuit in inferno: quia tota Persona Christi fuit ibi ratione animæ sibi unitæ*. Postea vero resurgens cum luce clarissima se suis discipulis manifestavit. Atque adeo prædicta Candela significat Christi gloriam adversus omnes fremitus devictis tenebris superstitem; quæ significatio est Joannis Beleth *de Divin. Offic. c.* 101. ac Durandi *l. cit. num.* 26. & 28. eamque approbat Raynaudus in *Diptyc. Mar. l. cit.* ubi quoque testatur, quod Julius Firmius *lib. de error. profan. c.* 20. usum quemdam ethnicum referens, demonstraverit, idoneum hoc esse symbolum Christi. Secundo prædicta Candela non extincta, sed occultata, & mox iterum revelata significare potest fidem Ecclesiæ tempore Passionis non quidem extinctam, sed occultatam fuisse. *Gavant. l. cit.* Scilicet, quod Apostoli, aliique Discipuli Christi Domini non ausi fuerint palam illum confiteri, sed quod mox publice cœperint confiteri, uti Joseph ab Arimathæa, Nicodemus, & alii multi tum Gentiles, tum de populo Hebræo, qui statim post mortem Domini e Calvariæ monte *revertebantur percutientes pectora sua*. Luc. 23. 48. & dicentes: *Vere Filius Dei erat iste*. Matth. 27. 54.

Ruperti tamen tempore ultimam prædictam Candelam consuevisse cum cæteris extingui, constat ex ejusdem *lib.* 5. *de Divin. Offic. cap.* 26. & 33. qui cit. c. 26. vult, Candelas Altaris extinctas cum aliis significare Prophetarum mortem: ut superius diximus: & Judæorum cæcitatem, qui tandem ipsum etiam Dominum occiderunt: cujus mortem significatam fuisse tradit per extinctionem ultimi cerei.

Deinde extinguuntur omnia luminaria, vel etiam velantur fenestræ Templi, & fiunt tenebræ: quia Ecclesia in luctu est, & mœrore propter Passionem, & mortem Domini. Durand. num. 2. Item ad significandum, quod moriente Domino, *tenebræ factæ sunt in universam terram* ... & *obscuratus est sol*. Luc. c. 23. v. 44. & 45. Alcuinus *c. de Parasceve*. Durand. *n.* 2. & 15. Jo: Beleth *de Divin. Offic. c.* 100. Raban. *Instit. Cler.* 2. *c.* 37. Rupert. *cit. c.* 26. Tertio, quia Sol justitiæ, & Lux Mundi Christus Dominus extinctus, seu mortuus est. Alcuin. *l. cit.* Amalar. *de Eccl. Offic. l.* 4. *c.* 22. Durand. *num.* 15. 26

Tandem post Orationem *omnes surgunt, & cum silentio discedunt* a Choro: ex Rubr. silentium indicitur rigorosius ob dierum reverentiam, & ad indicandum mœrorem ob Passionem, & mortem Domini.

SECTIO II.

De Missa.

Utrum in Triduo ante Pascha liceat celebrare Missas privatas?

27 PRÆMITTO primo quæstionem in præsenti non esse: an liceat dicere Missas in feria V. Cœnæ Domini, quando in eam incidit festum Annunciationis B. M. Virginis, vel S. Joseph. Sponsi laudatæ SS. Dei Genitricis? nam in eo casu posse celebrari Missas privatas ea ratione, & modo, quo diximus 19. Martii a nu. 11. & die 25. ejusdem mensis a n. 32. certum est. Idemque licere, si alicubi occurreret aliquod aliud festum de præcepto in foro; Auctores affirmare, notavimus 19. Martii cit. num. 11.

Præmito secundo, nec quæstionem esse posse de feria VI. in Parasceve, nam in ea feria certum etiam est, jamque Auctores conveniunt omnes, prohiberi omnino Missæ Sacrificium, uti notabimus in dicta feria n. 205.

Præmitto tertio, quæstionem procedere de feria V. majoris hebdomadæ extra casum prædictum occursus festi de præcepto. Et item de Sabbato Sancto.

Jam olim fuisse prohibitum in Sabbato Sancto celebrare, constat ex Innoc. I. C. *Sabbato* 13. *dist.* 3. *de consecr.* ubi dicitur: quod *Traditio Ecclesiæ habeat isto biduo Sacramenta penitus non celebrari*. Sermo autem ibi est de biduo ante Pascha, de feria scilicet sexta, & Sabbato majoris hebdomadæ. Dubium autem est: an hæc prohibitio affecerit omnem, & quamcumque Missæ celebrationem, an solum privatam.

Quamvis enim nonnulli putent, Resurrectionis Missam solemnem nunc in Sabbato Sancto mane celebratam, olim fuisse celebratam post mediam noctem Sabbati, adeoque in ipsa Dominica Resurrectionis; plerique tamen tradunt, prædictam Missam in ipso Sabbato fuisse celebratam, non mane quidem, ut nunc fit; sed post Solis occasum ad initium noctis: tum vero post illam solemnem Missam cuilibet Sacerdoti licitum fuisse celebrare.

Jamvero postquam Resurrectionis Missa solemnis novo jure Ecclesiæ anticipata fuit ad tempus antemeridianum Sabbati; quasi potiori jure controversum est; an duret adhuc illa vetus prohibitio sacrificandi in hoc sabbato privatim, vel absolute, vel usque ad Missam solemnem?

Cum vero aliquid peculiaris Juris sit in hac quæstione pro Sabbato, quod non est pro feria V. in Cœna; hinc etiam nos distinctis Subsectionibus quæstionem hanc valde utilem pro eruditione & praxi breviter attingemus.

SUBSECTIO I.

An liceat dicere Missas privatas Fer. V. Cœnæ Domini?

POSSE in feria V. Cœnæ Domini celebrari Missas privatas a quovis Presbytero, plurimi & magnæ notæ docuerunt Theologi inter Veteres; 28

teres; ex eo ducti, quod nullum de hac re inhibitivum Decretum invenirent: Siquidem quod legitur C. *Sabbato* supra citato, loquitur tantum de *Biduo* ante Pascha: unde potius videtur firmare exceptionem in favorem feriæ V. Pro hac sententia fuere Henric. Henriquez *in Sum. to.* 1. *l.* 9. *c.* 24. *n.* 3. Navar. *in Manual. c.* 25. *n.* 28. Card. de Lugo *de Euchar. disp.* 20. *sect.* 1. *n.* 14. Tambur. *Meth. celebr. Miss. c.* 6. §. 1.

29 Castigatius loquendo alii, postularunt, ut id fieret secreto, & absque concursu populi, seclusa scandalo propter aliquam consuetudinem in contrarium; & pusillorum ignorantiam. Ita Suarez *in* 3. *par. tom.* 3. *disp.* 80. *sect.* 2. §. *Superest*. Et alii.

30 Alii rursus pro firmo statuentes nullam dari quo ad hoc Universalem Ecclesiæ legem prohibentem: negarunt dumtaxat pro casu, quo alicubi daretur vel consuetudo contrarium recepta, quæ utique pro Lege servanda esset, vel Synodalis præscriptio, cui procul dubio parendum. Ita Azor. *Instit. Moral. part.* 1. *l.* 10. *c.* 24. *qu.* 5. *fin.* Bonac. de Euchar. *disp.* 4. *qu.* 7. *pu.* 2. *n.* 15. Laym. apud Franc. de Lugo *de Sacr. lib.* 5. *de Mis. c.* 5. *qu.* 3. *n.* 25. Tancr. *to.* 4. *Qq. Moral. tr.* 3. *de Voto disp.* 4. *n.* 71.

31 Postremo in hoc concurrebant omnes: ita privatæ Missæ Celebrationem cuilibet Presbytero licitam esse hac die, ut fiat dumtaxat ante Missam solemnem: qua utique absoluta, Luctus, & peculiaria mysteria Mortis Christi potissimum incipiunt celebrari, quando abstinendum omnino est a celebratione Sacrificii. Ita Diana *to.* 2. *edit. coord. tr.* 1. *de celebr. Miss. Res.* 73. §. 3. Salmantic. *tom.* 1. *tr.* 5. *de Miss. c.* 4. *qu.* 1. *nu.* 2. La-Croix *lib.* 6. *part.* 2. *de Sacrif. Miss. qu.* 31. Notabile vero est, quod huic sententiæ faveat consuetudo Ecclesiæ Parisiensis, ubi Presbyteri non communicant hac die de manu Celebrantis Missam solemnem, sed ipsi per se celebrant privatim Missam, antequam absolvatur Missa solemnis: ita testatur Benedictus XIV. de fest. Dom. c. 6. §. 5. Andreas Saussay, qui ita concludit narrationem suam: *Porro Parisiis contrarium morem usurpari conspicimus, & passim in Gallia; dicunt etiam in Hispania. At an procedat de facto, vel de jure; ipsi viderint, qui faciunt. Excusari tamen censeo ex tolerantia Episcopi; qui videt, nec prohibet*. Ita apud Dian. *tom.* 2. *Edit. coord. tr.* 1. *Resol.* 73. §. 1.

Post tantam vero Veterum Scriptorum in hac decidenda quæstione 32
trepidationem, vera & in praxi habenda sententia est Negativa; quod scilicet absolute prohibitum sit celebrare Missas privatas in feria V. Cœnæ Domini.

Nam quidquid sit de C. *Sabbato*: quidquid etiam sit de aliis Decretis, de quorum authentia dubitavit Cardinalis de Lugo *de Euch. disp.* 20. *sect.* 1. *num.* 14. & dubitarunt etiam Salmanticenses *tom.* 1. *tr.* 5. *de Miss. Sacrif. c.* 4.

His, inquam non attentis; certum habemus Sacr. Congreg. Decretum ex mente Summi Pontificis Clementis XI. emanatum 15. Martii 1712. quod licet primario respiciat feriam VI. Parasceves, pro qua facta fuit interrogatio, tamen extenditur ad feriam V. Cœnæ & Sabbatum Sanctum; estque hujus tenoris: *Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares privilegiati non possunt in feria* VI., *occasione*

SS. Annunciationis in dictâ die occurrentis celebrare in quavis Ecclesia, seu Oratorio aliquam Missam solemnem, vel privatam, nec facere festum, vel parare aut ornare Ecclesias aut Altaria, licet dicata Beatissimæ Virgini etiam Annuntiatæ; cum ob dolorosam Mortis Nostri Redemptoris recordationem, tenendæ sint cooperta Sacra Imagines, & altaria spoliata: sed tantum debet fieri solita sacra functio, prout præscribit Missale Romanum, in Ecclesiis scilicet, in quibus feria v. in Cœna Domini collocari solet Venerabile in aliquo Altari, vel alio decenti loco vulgo vocato il Sepolcro. *Postremò Sanctitas Sua declarat, hac interdictione, quæ feria VI. ratione facta est, haud permittere ut feriis v. & Sabbato ejusdem Majoris Hebdomadæ Sacra privatim instituantur, sed Conventuale solummodo, juxta ritum Sanctæ Ecclesiæ, & juxta plura decreta Sacrorum Rituum Congregationis*. Hoc Decretum extat par. 2. Bullarii particularis laudàti Pontificis, & apud Cherubinum tom. 8. part. 2. p. 256. col. 2. edit. Luxemburg. 1727. & apud Caval. *to.* 4. *d.* 16. *d.* 1. Cui affine monitum jussu ejusdem Pontificis promulgavit Cardinalis Paraccianus Urbis Vicarius ann. 1719. die 3. April. in hæc verba: *Sanctitas sua juxta ea, quæ pluries a Sacra Rituum Congregatione sancita sunt, præcipit omnibus Sacerdotibus, ut a Missis celebrandis privatim abstineant non modo feria VI. sed etiam feria v. & Sabbato Majoris Hebdomadæ tum in privatis Sacellis, tum publicis Regularium, vel Sæcularium, quibuscumque privilegiis prædita sint, quæ omnia, & quamlibet contrariam consuetudinem penitus abrogat*. Apud Bened. XIV. *tom. XI. Instit. Eccl. instit.* 38. *n.* 9.

33 Nota hic cum Caval. *tom.* 4. *c.* 21. *comment. in decr.* 1, *n.* 8. quod præfatis verbis tria evertuntur Capita, quibus potissimum innitebantur Auctores concedentes Missas celebrari privatas in feria V. Cœnæ: nimirum quod id fieret ex Consuetudine, quod secreto, & quod a privilegiatis.

34 Excipe a præsenti prohibitione casum, quo in feria V. Cœnæ occurrat festum Annunciationis B. M. V. aut S. Joseph aut alterius Sancti de festo in foro celebrandi de præcepto in aliquo loco, pro quo casu manet provisum ex pluribus Decretis S. R. C. ut nonnullæ Missæ privatæ, pro necessitatę & multitudine populi, ab Ordinario Loci decernantur celebrandæ. V. in hoc nostro Diar. sub die 25. Mart. & 19. ejusd. & hic infra in feria V. Cœnæ.

35 Cum itaque viderimus plerosque ex Auctoribus concedentibus Missam in fer. V. motos fuisse ex carentia Decreti certo inhibentis fieri Sacra privata in hac die: cumque nos jam attulerimus certa decreta, idcirco, ut recte monet Benedictus XIV.: *Non esse æstimanda eorum testimonia, qui Sacrum eadem feria v. confici posse scripserunt: fatentur enim se ignorare, utrum id vetitum unquam fuerit*. l. sup. cit. Quinimmo putare debemus, ex tam claris Decretis Sacr. Congreg. Auctores illos reprobaturos fore priorem suam sententiam *si post allegatas, sanctiones scriberent*. Ita Caval. tom. 4. com. *cap.* 21. *com. in decr.* 1.

SUB.

SUBSECTIO II.

Utrum liceat celebrare Missas privatas in Sabbato Sancto.

36 CELEBRATIONEM Missæ privatæ licitam in Sabbato Sancto admisere fere omnes illi, quos supra retulimus admisisse in feria V. Nimirum hi putarunt, per anticipationem Lætitiæ Paschalis factam novo jure Ecclesiæ a nocte Sabbati Sancti ad meridiem, seu ipsum mane ipsius Sabbati Sancti, abolitam pari jure fuisse prohibitionem celebrandi contentam in C. Sabbato 13. dist. 3. *de Consecr.* quare cum de nullo (ipsi ajebant,) novo jure constet Missas prohibente pro tali die, licitum est celebrare.

37 Quamquam subvidentes & ipsi nonnullam in ista licentia insolentiam, talibus sententiam suam limitationibus, aut conditionibus concluserunt, ut trepidatione ipsa sua, nescio an ulli illam probarent.

Ut alios minoris notæ omittam,
38 Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 80. *sect.* 2. licet hanc suam opinionem vocet satis probabilem, & practice securam, subdit tamen: *Non consulerem usum illius nisi in aliquo casu, cum causa, vel occasione rationabili, & scandalum omne diligenter vitando.* Ita nimirum scribebat, quia *antiqua prohibitio abrogata censetur, & nulla adest nova.*

39 Conditiones vero ab aliis appositæ recidunt fere in easdem, quas subsect. præc. pro feria V. appositas legimus, puta quod non celebretur nisi post Missam solemnem, aut fiat ex Superiorum permissu, aut occurrente festo de præcepto, aut urgente necessitate ministrandi Viaticum Infirmo, quod secus haberi non posset.

Quamvis autem sententia prorsus 40
negans celebrationem Missarum privatarum sit nobis ex certissimis S. C. Decretis statuenda, tamen quia in hujusce quæstionis investigatione multa sunt Veteris eruditionis scitu digna tum ne prorsus sine ratione Veteres illos Scriptores in affirmativam sententiam abiisse putemus, operæ pretium est exponere, quid Juris in Veteris Ecclesiæ Liturgia, quid in posteriori circa Missam Sabbati Sancti subinde fuerit.

Olim igitur per totam diem saltem Civilem Sabbati Sancti repræ- 41
sentasse Ecclesiam Christi requiem in Sepulchro; & solitudinem suam & mœrorem de morte Christi solitudini & Mœrori Apostolorum comparasse, nemini dubium est: Sicut ergo præcedenti feria VI. abstinuit ab omni Sacrificio tum publice tum privatim ob peculiares rationes contingentes Mortem ipsam Christi in ipsa feria VI. Parasceves Crucifixi, (quas v. infra fer. VI. ubi de Missa): sic in Sabbato in solitudine & mœrore suo perseverans ab eodem abstinebat: quæ omnia luculenter indicat Innocentius I. in epist. ad Decentium Episcopum cap. 4. nu. 7. & habetur C. *Sabbato* sup. laudato: hæc sunt verba Innocentii Papæ: *Sexta feria propter Passionem Domini jejunemus: Sabbato prætermittere non debemus, quod inter tristitiam, & lætitiam temporis illius videtur inclusum. Nam utique constat Apostolos biduo isto & in mœrore fuisse, & propter metum Judæorum se occultavisse. Quod utique non dubium est, in tantum eos jejunasse biduo memorato, ut traditio Ecclesiæ habeat, isto biduo (majoris hebdomadæ,) Sacramenta penitus non celebrari.*

Dixi per totam diem *saltem Civi-* 42
lem

lem abstinuisse Ecclesiam a Sacrificio in Sabbato Sancto: quia sententiam non probamus eorum, (inter quos Vasquez apud de Lugo de Sacram. Euch. disp. 20. sect. 1. num. 15. & Suar. loc. sup. cit.) qui putarunt, ex Canonis relati auctoritate Missam, quæ sub titulo legitur Sabbati Sancti, post mediam noctem ejusdem Sabbati celebratam fuisse in vetustiori Ecclesiæ Liturgia: 1. quia nullum habemus monumentum ad hoc dicendum; Missa enim quæ dici debuerat post mediam noctem Sabbati, non poni debuisset sub titulo Sabbati, sed Dominicæ Resurrectionis ad mediam noctem ut fit in die Nativitatis Domini, pro prima Missa. 2. quia ex variis testimoniis deducitur, fideles usque ad Missam Sabbati exspectasse jejunos, quod utique necessarium non fuisset, si Missa dicenda erat post mediam noctem Sabbati, idest post ingressum Dominicæ: hanc autem consuetudinem tradit Amalar. de Eccl. Offic. l. 4. c. 20. & confirmatur ex testimonio Ugonis, qui loquens de anticipatione hujus Missæ, quæ jam fiebat suo tempore, illam tribuit debilitati modernorum fidelium, qui ad epulas festinantes, tempus anteverterunt constitutum; ut mox referemus. 3. quia in ipsa Missa ad finem loco Postcommunionis notantur dicendæ Vesperæ utique Sabbati; quas, nimis absonum est putare, præscribi in Dominica. Verba igitur prædicti Canonis *Sabbato* ubi dicunt *Biduo* non celebrari Sacramenta; intelligenda sunt, absolute includere totam feriam VI. sed Sabbatum pro tota ipsa civili die, nimirum usque ad noctem, quantum satis ad intelligendum Biduum consuetæ Sacramentorum celebrationi deputatum, nam quod jam de nocte faciendum instabat Sabbato, peculiare erat, & præter consuetudinem.

Cum ergo constet Missam Sabbati in ipso Sabbato dicenda fuisse, licet in Nocte; ulterius notandum est, primis Ecclesiæ Sæculis horam ipsi dicendæ constitutam fuisse quasi mediæ nocti conterminam, nimirum fere transacto die Sabbati; sed in decursu ad indulgendum debilitati fidelium, ne cogerentur tam longum protrahere jejunium, quod nonnisi post Vesperas solvere licebat, anticipata est Missa ad noctis initium. Ita Ugo a S. Victore lib. 3. de special. Missar. observationib. cap. 21. *Vere*, inquit, *Antiqui jam fere transacto die Sabbati, Officium hoc celebrabant, sed modernorum debilitas ad epulas festinans tempus prævenit constitutum:* Et jam mos iste celebrandi Missam sub initium noctis Sabbati Sancti vigebat temporibus S. Thomæ, ut ipse perhibet *in* 5. *dist.* 13. *qu.* 1. ut notat, & refert Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 10. *n.* 45. de eodem testatur Ordo Romanus, qui scriptus fuit tempore Caroli Magni, & sic habet: *Ut fuerit prima stella in cœlo visa, sonant signa, & incipiunt canere Litaniam . . . Postquam finierint; dicit Sacerdos: Gloria in excelsis*. Consentit Rabbanus Maurus qui objit Ann. 855. & *lib.* 2. *de Instit. Cleric. c.* 38. loquens de Sabbato Sancto, ait: *Hac autem die inclinante ad Vesperam statuta celebratio noctis Dominicæ in Ecclesia incipitur*. 43

Postremo huic anticipationi alia successit, quæ jam nostrorum est temporum, cum, anticipatis in diem fere omnibus nocturnis celebritatibus, 44

hæc

hæc ipsa Sabbati Sancti de mane peragitur.

45 Hinc omnis emersit disputandi licentia; Utrum anticipatione ista facta, privatim celebrare cuilibet liceat Presbytero, post Missæ solemnis celebrationem. Siquidem & ratio, & temporis circumstantia olim privatæ Missæ celebrationem interdicebant: Ratio, quod Ecclesia per totum fere integrum Sabbati diem, ex Domini Morte mœstitiam præseferebat, neque eam nisi instante & adventante Dominica Resurrectionis solvebat; unde etiam ex temporis circumstantia privatis Presbyteris, neque si voluissent, integrum fuisset Missam dicere in Sabbato.

46 Ubi vero ad ipsum noctis initium anticipatio facta est celebrandi solemnem Missam; multoque magis postea quam ad matutinas horas, ut nostra jam fit ætate; tum omnis mœstitiæ ratio sublata est, & temporis circumstantia patuit, quando, solemni absoluto Sacrificio, privata ab aliis Presbyteris commode valeant celebrari.

47 Et sane hujusce facultatis indicium non leve exstat apud Micrologum, qui cap. 53. de Sabbato Sancto hæc præscribit: *Post Baptismum Presbyteri demum possunt Missam, si necesse fuerit, privatim celebrare, quia jam renati sunt, de quibus in Missa specialiter agere debemus; nec postea a Lectionibus, quas jam audivimus, sed a Litania incipere solemus.* Est autem hec liber magnæ auctoritatis, ut constat ex Pamelio in præfat. ad illum: fuitque scriptus circa annum Domini 1080. quando nimirum, ut vidimus sup. nu. 43. anticipatio inducta jam fuerat celebrationis Missæ solemnis ad noctis initium. Ex quo testimonio Cardinalis de Lugo infert, incipiente nocte ipsa Sabbati liberum fuisse cuilibet Sacerdoti celebrare: qua tamen facultate, ait, paucos fortasse usos fuisse tum propter occupationes illius noctis, tum etiam propter onus jejunii, quod diutius trahere cogerentur; ideoque consuetudo illa unicam solemnem Missam celebrandi protracta est, cui tamen semper aliqui reclamarunt, præsertim novissimis temporibus, cum multi jam privatim in Sacellis & Oratoriis celebrant etiam ex devotione. Ita de ratione & praxi hujusce opinionis testatur de Lugo, qui etiam adversus P. Vasquez ait, hanc consuetudinem non posse dici occultam, quia illam innumeri Auctores in publica luce editi, & qui præ omnium manibus habentur, testantur ubique dari. Hæc omnia Cardin. de Lugo *disp. 20. de Sacram. Euchar. sect. 1.* At vereor ne quod hic ait de Auctoribus testantibus consuetudinem celebrandi privatim in Sabbato Sancto, parum considerate dixerit; cum neminem de ea affirmantem legerim (licet multos legerim pro feria V. in Cœna) sed tantum hypothetice, *ubi detur consuetudo, nisi obstet consuetudo in contrarium: si absit scandalum: dummodo fiat secreto: si adsit facultas Superiorum:* & quod magis est ipse Suarez qui apud semetipsum securus erat de licita celebratione Missæ privatæ in Sabbato Sancto, etiam pro praxi; tamen cum ad factum alicujus consuetudinis deveniat, usque adeo de ea dubitat, ut neque audeat opinionis suæ usum alicui suadere indiscriminatim: *Est ergo hæc opinio* (ita libratis rationibus concludit cit. tom. 3. in 3. part. disp. 80. sect. 2.) *satis probabilis, & practice secura;*

non

non tamen consulerem usum illius, nisi in aliquo casu, cum causa, vel occasione rationabili, & scandalum omne diligenter vitando.

48 Unum fortasse casum Missæ privatæ in Sabbato Sancto deductum fuisse ad S. R. C. videri posset; in quo affertur consuetudo immemorabilis. S. C. interrogata ab Archiepiscopo Lucano: An Parochi in alienas Ecclesias convenientes vel non convenientes, possent, attenta consuetudine immemorabili, aut saltem antiqua, Sacrum facere in die Sabbati Sancti cum cantu, aut sine cantu in propria Ecclesia, prætermissis Benedictionibus Ignis, Cerei, prophetiis, aliisque ritibus ipsa die præscriptis; aut non obstante eadem consuetudine idem Sacrum omittere tenerentur? (Nota interim ad intelligentiam Quæsiti; quasdam esse Parochias quas filiales vocant, quarum Parochi tenentur ad functiones & Cæremonias hujus diei, in Parochia Matrice convenire; jam de his sermo est; & de aliis, qui licet non convenirent, tamen ut in quæsito celebrabant. Videri autem posset, maxime quod etiam celebrarent sine cantu, Missam ibi dici privatam.) Respondit vero S. C. *Congruit ut Missæ celebrandæ in Sabbato Sancto, Ignis, & Cerei Benedictio præcedat, ante quam Missam Prophetiæ omitti non debent*. S. R. C. die 12. April. 1755. in Lucana ad 4. dub. ut refert Caval. *tom.* 5. *in Collect. recent. decret.* Jamvero, evidens est Sacram Congregationem non habuisse pro privata Missam cui præscribit, quamvis congruenter, Benedictionem ignis &c. & sane Parochialis Missa ipso sui nomine, Missam de jure publicam, & solemnem denotat. Sed in favorem præsentis Quæsiti, privative ut non possit trahi ad alias Missas quæ non sint Parochiales, facit Dispositio Benedicti XIII. de qua meminimus supra n. 7.

Devenientes igitur ad Quæstionis 49 propositæ decisionem; utrum in Sabbato Sancto liceat privatim celebrare præter unicam solemnem Missam? dicimus: sententiam absolute negativam, esse procul dubio certam: quam præter decretum allatum sup. n. 32. omnino commendant, & pro lege firmant plura alia: Sic die 11. Mart. 1690. approbante Alexandro VIII. S. R. C. decrevit: *In Sabbato Sancto etiamsi occurrat festum Annunciationis B. M. V. celebratio Missarum privatarum omnino prohibetur in quibuscumque Ecclesiis & Oratoriis tam publicis, quam privatis, non obstante quacumque contraria consuetudine, sed una tantum Missa Conventualis una cum officio ejusdem Sabbati celebretur.* Apud Caval. *tom.* 4. *c.* 21. *d.* 1. Benedict. XIV. de Miss. *Sect.* 2. *c.* 1. §. 1. *fin.* Rursus 10. Januar. 1693. *Quando festum Annunciationis B. M. V. occurrit in Sabbato Sancto, Missæ privatæ celebrari non possunt; & festum Annunciationis transferendum erit ad fer.* 2. *post Dominicam in Albis, tamquam ad diem propriam, & fixam juxta decr.* 11. *Februar. &* 11. *Mart.* 1690. apud Merat. *Ind. decr. Mis. n.* 504. Tertio S. R. C. 13. Julii 1697. in Januen. decrevit: *In Ecclesiis tam Parochialibus, quam non Parochialibus, ubi deest numerus Cantorum non potest celebrari in Sabbato Sancto unica Missa privata loco solemnis; ut in iisdem Ecclesiis fiat benedictio tam Luminis, & Cerei, quam Aquæ, attentis maxime Decretis* 11. *Febr. &* 11. *Mart.* 1690. *prohibentibus celebrationem Missæ.*

Missarum privatarum, *& unicam tantum Missam Conventualem una cum Officio Sabbati Sancti celebrari præcipientibus*. Apud Merat. *Ind. decr. Miss. num.* 515. Quamquam huic Decreto quoad Parochiales Ecclesias derogavit Benedictus XIII. ut diximus supra n. 7. cui Benedictinæ dispositioni se conformavit S. R. C. in posteriori responso ad Archiepiscopum Lucanum, de quo diximus n. 48.

Cum igitur tam severe, & in ipso concursu Annunciationis B. M. V. Missas celebrari privatas in Sabbato Sancto Sacra Congregatio interdixerit, nullamque contrariam approbaverit consuetudinem, imo & positive reprobaverit, quis audeat tanquam probabile tueri contrarium?

50 Solis Episcopis in Sabbato Sancto celebrare licet pro Collatione Ordinum Missam privatam in suo domestico Oratorio, quam ipsam incipere debent a Prophetiis, ut declaratum est a S. R. Congr. V. in Sab. Sancto subsect. 9.

51 Supervacaneum jam est quærere, utrum in hoc triduo Celebrare aliquis teneatur ex onere alicujus Beneficii, aut Capellaniæ obligantis ad Missam quotidianam, de quo Veteres illi disputabant in hypothesi probabilis opinionis quod liceret sive in fer. V. sive in Sabbato hujusce majoris hebdomadæ celebrare. Siquidem Veteres illi si præ oculis habuissent certa S. R. Congregationis decreta id prohibentia, quæ jam temporibus nostris cum omni authentia circumferuntur, non dubitandum, quin ipsi opinionem illam suam statim fuissent aversaturi.

52 Nec non tanquam ineptias abigendas esse patet, quæ nonnulli subinferebant de qualitate Missæ privatim legendæ: Cum enim ritus Missæ privatæ omnino non designetur in Missa, caret enim Missa prout jacet in Missali, introitu: quod ipsum cum accidat in Sabbato Vigilia Pentecostes pro Missa solemni; provisum tamen est in Missali ipso de Introitu legendo in Missis privatis) Veteres ergo, cum nullus in Missali præfigeretur introitus pro Missis privatis; putarunt aptari alium posse; alii Missam etiam substitui posse aliam, vel Votivam, vel de Sancto occurrente. Mirum vero quod ita opinari potuerint, qui istorum dierum officia legentes, pervidebant, quantum Ecclesia ipsas aliorum Sanctorum commemorationes negligeret, quæ totam in Passione & Morte Domini recolenda se continebat.

Illi vero minus temere se gerebant, qui docebant incipiendam privatam Missam, a *Kyrie Eleison*: Vel a Litaniis, quibus favet Micrologi testimonium, sup. relatum num. 47. Sed jam his omissis ad utiliora progrediendum. 53

SECTIO III.

De Exequiis Defunctorum.

In *secundo Triduo majoris hebdomadæ* (hoc est in fer. V. VI. & Sabbato) *non possunt celebrari exequiæ Defunctorum; & Officium, & Preces recitentur privatim*.) S. R. C. 11. Augusti 1736. in Placentina. Apud Caval. *to.* 3. *c.* 15. *d.* 15. Vide dicenda in Appendice ad Calcem Diarii c. 8. artic. 6. Non prohibentur exequiæ, nisi solum in cantu, & cum solemnitate. Putat autem Cavalerius loc. cit. n. 5. in Sabbato Sancto post Meridiem in cantu adhuc, & solemniter eas celebrare licere; subdit tamen, 54

men, sub Vesperam bene reservari. Animadvertit insuper *c. 16. in decr. n. 16.* præfatum Decretum intelligendum esse non solum de exequiis adultorum, verum etiam parvulorum: eorum scilicet, qui ante usum rationis moriuntur; ita ut in prædicto Triduo pro his quoque celebrandæ sint privatim sine cantu, voceq. submissa.

55 *In exequiis parvulorum in feria v. & vi. ac Sabbato majoris hebdomadæ potest omitti* Gloria Patri *in Psalmis, qui dicuntur, pro conformitate temporis*. S. R. C. 16. Januar. 1677. in Hispalen. apud Caval. *tom. 3. c. 16. d. 1.* qui *nu. 17.* docet: indubie tamen dici debere *Gloria Patri*, in Sabbato Sancto a tempore celebratæ Missæ ad Vesperum; tunc enim, inquit, temporis conformitas magis exigit versum *Gloria Patri*, in fine eorumdem Psalmorum, nec excludit hilares, & festivas parvulorum solemnes exequias; subdit autem, se credere, congruentius sub Vesperum reservari: quia licet festivæ sint: nihilo tamen minus ingerunt mortis memoriam, quæ fortasse minus congruit tempori illi, quo Christianus populus in lætitia totus est ob Christi a mortuis resurrectionem.

56 Invenies Auctores concedentes Missam de *Requiem* in fer. v. & Sabb. majoris hebdomadæ; ita Gobat *to. 1. tr. 3. cas. 7. n. 224.* & *226.* Durandus *in Ration. Divin. Offic. lib. 7. c. 35. nu. 17.* Joan. Beleth *de Divin. Offic. cap. 67.* aliique apud La-Croix *lib. 6. par. 2. qu. 73. §. 2. nu. 507.* Verum, omisso, quod, secundum dicta, & probata sect. præcedenti, non potest in fer. v. & Sabbato prædictis celebrari, nisi unica Missa solemnis de die: hoc, inquam, omisso: etiam per se nullo modo ferenda hujusmodi sententia est; Enimvero quoad Missas Defunctorum privatas, hæ sunt prohibitæ in duplici minori, etiam præsente Cadavere; multo magis ergo iis diebus, qui rejiciunt duplicia primæ classis, quales sunt omnes dies majoris hebdomadæ; recole dicta sub capitis hujus initium n. 4. & vide dicenda in Appendice ad Calcem Diarii cap. 8. num. 19. & 22. Si vero sit sermo de Missis Defunct. solemnibus, hæ quoque universaliter prohibitæ sunt in duplici primæ classis, si non sit præsens Cadaver; præsente autem Cadavere in duplici primæ classis, quod sit ex solemnioribus, prohibetur adhuc Missa solemnis Defunct. Ita decernunt Decreta exponenda in Append. cit. num. 22. Per se autem patet, ultimum Triduum majoris hebdomadæ esse ex 1. cl. solemnioribus. Quapropter Meratus *to. 1. par. 1. tit. 5. n. 2.* monet, sententiam præfatam non posse ad praxim modo ullo deduci.

57 In ultimo triduo majoris hebdomadæ interdici sonitum Campanarum post *Gloria in excelsis* Missæ feriæ v. usque ad *Gloria in excelsis* Missæ Sabbati Sancti: videbimus in prædicta feria v. nu. 136. ubi etiam monebibus, nequidem pro Defunctis, vel moribundis esse pulsandas campanas hoc triduo.

SECTIO IV.

De observantia Tridui ante Pascha.

58 Qu. An feria v. vi. & Sab. majoris hebdomadæ servari debeant sub præcepto in foro, ita ut sit obligatio audiendi Missam, seu assistendi Divinis Officiis, & abstinendi a servilibus?

℟. Nul-

℟. Nullam adesse obligationem universalem, servandi feriam v. vi. & Sabbatum hebdomadæ sanctæ. Primo constat ex eo, quia Urbanus VIII. in sua Constit. *Universa* 1642. enumerans omnes dies festos ex gravi obligatione universali servandos, de hoc tamen triduo nullam mentionem facit; nec quidem mentio fit in jure antiquo C. *Pronunciandum*. 1. *dist.* 3. *de Consecr.* Secundo colligitur ex Decretis S. C. R. in quibus declaratur, quod occurrente festo Annunciationis in fer. vi. hebdomadæ majoris, non teneantur fideles interesse Officio illius diei, & occurrente eadem festivitate in Sabb. Sancto non teneantur audire Sacrum, quia festum in Choro, & foro transfertur. Vide dicta tr. 1. 25. Martii & etiam hic sect. 2 subsect. 2. num. 5. Tertio patet ex usu communi in contrarium populi Christiani, nec Pastores Ecclesiæ contradicunt. Quod si plerique soleant ab operibus servilibus abstinere, id procul dubio faciunt ex voluntaria pietate, ac devotione potius, quam ex obligatione, ut facile colligitur ex casu, quo incidat aliquod festum de præcepto in feriam v. puta festum S. Joseph, aut Annunciationis B. V. tunc enim longe alio modo, & rigore illud servatur a populo Christiano, quo ad cessationem a labore; & majorem solicitudinem omnes præseferunt pro Missa audienda; unde ipsi etiam Pastores Ecclesiæ monent, esse obligationem in dicto casu, audiendi Missam in feria v. major. hebdom. quo etiam casu occurrente designant sufficientem numerum Missarum pro quantitate populi, & præscribunt Templa, in quibus celebrentur, ut omnes queant Missam audire, antequam claudatur Officium illius diei, puta, antequam ponatur Dominus in Sepulcro, ut vulgo dicitur; quæ omnia notavimus tract. 1. 19. & 25. Martii.

Et quamvis Archid. dixerit: ser- 59
vari feriam V. Cœnæ, & diem Parasceves, & Sylvest. in sum. V. *Dominica* qu. 1. §. 7. inclinaverit ad affirmandum de Parasceve, saltem usque ad osculum, seu adorationem Crucis: tamen nec id habet consuetudo universalis, nec etiam ubi hujusmodi sit consuetudo particularis, statim censenda est, esse sub obligatione gravi introducta, sed potius ex voluntaria pietate, uti dictum est. Vide Suar. *de Relig. to.* 2. *tr.* 2. *lib.* 2. *c.* 5. n. 16. Armil. V. *Festum*. n. 6. Azor. *Instit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *c.* 4. *qu.* 2. fine, & par. 2. l. 1. c. 25. qu. 5.

Sed dices: Gregorius IX. *cap. ult.* 60
de feriis, Inter festa sub rigoroso præcepto servanda, enumerat septem dies Dominicæ Passionis, scilicet totam hebdomadam Sanctam, & in *l. ut in die*, & *l. Omnes dies*. *C. de feriis*: Septem dies præcedentes ante Pascha observari præcipiuntur. Item Clemens lib. 8. Constit. Apostol. c. 33. significat illas fuisse institutiones Apostolorum. Ergo ultimum Triduum hebdomadæ majoris, imo & tota hebdomada est sub præc. universali servanda.

℟. In dictis juribus quoad dies hebdomadæ sanctæ non videri esse sermonem de rigorosa observatione præcepti, puta de Missa audienda, de cessatione a labore, sed solum de cessatione a strepitu judiciorum: ut sentit, & probat Suar. loc. cit. a n. 17. Quod quidem etiam nunc servatur. Cæterum dato quod omnes olim dies hebdomadæ Sanctæ fuerint

de præcepto ex vi juris Communis, etiam quo ad religiosum cultum, & cessationem ab operibus servilibus: nihilominus dicendum est: nunc non esse sub peculiari præcepto: ne quidem feriam v. & vi. quia consuetudine contraria derogatum est, ut Summistæ communiter docent. Armil. loc. cit. Rosel. Anton. & alii, quos citat, & sequitur Suar. n. 17. Azor. par. 2. loc. cit. Quam quidem consuetudinem Ecclesiam approbasse, colligitur ex cit. Constit. Urbani VIII.

61 Eadem Responsio adhiberi potest ad testimonium Clementis, seu Pseudoclementis; sed ad illud dicit etiam Suarez cit. n. 17. verisimile esse, id, quod Clemens refert, non fuisse in universa Ecclesia introductum, neque fuisse institutum, ut semper duraret, sed pro aliquo tempore.

SECTIO V.

De Indulgent.

62 Cum Sacræ Congregationi Indulgentiis, sacrisque Reliquiis præpositæ humillime expositum fuerit, tribus diebus, scilicet feria v. in Cœna Domini, ac Parasceves, & Sabbati Sancti, quibus incruenta Sanctissimi Corporis, & Sanguinis D. N. Jesu Christi Sacrificia (seu Missæ privatæ in feria v. & Sab. at in Parasceve Missæ simpliciter) ex Ecclesiasticæ disciplinæ instituto offerri minime possunt: quoddam pium exercitium in Urbe, & in aliquibus Italiæ locis introductum inveniri sub hac lege, ut quisque spatio saltem unius horæ omnibus, ac singulis præfatis diebus orationi mentali, vel vocali in suffragium Animarum in Purgatorii pœnis degentium vacare debeat: ut, quo tempore ipsæ Fidelium Defunctorum Animæ suffragiis ex Missarum celebratione provenientibus destituuntur, alia qua potest ratione valeant adjuvari: eadem Sacra Congregatio 6. Aprilis 1745. re mature perpensa ad laudabile hujusmodi institutum confovendum, omnibus, & singulis utriusque sexus in Urbe, ac in Italia Christi fidelibus, qui saltem corde contriti diebus in Cœna Domini, ac Parasceves, & Sabbati Sancti orationi mentali, vel vocali spatio unius horæ non interruptæ vacaverint, Indulgentiam septem annorum, & totidem quadragenarum in suffragium fidelium Defunctorum applicabilem in perpetuum concedendam esse, censuit. De quibus facta per Secretarium die 10. præfati mensis relatione Summo Pontifici (tunc Benedicto XIV.) Sanctitas sua votum Sacræ Congregationis approbando, benigne annuit. Apud Lucium Ferrar. V. *Oratio*. n. 34. Apud quem insuper ad rem eamdem V. *Jubilæum* art. 1. n. 47. legitur Notificatio sequens Vicarii Urbis. *Essendosi degnata la Santità di Nost. Signore Papa Benedetto XIV. approvare, e confermare il Decreto della Sacra Congregazione delle Indulgenze, e sagre Reliquie emanato ad istanza de' Divoti dell' Anime del Purgatorio sotto li 6. di Aprile dell' anno* 1745. *in vigore del quale si concede l' Indulgenza di sette anni, ed altrettante Quarantene, con la facoltà di poterla applicare per modo di suffraggio alle suddette Anime del Purgatorio, a tutti li Fedeli dell'uno, e l' altro sesso, i quali o nell' Italia, o nell' Isole adjacenti nelli tre ultimi giorni della settimana Santa, cioè Giovedì, Venerdì, e Sabbato Santo divotamen-*

tamente si occuperanno per lo spazio d'un' ora continua in orazione o mentale, o pure vocale a pro de' Fedeli Defonti; con potersi conseguire l'accennata Indulgenza in ciascheduno di detti giorni dalla stessa persona. Per tanto si rende consapevole ogn' uno de' Fedeli di sì inestimabile tesoro novamente dispensato da Nostro Signore, e si raccomanda alla loro pietà, l'applicarsi di proposito a sì divoto esercizio, non meno meritevole per essi, che profittevole alle Anime purganti, alle quali ne' tre suddetti giorni manca il consueto suffraggio del sacrosanto Sagrifizio dell' Altare.

Data questo dì 4. *Marzo* 1750.

Fr. G. Card. Vicario.
Gasparo Arciprete Ori Segr.

ARTICULUS IV.

Not. in singulis sigillatim diebus Hebdomadæ Majoris.

SECTIO I.

Not. in Dominica Palmarum.

EXPLICANTUR SUBSECTIONIBUS IV.

Subsect. I. *De Horis Canonicis.*
Subsect. II. *De Functione Palmarum.*
Subsect. III. *De Missa.*
Subsect. IV. *Not. pro præcepto Commun. Paschalis.*

SUBSECTIO I.

De Horis Canonicis.

63 DOMINICA Palmarum major 1. cl. & numquam omittitur quocumque festo occurrente. *Rubr. gen. Brev. tit.* 9. *n.* 3. *& tit.* 10. *num.* 1. *& in duab. tabell. excerpt. ex Rubr. gen.* semidupl. *Rub. gen. Brev. tit.* 2. *num.* 1. Si occurrat festum simplex, fit de eo commemoratio in offic. tantum. Vid. dicta lib. 1. p. 1. c. 2. n. 1. Officium ut in Psalt. & propr. loc. 2. Vesp. de eadem Dominica.

Alexander VII. damnavit sequentem propositionem ordine trigesimamquartam inter damnatas ab ipso, ajentem: *In die Palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto*: scilicet reciiandi horas Canonicas. Officium Paschale est illud, quod recitatur in Dominica Resurrectionis, & per octavam, & in Dominica Pentecostes & per octavam; quod officium habet Matutinum satis diversum a reliquis, etenim in eo est unicus nocturnus cum tribus Psalmis. 64

Officium Paschæ Resurrectionis, & Pentecostes posse absque mortali quolibet anni die recitari docuerat Caramuel solus absque alio Auctore, ut ait Viva in prædict. prop. nu. 2. 8. & 14. quam tamen sententiam deinde in secunda sui operis editione retractavit, ut refert etiam Viva ibidem; quippe quæ adversatur communi fidelium, & Doctorum sensui: quemadmodum testatur Adamus Burghaber ex Soc. Jesu apud Dianam *to.* 3. *edit. coord. tr.* 6. *R.* 88. §. 3.

Caramueli aliquatenus tantum adstipulari cum suis limitationibus Thom. Hurt. ex Clericorum Minorum familia, & utrumque Leandrum scribit idem Viva n. 8.

Sed falsitas damnatæ propositionis fit evidens perpendenti, quod Pius V. in sua Bulla præfixa Breviario sanxit, in virtute Sanctæ obedientiæ nequis aliter quam in eo Breviario præscribitur, recitet Horas Canonicas, ad-

addens : *Neminem ex his*, *quibus hoc dicendi munus necessario*, *impositum est*, *nisi hac sola formula satisfacere posse*. Sequitur enim inde mortaliter peccari ab iis, qui notabiliter ab ea formula discedunt. Ita Viva l. cit. nu. 1. Sed qui in die Palmarum recitat officium Paschale, notabiliter recedit a ritu in Breviario Romano præscriptum : ut patet internoscenti quid inter utrumque distet ; ergo. Redarguitur etiam eadem damnata Propositio ex antiqua consuetudine, & lege Pontificia. C. *In die* 15. *dist.* 5. *de consecr.* ubi Gregorius VII. hæc habet : *Qui in quotidianis diebus tres tantummodo Psalmos*, *& tres lectiones celebrare volunt*, *non ex Regula Sanctorum Patrum*, *sed ex fastidio*, *& negligentia probantur hoc facere*; *Romani vero diverso modo agere coeperunt : maxime a tempore*, *quo Theutonicis concessum est regimen nostræ Ecclesiæ*. *Nos autem & Ordinem Romanum investigantes*, *& antiquum morem nostræ Ecclesiæ*, *imitantes antiquos Patres*, *statuimus fieri*, *sicut superius prænotavimus*. Superius autem dixerat : *Omnibus diebus per totum annum*, *excepta hebdomada Paschalis*, *& Pentecostes*, *si dies festus sit*, *novem Psalmos*, *& novem lectiones dicimus : aliis vero diebus duodecim Psalmos*, *& tres lectiones recitamus*. *In Dominicis vero diebus decem*, *& octo Psalmos*, *excepto die Paschæ*, *& Pentecostes*, *& novem lectiones celebramus*. Hæc laudatus Pontifex. Prohibitio autem prædicta obligat sub gravi : est enim de materia gravi : ut notat Viva n. 8. Videri etiam potest Radulphus Tungrensis lib. de Can. observ. proposit. 10.

SUBSECTIO II.

De Functione Palmarum.

IN Dominica sexta, & ultima Quadragesimæ benedicuntur Rami arborum, præcipue Palmarum, & Olivarum, unde Dominica VI hæc *Dominica Palmarum*, seu *in Palmis* dici solet, aut etiam *Dominica Olivarum*, aut *Ramorum*. Durandus in *Rational. Offic. lib. 6. c.* 86. *num.* 5. scribit : hanc Dominicam secundum vulgi consuetudinem vocari Pascha floridum : sic autem a Gallis vocari refert Theophil. Raynaud. *to.* 10. *de Rosa c.* 1. ob aliquos flores nunc sese prodentes. A nobis autem Pascha floridum, seu Pascha florum vocari solet festum Pentecostes. Vid. dicenda lib. 5. in Domin. Pentec. art. 1. qu. 8. fine : Ordo Romanus antiquus, ubi de primo Ordine in die Palmarum, initio indicat quædam alia nomina, quibus hæc Dominica nuncupari quoque solebat, videlicet *Dominica Indulgentiæ*, *quæ diversis vocabulis distinguitur ; idest dies Palmarum*, *sive florum*, *atque Ramorum*, *Hosanna*, *Pascha petitum*, *sive Competentium*, *& Capitolavium*. Hæc ibi. Quinam dicti fuerint Competentes ? indicabimus in Sabbato Sancto num. 340. prope finem, sed pro his, & dictis nominibus hujus Dominicæ videri potest vulgatus Alcuinus *de Divin. Offic.* ubi de hac Dominica : Benedictus XIV. de fest. Domini c. 4. §. 4. ubi etiam agit de antiquitate benedicendi in hac Dominica Palmas, ramosque arborum ; pro qua re videri etiam potest Caval. *to.* 4. *c.* 12. *in præliminarib.* Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 7. Rationes autem mysticas proferemus §. 13. qu. 2. Cum prædictis 65

ctis deinde Palmis, Ramisque arborum Clero distributis, & populo, fit hodie quoque Processio, ut jam explicabimus.

§. I.

66 COMPLETA *Tertia*, *& facta aspersione aquæ more solito*, *Sacerdos indutus pluviali violaceo*, *vel sine Casula*, *cum Ministris similiter indutis*, *procedit ad benedicendum Ramos palmarum*, *& olivarum*, *sive aliarum arborum in medio ante Altare*, *vel ad cornu Epistolæ positos*. *Et primo cantatur a Choro Antiphona: Hosanna &c.* Rubr. Miss. hic.

Altare hodie parce paratur sine floribus, vel imaginibus; possunt tamen inter candelabra distribui Palmarum rami, vel Olivarum, auro, vel argento decenter ornati. Coloris violacei erunt paramenta Altaris, & ab hoc necesse non est, amoveatur SS. Sacramentum, si in ejusdem Tabernaculo habeatur inclusum. In loco apto ex parte Epistolæ collocetur Crux processionalis velo contecta violaceo. Ponetur super Credentiam Vitta violacea pro liganda suo tempore palma in summitate prædictæ Crucis; super ipsam Credentiam locabuntur quoque thuribulum cum navicula, vas aquæ benedictæ cum aspersorio, bacile cum mica panis, & manutergio, & Urceus aquæ non benedictæ pro lotione, & extersione manuum Celebrantis post distributionem palmarum. Super eamdem Credentiam item poterunt collocari, quæ inserviunt pro Missa solemniter decantanda; uti & in loco apto Presbyterii præparari similiter poterunt, quæ debent deservire, ad decantandam Passionem. Vid. dicenda fer. VI. in Parasceve Subs. 5. §. 1. num. 214. Paretur itidem alia Credentia in cornu Epistolæ prope Altare, super quam ponuntur Palmæ, & Rami olivarum, qui tegantur mappa munda, vel alio decenti velo, usque dum fiat eorum distributio. Porro etsi Rubrica liberum faciat, ramos arborum ponere, *in medio ante Altare*, *vel ad cornu Epistolæ:* commodius tamen est, præsertim si in magna sint quantitate, eos collocare super particularem Credentiam, seu in cornu Epistolæ modo prædicto: ut advertit Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 7. & cum eo Caval. *tract.* 4. *c.* 12. *in d.* 26. *num.* 5.

An autem valide benedicantur Rami, si collocentur in loco remotiori? Affirmat Quarti *de Benediction.* tit. 1. Sect. 2. dub. 4. si sint coram Ministro intra viginti passus, quia sic moraliter sunt præsentes. Vide dicta tr. 1. lib. 2. in Dominica art. 3. Sect. 1. qu. 4. Nec obstat quod aquæ benedictæ aspersio, quæ fit in illis benedicendis, ut infra videbimus, ad illos non pertingat: dummodo ad eos etiam dirigatur Celebrantis aspergentis intentio. Vide eumdem Quarti *tit.* 3. *Sect.* 1. *dub.* 7. & dicta in Dom. citato art. 3. Sect. 2. qu. 1. 67

Etsi Rubr. liberum item facere videatur, adhibere ramos quarumlibet arborum, præter palmarum, & olivarum: animadvertit autem Caval. in cit. d. 26. n. 3. id a Rubrica non permitti simpliciter, atque adeo nec simpliciter, & ad libitum adhibendos ramos quarumlibet arborum: sed solum, quoniam non omnis fert omnia tellus, in defectu ramorum palmarum, & olivarum, posse adhiberi ramos aliarum arborum, ut magis custo- 68

custodiatur ratio mysterii, & devotarum turbarum obviantium Christo melius sequamur exemplum. Subdit etiam Caval. in defectu palmarum, & olivarum præferendas videri, arbores illas, quibus antiquitas usa est in triumphis, cujusmodi sunt laurus, & quercus, quatenus hæc hoc tempore frondeat. Cæterum ipse Caval. refert ex Balsamone, una cum palmis a Græcis ramos myrtheos benedictos fuisse, & ex Grancola, ramos cum frondibus excerptos ex palmis, olivis, salicibus, buxis, aliisque arboribus, additis etiam floribus, qui tali tempore poterunt inveniri.

Palmæ sive olivarum rami, qui Celebranti distribui debent, vel Ecclesiæ Superiori, Prælatis, aut Magistratui, erunt cæteris pulchriores, & eosdem convenit decenter ornari pro consuetudine loci, & personarum qualitate; ut habetur ex Cæremoniali Episcoporum, & declaravit S. R. C. quemadmodum infra patebit §. 7. fine.

69 *Benedictio, & distributio Candelarum, & Palmarum regulariter potest fieri in omnibus Ecclesiis, tam Collegiatis, quam Parochialibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus*. S. R. C. 28. April. 1607. in *Ostien.* apud Caval. *tom.* 4. *c.* 12. *d.* 1. Sacra R. Congregatio interrogata: *An benedictiones, & distributiones Candelarum, Cinerum. Palmarum sint de juribus mere Parochialibus?* Resp. *negative;* 10. Decembr. 1703. approbante Clemente XI. 12. Januar. 1704. apud Caval. l. cit. d. 2. & Merat. indic. decret. Miss. nu. 565. Vid. dicta 2. Februar. art. 3. §. 5. nu. 35. Ritum benedictionis Palmarum in minoribus Ecclesiis, lege infra n. 76.

Benedictio Candelarum, Cinerum, & Palmarum, & aliæ similes actiones, quas faceret Episcopus præsens, eo absente, vel impedito ad primam Dignitatem, non vero ad Canonicum hebdomadarium pertinent S. R. C. 21. Martii 1609. in *Pisauren.* Apud Caval. l. cit. d. 4. *Missarum solemnium celebratio, delatio SS. Sacramenti in processione in ejus festivitate, Candelarum, Cinerum, & Palmarum benedictiones, & functiones similes, quas Episcopus præsens in sua Cathedrali facere solet, & debet juxta formam libri Cæremonialis Episcoporum; absente, vel impedito Episcopo ad primam dignitatem, & deficiente prima ad secundam, & sic successive pertinent*. S. R. C. 25. Junii 1611. in *Civitaten.* Apud Caval. loc. cit. d. 5. *Distributio Palmarum, absente, vel impedito Episcopo spectat ad primam Dignitatem*. S. R. C. 3. Decembr. 1672. in *Andreten.* Apud Caval. to. 4. c. 19. nu. 3. d. 10. *Prima Dignitate impedita, vel absente succedat secunda Dignitas in functionibus peragendis, & secunda impedita, succedat tertia, & omnibus Dignitatibus impeditis vel absentibus primus Canonicus id exequatur*. S. R. C. 26. Novembr. 1670. in *Senen.* Apud Caval. l. cit. d. 11. Ita quidem regulariter, & convenienter; sed quoniam Cæremoniale Episcoporum easdem benedictiones distinctive committit *Canonico hebdomadario, seu Dignitati, vel alteri, ad quem de consuetudine Ecclesiæ celebrare spectat:* existimat Caval. in cit. d. 4. n. 2. quod ubi alia sit Ecclesiæ consuetudo, servari valeat; & id quidem confirmatur ex dec. S. C. R. in *Conimbr.* quod allegavimus in fer. 4. Cinerum subs. 2. §. 2. n. 13. *Absente Episcopo benedictiones Candelarum*, 70

rum, *Cinerum*, *Palmarum*, *& Fontis fiant per Celebrantem*. S. R. C. 12. Junii 1627. in *Brundusina* apud Caval. l. cit. d. 6. Nota quod, exceptis Episcopis, quilibet alii, qui has benedictiones faciant, cantare tenentur & Missam sequentem; nisi necessitas aliud cogat. Videri potest Caval. l. cit. & *comment. in decret.* 25. Merat. *to. 1. par. 4. tit. 7. n. 30. initio*.

71 Cum benedictio palmarum diei Dominicæ sit affixa, post Tertiam utique debet fieri, ut fiat ante Missam solemnem, quam tamquam festivam post Tertiam Rubricæ mandant haberi. Non ita tamen post Tertiam, ut immediate post eamdem debeat haberi, sed post benedictionem aquæ, quæ die quolibet Dominico post Tertiam a Rubricis fieri demandatur. Completa itaque Tertia e Sacristia exibit Celebrans indutus stola, & pluviali sine manipulo, cujus nullus est usus cum pluviali. Ante celebrantem unus post alium incedent Subdiaconus, & Diaconus in planetis, & manipulo, eo quod respective cantare debeant Epistolam, & Evangelium in sequenti benedictione Palmarum. Vid. Caval. *in decret. 26. n. 4. & 10.*, ubi vero Celebrans non induat pluviale, stet sine planeta cum alba, & stola, & sine manipulo: & Ministri Sacri in tali casu nec ipsi assument planetas. Vide Caval. cit. n. 10. Merat. *to. 1. par. 4. tit. 7. n. 11.* Sacros Ministros præcedunt de more alii inferiores Ministri, & ut ad Altare venerint, fit aspersio aquæ benedictæ ritu consueto: nisi quod omitti debet *Gloria Patri* post Psalmum *Miserere*. In fine aspersionis prædictæ dum Celebrans dicit Orationem: *Exaudi:* per aliquem Ministrum ponitur Missale super Altare in cornu Epistolæ, & discooperiuntur palmarum., & olivarum Rami.

Absoluta oratione prædicta, Celebrans statim procedit ad benedicendum ramos; medius itaque inter Sacros Ministros hinc inde pluvialis fimbrias elevantes, ascendit ad Altare, illud osculatur in medio genuflectentibus Sacris Ministris, accedit ad cornu Epistolæ, ibique stans medius inter eosdem sacros Ministros, (qui tamen aliquantulum distent ab Altari) legit, non se signans, antiphonam: *Hosanna:* quæ interim cantatur a Choro. 72

§. II.

DEINDE *Sacerdos stans in cornu Epistolæ non vertens se ad populum, dicit in tono orationis ferialis: Dominus vobiscum &c.* Rubr. Miss. hic. 73

Statim ac in Choro terminata est prædicta Antiphona, Celebrans persistens in cornu Epistolæ, non conversus ad populum, sed ad Altare, dicit manibus junctis: *Dominus vobiscum*: quibus etiam junctis dicit: *Oremus*: & sequentem orationem, sed ad *Oremus* caput erga Crucem etiam inclinat.

§. III.

POSTEA *Subdiaconus in loco solito cantat sequentem lectionem in tono Epistolæ, & in fine osculatur manum Sacerdotis*. Rubr. Miss. hic. 74

Cum Sacerdos dicit orationem, *Deus, quem diligere:* interim Subdiaconus vadit ad Credentiam, ubi deposita planeta plicata, sumit ambabus manibus Missale, & eodem prorsus ritu, qui tenetur ad Missam, pro-

procedit ad locum solitum, & ibi cantat lectionem de libro Exodi, ut in Missali, qua cantata, de more pergit ad Celebrantem, & genuflexus osculatur manum ejusdem, & mox deposito Missali, resumit planetam plicatam, qua resumpta redit ad Celebrantem, ibique eidem a dexteris assistit, & non defert Missale Celebrantis ad cornu Evangelii, quia Celebrans legit illud in cornu Epistolæ. Si vero non adsit Subdiaconus, qui cantet Epistolam, hanc cantet aliquis Clericus lector. Vide dicenda n. 75.

§. IV.

75 DEINDE *cantatur pro Graduali* ℟. Collegerunt &c. *vel aliud* ℟. In Monte Oliveti &c. *Interim dum cantatur* ℟. *Diaconus ponit librum Evangeliorum super Altare, & Sacerdos, ministrante Diacono naviculam, ponit incensum in thuribulo. Deinde Diaconus dicit:* Munda cor meum: *accipit librum de Altari, petit benedictionem a Sacerdote: postea Subdiacono librum tenente, medius inter duos Acolythos tenentes candelabra accensa, signat librum, incensat, & cantat Evangelium, ut infra, more consueto; quo finito, Subdiaconus defert librum osculandum Sacerdoti, qui & incensatur a Diacono*. Rubr. Miss. hic.

In solemni lectione hujus Evangelii, Diaconus deponit planetam, & sumit stolam latiorem; cætera peragantur a Diacono, Celebrante, & aliis, sicut in Missa solemni ad Evangelium, quo terminato, & incensato Celebrante, Diaconus item planetam resumit, & accedit ad Altare, assistens, ut infra, Celebranti; cui tamen cum sacris Ministris celebranti liberum hic est, legere tam lectionem, quam ea, quæ sequuntur usque ad Evangelium inclusive; si vero legat, præmittet Evangelio: *Munda cor meum*: &: *Jube Domine:* persistens in eodem cornu Epistolæ, profunde inclinatus versus Crucem, & ibidem leget Evangelium. Vid. Caval. Comm. in decr. 26. n. 6. & in d. 27. nu. 1. Merat. to. 1. par. 4. tit. 7. n. 14. *Episcopus palmas benedicens, & Missæ assistens, non debet legere Epistolam, neque Evangelium:* Cum appropinquasset: *vel:* Altera autem die: *post Passionem, tam ex praxi Capellæ Pontificiæ, quam ex præscripto Cæremonialis Episcop.* S.R.C. 28. April. 1708. in *Bracharen.* Apud Caval. cit. d. 27.

76 *Evangelium pro solemni benedictionem Palmarum a Sacerdote Celebrante absque Diacono, & Subdiacono canendum est in cornu Epistolæ*. S. R. C. 27. Aprilis 1697. in *Eugubina* apud Caval. d. 26. Nota, quod potest benedictio Palmarum fieri sine sacris Ministris a solo Celebrante, sive in pluviali, sive sine pluviali. In cæteris idem ritus servatur, qui in solemni cum sacris Ministris, ministrantibus Acolythis in iis, in quibus ipsi congrue valeant ministrare. Vid. Merat. tom. 1. par. 4. tit. 7. nu. 31. §. 2. & sequentib. sed & ea, quæ cantantur a Choro, non est necesse, quod a Celebrante dicantur, cum non spectent ad Missam, sed sufficit, si per alios suppleantur: præter Evangelium, qui dicto casu ab ipso Celebrante legendum erit. Caval. in cit. d. 27. n. 1. Vid. dicenda Subs. 3. §. 2. num. 93. Etiam Epistola legi, & cantari potest per aliquem ex Clericis in minoribus. Profecto Clericus quilibet potest etiam cantare Epi-

Epiſtolam ſine manipulo, ut ex Navarro docet Sa V. *Clericus* num. 33. Videri etiam poteſt Sylveſter V. *Interdict.* 5. qu. 4. n. 6. favet Decretum S. C. R. hujus tenoris: *Deficiente Subdiacono pro Miſſa ſolemni, data neceſſitate, poteſt permitti per ſuperiores ut ſubſtituatur conſtitutus in minoribus Ordinibus ad cantandam Epiſtolam, paratus abſque manipulo.* S. R. C. 5. Julii 1698. in *Collen:* apud Merat. *ind. decret. Miſſ. n.* 531. & meminit Benedictus XIV. *de Miſſa. Sect.* 1. *c.* 8. §. 2. *fine.* Caval. *to.* 5. *cap.* 10. *nu.* 11. *fine;* ſed etiam manifeſta eſt Rubrica Miſſal., *de Rit. celebr. tit.* 6. *nu.* 8. dicens. *Si quandoque Celebrans cantat Miſſam ſine Diacono, & Subdiacono, Epiſtolam cantat aliquis Lector ſuperpellicco indutus, qui in fine non oſculatur manum Celebrantis.* In quem locum notat Gavantus, quod antequam definiretur, Subdiaconatum eſſe ordinem ſacrum, conſuetum fuerit olim, Epiſtolam cantare Lectorem; ita Gavant. in *Rubr. Miſſ. par.* 2. *tit.* 6. *nu.* 8. & colligitur, inquit, ex Clem. *lib.* 8. *Conſtit. c.* 28. & Concil. Carthag. 4. c. 8. & refertur in C. *Lector.* 18. *diſt.* 23., Videri etiam poteſt Caval. cit. n. 11. Merat. *tom* 1. *par.* 1. *tit.* 10. *num.* 1. Quod ſi id in ipſa conceditur Miſſa ſolemni, a fortiori conceditur extra Miſſam, ut quidem extra Miſſam eſt Palmarum benedictio præſens. Preambula vero ſunt iſta ad benedictionem Palmarum, unde Rubrica ſequens

§. V.

77 POST *hac benedicuntur rami. Sacerdos ſtans in eodem cornu Epiſtolæ, dicit in tono orationis ferialis: Dominus vobiſcum &c.* Rubr. Miſſ. hic.

Celebrans itaque ſtans in eodem cornu Epiſtolæ medius inter ſacros Miniſtros, converſus ad Altare dicit: *Dominus vobiſcum:* manibus junctis, quibus itidem junctis ibidem ſimiliter dicit: *Oremus:* & orationem: *Auge fidem:* in tono feriali, qua finita cantat manibus adhuc junctis ſequentem Præfationem, in cujus fine inclinatus dicit: *Sanctus:* (quod etiam cantatur a Choro in tono feriali: cum Miniſtris pariter inclinatis: ſicuti & cum his erectis, & de more ſe ſignantibus, ſubjungit verſum: *Benedictus, qui venit:* Quibus peractis cantat in tono feriali, manibus junctis, reliquas quinque orationes; ſed ad: *Oremus:* & ad nomen *Jeſu* inclinat caput, & ad notam ✠ cum dextera manu format Crucis ſignum ſuper ramos, ſiniſtra ſuper Altare poſita, & Diacono elevante dexteram pluvialis fimbriam. In Orationibus ut in Miſſali nihil eſt detrahendum, neque immutandum, etiamſi non benedicantur rami Palmarum, & Olivarum, ſed aliorum arborum; neque erit mendacium; in illis tunc nominare ramos *Palmarum*, ſeu *Olivarum*, quia quorumlibet arborum rami ſuccedunt Palmarum, ſeu Olivarum loco, & a populo in hac ſolemnitate vocantur Palmæ quarumlibet etiam arborum rami, ut animadvertit Gavantus in *Rubr. Miſſ. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 11. referens, quod Romæ, ubi ſaltem Olivæ benedicuntur, non aliæ inferiores arbores, nihilominus non tacentur ea verba in quarta Oratione *Cæterarumque arborum;* unde colligitur, nihil eſſe mutandum, vel omittendum. Id ipſum docet Caval. in decr. 26. n. 2.

§. VI.

78 ORATIONE *Bene ✠ dic quæsumus :* recitata a Celebrante : *Hic Celebrans ponit incensum in thuribulum , deinde ter aspergit ramos aqua benedicta , dicendo Antiphonam :* Asperge me : *sine cantu , & sine psalmo , & ter adolet incenso ; Postea dicit : Dominus vobiscum :* Rubr. Miss. hic ; Ministrante cum osculis de more Diacono , Celebrans ponit , & benedicit incensum in thuribulo , tum ter aspergit Ramos aqua benedicta , dicens submissa voce : *Asperges :* & postea ter eosdem adolet incenso , nihil dicens ; aspergit autem , & incensat in medio , a dexteris Ramorum (non suipsius Celebrantis :) & a sinistris eorum . Postremo persistens , ut supra medius inter sacros Ministros in eodem cornu Epistolæ , & conversus ad Altare , junctis manibus dicit : *Dominus vobiscum :* postea : *Oremus :* se inclinans Cruci , & tandem per orationem : *Deus , qui filium :* absolvit benedictionem palmarum . Caval. in d. *26.* n. *9.*

§. VII.

79 COMPLETA *benedictione , dignior ex Clero accedit ad Altare , & dat Ramum benedictum Celebranti , qui non genuflectit , nec osculatur manum dantis . Postea Celebrans stans ante Altare , versus ad populum , distribuit ramos , primam digniori , a quo ipse accepit , deinde Diacono , & Subdiacono paratis , & aliis Clericis singulatim per ordinem , ultimo Laicis : omnibus genuflectentibus , & ramum , & manum Celebrantis osculantibus , exceptis Prælatis , si adsint ; Et cum inceperit distribuere , a Choro cantantur sequentes Antiphones :* Pueri Hebræorum &c. *Quæ si non sufficiant , repetantur , quousque ramorum distributio finiatur .* Rubr. Miss. hic .

Celebrans , qui Cineres distribuit , Candelas , & Ramos , detecto capite stet . S. R. C. 18. Julii *1626.* in *Pientina .* Apud Caval. to. 4. c. 12. d. *9.* ad differentiam Dignitatis Episcopalis : unde *Sacerdos , etiamsi sit Dignitas , vel Canonicus , absente , vel impedito Episcopo , distribuens Palmas juxta Decretum 18. Julii 1626. stare debet capite detecto .* S. R. C. *31.* Martii *1629.* in *Pientina .* Apud Caval. l. cit. d. 10. Cæterum *Candelæ , Cineres , Palmæ distribuuntur stando cum Mitra in capite ab eo , qui privilegium habet eam gestandi .* S. R. C. 18. Febr. 1650. in *Lucana .* Apud Merat. to. 1. par. 4. tit. 6. n. 14. *Dignior Sacerdos , ad quem spectat Candelam , Cineres , & Palmam Sacerdoti Celebranti in die Purificationis , in fer. IV. Cinerum , & in Dominica Palmarum ministrare ; debet ab eodem Celebrante supradicta accipere stans , non vero flexis genibus .* S. R. C. 30. Augusti 1664. in *Sutrina .* Apud Caval. loc. cit. d. 7. Decretum hoc disponit de Ecclesiis Cathedralibus , in quibus cum prædictus dignior semper sit unus ex Canonicis , juxta Cæremoniale Episcoporum lib. 2. cap. 17. stans , & solum inclinatus prædicta recipit cum osculo solius Candelæ , & Palmæ , non item manus Celebrantis . Si autem Palmas distribuat Episcopus , vide infra dicenda . Id ipsum dicendum de Canonicis Collegiatarum , seclusa consuetudine in contrarium . Vid. dicta 2. Febr. art. 3. §. 4. num. 22.

Dignior e Clero a quo Celebrans in diebus Purificationis , Cinerum , & Palma-

marum, *recipit Candelam*, *Cineres*, *& Palmam*, *debet accedere ad Altare sine stola*, *& genuflexus*, *sicut alii*, *recipere Candelam*, *Cineres*, *& Palmam a Celebrante*, *& osculari manum Celebrantis porrigentis Candelam*, *& Palmam*. S. R. C. 14. Febr. 1705. *in una Cappuccinor. Galliæ*. Apud Caval. loc. cit. d. 8. Hujusmodi Decretum afficit Ecclesias non Cathedrales, aut Collegiatas. Igitur extra Cathedrales, & Collegiatas, quilibet de Clero, etiam dignior ipse, juxta Rubricam, genuflexus recipit Candelam, & Palmam, ac Celebrantis manum osculatur, exceptis Prælatis: quorum nomine hic complecti posse videntur etiam Superiores Locales Religionum; an autem excipi item possint Superiores Ecclesiæ illius, in qua benedictiones hujusmodi celebrantur? Vide Caval. *in supra cit. d.* 7. *nu.* 3. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 19. Beneficiati vero, & Mansionarii, etiam in Cathedralibus, recipiunt Palmam genuflexi, & cum osculo Palmæ, & manus Celebrantis, ut ex Cærem. Episcop. statuimus 2. Febr. l. cit.

Cum Episcopus benedicit Cineres, *debet Celebrans imponere Cineres Episcopo*: *quæritur*: *an id servari debeat in die Candelarum & Palmarum? Responsum fuit*: *servetur Cæremoniale in cap.* 16. *de festo Purif. & in cap.* 21. *de Dominica Palmar.* S. R. C. 12. Junii *in Brundusina* apud Caval. loc. cit. d. 13. Explicationem hujus Decreti dedimus 2. Febr. art. 3. §. 4. num. 23.

Assistentiæ ratio non habetur in receptione Cinerum, *Candelarum*, *& Palmarum*, *sed quilibet debet accedere secundum prærogativam sui Ordinis*. S. R. C. 23. Maji 1603. in *Nolana*. Apud Caval. loc. cit. d. 15. explicationem hujus decreti dedimus etiam 2. Febr. l. cit. n. 24.

In Processionibus Præposito Cathedralis debetur candela majoris ponderis, *& in distributione Palmarum distincta*, *& honoratior palma*, *quam cæteris de Capitulo*. S. R. C. 21. April. 1736. in *Anagnina*. Apud Caval. l. cit. d. 16. Vid. dicta 2. Febr. l. cit. nu. 25. a fortiori id servandum erga Episcopum, quemadmodum disponit Cærem. Episcop. Vid. dicta 2. Febr. l. cit. nu. 23. quæve ibi præscripsimus in distributione Candelarum, hic accommoda.

§. VIII.

DEINDE *Sacerdos dicit*: *Dominus vobiscum &c.* Rubr. Miss. hic.

Peracta distributione, Celebrans lavat manus cum mica panis, & postea conversus ad Altare in cornu Epistolæ dicit junctis manibus: *Dominus vobiscum*: postea: *Oremus*: se inclinans Cruci, & denique orationem *Omnipotens*.

§. IX.

POSTEA *fit Processio*. *Et primo Celebrans imponit incensum in thuribulum*, *& Diaconus vertens se ad populum dicit*; *Procedamus in pace*: *& Chorus respondet*; *in nomine Christi*. *Amen*. *Præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigante*, *deinde Subdiaconus paratus deferens Crucem*, *medius inter duos Acolythos cum candelabris accensis*, *sequitur Clerus per ordinem*, *ultimo Celebrans cum Diacono a sinistris*, *omnes cum ramis in manibus*, *& cantantur sequentes Antiphonæ*, *vel aliquæ*, *quousque durat Processio*. Rubr. Miss. hic.

Reci.

Recitata oratione: *Omnipotens:* per quam completur distributio Palmarum, Celebrans pergit ad medium Altaris, ubi stans, Diacono ministrante cum osculis, imponit, & benedicit de more incensum in thuribulo, & interim aliquis Acolythus ligabit vitta violacea in summitate Crucis processionalis ramusculum ex palmis, seu olivis benedictis. Mox Diaconus, deposito manipulo, accipit ab aliquo Acolytho palmam Celebrantis, quam eidem porrigit cum osculis ipsius palmæ, & manus illius, & deinde suam ab eodem Acolytho recipit, quam ipse Diaconus sinistra tenet, Celebrans vero dextera. Quæ dum a Diacono peraguntur, descendit Subdiaconus, genuflectit super infimum gradum Altaris, & deposito manipulo, statim accipit Crucem processionalem, & medius inter Ceroferarios habentes Candelabra, accedit, ut moris est, ad aditum Præsbyterii præeunte thurifeario, & ibi versa facie sua, & Crucifixi ad Altare, expectat donec procedendum est. Porro Diaconus postquam porrexit palmam Celebranti, convertit se ad populum per latus suum dexterum, præmissa genuflexione Altari, stansque in suo gradu post Celebrantem, cantat: *Procedamus in pace:* cui Chorus respondet: *In Nomine Christi. Amen*: & continuo Diaconus se convertit ad Altare, nulla facta genuflexione.

Postquam Chorus respondit: *In nomine Christi. Amen:* Celebrans facta reverentia Altari descendit in planum, ubi a Diacono accipit biretum, sicut & ipse Diaconus accipit suum, & statim ordinatur Processio, in qua præcedit thuriferarius, sequitur Subdiaconus cum Cruce medius inter Ceroferarios, postea Clerus, & ultimo Celebrans tecto capite, habens a sinistris Diaconum procedentem cum capite similiter tecto, qui non elevat fimbriam pluvialis; omnes autem suam palmam deferunt manu extima quem vero locum cantores tenere debeant? diximus 2. Febr. art. 3. §. 6. nu. 37. Porro in hac processione cantantur Antiphonæ: *Cum appropinquaret*: & aliæ in Missali descriptæ; etsi processio brevis est, aliquæ omittuntur: si longior, aliquæ repetuntur ita; ut duret eorum cantus, quamdiu processio duret, quæ exire debet extra Ecclesiam; si vero propter pluviam, vel aliud impedimentum nequeat exire, fiat intra Ecclesiam, quo casu, ex qua parte Altaris debeat incipere processio, & ad quam terminare? diximus 2. Febr. l. cit. *In processionibus Candelarum, Palmarum, & similium, quæ fiunt per Ecclesiam sine SS. Sacramento, non est pulsanda campanula ad elevationem Hostiæ in Missa privata. Quod si pulsetur, & advertatur elevatio, tunc genuflectendum est utroque genu a transeuntibus ante Altare, ubi Missa celebratur, & deposito Sacramento progrediendum est; Similiter si alii transeant in elevatione Calicis*. S. R. C. 1. Martii 1681. apud Caval. to. 4. c. 10. d. 7.

Sacra Rituum Congregatio interrogata: *utrum in Cathedrali Conimbricensi servari possit, asserta consuetudo, ut in Processionibus Palmarum, & Candelarum, functionem non peragente Episcopo, Crucem portet Cappellanus per turnum paratus? Respondit. Affirmative, & amplius*. S. R. C. 14. Aprilis 1753. in Conimbr. ad 10. dub. Similiter requisita: *Utrum asserta consuetudo, ut quatuor Canonici, vel me-*

dii Canonici pluvialibus induti, quædam argentea insignia sine palmis, & Candelis præ manibus gestent in Processionibus Palmarum, & Candelarum, licite retineri possit? Respondit: Affirmative, & amplius. S. R. C. in eadem *Conimbr.* ad 14. dub. apud Caval. *tom.* 5. *in Collect. recentior. decretor.*

§. X.

82 **I**N *reversione Processionis duo, vel quatuor Cantores intrant in Ecclesiam, & clauso ostio, stantes versa facie ad Processionem, incipitur* ℣. Gloria, laus: *& decantant duos primos versus, Sacerdos vero cum aliis extra Ecclesiam repetit eosdem. Deinde qui sunt intus, cantant alios versus sequentes, vel omnes, vel partem, prout videbitur, & qui sunt extra, ad quoslibet duos versus respondent:* Gloria, laus: *sicut a principio* ℣. Rubr. Miss. hic.

Hæc Processio, ut supra diximus, exire debet extra Ecclesiam, quatenus pluvia non prohibeat, vel simile impedimentum. Postquam vero ad Ecclesiam fuerit reversa, sistit ante fores ejusdem, intrant autem duo, aut quatuor Cantores, quibus ingressis, illico fores Ecclesiæ præcludantur; extra Ecclesiam ante fores ejus sistit se Subdiaconus, ac tenet Crucem cum facie Crucifixi conversa ad celebrantem, Clerus per girum circumstat, veluti medium habens Celebrantem cum Diacono ad hujus sinistram. Caval. *Comm. in decr.* 27. *n.* 4. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 26. Mox Cantores, qui sunt intra Ecclesiam, stantes versa facie ad Processionem, incipiunt ℣. *Gloria, laus:* cantant duos primos versus, ut in Missali, & mox Celebrans cum aliis extra Ecclesiam eosdem repetit. Deinde Cantores intra Ecclesiam concinunt alios duos sequentes versus, quibus terminatis, iterum qui sunt extra Ecclesiam repetunt: *Gloria, laus:* & sic successive, ut in Rituali & Missali: in cujus tamen quibusdam editionibus error est typographorum: quod ℟. *Gloria, laus:* notatum videatur post quoslibet quatuor versus, ut animadvertit Caval. l. cit. n. 5. Prædicti dum cantantur versus, Celebrans, & Diaconus stant tecto capite, cæteri autem nudo; etsi Bralion putet, & consentiat Caval. n. 6. omnes stare posse cooperto capite; quia processio adhuc tota est extra Ecclesiam.

§. XI.

POSTEA *Subdiaconus hastili Crucis percutit portam: qua statim aperta, Processio intrat in Ecclesiam cantando.* ℟. *Ingrediente Domino, &c.* Rubr. Miss. hic. 83

Cantatis præfatis versibus, vel illorum parte, Subdiaconus vertit faciem Crucifixi ad portam Ecclesiæ, & ima parte hastilis Crucis, absque eo quod Crux ab hastili amota sit, percutit semel tantum, ita ut fragor ab existentibus intra Ecclesiam possit audiri, imam partem portæ Ecclesiæ, quæ statim ab iis, qui sunt intra, aperitur, & Processio ingreditur Ecclesiam, & Cantores, qui ad locum suum intra processionem rursus se constituunt, cantare incipiunt Responsorium: *Ingrediente Domino*, & Chorus prosequitur illud, & non dicitur: *Gloria Patri:* in ejusdem fine. Caval. *in cit. d.* 27. *n.* 4. & 7. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 26. &

26. *& duob. sequentib.* Quod si ob pluviam, vel aliud impedimentum Processio extra Ecclesiam nequeat exire, atque adeo fiat intus Ecclesiam: quæ ad illius portam præstanda erant, fiant in vestibulo ante ingressum Cappellæ majoris. Cum Gavanto, & Bisso Caval. cit. n. 7.

§. XII.

84 Deinde *Celebratur Missa, & rami tenentur in manibus dum cantatur Passio, & Evangelium tantum*. Rubr. Miss. hic.

Cum Processio ad Altare devenerit, Subdiaconus deponit Crucem in loco congruo prope Credentiam, super quam Cæroferarii sua Candelabra collocant, & se statim constituit ante infimum Altaris gradum ex parte Evangelii, ubi (Clero interim ad Chorum accedente:) expectat Celebrantem, qui se sistit ante infimum Altaris gradum medius inter eumdem Subdiaconum a sinistris, & Diaconum a dexteris, & ibi prædictus Celebrans Diacono suam tradit palmam, quam Diaconus simul cum sua consignat Cæremoniario, vel alicui Ccolytho. Deinde factis respective debitis reverentiis Altari, se retrahunt ad cornu Epistolæ, ubi Celebrans deposito pluviali accipit manipulum, & planetam violaceam, sicut etiam Sacri Ministri recipiunt manipulos, & postea Celebrans accedit iterum cum sacris Ministris ad medium Altaris ante infimum gradum ejusdem, & ibi more solito Missam incipit. Porro qui benedicit palmas, debere celebrare Missam sequentem, notavimus supra n. 70. fine? Quo loco sint a Celebrante sumenda paramenta pro Missa? explicavimus 2. Febr. art. 3. §. 7. n. 41. De ritu autem tenendi ramos benedictos in manibus, dum cantatur Passio, & Evangelium, differemus ubi de Missa solemni subs. 3. §. 2. num. 92.

§. XIII.

Solvuntur nonnullæ Quæstiones circa hodiernam functionem Palmarum.

Qu. I. An tempore Interdicti localis generalis liceat peragere solemnem, & publicam benedictionem hodiernam Palmarum? 85

℞. Negative: quia prædicto tempore non licet exercitium publicum, & solemne Divinorum Officiorum. Atqui inter divina officia connumeratur benedictio hodierna Palmarum. Ergo &c. Vid. Bonac. tom. 1. disp. 5. de Interd. qu. 4. nu. 3. Avil. de Cens. par. 5. disp. 4. Sect. 1. dubit. 1. concl. 1. Sylvest. V. *Interd.* 5. qu. 4. versus finem. Lezan. V. *Interd. Regul.* num. 20. Hinc etiam habes, tempore Interdicti particularis, nec privatim licere hujusmodi benedictionem peragere. Tempore autem Interdicti localis generalis non licere in Ecclesia specialiter interdicta. Hæc constant ex materia de Interdicto.

Qu. II. Quid sibi velit hodierna Palmarum benedictio, & Ecclesiastica functio?

℞. Constans, & perpetua fuit Ecclesiæ disciplina, ut nulla re publice utatur quin prius benedixerit eam; uti cum Thomasino observat Benedictus XIV. *de festis l. 1. c. 8. num.* 50. Per hujusmodi vero benedictionem Palmarum, & Ramorum, ac subsequentem Processionem, totamque

præ-

prædictam Ecclesiasticam functionem recolitur memoria solemnitatis illius, quando Dominus Salvator noster ingressus est Jerusalem, sedens super pullum Asinæ comitantibus pueris Hebræorum cum ramis in manibus exultantibus, & canentibus: *Benedictus qui venit in nomine Domini &c.* ut observat S. Isidorus Hispal. Episc. *de Eccl. Offic. l. 1. c. 27.* Rupert. *de Div. Offic. lib. 5. c. 8.* Joannes Beleth. *de Div. Offic. cap. 7.* Amalar. *de Eccl. Offic. lib. 1. c. 10.* & S. Ivo Carnotensis Episc. *ferm. 16. in Ramis Palmarum*, ubi sic: . . . . *Hujus turbæ charissimi Fratres formam repræsentatis, cum virentes Ramos arborum post vexillum Sanctæ Crucis in manibus portatis. Et bene repræsentatis, si, quod virore signatur in manibus, semper teneatur in moribus, si non hyeme decidat, si non æstate marcescat: ut dicere possitis cum Psalmista: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.*

Rursus hæc mystice significant: hodie apud populum Hebræorum ductos fuisse agnos in domos, immolandos in Paschate. *Exod. 27.* ut scribit Durandus *in Ration. Offic. lib. 6. c. 86. n. 5.* Rupert. *cit. lib. 5. c. 7.* Honorius *in Gemma lib. 3. c. 119.* Et Ecce Christus; *quasi agnus mansuetus, qui portatur ad Victimam. Jerem. 11. 19.* Ingreditur Ecclesiam, quasi includatur in Jerusalem, ut agnus ad occisionem (vide dicenda in Dom. Resurr. art. 1. qu. 1. versus finem;) Unde partim lætitiæ ob palmas victoriæ symbolum: partim mœroris est hic dies.

Item porta Ecclesiæ clausa, & hastili Crucis aperta designat Jerusalem cœlestem per Christi Passionem nobis referatam: unde dicitur ℟. *Ingrediente Domino in Sanctam Civitatem.*

Cur in Missa dum cantatur Passio, & Evangelium, teneantur in manibus Palmæ? explicabimus subs. 3. §. 2. num. 92. Aliæ insuper rationes mysticæ prædictæ solemnitatis videri possunt apud Quarti *de Benedict. tit. 2. Sect. 3. prælud. 2.* & apud Durand. *in Ration. lib. 6. c. 67.* De Auctore denique supradictorum versuum: *Gloria, laus &c.* qui in hodierna Processione Palmarum cantantur, videri potest Durandus loc. cit. Benedictus XIV. *de festis Dom. c. 4. §. 4.* Caval. *to. 4. c. 12. in decr. 27. n. 9.*

Qu. III. Utrum Palmarum, Oli- 87
varum, aliarumve arborum Rami hodie benedicti tractari debeant reverenter, & aliquis religiosus respectus illis debeatur; ita ut non possint adhiberi ad eosdem usus profanos, ad quos poterant prius; puta, ad accendendum ignem pro coquendis cibis?

℟. Affirmative; quidquid contra opinati fuerint aliqui. Ratio est, quia hujusmodi Palmarum, & Olivarum, aliarumque arborum Rami hodie benedicti, destinantur ab Ecclesia per se ad usum pium, religiosum, & Ecclesiasticum, ut patet ex hodierna solemnitate, & ex feria quarta Cinerum, in qua ex præscripto Missalis Romani Cineres benedicendi fiunt de Ramis olivarum, sive aliarum arborum præcedenti anno benedictis. Accedit, hos ramos solemni benedictione benedici, simili ei, quæ adhibetur ad benedicendos cereos in solemnitate Purificationis. Quapropter benedicuntur benedictione media inter simpliciter consecrativam, & simpliciter invocativam: rebus autem sic benedictis competit aliquis religiosus respectus, ex quo

non liceat eas adhibere ad eosdem usus communes, ad quos poterant prius; sed debent positive religiose tractari; Unde adhiberi debent ad usus tantummodo pios, & religiosos. V. dicta tract. 1. 2. Febr. art. 3. §. 8. qu. 3. Nota tamen quod Palmæ &c. ab Ecclesia benedicuntur, ut sunt quidam Rami arborum apti ad usum ejusdem Ecclesiæ, ad quem hodie eos solet ipsa adhibere; amissa itaque Ramorum forma, non sunt amplius apti ad usum, ad quem per se ab Ecclesia benedictione donantur: unde hanc videntur amittere; atque adeo folia a truncis avulsa, & trunci foliis spoliati, videntur posse, censeri, esse non amplius benedicti; & ita de similibus rebus benedictis docet Quarti *de Benedict. tit. 1. sect. 6. dub. 1.* Vide dicta 2. Febr. loc. cit. fine. Cæterum hujusmodi etiam decidentes frondes, seu folia a suis truncis avulsa, videtur pietati, seu Religioni conformius, si advertenter pedibus non conculcentur, sed removeantur, & honestiori loco reponantur. Idem dicendum de truncis nudatis foliis.

88 Qu. IV. An sit superstitiosum, putare, domum muniri contra fulmen, si die Palmarum Ramus Palmæ ter circumferatur, & extra domum relinquatur?

℟. Affirmative. La-Croix *lib. 3. par. 1. qu. 5. §. 2. n. 29.*

Nota vero hic ex Quarti *de Benedict. tit. 2. sect. 3. prælud. 3.* Ramos prædictos ex vi benedictionis fieri per modum impetrationis instrumenta gratiarum in salutem animæ, & corporis cujuslibet fidelis pie utentis iisdem, sicuti constat ex forma, seu ex orationibus, quæ recitantur in hujusmodi benedictione. Præsertim autem valent contra fulmina, & tempestates, & contra diaboli insidias; qua ratione a fidelibus in domibus suis, & agris asservari solent; atque ita colligitur ex illa oratione ejusdem benedictionis, quæ incipit: *Deus, qui dispersa congregas:* ut observat laudatus Quarti.

SUBSECTIO III.

De Missa.

§. I.

De Ritu Missæ hodiernæ privatæ.

PRÆTER ea, quæ dicta sunt *c. 6.* §. 9 art. 2. & sunt communia universo Passionis tempori: in Missa Dominicæ Palmarum, unica est oratio: & etiamsi in officio accidat fieri commemoratio de simplici occurrenti, nihil tamen fit de eo in Missa etiam privata. *Rubr. gen. Miss. tit. 7. nu. 1.* Non fit autem mentio de Sanctis ratione Passionis, quæ legitur, ut dicit Gavant. *in Rubr. Miss. par. 1. tit. 7. litt. g.* Et licet videatur obstare quod in feria tertia, & quarta proxime sequentibus fiat in Missa commemoratio de simplici occurrenti, quamvis in dictis feriis legatur similiter Passio; ad hoc respondet idem Gavantus ibidem dicendo: Officium Missæ feriarum earum non esse tam solemne, quam hodiernæ Dominicæ Palmarum, ex quarum benedictione solemni hodierna Missa dependet. Profecto oratio unica solemnitatem indicat majorem, ut patet ex ritu duplici primæ classis. Hinc infert Cavalerius *to. 4. cap. 7. comm. in decr. 35. n. 2. fine*, exclusionem commemorationum aliarum om-

omnium arbitrariarum, & de mandato. In Missa tamen solemni, quæ haberetur coram SS. Sacramento publice exposito faciendam esse, docet, commemorationem SS. Sacramenti sub unica conclusione cum oratione diei: *l. cit. comment. in decr.* 8. *n.* 4. *fine*; omittendam vero in Missis privatis: *Comment. in decr.* 35. *num.* 2. *fine*. Vide dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 3. art. 5. n. 22.

In Epistola ad illa verba: *In nomine Jesu omne genuflectatur*: Celebrans cum unico genu genuflectit. *Rubr. gen. Miss. tit.* 17. *nu.* 1. Dum autem genuflectit innititur Altari, utraque manu hinc, & illinc extensa.

90 Legitur Passio secundum Matthæum: *Passio in Missis privatis legi debet a Celebrante in cornu Evangelii, licet in Missa solemni legatur in cornu Epistolæ*: S. R. C. 4. Augusti 1663. *in una Dalmatiarum* apud Caval. *to.* 4. *c.* 16. *d.* 5. Profecto Rubr. posita in hac Dominica Palmarum non exprimit, quo loco legenda illa sit, nec in Missis privatis, nec in solemni; sed cum Passio desumpta sit ex Evangelio, imo, uti docebimus infra §. 4. qu. 2. tota stet loco Evangelii, rite legenda est a Celebrante in cornu Evangelii in Missa privata, etsi eadem in Missa solemni legatur a Celebrante in cornu Epistolæ ob peculiarem rationem assignandam feria VI. in Parasceν. Subs. 5. §. 5. n. 222. dum tamen a Cantoribus cantatur in cornu Evangelii.

Passio Domini incipitur absolute; non dicitur: Munda cor meum *: non petitur benedictio .... non dicitur*: Dominus vobiscum: *& Celebrans .... dum pronuntiat*: Passio Domini nostri: *non signat librum neque seipsum. Quod & in aliis diebus servatur, quando legitur Passio*. Rubr. Miss. hic. Sacerdos lecturus Passionem in cornu Evangelii, procedit a cornu Epistolæ ad medium Altaris, & facta Cruci inclinatione, non dicit: *Munda cor meum*: nec: *Jube Domine*: Hæc enim postea dicturus est ante ultimam partem Passionis, ut statim notabimus: sed vadit ad cornu Evangelii, & in principio lectionis Passionis non dicit: *Dominus vobiscum*: nec signat librum, neque seipsum, nec respondetur: *Gloria tibi Domine*: quæ servantur similiter aliis diebus, scilicet feria tertia, & quarta sequentibus, quibus diebus in Missa legitur Passio. Manibus ante pectus junctis legitur Passio, ut fit ad Evangelium. Ubi Celebrans legit, Christum expirasse, genuflectit versus librum ambobus genibus in terra positis; & genuflexus aliquantulum, puta spatio unius *Pater noster*: capite parum inclinato versatur in meditatione mortis Christi Domini. Deinde surgens, legit adhuc manibus junctis, quod sequitur Passionis, & ante ultimam partem vadit ad medium Altaris, & ibi elevatis oculis, & statim demissis, parum inclinatus, manibus ante pectus junctis, de more dicit: *Munda cor meum*: & *Jube Domine*. Postea redit ad librum, & legit ultimam partem Passionis; in fine osculatur librum, non ubi incipit Passio, sed ubi est initium partis prædictæ ultimæ; & dicitur: *Per Evangelica dicta*: & Respondetur: *Laus tibi Christe*. Rubr. gen. Miss. tit. 10. num. 6. & Gavant. in Rubr. Miss. par. 4. tit. 7. n. 20. Dum legitur Passio in Missa privata, non esse extinguenda luminaria in Altari, ex professo pro-

bat Paul. Comital. in Respons. moral. lib. 1. qu. 49. ut refert Gavantus l. cit. nu. 21. animadvertit Merat. in cit. loc. Gavanti nu. 31. & constat ex praxi.

Passio legitur hodie, quia Christus hodie ex voluntate Patris in manus inimicorum venit: recole dicta n. 86. Quia ergo Pater illum hac die tradidit pro nobis, & Calicem passionis dedit illi, merito legitur Passio cum eisdem, quibuscum exceptus est, palmarum ramis; (qui ritus servatur in Missa solemni, ut §. sequenti dicemus:) totique officio venerandam ipsa præbuit materiam. Ita Rupertus Ab. *de Divin. offic. lib. 5. c. 10.* Rationem eamdem innuit Honorius *in Gemma l. 3. n. 72.* Aliam quoque congruentiam assignabimus nos sequenti feria quarta subs. 2. n. 126.

Notas illas ✠ C. S. in historia Passionis in Missali non esse antiquas, sed tamen Auctorem habere incertum, refert Gavantus loc. cit. num. 19. qui putat, eas significare Christum, Chronistam, Synagogam. Alii vero volunt, significare Christum, Cantorem, & Succentorem; nam Diaconi dicuntur Cantores Passionis in Cæremoniali. Vox autem Succentor non est nova, aut recens in Ecclesia Latina, ut testatur Gavantus loc. cit. De Succentore agit Chiavetta lib. 1. instit. *Jur. Canon. c. 4. n. 19.* ubi notat de eo fieri mentionem in *C. Inter dilectos. De excessibus Prælatorum*. Et ad eum spectare, incipere cantum in Choro in absentia Cantoris: unde & Vicecantor dicitur a nonnullis. Cantor autem est nomen Dignitatis in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, sic dictus, quia primus intonat in Choro, & dat ordinem gerendorum in eodem Choro. Ita ex Azorio Chiavetta loc. cit. n. 18.

In fine Missæ privatæ legitur Evangelium: *Cum appropinquasset*: descriptum in Missali, ubi de Benediction. Palmarum. *Rubr. gen. Miss. tit. 13. n. 2.* Si autem ante Missam peracta fuerit ab eodem Celebrante benedictio Palmarum sine Ministris: in fine Missæ legat Evangelium consuetum S. Joan. *In principio erat Verbum*: quemadmodum in Missa solemni. Porro benedictionem Palmarum fieri posse sine Ministris sacris, atque adeo sine solemnitate: habes ex dictis subs. 2. §. 4. n. 76.

Nota hic: quod dum fit processio Palmarum, non est pulsanda campanula ad elevationem Hostiæ in Missa privata. V. sup. n. 81. fin. 91

§. II.

De Ritu, & Cæremoniis Missæ solemnis.

NOTAVIMUS subs. 2. §. 12. nu. 84. quod absoluta processione Palmarum, *Celebratur Missa, & rami tenentur in manibus, dum cantatur Passio, & Evangelium tantum*. Rubr. Miss. de Ben. Palm. Et ex Cærem. Episc. l. 2. c. 21. ubi de officio, & Missa in Dom. Palm. versus finem sic habetur: *Cum Passio inchoatur, Celebrans cum suis Assistentibus legit Passionem tenens palmam in manibus, & stans in cornu Epistolæ*. In Dominica igitur Palmarum, in Missa solemni, exceptis Cantoribus Passionis, & Acolythis, qui assistunt, & inserviunt iisdem, omnes, dum Passio canitur, tenent in manu palmas: in dextera ii de Choro, aliique; Celebrans vero, & Ministri sacri in sinistra, 92

ſtra, ut omnes tres uniformes ſint in tenenda palma: quia Diaconus quoad dexteram occupatus eſt in vertendis foliis Sacerdoti, interim privatim Paſſionem legenti. Caval. *to.* 4. *c.* 16. *Comment. in decr.* 5. *nu.* 9. aliique apud Merat. *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 31. Poſtquam tamen Celebrans, Paſſione lecta, ad Cantores converſus manſerit, tum ipſe, tum ſacri Miniſtri palmas tenere debent in manu dextera, pectori admota ſiniſtra. Cum Branlione Caval. & Merat. l. l. cit.

Ex ſupra laudata Rubrica, Rami tenendi ſunt in manibus, dum cantantur Paſſio, & Evangelium *tantum;* ſed Meratus cit. n. 31. etiam ad elevationem, videlicet Sacramenti, facit Chorum reſumere Ramos, eaque peracta, iterum deponere illos. Rami autem tenentur in manibus, dum cantatur Paſſio, & Evangelium, ut loquitur Rubrica ſupracitata, ut dum ignominia Crucis narratur, ejuſdem Victoria per ramos oſtendatur. Gavant. *in Rubr. Miſſ. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 18. *initio*. Et vero, ut S. Iſidorus de Officiis Eccleſiaſtic. l. 1. c. 27. ait: *In Ramis enim Palmorum ſignificabatur Victoria, qua erat Dominus mortem moriendo ſuperaturus, & trophæo Crucis de Diabulo mortis principe triumphaturus*. Aliam rationem ex Ruperto innuimus §. præced. n. 90.

Paſſio in Miſſis privatis legi debet a Celebrante in cornu Evangelii, licet in Miſſa ſolemni legatur in cornu Epiſtolæ. S. R. C. 4. Auguſti 1663. *in in una Dalmatiarum* apud Caval. to. 4. c. 16. d. 5. In hoc decreto tacite approbatur, Paſſionem legendam eſſe in cornu Epiſtolæ a Celebrante Miſſam ſolemnem; nimirum, quemadmodum Rubrica deſcripta in Miſſali in fer. VI. Paraſceves præſcribit, legendam tunc eſſe Paſſionem a Celebrante in cornu Epiſtolæ, dum eadem canitur a Cantoribus in cornu Evangelii, ut ibi notabimus; ubi rationem quoque aſſignabimus diſpoſitionis hujuſmodi; ad quos Cantores etiam Celebrans aliquantulum debet eſſe converſus, dum ipſe ſecrete legit eamdem in cornu Epiſtolæ: ut, quoad fieri poteſt, Rubrica illa ſervetur, quæ exigit Sacerdotem in cornu Epiſtolæ converſum ad Diaconum, dum Evangelium cantat in Miſſa ſolemni; etenim, ut animadvertit Caval. in cit. decr. 5. fine, ob longitudinem Paſſionis non judicavit Eccleſia, prius legendam eſſe illam a Celebrante in cornu Evangelii, antequam per Cantores concineretur: quemadmodum fit in aliis Miſſis ſolemnibus, in quibus Evangelium legitur a Celebrante in cornu Evangelii, antequam cantetur a Diacono. Quæ adhuc ſervanda ſint a Celebrante in Miſſa ſolemni, dum ipſe ſubmiſſa voce legit Paſſionem, explicabimus fer. VI. in Paraſcev. ſubſ. 5. §. 5. An autem Celebrans Miſſam ſolemnem poſſit non legere Paſſionem, antequam illam cantent Diaconi? examinabimus infra §. 4. q. 3. Finita autem prima Paſſionis parte, *Dicitur: munda cor meum: petitur benedictio, defertur incenſum ſine luminaribus, & incenſatur liber; non dicitur:* Dominus vobiſcum: *& Celebrans, aut Diaconus non ſignat librum, neque ſe ipſum, & quod ſequitur cantatur in tono Evangelii, in cujus fine Celebrans oſculatur librum, & incenſatur. Quæ omnia, & in aliis Paſſionibus ſervantur, præterquam feria ſexta in Paraſceve*. Rubr. Miſſ. hic.

Ad

Ad cantandam Passionem hodie, & feria tertia, & quarta sequentibus servanda sunt eadem quæ dicemus in fer. VI. Parascev. subs. 5. §. 5. a n. 221. excepto quod hodie, & prædictis sequentibus duobus diebus stolæ Cantorum sunt violaceæ, & antequam cantetur ultima pars Passionis, petitur benedictio, ut fieri consuevit ad Evangelium, incensatur liber, qui & osculandus traditur Celebranti in initio postremæ partis cantatæ, cum ejusdem Celebrantis incensatione: ut habet Rubrica descripta in hac Dominica; In fine quoque respondetur: *Laus tibi Christe*: Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 31. quæ fiunt in Parasceve.

Episcopus palmas benedicens, & Missæ assistens non debet legere Epistolam, neque Evangelium: Cum appropinquasset: *vel:* Altera autem die: *post Passionem; tam ex praxi Capellæ Pontificiæ, quam ex præcepto Cæremonialis Episcoporum; & assistens Missæ in Dominica Palmarum paratus, vel cum Cappa, non debet sedere, neque genuflectere, sed stare discoopertus, dum cantatur Passio; & in casu impotentiæ debet abstinere ab interventu saltem Missæ.* S. R. C. 28. April. 1708. in *Bracharen.* apud Caval. to. 4. c. 12. d. 27. & 28.

In fine Missæ solemnis, quia facta fuit benedictio Palmarum, adeoque lectum Evangelium: *Cum appropinquasset:* hinc legitur Evangelium consuetum S. Joannis:

93 Posse quemlibet Clericum sine manipulo cantare Evangelium, & Passionem: ex Navarro docet Sa V. *Clericus;* n. 33. sed contradicit Rubrica Missalis de rit. celebr. Mis. tit. 6. n. 8. ubi sic legitur. *Si quandoque Celebrans cantat Missam sine Diacono, & Subdiacono, Epistolam cantat in loco consueto aliquis Lector, superpelliceo indutus, qui in fine non osculatur manum Celebrantis: Evangelium autem cantat ipse Celebrans ad cornu Evangelii &c.* Non potest itaque Evangelium cantari a simplici Clerico, etiam Lectore; quamvis in Ecclesia Græca a Lectoribus legatur, sive cantetur: & in Ecclesia quoque Latina ita olim fieri consueverit. Sed in majorem Evangelii honorem, & ad debitam reverentiam illi conciliandam a populo, satis congrue legendi Evangelii munus deinde Diaconis fuit impositum. Vid. Bened. XIV. *de Miss. Sect.* 1. *cap.* 9. §. 1. Caval. *to.* 5. *c.* 11. *n.* 3. Merat. *tom.* 1. *par.* 1. *tit.* 10. *n.* 7. Nec quidem a Clericis decantari valebit ea Passionis pars, in qua de Turba agitur; Vide dicenda in Parasc. cit. subs. 5. §. 5. Sed est notandum *Cæremonialem librum non obstare; nec tollere immemorabiles, & laudabiles consuetudines Ecclesiarum; & licet in eo dicatur, quod Passio in Dominica Palmarum, & fer. VI. in Parasceve decantetur a Cantoribus: non ex hoc prohibetur, quominus a Canonicis decantari possit, & debeat, maxime ubi viget consuetudo, quod a Canonicis decantetur, prout viget in Civitate Viterbiensi, quam consuetudinem omnino servandam esse censuit, & declaravit* S. R. C. 7. Julii 1617. *in Viterbien.* Apud Caval. to. 4. c. 16. d. 3. n. 10. At vero: *Ubi non viget immemorabilis consuetudo, ut Evangelium Dominicæ Passionis decantetur a Canonicis Collegiatarum in Dominica Palmarum, & feria VI. Parasceves, ab Episcopo cogi non possunt, ad illud decantandum, non obstante quod ex immemorabili consuetudine decantetur a Canonicis Ecclesiæ Cathedralis.* S. C. Con-

Concilii 2. Julii 1718. apud Caval. cit. c. 16. d. 4.

§. III.

De Missis Votivis.

94 Etsi in omnibus Dominicis generaliter prohibitæ sint Missæ votivæ, secundum dicta to. 1. ubi de Dominica; adhuc in Dominica Palmarum specialiter, & expresse prohibentur ex decr. S. C. R. 14. April. 1646. apud Merat. *ind. decr. Miss. n.* 289. Item ex *Rubr. gen. Miss. tit.* 6. licet in Ecclesiis, ubi Titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi ad celebrandum festum, quod transferri debet, possint cantari duæ Missæ, una de die, alia de festo: excipitur tamen Dominica Palmarum, cum tota hebdomada majori. Confer dict. tr. 1. 25. Martii n. 30. Cæterum videantur dicenda §. sequ. qu. 4.

§. IV.

Solvuntur nonnullæ Quæstiones ad Missam pertinentes.

95 Qu. I. An peccet graviter, qui in Dominica Palmarum, aut feria tertia & quarta majoris hebdomadæ, occurrente festo Annunciationis B.M.V. non adsit Missæ dum legitur Passio, sed incipiat assistere statim post lectam Passionem?

℟. Quæstionem hanc in terminis agitatam apud neminem, licet plures adierim, inveni: fortasse quia ex generalibus principiis solvendam judicarunt. Unus mihi occurrit Andreas Mendo, qui principio illi innixus, quod omittere auditionem Missæ ab initio ad Evangelium inclusive sit mortale, idipsum consequenter docet si quis in Dominica Palmarum, non assistat Passioni, quæ legitur in Missa *in Stat. opin. benig. dissert.* 7. *ad* 1. *Eccl. præc. qu.* 1.

Sane difficultatem ex eo nullam 96 esse, quod vel Epistola vel Evangelium longius sit solito, satis docuimus Tract. 1. in Septembr. par. 1. a n. 30. Siquidem licet rigidiores Auctores tertiam saltem Missæ partem habeant pro notabili, eamque omittere pro lethali culpa damnent; tamen hanc ipsam non tam ex materiali verborum prolixitate, quam ex dignitate, & majori ad Sacrificium pertinentia metiuntur.

Ad generalia ergo principia redeuntes, totum propositæ quæstionis nodum in eo deprehendimus: Utrum Missæ de præcepto auscultandæ satisfaciat, qui ad ipsam post lectum Evangelium accedat? 97

Jamvero licet tutius sit, & quidem ad sensum vulgi magis accommodatum, ut ait La-Croix *lib.* 3. *par.* 1. *qu.* 158. §. 3. si dicamus, præcepto audiendi Missam non satisfacere, si quis saltem ad ipsam non accedat sub initium Evangelii, & permaneat usque ad finem: verumtamen neque illi a finibus satis tutæ praxis abscedere dicendi sunt, qui, accedentem, post lectum primum Evangelium, a mortali immunem faciunt, dummodo alteri Evangelio, quod legitur in fine Missæ, assistat; sive illud S. Joannis sit, sive de tempore. 98

Hanc sententiam tuetur Suarez *in* 3. *part. disp.* 88. *sect.* 4. cui adhærent Bonacina *de Sacr. disp.* 4. *qu. ult. pu.* 11. *num.* 17. Pilliuc. *tom.* 1. *tr.* 5. *de Euch. c.* 7. *qu.* 4. Fagund. *in* 1. *præc. Eccl. l.* 2. *c.* 6. *n.* 7. Layman *l.* 4. *tr.* 7. *c.* 3. *n.* 3. Hurtadus *de*

de Sacr. Miss. disp. 5. *difficult.* 1. Pellizar. *in Man. Regul. tr.* 5. *c.* 4. *qu.* 10. *nu.* 53. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *qu.* 158. §. 3. Franc. de Lugo *de Sacram. lib.* 8. *de Missa c.* 14. *quæst.* 6. *n.* 63. & *duobus seqq.*

99 Ratio, qua movetur ad id opinandum Eximius Doctor Suarez, est: quia utique Evangelium, quod in fine Missæ legitur, est aliquo modo pars Missæ, & alioqui est probabile non teneri fideles audire duo Evangelia, neque ad assistendum, nisi usque ad dimissionem vel benedictionem; & ideo audiendo postremum Evangelium videtur posse compensari aliud Evangelium in principio omissum; & ita satisfieri præcepto.

Enimvero durum est, damnare aliquem mortalis, quod, nondum lecto Evangelio in fine Missæ, abscedat; si ergo qui primo Evangelio non interfuit; huic postremo intersit, cur non satisfaciat Ecclesiæ præcipienti, auscultationem Evangelii in Missa? præsertim, cum non raro postremum Evangelium sit de tempore, hoc est magis congruum Dominicæ: & quidem in hac ipsa Dominica Palmarum, Evangelium in fine Missæ, est ipsum festivitati Palmarum congruens.

100 Si itaque Auctorum pro hac sententia non numerus, (qui tamen spectabilis est) sed meritum, & rationis ipsius pondus libretur; audacem merito quis dixerit notam, quam huic sententiæ inurit Turrianus *in select. disp. par.* 2. *disp.* 31. *dub.* 28. illam appellans temerariam. *Integrum* ait C. *Prudentiam de Offic. Jud. deleg. Integrum est Judicium, quod plurimorum sententiis confirmatur:* scilicet ut bene explicat Viva in prop. 34. damnata ab Alex. VII. nu. 10. Recta, prudens, & æqua est opinio, quæ confirmatur approbatione, & consensu plurimorum Virorum, qui sint in re illa versati, de qua judicium proferunt. Auctoribus vero supra laudatis adde Cardinalem de Lugo, Aversa, Henriquez, Castropalaum, di Castillum, Pasqualigum, Amalarium, aliosque, quos sciens prudens omitto: tum temerarios, si potes, tot tantosque Viros, in hoc ipsorum uniformi judicio, judicato.

Atque hæc quidem in universum faciunt pro omni & qualibet Missa sive de festo, sive de feria, sive Votiva, aut defunctorum, loquendo de iis qui illas auscultare sive ex præcepto Ecclesiæ, sive ex alia obligatione tenerentur. Nam loquendo de Celebrante, alia est ratio ut qu. seq. patebit. 101

Neque dici potest, quod sit peculiaris obligatio pro non celebrantibus, audiendi lectionem Passionis in hodierna Missa: Nam etiam hodie in casu quo aliquis Sacerdos ex aliqua peculiari causa (V. inf. qu. 4.) vel ex privilegio celebraret Missam Votivam: indubitatum est, quod quilibet huic assistendo, satisfaceret præcepto; neque tamen integram Passionis Historiam auscultaret. 102

Verum hæc quantumvis vera, & tuta esse velimus; potius ad instructionem Confessariorum intendimus, ne tam faciles sint, ad aliquem damnandum de mortali culpa in hujusmodi omissionibus; quam ad praxim, ut aliquis ab onere auscultandi hanc Missam cum integra Passionis lectione se subtrahat. Ut enim maxime decet hæc Lectio per hosce dies (V. qu. seq.) sic maxime dedecet, illi non adesse: neque ex positiva voluntate hujusmodi onus declinantem, 103

tem, ab omni culpa immunem facimus; licet ex aliqua incuria deficientem, post factum excusemus.

104 Qu. II. An peccet mortaliter Sacerdos, si in Missa privata totam omittat Passionis historiam legere; vel legat tantum ultimam partem illius?

℟. Affirmative: Ratio est; quia tota Passionis Lectio stat loco Evangelii; omittere autem Evangelium, aut tam parum legere, ut pro nihilo reputetur ex omnium Doctorum sententia est materia gravis in Celebrante: Neque obstat, quod Rubrica videatur distinguere Evangelium a Passione, appellans Evangelium secundam partem Passionis, ubi ait in hodierna functione: Ramos tenendos in manibus *dum cantatur Passio, & Evangelium tantum*. Nam ideo proculdubio vocat Evangelium secundam partem Passionis, quod ea sola speciem præseferat Evangelii: nam ea cantatur in tono, & more Evangelii a Diacono in cornu Evangelii prope Altare, & ante eamdem dicitur: *Munda cor meum*. Non inde tamen a parte rei sequitur primam partem non esse Evangelium. Et quod tota Passio stet loco Evangelii, insinuat etiam hoc, quod legenda sit a Celebraute in Missis privatis in cornu Evangelii, ut a S. R. C. declaratum notavimus supra §. 1. n. 90. & quod in Missa solemni a Cantoribus cantanda sit in eodem cornu Evangelii: a cantoribus autem Diaconis in Stola Diaconali. Denique totam Passionem vocari Evangelium, notabimus ex quodam Decreto S. C. R. allegando in fer. VI. Parascev. subs. 5. §. 5. num. 221. quod etiam Decretum descriptum habes superius §. 2. n. 93. Nec valet arguere a casu exposito in qu. præcedente, ad præsentem. Evidens enim est, & ipso prudentum judicio comprobatum, multo severiori jure præscribi Celebranti integram Missæ lectionem, non solum quoad substantialia, sed etiam quoad integrantia. Siquidem ipsa celebrandæ Missæ decentia, multo patentius scandalum in hujusmodi omissionibus; atque præcipientis Ecclesiæ in hujusmodi ritibus gravitas Celebrantem imprimis urgent. Ad Laicos vero nonnisi Missæ in genere, quoad substantiam, & notabilem integritatem auscultandæ præceptum dirigitur.

Qu. III. An Celebrans hac die Missam solemnem, possit omittere privatam lectionem Passionis; eo quod illam cantent Ministri? eadem quæstio procedit pro feriis III. IV. & VI. sequentibus. 105

℟. Negative: nam illam legere præscribit Rubrica fer. VI. in Parasceve: neque est diversa ratio pro Dominica Palmarum, & feriis sequentibus. Sed de ipsa Dominica Palmarum expresse præcipit Cæremoniale Episcoporum *lib. 2. c. 21. n. 16. Cum Passio inchoatur, Celebrans cum suis Assistentibus legit Passionem, tenens Palmam in manibus, & stans in Cornu Epistolæ*. Rursus Rubrica Missalis *de rit. Celebr. tit. 6. n.* 5. præscribit, ut in Missa solemni Celebrans legat Evangelium; quod deinde cantari debet a Diacono. At certum est, Passionem in Missa hodierna, stare loco Evangelii; quin obstet, quod legi debeat a Celebrante in Missa solemni, in cornu Epistolæ (de quo v. sup. n. 104.) Et quidem tota Passio, non ultima ejus pars dumtaxat stat loco Evangelii; ut sentit etiam nobiscum in hac re Ca-

val. *tom.* 4. *cap.* 2. *in decret.* 26. *num.* 1.

106 Sed multi contra opinantur: ut Tamburinus *in Meth. Celebr. Miss. l.* 2. *c.* 5. §. 2. *n.* 8. Pellizzar. *in Manual. Regul. to.* 1. *tr.* 5. *c.* 9. *sect.* 2. *qu.* 5. Diana *edit. coord. to.* 2. *tr.* 1. *Resol.* 186. §. 2. *fin.* Sanchez *lib.* 7. *Consil. c.* 2. *d.* 1. & alii: quorum tamen neque numerus me movet, neque auctoritas, quam nulla, si bene sapio, plausibili ratione suffultam video.

Contendit Tamburinus, non esse mortale illam omittere in dicto casu; quia similiter omitti possunt in aliis Missis solemnibus, Epistola, Evangelium, *Credo*, & alia quæ cantantur a Ministris. Sed hoc ipsum probari deberet a Tamburino. Est animvero apud Doctores non infrequens opinio, quod omittere in Missa aliquam partem, quæ non sit ex ordinariis ad ejus integritatem, unde etiam aliquoties omitti soleat, ut *Gloria*, *Credo*, tres orationes &c. non sit mortale; (de ea re diximus in Septembr. n.30.) Ecquis autem inter partes non ordinarias ponat Evangelium?

Neque ulla exceptio peti potest ex eo quod cantetur a Ministris. Siquidem in Missæ Sacrificio multa sunt quæ pertinent ad integritatem ipsius Missæ; multa etiam quæ ad instructionem populi simul pertinent, & ad integritatem. Jamvero cantantur hæc, aut altiori voce leguntur a proprio Ministro in Missa solemni, tanquam ad solemniorem populi instructionem; cum vero eadem ingrediantur Missæ Sacrificium, ut partes integrantes ejusdem Sacrificii actionem, procul dubio a Celebrante legi etiam debent.

Ajunt, recitationem Officii in Choro etiam quoad integritatem satis impleri, quod alternatim recitetur; quin ulla sit obligatio recitandi privatim apud se, quod altera Chori pars cantat, vel recitat. Sed alia omnino est lex Chori, alia Missæ. Ipsa enim Chori ratio postulat alternatum cantum, seu recitationem; adeoque exigit ut aliis canentibus, alii taceant; & veluti sibi invicem respondeant. Verum Missa tota quanta est Actio Celebrantis: quod si qua pars ejus, ut ad populum instruendum facit, a Ministro proprio, ut convenit in Missa solemni, altius, & solemnius intimari debet; eadem tamen ut Missæ actio est, a Celebrante omitti non debet.

Opponunt, Rubricam esse directivam, & non præceptivam, unde vero hoc ipsum probant? Siquidem materia gravis est; versamur enim in parte dignissima, & ex omnium sensu notabili Missæ, quale est Evangelium: item nulla favet contraria consuetudo, quæ non video an ab ullo assignari possit.

Quo supposito, ne tolerandi quidem sunt, qui insinuare vellent, expedire magis, sicut in Chorali Officii recitatione, sic & in Missa solemni, ut Celebrans sub silentio devote attendat ad id, quod cantatur de Passione a Ministris. Dato enim quod Rubricæ vis in præsenti sit duntaxat directiva: quæro; utrum magis expediat sequi directionem Rubricæ, quæ est ipsa Ecclesiæ directio, cum ab ipso Romano Pontifice in canonica Missalis approbatione ad nos derivetur; an vero sequi directionem privatorum hominum?

Pellizzarius etiam addere non dubitavit: nullum esse Canonem, nullum

lum jus, in quo imponatur Celebranti onus recitandi submissa voce, quod cantatur a Ministris. Sed mysterium mihi est, si tantus Vir ipsam Missalis Rubricam ignoravit: & adhuc mirandum magis, si Rubricam pro jure non habuit, quam ego potius Jus juris appellare ausim: si quidem Rubricæ sunt fons, ex quo ipsa Sacrorum Rituum Congregatio sua responsa depromit; ita ut in hac ipsa, de qua agimus, quæstione nullus dubito, quin si ea ad Sacr. Congregat. Rituum deferretur, responsum sit emanaturum: *Negative ex sensu Rubr. & amplius*.

Negavit enimvero Vert, Rubricam prædictam inveniri in Missali S. Pii V. edito ann. 1550. aut etiam in eo, quod vulgatum est sub Clemen. VIII. ann. 1604: sed in hoc, ut in multis aliis, aut ipse deceptus fuit, aut alios decipere voluit; ait Benedictus XIV. *opusc. de Miss. sect.* 1. *c.* 8. §. 2. *fin.* citans Le Brun *tom.* 3. pag. 201.

Non diffiteor, meipsum tr. 1. in Septembr. agentem de Missa Sabbati Quatuor temporum; ad quæstionem propositam n. 31. Utrum Celebrans in Missa solemni, in qua Minister legere debet publice omnes lectiones, quæ habentur eo die loco Epistolæ posset ipse omittere? respondisse; probabile esse quod omittendo non peccet saltem graviter. Sed nemo negaverit, longe digniorem esse partem Missæ Evangelium, quam Epistola: ut patet ex omnium consensu.

Quamquam sicut eo loci ad ea, quæ hic latiori calamo pertractare in animo habebam, appellavi; sic nunc libens fateor, non omnino contemnendum esse illud Dianæ, & aliorum Auctorum assumptum, quod non videatur omnino omitti in Missa, quod a propriis Ministris cantatur seu legitur, licet non legatur a Celebrante. Sed mihi magis satisfacit distinctio, quam supra apposui; scilicet quod lectio Ministrorum magis pertineat ad instructionem populi, quam ad integritatem Actionis Missæ, cui videtur teneri satisfacere ipse Celebrans.

Qu. IV. An diebus, quibus dicenda est Missa, in qua legitur Passio, possit dici Missa votiva absque mortali, aut etiam veniali, ex aliqua rationabili causa: non obstante quod Missæ Votivæ prohibeantur infra majorem hebdomadam, secundum dicta §. præcedenti n. 94. & art. 1. Sect. 2. num. 4. 107

℟. Missam votivam privatam in hebdomada majori permittit Quintanadvenas *to.* 1. *tr.* 7. *de celebr. Miss. singul.* 40. *num.* 2. potius speculative probando, quam ad praxim; & quidem in privato oratorio: ductus hac ratione, quod Missa votiva dici possit quacumque die, dum Officium non sit duplex; & licet Officium hebdomadæ sanctæ sit majus, & festis etiam duplicibus præferendum, attamen duplex non est, inquit, in eo gradu, quo Missæ propriæ regulariter excludunt votivas. Item Tamburinus *Meth. celebr. Miss. l.* 2. *c.* 6. §. 1. *n.* 12. hæc scribit: *Interrogatus ab Illustrissimo Archiepiscopo Montis Regalis D. Joanne de Turrisiglia: an propter suam infirmam valetudinem, qua stare diu pedibus tunc non posset, posset die Dominico Palmarum, & duobus, seu tribus sequentibus licite in suo Oratorio privato recitare votivam de Passione Domini, quæ brevior est, quam illæ currentes, in quibus legitur Passio Domini? Putavi, ejus devotio-*

nem, *rationabilem prabere causam*, *ut in dicto Altari privato sic celebraret*. *Multo magis*, *quia votiva Passionis Domini congruebat tempori*. Quam Tamburini sententiam referens La-Croix *lib.* 6. *par.* 2. *quæst.* 72. §. 3. *num.* 499. illi non contradicit. Eam laudat, & approbat Felix Potestas *to.* 3. *par.* 1. *n.* 248. Eamdem commemorat, recipitque Gobat apud Merat. *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 17. *nu.* 3. & Meratus ipse illam admittit dumtaxat pro casu: *Quando Sacrum ordinarium est valde longum*, *& ob malam affectionem oculorum*, *vel aliam similem causam non potest a Sacrificante legi sine notabili incommodo Missa diei occurrentis*. Concedit quoque Viva in propositionem 34. ab Alexand. VII. damnatam dicentem: *In die Palmarum recitans officium Paschale*, *satisfacit pracepto*: ubi n. 15. hæc habet: *Sicut autem graviter ritus variaretur*, *si die Palmarum recitaretur officium Paschale*; *ita pariter*, *si eodem die Missa Paschæ celebraretur*. *Non videtur tamen variatio notabilis*, *si die*, *quo Passio recitanda est*, *legatur Missa votiva de Passione*, *aut Missa Defunctorum*: *dummodo variatio ista non fieret frequenter*. Denique citatur Navarrus apud Emmanuelem Roderic. *tom.* 1. *qu.* 43. *art.* 8. *fine*, tanquam plus permittens, ait enim, quod pro Missa longa de Passione satis impleat Sacerdos, si celebret de festo etiam semiduplici, aut infra Octavam. Sed Diana *to.* 2. *edit. coord. tr.* 1. *R.* 71. *nu.* 2. inquit, se apud Navarrum opinionem hujusmodi non legisse; licet illam citent præter Rodericum, etiam Quintanadvennas l. cit. Henriq. & Fagund. apud ipsum Dianam loc. cit. n. 1. Cæterum ego puto, Navarrum loqui non de Missa dicenda in hebdomada majori: cum in hebdomada majori non fiat de ulla Octava, nec recitetur de aliquo festo semiduplici, aut etiam duplici; igitur proculdubio loquitur de casu, quo Sacerdos extra prædictum tempus rogetur, legere Missam cum Passione, ut est in hebdomada majori; & docet, non teneri illam Missam legere, sed posse legere de Sancto semiduplici occurrenti, vel de die infra Octavam, si sit infra aliquam Octavam: quamvis occurrente semiduplici, & die infra Octavam non privilegiatam liceant Missæ votivæ; unde etsi forte videatur ad illam Missam de Passione longam, tamquam votivam legendam obligari, ipse tamen docet, non obligari, sed satisfacere, si legat Missam de Sancto Semiduplici, aut die infra Octavam. Verum nec quidem posse legi illam Missam de Passione extra hebdomadam majorem, docebimus ex aliis infra qu. 7. Si autem hujusmodi Missa petatur legi intra majorem hebdomadam, & in die, qua æteroqui legenda est Missa cum Passione, & acceptetur petitio, debere illam legi, docebimus ex aliis in fine præsentis quæstionis nu. 112. Sed quidquid sit de Navarri mente.

Dico: quod secluso scandalo, seu gravi admiratione audientium, si fiat in aliquo Sacello privato, aut in Ecclesia januis clausis, & item ex aliqua admodum rationabili causa, puta propter incommodum grave, ut supra explicitum est ex Merato, posset dici Missa votiva de Passione, ut in votivis ad calcem Missalis, tum in Dominica Palmarum, tum feria tertia, & quarta sequenti.

Decreta vero contraria, quæ attulimus hoc cap. n. 4. & expressum spe- 108

ſpecialeque decretum pro Dominica Palmarum allatum hìc §. 3. nu. 94. nec non præceptum Pii V. obligans ſub gravi in Bulla initio Miſſalis Romani præfixa, ubi ait: *Mandantes, & ſtricte omnibus, & ſingulis Patriarchis, adminiſtratoribus &c. in virtute S. Obedientiæ præcipientes, ut Miſſam juxta ritum, modum, & normam, quæ per Miſſale hoc a nobis nunc traditur, decantent, & legant*: intelligenda ſunt de Celebratione ad libitum, aut ex cauſa vulgari & ordinaria non vero pro caſu notabilis incommodi in aſſertione noſtra expoſiti.

Sed reſpondetur ad primum, quod videri poſſet obſtare, dicendo, etſi per ſe prohibitum ſit celebrare Miſſas votivas privatas diebus prædictis, excuſare tamen poteſt notabile incommodum, aut alia ſimilis rationabilis cauſa: quo notabili incommodo exiſtente, aut alia ſimili juſta cauſa, & prudenti ratione permiſi in aſſertione Miſſam votivam de Paſſione in Dominica Palmarum & fer. 3. & 4. ſequentibus.

109 Profecto hanc præfatorum decretorum explicationem, ſive epichiam poſtulat probata paſſim Doctorum Auctoritas circa Miſſas legendas in diebus per Rubricas Miſſalis excluſis. Enimvero licet Angel. V. *Miſſa* n. 33. & nonnulli alii damnent mortalis eum, qui die prohibito legeret Miſſam votivam: addunt tamen, ſi id abſque rationabili cauſa fieret. Et etiamſi abſque rationabili cauſa fieret, negant eſſe peccatum, ſaltem mortale, communiter Doctores, ex quibus hìc nonnullos audire ſufficiat. Tamburinus *Meth. celebr. Miſſ. lib. 2. c. 6. §. 1. n. 6.* ad quæſitum: quid peccet, qui votivam, vel aliam a currenti Miſſam, etiamſi ſit duplex, ſine cauſa celebret? Ita reſpondet: *Dico, conſulendum quidem eſſe, ut id non fiat, tamen ſi fiat, non puto eſſe (ſeluſo contemptu, & animo introducendi novum ritum:) mortale, ſaltem in Miſſis privatis*. Dat rationem: *Quia non apparet de hoc latum eſſe præceptum: cum ſolæ Rubricæ id non oſtendant, quæ ut ſupra cap. 5. §. 1. diximus, interdum ſolum conſilium inducunt*. Item Bonacina *to. 1. de Sacram. Euchar. diſp. 4. qu. ult. pu. 7. §. 3. n. 2.* inquit: *In rigore non videtur ſub mortali latum præceptum dicendi Miſſam de feria, aut de Sancto*, & citat pro ſe Suar. Reginal. Sylveſtr. Sotum, Medin. & alios apud Henriquez. Rurſus negat eſſe mortale Diana *tom. 2. edit. coord. tract. 1. Reſp. 70. & 77.* Similiter Quintanadvennas *tom. 1. ſingular. tract. 7. de celebr. Miſ. ſingul. 39. num. 4.* inquit. *Si quis Miſſas votivas, vel pro Defunctis in feſtis duplicibus celebraret, lethale non committeret*; & allegat pro ſua ſententia Mirand. Llamas, Hurtad. Villalob. & Dianam; & quidem juxta Dianam cit. R. 77. adhuc in Dominicis, & feſtis Apoſtolorum, B. Virginis, & Domini noſtri, nequaquam eſt mortale prædictas Miſſas legere; & citat pro ſe Mirandam, Suar. Zanardum, Llamas, & alios innominatim: quidquid, inquit, in contrarium aſſerat Barthol. ab Angel., & Angelus ubi ſupra; & pro feſtis Apoſtolorum &c. adducit etiam Villalob, qui item citatur a Quintanadvenn. una cum Diana, quibus non contradicit; etſi Franciſcus De-Lugo lib. 5. de Miſſa c. 9. qu. 4. nu. 34. vellet excipi feſta primæ claſſis, in quibus valde diſſonat, inquit, Miſ-

ſa

sa Defunctorum, vel alia votiva, etiam privata.

Igitur sine causa, si Missæ privatæ votivæ legantur die prohibito, dicunt, esse veniale, Quintanadvenas cum Archidiacono, & Sylvestro; Idem dicunt Quarti, & Aversa, atque Diana l. cit. R. 76. fine, & Tambur. loc. cit. idem docet. Franciscus de Lugo loc. cit. nisi sequatur scandalum grave: ut si notabiliter varietur ritus: si, e. g. dicatur Missa Defunctorum, aut Passionis in die Paschæ: ita n. 33. Unde in ejus sententia esset mortale, si in die Palmarum, aut simili diceretur Missa Resurrectionis Domini; quod etiam docet Viva, ut vidimus supra, & nos quoque docebimus qu. 6. n. 115.

Cum causa vero, quam Quintanadvenas l. cit. nu. 8. dicit justam, devotionis, petitionis (sed an petitio sit justa causa? vide dicta tr. 1. 2. Novembr. n. 53.) vel similis in votivis; necessitatis, difficultatis, aut impotentiæ in aliis, concedit commutationes in Missis fieri posse sine veniali. Item Henriqu. Tann. & alii, teste La-Croix l. cit. num. 499. putant, ad legendas Missas votivas sufficere quamcumque rationabilem causam; vide tamen modo infra dicenda.

Sed quid? quod plerique simpliciter docent, Rubricas de Missis Votivis non legendis certis quibusdam diebus, esse tantum directivas, nec obligare sub peccato. Ita Suarez, Bonac. Filliuc. Reg. Dicast. Jord. Lohn. Port. Burgh. aliique apud Quarti, teste La Croix *l. 6. par. 2. qu. 72. §. 3. n. 501.*, unde Emmanuel Rodrig. *in sum. par. 1. c. 247. n. 25. concl. 24. ait: Advertatur secundo: non teneri Sacerdotes dicentes Missam privatæ, celebrare Missam de feria aut de festo, quod occurrit in illo die, sed posse dicere, quam voluerint pro sua devotione.* Quam sententiam Tamburinus l. cit. dicit, esse probabilem: & cum ipse sustineat, ut supra dixi, Rubricam de Missis votivis non legendis obligare sub veniali, addit tamen: *Quamvis non negem probabiliter Suarium de Sacram. disp. 83. sect.* 3. §. Dico primo, *sequiturque Portella dub. Reg. V. Missa nu. 7. in Missis privatis (nam in solemnioribus major est rigor observandus ex Bonac. de Sacram. d. 4. qu. ult. §. 7. n. 3.)* (cujus vera nos recitabimus infra n. 111.) *nullam culpam agnoscere: cum non sit aliud de hac re, ut diximus præceptum, & timorati sine scrupolo faciant.*

His autem positis Doctorum sententiis circa Missas votivas habes 1. Rubricam de legenda Missa occurrenti, quoad Missas privatas in probabiliori sententia non obligare sub gravi; quamvis de solemnibus, seu Conventualibus aliud omnino sentiendum esse constat ex dictis tr. 1. lib. 1. c. 2. nu. 15. & pro ipsis privatis votivis attendatur monitio statim subjicienda, & videantur dicta 2. Novembr. l. cit. Habes 2. ipsum veniale vitari, si adsit rationabilis causa ad votivas privatas dicendas diebus cæteroqui prohibitis. Etsi fateamur nos non ita prædictis Auctorum opinionibus adhærere, ut probemus, Missas votivas qualibet de causa legi posse diebus, a quibus excluduntur juxta Rubricas, & declarationes S. C. R. cum aliter omnino hujuscemodi decreta significent allegata, atque descripta a nobis 2. Novembr. loc. cit. necnon Rubrica de Missis votivis: ut animadvertit Meratus *to.*

1. p·r.

1. *par.* 1. *tit.* 4. *n.* 12. prope fin. Neque rationabilem caufam ad eas dicendas fuo quifque judicio facile definierit. Poftremo in hanc decretorum, & Rubricarum expofitionem inclinat nos ipfe Meratus, qui & decretorum & Rubricarum in paucis peritiffimus a noftra affertione non diffentit.

110 Quod attinet ad præceptum S. Pii V. addimus, nullam fieri in hac fententia ritus mutationem notabilem. Nam fi legatur Miffa votiva de Paffione, manet ritus lugubris, & quidem ejufdem objecti, & fubjecti. Intercederet quidem notabilis mutatio ritus gravis, fi legeretur Miffa Refurrectionis Domini hifce diebus, in quibus de ipfius fit Paffione, ac morte: quemadmodum docet Viva, & Francifcus de Lugo, ut fuperius diximus.

111 Adde quod tr. 1. lib. 1. c. 8. nu. 4. docuimus: Pium V. præcepto obligante fub gravi adftrinxiffe quidem omnes ad obfervantiam Rubricarum Miffalis Romani: fed nihilominus ex communi Doctorum fententia, quam praxis ipfa confirmat certamque facit, præceptum hujufmodi non obligat cum eodem rigore gravi ad Rubricarum obfervantiam fingularum, feu Regularum, five legum Miffalis, fed juxta refpectivam materiam, feu gravitatem earum: cum multa appareant minutiffima, nec materia videantur apta præcepti. Quod pro certo habet Cardinalis de Lugo *difp.* 20. *de Euchar. fect.* 2. *nu.* 7. dicens: *certum eft non omnia, quæ in Rubricis Miffalis exiguntur, afferre obligationem gravem*. Quod confirmat *fect.* 4. *n.* 105. docens cum aliis, in Rubricis Miffalis nonnulla effe materiam inftructionis, & directionis, non vero præcepti. Et licet pleriq ue velint, Rubricas omnes Miffalis h abere vim obligandi fub peccato mor tali ex genere fuo: tamen concedun t, ratione materiæ parvæ, talium Rubricarum transgreffionem effe poffe tantummodo venialem. Vide Meratum loc. cit. Reginald. *in praxi lib.* 29. *fect.* 8. *n.* 207. Francif. de Lugo *lib.* 5. *de Miffa, c.* 9. *qu.* 1. *n.* 6. *fine*. Benedict. XIV. *de Miffa fect.* 2. *c.* 4. §. 3. Rodriq. l. cit. La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *qu.* 3. *num.* 230. Dian. *tom.* 2. *edit. coord. tract.* 1. *R.* 185. §. 2. Jamvero hujufmodi eft rubrica Miffalis de non legendis Miffis votivis quibufdam diebus: uti fupra ex communi Doctorum fententia vidimus, & late explicat Diana l. cit. R. 70. ubi optime a Megalii incufatione fefe vindicat.

Nota hic: quod etfi juxta opinionem Emmanuelis, Hieronymi Rodriquez, ac Portell. apud Quintanadvenn. V. fupr. cit. n. 3. non fatisfaceret, qui ftipendium accipiens pro Miffa hac, in qua legitur Paffio, aliam diceret; hoc non proveniret, ut ipfe Quintanadvennas obfervat, ex eo, quod hujufmodi mutatio minime liceat; fed ex infidelitate, & injuria, quæ fieret petenti, & eleemofynam largienti pro talis Miffæ celebratione, ut docent Suar. Angel. Armilla, & Bonac. laudati ab eodem Quintanadv. & videri poffunt quo ad hoc dicta 2. Novembr. num. 52. An autem extra majorem hebdomadam poffit legi Miffa cum Paffione, fi petatur? examinabimus infra qu. 7. 112

Qu. V. Pofito, quod liceat, legere Miffam votivam de Paffione in Dominica Palmarum, & aliis diebus, in quibus legitur Paffio in Miffa, 113

sa, in casu, & cum conditionibus explicatis quæstione præcedenti: quæritur, quænam Rubricæ servandæ sint in hujusmodi Missa votiva?

℞. In Dominica Palmarum Paramentorum color violaceus; dicatur Psalmus: *Judica*. Ad Introitum, & *Lavabo* dicatur *Gloria Patri*. Non dicitur *Gloria in excelsis*; dicitur tamen *Credo*, ratione Dominicæ: juxta Rubr. gen. de Symbolo. Confer Caval. to. 5. c. 13. de Symbolo n. 15. Orationes juxta Rubr. generalem de Missis votivis privatis; Prima de Passione. 2. de Dominica. 3. Ecclesiæ vel pro Papa (vide dicenda in Appendice ad Calcem Diarii c. 3. n. 25.) Præfatio de Passione, seu de Cruce. In fine Missæ: *Benedicamus Domino*: & dicitur Evangelium S. Joannis: *In principio erat*: In aliis diebus infra eamdem hebd. similiter, excepto quod non erit dicendum *Credo*.

114 Qu. VI. An in Dominica Palmarum satisfaciat præcepto audiendi Missam, qui audiat Missam votivam, in qua quidem non legitur Passio? Similiter quæritur de aliis diebus, in quibus habetur Passio, si in illis occurrat festum e. g. Annunciationis?

℞. Affirmative. Et quidem non solum si audiat Missam votivam de Passione, quam licite legere posse Celebrantem ex aliqua admodum notabili causa, docuimus superius: sed adhuc, si aliam illicite celebret Sacerdos, dummodo vera & legitima substantialiter Missa sit. Ratio est; quia respectu Audientium, præceptum non est, nisi de audienda vera Missa: ut docet Viva prop. 34. damn. ab Alex ndro VII. n. 2. & est communis Doctorum.

115 Dixi *respectu audientis*; quia respectu Celebrantis, si notabiliter mutetur ritus gravis, ut si in Dominica Palmarum legeret Sacerdos Missam Resurrectionis, juxta sententiam Patris Viva, & Francisci de Lugo qu. 4. relatam; variatio hujusmodi esset substantialis respectu Celebrantis ita ut peccaret graviter illam faciendo: ex eo quia Celebranti præcipitur sub gravi, servare ritum Missæ præscriptum; unde si graviter, & notabiliter illum mutet, peccat graviter. Duplici autem modo mutare potest graviter ritum sibi præscriptum vel scilicet 1. sæpius legendo unam Missam pro alia; Viva l. cit. Tambur. *Meth. celebr. Mis. l. 2. c. 6. §. 1. n. 7.* Vel 2. notabiliter mutando ritum gravem. Hujusmodi autem esset mutatio Missæ Dominicæ Palmarum ritus lugubris, in Missam Dominicæ Resurrectionis, ritus solemnissimi: sicut è contrario, si in Dominica Resurrectionis legeretur Missa ritus lugubris, puta Defunctorum. Tambur. l. cit. Jacob a Graff. *Consil. lib. 3. de celebr. Miss. consil. 5. n. 14. & 16.*

116 Nihil tamen hujusmodi scimus præscriptum, præceptumque esse audienti Missam: datur quidem casus, in quo Summus Pontifex jubeat ut Missa non valeat audienti in adimplementum præcepti: atque ita fert ordinaria Clausula in Concessione celebrandi Missam in Oratorio domestico, pro iis, qui non sunt comprehensi in illa facultate. Sed est casus longe diversus, nec extendendus ad alium.

Hinc recte Doctores absolute docent: satisfacere præcepto audiendi Missam, qui audit Missam diversam ab ea, quæ præscribitur in illo festo, in quo audit. Juvat claudere hunc lo-

locum testimonio Francisci de-Lugo *lib.* 5. *de Missa c.* 14. *qu.* 5. *num.* 55. ubi quærens : An in Dominica, vel festo, ad præcepti adimplementum teneamur audire Missam Dominicæ, vel festi? Respondet : *Affirmat Angelus verbo Missa numero* 33. *Probatur ex cap.* Quidam laicorum, de celebrat. Missar., *ubi sic videtur decerni. Communis tamen sententia negat, dicens impleri præceptum audita Missa votiva, vel de* Requiem *&c. Quoniam etsi congruentius sit in Dominicis, & festis dicere propriam diei Missam, quam sæculares audiant, nullibi tamen præcipitur auditio talis Missæ, nec convenienter præciperetur: nam Idiotæ moraliter discernere non possent, an Missa, quam audiunt, sit propria diei? foretque grave nimis, ut id tenerentur inquirere. Quare Jura solum præcipiunt, audire Missam. Quælibet autem est vera Missa, licet votiva. In illo Cap.* Quidam laicorum : *solum reprehenditur quorumdam consuetudo, vel potius superstitio postulantium etiam in festis Missas votivas, quæ juxta Rubricas, illis diebus celebrari nequeunt; sic docent S. Antoninus, Cajetanus, Sylvester, Sotus, Navarrus, quos sequitur Suarez tom.* 3. *disp.* 88. *Sect.* 2. *Tabienna, Toletus, Armilla, quos sequitur Bonacina disp.* 4. *quæst. ult. pu.* 11. *n.* 12. *Azor. to.* 1. *lib.* 7. *c.* 6. *q.* 3. *Henriq. l.* 9. *c.* 25. *n.* 4. *Filliuc. tr.* 5. *n.* 204. *Laym. l.* 4. *tract.* 7. *cap.* 3. Hæc Franciscus de Lugo; & similia habet Suarez l. cit. ex quibus satis confirmatur nostra sententia. Idemque De-Lugo in confirmationem hujus, subdit aliam doctrinam in re prorsus assimili, & omnino certa : *Ob eamdem rationem sufficit ad præceptum implendum audire Missam ritu Romano, vel quovis alio, non solum diversorum Ordinum, sed etiam diversarum Regionum, aut Ecclesiarum, scilicet vel Ambrosiano, vel Mozarabico, vel Græco, vel Syro, vel Armeno, vel Rutheno, vel simili; dum sit ritus ab Ecclesia permissus, nec contineat intolerabilem errorem. Ita Fagundez Præcept.* 1. *lib.* 2. *c.* 3. *Layman, & Bonacina supra cum aliis. Azor. qu.* 5. (par. 1. l. 7. c. 3.) *Notatque Filliucius supra, si legitimo ritu Sacerdos Catholicus, Græcus, vel Armenus celebret, non solum nos posse, sed etiam teneri diebus festis ejus Missam audire, dum alia non suppetit. Consonat Comitolus lib.* 1. *quæst.* 47. *Secus est de Dominica Cœna, quam Novatores faciunt, ubi nec verum Christi corpus conficitur, nec legitimi Sacerdotes sacrificant, ut advertunt Azor. & Fagundez.* Hactenus Franciscus de Lugo apposite ad nostram responsionem.

Quæ diximus de obligatione ex 117 præcepto, intellige etiam de obligatione ex voto: Quod cum Cardenas docet expresse La-Croix *lib.* 4. *de horis Canon. qu.* 200. §. 1. *num.* 1250. prope finem : nisi tamen quis intenderit, se obligare ad audiendam ipsam Missam de die; puta Missam, in qua legitur Passio.

Qu. VII. An Sacerdos possit ex- 118 tra hebdomadam majorem dicere Missam de Passione, prout in prædicta hebdomada legitur, si ita a Laico cum eleemosina petatur?

℟. Negat Chiavetta *Consult.* 130. *n.* 16. fine, quia, inquit, hujusmodi Missæ sunt addictæ talibus diebus. Sed hæc ratio non evincit, nisi forte dicatur, esse specialissime addictas talibus diebus, & privative ne in aliis. Franciscus de Lugo *lib.* 5. *de Miss. c.* 9. *qu.* 4. *n.* 30. docet, fore veniale saltem peccatum, dicere

per annum Missam de Passione positam pro majori Hebdomada. Diana quoque nonnullorum sententiam affirmativam reprehendit cum aliis *to. 2. edit. coord. tr. 1. R. 71.* ad quem remitto Lectorem, si rationes audire voluerit.

SUBSECTIO IV.

Not. pro Praecepto Communionis Paschalis.

119 Beleth *de Div. Offic. cap.* 113. & Durand. *in Offic. lib. 6. cap.* 86. *n.* 5. scribunt, tempus, quod fluit a Dominica Palmarum usque ad octavam Paschae, vocari Pascha. Sed proculdubio loquitur solum in ordine ad praeceptum Communionis Paschalis. Praeceptum utique Communionis Paschalis incipit obligare ab hac Dominica inclusive usque ad Dominicam in Albis inclusive; licet alicubi ad plures alios dies extendatur. Sed de praecepto Communionis Paschalis commodius, & proprius, ac fusissime disputabimus lib. seq. ubi de tempore Paschali.

SECTIO II.

Not. Fer. II. Hebdomadae Majoris.

De Horis Canonicis.

120 De ea simpl. ut in Psalt. & propr. temp. Passion. tres lectiones de homilia in Evang. Absolutio: *Exaudi.* 1. bened. *Evangelica lectio.* 2. bened. *Divinum Auxilium.* 3. bened. *Ad Societatem.* Rubr. gen. Brev. tit. 25. n. 2. & 3. Antiph. ad Laud. & per Horas, & ad *Benedictus* propr.

Si occurrat Festum trium lect. fit utique de eo commemor. ut docuimus art. 2. num. 8. omissa lectione ejusdem, si habeat in Brev.

Non dicitur Officium Defunctorum. Vesper. de Psalt. Cap. & reliqu. ut in Brev. fer. 2. post Dom. Passion. Antiph. ad *Magnificat* propr. Si cras occurrat festum 3. lect. fit utique de eo commemoratio.

De Missa.

Missa de Fer. ut in propr. & temp. Passion. 2. Orat. tantum *Ecclesiae*, vel pro Papa. Si autem facienda sit commemoratio de simplici, non dicitur tertia oratio, sed omittitur or. *Ecclesiae*, vel pro Papa. Color. param. violac. 121

Si hodie occurrat festum S. Joseph, quid notandum? diximus tr. 1. 19. Martii art. 5. sect. 1.

SECTIO III.

Not. Fer. III. Hebdomadae Majoris.

De Horis Canonicis.

De ea simpl. ut in Psalt. & propr. temp. Passionis. Tres lectiones de Jeremia. Absolutio: *Ipsius pietas.* 1. Benedictio: *Deus Pater.* 2. Benedict. *Christus perpetuae.* 3. *Ignem sui amoris.* Rubr. gen. Brev. tit. 25. n. 2. Antiphonae ad Laud. & per Horas, & ad *Benedictus* propr. 122

Si occurrat festum trium lectionum, fit utique de eo commemoratio sine lectione. Vesp. de fer. 3. temp. Pass. & propr. si cras occurret festum simpl. fit de eo commem.

De

De Missa.

123 MISSA de feria ut in propr. & temp. Passion. 2. or. *Ecclesiæ*: vel pro Papa. Si autem occurrat commemoratio festi simplicis, fiat sicut heri diximus pro simili casu. Legitur Passio secundum Marcum. Olim uno tantum die Passio legebatur, & ea secundum Matthæum, qui mos adhuc reliquus est in Ecclesia Mediolanensi, in locis servantibus Ritum Ambrosianum, ubi solum in feria sexta Parasceves decantatur secundum Joannem. Deinde vero Alexander P. I. instituit ut Passio legeretur a quatuor Evangelistis scripta, eodemque ordine, quo ipsi scripserunt. Vid. Durand. *in Ration. l. 6. cap.* 68. *num.* 4. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 19. Caval. *to.* 4. *c.* 16. *comment. in decr.* 4. *num.* 3. Quintanadven. *tr.* 7. *de celebr. Miss. Singul.* 40. *nu* 1. Rationes congruentes assignabimus seq. feria 4. n. 126. De ritu legendi Passionem egimus in Dom. Palmar. subs. 3. §. 1. n. 90. de ritu autem cantandi eam, ibid. §. 2. nu. 91. Color. Param. violac. An in aliquo casu posset dici hodie Missa votiva privata? vide in Dom. Palm. a nu. 107. Alia etiam dubia ad Missam sive legendam, sive audiendam, in qua dicitur Passio, pertinentia, soluta habes eodem cit. §. 4.

Si hodie occurrat festum S. Joseph, quid notandum? diximus tr. 1. 19. Mart. art. 5. sect. 1.

SECTIO IV.

Not. Fer. IV. Hebdomadæ Majoris.

De Horis Canonicis.

De ea simpl. ut in Psalt. & propr. temp. Pass. Tres lect. de Jeremia. Absolutio *A Vinculis peccatorum*. 1. bened. *Ille nos benedicat, qui sine fine vivit, & regnat.* 2. bened. *Divinum auxilium*. 3. bened. *Ad Societatem*. Rubr. gen. Brev. tit. 25. n. 2. & Rubricæ partic. de absol. & bened. ante princip. Psalt. Antiph. ad Laud., & per Horas, & ad *Benedictus* propr. Si occurrat festum aliquod trium lectionum, fit utique de eo commemoratio sine lectione. 124

Non dicuntur Psalmi Graduales. In Martyrol. 1. loc. *Cœna Domini*, & amplius non legitur usque ad Sab. Sanct. inclusive.

Vesp. de fer. 4. temp. Passionis, propr. Si occurrat cras aliquod festum simplex, cum in sequenti feria nil faciendum sit de festo simplici, idcirco de eo nulla fiet hodie comm. in Vesp. *Rubr. gen. Brev. tit.* 11. *n.* 10. Gavant. *in Rubr. Brev. sect.* 3. *c.* 11. *n.* 42. Metat. *ibid. n.* 4.

Pro Mat. & Laud. sequentis diei vide dicta hoc c. 8. a n. 9.

De Missa.

MISSA de fer. ut in propr. & tempore Passionis. Si occurrat commemoratio simplicis, omittitur or. pro Ecclesia, ut in fer. 2. diximus. 125

Ad Introitum licet dicatur *In nomine Jesu omne genuflectatur*: non tamen genuflectitur. Genuflectit autem Sacerdos in Missa privata dicens:

flectamus genua. ex Rubr. gen. Miss. tit. 47. n. 1. Color. paramentorum violaceus.

126 Duæ lectiones leguntur ex ordine Romano: vel propter Ordinationes futuras in Sabbato Sancto; vel quia in prima lectione de morte Animæ per amissionem vitæ supernaturalis gratiæ sanctificantis: in altera de morte corporis per amissionem vitæ naturalis vivificantis agitur; Christus autem mortuus est pro redemptione utriusque. Alcuin. *de Divin. Offic. ubi* de hac feria. Amalar. *de eccl. offic. l.* 1. *c.* 11. Hugo Victor *l.* 3. *de special. Missar. observat. c.* 17. Vel quia hac die coactum fuit Concilium Judæorum de Christo occidendo, ut mox dicemus, & Christus venditus fuit a Juda; unde, quasi sit feria Quatuor Temporum, habet jejunii duplicem rationem; & inde sumptum est, quod in jejunio post sextam feriam, quarta primum locum obtineat. Amalar. *de eccl. offic. l.* 2. *c.* 2. Rupert. *de divin. offic. l.* 3. *c.* 5. & *l.* 5. *c.* 13. Jo: Beleth *de divin. offic. c.* 9. Durand. *in Ration. l.* 6. *c.* 70. *fine*. Gavant. *Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 26. Vid. dicta tr. 1. lib. 2. ubi de fer. 4. art. 2.

Tractus post secundam lectionem dicitur ut in Parasceve, qui luctum significat, ut alibi notavimus. Legitur Passio secundum Lucam modo explicato in Dom. Palmar. subs. 3. §. 1. & 2.

Hodie autem legitur Passio, ad significandum Concilium Judæorum adversus Christum prævaluisse ad tempus: ut sentit Alcuinus *de div. offic. ubi de hac feria*, & Amalar. *de eccl. offic. l.* 1. *cap.* 11. *fine*. Porro in hac feria coactum est adversus Christum Concilium Judæorum secundo: nam primo coactum fuit mox post miraculum Resurrectionis Lazari; & juxta Rupertum, ac Durandum, accidit in Sabbato, quod nobis est ante Dominicam Passionis, ut ibi diximus Sect. 3. fine. In quo priori Concilio statuta fuit, & jussa a Pontificibus Judæorum, & Pharisæis captura Christi, ut occideretur; Lege Evangelium Joannis c. 11. a v. 47. Deinde iterum collectum fuit Concilium ab iisdem Principibus Sacerdotum, & Pharisæis, actumque est, de modo comprehendendi Jesum, ne amplius differretur captura ejus, & mors in priori Concilio jam decreta; ad quod quidem Concilium venit Judas, proposuitque modum comprehendendi Jesum, ac semetipsum obtulit, tradere illum in manibus eorum. Lege Evangelium Matth. c. 26. v. 14. Erat autem quarta Sabbati, seu feria quarta, quæ nobis est post Dominicam Palmarum. Vid. A Lapide in prædictum Locum Matth.

In hac itaque feria convocatum est secundo Concilium Judæorum de Christo occidendo; ideo ex Alcuino de divin. offic. ubi de hac feria, & ex Durando in Ration. lib. 6. cap. 70. nu. 8. Amalario de Eccl. offic. l. 1. c. 11. Hugone Victor. l. 3. de special. Missar. observat. c. 17. Ecclesia sicut in feria sexta hujus hebdomadæ repræsentat Actus Judæorum adversus Dominum, & adversus Christum ejus; ita in hac feria quarta repræsentat Concilium eorumdem adversus eumdem Dominum, & ideo, ut dictum est, legitur Passio in hac feria.

Hinc etiam dici potest: Passio legi primum in Dominica Palmarum, ad significanda privata Consilia Judæorum de Christo crucifigendo, & eorum instantias, ut comprehenderetur

tur

tur Jesus Nazarenus, quemadmodum fuerat statutam in Concilio proxime ante jam convocato. Cornelius A Lapide in illa verba Jo. c. 12. v. 19. *Pharisæi autem dixerant ad semetipsos, videtis, quia nihil proficimus &c.* sic inducit Pharisæos colloquentes in die Palmarum: *Nuper omnes cum Caipha decrevimus Jesum occidere: interim idipsum facere differimus, & tardamus: & ecce dilatione, & tarditate hac nostra nihil proficimus, sed potius malum augemus; nam totus mundus post eum abiit: quanto satius fecissemus, si nuper cum decrevimus, eum occidere, statim eum occidissemus, antequam Secta ejus adeo cresceret, & inclaresceret. Quid ergo nunc nobis faciendum incumbit? ut quantocius decretum nostrum exequamur, eumque e medio tollamus &c.* Ad hujusmodi igitur privata, & secreta consilia inimicorum Christi adversus eum significanda, dici potest, Passio legi primo in Dominica Palmarum; aliam congruentiam assignavimus in Dom. Palmar. subs. 3. §. 1. num. 90. Deinde vero iterum feria tertia legitur Passio, fortasse ad significandam indictionem futuri Concilii, seu convocationes Judæorum ad prædictum secundum Concilium pro quarta Sabbati, hoc est feria præsenti, ut ageretur de modo comprehendendi Jesum Nazarenum: ut jam dictum est. Dicit insuper laudatus Amalarius eodem opere *de eccl. offic. l.* 4. c. 34. *Ut ad memoriam reducamus, quod Christus propterea passus sit, ut nos moreremur peccato, in quarta feria ante Cœnam Domini, & nostra mortificatio recolitur in aliquibus officiis, & Domini Passio legitur.* Cur autem feria sexta Passio repetatur: explicatione non indiget, cum satis pateat.

An in aliquo casu possit hodie dici 128
Missa votiva privata? Vide in Dom. Palm. subs. 3. §. 4. qu. 4. Alia etiam dubia ad Missam, in qua dicitur Passio, pertinentia, soluta habes eodem cit. §. 4. Si hodie occurrat festum S. Joseph. quid notandum? diximus tr. 1. l. 3. 19. Martii art. 5. sect. 1.

SECTIO V.

Not. Fer. V. In Cœna Domini.

Explicantur Subsectionibus XIV.

Subs.

Subs. XIII. *Decreta quædam a Cardinali Patriarcha Lisbonensi edita, collaudata, & confirmata a Benedicto XIV. in ejus ad prædictum Cardinalem Epistola incip.* Singularem voluptatem *n.* 200.

Subs. XIV. *Not. pro Bened. Mensæ, gratiarum actione, & lectione n.* 201.

SUBSECTIO I.

De Horis Canonicis, & Officio Defunctorum in die Obitus.

228 FERIA V. in Cœna Domini dupl. 1. cl. *Rubr. gen. Brev. tit.* 1. *n.* 1. & *tit.* 9. *n.* 5. *& in duab. tabell. excerpt. ex Rubr. gen.* Omnia ut in propr. Vid. dicta hoc c. 8. a n. 9. & dicenda infra subs. 6. initio.

Pro Matut. & Laud. sequentis diei. Vid. dicta a cit. n. 9.

Si debeat recitari officium pro Defunct. qua ratione debeat persolvi? diximus art. 3. n. 56.

SUBSECTIO II.

Not. in casu, quo festum Annunc. aut S. Joseph, vel alterius Sancti festum de præcepto in foro incidat in Fer. V. majoris hebdomadæ.

129 OCCURRENTE festo S. Joseph, vel Annunciationis B. V. in fer. V. major. hebdom. quo ad festum S. Joseph, quid notandum? exposuimus tr. 1. sub die 19. Martii nu. 11. & 12. quoad festum vero Annunciationis diximus 25. Martii a nu. 32. & alia exponemus hic subs. 4. §. 5. n. 144. ubi similiter de casu, quo alicubi occurrat aliud festum de præcepto in foro.

Nota hic: extare inter Constitutiones, & Decreta Diœcesanæ Synodi Neapoli celebratæ an. 1627. sequens decretum: *Decrevit Sac. Rituum Romana Congregatio, celebrandam esse Missam unam tantum in fer. V. in Cœna Domini, in qua Sacerdotes, & alii communicent. In feria quoque sexta sequenti, si in eam incidit festum Annunciationis B. M. Virginis, non teneri fideles eo die audire Missam, neque debet eo die distribui sacra Synaxis. Cum autem in Civitate nostra Neap. prædicta feria quinta sit festum de consuetudine, neque commode possint omnes interesse prædictæ uni Missæ, toleramus, posse celebrari eo die quatuor Missas privatas non ultra, & unam post aliam ante Missam solemnem, in iis nimirum Ecclesiis, ad quas populorum magnus solet esse concursus.* Refertur hoc decretum in quodam Bullario diversorum Pontificum, & meminit etiam Diana. Vide dicta n. 32. Verum hujusmodi consuetudines festorum de præcepto abrogatæ manent per Constit. Urbani VIII. an. 1642. pro reformat. festor. de præc. incip. *Universa per Orbem.* Videantur dicenda in Appendice ad calcem Diarii cap. 7. art. 2. n. 5. init.

SUBSECTIO III.

Not. pro Functionibus solemnibus, & Pontificalibus.

BENEDICTUS XIII. jussit in omnibus Ecclesiis Parochialibus celebrari omnes functiones solemnes, etiam sine numero Cantorum, & Ministrorum; & parvum Cæremoniale pro Ecclesiis minoribus evulgari præcepit 130

cepit an. 1725. ac servari mandavit fer. v. in Cœna Domini, &c. Ratio sive Ritus celebrandi functiones solemnes hujus fer. v. in minoribus Ecclesiis explicatur a Merato *to. 1. par. 4. tit.* 8. *n.* 27. Celebratio Officii feriæ v. in Cœna Domini est de functionibus Pontificalibus, quæ absente, vel impedito Episcopo, spectant ad primam Dignitatem. Vide dicta tr. 1. 6. Januar. art. 1. sect. 4. n. 43.

Feria V. in Cœna Domini cum Episcopus exit a Sacrorum Custodia, ad Altare, non debent Canonici, qui eum parati associant, præcedere Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos paratos, qui eum comitantur; sed debent sequi. S. C. R. 8. Junii 1709. in *Bracharen.* apud Merat. *indic. decr. Miss. n.* 629.

SUBSECTIO IV.

De Missa.

Agitur §. §. VIII.

§. I.

Quod hodie celebrare non liceat Missas privatas.

Feria V. in Cœna Domini celebrare non licet Missas privatas, seu lectas, excepto casu, quo occurrat festum S. Joseph, vel Annunc. vel alterius festi de præcepto in foro. De hac re fuse disputavimus præcedenti art. 3. sect. 2. subs. 1. 131

§. II.

Quod hodie celebrare non liceat in Oratoriis privatis.

Si prohibitum est, celebrare Missas privatas, seu lectas in feria V. majoris hebdomadæ, in quacumque Ecclesia: a fortiori ipsæ prohibentur in Oratoriis privatis, & privilegiatis; sed & expresse id cautum est ex decr. S. C. R. 17. Novembr. 1607. & aliis posterioribus Decretis relatis art. 3. De hujusmodi autem Oratoriis privatis vide dicta tr. 1. 6. Januarii art. 1. sect. 3. subs. 2. 132

§. III.

Quod unica Missa solemnis, & Sacramenti asservatio in Sepulchro non quibuslibet concedatur Ecclesiis.

Non *licet in Ecclesiis, in quibus non asservatur SS. Sacramentum, celebratio Missæ in feria V. in Cœna Do-* 133

Domini, *nec ejusdem Augustissimi Sacramenti asservatio in Sepulchro*. S. R. C. 14. Junii 1659. in *Neapolitana*. apud Caval. *tom.* 4. *c.* 1. *d.* 2. Sermo est de Missa solemni; quam tamen, & asservationem SS. Sacramenti in Sepulchro concedit Caval. l. cit. n. 2. Collegiatis, aliisque residentialibus Ecclesiis, quibus quotidianus usus est Chori, etsi non asservent SS. Sacramentum; ea ductus ratione, quia præfatæ functiones portio quædam sunt divinæ psalmodiæ, & Ecclesiasticorum officiorum, quibus eædem vacant quotidie; quare, inquit, Sacramentum asservare poterunt pro toto illo tempore, quo juxta Missalis Rubricas asservandum est, ad peragendas functiones prædictas; ad quas tamen eum minime necessariæ sint sacræ particulæ, quas pro infirmis Rubricæ reservandas indicunt, idcirco ab earumdem asservatione abstinebunt; ita Caval.

Ad quæsitum: *An celebratio Missæ solemnis feria V. in Cœna Domini sit de juribus mere Parochialibus?* Resp. *Negative*, *prout jacet*, *sed spectare ad Parochos*. S. R. C. 10. Decembr. 1703. approbante Clemente XI. 12. Januar. 1704. apud Caval. *tom.* 4. *c.* 1. *d.* 1. qui n. 10. notat: decretum constituere discrimen jura Parochialia inter, & functiones parochiales, atque alias functiones pure ecclesiasticas. Prima ut plurimum respiciunt, vel adnexa habent emolumenta quædam, seu utilitates, & privative Parochis competunt, ut baptizare, matrimoniis assistere, levare cadavera &c. Secunda functiones quædam sunt Ecclesiasticæ, quæ cum ad officium Parochi minime spectent, parochiales reipsa non sunt, & parochiales dicuntur, quatenus tamquam præeminentiæ, & prærogativæ, Parochis reservantur. Tertia denique sunt, quæ a quocumque indiscriminatim Sacerdote peragi possunt, cujusmodi sunt benedictiones aquæ lustralis &c. Quæ autem secundo modo, tamquam prerogativæ, Parochis reservantur, in duplici secerni debent classe; ita ut quædam ita iisdem sint reservata, ut a nullo alio fieri possint; & in hoc sensu celebratio prædictæ Missæ solemnis non decernitur *spectare ad Parochos*; cum haberi valeat ab Ecclesiis Regularibus, & Sæcularibus, etiam intra Parochiæ limites constirutis, in quibus asservatur SS. Sacramentum, ut eruitur ex præcedenti allegato Decreto. Alia vero sunt, quæ iisdem reservantur tantum relate ad aliquos; & sub hac ratione Missa solemnis feriæ V. in Cœna Domini spectat ad Parochos, non quidem absolute, & simpliciter; sed solum relate ad Oratoria, & Confraternitates, in quibus non asservatur SS. Sacramentum; ita ut ab harum Rectore, vel Capellano, nullatenus haberi valeat. Decretum namque editum est, *ad debitum imponendum finem controversiis*, *quæ inter Parochos*, & *Confraternitates sæculares*, *earumque Capellanos*, & *Officiales super juribus parochialibus*, & *functionibus ecclesiasticis*, *nonnullisque præminentiis*, *seu prærogativis frequenter exoriri solent*, ut dicitur in allegati Decreti proœmio. Itaque *Missa in feria V. majoris hebdomadæ non potest celebrari in Oratoriis Confraternitatum*, & *privatis*. S. R. C. 8. Febr. 1653. in *Florentina* apud Merat. *indic. decretor. Miss. num.* 310. Idem vero Caval. in *cit. d.* 2. *nu.* 2. Tambur. *Meth. celebr. Miss.* l. 1. c. 6. §. 1. n. 3. & alii apud Pignatell. *tom.* 9. *consult.* 79. *n.* 13.

n. 13. concedunt cum facultate Episcopi. Sed Pignatell. n. 14. inquit, hujusmodi licentiam neque ab Episcopo, neque a S. Congreg. videri concedendam, quando præjudicium infertur Ecclesiæ Parochiali in loco præsertim habitatoribus infrequenti: nam hac die tam celebri Ecclesia Parochialis omnino destitueretur suo populo.

Testatur tamen adhuc Tambur. l. cit. quod Panormi videatur esse tacita aliqua licentia, vel consuetudo; passim enim in hac feria V. majoris hebdomadæ, ejusmodi Sæcularium Societates in suis Oratoriis hæc peragunt: Missam scilicet solemnem cantant, & Sepulchrum exponunt. Hujusmodi longævam consuetudinem, ubi habeatur, approbat Caval. cit. num. 2.

§. IV.

De Ritu, & cæremoniis hodiernæ Missæ solemnis.

134 ALTARE, in quo celebranda est Missa solemnis, sit distinctum ab Altari, in quo reservandum est SS. Sacramentum in Sepulchro. Crux Altaris, in quo celebranda est Missa solemnis, sit cooperta velo coloris albi: sed super velum album ponendum est velum aliud violaceum, facile amovibile, quod amovebitur finita Nona, ut appareat album pro Missa in signum lætitiæ. Similiter prædictum Altare vestietur Pallio coloris albi, super quod ponetur aliud leve antipendium coloris violacei, facile amovibile postquam in Choro recitatæ fecerint horæ minores, ut appareat præfatum pallium album pro Missa. Caval. *tom.* 4. *c.* 1. *in d.* 10. *nu.* 1. 3. *& trib. sequ.* Idipsum præstetur quoad Conopæum Tabernaculi. In minoribus autem Altaribus Pallium erit coloris violacei. Caval. n. 2. similiter & eorum Cruces velatæ erunt velo violaceo. Caval. n. 3. & 4. Celebrantis, & Ministrorum color Paramentorum albus, ex *Rubr. gen. Miss. tit.* 18. *n.* 2. propter hodiernam confectionem Chrismatis, quod ad mundationem animæ consecratur, inquit Durandus in *Ration. offic. lib.* 3. *c.* 18. *num.* 2. Gavant. *in Rubr. Miss. part.* 1. *tit.* 18. *n.* 2. *litt. g.* Porro in hac Missa solemni renovantur ab Episcopo sacra olea. Color albus videtur etiam adhiberi ad significandam puritatem animæ, & corporis, & spiritualem vestem nuptialem, puta charitatem Dei, qua coopertos accedere, oportet, eos, qui volunt Dominicam Cœnam manducare, quæ hodie solemniter dispensatur, uti §. sequen. videbimus; ideo Evangelica lectio munditiem principaliter in hodierna solemnitate commendat: *Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus* &c. iterum *Vos mundi estis*. Joann. 3. 19.

Ministri, idest Diaconus, & Subdiaconus utuntur Dalmaticis, quæ solemnitatem indicant: *Sola Missa solemnis concentum, lætumque Ministrorum Altaris meretur ornatum:* Observat Rupertus Abb. *de Divin. offic. l.* 5. *c.* 15. ob institutionem SS. Sacramenti Corporis Christi, quæ institutio in hodierna Missa recolitur. Item ob solemnem Reconciliationem Pœnitentium: & confectionem Chrismatis, & sacrorum oleorum. Honor. *in Gemma l.* 3. *c.* 83.

Missa ut in proprio Festivum habet officium ob rationes modo significatas. Licet ad Confessionem non 135

dicatur Ps. *Judica*. Rubr. Miss. in Dom. Pass. & alia quædam misceantur tristitiæ signa ob rationem significandam inferius n. 140.) oratio dicitur unica, & *Gloria in excelsis*, quamvis in officio, seu in Laudibus non fuerit dictum *Te Deum*. Rubr. gen. Miss. tit. 8. n. 3. ex Bonifacii decreto apud Durand. *in Ration. l. 6. c. 75. n. 2.* & apud Gavant. *in Rubr. Miss. par. 4 tit. 8. n. 2. ne quid venustatis sancto Sacrificio desit, utpote in die suæ institutionis:* ut observat Rupert. cit. c. 15. nu. 3. Item prædictus hymnus Angelicus canitur, quia Angelicus Chorus lætatur de unctione Credentium, & Pœnitentium reconciliatione solemni, quæ hodie celebratur. Honor. cit. c. 85.

136 Cum incipitur *Gloria in excelsis* pulsantur Campanæ modo solemni, & festivo; & deinceps non amplius, & nullo modo usque ad Sabbatum Sanctum. Rubr. Miss. hic, & Ordo Rom. antiquus *tit. de offic. a Cœna Domini* initio; similiter pulsantur Organa, ubi sint; quæ Campanarum majorum, organorumque pulsatio an sit prosequenda usque dum laudatus hymnus Angelicus fuerit ex integro decantatus? alii affirmant, alii negant. Vid. Merat. *par. 4. tit. 8. n. 4.* Ecclesiarum servari poterit usus. Campanæ autem deinde silent, ut excelsa nostra, & Turrium nostrarum taceant in humilitate Christi, quam ostendit maximam in institutione Sacramenti SS. Corporis sui, & in Passione sequenti. Alcuinus ibi de feria quarta major. hebdom. fine. Gavant. *in Rubr. Miss. par. 4. tit. 8. nu. 2.* Tum etiam quia sonus Campanarum significat sonum prædicationis Evangelii. Ruper. *de divin. offic. l. 1. c. 16.* Honor. *in Gemma l. 1. c. 142.* unde de Apostolis prædicantibus dicit Propheta Psal. 18. *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum:* Ut interpretatur S. Paulus ad Rom. 10. 18. At vero Passionis tempore Apostoli siluerunt. Alcuin. *de Cœna Domin.* Beleth *de divin. offic. cap. 100,* Honor. *l. 3. c. 88.* Durand. *l. 6. c. 72. n. 3.* Rupert. *l. 1. c. 29.* Gavant. *l. cit.* Item per hoc Campanarum silentium indicatur silentium populo. Loco autem Campanarum adhibetur tabula, seu Crotalum, hoc est quoddam instrumentum ligneum. Quid vero significet sonus tabulæ loco Campanarum adhibitæ? explicabimus subs. 7. fine. Interim quæri potest: an instrumentum hujusmodi pulsandum sit ad *Sanctus*, & ad elevationem Sacramenti? Affirmat Clericatus apud Merat. *to. 1. par. 4. tit. 8. n. 4.* quia facile vagantur mentes hominum, & ad fragorem illius colliguntur: quemadmodum & sonus Campanulæ in cæteris Missis adhibetur ad excitandam circumstantium fidelium attentionem ad Divina Mysteria, quæ peraguntur. Negat vero cum aliis Meratus, esse pulsandum in hac feria, vel in sequenti: eo quod, ut ipse inquit, totus populus supponitur attentus in adoratione SS. Sacramenti.

Verum hæc ratio ad summum valeret ad excludendum sonitum Crotali, seu instrumenti præfati ab elevatione Sacramenti in officio ad Altare in sequenti fer. VI. de quo ibi nu. 257. Interim allegata ratio non valet ad excludendum præfatum sonitum *ad Sanctus*, & ad elevationem Sacramenti in præsenti feria V. in hac enim ad *Sanctus* non supponitur populus attentus in adoratione Sacra-

cra-

cramenti, quod non adest: nondum consecratione peracta. Deinde vero ad elevationem SS. Sacramenti: sicut in cæteris Missis pulsatur Campanula, ut populus moneatur de præsentia Sacramenti, & ad adorationem excitetur ejusdem: quidni poterit similiter in hodierna Missa moneri, & excitari sonitu prædicti lignei instrumenti, quod hodie Campanarum loco succedit? Denique Clericati sententia confirmatur ex praxi, juxta quam vidimus practicari, & cui tandem Meratus ipse consentit etiam pro sequenti feria Parasceves, ut ibi videbimus; sed & fatetur, hanc esse communem praxim Basilicarum Romanæ Urbis ipsius.

Sonitus attamen Campanarum hoc triduo majoris hebdomadæ non videtur interdici ex rigoroso præcepto obligante sub gravi; sed solum ex vi Rubricæ directivæ. Ita Quarti de Benedict. *tit.* 2. *sect.* 12. *dub.* 3. *fine*. Qui vero recte subdit: quod ratione scandali, & virtualis contemptus vix excusaretur a peccato mortali, qui hoc triduo data opera pulsaret Campanas tempore, quo silere debent. Non est autem prohibitus sonus Campanarum Horologiorum, ad distinguendas, & indicandas horas diei, ut ex consuetudine, saltem communiori, patet, & admittit laudatus Quarti. Nec pro Defunctis quidem pulsandas esse Campanas: habes ex dicendis in Appendice ad calcem Diarii c. 8. art. 6. Hic autem addimus: nec pro morientibus in Agone constitutis pulsandas esse Campanas: Convenit tamen fideles aliqua alia ratione moneri, saltem viciniores Parochianos, ne moribundus fraudetur piis fidelium precibus.

137 Evangelium hodiernæ Missæ, quod est de lotione pedum, quadrat, quia hodie Christus lavit pedes Apostolorum. De Eucharistia vero sufficienter agitur in Epistola; sed etiam Eucharistiæ congruit Evangelium, cum ad eam deceat omnino mundos accedere, & lotio quidem pedum munditiem indicat animæ, ut supra innuimus. Sed & Christum Dominum illa lotione pedum voluisse significare mundationem animæ, quæ ante sumptionem Sacramentum Eucharistiæ præmittenda est, docent Ambrosius, & Bernardus, quos laudat Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 41. *sect.* 2. *fine*.

Dicitur *Credo*. Rubr. gen. Mis. tit. 11. ex Innocentio III. apud Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 11. *litt. o.* quia, inquit Innocentius, ad Eucharistiam respicit illud: *Sanctorum Communionem*. 138

Sed licet verum sit cantari hoc Symbolum in festis, de quibus fit aliqua mentio in ipso Symbolo; ut observat D. Thom. 3. *part. qu.* 83. *art.* 4., (confer dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 4. n. 37.) nihilo tamen minus ex una parte in Symbolo Nicæno, seu potius Constantinopolitano, (Vid. Bened. XIV. *de Miss. lib.* 2. *c.* 8. *n.* 3. *&* 6. Caval. *to.* 5. *c.* 12. *n.* 4. Merat. *to.* 1. *par.* 1. *in præliminar. n.* 96. fine, *&* *eadem parte* 1. *tit.* 11. *nu.* 1.) quod nunc recitatur in Missa, non habentur hujusmodi verba: *Sanctorum Communionem*: ut constat. Ex alia parte vero licet habeantur in eo Symbolo fidei, quod extra Missam in Divino officio, & etiam a Christiano populo recitatur, attamen ad Eucharistiam minime respicere, significat post Divum Thomam Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 46. *sect.* 1. fine, ubi ait..... *Quia ejus* (veritatis Sacra-

menti Eucharistiæ) *cognitio non exigitur, ut ita dicam, propter solam fidem, seu cognitionem, sed propter usum, & operationem, & huic Sacramento conveniens adoratio, & reverentia exhibeatur, ideo non esse expresse positam in Symbolo; ibi enim posita sunt, quæ per se sunt necessaria propter fidei perfectionem, non propter usum; potest tamen ad illud revocari, scilicet ad articulum de Omnipotentia Dei, vel de Sancta Ecclesia, ut Divus Thomas tradit.* 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 8. *ad* 6. Hæc Doctor eximius. Sed nec Cardinalis Bellarminus ad Sacramentum Eucharistiæ ullo modo refert, aut de eo mentionem facit, explicans hujusmodi verba Symboli fidei in suo opusculo Doctrinæ Christianæ, quod conscripsit jussu Clementis VIII. quodque commendat Benedictus XIV. *Epist. de Doctr. Christ.* incip. *Etsi minime*, quæ est num. 18. inter ejus Constit. Select. par. 1. Cujus quidem opusculi laudati Cardinalis, quam sit gravis auctoritas videri potest apud P. Benedictum Plazza in Causa Immacul. Concept. actione 1. art. 2. testimon. 20. a n. 157.

His positis videtur, melius dici: quod Symbolum hodie recitetur in Missa ad majorem solemnitatem; & ita sentit Caval. *to.* 4. *c.* 1. *in d.* 1. *n.* 5. *fine*; licet to. 5. c. 12. n. 10. rejecta Innocentii opinione prædicta, dicat, ideo hodie Symbolum recitari, quia est festum Christi Domini, juxta generalem regulam, ex qua in festis Christi Domini recitatur Symbolum, in quo fit ejus mentio pluries. Porro ex Rubr. Miss. Symbolum conceditur in Missa ratione etiam magnæ solemnitatis; itaut illis etiam Sanctorum festis, quibus ratione qualitatis non competit *Credo*; hoc tamen donetur iisdem, si solemniter celebrentur.

Potest etiam dici, quod Symboli recitatio hodie dirigatur ad excitandam fidem erga Eucharistiam, cujus institutio in hac Missa recolitur. Denique aliqui tradunt, Symbolum in hodierna Missa, cœptum fuisse dici a solis Episcopis facientibus Chrisma; atque adeo recitari propter hodiernam confectionem Chrismatis. Vid. Caval. cit. n. 5.

Hodie Sacerdos consecrat duas hostias, & particulas pro Communione Cleri, & Populi, (prout exegerit Communicantium numerus) & pro Infirmis, quibus fortasse acciderit hoc triduo ministrandum esse Viaticum, ut infra dicetur; atque adeo eas habeat paratas, atque præsentes ad Offertorium. Nisi iis particulis opus non fuerit, eo quod jam habeantur consecratæ in Pyxide reservatæ, & in Tabernaculo repositæ. Prædictæ tamen duæ Hostiæ majores in hac Missa sunt consecrandæ. 139

Præfatio, *Communicantes; Hanc igitur: & qui pridie:* Propria diei præsentis accomodata mysteriis. Pax non datur in detestationem osculi Judæ. Durand. *in Ration. l.* 6. *c.* 72. *n.* 6. Hugo Victor. *de Special. Missar. observat. lib.* 3. *c.* 18. Joan. Beleth *de Divin. offic. c.* 96. Honor. *in Gemm. l.* 3. *cap.* 85. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 8. *n.* 4. & quia olim non dabatur in diebus luctus. Porro etsi hodiernus dies sit lætitiæ, ut hactenus insinuavimus ob institutionem Eucharistiæ, attamen est item mœroris, & luctus ob instantem Dominicam Passionem. Quapropter Ecclesia hodie inter significationes lætitiæ, & gaudii propter institutionem Eucharistiæ, miscet tristitiæ signa: inde etiam omis- 140

omissio Psalmi *Judica* ad confessionem, versiculi *Gloria Patri* ad Introitum, & *Lavabo*, & dic. Præfatio de Cruce. Nihilominus dicitur *Pax vobis* ab Episcopo etiam in hac Missa. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 8. *num.* 2. Item in tertio *Agnus Dei* dicitur *Dona nobis pacem*: nam Missale vult dici de more, quamvis pax non detur, ut jam monuimus. Gavant. l. cit. nu. 4. Caval. *tom.* 4. *c.* 1. *in d.* 1. *n.* 8. & similiter, quamvis pax non detur, *non propterea omittuntur tres consuetæ orationes ante Communionem Rubr. hic*: in quarum prima oratur pro Ecclesiæ pace.

141 Dicto *Agnus Dei*: mox Diaconus transit ad librum, & Subdiaconus ad dexteram Celebrantis, cui inservit pro cooperiendo, & detegendo Calice, quando opus est; in hac enim Missa, cum non detur pax, non est, cur Diaconus expectare debeat pro ea recipienda.

Ex duabus hostiis consecratis, unam Sacerdos sumit, alteram reservat pro die sequenti, in quo non conficitur Sacramentum: & quia pro Infirmis ad mortem Eucharistia semper debet haberi parata: C. *Presbytero* 93. *dist.* 3. *de Consecr.*, ideo reservat etiam aliquas particulas consecratas, si opus fuerit, pro infirmis. Rubr. Miss. hic: ex decreto Innocentii I. apud Joan. Beleth *de divin. offic. cap.* 99. *initio*. Durand. in Rat. *l.* 6. *c.* 75. *n.* 9. & Gavant. *l. cit. nu.* 5. Vid. dicenda sequent. fer. subs. 6. §. 4. *n.* 277. Sanguinem vero totum sumit, & nihil reservatur; tum quia periculum est, ne effundatur; tum quia significatur in Calice finis legis antiquæ: cum bibisset enim Christus in Cruce, dixit: *Consummatum est*: Joan. 19. 30. videlicet Testamentum vetus; ita Beleth cit. c. 99. Durand. cit. c. 75. n. 10. & Hugo Victor. *l.* 3. *de Special. Missar. observat. c.* 20.

Hausto a Sacerdote Christi Sanguine, Subdiaconus Palla tegit Calicem; cum Purificatio differenda sit post Communionem Cleri, illumque collocat versus cornu Evangelii super Corporale propter species vini consecrati, adhuc in ejus fundo reliquas. Tum Diaconus accedit ad dexteram Celebrantis cum debitis genuflexionibus. Interim Magister Cæremoniarum, vel aliquis ex Cappellanis assistentibus Calicem alterum præparatum cum Patena, & Palla, & parvo velo coloris albi accipit de Credentia, & defert ad Altare: in horum defectu ipse Subdiaconus prædicta defert cum debitis genuflexionibus unico genu in accessu, & recessu; defert autem sine velo superhumerali. Caval. tom. 4. c. 1. in d. 4. num. 2. 142

Delato Calice, & super Altare deposito, Diaconus eum accipit, discooperit, & ab eo Pallam, & Patenam aufert; quo facto, Celebrans cum Ministris genuflectit unico genu, & statim surgit; ac mox idem Celebrans alteram hostiam consecratam accipit reverenter manu dextera, eamque reponit in prædicto Calice; quem Diaconus sustinet ante ipsum, & postea eum collocat super Altare in medio Corporalis. Tum Celebrans iterum genuflectit, & statim surgit cum suis Ministris, & Diaconus accedens omnino ad Altaris medium, facit genuflexionem, & statim surgens, Calicem prius Palla cooperit, deinde Patena inversa, desuper expandit velum parvum album sericum, quod ad majorem cautelam

jam vitta serica albi coloris circumligat Calici; quem illico in medio Altaris collocat super Corporale prope Tabellam Secretarum. *Rubr. Miss. hic*. Gavant. *l. cit. n. 6.* Caval. *in cit. d. 4. n. 3. & in d. 6. n. 4.*

Fiunt autem hæc ad repræsentationem Sepulchri Domini. Enimvero Corpus Domini intus Calicem significat idem Corpus Dominicum intra Sepulchrum positum. Palla, qua tegitur Calix, significat lapidem ad ostium Monumenti. Patena ad tutelam Pallæ adhibetur, quasi sigillum indicet Pharisæorum, de quo Matth. 27. *Signantes lapidem cum Custodibus*. Acceleratur autem repræsentatio Sepulchri Domini, eo quod in Sabbato Sancto, cum anticipetur Missa Resurrectionis, quæ olim celebrabatur in nocte, ut in Sabbato Sancto dicemus: congruit etiam accelerari prædicta repræsentatio ejusdem Sepulturæ hac feria V. post Missam. Profecto quemadmodum scite animadvertit Caval. *tom. 4. c. 18. Comment. in decr. 10. num. 8.* Tempus a Missa hujus feriæ V. ad Missam subsequentis Sabbati ab Ecclesia speciatim destinatum est, ad lugendam Christi mortem, & propterea rite triduum ante Pascha dicitur *Triduum mortis Christi*: & Ecclesia ipsa tota occupatur in actionibus plenis mysteriis, quæ ad Christi passionem, mortem, & sepulturam referuntur; licet in iis peragendis rigorose non servet tempus, seu horam, in qua evenere, & fortasse nec successionem; sed quasi totum prædictum tempus foret una, & eadem dies, in qua omnia contigere, promiscue mysteria recolit; quemadmodum evidenter constat ex Auctorum expositionibus: unde ad finem ex. gr. Missæ feriæ V. Christum medio funere, quasi ducit ad Sepulchrum, cum tamen ipse in sequenti feria sexta mortuus fuerit; licet improprie Sepulchrum Domini hoc appellari, dicat Gavantus *l. cit. litt. a.* Vid. dicenda subs. 5. n. 157. Præparato Calice prædicto, deinde fit communio Cleri.

§. V.

De Communione Cleri, quæ hodie fit in Missa solemni.

In Ordine Romano antiquo *tit. de Offic. divin. a Cœna Domini*, præ- 143
scribitur, ut feria V. Cœnæ Domini *Pontifex veniens ad Altare, dividat oblatas ad frangendum, & communicet omnis populus ordine suo . . . fractis autem oblatis, communicent Presbyteri primo, postea Diaconi, & cæteri omnes*. Soter Pontifex, qui sedit ann. 175. præscripsisse, dicitur, ut omnes communicarent in die Cœnæ Domini, seu hac feria V. majoris hebdomadæ, uti habetur *C. in Cœna Domini 17. dist. 2. de Consecr.* Quam Communionem videtur, D. Thomas a Paschali distinguere, ut observat Suarez *to. 3. in 3. par. disp. 10. Sect. 2.* post initium.

Quo ad præsentem vero attinet disciplinam, ex decreto S. C. R. 27. Septembr. 1608. *in Civitaten.* apud Caval. *to. 4. c. 1. d. 3.* statutum est, quod *Omnes de Clero*, (Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarum, & Conventualium,) *etiam Canonici Eucharistiam sumant de manu Celebrantis in feria V. in Cœna Domini*. Eadem Cleri Communio præcipitur in Cæremoniali Episcoporum inferius allegando.

Si festum S. Joseph; vel SS. An- 144
nun-

nunciationis inciderit in hanc feriam V. majoris hebdomadæ: quamvis provideri debeat de aliis Missis celebrandis ad commodum fidelium pro adimplemento præcepti; ut alibi dictum est ex Decretis S. C. monetur tamen in iisdem: *Ne propterea antiquus mos Communionis Cleri in Missa solemni ejus diei, quo Ecclesia SS. Eucharistiæ Sacramenti institutionem, & memoriam recolit, summa religione hactenus observatus, ullo modo omittatur*. S. R. C. 13. Septembr. 1692. & habetur in Bullar. particular. Innocentii XII. & 11. Januarii 1693. & 12. Septembr. 1716. approbante Clemente XI. 27. ejusdem in ejus Bullar. particular. par. 3. apud Caval. *to.* 2. c. 15. *decr.* 9. 10., & 11. Idipsum esse servandum, si alicubi simile aliud de præcepto festum occurrat, recte docent Auctores. Vid. Caval. *in cit. d.* 10. & Luc. Ferrar. *in sua Biblioth. tom.* 6. *V. Resolut. S.S. C.C. in indic. decret.* ex Pittonio n. 336. edit. 3. Bonon.

Sed quid? si ob Sacerdotum paucitatem, dum sufficiens fit privatarum Missarum provisio, vel nullus, vel fere nullus de Clero remaneat, qui in Missa solemni communionem assumere valeat? In hoc casu dicendum est cum Caval. in cit. d. 10. n. 3. Cleri communionem, quantum fieri potest, retinendam esse, licet unus dumtaxat, vel alter supersit, qui de manu Celebrantis sumere possit Eucharistiam: quod si Sacerdotes omnes Missæ Sacrificium peregissent, cæteros de Clero, si qui sunt, debere Communionem percipere: & forsan ad hanc sanctam consuetudinem retinendam, & servandam, aliquid de majori commodo Populi demi posse; pauciores, dummodo absolute, & respective sufficientes Missas designando privatas. Quod si fidelium competens commodum exposceret Missas omnium Sacerdotum, qui adsunt in loco, nec alii forent de Clero, qui Communionem prædictam sumere possent: eo in casu posthabita Cleri Communione, præstat provideri populo ad satisfactionem obligationis gravioris de auscultanda Missa. Profecto Clausulæ *nullo modo*: *nullatenus*: & similes in allegatis, similibusque statutis positæ, etsi universales negativæ sint, & prohibitivæ; nihilominus, ut animadvertit Caval. l. cit. a morali impossibilitate limitationem utique recipere possunt.

Et sane Sacræ Congreg. allegata Decreta, seu declarationes non obligant sub gravi, licet maxime oporteat revereri, & deceat observari. Quintanadvennas *tr.* 1. *Singularium tr.* 4. *de Eucharistia, singular.* 5. *n.* 4. Et quamvis etiam Soter Pontifex, ut supra notavimus, statuisse dicatur, quod singuli quoque fideles Eucharistiam sumerent in die Cœnæ Domini: nunc temporis autem nulla, etiam pro Clericis, est obligatio gravis ad hujusmodi Communionem. Quintanadvennas *l. cit. n.* 5. Caval. *to.* 2. *c.* 13. *in d.* 9. *num.* 10. & *in d.* 10. *n.* 3. Sed ea tantum exigitur ad quamdam repræsentationem mox indicandam, & ad satis congruentem devotionem ostendendam. Nota tamen ex Caval. non esse hoc intelligendum de Prælatis quibus spectat curare, ut hæc solemnis hodierna Communio fiat a Clero; sed nec de ipso Clero in communi: Porro hæc habet Caval. *tom.* 4. *cap.* 1. *in d.* 3. *n.* 5. *Benedictus XIV. to.* 2. *notific.* 18. *ex can. In Cœna Domini de consecr. dist.* 2. *præceptum prædictæ Communionis* 145

nis antiquitus rigorosum fuisse, *probat*, *& commune etiam populo : nunc neque Clerum Cathedralium*, *& Collegiatarum in particulari sub gravi ad Communionem Auctores obligant*, *exponentes decreta*, *quæ iisdem Communionem injungunt de debito decentiæ*, *& honestatis*. *Non sic est de Communione in Communi*, *cujus obligatio*, *si rationabilis desit omittendi causa*, *ita Cathedrales*, *Collegiatas*, *& Conventuales afficit Ecclesias*, *ut*, *si prætermittatur*, *gravioris quidem culpæ reus fiat Prælatus*, *cui specialiter commissa est cura communitatis ; sed non propterea a gravi culpa reliqui excusantur de Clero*, *ad quorum singulos*, *utpote Communitatem constituentes*, *deficiente cura Prælati*, *devolvuntur obligationes*, *quæ Communitati collective insunt*. Hæc Caval.

146 *Fer. V. in Cœna Domini Episcopus debet per seipsum ministrare Eucharistiam Canonicis*, *& Clericis*, *numquam vero debet illam ministrare Diaconus*, *vel unus ex Assistentibus*. S. R. C. 8. Augusti 1643. in *Majoricana*. Apud Caval. *tom.* 4. *c.* 1. *d.* 4. Et similiter in quibuslibet Ecclesiis, in quibus hujusmodi solemnis communio celebretur, quantum fieri potest, debet illam ministrare Sacerdos celebrans loci Superior, ut cum Bauldr. monet Caval. l. cit. nu. 1. Et vero hodierna solemnis Communio Cleri in Missa unica solemni fit maxime propter repræseatationem Christi Domini, qui hodie primam Missam solus celebravit, & Apostolos communicavit: in hujus quippe facti memoriam solus primarius Sacerdos hodie celebrat, & reliquis distribuit Sacramentum. Ad quod etiam factum Domini hodie repræsentandum expressius in nonnullis olim Ecclesiis licuit communicare post sumptam Cœnam: *post Agnum typicum*, *expletis epulis*, *Corpus Dominicum datum Discipulis*. D. Thom. in hym. festi SS. Corpor. Christi. Vid. Aug. Epist. 18. ad Januar. cap. 7. Ideo in C. *Sacramenta Altaris*. 48. *dist.* 1. *de Consecr. dicitur : Sacramenta Altaris nonnisi a jejunis hominibus celebrentur*, *excepto uno die anniversario*, *quo Cœna Domini celebratur*. Quæ tamen consuetudo est penitus abrogata, & omnino interdicta. Videatur D. Thomas 3. *par. qu.* 80. *art.* 8. *ad* 3. Suar. *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 68. *sect.* 3. *circa medium*. Walafrid. *de reb. Eccl. c.* 19. *&* 20.

Græci putarunt, Eucharistiam habere majorem vim die Jovis Sancto; quam aliis diebus, atque adeo videntur existimasse, ideo hodiernam solemnem Communionem fuisse introductam. Sed illa Græcorum opinio repugnat Concilio Florentino in decr. de Unione Græcorum : ut animadvertit La Croix *lib.* 6. *par.* 1. *de Euchar. qu.* 74. *n.* 410.

Celebrata Missa solemni, & reposito Corpore Christi in Sepulchro : 147
non esse amplius ministrandam Communionem, nisi ratione Viatici : ex Rubr. Miss. hod. de reservandis particulis consecratis pro Infirmis, seu ratione Viatici : arguit Caval. *tom.* 4. *c.* 4. *in d.* 3. *n.* 3. Rationes quidem congruæ, quæ militant pro sequenti fer. VI. Parasc. quasque assignabimus ibi n. 287. faciunt etiam pro hac die Cœnæ Domini a tempore prædicto. In eo autem casu administrationis Viatici videantur dicenda sequenti fer. VI. subsect. 6. num. 273.

§. VI.

§. VI.

Quomodo parati accedere debeant Sacerdotes communicantes de manu alterius?

148 QUONIAM hodierna præfata solemnis Communio a Sacerdotibus maxime est celebranda juxta hactenus dicta, atque adeo debent hodie Sacerdotes Eucharistiam sumere per manus alterius, more Laicorum: opportunum est hic adnotare, statutum esse ratione Dignitatis Sacerdotalis, ut Sacerdotes more Laicorum communicantes non accedant, nisi aliquo saltem modo parati Sacerdotaliter. Nimirum Sacerdotes Sæculares communicent cum Cotta, & Stola a collo pendenti. Sacerdotes Regulares debent etiam communicare cum Stola, quam possunt deferre vel ante pectus, vel a collo pendentem. Porro Caval. *tom.* 4. *cap.* 1. *in d.* 5. *n.* 4. de solis Sacerdotibus Regularibus interpretatur sequens Decretum Sacr. Congreg. *Sacerdotes in die Cœnæ Domini, SS. Christi Corpus sumpturi, possunt deferre stolam, vel ante pectus, vel a collo pendentem.* S.R.C. 30. Septembr. 1679. in una *Cappuccinor.* De Sacerdotibus, inquam, tantummodo Regularibus interpretatur Caval. Decretum hujusmodi, utpote quod processit in una Cappuccinorum, qui supra suum sacrum habitum Cottam non induunt; nec carent fune habitus, per quem Stolam accommodent in modum Crucis. Idipsum autem, vult, esse dicendam de reliquis Regularibus, qui ex habitu habent cingulum, quo prædicto modo Stolam accommodent. Nihilominus eidem nu. 5. videtur laudabilius, ipsos etiam Regulares deferre Stolam a collo pendentem, quemadmodum in quibuslibet Communionibus debet, inquit, a Sæculari Clero deferri. Contra vero alii, ut patebit ex infra dicendis, a Sacerdotibus etiam Sæcularibus deferendam esse Stolam in modum Crucis, contendunt disponi in Concilio Bracharensi mox allegando. Verum Sacerdotes etiam Sæculares posse deferre Stolam a collo pendentem, constat ex Cæremoniali Episcoporum, cujus verba recitabimus infra.

Non putet autem quis, relictum esse arbitrio Sacerdotum, ad communicandum accedere cum Stola, vel sine illa, ex eo quod in allegato Decreto fuerit dictum: *possunt* deferre Stolam. Enimvero verbum *possunt* non refertur simpliciter ad delationem, sive usum Stolæ, sed respicit modum jam explicatum, quo Sacerdotes communicantes more Laico, possunt deferre Stolam, quam deferre debent.

Porro consuetudo deferendi Stolam Sacerdotes communicantes per manus alterius, esse ex decreto Sanctorum Patrum, dicitur in Regula S. Benedicti cap. 38. n. 4. ubi sic: *Cum autem Sacerdotes, qui propter infirmitatem, aut in die Dominicæ Cœnæ, aut ex aliqua causa non celebrant, communicare contigerit, juxta decretum Sanctorum Patrum Stolam semper super humeros habeant.* Rursus ex Concilio Bracharensi III. c. 3. & habetur *C. Ecclesiastica.* 9. dist. 23. *Modis omnibus convenit, ut quod quisque percepit in conservatione honoris, hoc retineat & in oblatione, vel perceptione suæ salutis; scilicet ut, cum Sacerdos ad solemnia Missarum accedit, aut per se Deo Sacrificium oblaturus, aut Sacramentum Corporis, & Sangui-*

nis Domini nostri Jesu Christi sumpturus, non aliter accedat, quam Orario, utrosque humeros circumseptus, sicut & tempore ordinationis suæ dignoscitur. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ subjaceat. Orarium idem ac Stola. V. Bened. XIV. de Miss. sect. 1. c. 4. Deinde Rituale Romanum Pauli V. tit. de ordine ministrandi Sacram Communionem, sic habet; *Sacerdotes vero cum Stola communicent.* Denique Cæremoniale Episcoporum Clementis VIII. Innocentii X. ac Benedicti XIII. auctoritate probatum l. 2. c 23. ubi de hodierna Missa, & Communione ita disponit: *Deinde antequam se purificet* (Episcopus Celebrans,) *communicat primum Diaconum, & Subdiaconum, deinde omnes Canonicos paratos, & alias Sacerdotes de Ecclesia, qui Stolam a collo pendentem super Cottam habere debent, & denique omnes de Clero.*

149 Qu. I. An hæc obligatio sit gravis?

℞. Doctores communissime docent: hujusmodi legem non obligare sub gravi: cum non agatur de Sacerdote Sacrificante, aut munus suum solemniter exercente, sed communicante instar Laici de manu alterius. Vid. Caval. *to.* 4. *c.* 1. *in d.* 5. *n.* 2.

Auctoritatem vero Concilii Bracharensis est qui rejiciat dicendo: canonem illum non obligare Ecclesiam universam cum non sit Concilii OEcumenici. Alii tradunt, illum Canonem quoad culpæ obligationem saltem gravem esse abrogatum.

Alii denique allegati Concilii legem hujusmodi interpretati sunt de Sacerdote solum communicante in Sacrificio Missæ, quod celebrat, attamen Glossa, & Doctores communissime allegatum textum intelligunt de Communione etiam extra Sacrificium. Quod videtur magis consentaneum illi disjunctivæ locutioni, qua Concilium utitur; ut recte observat Suarez l. infr. cit. Nihilominus Doctores, ut supra dictum est, communissime docent, hujusmodi legem non obligare sub gravi, secluso contemptu. Etsi enim ita quidem obligare videatur, cum transgressor præcipiatur puniri pœna excommunicationis, ad quam incurrendam requiritur mortale peccatum: nihilominus reipsa non obligat sub mortali, quia res non est admodum gravis, nec communi usu videtur eo sensu recepta; cujus signum est, quod, licet interdum omittatur, numquam vero ob hanc causam Sacerdos ab Episcopo puniatur, nec scandalum inde soleat oriri; ita Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 68. *Sect.* 1. Franciscus de Lugo *de Sacram. l.* 4. *de Euchar. cap.* 12. *qu.* 3. *n.* 17. Bonac. *de Sacram. Euchar. disp.* 4. *qu.* 6. *pu.* 2. *n.* 2. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 8. *ubi de fer. V. in Cœna Domini n.* 7. *fine, & alii.* Et de ipsa praxi Suarez loc. cit. testatur, viros, etiam timoratos solere omittere facile, quando commode servari non potest; unde significat, etiam a veniali posse excusari in hujusmodi casu. Ad hæc recte docet Escobar, cui consentit La-Croix *lib.* 6. *part.* 1. *de Euchar. qu.* 107. *§.* 6. *num.* 556. quod ubi viget consuetudo, ut Sacerdotes laice communicantes deferant Stolam, servari debeat sub veniali, quæ quidem consuetudo viget in nostra Sicilia.

Prædicta docent Auctores, nullam distinctionem facientes inter communionem solemnem, & non solemnem; dissentit tamen Caval. *tom.* 4. *c.* 1.

c. 1. *in d.* 5. *n.* 2. putans, licentiam non deferendi Stolam posse usurpari a Sacerdotibus privatim, & extra functiones solemnes communicantibus; secus vero communicantibus in functionibus solemnibus, & in Communionibus generalibus, quæ sint de antiqua Ecclesiæ disciplina, semperque custodita consuetudine, & de Rubricarum mandato, cujusmodi est hodierna Communio Cleri in hac Missa solemni, cujus præceptum, non tam Clerum afficit, quam ipsam communitatem, cujus transgressores non tam facile excusari debent; ita ille. Verum, ut dixi, Auctores distinctionem hujusmodi non habent, sed simpliciter, & absolute loquuntur. Cæterum etiam pro Communionibus solemnibus consuetudo poterit esse hujusmodi legis interpres.

150 Qu. II. An sit similis obligatio deferendi Cottam?

℞. Cæremoniale Episcoporum, in quo præter Stolam exigitur delatio Cottæ a Sacerdotibus more Laico communicantibus: eodem modo loquitur de Cotta, ac de Stola, ut constat ex verbis superius allegatis: unde videtur similis obligatio. Stolam super Cottam assignat Sacerdotibus hodie communicantibus in Missa solemni Meratus part. 4. tit. 8. n. 7. Pro obligatione deferendi Cottam, allegatur item Andreas Piscara, & Gavantus a Francisco de Lugo l. cit. n. 17. *Caval. l. cit. nu.* 5. concedit quidem Regulares non teneri communicare cum Cotta, sed tantum cum Stola, sive in privatis, sive etiam in solemnibus communionibus. De Sacerdotibus autem Sæcularibus vult non esse dubium, eos teneri accedere cum Cotta præter Stolam in Communionibus solemnibus, quibus ut minimum adaptanda est, inquit, lex Cæremonialis Episcoporum: secus tamen forsitan esse de Communionibus privatis, quibus convenire videtur lex Ritualis, quod solius Stolæ meminit; ita ille. Verum etiam hic inspicienda, ac servanda est consuetudo optima legum interpres. Franciscus De-Lugo l. cit. testatur quidem superpelliceum, seu prædictam Cottam solere a viris etiam timoratis omitti.

Qu. III. De Diaconis, & Subdiaconis, an scilicet hi Manipulum, illi Stolam deferre debeant sua ipsorum insignia? 151

℞. Nonnulli de solis Diaconis sermonem habentes, eos volunt, debere etiam ad communicandum accedere cum Stola, sed a dextero ad sinistrum humerum fluentem, quemadmodum alias solent, quando ministerium suum exercent: ob rationem assignatam a Concilio Toletano IV. c. 39. videlicet: *Unum Orarium* (hoc est Stolam. Vide Merat. to. 1. part. 2. 2. tit. 1. n. 29.) *oportet Levitam gestare sinistro humero, propter quod orat, idest prædicat; dexteram autem partem oportet habere liberam, ut expeditus ad ministerium Sacerdotale discurrat.* Cujus rationis meminit etiam Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 82. *sect.* 2. *ante medium.*

Contradicit Caval. *tom.* 4. *c.* 1. *in d.* 5. *num.* 6. ubi hæc habet: *Notatu dignum apparet, quod documenta quæque, per quæ communicantibus delatio Stolæ præcipitur, dicerte adeo de solis Sacerdotibus loquuntur, ut non leve inde deducatur argumentum pro Diaconorum deobligatione ad communicandum cum Stola transversa, quidquid nonnulli scripserint. Sane laudatum Cæremoniale, dum Sacerdotibus imposito onere*

communicandi cum Stola: & alios Sacerdotes, qui Stolam a collo pendentem supra Cottam habere debeat: *indiscriminatim subdit*: Et denique omnes de Clero: *Diaconos, quos probe noscit, reliquis de Clero, qui sine Stola communicant, aggregare, videtur. Sacerdotalis dignitas adeo supereminet Diaconalem, ut per hoc, quod illa significari debeat per Stolam, quæ & signum auctoritatis ejusdem super verum Christi Corpus conficiendum, inepte admodum quid simile inferretur in favorem Diaconalis, quæ nullam auctoritatem habet, ad conficiendum Christi Corpus, sed duntaxat ad hoc ministrandum in casu, tamen solius necessitatis, & ex commissione Sacerdotis*. Hæc Caval. Benedictus XIV. tom. 1. Notific. 38. n. 2. scribit: in hodierna Communione Diaconos a dextero ad sinistrum humerum fluentem Stolam deferre, Gavantum tradere in Rubr. Miss. par. 4. tit. 7. nu. 7. Venet. impress. an. 1690. pag. 181. Verum in Edit. Venet. ann. 1769. qua ego utor, id non habet loco allegato; & ea praxis, quod sciam, non adest in nostra Sicilia.

152 Qu. IV. An Sacerdotes communicantes adhibere debeant Stolam ejusdem coloris, qui præscribitur ministrantibus Communionem?

℞. Affirmat Cavalerius l. cit. n.7. atque adeo communicantium color Stolæ occurrenti debet esse conformis officio; etsi plerique velint, in administranda Communione extra Missam adhiberi semper posse Stolam coloris albi; atque adeo & in ejusdem receptione; vide dicta tract. 1. 2. Novembr. nu. 69. Quod si Communio fiat intra Missam, & hæc ab Officio in colore discordet: ad uniformitatem congruum erit, ex eodem Cavalerio, colorem Missæ prosequi: nisi de *Requiem* esset; quo in casu erit in usu color ab occurrenti officio requisitus: nisi rursus & hoc colorem exigat violaceum; quo item in casu potius adhiberem colorem album, conformiter ad ea, quæ dixi in Novembri l. cit. In hac autem feria V. adhibenda est Stola coloris albi: eo enim colore Ecclesia utitur in hac Missa. Cæterum non credimus, a suscipientibus Sacerdotibus exigi prædictum determinatum Stolæ colorem cum eodem rigore, quo exigi reputatur a ministrantibus. Quapropter, si ob multitudinem communicantium, vel Ecclesiæ inopiam, aut aliunde non poterit facile haberi Stola coloris per se competentis, ut accidere solet in hac feria V. Cœnæ Domini, in qua plures Sacerdotes simul communicant per manus unius solemniter celebrantis: non est faciendus scrupulus; & quidem non videmus in hac feria V. Sacerdotes communicantes solicitos de Stolæ colore; sed utuntur Stolis albis vel rubeis, aut diversi coloris. Nihilominus non convenit adhibere Stolam coloris violacei, multoque minus convenit coloris nigri; ut innuimus; vide rursus dicta 2. Novemb. l. cit.

§. VII.

De Ritu ministrandi Communionem solemni Feria V. Cœnæ Domini.

PRÆPARATO per Diaconum Calice pro Sepulchro Domini modo §. 4. explicato, eoque, uti ibi diximus, collocato supra Corporale, prope Secretarum tabellam, idem Diaconus accipit Pyxidem cum particulis consecratis, eamque ponit in me- 153

dio

dio Altaris super Corporale, ante prædictum Calicem, ac detegit eam cum genuflexione ante, & post. Dum autem hæc fiunt a Diacono, Celebrans, & Subdiaconus manent genuflexi in cornu Evangelii, & interim a Choro cantatur *Communio*.

Diaconus aperta Pyxide, & facta genuflexione descendit in planum per gradus laterales ad cornu Epistolæ; & Celebrans cum Subdiacono vadit ad Altare, ubi facta genuflexione in medio, retrahit se Celebrans aliquantulum ad cornu Evangelii, versa facie quasi ad cornu Epistolæ, & post eum simili modo stat Subdiaconus. Tunc, & non prius, Diaconus in cornu Epistolæ stans profunde inclinatus versus Celebrantem, manibus junctis, dicit alta voce, vel in cantu *Confiteor*: ob rationem quam insinuabimus subsect. 9.

Recitata a Diacono prædicta formula Confessionis, Celebrans adhuc stans in loco suo, modo prædicto, dat communicaturis absolutionem cæremonialem, juxta morem dicens intelligibili voce: *Misereatur* &c. faciens supra communicaturos signum Crucis, ut moris est. Cui Diaconus adhuc inclinatus respondet *Amen*. Quo facto, Diaconus genuflectit, & mox ascendit ad secundum Altaris gradum ex parte Epistolæ, & genuflectit in suppedaneo, una cum Subdiacono, qui pariter facta genuflexione, descendit ad secundum Altaris gradum ex parte Evangelii, & genuflectit in suppedaneo, communionem expectans. Interim duo Acolythi extendunt linteum, quod genuflexi sustinent ante Communicandos hinc inde ambabus manibus per quatuor angulos ipsius lintei, quousque completa fuerit Sacra Communio.

Celebrans, data ut supra absolutione, convertit se ad Altaris medium, ibi genuflectit unico genu, deinde accipit Pyxidem, & particulam extrahens, tenensque de more, conversus ad Communicandos dicit: *Ecce Agnus Dei &c.* Communicat primo Diaconum, postea Subdiaconum, aliosque Ministros paratos, deinde Sacerdotes reliquos, postea cæteros Clericos, denique Populum. Ex Concilio autem Toletano IV. c. 17. apud Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 2. *tit.* 10. *n.* 9. *litt. e. & par.* 4. *tit.* 8. *nu.* 7. fine, populus communicat extra Chorum, seu Præsbyterium, Sacerdotes vero, & Levitæ, seu Diaconi, & Subdiaconi communicant ante Altare, seu ad gradus Altaris, similiter reliqui simplices Clerici. Vid. Caval. *tom.* 4. *c.* 4. *in d.* 13. *n.* 24. & 25. ex quo tamen n. 26. intra Præsbyterium ad gradus Altaris, vel intra sepimentum admittuntur ad communicandum, etiam Reges, aliique Principes, vel Magistratus. Quonam autem ordine, & loco antiquitus fideles communicarent? indicat Meratus *to.* 1. *par.* 2. *tit.* 10. *n.* 25. prope finem; de disciplina vero usque præsenti fusius agit a n. 51. Omnes communicant genuflexi præmissis debitis reverentiis in accessu, & recessu.

Diaconus, & Subdiaconus, sumpta Communione, se purificant ex Calice continente vinum, super credentiam præparato, & per manum Sacristæ, vel Cæremoniarii, aut alterius sibi porrecto, una cum mappula, ad os tergendum. Ut se purificarunt, transeant, juxta Cæremoniale Episcoporum, ad latera Episcopi Celebrantis, (V. sup. n. 46.) sacram Communionem ministrantis, ad cu- 154

jus

jus dexteram stet Diaconus cum particulis consecratis, & ad sinistram Subdiaconus cum Patena de ipso Calice Missæ sublata, quam supponit mento communicantium; quod fit ratione majestatis Episcopi administrantis Communionem.

Ubi autem non celebrat Episcopus, Subdiaconus sumpta, ut supra, purificatione, sistet se ad sinistram Celebrantis, manibus junctis; nec patenam supponet communicantium mento; quod si Communio ministretur solemniter a Celebrante, qui sit in Dignitate constitutus, tunc locum habet sequens declaratio S. C. *Patenæ suppositio per Sacerdotem Cotta indutum in Communione generali, quæ per Dignitates agitur, licita est*. S. R. C. 3. Septembr. 1661. in *Andrien.* apud Caval. *tom.* 4. *cap.* 4. *d.* 8. Diaconus in cornu Epistolæ purificationem cum Calice ministrabit Sacerdotibus, mantile suppeditante aliquo Acolytho; Clericis vero purificationem cum mantili ministrabit aliquis Acolythus in vase altero; sicut & laicis ad Altaris cancellos, ad quos descendit Celebrans, ad eos communicandos, & interim Diaconus inservit Celebranti ad ejus dexteram junctis manibus, & Pyxidem non tenebit. Ex Clero a Communione non surget unus prius, quam communicaverit alter, & unusquisque discedet per latus sinistrum Celebrantis ad cornu Epistolæ, ubi, ut supra, accipiunt purificationem; quæ tamen non ubique est in usu.

155 Expleta Communione, Sacerdos reportat Pyxidem ad Altare, & sine genuflexione eam collocat super Corporale, & mox una cum Subdiacono facta genuflexione unico genu, pergit ad secundum Altaris gradum, parumper ex parte Evangelii, & ibi manent genuflexi in suppedaneo, dum Diaconus Pyxidem obserat in Tabernaculo, & Calicem, in quo est SS. Sacramentum, collocet in Altaris medio super Corporale. Postea ascendit Sacerdos ad Altaris medium, genuflectit unico genu cum Sacris Ministris, & perficitur reliquum, quod superest Missæ.

§. VIII.

De ultima parte Missæ solemnis.

CELEBRANS itaque facta genuflexione prædicta, surgens accipit Missæ Calicem, quem porrigit Subdiacono pro accipienda purificatione, & reliquum totum Missæ peragit cum genuflexionibus, ritibus, & cæremoniis, quæ servantur in Missa, quæ celebratur coram SS. Sacramento. Caval. *to.* 4. *c.* 1. *in d.* 1. *n.* 9. de quibus agemus in Appendice ad calcem Diarii c. 3. art. 5. a n. 27. & sic Celebrans genuflectit, quandocumque accedit, vel recedit e medio Altaris, vel transit ante Sacramentum in Calice reservatum: genuflectit quidem ob reverentiam Sacramenti, licet in Calice lateat, & sub velo; quod in simili casu alias est observandum, ut docet Gavantus hic *litt. d. & ex decr.* S. C. R. 1753. docebimus l. cit. n. 39. Ob eamdem rationem Sacerdos cum dicere debet *Dominus vobiscum*, non vertit se ad populum in medio Altaris, ne terga vertat Sacramento, sed a latere Evangelii; & in fine dat benedictionem vertens se sicut prius, hoc est in latere Evangelii, & post benedictionem non perficit circulum. Videantur dicta loc. cit. art. 5. Eadem observent Mi- 156

Ministri, & ad ea, quæ majoris sunt reverentiæ, his diebus, erga Christum Dominum a Judæis derisum, diligentius oportet advertere. Gavant. l. cit. litt. e. Legitur Evangelium Sancti Joannis, in cujus initio Sacerdos non signat Altare; quia ibi est Auctor omnis benedictionis; sed Tabellam Evangelii prædicti, vel seipsum tantum. Ad ea verba: *Et Verbum Caro factum est*: genuflectit Celebrans cum Ministris, de more unico genu, sed aliquantulum versus Sacramentum; licet aliqui velint, genuflectendum esse de more, versus cornu Evangelii, vide dicenda cit. art. 5. n. 33.

Post Missam proceditur statim ad functionem reservationis SS. Corporis Christi in Sepulchro.

SUBSECTIO V.

De Reservatione SS. Corporis Domini in Sepulchro.

157 ABSOLUTA Missa solemni, Celebrans cum suis Ministris genuflectit unico genu sine ulla capitis inclinatione ad Altaris medium, deinde unus post alium, præcedente Subdiacono, & sequente Diacono, per gradus laterales cornu Epistolæ descendit in planum, ubi retro Altare, vel ad Credentiam omnes deponunt Manipulos, & Celebrans deposita Casula, induit se Pluviali albo. Alter item Subdiaconus fit paratus cum Tunicella alba sine manipulo, Crucem in Processione laturus velatam velo violaceo. Caval. *to.* 4. c. 1. *in d.* 10. *n.* 6. qui c. 19. n. 10. fine ex quodam decreto S. C. R. quod dabimus fer. 5. post Dom. I. Pentec. arguit, perperam agere Regulares illos, qui in fer. V. aut VI. majoris hebdomadæ Fratres laicos Subdiaconali veste induunt pro deferenda processionali Cruce. Interim in Altari Sepulchri accenduntur luminaria, & explicatur Corporale in medio ejusdem. Porro locus Sepulchri debet esse intra Ecclesiam, & distinctus ab Altari, in quo celebrata est Missa solemnis: ita Rubrica: *Hodie paretur locus aptus in aliqua Cappella Ecclesiæ, vel Altari, & decenter quoad fieri potest, ornetur cum velis, & luminibus*. Poterit quidem Altare effingi ad hujusmodi finem in Ecclesiis, in quibus unicum Altare habeatur, vel si cætera Altaria ad rem sint minus accommoda. Altaris hujus pallium erit album, & locus ipse una cum Altari solemniter est ornandus: quare flores, aliæque res ad splendorem ducentes apponi poterunt, non tamen Reliquiæ, & Sanctorum Imagines. Caval. *to.* 4. c. 1. *in d.* 6. *fine*. Pluribus splendeat Altare luminibus ex cera alba, sed aliqua ex oleo poterunt adhiberi. Parietes proximos ornare decet cortinis regiis, & aulæis, numquam vero pannis nigris, aut violaceis indicantibus luctum; etsi enim per quamdam repræsentationem Sepulchrum Christi appelletur, gloriosum tamen esse debet, quemadmodum fuit verum Corporis Christi Sepulchrum, juxta vaticinium Isaiæ cap. 11. 10. *Et erit Sepulchrum ejus gloriosum*. Dum in Altari Sepulchri accenduntur luminaria, & Ministri parantur ad processionem, in Choro distribuuntur Clero, & accenduntur candelæ ceræ albæ, accenduntur itidem intortitia pro Processione.

Celebrans ut supra paratus mox incedit per planum, manibus junctis, 158

& nu-

& nudo capite, medius inter Sacros Ministros tenentes hinc, & illinc de more Pluvialis fimbrias; & accedit ad medium Altaris, ubi omnes utroque genu procumbunt in plana terra, & profunde se inclinant, postea surgunt, & genuflectunt super infimum Altaris gradum, & ibi paulum per orant.

Alter Subdiaconus Cruciferarius, ut supra paratus, Crucem accipit, & medius inter duos Ceroferarios cum candelabris ardentibus, se constituit in plano ante Altaris medium, ibique stat facie versa ad Altare ipsum, nec genuflexionem ullam, vel reverentiam faciunt; succedunt portantes funalia hinc inde, qui una cum sustinentibus, seu ferentibus Baldachinum, se constituunt ante Presbyterii fores.

Dum a Celebrante, & Ministris fit brevis oratio ut supra, accedunt cum debitis genuflexionibus duo thuriferarii, & Celebrans surgit cum Ministris sacris, & nulla genuflexione facta SS. Sacramento, stans, ministrante Diacono sine osculis, imponit incensum absque benedictione in thuribulo primi thuriferarii, qui paululum recedit, cedens locum secundo thuriferario, in cujus thuribulo thus pariter imponit Celebrans ex priori navicula, quam propterea Diaconus apud se retinet. Hoc facto, secundus thuriferarius facta genuflexione accedit ad cornu Evangelii, ibique genuflexus in plano manet ad processionis initium. Tum primus thuriferarius genuflexionem faciens, accedit ad Diaconum, a quo recipit suam naviculam, & eidem porrigit thuribulum, quod a Diacono traditur Celebranti, qui genuflexus cum sacris Ministris sustinentibus Pluvialis fimbrias, praemissa profunda inclinatione, ter incensat Sacramentum, & repetita reverentia reddit thuribulum Diacono, & hic primo thuriferario, qui surgens, genuflexione facta, pergit ad cornu Epistolae, & ibi manet genuflexus e regione alterius thuriferarii, utroque interim abstinente ab incensatione Sacramenti.

Mox inchoatur processio, se vertentibus erga Ecclesiam Cruciferario, 159
& Ceroferariis nulla genuflexione, vel inclinatione praemissa, quos bini sequuntur alii de Clero cum candelis accensis, flectentes unicum genu, ut citius surgant; dum transeunt ante SS. Sacramentum; suo autem tempore succedunt portantes funalia hinc inde. Interim Diaconus imponit Celebrantis humeris velum oblongum coloris albi, quod firmat aciculis, vel vittis sericis, & quando processio ita progressa est, ut eamdem Sacerdos quasi ingredi debeat, Celebrans, & Ministri sacri se erigunt, & Altare ascendentes, idem Celebrans, & Subdiaconus genuflectunt in suppedaneo, Diaconus vero pergit usque ad Altare ipsum, in cujus medio genuflexione praemissa unico genu sine capitis inclinatione, ambabus manibus accipiens ipsum Calicem, hujus videlicet pedem cum sinistra, & nodum cum dextra, ac vertens se per latus suum sinistrum, seu per eam partem, quae respicit cornu Evangelii, se convertit ad Celebrantem, & stans tradit Calicem eidem Celebranti, ut supra genuflexo, qui, sinistra manu velo submissa, accipit Calicem per nodum, & ponit dexteram supra Calicem, super quam Diaconus extendit ambas extremitates veli humeralis, & mox in eodem loco genuflectit unico genu, Sacramentum ado-

adorans, & illico surgit, & accedit ad dexteram Celebrantis, ubi sine genuflexione mox accipit, & elevat partem anteriorem pluvialis, Subdiacono accipiente, ac elevante alteram, & continuo se erigente cum Celebrante, qui cum sacris Ministris ascendit suppedaneum, ubi ex parte Epistolæ cum Sacramento vertit se ad populum, & cum eo itidem ita se vertunt Ministri sacri, ut numquam respective relinquant dexteram, vel sinistram Celebrantis.

160 Statim ac Celebrans conversus est ad populum, Cantores intonant hymnum *Pange lingua :* & Sacerdos præcedentibus duobus Acolythis cum thuribulis effumantibus, comitatus a sacris Ministris sustinentibus, ut supra, Pluvialis fimbrias, discedit ab Altari, & supponit se Baldachino coloris albi. Descendit autem ab Altari sub Umbella coloris albi, vel saltem Baldachinum mediis hastis ex porrigitur usque ad Altare, ubi Presbyterium non est valde spatiosum: ne Sacramentum absque honorifico tegmine per tale spatium deferatur. Quando autem Celebrans in Altari cum Sacramento vertit se ad populum, Clerus per processionem genuflexus manet versa facie ad Altare, & ubi per Cantores intonatur, ut supra, hymnus, statim surgit, & præmissa genuflexione unico genu, graviter progrediens, prosequitur prædictum hymnum, neque primam ejusdem stropham genuflexus concinit. Thuriferarii vero antequam procedere incipiant, tempore congruo imponent incensum in thuribula, ut per processionem valeant effumigare; procedent autem ante Baldachinum inter deferentes funalia, & Sacramentum, illud continue incensantes usque ad locum præparatum, ubi pro crastino servandum est: scilicet, usque ad locum Sepulchri; unde quoties thuribula non amplius fumigant, eorumdem Acolythorum erit, novum thus in illa imponere. Sic autem incensabunt, ut qui est a latere dextero, manu sinistra, & qui est a latere sinistro, manu dextera alternatim thuribula moveant, tractibus tamen longioribus erga Sacramentum productis: sic enim & viam ei sternunt, & ipsum quoque vere incensant. Videri potest Decretum S. C. R. die 15. Septempr. 1742. editum in una Ordin. Eremit. Montis Coronæ, quod dabimus fer. V. post Dom. 1. Pentec. seu in festo Corporis Christi sect. 1. numer. 45. Baldachini hastam primam, quæ est ante Celebrantis dexteram, ferat dignior; secundus alteram, quæ prima est ante Celebrantis sinistram; tertius aliam, quæ immediate est sub prima a parte dextera; quartus aliam, quæ succedit primæ a parte sinistra; quintus tertiam hastam a parte dextera; sextus tertiam a parte sinistra; & sic deinceps, si Baldachinum alias hastas habeat. Ait Gavantus, convenire, ut hodie, & sequenti die ab Ecclesiasticis cum Pluvialibus deferantur hastæ; quod si desint Pluvialia, non ideo stolas assumant, Cottis tantum induti, ex Cæremon. Episcop. *lib.* 2. *c.* 25. *&* 26. Verum quoad sequentem diem de Pluvialibus ab Ecclesiasticis induendis in simili functione, quid ex Decret. S. C. R. sit statuendum? notabimus ibi n. 244. Eremitæ Camaldulenses Montis Coronæ videant sup. cit. decretum pro ipsis emanatum in hac processione servandum. Interea dum fit processio, cantatur hymnus *Pan-*

Pange lingua : cujus quælibet prima strropha intonanda est per Cantores, ut evitetur dissonantia in cantu; Sacerdos deferens Sacramentum non cantat, sed cum sacris Ministris præfatum hymnum, vel psalmos alternatim submissa voce recitat. Videri tamen possunt dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 3. n. 96. Interponitur pausa inter unam hymni strropham, & alteram, habita ratione longioris, vel brevioris viæ ad Altare Sepulchri, & eo tempore non pulsatur Crotalum, seu tabula, & instrumentum ligneum, ex Caval. *to.* 4. *c.* 1. *in d.* 1. *n.* 4. & in d. 6. sed usus habet pulsari, qui non videtur improbandus, si pulsetur dum fit pausa prædicta in cantu: præsefert enim pulsatio hujusmodi instrumenti, nescio quid lugubre, & excitat populum ad luctum, tristitiamque devotam, tempori congruam, rituique præsenti. Si antequam perveniatur ad locum Sepulchri cantetur in Processione ℣. *Tantum ergo Sacramentum:* omnes genuflectant versus SS. Sacramentum, solis exceptis Cruciferario, & Ceroferariis, qui stantes tunc se ad illud tantummodo vertunt; Celebrans vero cum Ministris, & ii, qui deferunt Baldachinum, sistant immoti. Cæterum satius est, (atque ita de more fit) repetere, quatenus opus sit, unam, vel alteram ex præcedentibus strrophis, & duas ultimas hymni supradicti reservare pro tempore repositionis.

161 *Processio SS. Sacramenti, quæ in fer. V. majoris hebdomadæ fit ad Sepulchrum, & a Sepulchro ad Altare feria VI. non debet fieri extra Ecclesiam.* S. Congreg. Episc. & Regul. 6. Augusti 1591. apud Caval. *to.* 4. *c.* 1. *d.* 6. & speciatim pro Regularibus adest alterum Decretum, ex quo absolute, & simpliciter : *Non possunt Regulares processiones facere extra Ecclesiam in fer. V. in Cœna Domini*. S. R. C. 11. Decembr. 1613. in *Aretina*, apud Caval. *to.* 4. *c.* 19. *n.* 1. *d.* 2.

Cum ad Sacellum Sepulchri processio devenerit, Cruciferarius, & Ceroferarii sistunt se e regione Sacelli, aliquantulum recedentes e medio, & Clerus dividitur in duas partes, & stat hinc inde facie ad invicem conversa, usque ad deventum Sacramenti, & tunc genuflectit utroque genu ante illud, & deinde manet genuflexus versus Sacellum. Thuriferarii, Ministri, & Celebrans cum Baldachino transeunt per medium Clerum, ut supra genuflexum, & ingrediuntur Sacellum, exceptis hastiferis, qui se sistunt ad januam, seu introitum ejusdem Sacelli; & deposito Baldachino, genuflexi manent utroque genu. Ad ingressum Sacramenti in Sacellum, præsto erit Umbella, & statim ac ingressum est, Cruciferarius, & Ceroferarii se collocabunt e regione Sacelli, in medio gyri, illum claudentes, & numquam genuflectent, neque quando pertransit Sacramentum; Ubi autem Sacellum foret spatiosum, & commodum, Clerus collocari posset, ac genuflectere intra ipsum Sacellum. Caval. *tom.* 4. *cap.* 1. *in d.* 7. *n.* 1. Celebrans cum Subdiacono se sistit in plano ante infimum Altaris gradum, Diaconus vero ascendit ad suppedaneum, ubi genuflexus versis renibus ad cornu Epistolæ, prius e Calice removet extremitates veli humeralis, & postea a Sacerdote stante recipit ipsum Calicem, quo accepto, ma-

manens genuflexus tantillum expectat, donec idem Celebrans, & Subdiaconus genuflexi in infimo Altaris gradu Sacramentum adorent cum profunda reverentia; qua facta, e Celebrantis humeris per aliquem Ministrum removetur velum humerale, & Diaconus mox surgit, & deponit Calicem *primo super Altare*: juxta Rubr. Miss. vel melius juxta Cæremon. Episcoporum, *deponet super Altari in loco præparato*: hoc est, in Sepulchro, seu Capsula præparata super Altare; quam tamen tunc non claudit, sed illico genuflectens unico genu, descendit, & genuflectit in infimo Altaris gradu ad dexteram Celebrantis, & statim Cantores intonant versum: *Tantum ergo*: si per viam non fuerit in Processione cantatus, alias versum: *O Salutaris Hostia*: Clero prosequente de more cætera, interim manentibus omnibus genuflexis per totam primam Stropham, post quam, seu dum cantari incipitur: *Genitori*: vel *Uni trinoque*: surgit Celebrans cum Ministris sacris, & imponit incensum in altero ex thuribulis sine benedictione, & ministrante Diacono sine osculis. Mox genuflectunt omnes, & Celebrans ter incensat Sacramentum, Ministris sacris elevantibus Pluvialis fimbrias, & una cum Celebrante se profunde inclinantibus ante, & post incensationem; qua absoluta, illico Diaconus ascendit Altare, etiamsi nondum expletus esset hymnus; genuflectit unico genu, accipit Calicem, & reponit in Capsula, quam clavi obserat, eamque removet; & quatenus Calix præcedenter positus fuerit in Capsula, hanc dumtaxat claudit. Caval. *in cit. d. 7. a n. 2.* Merat. *tom. 1. par. 4. tit. 8. n. 16.* Porro Calix cum Hostia reponitur in Capsula, non enim videndus est a populo, & multo minus Hostia patere populo debet, & *Non est toleranda consuetudo quorumdam, qui contra id, quod præscribitur in Missali, exponunt patenter Hostiam consecratam reservandam a feria V. in Cœna Domini usque ad ipsius consumptionem in fer. VI. in Parasceve.* S. R. C. 19. Febr. 1705. in una Cappuccinor. Gall. apud Caval. *tom. 4. c. 1. d. 7.* Clausa Capsula, Diaconus genuflectit iterum unico genu, & regreditur ad Celebrantis dexteram, & ibi manet genuflexus: Hoc facto, omnes brevi orationi vacant, & interim colliguntur Cerei, extinguntur, & exportantur. Caval. cit. d. 7. n. 4. & 5.

Clavis Hostiæ repositæ in fer. V. Cœnæ Domini non debet dari laico quantumvis nobili. S. R. C. 30. Januar. 1610. in *Pacen.* Apud Caval. *tom.* 4. *cap.* 1. *d.* 8. Censet Gavant. *par.* 4. *tit.* 8. *litt. t.* ei, qui sequenti die celebrare debet, tradendam, idque approbat Caval. dummodo inde minime intelligatur vetitum, apud Sacristam, vel Ecclesiasticum Ecclesiæ Præsidem, aut alium Sacerdotem asservari; subditque, se minime dubitare, dispositionem allegati Decreti trahendam etiam esse ad clavem Tabernaculi, in quo per annum asservatur SS. Sacramentum; cujus opinio, saltem ex parte, confirmatur ex La-Croix, qui *lib. 6. part. 2. qu. 47. §. 5. n. 349.* allegat Decretum S. C. 22. Febr. 1593. in quo declaratum fuisse scribit: Claves Tabernaculi nec relinqui debere in Sacristia, nec a laico servari, sed a solo Sacerdote. Quod autem in Decreto hujusmodi dicitur: Claves 163.

prædictas non esse relinquendas in Sacristia: intelligo, *expositas*, non item si reserventur, & custodiantur in aliqua Arca clausa similiter cum clavi, quæ Arca forte sit in Sacristia.

164 Facta ad pedes Altaris a Celebrante, & Ministris brevi oratione ut supra, surgunt omnes, & genuflectentes unico genu, recedunt ordine, quo venerant; sed thuriferarii incedent ante omnes, etiam ante Crucem ipsam. Celebrans cum Ministris omnibus pergit in Sacristiam, ut inde procedat ad denudationem Altarium, de qua subs. sequenti; Clerus vero pergit in Chorum ad recitandas Vesperas, in quem peragere item potest Celebrans ipse cum Ministris, quatenus Clericorum numerus fuerit minus copiosus. Caval. in cit. d. 7. nu. 5. Ubinam non liceat expositio Sepulchri prædicti, seu prædicta asservatio, & expositio Eucharistiæ feria V. in Cœna Domini? diximus Subs. 4. §. 3. An liceat Parocho habenti plures Parochias, erigere Sepulchrum in singulis? examinabimus subs. seq. n. 170.

SUBSECTIO VI.

De Altarium Denudatione.

165 PROCESSIONE soluta, *postea in Choro dicuntur Vesperæ sine cantu; & Sacerdos cum Ministris denudet Altaria*. Rubr. Miss. hic. Dicuntur Vesperæ sine cantu, & demissa, sed intelligibili voce; quo tempore, juxta Bissum, in Altari ardent duæ Candelæ; sed juxta Bauldry, cui potius adhæret Meratus *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 8. *nu.* 16. accenduntur sex. Vide dicta hoc c. 8. art. 3. Sect. 1. n. 15. Completis Vesperis, datur signum cum tabula, seu Crotalo pro salutatione Angelica, ad quam genuflectent omnes, & persoluta solita oratione, surgunt, & unico genu facta Cruci Altaris genuflexione, recedunt. Caval. *to.* 4. *c.* 16. *comment. decr.* 11. fine. Merat. *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 8. *n.* 17. *prope finem*.

Dum autem in Choro dicuntur 166
Vesperæ, e Sacrario exit Sacerdos aliquis in Cotta, & Stola alba, & accedit ad Altare, in quo recondita latet Pyxis cum particulis consecratis: genuflectit, & ab Acolytho superindutus velo oblongo coloris albi, ascendit ad Altare, & cum debitis genuflexionibus aperit Tabernaculum, accipit Pyxidem, & præcedentibus duobus, aut quatuor Acolythis cum facibus ardentibus defert Sacram Pyxidem in Sacellum, aut Capellam ab Ecclesia separatam, vel in Sacrarium, illam recondendo in aliquo Tabernaculo ibi existente; relicto ostiolo Tabernaculi, in quo asservari solebat, aperto, ut populus videat, non adhuc existere ibi Sacramentum, atque adeo non adoret ibi, quod amplius non adest, sed alio est asportatum: ut monet Gavantus *par.* 4. *tit.* 8. *n.* 20. Qui tamen non est sequendus in eo, quod ibidem docet: prædictas nimirum particulas deferendas esse ad locum, ubi reservata fuit Hostia consecrata, scilicet ad Altare, ubi est Sepulchrum; etenim S. R. C. declaravit: quod *In feria VI. in Parasceve Parochus, dum e domo infirmorum redit cum Sacramento, non debet hoc recondere in publica Ecclesia*. S. R. C. 15. Maji 1745. apud Caval. *to.* 4. *d.* 9. vide dicenda in sequent. fer. VI. Subs. 6. nu. 273. Hinc autem infertur quod par-

particulæ prædictæ, quæ pro Infirmis, si opus fuerit, reservari mandantur, ponendæ non sint, nec asportandæ in capsulam, in qua repositus fuit calix cum SS. Sacramento, nec in alio Ecclesiæ loco asservandæ, sed recondi eæ debeant extra Ecclesiam ut supra; confer Merat. *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 8. *n.* 16. §. *Dum dicuntur*. Hoc autem ideo statutum fuisse, existimat Caval. l. cit. n. 1. ne Sacramentum in publica Ecclesia reconditum, sibi asservato in Sepulchro venerationem minuat, quam hac die specialiter exigit; aut ne similiter in Capsula Sepulchri repositum, functionem, & mysteria perturbet, si forte ad Infirmos deportari contingat.

Vesperarum item tempore per duos Cappellanos cum Stolis coloris, ut videtur congruentius, violacei, & cum duobus Acolythis lumina gestantibus, ex Altari majori transferuntur in Sacristiam Sanctorum Reliquiæ, si quæ super eodem inter candelabra fuerint distributæ. Caval. *in cit. d.* 9. *n.* 3.

Asportatis Reliquiis, lampades, & Cerei, si qui sint per Ecclesiam accensi, extinguuntur, solum illis relictis accensis, qui ardent ad Altare Sepulchri, & ad Altare majus pro Vesperis. Caval. n. 4.

167 Denudatio Altarium est ritus ab Ecclesia hodie præscriptus, ut in supra allegata Rubrica; ex ordine Roman. antiquo Altaria denudanda sunt, dum in Choro dicuntur Vesperæ; ex præsenti etiam Rubrica videri dicendum: Altaria denudanda esse, dum Vesperæ recitantur, ait Gavantus n. 10. subdit tamen, Alcuinum, (*c. de Cœna Domini fine*; cui adde Durandum *in Ration. lib.* 6. *nu.* 76. *initio*) velle, post Vesperas denudari: quia Vespere nudatus fuit Christus Discipulis suis; Item finitis Vesperis denudationem Altarium faciendam mandat Cærem. Episcop. *lib.* 2. *c.* 23. ut notat Meratus *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 8. *n.* 17. *initio*; & juxta Cæremoniale intelligendam esse Rubricam, docet Caval. num. 5. fine; & quidem cum Cæremoniali communiorem usum Ecclesiarum Urbis explicare Rubricam, refert ipse Gavantus. Post Processionem itaque, dum in Choro dicuntur Vesperæ, depositis paramentis albis, Sacerdos super Albam induit solam Stolam violaceam in modum Crucis; Diaconus Stolam similiter violaceam, sed consueto sibi more transversam, & Subdiaconus remanet in sola Alba; & circa Vesperarum finem hoc ordine procedunt ad Altare majus. Præcedit thuriferarius, seu unus Acolythus absque thuribulo, postea Ceroferarii, seu Acolythi duo sine Candelabris, deinde Cæremoniarius sine baculo; omnes nudo capite, & junctis manibus; sequitur Subdiaconus, postea Diaconus, & ultimo Celebrans; hi tres omnes tecto capite, & unus post alium. Cum ad Altare devenerint, caput detegunt, & genuflectunt omnes Cruci unico genu præter Celebrantem, qui tantum se profunde inclinat, & idipsum faciunt sacri Ministri, si fuerint Canonici; recole dicta hoc c. 8. art. 3. n. 10. Deinde Sacerdos cum sacris Ministris ascendit ad Altare, ubi incipiens denudationem, simul incipit mediocri voce, & sine cantu Antiphonam *Diviserunt*, quam omnes de Choro stantes eadem voce terminant, seu integram recitant, & postea alternatim dicunt Psalmum *Deus Deus*

meus:

meus : post quem repetunt Antiphonam, & idipsum præstat humiliori voce alternatim Celebrans cum sacris Ministris; cum quibus interim denudat Altare, primo amovens tobaleam superiorem, mox alias, tum pallium, & alia ornamenta, relicta tamen Cruce cum candelabris super Altare; quo denudato, pergit ad alia denudanda, a quibus dumtaxat amovet, quæ ab Altari majori diximus amovenda: Acolythis omnia in Sacristiam asportantibus. Id tamen præ cæteris habet Altare majus, seu Altare, in quo celebrata est hodierna Missa solemnis, quod ejusdem Crux ab Acolythis tegenda erit velo violaceo usque ad sequentem feriam, & iterum collocanda inter Candelabra. A prædicto item Altari majori per Acolythos amovebuntur vascula florum, tapetia, & Credentia ipsa, cum omnibus, quæ deservierunt ad Missam: ad quæ præstanda, aliorum item auxilium vocari poterit, ut illi citius expediantur. E Tabernaculo, in quo ordinarie Sacramentum asservatur, per Acolythos amoveatur Conopæum, & nullo alio Tabernaculum vestiendum erit: nisi tegendæ forent statuæ, seu Imagines prædicti Tabernaculi, quo casu Tabernaculum Conopæo violaceo tegendum erit. Idipsum dicendum de Tabernaculo Altaris majoris, in quo celebrata est Missa solemnis, cujus Conopæum, cum sit album ratione Missæ, tunc amovendum erit, & quatenus aliud apponendum sit, erit coloris violacei. Si ante perfectam denudationem Altarium finiatur psalmus, non propterea erit repetendus, congruum tamen est, talis cautela servetur, ut tum a Choro, tum a Celebrante simul cum denundatione finiatur. Quod si sit valde copiosus Altarium numerus, eodem tempore, quo Celebrans denudat Altare majus, alii Sacerdotes Cotta, & Stola violacea induti, alia altaria denudare possunt, recitando psalmum eumdem. Caval. *in cit. d. 9. a n. 6. ad 9.* Merat. *to. 1. par. 4. tit.* 8. *nu.* 17. Nudata manent Altaria usque ad mane Sabbati Sancti. *Ord. Rom.* Hæc autem Altarium nuditas significat Christum passionis tempore spoliatum suis Discipulis, ut supra innuimus ex Durando, & Alcuino, quibus adde Amalarium *de Eccl. offic. l. 1. c.* 12. fine. Beleth *de divin. offic. cap.* 104. Hònor. *in Gem. l.* 3. *cap.* 86. Hug. Victor. *l. 3. de special. Miss. tr. observat. c.* 19. Item Christum passionis suæ tempore amisisse speciem, & decorem. Rupert. *l. 5. c.* 30. Durand. *l. 6. c. 76. n.* 3. Et in Crucifixione exspoliatum vestimentis suis, atque hæc fuisse divisa inter Milites. Raban. Maur. *Instit. Cleric. l. 2. c.* 37. Rupert. loc. cit., & aperte etiam innuit Antiphona: *Diviserunt*: Consequenter Templum exspoliatum manet ornamentis suis, ad indicandum luctum Ecclesiæ ob passionem, & mortem Christi Domini Sponsi sui. Cur lampades, quæ ante Altare lucent, extinguantur? habes ex dictis n. 26.

In quibusdam Ecclesiis hodie consueverunt lavari Altaria, parietes Ecclesiæ, & pavimentum; ex Ordine Rom. tit. *de Offic. divin. a Cœna Domini*: ad significandum, quod Christus Dominus hodie lavit pedes Discipulorum suorum, ut interpretantur S. Isidorus Hispal. Episc. *de eccl. offic. l. 1. cap.* 28. & alii apud Benedict. XIV. *de fest. Dom. cap. 6. §.* 5. ubi agit de hujusmodi consuetudine. Quæ tamen ratio non placet Cavalerio 168

rio *tom.* 4. *c.* 1. *in d.* 9. *nu.* 10. eo quod lotio prædicta commemoratur a Mandato, seu lotione pedum de qua Subs. seq. unde ipse putat, id esse symbolum unctionis Christo exhibitæ a Magdalena diebus duobus ante mortem. Ali autem lavabant Altaria aqua in fer. VI. de qua consuetudine agit Rupertus *l.* 5. *c.* 31. & per eam significata fuisse, dicit, sanguinem, & aquam, quæ Christus a latere suo lanceatus effudit in fer. VI. Videri potest Joannes Christophorus Battellus *de ritu ann. ablut. Altar.* Qui tamen putat probabile, quod hujusmodi mos ab initio potius ad munditiem fuerit institutus, quam ad aliquod mysterium indicandum; hoc autem potissimum tempore, quia cum ex vetustissimo ritu detineantur Altaria spoliata, nullum sane aderat tempus aptius, atque commodius, ipsis Altaribus detergendis, atque lavandis. Usus attamen, qui alicubi est, amovendi aquam benedictam e vasis Ecclesiæ, quam sit proscribendus, ostendit breviter Caval. in cit. d. 9. nu. 11. rationibus desumptis ex aliis apud Merat. *tom.* 1. *p.* 4. *tit.* 8. *n.* 16.

169 Nota hic: quod *Permitti potest, ut Statua B. M. V. velo nigro circumdata in nocte Feriæ V. in Cœna Domini cum Jesu Domino filio mortuo in gremium deposito, in Ecclesia exponatur; & sequenti fer. VI. in mane processionaliter cum Pluvialibus nigris deferatur.* S. C. R. 21. Martii 1744. in *Bergomen.* apud Caval. *to.* 4. *c.* 18. *d.* 10. Fit permissio, ut prædicta statua exponi possit, & in Processione deferri in habitu nigro, velo minime tecta, quamvis Imagines tempore Passionis tegi, & velari debeant, ut dictum est in Sabb. ante Domin. Pass. Sect. 3. Vid. Cav. l. cit. n. 8. An autem extra hujusmodi occasionem, feriasque prædictas Statua B. M. V. repræsentans dolores ejus ob passionem, & mortem Filii sui possit indui habitu nigro? Vid. Caval. *loc. cit. a n.* 3. *ad* 6. Pluvialia nigra in dicta processione permittuntur ratione Statuæ repræsentantis Christum mortuum; aliter adhibenda essent Pluvialia alba, qui color a Rubricis adscribitur B. Virgini. Vid. Caval. loc. cit. num. 7.

Qu. Cum aliquando concedatur Parocho habenti duas, vel plures Parochias, posse in singulis uno, & eodem die celebrare, accedente judicio, & facultate Episcopi; de qua re diximus tr. 1. l. 1. c. 2. num. 8. Qu. hic: Utrum in feria V. Cœnæ Domini hujusmodi Parochus possit celebrare, & erigere Sepulchrum in singulis Parochiis? 170

Id absolute affirmarunt aliqui: neque obstare quod in primo Officio feriæ VI. celebrato in una Ecclesia sumpserit hostiam consecratam cum vino non consecrato, ut fert Cæremonia hujus diei; ex quo non invenitur amplius jejunus in secundo Officio celebrando in alia Ecclesia: quia ajebant, neque Parochiani privandi sunt Officio tam solemni; neque Officium ipsum aliter celebrare licet, quam servata cæremonia illa sumendi hostiam simul cum vino.

Alii rursus affirmarunt; sed tamen negarunt posse hujusmodi Parochum sumere vinum in primo Officio: scilicet ne ex fracto jejunio impediatur celebrare Officium, & sumere Hostiam consecratam in altera Ecclesia; ajebant enim hi, cæremoniam sumendi vinum simul cum Hostia non esse essentialem. Sic Joann. Præpositus apud

apud Dian. *tom. 2. edit. coord. tr. 1. Resol. 93.* & Garzias apud eumd. l. cit. §. 9.

Tertio negarunt alii; addentes tamen, quod si Parochus ex inadvertentia, vel ignorantia erexerit Sepulchrum in utraque Ecclesia in feria V. postea in fer. VI. advertendo, vel discussa ignorantia, complere poterit Officium in utraque Ecclesia: dummodo in priori abstineat a vino, & sumat solam Hostiam, ad servandum jejunium necessarium pro altera consummatione. Atque ita Suarez, citatus a Benedicto XIV. *de Miss. Sect. 2. cap. 1.* §. 4. Rodriqu. Franciscus De-Lugo, Diana loc. cit.

171 Sed quarta vera, & prorsus tenenda sententia negat absolute; addens, quod si Parochus inadvertenter in utraque Ecclesia reservaverit Corpus Christi in Sepulchro, feria V. tum in sequenti feria VI. celebrato Officio cum solitis cæremoniis & rubricis in prima Ecclesia; in secunda omnino private deponat a Sepulchro Eucharistiam, & reponat in Pyxide. Ita Silvius 3. *par. qu.* 83. *quæst.* 18. quem sequitur Benedictus XIV. *Constit. declarasti*; & *cit. Opusc. de Miss.* & alii communiter.

Et ratio est: quia facultas illa non datur tali Parocho nisi pro casu veræ & urgentis necessitatis, ad commodum Parochianorum in adimplementum præcepti auscultandæ Missæ in die festo, & servata semper conditione jejunii: uti diximus *tr.* 1. *l. 1. c. 2. num.* 8. & rursus sub die 25. Decembr. n. 25. & 26. ubi negavimus idcirco, posse talem Parochum celebrare in die Nativitatis tres Missas in una, & tres item in alia Ecclesia: quia scilicet non datur præceptum fidelibus auscultandi tres Missas in die Nativitatis, sed una sufficit pro præcepto. Cum ergo in casu præsenti nulla sit necessitas, ut Parochiani alterutrius Parochiæ, seu Ecclesiæ intersint Officio feriæ VI., nullibi enim extat tale præceptum (V. sup. nu. 58.) neque poterit uti illo privilegio cum violatione jejunii, quæ neque permittitur, urgente præcepto; aut cum omissione Cæremoniæ in hac die gravissimæ, qualis est miscendi vinum non consecratum cum Hostia consecrata. Ex quibus evanescunt fundamenta cujuscumque sententiæ in contrarium.

Propositæ quæstionis occasione nota; quod Episcopus duarum Ecclesiarum non potest in utraque Ecclesia celebrare Officia horum dierum; sed alternatim uno anno in una, & altero anno in altera. Quare cum Archiepiscopus Syponti (hodie vocant Manfredoniam) obligatus esset in Ecclesia Sypontina hodie celebrare, & conficere Chrisma, quamvis deberet in Ecclesia Garganica recipere peregrinos, ideoque cum Clerus, & Populus compelleret ad hic prius celebrandum, Honorius III. C. *Te referente de Celebr. Miss.* sic decrevit: *Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque Dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat; nam & valde est felix, qui celebrat digne unam: Fraternitati tuæ mandamus, quatenus die Cœnæ Domini in Ecclesia Sypontina dumtaxat, qua teneris Chrisma conficere, Missarum studens solemnia celebrare.* Vid. Bened. XIV. supra cit. Constit. *Declarasti*. 172

SUB-

SUBSECTIO VII.

De mandato, seu lotione Pedum.

173 POST *denudationem Altarium hora competenti facto signo cum tabula, conveniunt Clerici ad faciendum mandatum &c.* Rubr. Mis. hic. Christus Dominus, & Magister noster in ultima Cœna, pridie quam pateretur, antequam transiret de hoc mundo ad Patrem, discipulorum suorum pedes lavit; monuitque deinde: quod si ipse Dominus, & Magister ipsis Discipulis suis lavit pedes, debebant & ipsi alter alterius lavare pedes, scilicet major minoris; Superior inferioris, & subditi: & idcirco appellatur Mandatum.

Licet autem nullum inde rigorosum præceptum imposuerit, quemadmodum nec Sacramentum instituit per hujusmodi factum: Vid. La-Croix *lib. 6. par. 1. q. 1. §. 1. n. 3. & qu. 80. §. 1. nu. 437.* sed meum consilium dederit; imo nec lavare discipulos suos, cæterosque fideles alterutrum pedes, simpliciter, & directe exegerit; sed illud pro exemplo posuerit quodam humilitatis exercendæ; & charitatis ad invicem exhibendæ: quidquid in contrarium significent Joannes Beleth *de divin. offic. c. 9.* & Durand. *in Ration. lib. 6. c. 75. n. 6.* qui tamen intelligi possunt de locis, in quibus tale præceptum extitit, ac viguit aliquando; ut quidem latum fuisse in Concilio Toletano XVII. can. 3. an. 694. refert Benedictus XIV. de festis Domini c. 6. §. 6. Nihilominus Domini, & Præceptoris nostri exempla pro modulo nostro sectantes, & consilium quodque excipientes æque ac mandatum, eodem mirabili actu, ac studio exercitio, quo ipse in ultima Cœna humilitatem, & charitatem nos docuit ad invicem exercendam, nos hodierna die Cœnam illam Dominicam recolentes, ad invicem exercemus; alter alterius lavando pedes, major minoris, superior inferioris, & subditi. Inde factum est, ut hodiernam lotionem pedum, placuerit jam olim appellare *Mandatum*. A prima quoque Antiphona incipiente: *Mandatum novum;* quæ in hac functione recitatur, lotionem pedum appellari *Mandatum:* habet Gavantus n. 14. litt. x. Caval. *to. 4. c. 1. in d. 10. nu. 2.* & Mazzinelli apud Benedict. XIV. *de fest. Dom. c. 6. §. 5.*

De hoc Mandato meminit antiquus Ordo Romanus, ubi etiam ritus, illud perficiendi, describitur. Item ablutio pedum habetur apud Augustinum *Epistol. 119. ad Januar. cap. 18.* & apud Auctorem libri *de Cardinalibus Christi operibus*, sub nomine Cypriani, Serm. *de ablutione pedum*. Hujusmodi vero satis laudabilem consuetudinem Sanctum Gregorium suo firmasse decreto, scribit Alph. Villegas *in Flor. Sanctor.*

Qu. I. Ad quem hodie per se spectet lavare pedes? 174

℞. Ex Rubrica Missalis Romani ablutio pedum hodie spectat ad Prælatum, seu Superiorem: de hac enim ablutione agens ait: *Prælatus, seu Superior singulorum pedes lavet.* Absente autem, vel nolente, vel impedito Superiore, non convenit hujusmodi ablutionem omitti, sed per alterum exerceri; nec necesse est, quod semper sit proprius Prælatus, qui abluat pedes, sed posse id per quemcumque alium, colligitur ex eadem Rubrica Missalis sic habente: *Post lotionem Superior, vel qui aliis abluit pedes,*

pedes, lavat manus, abstergit alio linteo &c. Licet itaque Ritus hic a Superiore congruat adimpleri, ipso tamen absente, sive nolente, seu impedito, potest alter singulorum pedes lavare, qui illius vicem gerat, dummodo sit Sacerdos. Non quod hodierna pedum ablutio a Sacerdotali omnino præstanda sit dignitate; nam nec sacrum ordinem exigit, & a fidelibus quoque Laicis fieri consuevisse in Ecclesiis, significat vulgatus Alcuinus cap. *de Cœna Domini prope finem*. Et licet S. Bonifacius Episcopus Moguntinus dubitaverit, teste Bened. XIV. *de festis Dom. lib.* 1. *c.* 6. *n.*51. utrum Monialibus, atque adeo mulieribus licuisset in die Cœnæ Domini alteram alterius lavare pedes? cum tamen de hoc consuluisset Zachariam Summum Pontificem, hic affirmative respondit, dicens: Sanctimonialibus æque ac Viris licere hac die lavare pedes. Rursus in vita Sanctæ Berthæ Abbatissæ Ordinis Vallumbrosani, apud Bollandistas die 20. Martii legitur, eam hac feria V. Cœnæ Domini consuevisse Monialium suarum lavare pedes. Similiter in vita Sanctæ Elisabeth Reginæ Portugalliæ habetur, quomodo & ipsa, quotannis hac eadem Feria laverit pedes pauperibus quibusdam mulieribus. Profecto Apostolus Timotheum Episcopum instruens; inter alia indicia, quæ illi tradit, pro dignoscenda, quæ sit religiosa, & Sancta Mulier Vidua, præscribit inquirere, *si Sanctorum pedes lavit*. 1. Ad Timoth. 5. 10. Hoc est pedes fidelium ex religiosa charitate fraterna, & ad exemplum Christi. Decentiæ vero, & honestatis gratia, id a mulieribus præstandum minime erit coram Viris, sed secreto, & inter se, quemadmodum a Monialibus intra earum claustra fieri consuevit. Etsi autem hodierna lotio pedum per Dignitatem non omnino oporteat fieri Sacerdotalem; nihilominus eo ritu, & solemnitate, quibus juxta Rubricas Missalis Romani fieri debet in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus virorum, oportet, ut sit Sacerdos, qui eam exequatur, cum utatur in ea vestibus Sacerdotalibus, Ministrisque Diacono, & Subdiacono, ut inferius dicemus.

In Ecclesiis Cathedralibus hodierna pedum ablutio spectat ad Archiepiscopos, & Episcopos, qui quidem primo loco veniunt nomine Prælatorum, ut patet ex C. *Decernimus*. 2. *De Judiciis*. Episcopisque hanc competere actionem, expresse decernitur in Rituali, quod *Ordo Romanus* inscribitur, ubi sic legitur: *dicta oratione Episcopus ponat vestimenta sua, & præcinctus linteo præparet se ad lavandos pedes Discipulorum suorum*. Idem statuitur in Cæremoniali reformato a Clemente VIII. cap. 24.

Deficiente, vel nolente Episcopo, pedum lotio in Ecclesiis Cathedralibus spectat ipso jure, (quin Episcopus alium delegare possit) ad Decanum, sive ad eum, qui toti præest Capitulo, seu ad primam Dignitatem. Constat id ex Jure Canonico, & ex variis S. C. R. Decretis, & videre est apud Quintanadvennas *to.* 2. *singul. tr.* 7. *de celebr. Miss. singul.* 41. *a nu.* 3. In absentia primæ Dignitatis, aut ea impedita, sive nolente, pertinet ad ejus Coadjutorem, si forte habeat, dummodo sit Sacerdos juxta supradicta: ut ostendit Quintanadvennas *l. cit. singul.* 42. Si similiter ejus Coadjutor sit impeditus

aut

aut nolit, spectat ad Dignitatem sequentem, ipso jure, absque ulla delegatione absentis, nolentis, sive impediti, quæ illi denegatur; & sic successive de aliis; ut ex Decretis, & decisionibus S. C. R. ostendit Quintanadvennas loc. cit. *singul. ult.* Idem proportione servata de aliis Ecclesiis Collegiatis, Parochialibus, vel Regularibus, in quibus hæc ablutio fieri solet, sentiendum est.

Hactenus dicta intelligenda sunt, nisi inveterata consuetudo temporis decursu, & Prælatorum scientia, & consensu confirmata perseveret, ex cujus vigore hæc, & similes functiones aliis personis, sive ex Dignitatibus, seu Canonicis, aut Portionariis, sive ex aliis Sacerdotibus non Capitularibus in aliquibus Ecclesiis competant; tunc enim consuetudini standum erit; tum quia Pontificum mens non est, particularium Ecclesiarum in hac, & simili materia legitimas consuetudines abrogare, aut jura cassare; unde Gregorius Pontifex Epist. ad Natalem Episcopum, & affertur *C. Quod vero* 10. 25. *qu.* 2. inquit: *Absit a me ut statuta Majorum Consacerdotibus meis in qualibet Ecclesia infringam: quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbo.* Ita Pontifex. Tum quia sic pluries decrevit eadem S. C. R. ut videre est apud Quintanadv. *loc. cit. Singul. ult. num.* 7.

275 Qu. II. Quibusnam abluendi sint pedes?

℞. Rubrica Missalis superius allegata indicat abluendos pedes subditis, seu inferioribus ab eo, qui in qualibet Ecclesia, seu communitate est Superior, seu Dignior. Et ratio est evidens, ut nimirum repræsentetur factum Christi.

Ex variis Romanis Ordinibus constat, Romanum Pontificem consuevisse lavare in hac feria pedes duodecim Subdiaconis, aut Diaconis; vel duodecim, aut tredecim pauperibus Sacerdotibus, aut etiam laicis. Videri potest Meratus *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 8. *nu.* 26. Bened. XIV. *de festis Dom. c.* 6. §. 6. Qui item referunt, Romanum Pontificem hac nostra ætate solere lavare hodie pedes tredecim Sacerdotibus pauperibus.

Prædictum Romanum morem sequuntur aliæ quædam Ecclesiæ, in quarum aliquibus lavantur hodie pedes pauperibus duodecim; in aliis vero pauperibus tredecim: quibus etiam solet Cœna magna parari ad repræsentandam Dominicam Cœnam; & numerum quidem duodenarium facile intelligitur poni pro duodecim Discipulis, quibus ipse Christus lavit hodie pedes. Non adeo tamen facile est invenire rationem numeri tredecim abluendorum, cæteroqui præscripti ex Cæremon. Episcop. *lib.* 2. *cap.* 24. varii etenim varia, quorum opiniones videri possunt apud laudatum Merat. l. c. & Benedict. XIV. loc. cit. versus finem, qui verisimilius putat, quod numero duodenario posito, ut dictum est, pro duodecim Apostolis, addatur decimus tertius pro Angelo, qui in figura pauperis apparuit inter duodecim illos pauperes, quos S. Gregorius Magnus pascebat quotidie. Confer. Merat. *loc. cit. fin.* Caval. *to.* 4. *c.* 1. *in decret.* 10. *n.* 8.

Verum nota hic: quod animadvertit Rupertus *cit. l.* 5. *c.* 22. ubi hæc habet: *Mandatum, quod agitur inter pauperes* (hoc est pedes lavare pauperibus:) *non omnino ejusdem rationis est* (cum illo mandato, quod agitur,

inter Subditos per Prælatos, & Superiores suos; *Illud enim Christi, hoc Ecclesiæ est; illud diei præsentis, hoc præteriti spectat historiam Sabbati. Sabbato namque, quando venit Dominus Jesus in Bethaniam, ubi fuerat Lazarus mortuus, quem suscitavit; Maria accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi, & unxit pedes Jesu, & extersit capillis suis pedes ejus, & domus impleta est ex odore unguenti. Mulierem illam imitatur Ecclesia pedes Domini ungens, idest pauperes eleemosynis refovens ..... Hoc ergo mandatum Ecclesiæ obsequium est, ideoque cuncta congregatio pedes lavat pauperum: in illo autem soli, ut dictum est, Prælati vice Christi deserviunt.* Hæc Rupertus. Itaque hodierna lotio pedum convenit per se fieri a Prælatis, & Superioribus erga inferiores, & Subditos.

176 Qu. III. Quinam sint Ritus, & cæremoniæ in pedum ablutione servandæ?

℞. Patet ex Rubrica, cujus verba percurrendo explicabimus cum Caval. *to. 4. c. 1. d. 10. a num. 10.* Igitur Rubrica sic habet: *Post denudationem Altarium hora competenti, facto signo cum tabula, conveniunt Clerici ad faciendum Mandatum:* Locum, in quo fieri debet mandatum, dicit Meratus *tom. 1. par. 4. tit. 8. n. 18.* initio, esse debere aliquam aulam Sacristiæ vicinam. Ita quidem congruit, sed non designant Rubricæ: quare a quolibet poterit deputari, qui videbitur magis opportunus. Caval. l. cit. nu. 10. Ibi extruetur Altare, cum Frontali, seu Pallio albo, ut docet Caval. cit. num. 10. ad significandam munditiem animæ, quam etiam ipsa designat pedum lotio, ut explicat Rupertus *de divin. offic. lib. 5. c. 20.*, unde & antiquitus reconciliabantur Deo hac die Pœnitentes, ut videbimus Subs. 9. Super Altare prædictum sit Crux media inter Candelabra cum cereis albis ardentibus. Velum, quo præfata Crux operienda est, coloris albi esse debere, qualis fuit ad Missam, docet Caval. l. cit. num. 4. & 10. qui id colligit ex quadam responsione S. C. R. quæ cum interrogata fuerit: quo velo cooperienda sit Crux in Altari ad functionem lotionis pedum, & Crux Processionis? Sacr. Rit. Congregat. 16. Novembr. 1649. in *Januen.* respondit: *colorem non esse mutandum;* apud Caval. *tom. 4. cap. 1. d. 10.* adeoque cum Missa celebrata sit cum Cruce velata albo colore; Crux autem Processionis subsequentis fuerit velata colore violaceo, consequenter declaratur, Crucis Altaris, & Processionis ad functionem lotionis pedum, respectivum præfatum *colorem non esse mutandum.* Non desunt tamen qui ex hoc ipso decreto colligant oppositum, hoc est: colorem Crucis etiam ad Missam solemnem violaceum adhibendum; quam tamen opinionem Cavalerius ipse refellit n. 4.

Ad sinistrum supradicti ejusdem Altaris erecti in loco Mandati latus, parabitur Credentia, super quam collocabuntur Missale, linteum quo præcingi debet Sacerdos, mappulæ pro abluendorum numero, puta duodecim, vel tredecim, in una lance, vel cista, aut saltem linteum satis amplum pro extergendis pedibus eorum, quibus lavantur pedes. Pelvicula item cum micis panis, & mantile, ac buccale cum aqua ad lotionem, & extersionem manuum Celebrantis, post lotionem pedum; & denique lanx cum pecuniis in eleemosynam pau-

pauperibus æquali portione donandis; Sed hæc omittatur apponi, quando Canonicis, vel Monachis lavantur pedes, aliisve id genus personis. In eodem prædicto loco erit scamnum oblongum, in quo sedebunt pauperes, coopertum panno viridi, vel alterius coloris, non tamen rubei; & ante illud sternetur tapes oblongus, & cussinus amplior, ne Celebrans genuflexus, dum lavat pedes, maculet sacras vestes. Prope idem Scamnum parabuntur tria vasa, unum plenum aqua calida, & herbis odoriferis; alterum aqua frigida ad temperandam calidam, si opus fuerit; & tertium, in quod aqua pelvium effundatur post cujusvis pedis lotionem, si necesse sit: nisi forte effundenda sit in aliquo loco, ad id deputato. Ad minus itidem aderunt duæ pelves, in quibus effundetur aqua pro facienda ipsa lotione pedum, & denique duo urcei, unus pro aqua calida, alter pro infundenda frigida. Omnia autem cum ipsa mensa, & toto loco aspergantur floribus, & herbis odoriferis.

177 Hodierna lotio pedum facienda est *post denudationem Altarium hora competenti* juxta particulares consuetudines locorum, *facto signo cum tabula*, ad convocandum Clerum: *conveniunt Clerici ad faciendum Mandatum*. Locus conveniendi relinquitur arbitrio Cleri: conveniendi videlicet vel in locum, in quo faciendum est mandatum; vel in alterum, ex quo postea progrediendum sit ad locum mandati. In quemcumque locum conveniunt, ibi *Prælatus, seu Superior, super amictu, & Alba induitur Stola, & Pluviali violaceis*: & hoc in signum maximæ humiliationis, ab quam Christus dignatus est discipulis lavare pedes; ubi Diaconus, & Subdiaconus in signum munditiæ induunt *paramenta alba*: nempe respective Dalmaticam, & Tunicellam, *ut in Missa*: adeoque etiam Manipulum, (licet eo careat Celebrans) induit Diaconus, qui Evangelium cantare debet; an autem etiam Subdiaconus? affirmat Gavantus *part.* 4. *tit.* 8. *n.* 14. *litt. z.* & idipsum indicat Merat. ibi n. 18. §. *In Sacristia*. Idque probat Gavantus ex prædictis Rubricæ verbis: *ut in Missa*. Sed dubitat Caval. n. 13. quia Subdiaconus in hac functione non cantat Epistolam, quinimo defert Crucem in Processione, (cum aliis Caval. n. 4. Confer Merat. l. cit. n. 19.) si hæc habeatur, in qua regulariter usus non est manipuli; allegatam vero Rubricam existimat, posse referri ad qualitatem coloris, & paramentorum, quæ adhibentur in Missa, non ad quantitatem.

Si ad locum Mandati instituenda sit Processio, mox Ceroferari sumunt candelabra cum candelis accensis; Subdiaconus Crucem arripit velatam violaceo colore; confer dicta num. præced. & Celebrans, ministrante de more Diacono, imponit incensum in thuribulo. Præcedit Thuriferarius, tum Subdiaconus ferens Crucem medius inter Ceroferarios, deinde Clerus, & tandem Celebrans habens a sinistris Diaconum junctis manibus, & tecto capite. Ubi Processio devenit ad locum deputatum, Ceroferarii se collocant hinc, & illinc a lateribus Altaris, & Subdiaconus deponit Crucem prope Altare in cornu Evangelii; nec genuflectunt, vel se inclinant Cruci Altaris, cui tamen unico genu Subdiaconus genuflectit, cum, posita Cruce Processiona-

sionali, se collocat ante Altare in plano ex parte Evangelii, ubi aliquantulum a tergo se item collocat thuriferarius genuflexione præmissa Cruci Altaris, cui genuflectit quoque Clerus, qui in duas se findit partes. Statim ac Celebrans ad Altare devenit, Diaconus transit ad dexteram Celebrantis, qui deposito birreto, profundam facit Cruci reverentiam, genuflectentibus sacris Ministris, cum quibus mox ascendit ad Altare, quod solus osculatur in medio. Tum Diaconus accepto Missali, uti fit in Missa, illud super Altare collocat, & mox, eodem ministrante de more, Celebrans thus imponit in thuribulo, & postea idem Diaconus, ut ad Missam, genuflexus dicit: *munda cor meum:* accipit Missale, illudque tenens ante pectus, petit benedictionem more solito deinde accedit ad laus Evangelii, ubi astantibus Ceroferariis, & Subdiacono tenente librum, signat, incensat, & cantat more solito Evangelium: *Ante diem festum*. Quo finito, Celebrans osculatur Evangelium a Subdiacono ad se delatum, & statim incensatur a Diacono.

Quod si Processio ordinanda non sit, sed mandatum fiat in eodem loco, in quem convenit Clerus; omnes immediate ut supra se constituunt ante Altare, & supradicta peragunt, & non ponitur incensum in thuribulo, nec Crucem accipit Subdiaconus, qui mox in tali casu accedit ad Altare a sinistris Celebrantis, ad cujus dexteram Diaconus se collocat.

178 Finita Celebrantis incensatione, Ceroferarii super Credentiam deponunt Candelabra, Thuriferarius thuribulum, Diaconus manipulum, quem deponit etiam Subdiaconus, quatenus illum sumpserit, & postea per sacros Ministros Sacerdos exuitur pluviali, & per eosdem præcingitur linteo mundo, quo ubi præcinctus fuerit, medius inter eosdem sacros Ministros, accedit ad lavandos pedes pauperum in prædicto scamno oblongo sedentium tectis capitibus. Genuflexus itaque super pulvino, & nudo capite lavat, tergit, & osculatur pedem dexterum uniuscujusque, Subdiacono a sinistris Celebrantis genuflexo, tenente pedem paulo elevatum, & Diacono a dextris ejusdem Celebrantis pariter genuflexo præbente Celebranti mappulam ad abstergendum, ac alio Ministro interim tenente sub pedes pauperis pelvim plenam aqua, quam alter mutat, & alius infundit aquam tepidam, quando opus est. Incipitur lotio a digniori, seu ab eo, qui proximior est Altari, & hujus pede loto, eodem ritu pergit Sacerdos ad lavandum pedem ejus, qui proxime sequitur, ad cujus pedes Acolythus, qui tenebat pelvim, eamdem pertrahit, & simul ipse, vel alter pertrahet etiam pulvinum, super quem Sacerdos genuflectere debet, dum lavat pedes, & sic successive. Thuriferarius autem tenebit Lancem seu Cistam cum mappulis, quas successive sine osculis tradet Diacono, & ab eo recipiet, quando opus est, vel eidem ministrabit linteum illud amplum, de quo superius dictum est. Porro etsi teste Joanne c. 13. v. 5. Christus extersérit discipulorum pedes *linteo*, *quo erat præcinctus*: nihilominus ait Caval. non decere pauperum pedes extergi linteo, quo Celebrans est præcinctus, nec illud ad rem satis aptum, & proculdubio magis convenire, tot esse mappulas, quot sunt pauperes,

ut

ut superius dictum est; ita ille. Profecto non singula quæ Christus Dominus fecit, ad lavandos Discipulorum pedes, oportet in hodierna cæremonia imitari; non enim singula fuerunt ad aliquod Mysterium, vel exemplum præbendum; quamvis ea in Christo Domino majorem importent significationem humilitatis. Videtur etiam Cavalerio commodior, aptiorque modus, si Diaconus genuflexus ut supra, assistat a dextris Celebrantis, Diaconus vero stet ad ejusdem sinistram, in manibus tenens linteum.

Si post lotionem dandæ sunt eleemosynæ, præsto erit alter Acolythus, habens lancem cum eleemosynis, hoc est pecuniis, quarum unam, loto, & exterso cujusque pede, & lance accipiet Diaconus, & tradet Celebranti, & hic pauperi, qui eam sumet cum osculo manus Celebrantis, & ejusdem eleemosynæ.

Dum Sacerdos incipit lotionem, Cantores, & Clerus cantant Antiphonas, psalmos, & versus, ut in Missali, quorum cantandi modum, & ordinem tradit Meratus tom. 1. par. 4. tit. 8. n. 23. Pauperes, quorum lavantur pedes, sufficit quidem, si prius discalceant pedem dexterum, qui solus a Celebrante lavatur; sed omnino convenit, quod antequam sedeant, seorsim eumdem pedem sibi lavent, ne immundi appareant.

179 Completa lotione, Acolythi asportant omnia ad Credentiam, ex qua sumunt pelviculam, urceum, & bacile, in quo est mica panis, ac manutergium pro lavandis manibus Celebrantis, qui eas lavat, & extergit extra cornu Epistolæ. Mox a sacris Ministris Sacerdos exuitur linteo, & induitur suo pluviali; sacri Ministri, ut supra recipiunt manipulos, & Ceroferarii Candelabra; & Celebrans medius inter sacros Ministros, præcedentibus Ceroferariis, se constituit, juxta Gavant. *part.* 4. *tit.* 8. *nu.* 6. *litt. c.* ante Altaris medium in plano, ubi sacris Ministris sustinentibus librum, & Ceroferariis candelabra, alta voce, & manibus junctis, capite detecto, dicit: *Pater noster:* & prosequendo reliqua secreto, iterum alta voce dicit: *Et ne nos* &c. & alios versus, & orationem, respondente Clero. Caval. a n. 14. ad 18. Finitis omnibus, vel exuitur in loco Mandati Superior, vel redit in Sacristiam ordine, quo venerat.

Quoniam supra de signo faciendo per tabulam, dictum est, nota hic: 180
Sonitus lignei fieri mentionem in veteri Ordine Romano in Parasceve; sed & hac die adhiberi docent vulgatus Alcuinus, & alii. Adhiberi autem contendunt quidam, ut apud nos memoria maneat illius consuetudinis, quæ primis Ecclesiæ sæculis extitit, in quibus, tradunt, nonnisi tabulæ sonitu ad officia Divina convocatos fuisse fideles latitantes in Cryptis propter persecutores. At hæc opinio rejicitur, eo quod nullum pro se afferat antiquum Monumentum; nec ipsa ratio patiatur, ut Christiani, tempore, quo abdita loca ad conveniendum studiosissime quærebant, lignorum strepitu prediti, ad necem sibi inferendam, Gentiles provocarent. Alii itaque volunt, pace Ecclesiæ per Constantinum reddita, Christianos publicis signis ad Conventus convocari cœpisse, & quidem sonitu tabulæ ligneæ. Testimonium proferunt ex actis S. Anastasii Martyris a Concilio Nicæno secundo relatis Act. 4. e quibus memo-

moriæ proditum est: ligna sacra, ideſt tabulam ligneam *pulsantes obviam factos fuisse ejus Reliquias afferentibus*. Vid. Bened. XIV. *tom.* 1. *Notif.* 20. *n.* 6. Emmanuel. Azeved. *de divin. offic. Exercit.* 4. Hujusmodi vero ligni sonitus, dum hoc Passionis tempore adhibetur, humilitatis est indicium tum Christi, tum Ecclesiæ ad exemplum Christi; ita Amalar. *de Eccl. offic. lib.* 4. *c.* 21. Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 72. *n.* 4. Terrorem quoque significat Judæorum incussum Apostolis. Honorius *in Gemma lib.* 3. *c.* 88. & Dur. *l. c.* & item Lignum Crucis, quo convocantur omnes adumbrat. Rupert. *lib.* 5. *c.* 29. Dur. *l. cit.* seu lignum Crucis, quo clamabat Christus crucifixus, figurat. Jo: Beleth *de divin. offic. c.* 100.

SUBSECTIO VIII.

De Sacris Oleis.

181 HODIE renovantur sacra olea, veteribus combustis. C. *Litteris*. 18. *dist.* 3. *de Consecr.* Nimirum oleum Catechumenorum, Infirmorum, & Chrisma. Et Chrisma quidem, licet in Ecclesia Latina oleo olivarum, & balsamo conficiatur; (vid. Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 33. *Sect.* 1. *a §. Dico secundo*) nihilominus appellari aliquando etiam solet simpliciter oleum; a majori nimirum parte hujusmodi compositi; ut notat Suarez l. cit. §. *Ad secundum argumentum*. Sicut e contra, Sacrum oleum simplex, puta oleum Infirmorum appellatur etiam aliquando Chrisma, ut notat idem Suarez *to.* 4. *in* 3. *part. disp.* 40. *Sect.* 1. *n.* 11. Porro Chrisma est idem ac *Unctio*.

Itaque singulis annis renovanda sunt sacra Olea: vid. Suar. *to.* 3. *cit. Sect.* 1. ad finem, & *to.* 4. *cit. Sect.* 1. *n.* 10. In Romano Pontificali Summorum Pontificum Clementis VIII. & Urbani VIII. jussu recognito describitur servandus in Missa ab Episcopo ordo benedicendi oleum Catechumenorum, & Infirmorum, & conficiendi Chrismatis. De qua triplici benedictione, & conservatione bene agit Durandus *in Ration. lib.* 6. *cap.* 74. qui videri poteſt; videri etiam poteſt Joannes Beleth *de divin. offic. c.* 95. De ritu autem conficiendi Chrismatis, Suar. *cit. tom.* 3. *disp.* 37.

Hic notare sufficiat primo cum 182 Bened. XIV. *de festis lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 59. & Caval. *to.* 4. *c.* 26. initio, oleum Catechumenorum Ecclesiam adhibere in Baptismali fonte benedicendo, in Sacramento Baptismatis conferendo, in Ecclesiis, & Altaribus tum firmis, tum mobilibus consecrandis; in Presbyteris initiandis; in Rege, Reginaque benedicendis, & coronandis.

Infirmorum vero sacro Oleo utitur Ecclesia in Sacramento extremæ unctionis administrando; & Campanis benedicendis. Sacrum denique Chrisma adhibet in benedictione fontis baptismalis, & Sacramenti collatione baptismi (præter oleum Catechumenorum, ut dictum est,) & Confirmationis; in consecratione Episcopi; in consecratione itidem Patenæ, & in Campanæ benedictione, in qua etiam una cum Chrismate oleum infirmorum, ut diximus, adhibetur. Prædictis usibus Chrismatis addenda est consecratio Ecclesiæ, nam in consecrandis Ecclesiis præter oleum Catechumenorum, adhibetur etiam Chrisma: & quamvis Cavalerius hunc alium usum Chrismatis omi-

omiserit l. cit. at vero expressit *to.* 1. *c.* 1. *Comment. in decr.* 1. *n.* 17. Item addenda est consecratio illius Ceræ, quæ dicitur *Agnus Dei*. Porro in benedictione Sacrorum *Agnus Dei* adhibetur Chrisma, ut videbimus, ubi de illis agemus in Sabbat. in Alb. artic. 4.

183 Nota 2. Tempus ab Ecclesia designatum ad Chrisma conficiendum, & sacra olea, esse feriam V. Cœnæ Domini. C. *Litteris* supra allegato; quæ consuetudo colligitur ex Patribus, & antiquis Scriptoribus allegatis a Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 37. *Sect.* 1. §. *Quinta Cæremonia*; & laudatum Caput *Litteris* significat, esse institutionem Apostolorum, ut statim videbimus, unde in Concilio Meldensi c. 46. expresse præcipitur: *Ut nemo Sacrum Chrisma nisi in quinta feria majoris hebdomadæ conficere præsumat*. Et Concilium Aquisgran. apud Suar. tom. 4. l. cit. ait. Chrisma, seu Sacrum oleum, in quo salvatio Infirmorum creditur, debere confici feria V. in Cœna Domini; & cit. C. *Litteris*, reprehendit quosdam Episcopos, qui non conficiebant Chrisma singulis annis in die Cœnæ Domini, inculcatque, *dicto die innovandum, & vetus in sanctis Ecclesiis cremandum*: subditque: *Ista a Sanctis Apostolis, & Successoribus eorum accepimus & vobis tenenda mandamus*. Quam consuetudinem, putat Suarez *to.* 3. *l. cit.* & eodem *to.* 3. *disp.* 32. *Sect.* 2. forte fuisse introductam in memoriam facti ab ipso Christo Domino in ultima Cœna, in qua nimirum Apostolos suos docuit Chrisma conficere; ut tradunt Patres apud eumdem Suarez ibi. Alias duas congruentias assignat D. Thomas 3. *p. q.* 72. *art.* 12. *ad* 3. dicens: *Quia solemnis baptismus, ad quem requiritur usus Chrismatis, in Vigilia Paschæ celebratur, congrue ordinatum est, ut per biduum ante ab Episcopo Chrisma benedicatur, ut possit per Diœcesim destinari*. Hinc etiam habes, quare in Concilio Carthagensi IV. c. 36. & refertur C. *Presbyteri qui*; 4. dist. 95. præcipiatur Parochis, ut a suis Episcopis, singulis annis ante Paschæ solemnitatem, Chrisma petant. Et in Concilio Toletano I. cap. 20. dicitur: Chrisma esse conficiendum ab Episcopo, qui illud debet *per Diœcesim destinare, ita ut de singulis Ecclesiis ad Episcopum ante diem Paschæ Diaconi destinentur, aut Subdiaconi, qui confectum Chrisma destinatum ad diem Paschæ possint ad tempus deferre*. Idipsum ex Concilio Martini Bracharensi dicitur C. *Omni tempore*. 124. dist. 4. de consecr. Hæc ratio valet etiam pro oleo Catechumenorum, quod similiter in conferendo Sacramento Baptismatis adhibetur: nec non in benedictione fontis baptismalis, quæ una cum baptismo solemni celebratur in Sabbato Sancto.

Altera congruentia ex eodem laudato D. Thoma est, quia *dies etiam ille*, (feria V. Cœnæ Domini) *satis congruit ad materias Sacramentorum benedicendas, in quo fuit Eucharistiæ Sacramentum institutum, ad quod omnia alia Sacramenta quodammodo ordinantur*. Hæc ratio respicit præter Chrisma, etiam alia sacra olea, videlicet Infirmorum, & Catechumenorum. His posset addi alia ratio mystica, quam tradit S. Isidorus *de Eccl. Offic. lib.* 1. *c.* 28. *de Cœna Domini*, dicens: *Qua die* (Cœnæ Domini) *proinde etiam Sanctum Chrisma conficitur: quia ante biduum Paschæ*

chæ Maria caput ac pedes Domini unguento perfudisse perhibetur.

184 Nota 3. Chrisma, & Sacrum oleum non esse conficiendum, seu benedicendum nisi ab Episcopo; (vid. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 33. *Sect.* 2. *&* *to.* 4. *in* 3. *par. disp.* 40. *Sect.* 1. sed vide etiam La-Croix *lib.* 6. *p.* 1. *qu.* 70. §. 4. *n.*378. & Zachar. *animadvers. in præd. loc.* Patris La-Croix, & rursus eumdem La-Cr. eodem *l.* 6. *par.* 2. *qu.*312. §. 3. nu. 2092.) benedicendum, inquam, ab Episcopo solemni ritu, & inter Missarum solemnia; imo ab Episcopo Pontificali ritu celebrante; ita enim ab Ecclesia præscriptum, semperque servatum est, ut testatur Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. disput.* 37. *Sect.* 1. versus finem. Glossa in C. *Te referente, de celebrat. Missar. in V. Sypontina*, fine. Unde ubi hoc modo confici non potest, vel quia Ecclesia vacat, vel quia Episcopus impeditus est, ne illud possit solemni ritu conficere, prætermittenda est ejus confectio, & aliunde novum Chrisma erit deportandum, ut consuetudo Ecclesiæ servetur, utendi singulis annis novo Chrismate; quemadmodum laudatus Suarez monet.

Notavimus Subs. 6. fine. Episcopum duarum Ecclesiarum unitarum non posse in die Cœnæ Domini in utraque Missam celebrare; sed debere uno anno dicta die celebrare in una, & inibi Chrisma conficere; & alio anno in alia idipsum facere, & ab una ad aliam Chrisma consecratum transmittere.

Olei sacri consecratio debet fieri omnino juxta formam Pontificalis: & Canonici debent supplere, si numerus sufficiens Presbyterorum non adsit præter Canonicos. S. R. C. 9. Maji 1606. in *Lauretana* apud Caval. *to.* 4. *c.* 26. *d.* 3.

Regulares cogi non possunt ad assistendum consecrationi Sacrorum Oleorum. S. C. Episcop. 5. Febr. 1602. *Nisi qui habent curam Animarum Sæcularium, licet essent ex Ordine S. Joannis Hierosolymitani*. Eadem Congregatio 28. April. 1599. apud Caval. l. cit. n. 3.

Olea sacra ex causa necessitatis possunt confici ab Episcopo cum minori numero Sacerdotum, quam præscribitur in Pontificali. S. R. C. 21. Augusti 1604. in *Curien. Rhetior.* & 12. Martii 1616. in *Paxien.* apud Caval. d. 5.

Nota 4. Chrisma in proprio, ac 185
determinato vasculo esse conficiendum, quod ad hoc munus sacrum habeatur; nam cum Chrisma res sacra sit, & ad sacrum ministerium deputata, ad ejus reverentiam spectat, ut non communi vasculo, ac vulgari conficiatur, & custodiatur, sed specialiter ad hoc munus deputato, & ita colligi ex Ordine, & Pontificali Romano, observat Suar. *cit. disp.* 37. *sect.* 1. *versus finem*. Qui tamen fatetur, se non invenisse specialem aliquam benedictionem, aut consecrationem talis vasculi ab Ecclesia institutam; sed ipsomet usu videri, inquit, consecrari; post quem usum non debet in vulgarem, seu profanum usum converti. Dicit etiam idem Suarez, se non invenire, ab Ecclesia definitam specialem materiam, ex qua prædictum vasculum conficiendum sit; nam licet communiter sit argentea, & hæc, vel aurea maxime deceat, tum propter securitatem, tum propter munditiem; nullum tamen se invenire de hac re esse præceptum. Unde concludit: videri hoc prudenti Pastoris arbitrio relin-

relinquendum; semper tamen quoad fieri possit, servandam esse consuetudinem Ecclesiæ. Sed Rituale Romanum habet, vas, quo asservatur sacrum oleum, esse argenteum, aut stanneum; quod notavit etiam la Croix *lib. 6. part. 2. qu. 313. §. 16. nu.* 2121. Ex Decreto autem S. C. Episcop. 3. Maji 1693. apud Caval. *to.* 4. *cap. 6. d.* 13. Vasa Sacrorum oleorum asservari non debent in Tabernaculo SS. Sacramenti.

186 Not. 5. ex Decretali: *Te referente: de celebr. Missar.* Episcopum solitam Consecrationem oleorum Sanctorum in fer. V. Cœna Domini facere debere in Cathedrali, & non alibi, nisi legitime impediatur. Dato autem casu, quo Episcopus ex legitimo impedimento non conficiat consecrationem Oleorum in Cathedrali, sed in alia Ecclesia suæ Diœcesis; adhuc dicta olea sancta dispensari debent in Ecclesia Cathedrali Parochis totius Diœcesis; ex D. S. C. in Trivicana 19. Febr. 1707. & 28. April. 1731. apud Ferrar. in sua Biblioth. V. Resol. pag. 319. col. 2. edit. Bononien. Pro Episcopo duarum Ecclesiarum unitarum recolantur modo supra dicta n. 184. Ecclesiæ Urbanæ petunt olea sacra, quibus respective indigent, & accipiunt immediate ab Ecclesia Cathedrali, a qua item ea recipiunt Plebanæ, aliæque Diœcesis, quibus jus est sacra olea Ecclesiis aliis distribuere. Inter præeminentias Ecclesiarum Matricum, seu digniorum communiter recensetur hæc distributio Sacrorum oleorum. Cæterum receptio, & distributio sacrorum oleorum non est prærogativa aliqua, quæ ex se competat Ecclesiæ digniori, sed res mere dependens a Constitutionibus Synodalibus, & ab arbitrio Episcopi. Vid. Caval. *cit. c. 26. Comment. in decret.* 10. & sequentib.

Nota 6. ex dictis. Sacra olea recipienda esse consecrata ab Episcopo proprio. Excipe tamen casum, de quo in tertia notatione n. 184. Et quoad Græcos etiam est animadvertendum Decretum Clementis VIII. die 31. Augusti 1595. in Instruct. quæ est inter illius Constitutiones 34. meminitque La-Croix *lib. 6. par. 2. qu. 312. §. 3. n.* 2092. & ita se habet: *Non sunt cogendi Presbyteri Græci olea SS. præter Chrisma, ab Episcopis Latinis Diœcesanis accipere; cum hujusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & Sacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur, seu benedicantur. Chrisma autem, quod nonnonnisi ab Episcopo, etiam juxta eorum ritum, benedici potest, cogantur accipere.* 187

Episcopus debet dare sacra olea Terris, & Locis immunibus suæ Diœcesis; cum conveniens non sit, quod alio petant; ad ea accipienda. Sac. Congr. Episcop. 1. Januar. 1610. apud Caval. *to.* 4. *c. 26. d. 6.*

Regularibus sanctum oleum ab Episcopis denegari non potest. Eadem Congr. 2. Febr. 1599. *Immo Episcopi tenentur iisdem illud dare.* Eadem Congreg. 20. Novembr. 1701. & 4. Junii 1602. & 10. Novembr. 1651. apud Caval. *d.* 7. & 8. *In sua quisque Episcopus Diœcesi Regularibus sacrum oleum prompte, & liberaliter tradi curet, & faciat.* Clemens VIII. Constitut. *Exponi nobis.* 24. Martii 1599. *Prompte:* quia debitum ex prædictis declarationibus. *Liberaliter:* ideſt non solum nihil petendo, vel recipiendo pro oleo sacro: quod absolute ex jure communi videbimus inter-

terdictum inferius qu. 1. sed in ea etiam quantitate, quæ commode sufficere valeat, habito respectu numeri Regularium cujusque domus Regularis, & spectata experientia communiori usus ejusdem olei apud eosdem.

188 Item ex dictis animadvertendum est, non licere uti veteribus sacris oleis; idque etiam declaravit expresse S. R. C. in decreto tenoris sequentis: *Olea sacra quotannis ab Episcopo confici, & suæ Diœcesis Presbyteris distribui debent, crematis veteribus; & vetera non possunt adhiberi, postquam nova sunt consecrata*. S. R. C. 7. Septembr. 1601. apud Caval. *cit. cap.* 26. *d.* 1. Idque sub gravi, ut indicatur in jure Canonico, & docet etiam Busemb. *lib.* 6. *par.* 1. *tr.* 2. *c.* 2. *de confirmat. dub.* 1. *resp.* 2. *resol.* 3. La-Croix *lib.* 6. *par.* 1. *qu.* 9. §. 3. *n.* 42. & *par.* 2. *qu.* 312. §. 8. *n.* 2097. Caval. *cit. c.* 26. *n.* 7. Atque adeo *Curet Parochus, ut ea suo tempore quamprimum habeat*. Rit. Rom. de Sacr. Bapt. tit. de *Sacris oleis*. Hoc est, ut allegata superius Jura monent: *Parochi ante Paschæ solemnitatem Chrisma petant;* seu ab iisdem *ante diem Paschæ Diaconi destinentur, aut Subdiaconi, qui confectum Chrisma destinatum ad diem Paschæ possint ad tempus deferre*.

Verum si post feriam V. Cœnæ Domini sit baptizandus infans, & Pastor nondum acceperit novum Chrisma, vel Oleum: La Croix *lib.* 6. *par.* 1. *qu.* 65. §. 1. *nu.* 342. refert March. suadentem, ut præmittat alia de more, & baptizet: postea vero suppleat unctiones. Gob. apud eumdem La-Croix ibidem dicit: si absit periculum, ut moriatur infans, posse differri totum baptismum; si autem esset periculum, posse antiquum Chrisma adhiberi; immo si in sua Diœcesi sit talis usus, posse antiquo uti, donec novum accipiat; nec contradicit La-Croix. Profecto de *Consecr.* dist. 4. can. 122. dicitur: *Si quis de alio Chrismate, quam de illo novo, quod proprii Episcopi largitione, vel concessione acceperit, baptizare, nisi præoccupante morte tentaverit, pro temeritatis ausu ipse in se suæ damnationis protulisse sententiam manifestatur*. Rursus ex declaratione Sac. Congregationis Episcoporum 20. Martii 1590. *In casu necessitatis uti poterit Parochus oleo vetere sacro*. Apud Caval. *cit. cap.* 26. *d.* 2. Qui cum Bened. XIV. animadvertit, sensum esse; quod citra culpam, cum oleo veteri, in casu necessitatis, Sacramenta administret ille, qui in culpa non est, cur nova non habeantur; secus vero ille, qui cum, munere sui officii neglecto, intra tempus debitum nova olea minime procuraverit, voluntarie se constituit in necessitate adhibendi vetera. Et sane quod in casu necessitatis liceat uti oleo sacro vetere, videtur insinuare Rituale Rom. l. cit. V. infr. n. 190. f.

Qui in Sabbato Sancto ante fontis benedictionem olea sacra nondum 189
recipere potuerint, illa subinde privatim, ac separatim in aquam mittere posse, declarasse S. R. C. in *Lucana*, notabimus in Sabbato Sancto, ubi de Bened. font. Baptism.

Deinde ex superius etiam dictis habes: destinandum esse ad olea sacra accipienda aliquem ordinatum *in Sacris;* & ex supra cit. C. *Presbyteri* oporteret esse saltem Diaconus; sed etiam potest esse Subdiaconus ex supra laudato Concilio Toletano I. ut

ut ex ejusdem constat allegato Canone: *Omni tempore;* Videri potest Bened. XIV. *tom.* 2. *Notif.* 81.

Est qui existimet tempus *ante diem;* vel *solemnitatem Paschæ:* præfixum ad petenda olea sacra, extendi posse etiam usque ad Sabbatum, vel Dominicam in Albis: quemadmodum usque ad illum diem extenditur tempus ad sumendam Communionem in Paschate; Vid. Caval. in cit. c. 26. n. 6. Quæ tamen opinio nobis non arridet. Profecto si adeo tempus præfatum posset extendi, non declarasset S. R. C. eos, qui in Sabbato ante fontis benedictionem olea sacra nondum recipere potuerint, illa subinde privatim, ac separatim in aquam mittere posse: non, inquam, ita declarasset; sed magis, eos posse adhibere vetera, in ipso actu benedictionis fontis baptismalis in eodem Sabbato Sancto: ut quidem posse, existimat Cavalerius, non obscure indicari a Bened. XIV. in suis Notificationibus. Sed oppositum sequitur ex declaratione prædicta S. C. R. non enim deceret, differre infusionem sacrorum oleorum, dum possent adhiberi vetera in casu prædicto. Si autem vetera non possunt, ergo oportet, quod ante benedictionem fontis, atque adeo ante Sabbatum Sanctum, vel saltem in Sabbato Sancto ante benedictionem fontis baptismalis habeantur nova olea sacra. Rursus post feriam V. Cœnæ non posse adhiberi sacra olea vetera, nisi in casu necessitatis extremæ, vidimus supra. Ergo oportet omnino in ipsa feria V. Cœnæ olea sacra petantur. Et quod non possit oleorum novorum procuratio differri post Sabbatum Sanctum, patet etiam ex eo quod jura præcipiant peti, & haberi *ante* diem, vel solemnitatem Paschæ: non dicant: *in* Paschate, seu *intra* Paschale tempus. Unde non valet paritas Communionis Paschalis; ea enim ex jure, & consuetudine communi facienda est *in* Paschate, seu *intra* Paschale tempus: quod quidem tempus ex speciali declaratione, & consuetudine universali, in ordine ad illud præceptum extenditur usque ad Dominicam in Albis; immo nedum incipit a Dominica Paschæ, verum etiam a Dominica Palmarum: ut suo loco videbimus. Omittimus argumenta alia, quæ insuper possent opinionem infirmare prædictam, quam a nemine in praxim deducendam esse, putamus.

Item ex dictis, & ex Rit. Rom. 190
verbis, mox recitandis habes, olea sacra vetera comburenda. Ex superius allegato C. *Litteris*, cremanda sunt *in Sanctis Ecclesiis*. Idipsum statuitur ex Rit. Rom. de sacr. Baptis. tit. *de sacris oleis*: his verbis: *Curet Parochus ut ea* (sacra olea) *suo tempore quamprimum habeat, & tunc vetera in Ecclesia comburat.* Pontificale Romanum mandat comburi in lampadibus Ecclesiæ ante SS. Sacramentum; & modum explicant Acta Ecclesiæ Mediolanensis to. 1. par. 2. *Parochus ubi primum olea sacra nova acceperit, vetera statim comburat in lampade, quæ ante SS. Sacramentum allucet, bombice in Sacrario plane exusto.* Ex bombacio nempe prius exprimatur oleum in lampade, & postea bombacium comburatur in Sacristia, & Cinis in Sacrarium projiciatur. Animadvertendum vero est, comburenda non esse olea vetera, nisi prius habeantur nova; ut significatur in allegato testimonio Medio-

diolanensis Ecclesiæ; & rursus in Rit. Rom. verbis laudatis: *Curet Parochus, ut ea* (sacra olea) *suo tempore quamprimum habeat, & tunc vetera in Ecclesia comburat.* Ne videlicet, dum nova procurantur, deficiant vetera pro administratione Sacramentorum, pro quocumque casu necessitatis: secundum dicta superius.

191 Nota denique 7. nonnullas rationes mysticas cæremoniarum quarumdam, quas adhibet Ecclesia in præsenti benedictione. Nimirum: Halitus Episcopi, & Presbyterorum assistentium super Vasculum Chrismatis, & olei Catechumenorum indicat ex Theologis descensum Spiritus Sancti super eadem. Videri possunt dicenda in simili in bened. fontis baptismi in Sabb. S. Subs. 3. §. 8. n. 342. Deinde Chrismati, & oleo benedicto reverentia fit ab Episcopo, & Presbyteris dicentibus *Ave Sanctum Chrisma. Ave Sanctum oleum.* Ut enim ait Bellotte: *Debebatur rebus sacris reverentia, ratione sanctitatis; quia ex eo, quod ad cultum Dei deputantur, Divinum quiddam in se habere censentur: unde honor, qui iis defertur, suapte natura redundat in Deum.* Apud Benedictum XIV. *de fest. Dom. c. 6. §. 7. fine.* Cultus itaque Chrismati, oleoque defertur, non absolute, sed relative, velut symbolum Christi. Profecto ex Amalario *de Ecclesiast. Offic. l. 1. c. 12.* & Ruperto Ab. *l. 5. de Divin. Offic. c. 18.* Vasculum Chrismatis quodammodo significat Corpus Christi sumptum ex Virgine, corporaliter in se habitantem continens Spiritus Sancti plenitudinem. *ad Coloss. 2. 9.* Prædictum idcirco Vasculum salutatur primo ab Episcopo, & Ministris Altaris, discoopertum; ad significandum, Redemptorem nostrum post Resurrectionem suam corporaliter visibilem apparuisse iis, quos testes voluit Resurrectionis suæ. Deinde vero salutatur a cæteris coopertum, ad significandum, nos eumdem Dominum quotidie invisibiliter adorare, postquam in Cœlum ascendit. Ita Amalar. & Rupert. l. l. cit.

Qu. hic I. An Chrisma, & sacrum Oleum possit vendi ratione materiæ? 192

℟. Ex Concilio Bracearensi II. c. 4. hujusmodi venditio prohibetur; & in Cap. *Placuit.* 102. 1. quæst. 1. præcipitur Episcopis, ne quid accipiant ab Ecclesiis, in quas Chrisma dividitur. Quapropter Taneredi *de Relig. tr. 2. lib. 4. disp. 9. qu. 1. n. 7.* negat, Chrisma, & Sacrum Oleum vendi posse, utpote prohibitum ab Ecclesia; & cum prohibitio facta fuerit, inquit, Religionis intuitu, erit simonia; sic ergo erit injustus, & simoniacus Episcopus accipiens pretium pro sacro oleo, & Chrismate Ecclesiis dispertito; sicuti jure Divino vendi nequit ulla pars Chrismæ, vel olei, quo fit unctio: quia ut sic, est pars Sacramenti, & materia proxima: ut docent Sotus, & Vidal. Sed cum aliis La Croix *lib. 3. part. 1. de Simonia qu. 31. §. 2. num. 154.* affirmat, Oleum, & Chrisma sacrum vendi posse, dummodo vendatur secundum valorem intrinsecum tantum. Ecclesiam vero prohibere solum, vendi carius ratione consecrationis. Canones autem ubi vetant, vendi res quasdam sacras, etiam ratione materiæ, intelligendos esse, si in rebus sacris fiat mercatura quædam quasi profana: aut si adsit scandalum.

Verum etsi præfata explicatio locum

cum habeat in quibusdam rebus sacris, casibusque nonnullis; (uti in venditione sacrorum Vasorum, aut indumentorum; & fortasse ceræ sacri Agnus-Dei: de qua re dicemus in Sab. in alb. n. 19.) attamen spectata sacrorum Canonum locutione, ubi prohibent venditionem sacri olei, & Chrismatis, videtur standum sententiæ negativæ: præcipiunt enim, *ne quid* Episcopi accipiant ab Ecclesiis &c. ut *nulla* cujusquam pretii exactio attentetur &c. Qui, similesque modi loquendi, non dant hìc facilem locum explicationibus illis, seu limitationibus: *ne vendatur carius propter consecrationem:* (quod alias est simoniacum;) *aut si fiat mercatura quædam: vel si adsit scandalum*. Sed præseferunt, simpliciter esse prohibitum, etiam ratione valoris intrinseci materiæ: & quidem merito, nam cum agatur de re minimi dispendii, nimis vile & indecorum esset, & prorsus venale, Cathedralem Ecclesiam in hujusmodi repetundis avidius detineri. Immo nec proderit usus, seu potius abusus, si alicubi fuerit introductus: quemadmodum animadvertitur *Cap. Non satis 8. de Simon.* ubi dicitur: *Pro sepultura quoque, & Chrismatis, & olei receptione nulla cujusquam pretii exactio attentetur: nec sub obtentu cujusdam consuetudinis reatum suum quis tueatur: quia diuturnitas temporis, non diminuit peccata, sed auget*.

Dices: in allegato Canone prohibetur exigi, seu recipi aliquid, & declaratur abusus consuetudo exigendi, seu recepiendi non solum pro Oleo sacro, & Chrismate, verum etiam pro sepultura. Atqui pro Sepultura, eo Canone, & similibus non obstantibus, licite recipitur, immo & exigitur aliquid, ubi adest consuetudo. Ergo, saltem ubi adsit consuetudo, poterit aliquid recipi pro distributione sacri olei, & Chrismatis: non obstante eodem allegato Canone, atque similibus.

℞. Quod, uti docebimus in Appendice ad Calcem Diarii cap. 8. de die obitus, & deposit. art. 5. de quarta funer. n. 34. quoad Exequias Def. Sepulturam; benedictionem Nuptiarum; cæremonias baptismi; & similia prævaluit nova consuetudo, scientibus, & conniventibus Superioribus Ecclesiasticis. Contra vero, consuetudo recipiendi aliquid pro distributione sacri Olei, & Chrismatis non toleratur, sed declaratur abusus, ut in Decreto S. C. Episc. 6. Septembr. 1604. apud Caval. to. 4. c. 26. decr. 10. *In distributione sacrorum Oleorum non permittat Episcopus, ut aliquid recipiatur: non obstante consuetudine: quæ dici, debet, abusus contrarius dispositioni sacrorum Canonum*.

Qu. II. An tempore Interdicti localis generalis liceat in hac feria V. conficere Chrisma? Dubium oritur ex eo, quia adnumeratur inter Divina Officia confectio Chrismatis. Avil. *de censur. par. 5. disp. 4. sect. 1. dubit. 1. concl. 1.* Prohibentur autem Divina Officia tempore Interdicti particularis; & licet concedantur tempore Interdicti localis generalis, prohibetur tamen etiam tunc, publice, & solemniter ea celebrare: exceptis nonnullis festivitatibus, sive diebus, in quibus vero non est hæc feria V. Cœnæ Domini. 193

℞. Et dico: tempore Interdicti localis sive particularis, sive universalis, & in Ecclesia etiam interdicta licet conficere Chrisma in feria V. Cœnæ Domini: janius tamen clausis,

sis, non pulsatis campanis, Excommunicatis, & Interdictis exclusis. Prima pars hujus assertionis constat ex *Cap. Responso* 43. *de sentent. excomm.* & *Cap. Quoniam* 9. *de sent. excom. in* 6. Quæ etiam allegantur a Sylvestro, & Chiavetta locis infra cit. & a Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 37. *sect.* 1. post medium. Et confirmatur ratione: quia, quando aliquid conceditur, eo ipso censetur concedi omne illud, sine quo concessum non potest poni in esse: alioquin vana, ac nulla esset concessio. Sed tempore Interdicti localis sive universalis, sive particularis, & in Ecclesia etiam interdicta licet administratio aliquorum Sacramentorum, ad quæ ministranda opus est Chrismate: puta, Sacramenta Baptismatis, & Confirmationis. Ergo &c. Secunda pars assertionis etiam constat ex *C. Alma Mater.* 24. *de sent. excomm. in* 6. Vid. Bonac. *tom.* 1. *disp.* 5. *pu.* 3. §. 1. *num.* 2. Avil. *l. citat. dubit.* 4. *concl.* 4. & *dubit.* 8. *concl.* 2. Sylvest. V. *Interdictum* 5. *qu.* 6. *n.* 9. Lezan. V. *Interdictum n.* 14. Tolet. *Instruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 53. *nu.* 2. Chiavet. *Instit. jur. canon. lib.* 3. *par.* 2. *c.* 9. §. 9. *n.* 57.

SUBSECTIO IX.

De Reconciliatione publicorum Pœnitentiam.

194 DIXIMUS in feria IV. Cinerum, olim in Ecclesia consuevisse in illa feria pœnitentia publica solemnique puniri peccatores publicos, quorundam scelerum graviorum. Ibidem notavimus, hujusmodi disciplinam, licet justis de causis abolitam, nihilominus in quibusdam particularibus Ecclesiis hactenus custodiri: quarum exempla quædam ibi protulimus. Nunc autem notamus, utpote hujus loci proprium: eosdem prædictos publicos Pœnitentes, ubi explevissent tempus pœnitentiæ ipsis impositæ, vel etiam eo nondum expleto, attamen benigno Ecclesiæ favore, reliquo, quod supererat, pœnitentiæ spatio relaxato, Ecclesiæ reconciliatos fuisse solemniter, & cæremonialiter a Sacerdotibus in hac feria V. Cœnæ Domini, *C. De Pœnitentibus* 17. *dist.* 3. *de Consecr.* & *ex Ordine Rom. tit. de ordine in quarta feria Quadrag.* & *tit. de Offic. div. in Cœna Domini. Quia scilicet ipsa die, qua Sacramenta Corporis, & Sanguinis sui Dominus primum confecit, ac Discipulis suis percipienda tradidit, oportebat ad hæc resumenda pœnitentes restaurarent: eo videlicet tempore, quo Sanguinis Christi in remissionem omnium fusus est peccatorum.* Ita Rabanus Maurus *Instit. Cleric. lib.* 2. *c.* 36. Consonat Ivo Carnotensis Episcopus sermone *de Cœna Domini*; videri etiam potest Rupertus Abb. *de divin. offic. lib.* 5. *c.* 19.

In Pontificali Romano Clementis VIII. & Urbani VIII. agitur de ritu prædicto, atque describitur functio, seu cæremonia, quæ in hac feria fit, reconciliandi peccatores, qui in feria IV. Cinerum fuere publice expulsi ab Ecclesia. Quæ disciplina, ut significavimus, in quibusdam Ecclesiis hactenus custoditur.

Hujusmodi publica, & solemnis Pœnitentium reconciliatio fiebat olim in prima ex tribus Missis, quæ in hac feria solemniter dicebantur. Porro, ut referunt Benedictus XIV. *de fest. Dom. c.* 6. §. 8. & Meratus *to.* 1. *par.* 1. *in præliminar. n.* 16. *infra*

me-

medium: in hac feria V. Cœnæ Domini olim dicebantur tres Missæ; prima ad reconciliandos pœnitentes prædictos; altera propter benedictionem Sanctorum Oleorum; tertia tandem in memoriam institutionis Eucharistiæ. Postquam vero variatis temporum circumstantiis, unicam Missam solemniter celebrare est constitutum, prædictæ tres functiones diversis unius & ejusdem Missæ partibus sunt attributæ. Illas vero tres Missas antiquitus in hac feria celebratas ab uno eodemque Episcopo fuisse, affirmat Cardinalis Bona, quem laudat idem Benedictus XIV. *opusc. cit. c.* 17. §. 5. At vero Theophilus Raynaudus, Cardinalis De-Lugo, & Vasquez negant, hujusmodi privilegium fuisse umquam concessum ulli alteri diei, quam Nativitatis Domini. Vide dicta 24. Junii art. 1. Sect. 1. qu. 3. n. 6.

195 Prædicto autem Ritui, ac veteri disciplinæ maxime consonum est, quod hodie in Missa solemni ante Communionem Cleri, de qua Subs. 4. §. 5. Diaconus dicat confessionem, seu recitet *Confiteor*, elata voce, ac solemniter. Etsi enim similis ritus ex Cærem. Episcop. quibuslibet conveniat universalibus, seu solemnibus Communionibus; nihilominus in hac feria V. Cœnæ Domini specialem significationem præseferre videtur: nimirum quasi aliqua fiat publica, & solemnis confessio peccatorum, nomine totius Cleri, & populi circumstantis; quam confessionem sequatur consueta absolutio generalis impertita a Sacerdote celebrante per illa verba: *Misereatur vestri* &c. & *Indulgentiam* &c. Quæ tamen non est absolutio Sacramentalis, ut constat, sed simpliciter deprecativa, & cæremonialis. Quemadmodum & prædicta vetus hodierna solemnis absolutio Pœnitentium, non erat Sacramentalis, sed pro foro externo reconciliativa cum Communitate; & attestativa pœnitentiæ fideliter expletæ. Porro etiam præfati publici Pœnitentes absolvebantur a culpis in foro interno statim, vel paulo post peractam confessionem Sacramentalem; immo & Eucharistia ministrabatur iisdem etiam per decursum pœnitentiæ necdum expletæ. Vid. La-Croix *lib. 6. part.* 2. *qu.* 170. §. 1. *n.* 1230. & *qu.* 253. §. 3. 1766.

SUBSECTIO X.

Not. pro Bulla Cœnæ.

BULLA Cœnæ est Pontificium Decretum sic nuncupatum, eo quod summus Pontifex omni anno, die Cœnæ Domini, seu in hac feria V. majoris hebdomadæ, nisi quid obstet, illud consueverit renovare; per quod fert censuras, seu excommunicationem, & reservationem in crimica quædam. Declaravit S. Pius V. antiquam hujusmodi Bullam durare usque ad promulgationem novæ. Eam falso a nonnullis tribui Martino V. esse tamen antiquissimam, & ejusdem Auctorem, & promulgationis initium ignorari, ostendit Benedictus XIV. *de festis Dom. cap.* 6. §. 8. fine. Hujusmodi Bullam ad verbum descriptam dare passim solent Scriptores Theologiæ Moralis, qui & dubia plura ad illam spectantia solvunt. Ubi promulgatur Bulla Cruciatæ, quomodo, & quantum illa prosit pro absolutione a reservatis in Bulla Cœnæ? Vid. hujus lib. 4. par. 1. c. 2. ubi de Bulla Cruc. art. 1. Sect. 1. Subs. 3. 196

SUBSECTIO XI.

Not. pro Jejunio.

197 NOTAT Durandus in *Ration. lib. 6. c. 76. n. 7.* statutum esse in Canonibus, hoc est C. *Non liceat* 7. & C. *Non oportet*. 8. dist. 3. *de consecr.* ne hac quinta feria majoris hebdomadæ jejunium solvatur. Enimvero ex eo, quod Christus Dominus surgens de Cœna lavit discipulorum pedes, & iterum rediit ad Cœnam: ideo quidam ad instar ipsius volebant post prandium pedes aliis abluere, & iterum post ablutionem cœnare; quod quidem permiserant Concilia quædam relata a Cardinali De-Lugo *de Euchar. disp. 15. Sect. 2. n. 16. & 17.* & videri etiam potest S. Augustinus *ad Januar. Epist. 118. c. 6.* Sed illud jam fieri non debet: ut etiam monet Durandus; veteri illa licentia revocata; & videri etiam potest Epistola Benedicti XIV. describenda hic Subs. 13.

Nihilominus Joannes Beleth *de divin. offic. cap. 95.* hæc habet: *Parum comedant* (ante lotionem pedum ii, qui in Cœna Domini lavare debent aliorum pedes:) *nec ultra tamen quam consuetum est. Deinde debent surgere a mensa, ac pauperum pedes lavare. Quo facto, potest, qui ideo parum comedit, sese ad mensam recipere, atque iterum comedere, quod jejunium non frangit, sed interrumpit.* Hæc Beleth. Verum hujusmodi consuetudo jam nullibi videtur existere, etsi vigeat laudabilis usus præbendi cœnam magnam pauperibus duodecim, vel tredecim, iisque lavandi pedes ante Cœnam, quemadmodum diximus subs. 7. num. 175. Refert Busemb. *lib. 3. par. 2. tr. 6. c. 3. de 3. præcep. Eccles. dub. 1. resol. 2.* alicubi permitti collatiunculam pinguiorem in Cœna Domini; sed videri possunt dicenda in Sabbato Sancto subs. 6.

Plerique hodie, aut etiam sequenti feria se flagellis cruentant in memoriam Passionis, & mortis Domini publice, & per vias Civitatis, ad promovendam fidelium devotionem; quæ pia consuetudo a S. Vincentio Ferrerio in hac hebdomada sancta asseritur instituta apud Josephum Lopez Ezquerra opusc. inscript. *Lucerna mystica;* in prolegomen. animadvers. ejusdem opusc. n. 28. Sed alii longe antiquiorem illam faciunt, traduntque Patavii adhiberi cœptam, concionante in Urbe Sancto Antonio. Vide Petrum Ribaden. in laudati Sancti vita. Jamvero si quis prævideat, se ita debilitandum, si prædictam flagellationem assumat, ut jejunare non possit; quæritur: an illam nihilominus assumere liceat, & consequenter deinde non servare jejunium Ecclesiæ, quod occurrit? 198

℞. Negant licere Palatios, & alii innominatim apud La-Croix *lib. 3. par. 2. qu. 265. §. 2. n. 1346.* Affirmat vero Thomas Sanchez *to. 2. consil. lib. 5. cap. 1. dub. 12.* quia, inquit, hæc est causa honestissima, & maxime conveniens Religioni, & devotioni fidelium, quod sint in Ecclesia hujusmodi flagellationes publicæ. Idem propter rationem eamdem sustinet Tamburinus in *Decal. lib. 4. c. 5. §. 7. n. 30.* Idem docent alii, ex eo quia flagellatio usque ad sanguinem videatur opus jejunio etiam præstantius. Opinionem eamdem sequitur Jo. Sanchez apud Dian. *edit. coord. to. 4. tr. 6. R. 19. §. 2.* non enim, inquit, Ecclesia præcipit abstinere a flagellis ob jejunium; sed tan-

tantum jejunium servari a potentibus. Favet huic sententiæ Lessius *de Just. lib. 4. c. 6. dubit. 6. n. 44.* ubi docet: Ecclesiam ita præcipere jejunium, ut alia officia pietatis, quæ pro tempore, & loco, se offerant, nolit impedire, si ea non possint commode differri. Idipsum affirmat Viva in propr. 31. Alexandri VII. nu. 9. Jamvero hujusmodi est flagellatio prædicta in die Cœnæ Domini, aut in feria VI. Parasceves. Hanc sententiam affirmativam, dicit, esse probabiliorem, La-Croix loc. cit. Similiter Salmanticen. *tom. 5. tr. 23. cap. 2. pu. 7. §. 3. n. 145.*

SUBSECTIO XII.

Not. pro Supplicationibus; seu Processionibus nocturnis SS. Sacramenti.

199 PROCESSIONES *facere de nocte cum SS. Sacramento feria quinta, & sexta majoris hebdomadæ non convenit, & repugnat mysteriis Ecclesiæ, & est abusus omnino tollendus.* S. C. R. in *Mantuana* 18. Augusti. 1606. Vid. dicenda in seq. fer. VI. Subs. 7. n. 290.

SUBSECTIO XIII.

DECRETA QUÆDAM

A Cardinali Patriarcha Lisbonensi edita, collaudata, & confirmata a BENEDICTO XIV. in ejus ad prædictum Cardinalem Epistola tenoris sequentis.

Dilecto Filio Nostro Thomæ S. R. E. Presbytero Cardinali de Alemeyda nuncupato.

BENEDICTUS P.P. XIV.

200 SINGULAREM *voluptatem sensimus, ea perlegentes, quæ graviter, ac sapienter a te constituta sunt, ac die* XII. *Martii anno MDCCLIII. evulgata, ut omnibus innotescerent. Cognovimus pariter ardentissimum studium, quo tum Regulares, tum Sæculares, aliosque tuæ Pastorali Curæ commendatos vehementer excitas, ut iisdem mandatis diligenter obtemperent.*

§. 1. *Primo loco præcipis, ut Vespertina Officia, quæ feria V. Majoris Hebdomadæ fieri consueverunt in Ecclesiis Sæcularium, ac Regularium, ad certam horam solum protrahantur; & ipsarum fores ad mediam horam post occasum Solis occludantur; nec mane ante pateant, quam Solis ortus illucescat; Siquidem cognitum, perspectumque habebas, ad honestos mores labefactandos; causam præberi, cum magna frequentia Virorum, & Mulierum nocturno tempore in ea Templa conveniret; quam sane veterem consuetudinem ideo Prædecessores tui nunquam improbarunt, quod ii nocturni Fidelium conventus tunc temporis pietatem, ac Religionem solum præferebant.*

§. 2. *Secundo loco, ne spatio illius noctis Divina Eucharistia cultu debito careret, sapienter indixisti Viris Ecclesiasticis, eorum Ministris, & Fratribus Sodalitatum, quæ a Venerabili Eucharistiæ Sacramento nuncupantur, ut occlusis Templi foribus, alternatim Christo Domino pie, religioseque obsequantur, qui sub panis specie continetur.*

§. 3. *Tertio loco, cum Passio Salvatoris nostri intempestivis horis a Concionatoribus celebrari soleret, ideo pro tua singulari prudentia decernis, ut mane feriæ VI. Majoris Hebdomadæ hi sermones habeantur, statim ac Evangelium, quod eo die canitur in solemni Officio, absolutum fuerit; ubi vero consuetudo obtinuit, ut nocte ejusdem*

feriæ VI. verba faciant Concionatores, alia hora post meridiem ejus diei seligatur, ita tamen, ut fores Ecclesiæ designato ante tempore observari queant.

§. 4. *Quarto loco, cum illi, qui Ecclesias adibant feria V. Majoris hebdomadæ, (quæ sancta vulgo appellatur:) peculiares quosdam cibos secum deferrent, quibus deinde etiam in ipsis Ecclesiis uterentur, ita ut cultum Dei Templo consentaneum, & legem jejunii impudenter violarent: cum, inquam, hanc corruptelam sine magno animi tui mærore pati, ac dissimulare minime posses, opportuna remedia attulisti, gravissimis sententiis, ac pœnis in eos promulgatis, qui cibos ejusmodi per illos dies venderent, vel ipsos manducare etiam in sacris Ædibus, non dubitarent.*

§. 5. *Hæc potissimum ex decretis tuis delibata ob eam causam commemoravimus, ut ipsa diligenter a Nobis perlecta dignosceres; neque prætermisimus cætera, quæ in iisdem decretis habentur: nempe vehementem cohortationem, ut Ecclesiis cultus exhibeatur, ne Deus hac gravissima quidem injuria, atque impudentia lacessitus, ad iracundiam concitetur. Postremo cum decreta hujusmovi probari a Nobis, magnopere deposcas, ut nostra auctoritate corroborata, perpetuo firmentur, & homines facilius, ad illa observanda, inducantur, hoc tibi responsum faciendum existimavimus.*

§. 6. *In primis, consentaneum quidem antiquis Ecclesiæ Institutis fatemur, ut noctis tempore Divina Officia celebrarentur; imperitus enim disciplinæ Ecclesiasticæ prorsus videretur, qui ignoraret, Majoribus nostris per multa sæcula positum in more fuisse, ut nocturnis Vigiliis solemnia Festa, ac Mysteria prævenirent, & canendis Divinis laudibus, sanctisque precibus occupati, noctes integras simul in Templis traducerent. At vero diuturnitate temporis adeo labefactari cœpit hæc pia consuetudo, ut tribus Majoris Hebdomadæ diebus Vigilias solum statuerent; & ob eam causam Officia illorum dierum (eo quod nocte fieri solerent.* Matutini tenebrarum *adhuc nominantur; Vigiliæ quoque permissæ fuerunt ante diem Natalem, & Epiphaniam Domini. Diœceses autem, quæ disciplinæ laude commendantur,* Matutinos tenebrarum *a nocturnis horis ad postmeridianas traduxerunt; Vigiliis etiam consuetis ante festum Epiphaniæ Matutinas horas usque ad meridiem subrogarunt. Cum tamen pristinum Ecclesiæ institutum retinere vellent in Pervigilio Natalis Domini, nempe post mediam noctem rem Divinam conficere, & Populum in certas Ecclesias confluentem admittere, cautum diligentissime fuit, ut corruptelis omnis aditus intercluderetur; at cum difficile id visum fuisset, virtute præstantes Episcopi decreverunt, ut nocte quidem in Ecclesia, sed clausis illarum foribus hæc sacra Officia peragerentur.*

§. 7. *Agnoscimus pariter animi tui consilium ab Ecclesiæ moribus minime alienum, eo quod coercendam putaveris illorum intemperantiam, qui sanctissimis Majoris Hebdomadæ diebus in Templa se conferunt, ibique certis quibusdam cibis indulgent. Ejusdem magnis laudibus prædicantur a Sacris Scriptoribus Agapæ, sive honestissima convivia, quæ Fideles post acceptam Divinam Eucharistiam pluribus sæculis inibant: ut mutuæ inter Christianos benevolentiæ publicum testimonium ostenderetur, & certis diebus egentes, ac miseri liberali divitum opulentia susten-*

ta-

tarentur. Itaque si ejusmodi convivia plena honestatis, quæque ad charitatem exercendam inducta primo fuerunt, & magna cum innocentia per longum temporis spatium conservata, penitus abrogare oportuit, ob graves offensiones, & scandala, quæ dimanare ex illis cœperunt; ita ut nemo sit, qui non probet Ecclesiæ decreta, quibus ea convivia de medio auferuntur; nemo sane prudentiam tuam, & consilium non commendabit, qui pravam edendi licentiam ab Ecclesia removere, ac pœnitus eliminare voluisti: cum præsertim, ea nefaria intemperantia, jejunii leges, sanctissimis etiam diebus, frangerentur, quas Majores nostri tanta severitate, ac religione coluerunt, ut nihil omnino degustarent, & cyatum quoque frigidæ recusarent.

§. 8. *Supervacaneum ducimus ad hæc probanda proferre in medium sacræ antiquitatis documenta: cum satis eruditorum hominum testimoniis confirmentur. Accedit, quod ipsa luce clarius innotescunt ex iis, quæ Nos ipsi congessimus in quatuor libros a Nobis magno labore conscriptos* De Canonizatione Sanctorum, & in Ecclesiasticas Institutiones, *quas Bononiæ confecimus, cum in illam Sedem (quam nunc etiam retinemus,) translati fuimus. Alia pariter argumenta desumi possunt ex aliis Nostris* Commentariis in Sacra Jesu Christi, Matrisque ejus Festa, ac Missæ Sacrificium: *quibus plurima sane addidimus, dum in Summo Pontificatu versamur, & quæ vernacula lingua primum a Nobis exarata, nuper jussu Nostro in latinam conversa fuerunt.*

§. 9. *Omittimus verba facere de hora, quam pro habenda Concione Dominicæ Passionis statuisti. Idem plane mos, ac disciplina jam pridem invaluit in præclaris Italiæ Diœcesibus, & in ipsa Vaticana Basilica, ubi Nos in Minoribus positi Theologalem Præbendam obtinuimus: siquidem feria VI. Majoris Hebdomadæ post recitatam in Choro Domini Passionem, Concio de ipsa statim instituitur; idem fieri consuevit in Pontificio Sacello coram Nobis ipsis, Cardinalium Collegio, & reliquis Ordinibus, quibus facultas est in eum locum conveniendi.*

§. 10. *Cum igitur tua Decreta præsentibus Ecclesiæ moribus, & institutis consentanea plane videantur, ea libentissime approbamus, & Apostolicæ auctoritatis pondus adjungentes, præcipimus observari, penitus sublata quacumque contraria consuetudine, quamvis ad honestum finem inducta fuerit, & longo spatio temporis inveteraverit; etenim pravum hominum ingenium, & morum corruptela id necessario requirit, ut de medio tollantur ea, quæ licet initio virtutem præseferrent, labente cursu temporis, virtutem ipsam corrumpant, ac labefactant.*

§. 11. *Interea, dilecte Fili Noster, tuis, ac tuorum precibus Nos vehementer commendamus; & quoniam Vineam Domini tibi creditam tam feliciter colere, suscepisti; ne prætermittas operam, ac laborem impendere, ut fructus in diem magis excrescat; nec te deterreant ullæ difficultates, quæ tuis præclaris conatibus objiciuntur; Nos profecto semper ad tutandam Religionem, & morum integritatem paratos invenies. Postremo tibi Benedictionem Apostolicam, tuoque populo peramanter impertimur.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXXI. *August. MDCCXLV. Pontificatus Nostri anno VI.* Extat in ejusd. Pontif. selectis Constitut. par. I. num. 43.

SUB-

SUBSECTIO XIV.

Not. pro Bened. mensæ, gratiarum actione, ac lectione.

201 FERIA V. in Cœna Domini ante Cœnam Sacerdos benedicturus mensam, incipit, & dicit absolute, idest, non præmisso *Benedicite :* & sine nota, seu sine cantu ℣: *Christus factus est pro nobis obediens.* ℟. *usque ad mortem.* Deinde : *Pater noster :* totum secreto, ex Rubr. Brev. atque adeo nec alta voce inchoari debet *Pater noster :* neque pronunciari *Et ne nos inducas.* Dicto *Pater noster :* Sacerdos precem nullam dicens signat Mensam signo Crucis ; & hoc pacto censetur expleta benedictio mensæ. Caval. *to.* 4. *c.* 25. *comment. in decr. n.* 7.

Lector ad mensam non petit benedictionem : *Jube Domne.* Nec in fine dicit : *Tu autem.* Rubr. Brev.

Post mensam pro gratiarum actione repetitur ℣. *Christus factus est*, ut supra. Postea dicitur Ps. *Miserere*, quo finito sine ℣. *Gloria Patri :* dicitur : *Pater noster :* totum secreto, ut supra. Deinde Sacerdos dicit absolute, hoc est, non præmisso *Oremus*, Orationem : *Respice :* & non pronunciatur, *Qui tecum :* nec *fidelium Animæ.* Sed secreto dicitur *Pater noster :* nec additur *Deus det nobis suam pacem.* Rubr. Brev. Versus *Fidelium*, & *Deus det nobis*, plane omittuntur. An similiter omittenda sit in Oratione conclusio illa : *Qui tecum*, vel recitari secreto? Cavalerius l. cit. existimat, esse Rubricæ conformius, si similiter plane omittatur. Itaque recitata oratione usque ad illa verba : *Crucis subire tormentum ;* statim subditur : *Pater noster :* totum secreto ut supra ; quo absoluto, absque eo quod aliquid ulterius dicatur, omnes recedunt. Pro expositione autem mystica Cæremoniarum hujusmodi videri possunt dicta art. 3. n. 16.

SECTIO VI.

Not. Feria VI. in Parasceve.

ILLUM hebdomadæ diem, quem nos vocamus feriam sextam, vulgo diem Veneris, Hebræi, qui inter Græcos conversabantur, dicebant *Parasceven. Parasceve* itaque vox græca est, & significat *Præparatio :* ex Beda apud Amalarium *de Eccl. Offic. l.* 1. *c.* 13. & aliis. Hebræi autem hujusmodi diem, qui Sabbatum præcedit, nuncuparunt Parasceven, seu diem præparationis, quia, cum in sequenti Sabbato omnem omnino laborem sibi ex lege putaverint interdictum, ideo hoc præcedenti die præparabant cibos, & alia, quæ futura erant ipsis necessaria in Sabbato, nec sine labore potuissent comparare. Parasceve igitur est omnis feria sexta, secundum Hebræos. At vero nomen id Ecclesia attribuit huic tantummodo sextæ feriæ, quæ est proxima ante Pascha. In quo quidem mysterium agnoscit Durandus *in Ration. divin. offic. lib.* 7. *cap.* 1. *n.* 8. ubi vult, id factum esse, ad significandum, quod in hac feria præparatus sit cibus sive, Manna, quo & militaris Ecclesia modo, & triumphans in futura requie perfruetur. 202

Nota etiam hic : diem hunc, quo Dominus passus est, a nonnullis antiquis Scriptoribus dictum fuisse diem Paschatis : quia nimirum putarunt, Pascha idem sonare ac Passionem, & nomen Pascha oriri a græco πάσχειν

Pa-

Paschin : quod latine est *pati* ; unde diei Paschatis nomine intelligebant etiam diem Passionis, & mortis Domini. Verumtamen Pascha non idem sonare, quod Passionem, nec derivari a græco *Paschin*, scite animadvertunt S. Augustinus *in Psal.* 140. *versus* finem. S. Isidorus *de Eccl. Officis lib.* 1. *c.* 31. Durand. *in Ration. offic. lib.* 6. *cap.* 86. *n.* 2. Raynaud. *to.* 9. *tr. de Juda prodit. c.* 9. *nu.* 7. Juvat interim audire Nazianzenum de hujus vocabuli corruptione loquentem Orat. 42. : *Hoc Pascha, hoc, inquam, magnum, & venerandum Pascha ab Hebræis juxta eorum linguam nominatur : (quæ vox transitum sonat ;) historica quidem ratione propter Israelitarum ex Egypto in Chananæam Regionem fugam, & migrationem : sin autem spiritualem sensum spectemus, propter nostrum ex his inferioribus ad superiora, atque ad promissionis terram progressionem, & ascensum. Quod vero in permultis Scripturæ locis accidisse comperimus, & vocabula quædam ab obscuriori sensu ad apertiorem, atque a duriori sono ad elegantiorem, commodioremque immutata sint, idem hic quoque contigisse animadvertimus. Quidam enim salutiferæ Passionis nomen hoc esse arbitrati, ac deinde per litteræ* ϵ *in* π, *&* κ *in* χ *mutationem, hanc vocem ad linguam græcam accomodantes, hunc diem Pascha nominarunt.* Ita Nazianzenus. Hujusmodi autem illorum Scriptorum locutionem hic notare, non inutile visum est, ne quis, de eo, quod proprie dicitur Pascha, scripta fuisse putet, illa, quæ de hac die, seu de hac feria sexta in Parasceve, & tempore Passionis scripserunt veteres Auctores nonnulli, hanc feriam sextam vocantes diem Paschatis.

In hac autem feria sexta plura ad institutum nostrum notanda sunt, quæ explicabimus Subsectionibus IX.

SUBSECTIO I.

De Horis Canonicis, & Offic. Defunct. in die Obitus.

203 FERIA VI. in Parasc. dupl. 1. cl. *Rubr. gen. Brev. tit.* 1. *n.* 1. *& tit.* 9. *nu.* 5. *& in duabus tabell. ex cerpt. ex Rubr. gen.* Offic. ut in propr. Vid. dicta art. præced. 3. a n. 9. Nona cum aliis præcedentibus minoribus Horis sine lumine dicitur, ut ex Cærem. Episcop. & Gavanto notavimus l. cit. n. 15. Pro Vesperis vide dicenda Subs. 5. §. 19. Pro Matutino, & Laudibus sequentis diei vide dicta cit. Sect. 1. Si debeat recitari officium Defunctorum pro recenter Defuncto, qua ratione

ne debeat fieri? Diximus cit. art. 3. num. 56.

SUBSECTIO II.

Not. pro Festo Annunciationis B. M. V. vel alio de praec. in foro.

204 In casu, quo festum Annunciationis B. M. V. vel aliud festum de praecepto in foro incidat in fer. VI. majoris hebdomadae, quid notandum? exposuimus 25. Martii art. 2. a nu. 36. & 42.

SUBSECTIO III.

De Missa.

205 Qu. I. Utrum feria sexta majoris hebdomae liceat celebrare Missae Sacrificium?

R. Certum est, ecclesiastico jure, & generali totius Ecclesiae consuetudine, quae est habenda pro lege, esse feria VI. majoris hebdomadae sub mortali prohibitum Sacerdotibus, offerre Sacrificium publice, vel privatim, & secreto; quod jus Innocentius I. declaravit *epistol.* 1. *alias* 25. *ad Decentium Episcopum* c. 4. n. 7. & habetur in C. *Sabbato*. 13. *dist.* 3. *de consecr.* ubi aequaliter sermo est de Sabbato Sancto, ac de feria sexta praecedenti, testaturque Ecclesiae traditionem habere; isto biduo penitus Sacramenta non celebrari: sermo autem est de biduo praecedente proxime Sanctum Pascha, nempe de fer. VI. & Sabbato majoris hebdomadae. Recole dicta art. 3. Sect. 2. Subsect. 2 Et quamvis multi Doctores aliquando putaverint, licere in Sabbato Sancto celebrare privatim, ut vidimus art. 3. loc. cit. Attamen in hac feria VI. Auctores omnes fatentur, non licere: & omnes qui scribunt de divinis officiis, referunt hanc esse antiquissimam traditionem, qua non solum privata sacrificia, sed etiam solemne, & publicum consuevit omitti; unde in Concilio Toletano decimo sexto coacto anno 693. can. 8. dicitur: feria VI. in Parasceve nullum omnino Sacerdotem posse Missam celebrare; ut enim docebimus Subs. 5. §. 20. qu. 3. ipsum officium solemne hujus diei ad Altare, non est Missa, & Sacrificium, licet aliquoties ita nuncupatum inveniatur: sed late loquendo, & minus proprie. Plerique autem nuncupant non simpliciter Missam, sed Missam Praesanctificatorum: haec autem est, in qua Sacerdos non consecrat Eucharistiam, sed ex proprio munere communicat sub sola specie panis antea consecrati. Quod utique fit in officio Parasceves ad Altare.

Prohibitionis vero praedictae rationem affert Divus Thomas 3. *par. q.* 83. *art.* 2. *ad* 2. scilicet quia hodie Passio Domini ab Ecclesia recolitur, prout realiter gesta est: Christi videlicet Sacrificium cruentum; & ideo non repraesentatur mystice per consecrationem hujus Sacramenti, seu non immolatur incruente. Quam rationem indicat etiam Amalarius *de Eccl. Offic. lib.* 1. *c.* 13. versus finem, item Auctor operis *de div. offic.* sub nomine Alcuini C. *de Parasceve*, & Honorius in *Gemma lib.* 3. *cap.* 89. Idem significare videtur Rupertus Abb. *de divin. offic. lib.* 6. *cap.* 10. dicens: *Hodie non sacrificemus, dum nobis hostia tollitur de manibus. Non sacrificent Amici, dum trucidant inimici.* Idipsum dicit Durandus in *Ration. lib.* 6.

lib. 6. c. 77. n. 3. Alteram congruentiam adducit Hugo Victorinus *lib. 3. de specialibus Missæ observationibus cap. 20.* his verbis : *Quæritur, quare hac die* (Parasceves) *Missa non cantetur, sed Corpus Christi, reservatum die præcedenti, sumatur? Ad quod dicitur : ex Decreto Innocentii Papæ,* (seu ex traditione Ecclesiæ, quam declaravit Innocentius Papa :) *Missam hoc biduo non celebrari, ut in Pastoribus Ecclesiæ, status temporis illius apud Apostolos, ostendatur, qui, sicut Propheta prædixerat, percusso Pastore, dispersi erant.* Quam quidem rationem significat Innocentius verbis supra recitatis : eamdem indicat Amalarius *de Eccl. offic. lib. 1. c. 15.* & etiam Rupertus *lib. 6. c. 2.* Alias plures congruentias adducit Durandus *loc. cit. a n. 32.* quæ videri possunt; & videri etiam potest Joan. Beleth *de div. offic. c. 97.* Cardinalis de Lugo *de Eucharistia disp. 19. Sect. 6. n. 88.* De exposita vero, & tradita Doctrina Suarez in 3. *par. disp.* 80. §. *Secundus dics.* Bonac. *de Sacram. Euchar. disp.* 4. *qu.* 7. *pu.* 2. *n.* 17. Cardinalis de Lugo *de Sacram. Euch. disp.* 20. *Sect.* 1. *num.* 14. Salmantic. *to.* 1. *tract.* 5. *de Miss. c.* 4. *pu.* 1. &c. Non adesse præceptum Divinum, ut in Ecclesia Christi quotidie Missæ Sacrificium offeratur : docuimus tr. 1. l. 1. c. 2. qu. 5. n. 10.

206 Qu. II. An saltem liceat celebrare feria VI. majoris hebdomadæ, occurrente in ea Annunciationis festo, aut aliquo alio locali de præcepto in foro?

℞. Etsi in hujusmodi casu affirmaverint nonnulli Auctores apud Gobat tom. 1. tract. 3. cas. 7. quæst. 2. nunc tamen certum est, ne quidem in dicto casu celebrare licere. Vid. dicta 25. Martii articul. 2. a num. 36.

Qu. III. An liceat celebrare in 207
hac feria ad dandum Viaticum, si secus non possit, eo quod nulla habeatur Hostia consecrata, & periculum sit in mora?

℞. Affirmant Pegna, & quidam alii, teste Henriqu. in *Sum. lib. 9. c. 9. n. 6.* in gloss. litt. s. fine; qui non contradicit, sicut nec Gobat, hanc sententiam referens loc. cit. sed male : si enim non licet celebrare non jejunum, aut sine sacris indumentis in simili casu; ut certum est: multo minus licet, quando ipsa Sacrificii celebratio absolute, & tam severe interdicitur. Et ratio ulterior est; quia in hujusmodi casibus cessat præceptum sumendi Eucharistiam pro Viatico.

Qu. IV. Utrum Parochus, qui in 208
feria V. Cœnæ Domini oblitus fuerit consecrare Hostiam reservandam; aut licet consecraverit, aliquo tamen casu hæc perierit; licite sacrificet eadem fer. VI. eo fine, ut habeat Hostiam consecratam in prædictum usum?

℞. Negative; ex allatis prohibitionibus : potest tamen in tali casu poni in Sepulchro aliqua ex particulis consecratis, quæ semper servari solent pro infirmis. Ita Gobbat *to.* 1. *tr.* 3. *cas.* 1. *qu.* 2. *nu.* 217. & La-Croix *lib. 6. par. 2. qu.* 31. §. 3. *n.* 233. Et quoniam in officio ante consummationem ostendi debet populo Hostia eadem, quæ in Sepulchro fuerat recondita; ne populo admiratio, aut scandalum ingeratur, quod minorem forma in Sacrificio consueta illam videat, certiorari poterit de eo quod acciderit. Videri possunt dicenda in Appendice c. 3. n. 15.

209 Interr. Quid, si nulla alia habeatur particula consecrata?

℞. Cum La-Croix loc. cit. debere potius omitti omnia, quam consecrare in officio feriæ hujus: tum quia hac die prohibetur graviter & absolute fieri consecratio; tum etiam quia non licet consecrare panem sine vino.

210 Gobat autem loc. cit. concedit in hoc casu celebrationem Missæ in hac feria ante officium Parasceves, & privatim, si ex omissione officii præfati scandalum sequeretur: nam omittendo illud, inquit, agitur contra legem naturalem de vitando scandalo, & gravibus obmurmurationibus; celebrando autem Sacrificium, non observatur tantum lex humana, postponenda naturali: *C. fin. de consuet.*

211 Vult itaque Sacrificium celebrandum aut ab alio Sacerdote, qui consecret duas Hostias, unam sumendam pro complendo præsenti suo Sacrificio; alteram reservandam, & absumendam a Celebrante in officio Parasceves. Aut si celebretur ab ipso, qui postea debet peragere officium Parasceves, non sumat ablutionem; ut sit jejunus ad sumendam alteram Hostiam in prædicto Officio. Ita Gobat, quem sequitur Kresslinger in addit. ad Reiffenst. tom. 2. tr. 14. dist. 5. quæst. 9. concl. 2. addit. 2. consentitque Spor. apud La-Croix loc. cit.

212 Sed non video, qualesit grave scandalum, quod oriri possit ex omissione officii in tali casu; cum populus aquiescere debeat prohibitioni Ecclesiæ, neque scandalizari ex fortuito casu.

SUBSECTIO IV.

De Functionibus solemnibus, & Pontificalibus.

BENEDICTUS XIII. jussit in omnibus Ecclesiis Parochialibus celebrari omnes functiones solemnes, etiam sine numero Cantorum, & Ministrorum, & parvum Cæremoniale pro Ecclesiis minoribus evulgari præcepit an. 1725. & servari mandavit feria VI. in Parasceve, &c. Apud Merat. *ind decr. Miss. n.* 516. & Zachar. *ind. decr. num.* 377. Ratio sive Ritus celebrandi functiones solemnes hujus feriæ VI. in minoribus Ecclesiis, explicatur a Merato *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 9. *n.* 79. 213

Functiones Pontificales in fer. VI. in Parasceve, absente, vel impedito Episcopo, spectant ad primam Dignitatem. Vide dicta 6. Januar. articul. 1. sect. 4.

SUBSECTIO V.

De Officio Parasceves ad Altare.

§. I.

FINITA *Nona, Sacerdos, & Ministri induti paramentis nigri coloris, sine luminaribus, & incenso, procedunt ad Altare, & ante illud prostrati aliquamdiu orant. Interim Acolythi unam tantum tobaleam extendunt super Altare.* Rubr. Miss. hic. 214

Hodie Altare majus cum suis gradibus bene mundis (ob respectum Sacerdotis, & Ministrorum sacrorum, qui super illos sese prostrari debebunt, ut infra dicetur) erit omnino nudum, & super illud ponentur sex candelabra obscuri potius colo-

loris, ferrea aut lignea cum candelis ex cera communi non alba, ut est cera recens, ex alveari; & candelæ erunt extinctæ. In medio Altaris erit de more Crux, (confer dicenda inferius nu. 230.) velo tecta nigro, ut cum Gavanto sustinet Caval. *tom.* 4. *c.* 16. *Comment. in decr.* 2. *nu.* 1. ita tamen ut facile ad Adorationem detegi valeat. Tabernaculum SS. Sacramenti Eucharistiæ erit pariter nudum, & quatenus ratione Imaginum in eo existentium contegi debeat, id in mane fiat conopæo nigro, quod quippe inducit uniformitatem; exprimit mœstitiam, & signum est mortis, neque dicit incongruitatem ullam ad SS. Eucharistiam, qua Tabernaculum supponitur patenter vacuum; & ejusdem ostiolum apertum, ne ibi, quod non est, populus Sacramentum adoret. Recole dicta præced. fer. V. subs. 6. n. 166. & 2. Novembr. art. 1. sect. 3. subs. 3. fine. Mensa parva, seu Credentia quoque nuda erit, quæ tamen paulo ante officium tegetur mappa linea alba a nulla parte pendente, vel tantillum ad summum per latera; & super ipsam collocabuntur theca Sacri linteaminis, seu Bursa, quasi jacens, habens intus corporale, cum Sacris Calicis linteolo; seu Purificatorio: Cussinus cum duobus Missalibus coopertis, si fieri potest, tegumentis nigris; pelvicula cum ampullis aquæ, & vini omnino vitreis, & manutergiam, mappa oblonga plicata, suo tempore extendenda super Altare; Stola latior pro Diacono: velum parvum nigrum pro tegendo Calice, dum post officium portatur ad Credentiam; vas vitreum ad purificandos, & purificatorium ad tergendos digitos, si forte celebrans tetigerit Sacramentum, dum illud in patena deponit. Denique, si Ecclesia non sit Regularium, præparabitur lanx, seu pelvis ad recipiendas oblationes, quæ, ut infra dicetur, fient Cruci.

In Presbyterio præparabuntur tria pulvinaria, seu tres cussini coriacei, vel ex alia materia, coloris violacei: non tamen ex iis qui in Altari pro Missali deserviunt: suo tempore ut infra ponendi pro Celebrante, & sacris Ministris, dum ante Altare procumbunt; Magnus pulvinus ex serico villoso violaceo, vel ex alia materia serica, velum album serico violaceo contextum, & denique tapes, seu pannus violaceus, ut infra adhibendi tempore adorationis Crucis. Versus cornu Evangelii in remoto loco ponentur tria legilia nuda cum tribus Missalibus pro decantanda Passione: nisi hæc cantanda sit super pulpitum, quod similiter erit nudum. Vide infra dicenda §. 5. & in loco solito, ex parte Epistolæ, Scamnum oblongum omnino nudum, in quo Celebrans cum Ministris sedere valeat. Aderit denique in loco congruo tabula, seu ligneum instrumentum, seu Crotalum; pulsandum elevationis tempore sacræ Hostiæ, vel etiam in Processione.

Prope Sacellum Sepulchri præsto erit Baldachinum album, & superhumerale ad Sacramentum reportandum, similiter album, juxta Instructionem Clementinam, quam dabimus in Appendice ad calcem Diarii cap. 3. art. 7. sect. 5. ubi §. 18. sic habetur: *Il Celebrante dovendo portare il Santissimo in Processione, sarà vestito con piviale bianco, quando non abbia celebrato con paramenti d'altro*

Aa 2 colo-

colore : che in tal caso continuerà il color della Messa : il velo umerale però sarà di colore bianco in qualsivoglia caso , che debba portarsi il Sacramento, anco nel Venerdi Santo &c. Congruentiam assignat Caval. *to. 4. c. 16. Comment. in decr. 2. n. 5.* quia, inquit, licet Christus recolatur ut mortuus, attamen in Eucharistia, quæ per Processionem defertur, est vivus, ac gloriosus; uti autem id designat velum humerale album; ita illud paramenta nigra Celebrantis, & Ministrorum. Denique in loco prædicto in promptu iidem erunt intortitia, & candelæ distribuendæ, & accendendæ pro Processione.

215 Dum a Choro dicitur Nona, Celebrans in Sacristia induitur planeta nigri coloris. Rubr. hic, & Rubric. gen. Miss. tit. 18. fine; an autem in defectu nigri coloris possit adhiberi color violaceus? vide 2. Novembr. num. 68. & ejusdem coloris planetas assument Ministri sacri plicatas, Acolythi vero vestientur suis cottis lineis de more albis; quorum aliquis circa finem Nonæ, accipiet tres cussinos illos coriaceos, qui in presbyterio sunt parati ut supra, eosque ponet super infimum Altaris gradum, unum in medio, reliquos hinc inde æque cum proportione distantes, ut super illos imponere capita sua possint Celebrans, & Ministri prostrati.

Finita Nona Celebrans, & Ministri exeuntes de Sacristia consueto ordine, ut ad Missam, pergunt ad Altare, omnes junctis manibus: neque enim Sacri Ministri aliquid deferunt, neque Thuriferarius thuribulum, nec Ceroferarii Candelabra. Ut ad Altare venerunt, deponunt de more birreta, tum omnes, etiam ipse Celebrans genuflectunt Cruci unico genu, & deinde Celebrans, & sacri Ministri se prosternunt, ponentes genua in plana terra, & brachia super cussinos supradictos, & ibi prostrati aliquantulum orant: quo tempore etiam Clerus in Choro, & populus per Ecclesiam genuflexus orat inclinato capite, quo pacto similiter orant a tergo Celebrantis Acolythi, sed hi citius cæteris surgunt, ad nutum vero Cæremoniarii, & unam tobaleam extendunt super Altare, itaut nihil, aut parum hinc inde pendeat, superponunt Missale apertum, supposito de more cussino, seu disco.

Altare majus cum suis gradibus 216 hodie omnino nudum nuditatem omnimodam Christi pendentis in Cruce designat, ex Rabano lib. 3. c. 37. & simul mœstitiam innuit; similiter & nudi gradus ejusdem Altaris, Credentiæ nudæ, legilia, seu pulpitum, & similia nullis decorata ornamentis; & candelabra nigra, seu coloris obscuri, nec non rudis, ac pallidæ ceræ candelæ super Altare: quæ etiam manent extinctæ, ut aptæ sint, denotare extinctionem, seu mortem Christi, & obscurationem Solis, & Astrorum ecclipsim, densasque tenebras, quæ factæ sunt super universam Terram in morte illius; confer dicta art. 3. num. 26. & dicenda in Sabbato Sancto n. 357. Cohærenter paramentorum color est niger, qui apud nos tristitiam indicat, & mœrorem, ut constat. At vero Bellotte in observationibus ad ritus Ecclesiæ Laudunensis apud Benedictum XIV. *de Sacr. Miss. l. 1. c. 8. n. 17.* peculiarem Ecclesiæ suæ ritum exponit abhibendi feria VI. in Parasceve crocei, sive subflavi coloris indu-

dumenta: quod sit ad perfidorum Judæorum bilem allusio: *Non immerito* (inquit,) *per flavum, seu croceum colorem designantur Judæi, qui velut icterici ira, bili, & obstinata cæcitate æstuantes convenerunt in unum, ad incessendum Nomen illud Christi gloriosum, Angelicis etiam Potestatibus adorandum*. An autem color flavus æquivaleat omni colori, etiam nigro? Vide 2. Novembr. n. 79.

Officium Parasceves ad Altare incipit recitata in Choro Nona, quia Hora Nona exspiravit Christus; & finita Nona ad ejus quasi funus accedimus cum Nicodemo, & aliis. *Duran. in Ration. lib. 6. c. 77. n. 1.* Ruper. *lib. 6. c. 4.* Celebrans, & Ministri ubi ad Altare primum accedunt, prosternuntur, & in facies suas cadunt, ad majorem humilitatem, & dolorem, ac luctum ingentem denotandum; videntur etiam in memoriam revocare, quomodo Christus passionis nocte cum discipulis suis in horto oraverit procidens super terram in faciem suam, ut Evangelistæ testantur. Mappa, seu tobalea, quæ extenditur super Altare, Sindonem significat, qua corpus Christi involutum fuit. Dur. l. cit. Ea non exporrigitur ultra Altaris superficiem, quia sapit ornatum, & solemnitatem; quam etiam ob causam ejusdem Altaris gradus panno ne quidem nigro teguntur, etiam tempore, quo Celebrans, & Ministri super illos prosternuntur, sed omnino nudi relinquuntur, sicut & legilia, aut pulpitum pro Passione legenda; Vide dicenda inferius §. 6. n. 224.

§. II.

217 SACERDOS cum *Ministris facta oratione ascendit ad Altare, & osculatur illud in medio: deinde Lector accedit ad legendam Prophetiam in loco, ubi legitur Epistola, & incipit eam sine titulo, quam etiam Sacerdos legit submissa voce apud Altare in cornu Epistolæ*. Rubr. Miss. hic.

Postquam Acolythi extenderunt mappam super Altare, ut supra, ad illud cum sacris Ministris ascendit Celebrans, qui Altare osculatur in medio, nihil dicens, genuflectentibus sacris Ministris, qui una cum Celebrante mox transeunt ad cornu Epistolæ, & ibi ita se constituunt, ut Celebrans sit in suppedaneo, Diaconus in secundo gradu a dexteris Celebrantis, & Subdiaconus in tertio, vel in plano in recta linea a dexteris Diaconi. Tum Celebrans submissa voce legit sine titulo Prophetiam: *Hæc dicit Dominus:* qua finita absque eo quod a Ministris respondeatur *Deo gratias*, Rubr. gen. Miss. tit. 10. n. 1. prosequitur sequentem Tractum. Interim Lector, non Subdiaconus, Missale arripit, & præmissa genuflexione Cruci, ante Altaris medium, eamdem Prophetiam similiter sine titulo cantat: non tamen antequam Celebrans eamdem inceperit: in tono Propheriarum, & in loco, ubi cantari solet Epistola; illa autem completa redit ad altaris medium, ubi genuflexione Cruci facta, pergit ad deponendum Missale non osculata manu Celebrantis, nec ab eo benedictione recepta.

Finita per Lectorem Prophetia, cui nec respondetur *Deo gratias;* In Choro cantatur Tractus, circa cujus finem, vel post aliquam partem ejusdem

dem, (cum necesse non sit versus omnes cantari Tractus hujusmodi, ex communi praxi Urbis; uti testatur Meratus tom. 1. par. 4. tit. 9. n. 18. qui tamen cum Bauldry monet, convenientius esse, cantari omnes) Ministri sacri unus post alium se statuunt a tergo Celebrantis.

§. III.

218 **FINITO** *Tractu Sacerdos in cornu Epistolæ dicit:* Oremus. *Diaconus.* Flectamus genua &c. Rubr. Mis. hic.

Finito Tractu Celebrans, persistens in eodem loco, ut supra, non præmisso: *Dominus vobiscum:* dicit: *Oremus:* mox Diaconus: *Flectamus genua:* & hæc dicens primus omnium genuflectit unico genu, statimque omnes cum eo similiter genuflectunt, solo Celebrante excepto. Subdiaconus omnium primus surgens, & alii cum eo, dicit: *Levate:* (& sic semper fit in simili casu:) ac postea Celebrans cantat Orationem manibus extensis, Diacono persistente in eodem loco; Subdiaconus vero præparat se ad cantandam lectionem, ut infra.

§. IV.

219 **SUBDIACONUS** *in tono Epistolæ, similiter sine titulo, cantat sequentem lectionem.* Rubr. Miss. hic.

Dum Celebrans recitat Orationem, Subdiaconus cum solitis genuflexionibus vadit ad Credentiam, ubi deposita planeta, & accepto Missali, pergit ritu solito ad cantandam lectionem alteram sine titulo in tono, & cornu Epistolæ; quam etiam sine titulo cum Tractu submissa voce legit Celebrans, assistente sibi Diacono a dexteris, qui in fine non respondet *Deo gratias*. Subdiaconus finita lectione, cui nec respondetur *Deo gratias:* genuflectit Cruci ante Altaris medium, & deinde sine osculo manus Celebrantis, & absque ejusdem benedictione vadit ad Credentiam, ubi resumpta planeta, redit ad Celebrantem, assistens ei a dexteris Diaconis in cornu Epistolæ.

Cantata a Subdiacono lectione, dicitur Tractus in Choro, cujus versus, etsi conveniens sit, omnes decantari, poterunt tamen omitti eorum aliqui, maxime si pauci fuerint Cantores. Caval. *to.* 4. *c.* 16. *Comment. in decr.* 3. *n.* 4.

Dum in Choro canitur Tractus post alteram lectionem, per Acolythos disponuntur tria legilia nuda, in recta linea, in plano, ubi cantari solet Evangelium; &, si præcedenter non fuerint positi, super ea ponuntur tres Codices pro Passione cantanda. Vide tamen dicenda §. sequent. n. 221.

Postquam Celebrans submissa, ut supra, voce, primam legerit prophetiam cum Tractu sequenti, si vult, potest cum sacris Ministris sedere in Scamno oblongo, ad quod pergit per breviorem viam, & per eamdem accedit ad idem cornu Epistolæ, tempore congruo, pro dicendo, ut supra: *Oremus*. Idipsum facere potest completa secunda lectione cum sequenti Tractu; & tunc Subdiaconus, ut indutus est planeta, perget ad sedendum cum Celebrante, qui una cum sacris Ministris circa finem Tractus surget, & per viam breviorem ibit ad idem cornu Epistolæ, pro legenda passione, ut infra dicemus.

In hodierno officio ad Altare, 220
Ora-

Orationi non præmittitur : *Dominus vobiſcum:* quia moriente ſummo Sacerdote ceſſant officia Sacerdotis . Honor. *in Gemma lib. 3. c. 95.* Item ſalutatio ad invicem magis congruit gaudio: nunc autem tempus eſt mœroris , & luctus. Confer dicta tr. 1. l. 1. c. 6. n. 2. Frequentius dicitur: *Flectamus genua :* ad augendam humilitatem. Hugo Victor. *de Special. Miſſ.r. obſerv. l. 3. c. 20. fine.*

Duæ lectiones leguntur , ad innuendum , pro duobus populis Chriſtum obiiſſe , Hebræo ſcilicet , & Gentili ; nec non morte ſua redemiſſe duas partes hominis , corpus , & animam . Honorius in *Gemm. lib. 3. c. 89.* Durand. in *Ration. lib. 6. c. 77. n. 2.* Una lectio eſt ex Prophetis, altera ex Pentateucho Moyſis , quia Lex , & Prophetæ Crucem Chriſti prænunciarunt . Rupert. *lib. 6. c. 5.* Durand. cit. n. 2. Honor. cit. n. 89. Lectio Exodi vicinior eſt Paſſioni: vel quia in ea mentio eſt paſſionis, illis verbis : *os non comminuetis ex eo:* ut dicit Durandus n. 3. & ideo ſecundo loco legitur , quamvis ſit antiquior lectione Oſeæ . Vel prima eſt Oſeæ , quia in ea agitur de Redemptione , ſepultura , & Reſurrectione Chriſti ; ſecunda vero deſumpta eſt ex libro Exodi , in qua ſermo eſt de feſto Paſchatis , in quod mors Chriſti incidit, & ut inde nos præparemus ad digne noſtrum celebrandum .

Sine titulo leguntur lectiones , quia titulus eſt caput lectionis , & ſine capite ſumus , cum Chriſtus repræſentative hodie occidutur . Honor. *cit. c. 89.* Durand. cit. n. 2. In earum fine omittitur oſculum manus Celebrantis, & benedictio : quia indicat ſolemnitatem , quam hodierna myſteria excludunt ; Caval. in cit. d. 3. nu. 5. In earumdem fine non reſpondetur : *Deo gratias :* eſt enim dies luctus, in quo abſtinemus etiam a *Gloria Patri* , & ſimilibus loquendi modis feſtivioribus . Gavant. *in Rubr. Miſſ. par. 1. tit. 10. n. 1. litt. n.*

Duo ſunt Tractus , quia hodie luget Eccleſia valde . Porro , ut alibi notavimus , Tractus luctum indicat ; ſunt itaque duo Tractus ad intenſionem majoris luctus , ſcilicet pro peccatis , quæ commiſimus, quæque fuerunt cauſa Paſſionis , & mortis Chriſti Domini; & pro pœnis , quas patimur, & pro incolatu in hac lacrymarum valle , quia prolungatur . Dur. n. 7. In primo Tractu miratur Eccleſia de Dei bonitate , & modo , quo dignatus eſt noſtram operari ſalutem ; ſecundus deſignat Chriſti conflictum contra dæmonem , & Synagogam , qui cum fuerit longus , & aſper , idcirco ille pluribus conſtat verſibus. Oratio reſpicit ad proditionem , & pœnam Judæ , atque ad confeſſionem , & præmium boni latronis; quæ omnia hac evenere die . Caval. cit. n. 5.

§. V.

FINITO *Tractu* , *dicitur Paſſio ſuper* 221
nudum Pulpitum , quam Celebrans ſubmiſſa voce legit in cornu Epiſtolæ . Rubr. Miſſ. hic .

Dicitur Paſſio , ideſt cantatur , non quidem a Celebrante una cum Miniſtris : nam Celebrans juxta Rubricam , Paſſionem *ſubmiſſa voce legit in cornu Epiſtolæ* . Cantatur itaque a Cantoribus , ut ſtatim dicetur. Si vero Cantores deſint , tunc quidem cantabit Celebrans cum ſacris Miniſtris, ita ut Celebrans gerat perſonam

sonam Christi, Diaconus Evangelistæ, & Subdiaconus turbarum. Caval. *d.* 3. *n.* 6. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 30. *fine*. Declaravit autem Sacra Rit. Congregat. *Cæremonialem librum non obstare, nec tollere immemorabiles, & laudabiles consuetudines Ecclesiarum; & licet in eo dicatur, quod Passio in Dominica Palmarum, & feria sexta in Parasceve decantetur a Cantoribus: non ex hoc probibetur, quominus a Canonicis decantari possit, & debeat, maxime ubi viget consuetudo, quod a Canonicis decantetur, prout viget in Civitate Viterbiensi, quam consuetudinem omnino servandam esse censuit, & declaravit S. R. C. 7. Julii 1612. in Viterbien.* apud Caval. tom. 4. c. 16. d. 3. n. 10. At vero: *ubi non viget immemorabilis consuetudo, ut Evangelium Dominicæ Passionis decantetur a Canonicis Collegiatarum in Dominica Palmarum, & feria VI. Parasceves, ab Episcopo cogi non possunt, ad illud decantandum, non obstante, quod ex immemoriali consuetudine decantetur a Canonicis Ecclesiæ Cathedralis*. S. C. Concil. 2. Julii 1718. apud Caval. *citat. cap.* 16. *d.* 4. In quo decreto, notat Caval. n. 1. opportune Passionem nuncupari *Evangelium*, ut hinc pateat, inquit, illarum Ecclesiarum absurdum plurimum, quæ ad decantanda Turbarum partem admittunt Clericos sacro Diaconatus ordine minime insignitos; etsi enim Turbæ Synagogam repræsentent, nihilominus textus Evangelii est, qui consequenter nonnisi a Diaconis publice legi potest, & in Stola Diaconali, cujus delatio est inhibita inferioribus clericis; ita ille; & quidem Evangelium a simplici Clerico cantari non posse: docuimus in Dom. Palmarum *subs.* 3. §. 2. *n.* 93. vide ibi dicta. Cæterum licet hic Cavalerius dicat: Turbarum etiam partem nonnisi a Diaconis esse legendam, attamen idem *comment. in decr.* 3. *nu.* 6. non excludit Subdiaconum Ministrum Celebrantis in casu, quo Cantores desiderentur ad cantandam Passionem: ut modo supra diximus.

Itaque circa finem Tractus secundæ lectionis e Sacristia exibunt tres Diaconi induti amictu, alba, manipulo, & Stola diaconali coloris nigri, & hoc ordine ad Altare procedent; antecedit Cæremoniarius, tum ille solus, qui agit Evangelistam, deinde qui Turbas, & ultimus, qui refert personam Christi; omnes nudo capite, & junctis manibus, quatenus Missalia, pro Passione legenda, collocata inveniantur super legilia, in loco legendæ Passionis, ut nos supra statuimus §. 1. si enim singulis Cantoribus singula Missalia secum deferenda tradantur, ea deferant ante pectus utraque manu sustinendo.

Cæremoniale Episcoporum *lib.* 2. *c.* 20. facit incedere tres Clericos indutos superpelliceo, sine candelabris, & sine incenso post tres Cantores Passionis; de quibus Clericis nos tacuimus, quia iis non opus est, concesso singulis Cantoribus suo Missali pro commode legenda sua Passionis parte, & singulis item suo legili: quemadmodum Auctores concedunt. A cæremoniali autem prædicti Clerici solum exposcuntur pro ministrando, & sustinendo Missali ante Diaconos, quando opus est, pro cantanda sua respectiva Passionis parte. Porro Cæremoniale unicum Missale concedit Cantoribus Passionis, quod deferendum tradit Evangelistæ modo

qux-

prædicto, ut illud inter sese commodent prædicti Diaconi ministerio prædictorum Clericorum, quando opus est ad nutum Cæremoniarii. At quoniam modus iste est valde incommodus, idcirco, teste Caval. in cit. d. 3. n. 7. satius Auctores reputant, quod vel quisquis, ut supra, suum librum deferat, vel adhuc melius, quod tria Missalia per Acolythos præparentur super legilia, uti nos superius diximus; Confer Merat. tom. 1. par. 4. tit. 7. n. 30. §. *Antecedit*. Cum præfati Cantores Passionis pervenerint ad Altare, genuflectunt, aliquantulum pausantes super infimum Altaris gradum, itaut qui personam Christi agit, sit in medio: qui Evangelistæ, a dexteris: & qui turbarum, a sinistris: & similiter in plano faciunt tres prædicti Clerici, si intersint. Tum surgunt, benedictionem non petunt; sed facta Cruci genuflexione, accedunt ad legilia, & ibi stant in recta linea, facie versa ad eam partem, quæ pro Aquilone figuratur. Caval. in cit. d. 3. nu. 8. Stant autem eodem prædicto ordine: videlicet, qui personam Christi agit in medio: qui Evangelistæ, a dexteris: & qui Turbarum, a sinistris: saltem ubi est usus trium Missalium; ita quidem Passionis Cantores collocat cum aliis Caval. l. cit. n. 9. etsi Meratus cit. n. 30. magis approbet aliorum dispositionem, qui collocant Evangelistam in medio, itaut habeat ad dexteram suam Cantorem verborum Christi, ad sinistram vero Turbarum.

Locum cantandi hodie Passionem designat Rubrica *Pulpitum*, cujus nomine locum Evangelii venire posse ex S. Cypriano Epist. 33. notat Gavantus, & communis explicat Ecclesiarum praxis, teste Caval. *in d.* 4. *num.* 2. (Videri possunt dicenda in Sabb. Sancto Subs. 4. §. 2. n. 356. ubi de Graduali.) Cæremoniale autem Episcoporum locorum consuetudinem servari posse probat, legendi nempe illam vel in cornu Evangelii, vel super Pulpitum, seu in Ambone, quorum utrumque tuto servari poterit; & ad majorem commoditatem singuli tres Cantores poterunt cantare Passionem in tribus Pulpitis.

Finito per Chorum Tractu, & prædictis tribus Diaconis ut supra constitutis, mox eorum ille, qui Evangelistam agit, absolute Passionem incipit, non enim præmittit: *Dominus vobiscum*; non petit benedictionem, non incensat librum, nec hunc signat, nec seipsum, neque per Ceroferarios deferuntur candelabra, nec respondetur *Gloria tibi Domine*. 222

Celebrans stans in cornu Epistolæ paululum conversus ad Cantores Passionis; submissa voce legit eamdem, Ministris sacris stantibus apud eum, ut ad Introitum Missæ; leget autem usque ad finem, hoc est, ad secundam etiam partem inclusive, semper persistens in cornu Epistolæ. Vid. Caval. in d. 5. a nu. 2. ad 5. cui secundæ parti non præmittit: *Jube Domine*: sed legit simpliciter, absque eo quod dicat: *Dominus vobiscum*: neque signat seipsum, aut librum; dicit vero: *Munda cor meum*: antequam legat præfatam secundam partem, quam legit persistens in eodem cornu Epistolæ, ut dictum est: & absque eo quod pergat ad medium Altaris, posset ibidem recitare prædicta verba, ne adstantibus fiat causa distractionis; ad quam proculdubio vitandam, ut infra notabimus, legitur Passio in cornu Episto-

læ in Missa solemni, licet in Missa privata legenda sit in cornu Evangelii, ut diximus in Dom. Palm. Vid. Caval. in cit. d. 5. n. 5. & ob eamdem rursus causam vitandæ distractionis in populo, qui attendit ad verba Cantorum, non convenit, quod Celebrans genuflectat in Missa solemni, & in hodierna lectione Passionis, cum ipse legit: *tradidit spiritum*. Vid. Caval. num. 6. & 7. Sacerdos autem, dum ipse legit Passionem, se inclinet versus Crucem, dum ipse nominat nomen Jesu, non autem dum illud Cantores nominant; nisi postquam ipse, Passione lecta, attentus manet ad lectionem ejusdem per Cantores habitam. Caval. n. 7. fine. Porro Celebrans postquam, ut supra, totam Passionem privatim legerit, vertit se una cum sacris Ministris ad Cantores, & stat, ut solet ad Missam, dum cantatur Evangelium, & similiter stat Diaconus ad ejus sinistram, & Subdiaconus ad sinistram Diaconi.

Cum a Cantoribus ventum fuerit ad verba: *Tradidit spiritum: genuflectitur, & pausatur aliquantulum*. Rubr. Miss. hic. Genuflectitur ab omnibus utroque genu, non genuflectet autem Evangelista, nisi a se prolatis omnibus dictis verbis. Cantores genuflectunt versus librum, reliqui in suo loco versus Crucem Altaris: Celebrans vero, & Ministri sacri accedunt ad Altaris medium, & descendentes ad secundum gradum, genuflectunt in suppedaneo. Sic genuflexi pausant omnes in meditatione mortis Domini aliquantulum, saltem per spatium unius *Pater noster:* nec Celebrans manu, aliove modo dat surgendi signum; sed pro signo ad surgendum deservit ipse Evangelista surgens, qui nimirum omnium primus surgit, eoque surgente surgunt omnes, & Celebrans cum sacris Ministris redeunt ad locum suum, ibi stantes ut prius, dum Cantores prosequuntur, quod superest de prima Passionis parte. Qua absoluta, Cantores factis debitis genuflexionibus, & reverentiis, eodem, quo venerunt ordine, redeunt in Sacristiam, & per Acolythos legilia, quatenus hæc fuerunt in Presbyterio posita, removentur. Caval. n. 8. Merat. tom. 1. par. 4. tit. 7. n. 31.

§. VI.

QUOD *sequitur, legitur in tono Evangelii, & dicitur:* Munda cor meum: *sed non petitur benedictio, & non deferuntur luminaria, neque incensum, & Celebrans in fine non osculatur librum*. Rubr. Miss. hic. 223

Absoluta per Cantores prima Passionis parte, Diaconus cum debitis reverentiis vadit ad Credentiam, deponit planetam, accipit Stolam latiorem, & sumpto Missali, genuflexus in loco solito ante Altare, dicit: *Munda cor meum:* Dum Diaconus in prædictis occupatur, Ceremoniale Episcoporum sedere facit Episcopum; sed cum brevis admodum sit mora, non præstat, quod alius Celebrans pergat ad sedendum, sed potius stabit in Altaris medio versa facie ad Crucem, cum Subdiacono a sinistris ejus similiter converso. Caval. *in d. 5. n. 11. fine*.

Postquam autem Diaconus dixit: *Munda cor meum:* benedictione minime petita, nec imposito incenso in thuribulo, de more vadit ad cornu Evangelii, ubi Subdiacono tenente librum, & Ceroferariis hinc inde assi-

assistentibus, seu de more medium habentibus Subdiaconum, sed sine candelabris: canat in tono Evangelii reliquam Passionis partem, non præmisso: *Dominus vobiscum*: & omissis itidem tum incensatione libri, tum signo ejusdem libri, & suipsius. Ad quam Passionis partem Celebrans stat manibus junctis ante pectus in cornu Epistolæ, conversa facie ad Diaconum; quod similiter præstat Acolythus prope Credentiam. Absoluta prædicta Passionis parte, non respondetur: *Laus tibi Christe*. Rubr. gen. Missar. tit. 10. nu. 6. sed Subdiaconus illico claudit librum, illumque tradit Cæremoniario, vel Acolytho, absque eo quod illud portet ad osculandum Celebranti, qui nec incensatur a Diacono.

224 Hodie legitur Passio secundum Joannem, & quia ultimus scripsit, & quia interfuit Passioni. Rupert. *lib. 6. cap. 6.* Durand. *in Ration. lib. 6. c. 77. nu.* 8. Non petitur autem benedictio, quia auctor benedictionis extinctus legitur: eademque de causa, neque luminaria deferuntur; Confer dicenda in Sab. Sancto num. 357. Thus non adhibetur quia fervor devotionis in Apostolis tempore passionis tepuerat. Nec dicitur: *Dominus vobiscum*: in detestationem male salutantis Judæ; tum quia est proprie vox, & officium Sacerdotis: at Sacerdos, & Dominus noster occiditur. Durand. *in Ration. lib. 6. c. 77. n.* 11. Neque gloria Christo Domino datur, quia in Passione est. Durand. c. 68. nu. 5. Nec dicitur: *Laus tibi Christe*: hodierna enim dies fuit Christo improperii, non laudis. Gavant. *in Rubr. Miss. par. 1. tit. 10. nu. 6. fine*. Bened. XIV. *de Miss. Sect. 1. cap. 9. §. 1.*

Passio legitur super nudum Pulpitum, ad memorandum, quod super nudum Crucis patibulum nudus fuit positus ipse Christus. Durand. c. 77. n. 9. Item quia, ut innuimus §. 1. fine, pulpitum velatum saperet solemnitatem; At hodie omnis solemnitas in tanta mœstitia tollitur, & fiunt veluti exequiæ defuncto Christi in tristitia, & mœrore. Vulgatus Alcuinus, & alii. Quid in historia Passionis in Missali significent notæ illæ ✠. C. S. explicavimus in Dom. Palmar. subs. 3. §. 1. n. 90.

A Cantoribus canitur Passio in cornu Evangelii, quia ex Evangelio desumpta est; Celebrans autem interim legit eamdem submissa voce in cornu Epistolæ; ut ea lecta, vertere se valeat, quemadmodum moris est in Missa solemni, ad Cantores ipsos, absque eo quod cum adstantium distractione a cornu Evangelii cogatur transire, dum canitur Passio, ad cornu Epistolæ, in quo moris est, Sacerdotem se convertere ad Diaconum cantantem Evangelium; & hæc est causa, ob quam ex Cæremoniali Episcoporum præscripto lib. 2. c. 25. dum Sacerdos ipse intra Missam solemnem in cornu Epistolæ secrete Passionem legit, aliquantulum conversus esse debet ad ipsos Cantores, ut quoad fieri potest, servetur Rubrica, quæ Sacerdotem exigit in cornu Epistolæ conversum ad Diaconum, dum in Missa solemni canat Evangelium; ob longitudinem namque Passionis non existimavit Ecclesia, prius legendam esse illam a Celebrante in cornu Evangelii, antequam per Cantores concineretur: quemadmodum fit in Missis solemnibus cum Ministris celebratis, in quibus videlicet Evangelium legitur a

Celebrante in cornu Evangelii, antequam cantetur a Diacono. Caval. *in decr.* 5. *fine*.

§. VII.

225 DEINDE *Sacerdos stans in cornu Epistolæ, incipit absolute junctis manibus; Oremus*. Rubr. Miss. hic.

Postquam Diaconus Minister Celebrantis cantavit ultimam Passionis partem, mox ipse Diaconus, & Subdiaconus pares manibus junctis procedunt ad medium Altaris, & ibi facta genuflexione, se constituunt a tergo Celebrantis, qui persistens in eodem cornu Epistolæ, ad Altare conversus manibus junctis, absolute incipit primam monitionem: *Oremus dilectissimi:* eaque finita extendens, & jungens manus, & caput Cruci inclinans dicit: *Oremus*. Diaconus: *Flectamus genua:* & Subdiaconus: *Levate:* omnibus genuflectentibus, & surgentibus eo ritu, quem §. 3. descripsimus. Tum Celebrans cantat primam orationem extensis manibus, in tono orationis ferialis. Eodem ritu, & tono cantantur deinde reliquæ monitiones, & orationes. *Rubr. Miss. hic*. Nec addere, vel mutare licebit monitionem aliquam, aut orationem, nominando v. g. Regem, vel Dominum loci, nisi speciale habeatur indultum, aut consuetudo prævia ad Bullam Pii V. interdicentem quidquam addere, vel mutare in iis, quæ ad Divina spectant officia.

226 Si Sedes Apostolica vacet, omittitur monitio, & oratio pro Papa; ad cujus nomen, quando illam dicit Celebrans, inclinat caput versus librum inclinatione omnino minima, hoc est, levi capitis inclinatione, quod etiam præstant omnes alii. *Caval. in d.* 6. *n.* 2.

In monitione pro Imperatore, si non est coronatus, juxta Rubricam additur: *Electo:* & quidem præcedenter ad: *Imperatore:* ita ut dicatur: *Oremus & pro christianissimo electo Imperatore:* apposito ejusdem nomine, ubi habetur littera littera N. Si autem Imperator fuerit defunctus, & nondum Successor electus: mutandam esse monitionem, & in ea dicendum esse: *Oremus & pro Romano Imperio, ut Deus &c.* docet Caval. l. cit. innixus cuidam Decreto S.C. R. quod ex testimonio Macri *V. Cereus Paschalis;* refert tom. 4. c. 21. comment. in decr. 4. n. 10. in quo nimirum decreto, approbante Alexandro VII. statutum fuisse, testatur, in benedictione Cerei Paschalis, vacante Sede Imperiali, ubi Diaconus pervenit ad eum benedictionis locum, in quo orat pro Imperatore, dicendum esse: *Respice etiam ad Romanum Imperium, cujus tu Deus* &c. Hoc ipsum, eodem Macrio citato docet Meratus *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 9. *de fer. VI. in Parasc. n.* 20. *fine*, & rursus *tit.* 10. *de Sab. Sanct. nu.* 27. Profecto monitio præfata accommodata modo prædicto adhuc convenit cum sequenti oratione. Si autem quæras, cur similiter Pontificia Sede vacante non oretur pro Ecclesia? scite respondet ipse Caval. animadvertens, quod Ecclesia, cujus monitio, & oratio subrogari deberent, peculiari monitione, & oratione sua non caruit; nimirum prima monitio, & oratio hodie est pro Ecclesia.

In una ex monitionibus monet Celebrans, ut oretur pro *Acolythis*, *Exorcistis*, *Lectoribus*, *Ostiariis*, *Confessori-* 227

foribus &c. Confessoris autem vox hic significat Cantorem, seu Psalmistam, idest primæ Tonsuræ Clericum; ut notat. Caval. *tom.* 1. *c.* 2. *Comment. in d.* 7. *n.* 5.

228 Ad monitionem pro Judæis, non respondetur *Amen*, quemadmodum nec responsum fuit in præcedentibus monitionibus, eo quod non sint orationes, sed monitiones ad orandum. Cur igitur hoc animadvertimus ad monitionem pro Judæis? quia Rubrica id animadvertit; sed cur id facit? Quidam, ut refert Gavant. *in Rubr. Miss. part.* 4. *tit.* 9. *nu.* 10. aliquid mysterii quærunt in hoc, quod omittitur *Amen* in prædicta monitione; sed & rationes duæ assignantur de hoc apud Durandum *in Ration. lib.* 6. *c.* 77. *nu.* 13. quas tamen ipse Durandus rejicit, quia nullum adest hic mysterium, posito quod nec in præcedentibus monitionibus respondetur *Amen*, ut jam notavimus, propter datam rationem, quia nimirum monitiones sunt ad orandum, & non orationes; quod notavit etiam Joannes Beleth *de div. offic. c.*98. & Gavant. l. cit. Cur itaque ad monitionem pro Judæis Rubrica monet, respondendum non esse *Amen*? rationem assignat Caval. *to.* 4. *c.* 16. *in d.* 6. *n.* 3. *dicens:* id esse, quia monitio pro Judæis desinit in *Christum Dominum nostrum*, post quæ verba in orationibus responderi solet *Amen;* jam vero idipsum hic facile responderet aliquis ex Clero. Dices; etiam monitio subsequens pro Paganis similiter desinit in *Dominum nostrum;* cur ergo eamdem animadversionem Rubrica non adjicit? sed respondetur ex Caval. hujusmodi animadversionem ibi fuisse superfluam judicatam, & rite, quia per præcedentem pro Judæis Clerus supponitur sufficienter instructus.

Dignum utique est inquirere: cur post monitionem ad orandum pro Judæis non subdatur: *Oremus:* nec dicatur: *Flectamus genua:* quemadmodum in cæteris monitionibus, etiam pro Paganis? Et respondetur: ad orationem pro Judæis non flectigenua, eo quod cum Judæi genibus flexis, illuserint Christo; in detestationem tanti sceleris, judicavit Ecclesia, pro iisdem orandum minime esse genibus flexis. Ita Amalarius *de Eccles. offic. lib.* 4. *c.* 27. Joannes Beleth. *c.* 92. & 98. Honor. *in Gemm. lib.* 3. *c.* 95. Hugo Victor. *lib.* 3. *de Special. Missar. observat. c.* 20. *fine*. Durand. loc. cit. Alcuinus sequutus Ordinem Romanum. Cur autem nec subdatur: *Oremus?* Id esse, quia oratur pro iis utcumque non salvandis, nisi in fine Mundi: dicit Durand. l. cit. & Rupertus *de div. officiis lib.* 6. *c.* 18. quod tamen non placet Cavalerio *in decr.* 6. *num.* 4. qui significat, id repugnare infinitæ misericordiæ Dei; ipse autem inclinat ad opinandum, omitti *Oremus* post monitionem pro Judæis, quia ex more orandi, quem hac die servat Ecclesia, secum traheret: *Flectamus genua:* quod ob assignatam rationem debet omitti. Quæ quidem opinio nobis videtur verior.

Cardinalis Bellarminus in suo Catechismo, seu opusculo doctrinæ 229
Christianæ, ubi explicat Symbolum fidei, in illa verba: *Sanctorum Communionem:* ad magis explicandam gravitatem ecclesiasticæ pœnæ excommunicationis, allegat Divum Bernardum notantem: Ecclesiam nec quidem hac feria VI. in Parasceve velle pro excommunicatis orare: cum cæte-

cæteroqui hodierna die publice oret pro Judæis, Hæreticis, & Schismaticis.

Contra vero Suarez *to. 5. de censuris in communi. disp. 9. sect. 1. n. 5.* Filliuc. *tom. 1. sum. tract. 12. & 2. de censur. in particul. c. 2. qu. 3. nu.* 38. & alii affirmant: Ecclesiam feria VI. in Parasceve etiam pro excommunicatis orare publice; idque patere, dicunt, ex hoc ipso, quod publice oret pro Hæreticis, & Schismaticis, qui excommunicati sunt. Congruentiam item assignant, quam explicabimus infra. Interim Divum Bernardum, & Bellarminum negantes Ecclesiam feria VI. in Parasceve pro excommunicatis orare; intellige de excommunicatis non toleratis, & vitandis; cujusmodi non sunt Hæretici, pro quibus hodie orat Ecclesia; juxta citatos Suarez, Filliucium, & alios.

Hi igitur Doctores docent: quod etsi Ecclesia prohibuerit generatim publice pro excommunicatis orare, ab hujusmodi tamen prohibitione, sui Domina juris, hunc diem exceperit, & hodiernum peculiarem modum publice orandi pro illis. Consulto autem utrumque conjungunt, scilicet, & diem, & modum orandi. Ecclesia enim hodie orat pro exteris, & inimicis suis, non orationibus institutis pro suis membris, sed aliis institutis pro iis, qui tales non sunt; unde non est hodie nomine Ecclesiæ orandum alio modo. Alia vero die nec quidem hodierno modo; quia non est licitum, alia die publice seu Ecclesiæ nomine pro excommunicatis orare; etiamsi recitetur hæc eadem oratio, quæ hodie ab Ecclesia recitatur; itaut, si quis Sacerdos vellet in Missa aliis diebus publice recitare illam orationem pro Hæreticis, vel Schismaticis, quam pro hoc solo die, & hodierno officio Ecclesia instituit, graviter peccaret, participando in sacris cum excommunicatis; quia Ecclesia non instituit eam orationem tali intentione, nec copiam fecit Ministris suis, utendi illa suo nomine, nisi in tali officio, & die. Secus vero esset, si quis privatim, & propria devotione uteretur illa oratione ad orandum pro Apostatis, ut privata persona; ita enim id facere potest illa oratione, sicut quibuscumque aliis verbis ab ipso compositis; Confer Meratum *to. 1. par. 2. tit.* 8. *n.* 8. versu: *Hoc unum superest*. Est autem orandum pro hisce omnibus; ut deposita contumacia, & abjectis erroribus ad Ecclesiæ gremium revertantur. La-Croix tamen *lib.6. par.2. qu.4. §.11.* contra Suar. Filliucium aliosque plures ait: probabilius videri, pro excommunicatis non vitandis Missæ Sacrificium publice, & directe offerre licere.

Valde autem congruenter, Ecclesia hac die orat pro omnibus etiam publice, pro ipsis quoque Infidelibus, Gentilibus nimirum, & Judæis: quia pro omnibus hodie publice oravit Christus in Cruce. Item & potissimum, quia hodie repræsentatur mors Christi, cujus meritum, & effectus quoad sufficientiam, ad omnes homines sine exceptione extenditur ulla: & jure optimo voluit Ecclesia, quantum est de se, pro omnibus intercedere, ut in omnibus habeat efficaciam.

§. VIII.

COMPLETIS *Orationibus*, *Sacerdos deposita Casula accedit ad cornu Epistolæ, & ibi in posteriori parte anguli* 230

guli Altaris accipit a Diacono Crucem jam in Altari præparatam: quam versa facie ad populum, a summitate parum discooperit, incipiens solus Antiphonam: Ecce lignum Crucis; *ac deinceps in reliquis juvatur in cantu a ministris usque ad* Venite adoremus. *Choro autem cantante:* Venite adoremus: *omnes se prosternunt, excepto Celebrante. Deinde procedit ad anteriorem partem anguli ejusdem cornu Epistolæ, & discooperiens brachium dexterum Crucis, elevansque eam paulisper, altius quam primo, incipit:* Ecce lignum Crucis: *aliis cantantibus, & adorantibus ut supra. Deinde Sacerdos procedit ad medium Altaris, & discooperiens Crucem totaliter, ac elevans eam, tertio altius incipit:* Ecce lignum Crucis: *aliis cantantibus & adorantibus ut supra.* Rubr. Miss. hìc.

Dum dicuntur ultimæ ex præfatis Orationibus, Acolythi extendunt tapete magnum, seu pannum violaceum in plano Presbyterii, (si Presbyterium fuerit nimis angustum, id fiat ante Presbyterium in medio spatii:) ante gradus Altaris in medio, & super infimum Altaris gradum ponant cussinum, & super cussinum, Velum pretiosum violaceo serico intextum, & in defectu, mappam sericam.

Celebrans completis Orationibus descendit extra cornu Epistolæ ad partem posteriorem Altaris, ubi deponit Planetam; quam pariter deponit Subdiaconus. Item *in adoratione Crucis feria VI. in Parasceve debent Celebrans, & Ministri deponere etiam Manipulos.* S. R. C. Septemb. 1736. in Toletana apud Caval. *to.* 4. *c.* 16. *decr.* 6. Vide eumdem ibi n. 5. & 6. & Meratum *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 9. *n.* 22. *fine*; & per Acolythos asportantur ad Credentiam, persistente Diacono in Stola sua latiori. Tum Celebrans medius inter sacros Ministros accedit ad angulum cornu Altaris in parte Epistolæ, ut sit quasi collateralis candelabris super Altare positis, ibique se collocat in secundo gradu, facie ad populum versa; & statim Diaconus, relicto ibi Celebrante cum Subdiacono a sinistris, procedit per planum ad medium Altaris, ubi unico genu facta genuflexione Cruci, expectat donec eamdem Crucem sibi consignet Cæremoniarius, qui propterea facta prius genuflexione, eam de Altari devote capit. Porro Crux cum effigie Crucifixi in hac functione sacra solemniter detegenda, & adoranda, eadem esse debet, quæ super Altare collocari solet inter Candelabra, non autem altera diversa. Vid. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 8. *n.* 17. §. *Acolythi omnia*: & tit. 9. n. 2. Cæterum si Crux ordinaria Altaris esset valde incommoda, poterit collocari in Altaris medio Crux altera velo similiter contecta nigro; recole dicta nu. 214. quæ pro præsenti inserviat functione. Hujusmodi Crucem Diaconus, sibi a Cæremoniario porrectam, accipit, Crucifixi facie ad se conversa, & hoc pacto per planum portat eamdem, traditque Celebranti sine osculis, & postea ad hujus dexteram se collocat.

Mox Celebrans sinistra manu tenens Crucem, cum dextera, adjuvantibus sacris Ministris, si opus est; 231
discooperit Crucis summitatem usque ad ejusdem Crucis transversam, ita tamen, ut Crucifixi caput non appareat. Interim accedit Acolythus, qui renibus ad populum versis tenet Missale apertum ante Celebrantem,

qui

qui ambabus manibus Crucem elevans usque ad altitudinem oculorum, eam ostendit populo, voce gravi, aliquantulum demissa, (ut citra indecentiam secundo, & tertio altius cantare valeat :) in cantu solus incipit: *ecce lignum Crucis: Ac deinceps in reliquis juvatur in cantu a Ministris:* ait Rubrica: in simili omnino quidem tono; an autem ita juvandus sit in cantu in reliquis, ut etiam reliqua cantet & ipse Celebrans una cum Ministris? affirmat Caval. loc. cit. n. 8. ubi docet: quod postquam Celebrans solus incepit: *Ecce lignum Crucis:* postea una cum Ministris, nedum sacris, sed etiam Cæremoniario, & Clericis, qui sunt circa Altare, juxta Cæremoniale Episcop. lib. 2. c. 25. prosequitur: *In quo salus mundi pependit:* & Chorus respondet in simili tono (voce nimirum gravi, aliquantulum demissa, ut citra indecentiam, secundo, & tertio altius cantare valeat :) *Venite adoremus*. Quo tempore omnes ex Ministris, & de Choro (præter solum Celebrantem, & Acolythum tenentem ut supra, librum) *se prosternunt:* ait Rubrica: non quidem usque ad terram, quia Chorus sic prostratus vix cantare posset, sed solum media genuflexione utroque genu, & capite aliquantisper demisso: sicuti non obscure indicat Cæremoniale Episcoporum l. cit. ut notat Caval. *loc. cit. n.* 8. & eodem teste, explicant Rubricistæ omnes; Confer Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 9. *n.* 24. *fine*.

Deinde procedit Celebrans ad anteriorem angulum ejusdem cornu Epistolæ, ubi scilicet dici solet Introitus Missæ, & medius inter Diaconum stantem a dexteris super suppedaneum Altaris, & Subdiaconum a sinistris super gradum proximiorem suppedaneo versa facie ad populum, detegit dexterum brachium, & Caput Crucifixi; tum paulo altius, quam prius, ambabus manibus attollit Crucem, & cantat paulo altius, quam primo: *Ecce lignum Crucis*. Porro adverbium *altius*, quod est in Rubrica, concordat cum verbo *incipit*, nedum cum verbo *elevans*; ita ut & Crucem, & vocem elevet altius Sacerdos una simul secundo, ut dictum est, & tertio, ut statim dicemus. Chorus & Ministri similiter se gerent in cantu. Postquam igitur Celebrans secundo dixit elatiori voce: *Ecce lignum Crucis:* Ministri omnes prosequantur, ut prima vice, paulisper elevando vocem, & similiter Chorus respondebit.

Tum Celebrans cum Ministris sacris procedit ante medium Altaris, & stans versus populum, totam discooperit Crucem, quam illico tenens ambabus manibus, altius elevat quam secundo, & altiori etiam voce cantat: *Ecce lignum Crucis*: Juvatur in reliquis a Ministris ut supra: similiter respondente, ut supra Choro.

Etiamsi Crux non sit ex ligno, sed ex argento, aut alia materia, nihilominus dicitur: *Ecce lignum Crucis*: Nec id est mendacium, ut recte notat Gavant. in *Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 7. *n.* 11. *fine*; sicut in Dominica Palmarum, licet non benedicantur forte Palmæ, vel Olivæ, non ideo tamen tacenda sunt vel mutanda in orationibus illius benedictionis verba, in quibus mentio fit de Olivis, & Palmis; nec illud esse mendacium, diximus ibi *subs.* 2. §. 5. & rationem de eo dedimus; pro re autem præsenti ratio est, quia lignum Crucis dicitur repræsentative,

ex

ex eo quod Crux ex quacumque materia facta sit, repræsentat illam Crucem, in qua mortuus est Christus Dominus; illa autem erat ex ligno; hinc dicitur: *Ecce lignum Crucis*.

232. Postquam Celebrans Crucem omnino detexit, tradit velum Subdiacono, & hic Cæremoniario, vel alicui Acolytho, qui illud defert ad Credentiam. Sacrista vero pergit ad auferendum velum a Crucibus, quæ sint per Ecclesiam, non item ex aliis sacris Imaginibus, quæ nonnisi in sequenti Sabbato deteguntur; *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 7. *n.* 1. *& tit.* 9. *n.* 27. Caval. *in decr.* 7. *nu.* 7. & alii. In Ecclesiis autem, in quibus functiones hujus feriæ minime celebrantur, atque adeo non sit solemnis adoratio Crucis, non debet Crux, seu Crucifixus detegi, antequam detegatur in in Cathedrali, seu Ecclesia majori; Vid. Caval. *tom.* 4. *c.* 16. *Comment. in d.* 12. *& c.* 18. *in d.* 10. *num.* 8. Consuetudo vero permittit discooperitionem Crucifixi, quæ versus finem historicæ narrationis Passionis Domini fieri solet a quoquam Concionatore, sive ipse prædicet in Vesperis feriæ V. vel in mane fer. VI. juxta diversam locorum consuetudinem; finita tamen functione ejusmodi, ac subsequente adoratione populi, removendus erit Crucifixus, ne impedimento sit, aut præjudicio discooperitioni, & adorationi solemni Crucis, secundum ritum ab Ecclesia præscriptum, de quo agimus, ut animadvertit Caval. *in cit. decr.* 10. *num.* 9. Solet item permitti expositio Statuæ Christi e Cruce depositi in gremium B. V. Vide dicta heri subs. 6. num. 169. uti etiam sola Statua B. V. repræsentans dolores ejus ob Passionem, & mortem Filii sui. Caval. in cit. n. 9. fine.

Velum aufertur a Cruce, ut quod Judæis tectum erat, nobis reveletur; seu Crux aperta, ac nuda profertur, ad significandum, omnia, quæ fuerant obscura, scilicet ante Christi Domini mortem, tunc fuisse manifesta, nimirum post ipsius mortem in Cruce. Rupert. *lib.* 6. *c.* 20. *&* Jo: Beleth *c.* 98. Item velum aufertur a Cruce, quia nudatur Christus in Cruce; ita Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 77. *nu.* 16. qui etiam docet ibidem n. 18. ter paulatim discooperiri Crucem modo, locisque prædictis, quia paulatim prædicatus est Christus Crucifixus; primo in angulo Judæorum, postea palam, deinde in medio Altaris, idest in medio Gentium. 233

Similis esse videtur ratio elevationis triplicis gradatim vocis Celebrantis ad illa verba: *Ecce lignum Crucis:* & primo quidem, cum humiliori voce, quam secundo, & tertio dicitur: *Ecce lignum Crucis:* significari videtur timor Apostolorum, quem ipsi primo habuerunt propter Judæos in ordine ad prædicandum Christum Crucifixum: ut in simili dicemus Sabbato sequenti num. 318. fine, ad illa verba: *Lumen Christi*. Quod autem deinde elatiori voce repetat Celebrans eadem verba: indicare videtur, eosdem Apostolos, deinde timore deposito palam annunciasse Judæis Christum Crucifixum, ut constat ex Actibus Apostolorum passim. Quod denique tertio altius quam secundo clamet Sacerdos: *Ecce lignum Crucis:* proculdubio indicat prædicationem Apostolorum cum libertate fidei inter Gentes etiam remotissimas, & clamorem annunciationis eorum de passione, & morte Re-

Redemptoris Mundi; etenim: *in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Psalm. 18. 5.

Elevatur etiam Crux ter ad honorem, contra tres illusiones Christi: videlicet in domo Principis Sacerdotum, in atrio Præsidis Pilati, & in Monte Calvariæ. Durand. cit. num. 16.

§. IX.

234 **POSTEA** *Sacerdos solus portat Crucem ad locum ante Altare præparatum, & genuflexus ibidem eam collocat: mox depositis calceamentis, accedit ad adorandam Crucem, ter genua flectens, antequam eam deosculetur. Hoc facto revertitur, & accipit calceamenta, & casulam. Postmodum Ministri Altaris, deinde alii Clerici, & laici, bini, & bini, ter genibus flexis, ut dictum est, Crucem adorant.* Rubr. Miss. hic.

Denudata, ut supra, Cruce, Celebrans nulla reverentia altari facta, descendit per latus Evangelii, (non enim potest per medium Altaris recta descendere, posito quod, ut supra statuimus, infimus Altaris gradus in medio est occupatus, seu paratus pro adoratione Crucis; nisi, ut ibidem diximus, Presbyterium fuerit nimis angustum:) ambabus manibus elevatam Crucem deferens, Crucifixi facie ad populum conversa, solo Cæremoniario comite, qui fimbriam Albæ elevat, si opus est: illamque portat ad locum præparatum, ubi genuflexus eam ponit super pulvinum, ita ut caput Crucifixi cum transverso Crucis sit super cussinum versus Altare; pedes vero super tapete versus populum. Quam Crucem, si opus est, firmat etiam laqueolis adjuvante Cæremoniario pariter genuflexo; qui juxta Cæremoniale Episcoporum *lib.* 2. *c.* 25. & 26. paulo ante ponere debet lancem (si Ecclesia non sit Regularium; vid. Caval. *in d.* 7. *num.* 7.) prope ipsum pulvinum, ubi pecuniæ, seu oblationes, quæ Cruci ab adorantibus offeruntur, projiciantur; ponet autem a dextris adorantis; Alteri etiam Cruci, seu unicuique item ex aliis Crucibus, quæ forte per Ecclesiam distribuantur, ut populus adoret, sua apponetur lanx ad effectum eumdem. Porro ubi multus fuerit populus, ne multum adorationis Crucis functio protrahatur, poterit altera Crux, seu poterunt per Ecclesiam distribui, & similiter collocari aliæ Cruces, ut adoratio populi cessare possit, cum desinit illa Cleri; quæ quidem Cruces collocabuntur eodem tempore, quo Celebrans collocat prædictam Crucem. Tunc igitur aliquis Sacerdos indutus superpelliceo, & Stola nigra, deferat Crucem alteram adorandam, Acolytho præcedente, eamque reverenter collocabit in loco apto, in quo sit extensum tapetum cum cussino, & velo, ibique remanebit genuflexus, devote assistens, ad impediendum populi tumultum; & quatenus ob copiam populi, non sufficiat una Crux, ponantur similiter aliæ in aliis locis: quemadmodum dictum est; ac decet maxime quod habeatur una Crux pro adoratione Virorum, alia pro mulierum, vel saltem non omnes promiscue ad adorationem procedant. Caval. *in d.* 7. *num.* 1. 6. 7. Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 9. *num.* 31.

Dum Celebrans collocat, ut supra, Crucem, omnes genuflexi manent,

nent: Ministri sacri in suppedaneo, manibus junctis, facie versa ad populum; Clericus de libro, quem tenet clausum, in secundo gradu versus Altare; cæteri vero, etiam de Choro, in loco suo conversa facie quasi ad Crucem, & manibus item junctis. Poterunt etiam sacri Ministri tempore, quo cum Cruce de Altari descendit Celebrans, ipsi quoque descendere, & postea genuflexi manere prope scamnum paratum ad sedendum in parte Epistolæ, ut supra §. 1. donec idem Celebrans aptaverit, ut supra, Crucem; & in hoc casu etiam Clericus de libro hunc ad Credentiam deferat, & prope hanc genuflectat versa facie ad Crucem. Caval. n. 2.

Aptata Cruce, surgit Celebrans, & facta genuflexione eidem Cruci, vadit ad scamnum oblongum paratum ex parte Epistolæ, ubi capite tecto sedens, adjuvantibus Acolythis, extrahit calceamenta, vel deponit crepidas, quarum usus in hac functione videtur laudabilior. Caval. nu. 2. Si prope idem scamnum genuflexi fuerint sacri Ministri, dum surgit Celebrans, etiam ipsi surgunt, & facta Cruci genuflexione, cum eodem Celebrante sedent in scamno, & similiter deponunt calceamenta, vel crepidas; Si vero in suppedaneo genuflexi manserint, cum eo item surgunt, genuflectunt Cruci, & pergunt ad sedendum in scamno, & ad deponenda calceamenta, vel crepidas; & Clericus de libro item surgens genuflectit Cruci, & portat librum ad Credentiam, prope quam si fuerit genuflexus, surgit, & Cruci genuflectit.

235 Celebrans depositis calceis, surgit, & detecto capite, manibus junctis, solus procedit per planum ad adorationem Crucis, & quia trina genuflexione hæc adoratio debet perfici, primo genuflectit in tali distantia a Cruce, ut remaneat locus duabus reliquis genuflexionibus faciendis, fere æque distantibus locis per lineam rectam versus pedes Crucis, antequam eam deosculetur. Ad hujusmodi adorationem, capite inclinato, manibus junctis, dici poterit submissa omnino voce: *Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.* Facta prima genuflexione, surgens progreditur ad medium trati, ubi secundo genuflectit, & præstat, quod in prima adoratione. Tum accedit ad locum Cruci proximum, ubi similiter genuflexus adorat, & Crucem osculatur, seu Crucifixum; expeditque, ne multum adoratio protrahatur, osculari tantummodo pedes Crucifixo. Porro in Cruce adesse debere Imaginem Crucifixi, apperte significat Rubrica Missalis §. præced. descripta; illis verbis: *Discooperiens brachium dexterum Crucis, & Caput figuræ Crucifixi.* Osculata Cruce, surgit Celebrans, genuflectit eidem Cruci unico genu, & redit ad scamnum, ubi adjuvantibus Acolythis sumit crepidas, seu calceamenta, & postea planetam, & manipulum, & deinde tecto capite sedet in scamno, expectans Ministros sacros, qui, ut infra, pergunt ad ejusdem Crucis adorationem.

Peracta igitur adoratione a Celebrante, Ministri sacri ambo simul procedunt ad Crucis adorationem, eamque perficiunt, quemadmodum dictum est de Celebrante; ita tamen ut Diaconus sit a dexteris, Subdiaconus a sinistris, quasi in medio 236

Crucem habentes, & Diaconus primus osculabitur Crucem, sed non surget prius, quam eamdem osculatus fuerit Subdiaconus, qui tunc cum Diacono simul surget, & ambo, præmissa Cruci adoratione, pergunt per planum ad locum, ubi prius deposuerunt calceamenta, & ibi facta Celebranti inclinatione, ea resumunt, & Subdiaconus resumit etiam planetam cum manipulo, Diaconus vero solum manipulum, & remanet in sua Stola latiori. Mox pergunt ad sedendum cum Celebrante, huic se prius inclinantes, & sedent tecto capite. Earum vero Ecclesiarum usus, quæ, ut citius expediatur sacra functio, Ministros faciunt succedere ad Crucis adorationem tempore, quo Celebrans a prima transit ad secundam, & tertiam genuflexionem, & adorationem; licet Cæremoniali sit minus consonus, tolerari tamen posse videtur, ubi valde copiosus est Clerus. Caval. n. 7. fine.

237 Post sacros Ministros, inde depositis calceis succedent ad adorationem alii Ministri, & seniores de Clero, bini per ordinem eadem omnino peragent ritu supra descripto. Ne autem functio protrahatur plurimum, ita sine mora succedent, ut dum Diaconus, & Subdiaconus surgunt a primo loco, quo adoraverunt, præsto sint duo alii, qui ibi genuflectant, & dum illi surgunt a secundo, hi pertransibunt ad secundum, & alii duo genuflectent in primo, & quando Diaconus, & Subdiaconus osculata Cruce, recedant, duo proximi occupabunt eorum locum, & qui erant in prima adoratione, gradientur ad secundam, & alii duo illico succedent in prima, & sic sine mora successive. Dum procedunt ad adorationem, aut ab ea recedunt, pari passu gradientur, devoto, & gravi, & si eos ante Celebrantem transire contigerit, eidem se inclinabunt, nec ab adoratione unus prius surget, quam alter coadorans, nec prius secundi surgent ab una prostratione, quam alii surgant ab altera, nec unus majori tempore orabit, vel plura Crucifixi membra osculabitur, quam alter, sed omnes in cunctis erunt omnino æquales. Clerus adoratione peracta pergit ad suum locum, & Acolythi ad Credentiam, & calceamenta induunt, siquidem ea deposuerint, *in plerisque enim Ecclesiis præter Celebrantem, sacrosque Ministros, alii etiamsi Clerici non solent ad adorationem Crucis accedere sine calceamentis*.

Si præsens sit proprius Episcopus, juxta Cærem. Episcop. *l. 2. c. 26.* ante Celebrantem primus Crucem adorat: post Celebrantem vero, sed ante sacros Ministros Prælati extranei; Laici autem licet sint ex Magistratu, & adhuc Principes, post Clerum; sed hi calceamenta minime deponunt. Pro aliis vero laicis potest collocari alia Crux in alio loco Ecclesiæ, ut supra dictum est; quorum tamen adoratio cessare debet, statim ac absoluta fuerit adoratio Cleri: quod si supersit populus, qui adorare voluerit, ejus devotioni poterit satisfieri per collocationem Crucis in aliquo Ecclesiæ loco, postquam officium Parasceves ad Altare fuerit absolutum, ut dicetur inferius. 238

Qui voluerit offerre eleemosynam, seu aliquam oblationem Cruci, hanc offerat, deponatque in lance parata ut supra, in tertia genuflexione; & antequam deosculetur Crucem, Ca- 239

val.

val. n. 3. Merat. *to.* I. *par.* 4. *tit.* 9. *nu.* 31. Circa quas eleemosynas, seu oblationes notandum est sequens Decretum : *Consuetudo, ut oblationes, quæ offeruntur Cruci feria VI. in Parasceve, dentur Magistris Cæremoniarum, servanda est.* S. R. C. 29. Novembr. 1603. in *Beneventana*, apud Caval. *to.* 4. *c.* 16. *d.* 7. Porro Cæremoniarii cum Altari inserviant in directione sacrorum Rituum, conveniens quoque est, de ipso Altari vivant ; alias vero expendendæ hujusmodi oblationes erunt in pios usus, juxta Ecclesiarum laudabiles consuetudines, vel necessitates. Caval. n. 1.

240 Sanctus Paulinus Nolanus Episcopus *Epist.* 31. novæ editionis, & 11. veteris ad Severum testatur, quod in Hierusalem hac tantum feria sexta majoris hebdomadæ proponebatur populo solemniter adoranda Crux ipsa, in qua Christus Salvator Crucifixus est. Inde nonnulli putant, ortum habuisse hodiernam prædictam cæremoniam publicæ, atque solemnis adorationis Sanctæ Crucis; ut refert Bened. XIV. *de festis Dom.* c. 7. §. 7. & *cap.* 14. §. 2. ubi tamen scribit: Lignum Sanctæ Crucis in Hierusalem præter hanc feriam sextam, nonnullis etiam aliis diebus solemnibus publicæ adorationi solemniter fuisse propositum. Ex Divo autem Antonino *par.* 2. *c.* 3. *tit.* 12. adorationis hodiernæ prædictæ auctor Sanctus Gregorius est. Ea habetur in Ordine Romano cum minoribus attamen cæremoniis. De adoratione debita sive vero ligno Sanctæ Crucis, sive aliis cujuscumque materiæ figuris, & imaginibus Crucem Christi repræsentantibus : videantur dicta 3. Maji articul. 4.

§. X.

INTERIM *dum fit adoratio Crucis, cantantur improperia, & alia, quæ sequuntur, vel omnia, vel pars eorum, prout multitudo adorantium, vel paucitas requirit* &c. Rubr. Miss. hic. 241

Statim ac incipit adoratio Crucis, incipiunt in Choro cantari improperia, & alia in Missali descripta, ubi clare exponitur modus, & ratio cantandi ea; cantantur autem usque dum duret adoratio, atque adeo ubi hæc brevior fuerit, quæ supersunt omittantur ; ubi vero longior, repetantur, & repetitio fiat ab hymno : *Pange lingua*. Caval. in d. 7. n. 8. Celebrans, & Ministri postea quam, adorata Cruce, sederint ut supra, dum alii adorant, voce demissa legunt impropria ex Missali, quod ante Celebrantem sustinet Acolythus genuflexus, vel illud teneant sacri ipsi Ministri, donec Acolythus peregerit adorationem : qua habita, ut supra genuflexus sustinebit librum, & terminatis improperiis illum collocabit apertum super Altare in cornu Epistolæ. Caval. n. 4.

Improperia hic vocantur nonnulli 242 versus exprimentes, & improperantes ingratissimum animum Judæorum erga Dominum Salvatorem; ut significat Bened. XIV. *de fest. Dom.* c. 7. §. 7. De his improperiis videri potest Durand. l. cit. n. 14. 15. & 23.

Post quodlibet Improperium canitur celebre illud Trisagium : *Sanctus Deus* &c. Idque videtur poni ab Ecclesia in laudem Christi ; licet enim supra §. 6. n. 224. dixerimus : in fine Evangelii, seu Passionis non dici : *Laus tibi Christe :* eo quod hodierna dies fuerit Christo improperii, non laudis; hoc attamen loco Eccle-

Ecclesia dat laudem Christo: ut videlicet etiam opponatur ingrato animo, & cœcitati Judæorum; quemadmodum §. 7. notavimus ad *Flectamus genua*. Vel etiam præfactum Trisagium ponitur ad implorandam Divinam misericordiam pro peccatis nostris, quæ fuerunt causa mortis Christi. Dicitur græce ex instituto S. Sabæ apud Baron. ad an. Christ. 492. nu. 39. & 40. Et dicitur item latine. Hæ duæ linguæ videntur poni pro omni lingua, ut scilicet *Omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris*. Ad Philip. 2. 11. Non dicitur autem Hæbraice, quia Hebræi negaverunt Christum, & reprobaverunt Dominum; ut ait Rupert. *lib. 6. cap. 19.* Aliam rationem assignat laudatus Benedictus XIV. l. cit. nimirum; illud dici Græce, quia Ecclesia Latina alludit ad illud miraculum, quod accidit olim apud Græcos in Urbe Constantinopolitana, quando Deus per os pueri cujusdam monuit populum, & docuit prædictum Trisagium recitare, ut a se terremotus magni flagellum averteret, dans significationem, ut fugeret a facie arcus. *Ps.* 59. cujus miraculi historiam narrat idem Benedictus loc. cit. Latine quoque dici idem Trisagium, ut Ecclesia Latina suo utatur idiomate.

243 Qu. hic. Utrum tempore Interdicti localis generalis liceat peragere in Ecclesiis publice hujusmodi adorationem Crucis?

℞. Licere: dummodo non recitentur publice, nec solemniter preces, & officia prædicta statuta ab Ecclesia pro hac die, quoad expositam adorationem: ut supra notavimus pro feria V. Cœnæ. Vid. Filliuc. *to.* 1. *tr.* 18. & 8. *de Censur. c.* 3. *q.* 8. *n.* 79. Bonac. *tom.* 1. *disp.* 5. *de Interd. pu.* 4. *nu.* 4. Lezan. V. *Interd. n.* 20. fine. Chiavett. *Consult.* 148. *num.* 30.

§. XI.

CIRCA *finem adorationis Crucis accenduntur Candelæ super Altare, & Diaconus accipiens bursam Corporalium, extendit Corporale more solito, & juxta illud ponit purificatorium, & finita adoratione, Crucem reverenter accipit, & reportat ad Altare.* Rubr. Miss. hic. 244

Circa finem adorationis Crucis Ceroferarii accendunt sex candelas Altaris, & etiam duas suorum candelabrorum super Credentiam existentium; & Diaconus vadit (Subdiacono interim stante nudo capite:) ad Credentiam, & accepta bursa cum purificatorio desuper posito, ambabus manibus ad oculos usque eam elevatam tenens, per breviorem viam (non pergit enim per planum, ut alias, ante Altaris medium, posito quod ibi sit Crux, quæ adoretur:) portat ad Altare, ubi more solito extrabit, & explicat Corporale, & prope hoc ex parte Epistolæ ponit purificatorium; quo facto, per breviorem iterum viam redit ad locum suum, ubi cum Subdiacono sedet tecto capite. Quod si Crux ante Presbyterii fores adorationi exhibita fuerit, incedet Diaconus per planum de more, ante Altaris medium, & ibi facta genuflexione Cruci, ascendet al Altare, ad explicandum, ut supra, Corporale: & per eamdem viam, iterata genuflexione Cruci, perget ad sedendum, se prius inclinans Sacerdoti in recessu, & accessu,

su, & quoties ante eumdem transit.

Eodem tempore Acolythus, ut supra, per suppedaneum, vel per planum incedens, & genuflectens Cruci, transfert Missale ad latus Evangelii, illudque apertum super cussinum prope Corporale collocat; & in Sacristia, vel Choro paratur alter Subdiaconus Alba, & planeta plicata nigra, sine manipulo, pro deferenda Cruce processionali, & parantur itidem illi, qui Baldachini hastas deferre debent: pro quo spectandum est sequens decretum: *In Processione feriæ VI. in Parasceve, Episcopo totum officium, & sacram functionem in pontificalibus non peragente, non sunt a gestantibus hastas baldachini adhibenda pluvialia, sed solum Cottæ*. S. R. C. 15. Septembr. 1736. in *Toletana*; apud Caval. *tom*. 4. *c*. 16. *d*. 8. Cui decreto adstipulatur Cæremon. Episcop. *lib*. 2. *c*. 26. Eremitæ vero Camaldulenses Montis Coronæ videant decretum pro iis emanatum, in hac processione servandum, allegandum fer. V. post Dom. 1. Pentec. seu in festo Corporis Christi nu. 45. Interim deferuntur quoque ad Altare duo thuribula, igne in iisdem posito.

245 Finita adoratione surgit Diaconus, (& cum eo item Subdiaconus, qui tamen stans apud Celebrantem remanet:) & facta reverentia eidem Celebranti, accedit ad locum, ubi est Crux, cui facta genuflexione unico genu, eam reverenter capit, & ambabus manibus eamdem usque ad oculos elevatam, nulli reverentiam faciens, reportat ad Altare: ubi in suo loco, adjuvante Sacrista, vel Cæremoniario, illam collocat inter Candelabra. Transeunti Cruci assurgens Celebrans cum Subdiacono, nudo capite, genuflectit; quod hoc hodie faciunt omnes omnino in honorem Crucifixi Domini Salvatoris, & Redemptoris nostri, quia specialius fulget Crucis mysterium; ex Cærem. Episcop. *lib*. 2. *c*. 25. & 25. & decr. S. C. R. de quo testatur Castaldus in sua Praxi cæremoniarum: vide etiam dicta art. 3. Sect. 1. nu. 10. Celebrans a genuflexione prædicta surgens, sedet iterum tecto capite; Subdiaconus autem similiter se erigens, stat ut prius apud Celebrantem, donec Diaconus revertatur. Diaconus aptata, ut supra, Cruce, huic genuflectit, & per breviorem viam incedens, præmissa Celebranti inclinatione, sedet ad ejus dexteram, & Subdiaconus ad sinistram, ambo cooperto capite. Acolythi removent pannum cum velo, & cussino; & quoties Cruces aliæ adorandæ expositæ, ut supra, fuerint, per alios Sacerdotes Cotta, & Stola nigra indutos asportantur in Sacristiam, & removentur itidem tapetia cum lancibus per alios Ministros. In loco autem Sepulchri, seu ubi repositum latet SS. Sacramentum Corporis Christi, accenduntur omnia luminaria, & per Sacristam extenditur Corporale super Altare.

§. XII.

POSTEA *ordinatur Processio ad locum, ubi pridie Sacramentum repositum fuerit. Præcedit Subdiaconus cum Cruce inter duos Acolythos deferentes candelabra cum cereis accensis, & Clerus per ordinem, ultimus Sacerdos cum Ministris. Cum perventum fuerit ad locum Sacramenti, accenduntur intorticia, quæ non extinguuntur, nisi* 246

nisi post sumptionem Sacramenti : & Sacerdos genuflectit ante Sacramentum, orat aliquantulum ; Diaconus interim aperit capsulam, in qua reconditum est Corpus Domini : postea Sacerdos surgens, absque benedictione imponit incensum in duobus thuribulis, Diacono naviculam ministrante ; & genuflexus incensat Sacramentum : tum Diaconus extrahens calicem cum Sacramento de capsula, dat ad manus Sacerdotis, & tegit extremitatibus veli, quod humeros circumdat, & procedunt ordine, quo venerunt : defertur baldachinum super Sacramentum : & duo Acolythi cum thuribulis continue Sacramentum incensant : interim cantatur hymnus : Vexilla Regis prodeunt. Rubric. Miss. hic.

Subdiaconus alter, qui de novo paratus est, accipit Crucem processionalem denudatam : & medius inter Ceroferarios deferentes candelabra cum cereis accensis, sistit se cum iisdem extra cancellos facie versa ad Altare, cujus Cruci non genuflectunt, nec se inclinant ; duo vero Thuriferarii sine incenso in thuribulis, facta Cruci genuflexione, ibi se quoque collocant post Subdiaconum prædictum, ut commodius primi incedant. Hoc facto, sequenti ordine ad locum Sepulchri ordinatur Processio. Omnium primi incedunt Thuriferarii, postea Subdiaconus medius inter Ceroferarios, deinde Clerus, & post hunc illi, qui hastas baldachini deferre debent, & denique incedit Subdiaconus Minister Celebrantis, quem sequitur Diaconus, & postremo Celebrans manibus junctis, & tecto capite : quia incessus iste proprie non est Processio, sed aditus ad eam : ideo etiam eundum est per viam breviorem. Omnes autem antequam incedant, unico genu salutabunt Crucem Altaris. Caval. *in decr.* 8. *n.* 4.

Cum perventum fuerit ad locum Sacramenti, Cruciferarius, & Ceroferarii sistunt se extra, & prope Sacellum, & ibi immobiles stant, nec umquam genuflectunt ; Thuriferarii intrant Sacellum, in hujus limine facta genuflexione utroque genu, & profunda inclinatione, accedunt ad Altare, & hinc inde genuflexi manent in loco, in quo alios superventuros non impediant. Clerus facta genuflexione itidem & inclinatione, hinc inde se collocat in locis suis, vel intra, aut extra cancellos, quemadmodum diximus in præcedenti feria subs. 5. n. 162. & ibi genuflexus manet. Ministri sacri, & Celebrans ante fores Sacelli deponunt birreta, & statim Sacellum ingressi, unus post alium, omnes simul genuflectunt. Genuflexi autem, præter Cruciferarium, & Ceroferarios, qui tunc stantes claudunt ingressum Presbyterii, omnes aliquantulum orant, puta per spatium unius *Miserere* ; & interim accenduntur intortitia, & Clero distribuuntur candelæ accensæ, aut accenduntur, si prius fuerant distributæ.

Oratione facta, Diaconus solus surgit, & manibus junctis ascendit ad Altare, & ibi facta genuflexione unico genu, aperit capsulam, in qua reconditum manet Sacramentum, quod tamen non extrahit, sed repetita genuflexione in suppedaneo, descendit ad dexteram Celebrantis ; ubi non genflectit, sed illico surgit Celebrans cum Subdiacono, & nulla genuflexione facta, ministrante Diacono sine osculis, imponit incensum sine benedictione in thuribulo, quod genu- 247

genuflexus sustinet primus thuriferarius, qui mox paululum recedit ex parte Epistolæ, cedens locum secundo thuriferario, in cujus thuribulo thus imponit similiter Celebrans ex priori navicula; quo facto, genuflexione prævia, secundus Thuriferarius cum thuribulo recedit ad cornu Evangelii, ibique manet genuflexus, & primus thuriferarius cum debita genuflexione accedit ad Diaconum, a quo recipit naviculam, & eidem tradit thuribulum, cum quo Celebrans ter incensat Sacramentum, ante, & post facta profunda inclinatione, & sacris Ministris interim elevantibus partem posteriorem planetæ circa brachia. Tum per Diaconum restituitur thuribulum thuriferario, qui genuflexione facta recedit, & genuflectit in plano Sacelli e regione alterius thuriferarii, quorum uterque agitat thuribulum, ne ignis extinguatur.

Mox inchoatur Processio, reversura ad Altare, in quo præcedens functio Crucis habita est, ut ibi Hostia sacra, quæ in hac Processione reportatur, a Celebrante absumatur. Inchoatur igitur Processio, se vertentibus erga Ecclesiam Cruciferario, & Ceroferariis, nulla genuflexione, vel inclinatione præmissa, quos bini sequuntur alii de Clero cum candelis accensis, flectentes unicum genu, ut citius surgant, dum transeunt ante SS. Sacramentum; suo autem tempore portantes fanalia hinc, & illinc. Interim per sacros Ministros imponitur Celebrantis humeris Velum oblongum coloris albi secundum dicta §. 1. quod firmatur aciculis, vel vittis sericis, & super ejusdem brachia, & manus extenditur. Quando autem Processio ita progressa est, ut eamdem Sacerdos quasi ingredi debeat; Celebrans, & Ministri sacri se erigunt, & Altare ascendentes, idem Celebrans, & Subdiaconus genuflectunt in suppedaneo, Diaconus vero pergit usque ad Altare ipsum, in cujus medio genuflexione præmissa unico genu, sine capitis inclinatione, extrahit de capsula Calicem SS. Sacramenti suo Velo coopertum, (capsula autem cum per extractionem Calicis supponatur Sacramento remanere vacua, non obserabitur, sed relinquetur aperta:) quem dextera tenens per nodum, sinistra per pedem, vertens se per eam partem, quæ respicit cornu Evangelii, convertit se ad Celebrantem, & stans, Calicem tradit eidem Celebranti, ut supra genuflexo, qui sinistra eum recipit per nodum, & super eumdem Calicem ponit dexteram, quam Diaconus cooperit cum extremitatibus Veli humeralis. Mox idem Diaconus genuflectit unico genu in eodem loco, in quo est, Sacramentum adorans, remanente interim ut supra genuflexo Celebrante, qui statim cum Subdiacono (porro Diaconus potest remanere in loco, in quo invenitur, nimirum super suppedaneo: quia cum hodie Celebrans sit in planeta, non debet Diaconus pluvialis fimbriam, quæ Celebranti ascendenti esse posset impedimento, elevare; non est itaque necesse, quod descendat ad dexteram Celebrantis, ut heri; si tamen descendere velit, illico ascendet cum Celebrante, qui eodem tempore, quo Diaconus se constituit ad ejus dexteram, simul se erigit cum Subdiacono:) ascendit in suppedaneum, ubi medius inter Diaconum a dexteris, & Subdiaconum a sinistris, ex parte Epistolæ cum Sacra-

mento vertit se ad populum, & cum eo itidem ita se vertunt sacri Ministri, ut numquam respective relinquant dexteram, vel sinistram Celebrantis. Caval. *in d.* S. *n. 7. & 9.*

248 Statim ac Sacerdos cum SS. Sacramento conversus est ad Populum, Cantores adhuc genuflexi incipiunt hymnum: *Vexilla Regis prodeunt:* & Sacerdos, praecedentibus duobus Acolythis cum thuribulis effumantibus, (recole dicta feria praeced. n. 160.) comitatus a Sacris Ministris, qui planetam non elevant, sed sustinent ejus brachia, si opus est: discedit ab Altare, & supponit se baldachino coloris albi. Descendit autem ab Altari sub umbella coloris albi, vel saltem Baldachinum mediis hastis exporrigitur usque ad Altare, ne Sacramentum absque honorifico tegmine per tale spatium deferatur. Quando autem Celebrans in Altari cum Sacramento vertit se ad populum, Clerus per processionem genuflexus manet versa facie ad Altare, & ubi per Cantores intonatur, ut supra, hymnus, statim surgit, & praemissa genuflexione unico genu, graviter progrediens, prosequitur praedictum hymnum; quem cum sacris Ministris Celebrans submissa voce recitat: qui quatenus non sufficiat, usque dum Celebrans pervenerit ad Altare, in quo Hostia Sacra absumenda est, repeti poterit tum ab ipso Celebrante, tum a Clero, sic tamen ut ultima strophа dicatur semel tantum in fine. Caval. n. 8. & videantur dicta heri Subs. 5. pro simili processione; ubi etiam nu. 160. habes, an pulsanda sit tabula, seu Croatlum, seu instrumentum ligneum in Parasceve: & num. 161. hanc processionem non posse fieri extra Ecclesiam, ex Decr. S. C. Episcop. & Regul. Laudati hymni *Vexilla:* in simul & supradicti hymni *Pange lingua gloriosi lauream* &c. Auctor fuit Venantius Fortunatus ex Baron. ad Ann. Christi 566. n. 35. quibusdam tamen mutatis: ut videre est apud eumdem.

§. XIII.

Cum venerit Sacerdos ad Altare, posito super illud Calice, genuflexus rursum incensat, & accedens deponit Hostiam ex Calice supra Patenam, quam Diaconus tenet: & accipiens Patenam de manu Diaconi, Hostiam sacram ponit super Corporale, nihil dicens. Si tetigerit Sacramentum, digitos abluat in aliquo vase. Interim Diaconus imponit vinum in Calicem, & Subdiaconus aquam, quam Sacerdos non benedicit, nec dicit super eam Orationem consuetam: sed accipiens Calicem a Diacono, ponit super Altare, nihil dicens: & Diaconus illum cooperit palla: deinde imponit incensum in thuribulo absque benedictione, & incensat oblata, & Altare more solito, genuflectens ante, & post, & quandocumque transit ante Sacramentum. Rubr. Miss. hic. 249

Ubi processio ad Altare devenit statim Crucifer, & Ceroferarii presbyterium ingressi, nulla Cruci Altaris inclinatione facta, deponit ille Crucem processionalem in loco congruo ex parte Epistolae, ubi pariter manet genuflexus usque in finem; Ceroferarii vero deponunt Candelabra super Credentiam, & postea genuflectunt in plano, ut ad Missam. Clerus presbyterium item ingreditur, & non genuflectens Cruci Altaris, procumbit in genua hinc inde, vel quasi in

in gyrum, & quatenus Chorus sit prope, & ante Altare, genuflectit in suis locis, seu stallis. Præcedentibus thuriferariis Celebrans medius inter sacros Ministros intrat denique presbyterium, ad cujus cancellos cum se sistant deferentes baldachinum, prompta erit Umbella elevanda super caput Celebrantis usque ad gradus Altaris; Clerus vero hinc, & illinc ut supra genuflexus cum candelis accensis, quæ non extinguuntur, nisi Communione completa, seu Hostia per Celebrantem absumpta; transeunti Sacramento caput profunde inclinat.

Celebrans juxta Instructionem Clementinam pro exposit. SS. Sacramenti §. 31. se sistet in plano ante infimum Altaris gradum, habens Subdiaconum a sinistris in hoc gradu genuflexum, & ibi stans Calicem consignabit Diacono genuflexo utroque genu in suppedaneo, renibus aliquantisper versis ad cornu Epistolæ. Diaconus e Calice primum removet extremitates veli humeralis, postea ita eum accipit, ut per nodum dextera illum teneat, & sinistra regat ejusdem pedem, & postea ibi genuflexus tantillum expectat, donec Celebrans genuflexus super eumdem infimum Altaris gradum cum profunda inclinatione Sacramentum adoret. Mox per Subdiaconum, vel alium Ministrum aufertur e Celebrantis humeris velum oblongum, & Diaconus surgens collocat Calicem in medio Altaris, suo adhuc coopertum velo albo, quod a vitta solutum, non amovet a Calice, sed illud extendit, ut fit initio Missæ, cavens, ne Patena e Calice decidat. Tum idem Diaconus præmissa genuflexione unico genu, descendit ad dexteram Celebrantis, ubi non genuflectit, sed surgenti illico Sacerdoti cum Subdiacono ministrat incensum ex navicula primi thuriferarii sine osculis, & Celebrans ter imponit incensum sine benedictione in thuribulo. Incenso imposito, genuflectunt omnes, & Celebrans accepto a Diacono thuribulo ter incensat Sacramentum more solito, factis debitis inclinationibus ante, & post, & sacris Ministris elevantibus hinc inde partem posteriorem planetæ circa brachia. Post hanc incensationem recedit secundus thuriferarius in Sacristiam, vel congruum locum proximum, si ea prope non sit, ubi depositis navicula, & thuribulo redit in presbyterium, seu ad locum præsentis functionis sacræ, ubi accepta navicula primi thuriferarii gerit personam navicularii; in recessu autem, & accessu Sacramentum salutat unico genu, ut expeditius surgat, muneri satisfacturus.

Incensato, ut supra, Sacramento, 250
Celebrans cum sacris Ministris surgit, & ascendit ad Altare, ubi ab omnibus genuflexione facta unico genu, Diaconus removet velum e Calice, iterum cavens ne patena decidat; velum hujusmodi a Cæremoniario datur alicui Acolytho, a quo plicatur, & portatur ad Credentiam. Removet ipse Diaconus quoque, genuflexione præmissa, Patenam, quam invertens collocat super Corporale a parte Epistolæ, & insuper amota e Calice Palla, iterum flectit unicum genu, statimque surgens, Patenam accipit, eamque sustinens utraque manu, aliquantulum elevat ante Celebrantem, ita ut is super eam versare possit sacram Hostiam. Celebrans itaque habens ante se Patenam, accepto Calice, super

eam versat sacram Hostiam, hanc, si fieri potest, non tangendo manibus, & quatenus eam tetigerit, statim digitos abluit in aliquo vase, ad id præparato, ut supra §. 1. Tum Sacerdos, deposito Calice super corporale versus cornu Epistolæ, accipit patenam a Diacono, & nihil dicens, nec ullum faciens Crucis signum, Hostiam ex ea super corporale in medio deponit; patenam vero non collocat subtus, sed super Corporale ob respectum sacrarum specierum, quarum fragmentum aliquod potest in ea esse reliquum; collocat itaque super corporale versus cornu Epistolæ. Interim Subdiaconus transit (genuflexione unico genu præmissa, non item in medio, dum transit. Merat. *to. 1. par. 4. tit. 9. n. 54.*) ad dexteram Diaconi, (iterum genuflectens,) qui Calice non exterso sive ante, sive post, ob sacras, ut supra, species: imponit vinum in Calice, ac subinde Subdiaconus parum aquæ, non petens benedictionem a Celebrante, qui proinde nec eam benedicit, nec dicit super eam orationem: *Deus qui humanæ substantiæ*.

Diaconus statim, sine osculis, tradit Calicem Celebranti, qui nihil dicens, neque ullo cum eo facto Crucis signo, illum deponit super corporale post Hostiam, ut fieri solet in Missa, & Diaconus nulla facta genuflexione, (quia in eo non est Sacramentum) eumdem sua palla cooperit. Subdiaconus, qui hodie patenam non sustinet, post infusionem aquæ transit cum debitis genuflexionibus ad sinistram Celebrantis, qui, ministrante Diacono sine osculis, imponit incensum in thuribulo sine benedictione, & nihil dicendo: deinde accepto thuribulo, genuflectit simul cum sacris Ministris unico genu, tum surgens *incensat oblata, & Altare more solito:* & consequenter dicens: *Incensum istud* &c. Vid. Merat. *tom. 1. par. 4. tit. 9. n. 56.* & post incensationem oblatorum incensatur Crux, non item SS. Sacramentum peculiari alia incensatione; non omissis autem debitis genuflexionibus transeundo ante SS. Sacramentum, ut sequentia decreta monent: *In feria VI. Parasceves thurificanda sunt Oblata, sed post thurificationem Oblatorum non est iterum thurificandum Sacramentum, ob cujus tamen præsentiam non est omittenda thurificatio Crucis, sed Crux, & Altare thurificanda sunt eodem prorsus modo, quo fit in aliis Missis, non omissis debitis genuflexionibus transeundo ante SS. Sacramentum*. S. R. C. 5. Julii 1696. (1698. apud Merat. *in decret. Miss. num.* 535.) in Panormitana. *Non est tolerandus usus, qui in aliquibus Ecclesiis servatur feria VI. in Parasceve, incensandi iterum SS. Sacramentum post incensationem Oblatorum, omittendo consuetam Crucis incensationem, cum sit contra Rubricam illius diei*. S. R. C. 3. Augusti 1697. in *Panormitana* apud Caval. *to. 4. c. 16. d. 9. & 10.* Et quamvis exposito solemniter Sacramento, si in eodem Altari celebretur Missa solemnis, omittatur incensatio Crucis, si ea adsit, & incensetur Sacramentum, ut docebimus in Appendice ad calcem Diarii c. 3. art. 2. fine; At vero hic in Altari SS. Sacramentum non est solemniter expositum, & rursus consideratur ut aliquod ex Oblatis, quemadmodum scite animadvertit Caval. in cit. d. 9. fine, & videri possunt ex eodem statim dicenda n. sequenti.

In-

Incensatione Altaris peracta ut supra, Celebrans in cornu Epistolæ Diacono reddit thuribulum dicens: *Accendat in nobis* &c., qui illud recipit sine osculis, nec Celebrantem incensat, *Rubr. Miss. hic*; neque aliquem alium, sed illico thuribulum consignat Acolytho, qui illud deponit.

251 Benedictio incensi omitti videtur in signum mœroris, & luctus ob Christi mortem: quia benedictio hilaritatem quamdam importat. Ita Quarti de Benedict. tit. 2. Sect. 5. dub. 2. fine.

Incensatis oblatis, incensatur hodie Crux, etsi ea non incensetur præsente in Altari Sacramento solemniter exposito; id autem ideo fieri in hac feria, quod Ecclesia speciali cultu Crucem Christi hodie veneretur, sentit Meratus *to. 1. par. 4. tit. 9. n. 56.* consentit Caval. *to. 4. c. 8.* Comment. in §. 30. Inst. Clement. quadraginta horarum n. 5. sed deinde *cap. 16. comm. in cit. d. 10. n. 2.* hanc rationem quasi non satis approbans, aliam addit, nimirum: disparem rationem videri de casu præsentis feriæ, & expositi Sacramenti: quia in primo Sacramentum non assequitur particularem, solemnemque incensationem, sed solum thurificatur inter oblata, unde relinquit locum thurificationi speciali Crucis; non sic in secundo, in quo distincta particulari, solemnique incensatione honoratur Sacramentum expositum, qua habita, superfluere videtur Incensatio Crucis, seu figuræ ejusdem. Hæc Caval.

§. XIV.

POSTEA *aliquantulum extra Altare, in cornu Epistolæ lavat manus, nihil dicens; deinde in medio Altaris inclinatus, junctis manibus dicit submissa, sed intelligibili voce:* In Spiritu humilitatis. *Rubr. Miss. hic.* 252

Absoluta incensatione præfata, mox Celebrans per gradus laterales cornu Epistolæ descendit in planum, ubi versa facie ad populum, (cavens, ne terga vertat Sacramento:) lavat manus nihil dicens; aquam, & pelvim ministrante Acolytho; interim stet a sinistris Subdiaconus, versa facie ad Celebrantem, & renibus ad populum, Diaconus autem a dexteris similiter conversus, qui subministrat manutergium, quia hodie in aliis ministeriis non est impeditus. Caval. *tom. 4. c. 16. in d. 10. n. 3.* Lotis manibus, Celebrans per eosdem gradus ascendit ad medium Altaris, & Diaconus una cum eo vadit ad librum, factis ab utroque debitis genuflexionibus; Subdiaconus vero pergit per planum in medium Altaris, ubi præmissa genuflexione se sistit ante infimum ejusdem gradum. Sacerdos mediocriter inclinatus, & junctis manibus super Altare positis, dicit submissa, sed intelligibili voce: *In spiritu humilitatis* &c.

§. XV.

DEINDE *versus ad populum in cornu Evangelii, dicit more solito:* Orate Fratres *&c. & per eamdem viam revertitur, non perficiens Circulum, & consequenter omissis aliis, dicit:* Oremus. Præceptis salutaribus &c. *Rubr. Miss. hic.* 253

Celelebrans postquam dixit: *In spiritu*

ritu humilitatis &c. osculatur Altare, flectit unicum genu, surgit, & conversus ad populum, renibus versis ad cornu Evangelii, dicit: *Orate Fratres:* idque *more solito*, ait Rubrica, adeoque duo prima verba dumtaxat clara voce, cætera vero submissa prosequitur; & interim non perficiens circulum, per eamdem viam revertitur ad medium Altaris, sicuti eadem Rubrica aperte demandat, ne Sacerdos perficiendo circulum, terga vertat Sacramento; qui etiam ubi Altaris medio se restituit, Sacramentum adorans, unicum genu iterum flectit.

Ad *Orate Fratres:* non respondetur: *Suscipiat Dominus Sacrificium* &c. sed Celebrans absoluto: *Orate Fratres* &c. omissis aliis, statim dicit: *Oremus. Præceptis salutaribus* &c. cantans junctis manibus, & alta voce & mox subdit: *Pater noster:* alia item voce, sed extensis de more manibus: in cujus fine Chorus respondet: *sed libera nos a malo:* & Sacerdos secreto subdit *Amen:* sed non sumit patenam. Caval. in d. 11. n. 1. Merat. n. 64. Quando autem incipit dicere: *Oremus. Præceptis salutaribus:* Diaconus relinquit ejusdem sinistram, & descendit ad secundum gradum post Celebrantem, & ante Subdiaconum stantem in plano, & ibi stat usque ad elevationem Hostiæ exclusive, & ad librum accedit Cæremoniarius, in cujus defectu permanebit ipse Diaconus ad assistentiam libri, si, & quousque opus erit pro foliis ejusdem vertendis. Caval. cit. n. 1. Merat. n. 62.

254 Nota hic cum Gavanto in *Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 9. *num.* 13. *litt.* g. quod hac die proprie non est Sacrificium, ut infra §. 20. qu. 3. probabimus. Quando ergo in officio ad Altare hujus feriæ, Sacrificium nominatur, vel late sumitur pro quodam ministerio sacro, vel significatur ipsa Hostia consecrata: eo modo, quo Victima Sacrificii solet interdum Sacrificium appellari. Ita Suar. *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 75. *Sect.* 4. *fine*. Confer dicenda cit. quæst. 3. num. 266.

§. XVI.

SACERDOS *sub silentio dicto* Amen: 255
eadem voce, qua dixit: Pater noster: *absolute sine* Oremus, *in tono orationis Missæ ferialis dicit:* Libera nos &c. *Rubr. Miss. hic.*

Postquam Chorus dixit: *Sed libera nos a malo:* Sacerdos secreto subdit: *Amen:* quo dicto, alta adhuc voce, eadem videlicet, qua dixit: *Pater noster:* absolute sine *Oremus*, & in tono orationis Missæ ferialis dicit: *Libera nos* &c. manibus item extensis; & in fine Chorus alta voce respondet *Amen*. Sacerdos hic non signat se patena ut in Missa, nec eam osculatur. Caval. in cit. d. 11. n. 1. Merat. nu. 64. Tria hæc *Præceptis: Pater noster: libera nos:* triduum sepulturæ Christi significare, ait Amalar. *de Eccl. offic. lib.* 3. *cap.* 29. *fine*. Honor. *in Gemm. lib.* 3. *c.* 96. Durand. *in Ration. lib.* 6. *cap.* 77. *n.* 26. Alta voce dicitur: *Libera nos:* ut pateat hodie descensus Christi in Limbum, ad liberandos Patres. Durand. l. 4. c. 49. n. 3.

§. XVII.

TUM *Celebrans facta reverentia us-* 256
que ad terram, supponit Patenam Sacramento, quod in dextera accipiens, ele-

elevat, ut videri possit a populo: & statim supra Calicem dividit in tres partes, quarum ultimam mittit in Calicem more solito, nihil dicens. Pax Domini, *non dicitur, nec* Agnus Dei, *neque pacis osculum datur. Postmodum prætermissis duabus primis orationibus, dicit tantum sequentem:* Perceptio &c. *Rubr. Miss. hic.*

Responso a Choro, ut supra *Amen:* genuflectit Celebrans unico genu usque ad terram, deinde erectus accipit patenam, & eam submittit Hostiæ, & statim sola dextera inter pollicem, & indicem accipiens Hostiam, eam elevat altius solito; juxta Cæremon. Episcop. lib. 2. c. 26. ita ut ab omnibus videri commode queat, figens semper in eam oculos, & cavens ne corporalis limites tunc excedat. Patenam vero non elevat, sed eam super corporale positam, manu sinistra tenet, itaut pollex, & index dictæ manus nitantur patenæ, reliqui digiti ponantur super corporale.

Diaconus, & Subdiaconus ante elevationem hinc, & illinc genuflectunt in suppedaneo, non tamen elevant planetam Celebrantis, nec Hostia ab aliquo incensatur, sed solum cum tabula, seu Crotalo, seu ligneo instrumento, ut infra dicetur, dari potest unum, vel alterum signum ad admonendum populum. Cæremoniarius vero, quatenus adsit ut supra assistens libro, genuflectet super ultimum gradum lateralem cornu Evangelii.

Quando Celebrans incipit declinare Hostiam; Diaconus, & Subdiaconus surgunt, & debitis genuflexionibus præstitis, unus accedit ad dexteram, alter ad sinistram Celebrantis ad assistendum libro. Uter autem debeat se collocare ad dexteram Celebrantis? Diaconum debere, volunt communiter Auctores, teste Merato *to. 1. par. 4. tit. 9. 66.* quibus tamen apud eumdem contradicit Nicolaus de Brailon, qui vult, Subdiaconum accedere debere ad dexteram Celebrantis, ad sinistram vero, seu ad librum Diaconum, vel alium; nam, inquit, cum Rubricæ hujus diei propriæ nihil novi præscribant circa hunc ritum, certissimum est, nihil etiam esse innovandum. Addit Cavalerius *tom. 4. c. 16. in decr. 11. num. 4. fine*; quod sic etiam evitetur eorumdem Ministrorum transitus ad latus aliud Celebrantis, dum hic, antequam communicet, dicit ut infra Orationem: *Perceptio Corporis tui:* Quapropter Cavalerius inclinat in sententiam Brailonis; Meratus ipse licet dicat, se non audere a priori aliorum sententia communi recedere: fatetur tamen, quod Brailonis sententia sibi magis arrideat. Nos autem, Auctores alii, qui oppositum sustinent, qua moveantur ratione, dum latet, inclinamus omnino in sententiam Brailonis sua ipsius ratione firmatam, nec non altera Cavalerii confirmatam.

Celebrans Hostiam declinat immediate super Calicem, non autem super Patenam; Vid. Caval. *Comm. in cit. decr. 11. num. 3.* Minister facer, qui stat ad dexteram Celebrantis, discooperit Calicem, non genuflectens, quia in eo adhuc non est Sacramentum. Super Calicem Celebrans Hostiam statim dividit in tres partes more solito, nihil dicens: quarum duas majores collocat super Patenam, tertiam vero partem immittit in Calicem, more quidem solito ut in Missa, non tamen facit signum Crucis, sed *Celebrans in Parasceve mit-*

mittat particulam in Calicem sine aliquo Crucis signo. S. R. C. 28. Augusti 1627. in una Urbis apud Caval. *to.* 4. *c.* 16. *d.* 11. Atque adeo *Pax Domini* non dicitur.

Immissa particula Hostiæ in Calicem, cum statim cooperit sacer Minister, qui stat ad dexteram Celebrantis. Mox Celebrans cum Ministris flectit unicum genu, & illico surgens, inclinatus, & manibus junctis super Altare positis, secreto dicit tertiam ex tribus Orationibus ante communionem recitari consuetis, scilicet: *Perceptio Corporis tui;* & interim quatenus Diaconus assistat a dexteris, & Subdiaconus a sinistris (juxta aliorum sententiam supra dictam:) sua loca invicem mutant, cum debitis genuflexionibus; secus remanent in loco suo, ut prius. Omittit autem Celebrans: *Agnus Dei:* pacis osculum, & duas primas orationes ante Communionem dici consuetas, sed tantum, ut supra, recitat tertiam; qua recitata, Celebrans devotius solito, & reverentius cum sacris Ministris flectit unicum genu, & se erigens dicit secreto: *Panem cælestem:* & accipit Hostiam cum patena, ut moris est: atque dicit ter more solito: *Domine non sum dignus:* mediocriter inclinatus, & ter sibi percutiens pectus: sacris Ministris interim similiter inclinatis, & percutientibus sibi pectus. Quo tertia vice dicto, Celebrans erectus signat se dextera cum Sacramento dicens more solito: *Corpus Domini nostri* &c. Deinde maxima cum reverentia mediocriter inclinatus cubitis super Altare positis, more solito Sacramentum sumit; Ministris sacris interim stantibus profunde inclinatis, & manibus junctis. Sumpta Hostia, se Sacerdos erigit, (& simul cum eo se quoque erigunt sacri Ministri,) & manibus ante pectus junctis, aliquantulum versatur in meditatione Sanctissimi Sacramenti.

Hodie Hostia elevatur altera tan- 257
tum manu; ita autem fieri, asserit Gavant. hic n. 18. litt. m. ad differentiam elevationis, quæ fit in Missa; ne hac die de novo consecrata putetur. Hujusmodi elevatio Hostiæ addita fuit Officio huic a S. Pio V. Ad prædictam elevationem pulsandum non esse Crotalum, seu instrumentum ligneum, contra Clericatum tenent Hipolytus Tonellius *in Enchir. de Cærem. Miss. lib.* 3. *c.* 2. §. 1. aliique apud Merat. *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 8. *n.* 4. quibus, ipse decernit, esse potius adhærendum, eo quod etiam ante elevationem jam Sacramentum adsit, in hoc enim officio non consecratur, & ideo opus non esse, ajunt, excitare populum commorantem in actuali adoratione. Sed praxis habet oppositum ipsarum etiam Basilicarum Romanæ Urbis, eodem teste Merato sequenti tit. 9. nu. 65. Quæ praxis non videtur reprehendenda, eique consentit ipse Meratus eodem cit. tit. 9. nu. 4. fine, ubi disponit, in hac feria sexta inter cætera in Presbyterio præparanda præparari *instrumentum ligneum, seu Crotalum tam pro elevatione Hostiæ, ubi solet adhiberi: quam* &c. Profecto valet prædicta pulsatio ad excitandos eos, qui forte mente vagentur, ut attendant hujusmodi singulari Cæremoniæ sacræ, & ad renovandam actualem adorationem Sacramenti, qui ab ea forte remiserint. Idque consentit Cavalerius *to.* 4. *c.* 1. *in d.* 1. *n.* 4. & iterum eodem *to.* 4. *cap.* 8. *Comment. in Instit. Clementin.*

Quan-

Quando particula Hostiæ in Calicem mittitur, non dicuntur verba illa: *Hæc commixtio, & consecratio*: quia, ut notat Durand. *in Ration. lib. 6. c. 77. n. 26.* ibi de sanguine mentio fit, sed in Calice sanguis non est. *Pax Domini* non dicitur, nec *Agnus Dei*, qui ordinatur ad pacem dandam, ut in tertio patet: *Dona nobis pacem;* neque pacis osculam datur in signum mœstitiæ. Bened. XIV. *de Miss. Sect. 1. cap. 19. §. 3. versus finem*. Item in odium osculi Judæ proditoris. Berno Augiensis *lib. de rebus ad Missam spectantibus* c. 7. prope finem. Amalarius *lib. 1. de officiis Eccles. cap. 13.* prope finem. Hugo Victor. *lib. 3. de Special. Miss. observat. c.* 18.

Ante communionem Celebrans omissis prioribus duabus orationibus dici consuetis, recitat tantummodo tertiam; & primam quidem omittit, quia est de pace, sed pax hodie non datur. Secundam vero, quia mentionem facit de sanguine, sed sanguinem hodie Celebrans non sumit, sub speciebus videlicet vini, ut in Missa: hinc solam tertiam recitat, in qua solum de Corpore Christi agitur. Cur autem communicet sub speciebus tantummodo panis? explicabitur infra §. sequenti.

§. XVIII.

258 **D**EINDE *omissis omnibus, quæ dici solent ante sumptionem sanguinis, immediate particulam Hostiæ cum vino reverenter sumit de Calice. Et more solito facta ablutione digitorum, & sumpta purificatione, in medio Altaris, inclinatus, manibus junctis dicit:* Quod ore *&c. Non dicitur:* Corpus tuum Domine: *nec* Postcommunio, *nec* Placeat tibi: *nec datur benedictio: sed facta reverentia Altari, Sacerdos cum Ministris discedit, & dicuntur Vesperæ*. Rubr. Miss. hic.

Postquam autem Celebrans communicavit, quievitque aliquantisper in meditatione SS. Sacramenti: mox Subdiaconus, qui stat ad dexteram Celebrantis, Calicem detegit. Merat. n. 69., & facta ab eodem, nec non Celebrante, ac Diacono genuflexione ob particulam Hostiæ consecratæ in Calice existentem, Celebrans fragmenta de more colligit, extergit patenam super Calicem, & deinde omissis omnibus, quæ dici solent ante sumptionem sanguinis, patenam supponens mento, ex calice sumit reverenter cum vino, & aqua intus existente particulam Hostiæ consecratæ, nec se signat cum Calice, ut in sequenti Decreto: *Celebrans in Parasceve mittat particulam in Calicem sine aliquo Crucis signo; neque se signet Calice*. S. R. C. 28. Augusti 1627. in una *Urbis* apud Caval. to. 4. c. 16. d. 11. nec aliquid dicat; non enim hodie Celebrans sumit sanguinem, ut præcedenter ad sumptionem debeat dicere: *Sanguis Domini nostri:* ad quæ verba Sacerdos cum Calice se signare solet in Missa. Interim Diaconus, & Subdiaconus stant profunde inclinati. Merat. nu. 700. fine.

Acolythus defert ampullas aquæ, & vini, easque de more consignat Subdiacono, qui in Calicem infundit vinum, & aquam super Celebrantis digitos, qui deposito Calice, & extersis de more digitis, sumit ablutionem in medio Altaris. Deinde inclinatus, & manibus ante pectus junctis, non super Altare positis, dicit: *Quod ore:* accommodante in-

terim Calicem Subdiacono cum velo nigro, qui, vel potius Cæremoniarius, præmissa genuflexione Cruci Altaris, eumdem defert ad Credentiam. Absoluta oratione: *Quod ore:* Celebrans nihil aliud dicit, sed Diaconus illico claudit librum; tunc extinguuntur Cerei processionis: Altaris vero relinquuntur accensi pro Vesperis, in eo numero, quem infra dicemus §. 19. Missale una cum cussino, vel disco per aliquem Acolythum portatur ad Credentiam, ad quam vadit etiam ipse Diaconus, ibique deposita Stola majori, resumit planetam plicatam, & redit ad Altare ad dexteram Celebrantis, ad cujus finistram se transfert Subdiaconus. His expletis, Celebrans, & sacri Ministri descendunt in planum, ubi facta genuflexione Cruci, birretum accipiunt, & redeunt in Sacristiam ordine, quo venerunt ad Altare. Clerus autem perget in Chorum ad dicendas Vesperas, de quibus §. sequenti.

259 Quæres hic: quorsum hæc sacra functio Ecclesiæ, quidve ipsa per eam intendat?

℟. Ideo Ecclesia prædictum celebrat Officium, quia vult hodie satis congruenter, & Spiritu Sancto ipsam dirigente, repræsentare Passionem Domini, tantum pro ut realiter gesta est: Christi videlicet Sacrificium cruentum. Hinc omittit Sacrificium Missæ, in quo celebratur mystice Passio Domini; recole dicta subs. 3. qu. 1. nu. 205. Profecto hodiernum Officium ad Altare Passionis Dominicæ mysteriis, per se patet, esse refertum.

Ratio cur in prædicto Officio ad Altare Hostia pridie consecrata, a Sacerdote illud peragente, sumatur, assignatur a Divo Thoma 3. *part.* *qu.* 83. *art.* 2. *ad* 2. ubi docet: in Parasceve sumi Corpus Christi pridie consecratum a Sacerdote, ne careat Ecclesia tali die fructu Passionis Christi. Quomodo autem Ecclesia percipiat ex hujusmodi sacra actione fructum Dominicæ Passionis, varie explicant Doctores: ut videbimus inf. §. 20. qu. 3.

Celebrans hodie communicat sub sola specie panis pridie consecrati, non item sub specie vini; ratio est, quia Sacramentum sub specie vini non fuit reservatum, ob eam rationem, quam heri assignavimus n. 141. fine. Nihilominus etiam hodie imponitur vinum in Calicem, & parum aquæ, ut in Missa; & item ut in Missa Celebrans mittit in Calicem particulam Hostiæ consecratæ, illamque una cum vino prædicto sumit. Hujusmodi cæremoniam hodiernam, & ritum esse singularem, atque admodum gravem, significatum est ex Doctoribus feria præcedenti, subs. 6. n. 170. versu *quarta denique sententia:* esse autem antiquissimum, notabimus §. 20. qu. 3. num. 266. Ejusdem vero rationem mysticam assignat Georgius Cassander in sua *Liturgia* cap. 31. ubi inquit: id fieri, ad repræsentandam etiam hodie, eo meliori modo, quo potest, divinam Communionem a Christo institutam per modum convivii: *Nimirum quia Communio sacri convivii rationem habet, ex cibo, & potu debet constare. At quoniam altera Eucharistiæ species in crastinum reservanda haud videbatur; nec isto biduo Sacramenta celebrari, mos sinebat; inde factum est, ut ex puro vino aqua mixto, sed tamen particula Eucharistiæ sanctificato, altera convivii pars, videlicet*

licet potus suppleretur. Ita laudatus Scriptor.

Non dicitur: *Corpus tuum Domine* &c. quia sanguis commemorandus esset, quem non potavit Sacerdos. Porro licet verissimum sit, sanctificari vinum ex contactu particulæ hostiæ consecratæ in ipsum immersæ: turpiter tamen errarunt, qui putarunt, etiam ideo, vel per Orationem Dominicam: *Pater noster*: vere consecrari, & transubstantiari in Sanguinem Christi. Vid. Bened. XIV. *de festis lib.* 1. *c.* 4 *num.* 143. Jo: Beleth *de Div. Offic. cap.* 99. *&* Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 75. *nu.* 11. *&* 12.

Non legitur *Postcommunio*, quia præter Celebrantem nemo alius communicat, ut videbimus loco suo. Non dicitur: *Placeat tibi*: ut expresse disponit Rubrica Missalis Romani: etsi forte olim ita non habuerit: nam apud Henriqu. cap. 8. §. 5. ponitur, in fine hujus Officii recitari: *Placeat tibi hoc Sacrificium*. Minime itaque dicitur: *Placeat tibi*: non quidem simpliciter ex eo, quia *Sacrificium* in ea prece nominetur, quod non factum est; nam etiam in *Orate fratres*: mentio fit Sacrificii sicut & in illa prece: *In spiritu humilitatis*: & nihilominus sunt in hoc Officio recitata: ut constat ex dictis. Tacetur itaque præfata oratio: *Placeat*: fortasse quia, ut nonnulli putant, in ea expresse diceret Sacerdos se *obtulisse* Sacrificium: quo significari videretur verum Sacrificium proprie dictum; quod tamen non est oblatum: ut videbimus §. 20. qu. 3. nu. 266. Et ideo fortasse etiam ad *Orate fratres*: non respondetur: *Suscipiat Dominus Sacrificium de manibus tuis* &c. ut supra monuimus. Est autem verum in Sacramento Corporis Christi esse Sacrificium Sacerdotis, & Populi, seu Victima Sacrificii: unde recte simpliciter Sacrificii mentio facta est in *Orate fratres*: & prece: *In Spiritu humilitatis*: ut superius notavimus cum Suarez, & aliis nu. 254. & confer item dicenda num. 266.

Benedictio in fine hodierni Officii ad Altare non datur; sed post Communionem Celebrantis, dicto: *quod ore*: & facta genuflexione Cruci Altaris, Sacerdos cum Ministris discedit. Luctum quidem hæc præseferunt. Porro benedictio non datur, quia Auctor benedictionis abscessit. Item videtur nescio quid lugubre præseferre, quod non publica denuntietur dimissio, sed unusquisque per se discedat: ut in simili diximus ex Cardinali Bellarmino hoc lib. 4. par. 1. c. 4. nu. 6. sicut ob eamdem rationem in Missis Defunctorum omitti, docent Gavantus in *Rubr. Miss. part.* 2. *tit.* 12. *nu.* 4. *&* Quarti *de Benedict. tit.* 2. *Sect.* 13. *dub.* 1.

§. XIX.

DICUNTUR *Vesperæ sine cantu*, *&* *denudatur Altare*. Rubr. Miss. hic.

260 Absoluto Officio Parasceves ad Altare; Clerus surgens ut supra, pergit in Chorum, ad dicendas Vesperas, quæ dum dicuntur, duæ tantum candelæ ardent in Altari, juxta Victorium Novellariensem; sex vero secundum Meratum *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 9. *num.* 72. Vesperæ dicuntur sine cantu ut heri; & quatenus exiguus sit Clericorum numerus, intervenire eisdem etiam poterit Celebrans ipse cum Ministris, depositis

Paramentis. Caval. *tom.* 4. *cap.* 16. *comment. in decr.* 11. *n.* 8. *fine*. Completis Vesperis, dandum est signum cum tabula, seu Crotalo pro Salutatione Angelica, ad quam genuflectunt omnes; & persoluta consueta oratione, surgunt, & unico genu facta Cruci Altaris genuflexione, recedunt. Caval. *in cit. d.* 11. *fine*. Merat. n. 75.

261 Dum in Choro dicuntur Vesperæ, per Acolythos denudatur Altare, & Credentia: & omnia asportantur in Sacristiam, & post Vesperas extinguuntur Candelæ.

Eodem item tempore per aliquem Sacerdotem ad priorem locum adorationis Crucis, vel alium reportabitur Crux, ad satisfaciendum votis populi, qui ad ejusdem adorationem prius accedere non valuit ob instantem Processionem; ut supra monuimus n. 238. Supponetur prædictæ etiam Cruci cussinus, cum reliquis aliis ut in prima adoratione; cum Gavanto Caval. l. cit. n. 9. Habet autem & ritus iste mysterium, ait Durandus, quia in fine Mundi Hebræa Gens salutem consequetur, & Crucem adorabit.

§. XX.

Solvuntur variæ Quæstiones ad Parasceves Officium pertinentes.

262 Qu. I. Utrum Sacerdos hodie peragens Officium Parasceves ad Altare possit dici communicare jejunus, cum sumat particulam Hostiæ consecratæ immixtam vino non consecrato?

℟. Affirmative; quia aliud est sumere prius; aliud sumere simul: quamvis post sumptionem non reputetur amplius jejunus. Videatur Cardinalis de-Lugo *de Euchar. lib.* 6. *part.* 1. *quæst.* 108. §. 14. *num.* 573.

Sed etiam in hoc casu si prædicta particula consecrata, sumpto vino, adhæreret Calici; posset Celebrans, vel digito eam admovendo ad labium Calicis, vel certe melius, infuso denuo vino, eam sumere; ita Cardinalis De-Lugo l. cit. num. 85. Primo propter reverentiam debitam: non posset enim illa particula, jam madefacta, ibi conservari decenter usque ad diem sequentem, ut sumatur in Missa. Secundo, & maxime, quia debet consumare prædictum Officium Parasceves: in quo proculdubio non sine magno mysterio fit hujuscemodi cæremonia infusionis particulæ consecratæ in vinum non consecratum, & sumptionis utriusque; immo juxta plurium Doctorum sententiam, hæc videtur primaria cæremonia officii in Parasceve, atque adeo essentialis; vide dicta præcedenti feria V. in Cœna Domini Subsect. 6. n. 170. versu: *Quarta denique sententia*: & dicta hic §. 18. nu. 259. versu: *Nihilominus etiam hodie*.

Qu. II. An habens duas Parochias possit peragere officium Parasceves ad Altare in utraque Parochia, si ipse unus sit Sacerdos? 263

℟. Huic quæstioni satisfecimus præcedenti feria V. n. 170.

Qu. III. An Officium Parasceves ad Altare sit Sacrificium? 264

℟. Aliqui apud Henriquez *c.* 8. §. 5. & apud Franciscum de Lugo *lib.* 5. *de Miss. cap.* 2. *qu.* 1. *n.* 22. putant, solam sumptionem rei (quam præcessit consecratio, & oblatio etiam per alium facta) esse totam essentiam Sacrificii, dum fit a Sacerdote ex officio: & per eam tantum, di-

dicunt, aliis conferri fructum Sacrificii ex opere operato, pro quibus Sacerdos specialiter obtulit. Argumenta, quæ possent facere pro hujusmodi opinione, exponit & solvit laudatus de-Lugo loc. cit. Quod ad nos attinet, est, notare: Opinionis prædictæ fautores asserere in confirmationem illius; in feria sexta majoris hebdomadæ Sacrificium celebrari per solam consumptionem Hostiæ factam a Sacerdote; antiqua, dicunt, dispensante Ecclesiæ consuetudine: absque nova consecratione materiæ, & oblatione, & cum altera tantum specie.

265 Hujusmodi autem officium ad Altare esse verum Sacrificium, probant I. quia in hoc officio sæpe fit mentio Sacrificii, seu Sacrificium appellatur a Sacerdote illud peragente; dicit enim Deo: *Sic fiat Sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie* &c. & statim ad populum: *Orate Fratres, ut meum, ac vestrum Sacrificium* &c. itemque sicut in fine solitæ Missæ dicit hodie Celebrans: *Placeat tibi Sancta Trinitas obsequium servitutis meæ, & præsta, ut Sacrificium, quod oculis tuæ majestatis indignus obtuli* &c.

Probant 2. quia, si in fer. VI. hebdomadæ sanctæ incidat festum Annunciationis, impletur quidem præceptum audiendi Missam per assistentiam præstatam Officio hujusmodi. Ergo &c.

Probant 3. Atque deducunt ex Divo Thoma, *qui* 3. *par. qu.* 83. *art.* 2. *ad* 2. *dicit*, in Parasceve sumi Corpus Christi pridie consecratum a Sacerdote, ne careat Ecclesia tali die fructu Passionis Christi. Sed certe nonnisi per Sacrificium dicitur Ecclesia participare fructum Dominicæ Passionis.

Sed contra est, & omnino dicendum: hujusmodi officium Parasceves, Sacrificium, Missamque non esse. Ita communissime Doctores; unde merito Cardinalis de-Lugo *de Euchar. disp.* 19. *Sect.* 3. *nu.* 54. *fine*, allegata auctoritate antiquissimorum etiam Auctorum, nec non Concilii Toletani XVI. can. 8. ubi dicitur: *Feria sexta in Parasceve nullum omnino Sacerdotem posse Missam celebrare:* merito, inquam, ait, se non videre, quo fundamento dixerit Magister Norius: sensum omnium fidelium esse, hac die celebrari Missam; neque ullum de hoc dubitare. Omissis autem pluribus rationibus, quæ videri possunt apud Franciscum de-Lugo *lib.* 5. *de Missa*, *c.* 2. *q.* 1. *a n.* 12. *ad* 20. *& qu.* 2. *nu.* 37. *& qu.* 3. quibus evincitur: solam consumptionem Hostiæ consecratæ etiam factam a Sacerdote ex officio, non esse veram Missam, & Sacrificium: hic patet, officium Parasceves ad Altare non esse veram Missam, ex Innocentio I. qui, ut vidimus cit. nu. 205. declaravit: isto biduo, scilicet feria sexta, & Sabbato majoris hebdomadæ traditionem Ecclesiæ habere, Sacramenta penitus non celebrari. Quod falsum esset, si prædictum officium vera Missa, & Sacrificium foret; ita Henriquez l. cit. in glos. marg. Et licet in Sabbato celebretur nunc mane Missa; illa tamen antiquitus celebrabatur in nocte, transacto die usuali. At vero officium Parasceves adhuc antiquitus habebatur mane; & illius meminit Innocentius I. qui vixit Augustini tempore, ut notat Platell. *part.* 5. *de Sacr. c.* 4. *§.* 5. *nu.* 448. *fine*, cœpit autem laudatus Pontifex sedere anno quadringentesimo 265

fimo secundo: ut habet Baronius ad An. Christi 402.

Ad argumenta vero, quæ adducuntur ab adversariis, respondetur; & ad primum: nunc non verificari: in fine officii ad Altare in Parasceve Sacerdotem recitare orationem: *Placeat tibi Sancta Trinitas*, ut nu. 259. notavimus ex ipsa expressa Missalis Romani Rubrica. Sed etiamsi præfata recitaretur oratio, Sacrificii mentio, quæ fit in ea, non obstaret, quemadmodum nec obstat in aliis productis, item orationibus, in quibus quidem mentio fit Sacrificii, & Sacrificium vocatur prædictum officium; at minus proprie dicitur Sacrificium, uti Gavantus observat in *Rubr. Miss. part. 4. tit. 9. num. 13. litt. g.* sed vel late sumitur pro quocumque ministerio sacro: vel significatur ipsa Hostia consecrata; eo modo, quo Victima Sacrificii solet interdum Sacrificium appellari: ut ex Suarez, & aliis notavimus §. 15. n. 254. Et hic confirmo ex vulgato Alcuino, *de divin. Offic. tit.* 12. *de Cœna Domini*, & ex Amalario *lib. 1. de Eccl. Offic. cap.* 12. quibus locis veteres hi Scriptores de rebus Ecclesiasticis sic loquuntur: ..... *In Parasceve non conficitur Corpus Domini, necesse est, ut hi, quibus est voluntas communicandi, habeant Sacrificium ex priori die* &c. De hoc laudatorum Scriptorum testimonio redibit firmo subs. sequ. ubi de Communione laica in Parasceve; interim notamus hic: in allegato testimonio Sacrificii nomine venire utique particulas, seu Hostias consecratas reservatas ex Missa præcedentis diei Cœnæ Domini. Sæpius etiam Sacrificii nomen sumitur pro quocumque ministerio sacro, vel re grata Deo, & quæ in ejus laudem dirigatur: Sacerdos in Vesperis solemnibus, dum thurificatur Altare, adhuc appellat illam sacram functionem Sacrificium, dicitque: *Elevatio manuum mearum Sacrificium Vespertinum*. Similiter in Laudibus Dominicæ primæ in Quadragesima, Antiphona quarta sic habet: *In spiritu humilitatis, & in animo contrito, suscipiamur Domine a te; & sic fiat Sacrificium nostrum, ut a te suscipiatur hodie, & placeat tibi Deus*. Ergo non quotiescumque aliqua sacra functio, etiam ad Altare peracta, a Sacerdote, vocetur Sacrificium, verum Sacrificium erit; sed aliquando hujusmodi voce minus proprie utitur Ecclesia pro quocumque ministerio sacro.

Ad secundum respondeo 1. Illud negant omnino communiter Doctores, uti notavimus tr. 1. 25. Martii n. 42. & adest Decretum S. C. R. ibidem relatum, quo declaratum est, nullam esse obligationem audiendi officium Parasceves ad Altare, etiamsi hæc feria occurrat die 25. Martii, cui per se assignata est festivitas Annunciationis B. M. V. Respondeo 2. Illud idem argumentum secundum nunc esse etiam de falso supposito. Enimvero occurrente Annunciationis festo in Parasceve, illud transfertur in feriam secundam post Dominicam in Albis una cum præcepto audiendi Missam, & abstinendi a servilibus: quemadmodum notavimus 25. Martii n. 36.

Ad tertium argumentum deductum ex auctoritate Divi Thomæ, respondebimus qu. seq. Denique ad illud, quod initio docebatur ab Auctoribus contrariæ opinionis, hoc est in feria VI. in Parasceve celebrari Sacrificium per so-

sullam consumptionem hostiæ: idque ex consuetudine Ecclesiæ, seu speciali dispensatione Christi; respondetur ex eodem Lugo, & aliis: talem dispensationem non apparere, nec esse necessariam; immo valvalde congruenter in Parasceve Ecclesia non celebrat Missam ullam proprie dictam, ut notavimus subs. 3. n. 205. ex variis Auctoribus. Turpius autem errasse eos, qui putarunt in hodierno officio, Vinum in Calice consecrari, seu in Christi sanguinem transsubstantiari per immixtionem, & contactum hostiæ consecratæ: vel per orationem Dominicam *Pater noster*: animadvertimus hic §. 18. n. 259. Concludendum igitur; Officium hujus feriæ ad in tantum non esse vere Sacrificium, & Missam, ut veteres proprio illam nomine distinxerint vocando *Missam Præsanctificatorum*. Confer dicta hoc l. 4. par. 1. c. 4. n. 21. & hic n. 205.

267 Qu. IV. An prædictum officium sit saltem pars, & complementum Sacrificii præcedentis.

℞. Affirmant Cardinalis de Lugo *de Euchar. disp.* 15. *sect.* 4. *n.* 85. & 86. & *disp.* 19. *sect.* 5. *a n.* 68. aliique nonnulli apud Franciscum de Lugo *lib.* 5. *de Missa c.* 2. *qu.* 5. *n.* 62. Colligunt ex D. Thoma 3. *par. qu.* 83. *art.* 2. *ad* 2. docente: hac die, seu feria VI. in Parasceve non consecrari quidem Sacramentum: ne tamen Ecclesia maneat sine fructu Dominicæ Passionis, sumi Corpus Christi præcedenti die consecratum: ideirco hodie compleri dicunt Sacrificium inchoatum die præcedenti, & participari fructum ipsius.

Hanc sententiam sequutus quidem fuerat Franciscus de Lugo *lib.* 4. *de Missa c.* 11. *qu.* 5. *n.* 42. Deinde tamen sui, ut videtur, oblitus, *lib.* 5. loco supra cit. censet: Sacrificium diei præcedentis omnino fuisse completum per sumptionem utriusque speciei tunc adhibitam, nec amplius compleri posse; nam, inquit, una consecratio nonnisi per unam sumptionem compleri debet in ratione Sacrificii. Et probabilius reputat, Sacrificium una die inchoatum non posse compleri die sequenti, quia non continuatur moraliter. Quapropter concludit, officium Parasceves nec esse Sacrificium, nec complementum Sacrificii. Nihilominus habet, ait, majorem quamdam vim ad impetrandam, qualem Ecclesia conferre potest precibus suo nomine factis: præsertim quando recolitur memoria Dominicæ Passionis; & de hoc fructu intelligendum est Sanctus Thomas; ita laudatus de Lugo. Accedit La-Croix *lib.* 6. *par.* 2. *q.* 2. §. 2. *n.* 13. in respons. *ad obj.* 2. *fine*. Et pro hac sententia facit etiam quod habet idem La-Croix eodem *lib.* 6. *par.* 2. *qu.* 79. *nu.* 549. ubi refert Pasqualigum docentem: ad hoc ut, deficiente Celebrante post consecrationem ante sumptionem, Missa compleri possit per alium Sacerdotem, non longum tempus intercessisse debere, sed requiri unum tempus morale; alioquin unum Sacrificium non esse censendum. Unde eodem referente La-Croix, quia Sa V. *Missa* n. 38. docuerat: etiam sequenti die esse ab alio peragendum, ubi prior desierat, & sic complendum Sacrificium; hoc correxit Magister Sacri Palatii, recte volens, sequenti die sumi in alia Missa, quod superesset: quia peracta est actio tota hesternæ Missæ, nec censeretur esse idem Sacrificium; ita laudatus Auctor. Posterio-

riorem hanc sententiam negativam judico veriorem, eique subscribo, quod multo magis dicendum, ait La Croix, si *sit alius qui hodie sumat*: quamobrem

268 Qu. V. An Officium ad Altare in Parasceve peragere omnino debeat ille idem, qui hæri celebravit Missam solemnem?

℞. Quoniam ex dictis qu. præc. Actio hodierna in probabiliori sententia dici nequit complementum Sacrificii hesterna die peracti; ideo nulla ratio exigit eam hodie fieri per illummet, qui heri celebravit. Unde per se loquendo officium ad Altare in Parasceve peragi potest per Sacerdotem diversum ab eo, qui heri solemniter celebravit; cum aliunde nullum adsit jus in contrarium.

269 Dixi: *per se loquendo*: quia in praxi fieri id facile non debet: sed ex gravi causa, & in casu non mediocris, & vere urgentis necessitatis: qui certe respectus debetur, si non intrinsecæ rationi alicui, saltem praxi universali & constanti; ex qua idem est celebrans in hesterno Sacrificio, & agens in hodierno officio. Non tamen notare omittam, quod ipsemet vidi in Ecclesia Parochiali, & Collegiata Sanctorum Faustini, & Jovitæ M. M. quæ est Viterbii in Pontificia Ditione, hodiernum Officium fere quotannis peragere consuevit Sacerdos alter ab illo, qui Missam solemnem in præcedenti feria celebravit.

270 Qu. VI. Cum Tridentinum *sess.* 13. *c.* 7. *de præparat. ad commun.* sub gravi præcipiat, quamprimum confiteri Sacerdotem, qui necessitate urgente celebravit cum conscientia peccati mortalis, quantumvis contritus sibi visus fuerit: quæres: an hujusmodi præcepto teneatur, qui feria VI. in Parasceve celebrans Officium hodiernum ad Altare, communicavit sine confessione peccati lethalis, sola contritione præmissa?

Ratio dubitandi esse potest, quia ex una parte tamquam probabilius tenent communiter Doctores, hujusmodi præceptum Tridentini non afficere laice communicantes; (Vid. Suar. *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 66. *sect.* 7. Azor. *Instit. moral. par.* 1. *lib.* 10. *c.* 31. *qu.* 9. Card. De Lugo *de Euchar. disp.* 14. *sect.* 7. *nu.* 138. La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *qu.* 106. §. 2. *num.* 534.) unde nec Sacerdos, qui hodie non sacrificat, sed simpliciter communicat, videtur tali præcepto comprehendi. Ex alia parte Actio Sacerdotis ipsius hodierna videtur habere aliquid peculiare, ut non possit appellari simpliciter communio laica: quæritur ergo merito: utrum teneatur præcepto illo, nec ne?

℞. Teneri docent Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 66. *sect.* 7. circa medium. Filliuc. *to.* 1. *tr.* 4. *c.* 8. *num.* 223. Diana *edit. coord. to.* 1. *tr.* 3. *R.* 175. §. 2. Franciscus de Lugo *de Sacr. lib.* 4. *de Euchar. c.* 6. *qu.* 8. *n.* 67. *&* *c.* 11. *qu.* 5. *n.* 42. aliique multi, quia, dicunt, licet in prædicto hodierno officio ad Altare Sacerdos proprie non celebret Missam, secundum dicta qu. 3. attamen tamquam Minister publicus Ecclesiæ solemni ritu peragit sacram illam actionem, & quidem propriam solius Sacerdotis, qui tanquam Minister publicus Ecclesiæ consumit in prædicta actione Sacramentum, adeoque non communicat communione laica, sed Sacerdotali, simpliciterque celebrare dicitur in rubricis Missalis. Huic sententiæ non quidem tamquam omni-

omnino certæ, attamen ut veriori adhæret Cardinalis de Lugo *de Euchar. disp.* 14. *sect.* 7. *n.* 139. Dicastillus etiam eidem doctrinæ solum ut probabili, aut ad summum probabiliori assentitur *to.* 1. *de Sacram. tr.* 5. *disp.* 9. *dub.* 9. *n.* 157. Dicastillo adhæret La-Croix *lib.* 6. *part.* 1. *de Euchar. qu.* 106. §. 7. *n.* 539.

271 Qu. VII. An Pontificia Sede vacante, Eminentissimi Cardinales in feria sexta Parasceves possint devenire ad scrutinium, non audito Officio fieri solito in hac die: non obstante §. Const. 13. Gregorii XV. *de elect. Sum. Pontif.* incip. *Æterni Patris* an. Dom. 1621. in qua §. 17. sic habetur: *Similiter, ne electio protrahatur, statuimus, & ordinamus, ut sub simili excommunicationis pœna eo ipso incurrenda, scrutinium bis singulis diebus peragatur, ita ut etiam perficiatur mane, scilicet post solitam Missam &c.*

℞. Hanc quæstionem proponit Diana *edit. coord. tom.* 9. *tr.* 7. *R.* 111. eique respondet §. 5. dicens: Dominos Cardinales in rigore, ac secluso scandalo, & contemptu, posse ad scrutinium devenire in Feria Parasceves, non audiendo officium in ea fieri solitum, quia prædicta verba §. *Similiter* non possunt verificari pro hac die, cum non dicatur solita Missa. Missa enim non celebratur, & officium ad Altare non est Missa. Subdit tamen Diana, se de hac quæstione interrogatum, etsi responderit ut supra, nihilominus consilium dedisse Dominis Cardinalibus, eos debere, prius officium hujus diei audire, & postea scrutinium incipere, eo quod contraria sententia Auctorum nonnullorum, qui putarunt, officium Parasceves esse veram Missam, & Sacrificium, suam habeat, inquit, probabilitatem.

Verum cum constet officium Parasceves non esse veram Missam, & Sacrificium; & declaraverit S. C. nullam esse obligationem adsistendi officio Parasceves in casu quo occurreret festum Annunciationis, idque antequam fieret aliud decretum mandans prædictum festum transferri in Choro & foro ad fer. 2. post Dom. in Albis: idem est dicendum de qualibet alia obligatione similiter occurrente hac die. V. in Martio die 25. nu. 42. Adde quod scopus Constitutionis Gregorianæ est, *ne protrahatur Electio*, & quod additur de Missa audienda, est ad designandam horam consuetam scrutiniorum, & non ad imponendam obligationem.

SUBSECTIO VI.

De Communione Laica. An liceat Communicare Laice Feria VI. Parasceves? & quædam notanda pro Commun. ad Viaticum.

QUIDQUID in jure Canonico veteri venerit nomine Communionis laicæ: quod inquirit Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 73. *art.* 4. §. *Est autem hoc loco*; qui videri potest, nec non Meratus *to.* 1. *par.* 2. *tit.* 10. *n.* 35. 272
Nos Communionem laicam hic intelligimus Communionem, quæ fit a non Celebrante Missam, vel a non consumente tamquam publico Ecclesiæ Ministro Sacramentum Eucharistiæ, ut in officio ad Altare in Parasceve: recole dicta subs. præced. §. 20. qu. 6. In hoc sensu ergo quæritur: an feria sexta in Parasceve liceat laice communicare?

Dubium autem est primo de nostra ætate, quia, etsi vulgatus Al-

cuinus loco statim allegando tradiderit: Romanos minime consuevisse Parasceve communicare; & Albasp. apud Gavant. *in rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 9. *nu.* 25. negaverit, in jejunio rigoroso, & in mœrore maximo ut certe est fer. VI. Parasceves; priscis Eucharistiam distributam fuisse temporibus; nihilominus apparet, olim fideles communicasse in hac feria, ipsomet teste Scriptore libri de divin. Offic. sub nomine Alcuini *tit. de Cœna Domini*, ubi hæc tradit: *De eadem vero die* (Cœnæ Domini) *legitur in Ordinibus, quod reservandum sit de Corpore Domini ad communicandum in crastinum*. Augustinus ad Januarium: *sunt qui quotidie Eucharistiam volunt sumere; & quia in Parasceve non conficitur Corpus Domini, necesse est, ut hi, quibus est voluntas communicandi habeant Sacrificium* (idest hostias consecratas; vide dicta subs. præced. §. 20. qu. 3. nu. 266.) *ex priori die; quod tamen Romani non faciunt*. Hæc Auctor laudati libri de divin. offic. qui etsi Alcuini non sit ex communi sententiam Eruditorum: nihilominus ab iisdem asseritur scriptus sæculo undecimo; teste Bened. XIV. de festis Domini c. 4. §. 4. Eadem habet Amalarius, qui florebat anno ab Incarnatione Domini octongentesimo trigesimo primo, ut constat ex ejus libro de ordine Antiphonarii cap. 58. Profecto laudatus Scriptor *lib.* 1. *de eccl. offic. cap.* 12. hæc scribit: *Panis cœlestis, idest Corpus Domini reservatur a feria quinta usque in Parasceven. Secundum Augustinum ad Januarium: sunt qui quotidie volunt Eucharistiam sumere ... In Parasceve non conficitur Corpus Domini. Necesse est, ut hi, quibus est voluntas communicandi, habeant Sacrificium ex priori die*. Hæc tradit Amalarius, quæ scripsit post annum Domini 820.

Item Durandus in *Ration. div. offic. lib.* 6. *c.* 75. *nu.* 9. tradit Innocentium I. qui sedit anno quadringentesimo secundo statuisse, in die Cœnæ Domini Sacramentum servari adhuc pro Religiosis, ut scilicet communicare possent in feria sexta Parasceves, in qua non consecratur Hostia, quia non fit Sacrificium. Idem testatur Joannes Beleth *de div. offic. c.* 99. Religiosorum nomine, prædicto loco putat Suarez *tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 80. *sect.* 2. *prope fin.* §. *secundus dies*: venire non solum Religiosos statu, sed etiam solo actu, seu virtutibus christianis, & pietate; ita ut quibuscumque Christifidelibus rite dispositis distributa olim fuerit in Parasceve Communio sacra.

Rursus in Ordine Romano antiquissimo, in Cœna Domini præscribitur, ut particulæ consecratæ serventur pro sequenti feria sexta, ut populus communicet. Et deinde in ipso officio Parasceves, in fine illius dicitur: *Et communicent omnes cum silentio*. Quæ tamen Communio non fiebat in ea Ecclesia, in qua Pontifex peragebat functionem adorationis solemnis sanctæ Crucis: teste laudato Amalario *de Eccl. Offic. lib.* 1. *c.* 15. ubi etiam approbat, communionem in Parasceve non ministrari ob rationem, quam explicabimus §. 5. qu. 4. Denique Gregorius Magnus, qui sedit anno quingentesimo nonagesimo, libro Sacramentorum, ubi agitur de fer. sexta Parasceves, dicit: *Communicet Sacerdos, & omnis plebs*, ut Pamelius refert in Liturgiis latinis, & ex eo Suar. l. cit. Alia quoque exempla videri possunt apud

apud Mendo in *statera opin. benign. dissert.* 11. *quæst.* 5. *n.* 55. Videri etiam potest Bened. XIV. *Notific.* 18. *tom.* 2. & dicenda §§. 1. & 2. Ergo olim fuit consuetudo communicandi feria sexta in Parasceve. Dubium est itaque primo de nostra ætate.

273. Dubium est secundo de iis, qui non communicent per modum Viatici. Enimvero periculose infirmis, certum est posse, immo & debere ministrari Viaticum etiam in feria sexta Parasceves, si opus fuerit. S. R. C. 19. Feb. 1622. in Decreto, quod dabimus infra §. 3. n. 276. & expresse pro illis reservari particulas consecratas præcipit Rubrica feriæ v. Cœnæ Domini. Monet autem Cavalerius to. 4. c. 5. in decr. 12. n. 7. id non esse intelligendum de Viatico, quod in eadem infirmitate fortasse replicari vellet ex devotione. Notandum quoque sese offert hic Decretum sequens: *In feria* VI. *Parasceves, Parochus dum defert SS. Sacramentum ad domum Infirmi, pro ministrando ei Viatico, per vias publicas recitat consuetos Psalmos, & in fine illorum omittit* ℣. Gloria Patri: *& ingressus Ecclesiam, statim deponit sacram pyxidem, & dimittit populum absque benedictione; quæritur: an sit laudandus?* Resp. *Non est reprobandus Parochus, qui defert SS. Viaticum Infirmis feria* VI. *in Parasceve, dummodo private, & submissa, quinimmo submissima voce recitet psalmos consuetos per vias publicas, etiamsi dicat* ℣. Gloria Patri: *quia in tali circumstantia actio talis nihil habet esse cum functionibus Ecclesiæ hujus diei, & considerandum est, quod defertur cum stola, atque pluviali albi coloris, quando in feria supradicta color paramentorum est niger pro Ecclesiæ functionibus; ideoque si defert privatim pro aliqua necessitate, non est reprobandus, si populum absque benedictione dimittat, quia in publica Ecclesia non debet recondi.* S. R. C. 15. Maii 1745. in *Lucana*. apud Caval. cit. decr. 12. Hæc autem procedunt pro toto triduo, in quo recolitur Passio Christi, a tempore videlicet post Missam feriæ v. Cœnæ Domini usque ad Missam Sabbati Sancti. Caval. l. cit. n. 7. Color albus in hac Communione pro Viatico adhibetur, etiam in Parasceve; rationem dedimus tr. 1. 2. Novembr. art. 1. sect. 3. subs. 3. n. 69. Cur autem Sacramentum non recondatur in hoc triduo in publica Ecclesia? vide dicta in præced. fer. v. subs. 5. n. 166. Itaque dubium non est, an morti proximis liceat communicare ex Viatico feria VI. in Parasceve? semper enim licuit, & licet. An autem cæteris liceat nunc communicare in Parasceve? dubium præsens est.

Communionem absolute etiam pro hac fer. VI. Parasceves licitam esse putavit Pinto *disc.* 4. *cap. ult.* & Auctor *Apologiæ Cœnobii S. Antonii Resol* 23. test. Cardenas 1. Cris. *par.* 3. *tr.* 2. *disp.* 66. *c.* 1. *n.* 5. qui asseruerunt non solum generatim, & indifferenter omnibus fidelibus consulendam esse Communionem quotidianam, dummodo careant conscientia peccati mortalis; sed etiam ita generaliter deducendam esse ad praxim Communionem quotidianam, ut sumenda quoque sit feria sexta in Parasceve: de quo speciatim V. inf. n. 281. Item Raynaud. *to.* 6. *tr. de communione pro mortuis* n. 50. asserit, quod illud ex C. *Sabbato* 13. dist. 3. *de consecr.* ubi dicitur: traditionem Ecclesiæ habere, ut feria sexta in 274

Parasceve, & Sabbato sequenti Sacramenta penitus non celebrentur; falso ab aliquibus extendatur ad communionem laicam: hoc enim, inquit, est falsum, & contra usum multorum piorum, & peritorum. Unde videtur etiam Raynaudus absolute licitam agnoscere Communionem in Parasceve. Etiam in Parasceve communicare licere absolute admittit Sa. V. *Euch. n.* 19. Nescio, an sit aliquis alius, ita aperte & absolute communionem in Parasceve concedens: communiter enim Doctores ex iis, qui illam concessere, ex hypothesi consuetudinis, aut alicujus conditionis processere.

275 Si sit in usu, concedit Quintanadvennas *to. singul. tract.* 4. *de Euchar. Sacr. singul.* 6. *num.* 3. ubi hæc habet: *In Ecclesiis Regularium, in quibus adhuc viget ex aliquo privilegio consuetudo Eucharistiam percipiendi in Parasceve, & in Sabbato Sancto, licet Sæcularibus, vel Regularibus, Clericis, vel Laicis eam accipere. Probatur, quia hoc ex se opus bonum est, & aliunde ibi non est prohibitum, cum ex privilegio hoc fiat, vel saltem cum scientia, & tolerantia Prælatorum, ut satis manifestit prædicta consuetudo. Ergo ibi licet. Sic in aliquibus D. Benedicti Ecclesiis hac die Laicis Eucharistiam ministrari audivi, ex privilegio, quod utique non vidi. Quod si illis sine exceptione suppetit, idem omnibus etiam privilegiorum communicatione gaudentibus suppetit. Idem dicendum, si in Ecclesiis Sæcularibus Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, vel Eremitoriis, aut in Cappellis id inveterata consuetudine, vel legitimo privilegio introductum sit.* Hæc Quintanadvennas.

Cum eadem conditione videtur concedere Tambur. *Meth. Commun. c.* 6. §. 1. *n.* 4. etsi enim dicat: die Parasceves, Eucharistiam ministrari extra periculum mortis, non esse in usu; putat vero hujusmodi non usum nequaquam induxisse obligationem peccati, die Parasceves communicanti, sed decentiæ dumtaxat, propter mœrorem Passionis Domini.

Supra laudatus Quintanadvennas non solum concedit communionem in prædicta die, ubi est in usu; sed etiam illam permittit, ubi non est in usu, dummodo absit scandalum; puta, si fiat private, & occulte. Hæc enim post supra recitata verba subdit a n. 4. *Secunda conclusio. In quacumque Regulari, vel Sæculari Ecclesia, Cappella, aut Oratorio, si omnino scandalum absit, potest quilibet in die Parasceves Eucharistiam accipere.*

Cum eadem conditione exclusionis scandali concessere plures Doctores citati a Diana *to.* 2. *edit. coord. tr.* 2. *Resol.* 46. §. 2. ubi sic testatur: 276
Non desunt Doctores asserentes: in die Parasceves licitam esse administrationem Sacramenti Eucharistiæ, per se, & secluso scandalo. Et ita præter Suarez, & Vasquez, quos citat, & sequitur Quintanadvennas &c. Verba autem laudati eximii Doctoris *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 8. *sect.* 2. prope finem §. *Secundus dies:* in medio, ita se habent: *Existimo probabilius, licitum esse, per se loquendo, eo die* (parasceves) *communicare: nam cum hoc sit per se bonum, & prohibitio non probetur, non est cur tamquam malum damnetur.*

Denique Salmanticenses *to.* 1. *tr.* 5. *de Miss. Sacrif. c.* 4. *pu.* 1. *n.* 5: in Parasceve communicare, licitum esse, censent, *ubi usu id receptum est, per se loquendo, secluso omni scandalo,*

dalo, *& interveniente aliqua rationabili causa*. Pro usu autem alicubi recepto referunt testimonium Dicastilli dicentis: Viennæ Austriæ, se vidisse, usu receptum; aliisque in locis Germaniæ idem, audisse, esse in usu; nec non allegant testimonium Machadi, quod etiam refert Diana to. 2. l. cit. ex quo ita Matriti in Parochia S. Martini observatur in praxi; & Benedictus XIV. *to.* 1. *Notific.* 38. *nu.* 2. refert testimonium Amati Pouget, ex quo in Ecclesiis quibusdam Clerici omnes etiam in hac feria sexta communicant.

277 Sed vera, & in praxi nunc habenda sententia est: Non licere in hac feria laice communicare; præter casum Viatici pro infirmis.

Sunt qui id probent ex C. *Sabbato* 13. *dist.* 3. *de Consecr.* ubi Pontifex Innocentius I. ait. *Traditio Ecclesiæ habet isto biduo* (nimirum feria VI. in Parasceve & Sabbato Sancto) *Sacramenta penitus non celebrari*. Isto Canone utitur ad probandam prædictam assertionem Marcellus Francolinus 1. *par. c.* 30. *n.* 10. *de temp. Hor. Can.*

278 Sed vereor ne id minus apte faciat: Vetat enim synchrona praxis contraria, ne illius Canonis sensum a celebratione Sacrificii Eucharistici, ad simplicem ejus Communionem, seu participationem laicam extendamus. Et quamvis dare velimus Cavalerio, Celebrationis vocabulum correlativum olim fuisse cum administratione, ut ipse docet *to.* 4. *c.* 4. *in dec.* 3. *n.* 2. fortasse quia in Veteri Ecclesia non administrabatur laicis Communio, nisi tempore celebrationis Sacrificii, quando populus cum ipso Celebrante communicabat; ipsa tamen veteris disciplinæ monumenta exceptionem probant hujusce ritus pro hac feria: ut videre est ex auctoritatibus allatis sup. nu. 272. ex quibus conficitur in ipsa Romana Ecclesia fuisse olim consuetudinem communicandi laice in hac feria: quin etiam non fuisse id omnino prohibitum ab Innocentio I. optime probatur ex alio ejusdem Pontificis decreto, quod supra innuimus ex testimonio Durandi: refert igitur Durandus *in Ration. div. offic. lib.* 6. *cap.* 9. in hunc modum: *Innocentius Papa statuit hac die* (scilicet feria V. Cœnæ Domini) *Corpus Christi sub specie panis reservari: ut Infirmi, & Religiosi quibus est necessitas communicandi, habeant ipsum*. Ubi habemus non Infirmis dumtaxat ad Viaticum, sed etiam Religiosis, idest piis etiam & ferventioribus fidelibus factam fuisse, quamvis non sine aliqua peculiari causa, copiam communicandi. Omisso igitur, ut minus apto ad excludendam veterem atque etiam novam aliquam consuetudinem, Innocentiano Canone *Sabbato*: pro nostræ ætatis, de qua unice quærimus, praxi facit Rubrica Missalis.

Melius itaque probatur negativa 279
assertio ex Rubrica Missalis in feria V. Cœnæ Domini: ubi dicitur: *Hodie Sacerdos consecrat duas Hostias quarum unam sumit, alteram reservat pro sequenti die, in quo non conficitur Sacramentum. Reservat etiam aliquas particulas consecratas, si opus fuerit, pro Infirmis*. Si pro Infirmis monet Rubrica reservandas esse particulas consecratas; non utique pro aliis; Si enim pro aliis reservare liceret; inutile esset monere pro Infirmis. Atque ita omnino colligendum esse volunt ex prædicta Rubrica Gavantus *in Rubr. Miss. part.* 4. *tit.* 9.

tit. 9. n. 25. Meratus *in decr. Miss.* num. 187. Benedictus XIV. *de Miss. sect.* 2. *c.* 6. §. 3. Caval. *to.* 4. *c.* 4. *in decr.* 3. *n.* 2. &c.

280 Affine huic Rubricæ allegat Barbosa *de offic. Paroch. par.* 2. *cap.* 20. *num.* 16. Decretum Sac. Cong. Rit. sub. 19. Februar. 1622. tenoris sequentis : *In feria VI. Parasceves non est ministranda Eucharistia nisi Infirmis:* quod etiam referunt Gavantus, & post eum omnes Rubricistæ, ut testatur Caval. *tom.* 4. *c.* 4. *decr.* 4. Et quamvis, teste Merato in supra cit. loc. Gavanti n. 78., non reperiatur illud in Regestis Sac. Congr. certum est nihilominus, subdit loc. cit. Benedict. XIV. nulli, præterquam Infirmo ad Viaticum, ministrandam esse in hac feria Communionem. Quod si Decretum illud non invenitur in Regestis, extat utique Decretum Sacr. Congr. Concil. Trident. satis expressum de hac re tum ad sensum Rubricæ, tum maxime relate ad praxim Romanæ Ecclesiæ vigentem, juxta quam nemini datur, nisi Infirmo pro Viatico, laice communicare in hac die.

281 Est itaque adhuc validius argumentum ad negandam omnibus, excepto casu Viatici, Communionem laicam in Parasceve; Decretum Innocentii Papæ XI., seu mavis ex ipsius Oraculo, & confirmatione, Decretum Sac. Congr. Concil. Trident. die 12. Febr. 1679. ubi Summus Pontifex inter multa absurda, multasque alias reprobandas consuetudines, illam damnat, quam aliqui ferebantur induxisse, obtentu Communionis quotidianæ, communicandi etiam in feria VI. Parasceves; quem abusum omnino corrigendum mandat juxta Rubricam Missalis, & usum Ecclesiæ Romanæ, in qua nulli nisi ad Viaticum, ministratur hac die Sacra Communio; Verba quæ ex citato Decreto faciunt ad rem nostram, sunt ejusmodi : *Cum ad aures SS. D. N. Fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis etiam in feria VI. Parasceves ..... Curent* (Episcopi) *ut circa communionem in feria VI. Parasceves Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus serventur ..... Si Parochi, aut Confessarii etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdotes secus egerint, sciant Deo optimo maximo rationem reddituros esse; nec defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, & rigorosam animadversionem in contrafacientes etiam Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa. Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præsens decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum &c. Datum Romæ 12. Februarii 1679.* Integrum hoc Decretum, si libet, lege in Nostro Diario tract. 1. tom. 1. cap. 3. *de Communione Quotidiana* fine.

Jamvero ait Cardenas in 1. *Crisi* 3. *par. tr.* 2. *qu.* 66. *cap* 6. loquens de hoc Innocentiano Decreto : *Ante hoc Decretum nulla erat expressa prohibitio, quæ graviter obligaret ad abstinendum a Communione, in prædictis feriis VI. Ex ea tamen Rubrica, & ex usu Ecclesiæ Romanæ, multo melius & perfectius est ea die abstinere : at post Decretum ea abstinentia manet obligatoria.* Nimirum putat Auctor iste; nullam ante hunc Pontificem graviter obligantem fuisse legem abstinendum 282

sti-

stinendi a communione in Parasceve, & dumtaxat ex Rubrica Missalis, & usu Ecclesiæ Romanæ potuisse inferri, tanquam consilium; at nunc omnino ut præceptum obligare ex præfato Decreto.

283 Eamdem graviter obligandi vim agnoscunt in hoc Decreto La Croix *lib. 6. par. 1. q. 93. §. 5. & Ligorius lib. 6. tr. 3. c. 3. dub.* 3. Nec secus patiuntur interpretari verba ipsa comminantis Pontificis in fine Decreti: *Si secus egerint, sciant Deo Opt. Max. rationem reddituros:* quæ nemo est qui nesciat, haberi inter graviora, quæ adhiberi soleant a Pontifice, fideles subditos ad aliquid præstandum obligare volente.

284 Quare sicuti anteriores Scriptores, quos supra recensuimus, excusandos esse volumus, quod nondum lata lege certa, propriam opinionem, aut vigentem alicubi consuetudinem probaverint; sic illos laudamus, qui veterem, quam amplexi fuerant, simul ac de hoc Decreto rescierunt, abjecere; quod utique summa cum laude fecit Diana *edit. coord. tom.* 2. *tr.* 2. *Resol.* 37. §. 2. ubi antiquam opinionem suam corrigens, scribit: *Sed nunc existimo contrariam sententiam tenendam esse stante declaratione Congregationis Sac. Rit. & prohibitione S. Pii V. in Rubrica Missalis.* Nec secus facturos fuisse putandum, & Raynaudum, & alios quoscumque, si post confirmatum Rubricæ Missalis sensum vel Sacr. Cong. Rituum Decreto, vel Innocentii XI. scribere potuissent.

285 Nullus proinde remanet locus quæstioni: Utrum qui Voto se obstrinxit communicandi die festo aliquo quotannis, si illud forte occurret in feria VI. Parasceves, teneatur eo ipso die communicare? Votum enim cum sit de re licita, & meliori; nunquam stare poterit adversus Ecclesiæ legem: quamquam cum hujusmodi festa post Pascha transferri soleant, (quod de Annunciatione in specie statutum est, ut simul cum festivitate in foro de præcepto transferatur in feriam II. post Dominicam in Albis) pro eo die utique urgebit obligatio solvendi Votum ejusmodi.

Postremo notandum; usque adeo obligare allatum Decretum S. Congreg. Concil. ut ex facultate peculiariter facta ibidem a Sum. Pontifice, Episcopi, & alii locorum Ordinarii procedere possint contra quoslibet transgressores, quomodocumque exemptos & privilegiatos. 286

Sed quæris hic; undenam oriatur prohibitio communicandi pro hac die? 287

℞. Procul dubio id esse, quia dum sumus in mœrore Passionis Christi, & Apostolorum tristitiam imitamur, congruum est abstineamus a convivii lætitia. Rationem aliam congruentem, & mysticam assignat vulgatus Alcuinus *lib. de divin. offic. tit. de Cœna Domini*, ubi postquam dixisset, ut subsectionis hujus Initio vidimus, Romanos hoc die Parasceves non consuevisse communicare, atque adeo non consuevisse particulas consecratas reservare in die Cœnæ Domini, nisi pro infirmis; subdit: *In isto enim die* (Cœna Domini) *consumitur Agnus typicus, consummaturque modus communicationis, & illud vetus Sacramentum per Calicem, quem porrexit Discipulis suis, Deo gratias agendo, quod vetera transitura, & ventura nova, quæ debemus expectare usque in Resurrectionem Domini.*

mini. *Dixit enim Dominus : Non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum*. Similia habet Amalarius *de Eccles. offic. l.* 1. *c.* 15. ubi ait : *Pastores, qui videntur esse in Ecclesia, declinatione sui officii demonstrant statum illius temporis* (Dominicæ Passionis,) *qui tunc agebatur apud Discipulos Christi*. *Dominus enim dixit, pridie* (quam pateretur :) *Non bibam de hoc genimine vitis, donec bibam illud vobiscum novum .... Ratus ordo est, ut expectemus usque dum Dominus noster consecret Sacramenta Corporis, & Sanguinis sui in Cruce, & nova ea faciat per resurrectionem suam, & sic tandem manducemus, & bibamus saluberrimum illud Sacramentum* &c.

SUBSECTIO VII.

De Supplicationibus, seu Processionibus.

288 PROCESSIO *solemnis aliquo certo die facienda, si cadat in feriam VI. Parasceves, eo anno transferenda est in aliam diem*. Congr. Episcop. 25. Febr. 1598. apud Caval. to. 4. c. 20. d. 41. Transferenda est, seu potest transferri, si non placeat omittere eo anno : dummodo in Parasceve non fiat, cui non convenit solemnitas, & festivitas, sed tristitia, & luctus; & ideo quia hæc æque conveniunt toto triduo mortis Christi, nec celebrandæ sunt Processiones a Vesperis fer. IV. majoris hebdomadæ usque ad Sabbatum Sanctum : imo tr. 1. 19. Martii n. 7. dedimus decretum S. C. R. in quo prohibetur fieri Processio in honorem S. Josephi, occurrente ejusdem festo in Fer. II. III. IV. majoris hebdomadæ, & quamvis videatur in Sabbato Sancto post meridiem, juxta præsentem Ecclesiæ disciplinam, incœpto Resurrectionis gaudio, celebrari posse hujusmodi solemnes Processiones, nihilominus non est laudabile. Vid. Caval. l. cit.

Processiones autem, quæ referuntur ad mysteria Passionis, & mortis Christi, permittuntur in hac feria, seu dicto triduo celebrari; puta Processiones cum Statua B. M. Virginis repræsentante ejusdem dolorem ob mortem Filii; vel cum Statua Christi e Cruce depositi; & similes Processiones; unde *Permitti potest, ut Statua B. M. V. Velo nigro circumdata in nocte feriæ V. in Cœna Domini cum Jesu Domino Filio mortuo in gremium deposito, in Ecclesia exponatur; & sequenti feria sexta in mane processionaliter cum pluvialibus nigris deferatur*. S. R. C. 21. Martii 1744. in Bergomen. apud Caval. *tom.* 4. c. 18. *d.* 10. Vid. dicta in fer. præc. subs. 6. n. 169. *Ubi adest consuetudo immemorabilis, licitum est, Spinam Coronæ D. N. J. C. præsertim in Parasceve, capite aperto, sub Baldachino processionaliter deferre*. S. R. C. 12. Julii 1704. in una Urbis, & Orbis apud Caval. *to.* 4. *c.* 17. *d.* 10. & confirmatum fuit 26. Augusti 1752. in Decreto allegato tr. 1. 3. Maji art. 4. n. 11. Vide Caval. *cit. c.* 17. *comment. in decr.* 9. *n.* 1. & sequentibus. Porro *Spinæ de Corona Domini Jesu Christi inter Reliquias insignes computantur, & speciali nota, & cultu dignæ sunt*. S. R. C. 21. Junii 1632. in *Conchen.* apud Caval. *to.* 1. *c.* 4. *d.* 7. videri potest idem Caval. *tom.* 4. *cap.* 17. *Comment. in decr.* 1. *num.* 2. Quænam adoratio debeatur spinis Coronæ Domini, aliisque Passionis 289

290

sionis ejus Instrumentis, quæ divinum corpus ejusdem tetigerunt? Vid. D. Thomam 3. *par. qu.* 25. *art.* 4. Azor. *Instit. Moral. par.* 1. *lib.* 9. *c.* 6. *qu.* 2. Tambur. *in Decalog. lib.* 2. *c.* 4. *n.* 4.

Hujusmodi Processiones fieri posse feria VI. majoris hebdomadæ, etiam de nocte, arbitrio Episcopi, conceditur a S. R. C. in causa Indiarum 20. Julii 1600. ex Barbosa apud Luc. Ferrar. in sua Biblioth. edit. 3. Bonon. V. *Processison.* n. 64. Processiones autem, quæ fiunt de nocte, non debent inferri in Ecclesias Monialium, ex Decr. Congreg. Episcop. & Regul. 6. Septembr. 1709. apud Ferrar. loc. cit. num. 65. Vid. dicta tr. 1. l. 1. c. 1. art. 1. n. 1.

290 At vero *In feria VI. Parasceves non potest fieri nocte processio cum SS. Sacramento, & hunc abusum abrogat Congregatio Episcop. & Regul.* 22. Martii 1596. Apud Caval. *to.* 4. *c.* 10. *d.* 42. *Processiones facere de nocte cum SS. Sacramento feria quinta, & sexta majoris hebdomadæ, non convenit, & repugnat mysteriis Ecclesiæ, & est abusus omnino tollendus.* S. R. C. 18. Augusti 1606. in *Mantuana*. Apud Caval. *loc. cit. d.* 43. Abusus ejusmodi, ait etiam Gavantus *in Rubr. Miss. part.* 4. *tit.* 9. *nu.* 26. ut consentit Cavalerius, alienus est a ritu, & legitimo sensu S. R. E. quæ occultat his diebus Eucharistiam, & in aliud tempus ideo distulit processionem, & festum Corporis Christi. Ex eo autem quia dicatur; *de nocte* prædictas processiones prohiberi: easdem permitti de die, non est judicandum; ut enim observat Caval. mentio fit tantum *noctis* ratione petitionum, quæ processere super processiones *de nocte* fieri solitas; sed easdem non minus de die manere inhibitas, indubium testimonium reddunt processiones, quæ licet de mandato Rubricarum in mane feriæ V. & VI. cum Sacramento velato peragantur ab Altari ad Sepulchrum, & a Sepulchro ad Altare, adhuc extra Ecclesiam per vias elongari prohibentur; ut suis locis notavimus. Et vero quemadmodum de nocte, æque & de die prædictæ Processiones cum Sacramento a Decretis allegatis inhibitæ, repugnant mysteriis Ecclesiæ. Ratione similiter petitionis mentio fit tantum feriæ V. & VI. sed prohibitio intelligenda est procedere de toto Triduo mortis Christi.

Cæterum eadem Congreg. Episcop. 3. Januar. 1582. declaraverat, & deinde confirmavit 29. Martii 1596. quod *Si consuetudo, deferendi processionaliter SS. Sacramentum feria VI. Parasceves in feretro nigris velleribus contecto, non potest absque graviore incommodo extirpari, est toleranda.* Apud Caval. *cit. c.* 20. *d.* 44. Pittono teste *de Sacr. Rit. n.* 84. prædicta consuetudo viget Venetiis; & quatenus, ut ipse ait, privilegio reperiatur innixa, (quemadmodum asseritur esse ibi, ut tradit Meratus *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 9. *n.* 79.) absque dubio retineri potest, sicut & ubi absque graviori incommodo non potest tolli, uti eamdem tolerat laudatum decretum. Verum ait Caval. dubitandum non esse, quod omnino conandum sit, præfatam consuetudinem deferendi Sacramentum in feretro nigris velleribus contecto, quasi ad Sepulturam, saltem corrigere in eo, ut omissis velleribus nigris feretrum cum albis contegatur; vel quatenus Sacerdos Sacramentum manibus deferat, super pluviale nigrum,

saltem induat velum humerale album. Cœterum conandum non solum esset, ut prædicta consuetudo prædicto modo emendetur, verum etiam ut extirpetur *tamquam abusus omnino tollendus*: ut dicitur in supra allegato S. C. R. Decreto, etiam consuetudo deferendi publice Sacramentum, maxime detectum; quo in casu saltem in eo corrigendam fore, ut illud portaret velatum, quemadmodum in mane illud portat; & id quoties penitus tolli non valeat.

SUBSECTIO VIII.

De Benedictione Mensæ, Gratiarum actione, Lectione, & peculiari Abstinentia.

291 Ad benedictionem Mensæ, & Lectionem ad Mensam in Parasceve eodem modo sit, sicut in Cœna Domini dictum est Sect. 5. Subs. 14. num. 201. sed ad ℣. *Christus factus est* &c. additur: *Mortem autem Crucis. Rubr. Breviar.* Dicitur itaque ℣. *Christus factus est obediens usque ad mortem.* ℟. *mortem autem Crucis.*

292 Nota hic pro superponentibus in Parasceve, hoc est, hanc sanctam feriam exigentibus absque ullo prorsus cibo. Hujusmodi laudabilis, etsi paucorum, consuetudo commendari posset, tum ex eo, quod in Ordine Romano antiquissimo, ubi de offic. Cœnæ Domini dicitur: *Ab hac nocte usque in Sabbatum Sanctum nonnulli Servi Dei imitantes Apostolos jejuni permanent.* Tum ex eo, quod scribit Teophilus Raynaudus *to. 16. sect. 2. pu. 6. §. de usu perpetuæ benedictionis escæ, ac potus:* ubi sine hæc habet: *In Regula Magistri, ut refertur in concordia Regul. cap. 56. §. 4. col. laudatis superponentibus in Parasceve, idest diem illum prorsus absque cibo ullo exigentibus: ita sit facultas vescendi ea die nolentibus superponere, ut pro magna pœna irrogetur illis comestio absque benedictione, & signatione refectionis: ut ex eo brutio reficiendi modo erubescant, quod vel unum diem noluerint superponere.* Plures etiam hebdomadæ Sanctæ dies a nonnullis ex veteribus Christianis fuisse translactos absque ullo prorsus cibo, constat ex Divo Dionysio Alexandrino *epist. ad Basilid.* & ex S. Epiphanio *exposit. fid. c. 29.* Ratio autem facile potest intelligi ex dictis capitis hujus initio.

SUBSECTIO IX.

De circumstantia temporis sanctæ hujus Feriæ VI. & de nonnullis superstitionibus.

Qu. I. An ex circumstantia temporis contrahat specialem malitiam peccatum commissum feria sexta majoris hebdomadæ? 293

℟. Licet cum Auctoribus gravissimis apud Dicastil. quos sequitur La-Croix *lib. 6. par. 2. qu. 134. §. 10. n. 963.* & Diana *tom. 1. edit. coord. tom. 7. R. 54. §. 2.* dicendum sit: circumstantiam temporis raro mutare speciem; aliqui tamen apud eumdem Dicastil. teste eodem La-Croix loc. cit. putant, omne crimen enorme feria sexta majoris hebdomadæ commissum, hoc ipso esse diversæ speciei. At ipse Dicastil. Lugo, Aversa, Stoz, aliique communiter contradicunt, teste eodem La-Croix, quorum sententiam vocat probabiliorem.

Dicit etiam Gobat apud La-Croix loc. cit. grave scandalum esse pos-

posse, si quis feria sexta majoris hebdomadæ se inebriaret.

294 Qu. II. An ex circumstantia temporis aliqua actio, per se non mala, evadat mala, si fiat feria sexta majoris hebdomadæ?

℞. Tambur. *in Decal. lib. 2. c. 6. §. 3. num. 12.* La-Croix *loc. cit. & lib. 3. part. 1. qu. 12. §. 6. nu. 54.* aliique Auctores, qui supra negarunt, omne enorme crimen feria sexta hebdomadæ Sanctæ commissum hoc ipso esse diversæ speciei, ob circumstantiam temporis; excipiunt tamen, si quis feria sexta hebdomadæ Sanctæ publice haberet ludicram comœdiam; id enim præter scandalum populi, cederet in gravem irreverentiam contra Passionem Christi, adeoque committeret culpam irreligiositatis.

295 Qu. III. In Flandria quotquot sunt nati in die Parasceves, putantur habere a Deo potestatem, ut suo contactu sanent a febribus; quæritur: an id sit superstitio?

℞. Nullam esse, putant nonnulli, quos sequitur Tancredi *de Relig. tr. 2. lib. 2. disp. 8. quæst. 6. n. 23.* nec improbat Diana *tom. 5. edit. coord. tr. 10. R. 109. §. 17.* & favet Tambur. *in Decal. lib. 2. c. 6. §. 1. n. 31.* & Azor. *Instit. moral. par. 1. lib. 9. c. 25. qu. 2.* Volunt itaque, id ex virtute naturali fieri posse, hujusmodi hominibus concessa in honorem præsentis diei, & propter sanctitatem mysterii, quod in Parasceve recolitur. Hujus modi autem vis, & potestas non dicitur naturalis in eo sensu, quod sit hominis naturæ, & conditioni debita; ea enim tantum gratuito Dei munere, & beneficio datur: ut significavimus; sed naturalis dici potest, ad innuendum, quod non sit vis aliqua supernaturalis, hoc est, habitus menti infusus; sed sit vis quædam præter solitum morem hominibus data, quæ suos præstet effectus, aut causarum naturalium ministerio, & opera: aut operante Deo, talium hominum interveniente contactu; ut animadvertit Azor. loc. cit. qui hoc secundum, putat, esse verisimilius; notatque, inde fieri, ut id etiam virtutis, & efficacitatis, Dei munere, possit inesse in hominibus etiam improbis, perditis. Verum quoad hujusmodi gratias curationum quid sentiendum, atque tenendum sit? docuimus tr. 1. 25. Januar. n. 9. videantur omnino ib. dicta.

Qu. IV. An sit superstitio, servare Ova exclusa die Parasceves, ad extinguendum incendium? 296

℞. Affirmative, quia est vana observantia, quæ est species superstitionis; ita Tambur. *in Decal. lib. 2. c. 6. §. 1. n. 27.* cum Sanchez item La-Croix *lib. 3. par. 1. qu. 5. §. 2. n. 29.* Patet autem ex regulis dignoscendi vanam observantiam. Vid. Tambur. l. cit. a n. 23. An autem sit mortalis, vel venialis, vide eumdem Tambur. cit. n. 27.

Qu. V. An sit superstitio, ad pellendos morbos, puta adversus membrorum contractionem, uti annulo confecto ex pecuniis oblatis Crucifixo in feria VI. Parasceves ad solemnem adorationem Crucis, ut suo loco diximus? 297

℞. Affirmative. La-Croix *lib. 3. par. 1. qu. 5. §. 2. n. 29.* Tancredi *de Relig. tr. 2. lib. 2. disp. 8. qu. 6. num. 17.* Licet in hoc, & similibus excusare aliquando possit simplicitas; ut cum aliis fatetur Tancredi; nec, nisi ex hujusmodi tantum simplicita-

te, videtur, id excusare etiam Cajetanus *in 2. 2. qu. 96. art. 4.*

SECTIO VII.

Not. in Sabbato Sancto.

298 SABBATUM præcedens Dominicam Paschæ Resurrectionis antonomastice appellatur *Sanctum* propter sanctitatem mysteriorum Divinorum, quæ celebrantur in eo: tum quia in eo Christus requievit ab opere Reparationis humanæ: tum quia in eo Sanctus Sanctorum quievit in Sepulchro. Porro Sabbatum dicitur a *Sabbat*, hebraicum verbum, quod latine interpretatum dicitur quiescere, & ab operando cessare: ut docuimus tr. 1. lib. 2. in Sabbato art. 1. qu. 1. initio. Denique hoc Sabbatum vocatur *Sanctum* propter Sanctum Baptismum, qui celebratur in die ista, in qua nova Ecclesiæ proles sanctificatur. Rupert. *lib. 6. cap. 15.* Joan. Beleth *de divin. offi. c. 105.* Durand. *in Ration. lib. 6. c. 78. n. 1.* vulgatus Alcuinus *cap. de Sab. Sancto Paschæ*. Honor. *in Gemma lib. 3. c. 99.* Gavant. *in Rubr. Miss. part. 4. tit. 10. num. 1.*

Nullum habet officium de die, nam officium noctis erat sequentis, ejusdem tamen Sabbati, vid. dicta art. 3. Sect. 2. Subs. 2. Cur autem officium sit de nocte? congruentias adducit Durandus *loc. cit. nu. 2.* & videri possunt infra dicenda Subs. 3. §. 4. fine. Porro quæ in hoc Sabbato notanda sunt explicabimus Subsectionibus XII.

SUBSECTIO I.

De Hor. Canon. Offic. Defunct. in die obitus: & Suspens. Interd.

SABBATUM Sanctum dupl. 1. cl. *Rubr. gen. Brev. tit. 1. n. 1. & tit. 9. nu. 5.* & in duab. tabell. excerpt. ex Rubr. gen. Officium ut in proprio. In Choro hora competenti dicuntur Horæ candelis Altaris extinctis usque ad principium Missæ. *Rubr. Miss. hic*: & notavimus n. 15. & iterum infra dicetur Subs. 3. §. 1. ubi etiam explicabimus, quænam in Sabbato Sancto sit hora competens recitandi in Choro Horas hujusmodi. 299

In Vesperis extra Chorum, dictis *Pater*, & *Ave*, incipitur absolute ab Antiphona *Alleluja*, sub ritu duplici, ut in proprio. Post Orationem dicto *Dominus vobiscum*: subditur: *Benedicamus Domino*: cum duplici *Al-*

lelu-

leluja , & omisso versu *Fidelium Animæ* : dicitur *Pater noster* : & nihil aliud. *Rubr. Brev.* Caval. *to.* 4. *c.* 21. *Comment. in decr.* 18. *nu.* 4. De Vesperis hodie persolutis in Choro agemus subs. 4. §. 1. n. 351. & eadem sub. 4. §. 2. num. 359. rationes assignabimus brevitatis earum extraordinariæ. Ad Completorium vero sive in Choro, sive extra Chorum dicitur: *Jube* : cum reliquis precibus, & quatuor psalmis de more; sed vice *Laus tibi Domine* , *Rex* &c. dicitur *Alleluja* . Prædictis autem Psalmis nulla præmittitur Antiphona, sed finitis psalmis statim inchoatur tantum Antiphona *Vespere autem Sabbati:* qua per prædicta tria verba inchoata, subditur Canticum : *Nunc dimittis* : quo expleto, repetitur tota præfata Antiphona, & deinde dicitur Oratio: *Visita : Dominus vobiscum : Benedicamus Domino* : cui non additur hic Alleluja. *Benedicat* : & tamdem Antiphona finalis : *Reginæ Cœli:* & ℣. & Or. propr. *Rubr. Brev. hic.* Quæ Antiph. fin. cum prædicto Versu, & Oratione dicitur usque ad Nonam Sabbati post Pentecostem inclusive, & recitatur stando, seu erecto corpore, toto tempore paschali, atque adeo usque ad Nonam Sabbati post Pentecosten inclusive. *Rubric. gen. Brev. tit.* 36. *n.* 3. *& Rubr. partic. ubi de Antiph. final.* Cur genua non flectantur ad prædictam Antiphonam, sed stando recitemus? & an sit culpa aliqua, contrafacere? Vid. tr. 1. 10. 1. lib. 5. par. 1. c. 3. de salut. B. M. qu. 2. Cur in Paschate resumatur *Allelluja* , & ab hoc Sabbato? exponemus hic Subs. 4. §. 2. num. 356.

300 Vesperæ, quæ in hac die Sabbati Sancti recitantur cum uno tantum brevissimo psalmo, habent ritum extraordinarium affixum huic diei, adeo ut nemo dixerit: posse citra mortale, singulis diebus satisfieri præcepto recitandi Vesperas per recitationem harum Vesperarum. Ita Viva *in prop.* 34. *Alexand. VII. n.* 7. Hodiernæ itaque Vesperæ habent ritum extraordinarium, & notabiliter diversum a communi, & ordinario ritu, ut per se patet. Ergo variatio harum Vesperarum cum aliis per annum est substantialiter diversa, ut proinde citra mortale nequeant hæ Vesperæ aliis diebus recitari. Profecto cum Pius V. in sua Bulla, quæ in Breviario Romano habetur, præceperit in virtute S. Obedientiæ, quod non aliter horæ Canonicæ recitentur ab iis, qui ad illas obligantur, quam juxta ritum in eo Breviario præscriptum, addens : *Neminem ex his, quibus hoc dicendi munus necessario impositum est, nisi hac sola formula satisfacere* : sequitur aperte, mortaliter peccari ab iis, qui notabiliter ab ea formula discedant. Sic etiam laudatus Viva l. cit. n. 1.

Sed quæres : an sit mortale, o- 301
mittere hasce hodiernas Vesperas?

℟. Ad negandum, esse mortale, inclinat Jacobus Marchantius *Resol. pastoral. par.* 2. *tr.* 7. *c.* 2. *quæst.* 1. dicit enim : has Vesperas omittere, videri, esse quid leve. Item Tambur. *in Decal. lib.* 2. *c.* 5. §. 2. *n.* 11. *fine*, dicit: se non audere affirmare, mortaliter eum peccare, qui hodiernas Vesperas omitteret; etenim, licet dicendum sit, unam integram horam etiam parvam omittere, esse mortale; nihilominus secus dicendum esse, putat, de Vesperis Sabbati Sancti, ex peculiari ratione : ex eo nimirum quia hæ Vesperæ extraordina-

nariam habeant parvitatem; & ex alio capite pro hac die tantæ lætitiæ, atque indulgentiæ, & in qua præcesserunt in Ecclesia satis prolixæ orationes, vult, non esse putandum, notabiliter lædi finem, & præceptum orandi. Item Pellizarius *Man. Regul. tr.* 5. *c.* 8. *Sect.* 2. *n.* 93. *fine* docet, quod, cum omissio talium Vesperarum non æquivaleat omissioni unius ex quatuor horis parvis, imo vix dimidiæ, quæ proinde censetur levitas materiæ excusans a mortali; inde bene inferri posse, inquit, omittentem prædictas Vesperas hodiernas non peccare mortaliter.

Sed hæc sententia non placet Dianæ *edit. coord. tom.* 3. *tr.* 6. *R.* 90. §. 11. ubi inclinat, ad dicendum: esse mortale, hodiernas Vesperas omittere, quia, inquit, est notabilis deformitas, quoad Officii integritatem. Idem dicit Tancredi *de Relig. tr.* 3. *lib.* 4. *disp.* 12. *qu.* 6. *nu.* 19. *fine*. La Croix *lib.* 4. *de hor. Canon. qu.* 185. §. 3. *nu.* 1204. etsi dicat: supradictam sententiam negativam esse probabilem: testatur tamen: hodiernas Vesperas omittere, censeri communiter, esse mortale, non ob quantitatem, sed qualitatem; quia nempe sunt integra hora, & continent magnum mysterium. Vide dicenda subs. 4. §. 2. fine. Cui affirmativæ sententiæ ego adhæreo propter rationem significatam deformitatis notabilis.

302 Diana *edit. coord. to.* 2. *tr.* 1. *R.* 75. §. 6. ait: quod hodiernæ Vesperæ convenienter dicantur, etiam summo mane, una cum Missa tunc temporis fortasse celebrata, quia illius sunt pars; (videri etiam potest Caval. *to.* 4. *c.* 21. *comment. in decr.* 18. *nu.* 8.) si tamen dicerentur prædicto tempore, hoc est summo mane, extra Missam, indecens appareret.

Si debeat recitari officium pro Defuncto: qua ratione debeat fieri? diximus art. 3. Sect. 3. nu. 56. Cum in solemnitate Paschali suspendatur Interdictum quoad divina officia tempore interdicti localis generalis: utrum hujusmodi suspensio incipiat ab hoc Sabbato: & a qua parte divinorum officiorum? Vide in Dom. Resurr. art. 7. q. 2.

SUBSECTIO II.

Not. pro casu, quo Festum Annunciationis, vel aliud festum de præcepto in foro incidat in Sabbatum Sanctum.

In Casu, quo festum Annunciationis B. V. vel aliud festum de præcepto in foro incidat in Sabbatum Sanctum, quid notandum? exposuimus tr. 1. 25. Martii, art. 2. Sect. 2. Subs. 4. & hoc capite art. 3. Sect. 2. Subs. 2. §. 5. n. 50. 303

SUBSECTIO III.

De Officiis, seu Functionibus Sabbati Sancti Agemus §§. XII.

§. VI.

§. I.

De Benedictione novi ignis, & incensi.

304 HORA *competenti cooperiuntur Altaria, & dicuntur Horæ, candelis Altaris extinctis usque ad principium Missæ; interim excutitur ignis de lapide foris Ecclesiam, & ex eo accenduntur carbones*. Rubr. Mis. hic.

Summo mane mundatur Ecclesia, & parantur omnia ejus Altaria ornamentis albis, & cum candelis ex cera alba de more, attamen super pallium album conveniret aliud poni violaceum; id certe saltem servari debet in Altari majori, cujus item Tabernaculum duplici Conopæo vestiatur, uno albo subtus pro Missa, altero violaceo ad Officium usque ad Litaniarum finem, ad quem item usque decentius est, nudi permaneant Altaris gradus, & non operiantur tapetibus festivis. Secus est de umbraculo, quod cum nonnisi plurimo incommodo mutari queat, ab initio appendetur album super Altare majus. Imagines omnes adhuc remanebunt tectæ usque ad finem Litaniarum. Caval. *to.* 4. *ca.* 21. *comment. in decr.* 3. *n.*7. Cereus benedicendus collocabitur cum suo candelabro in latere Evangelii, ex Cærem. Episcop. *lib.* 2. *c.* 27. Ante Cereum collocetur pluteus, qui adhiberi solet ad sustentandum librum Lectoris, opertus velo albo, & super illum Missale non apertum. Gavant. hic n. 2.

Deinde hora competenti dicuntur sine cantu Horæ minores, candelis Altaris extinctis usque ad principium Missæ, ut initio subs. 1. notavimus ex Rubr. Miss. hic. In Sabbato Sancto anticipatur tempus recitandi Horas, ut fiat commodum spatium absolvendi sequentes longiores functiones ante meridiem; hoc quidem designat Rubrica verbis illis: *Hora competenti cooperiuntur Altaria, & dicuntur horæ &c.* Vide Caval. *to.* 4. *cap.* 22. *comment. in decr.* 6. *n.* 7. Quapropter in Ecclesiis, ubi celebratur Baptismus, si adsint baptizandi, quo plures hi fuerint, eo magis anticipandum foret tempus recitandi horas; quemadmodum animadvertit idem Caval. l. cit.

Dum dicuntur Horæ in Choro, extra Ecclesiam, ubi benedicendus est novus ignis, si commode fieri potest, vel in ipso aditu Ecclesiæ, conspergitur pavimentum herbis, & flosculis odoriferis, quibus aspergitur via, qua illinc procedendum est ad Altare. In prædicto loco paratur mensa cooperta sola mappa sine Cruce, & sine candelabris, & super eam, quasi in cornu Evangelii, ponitur Dalmatica, stola, & manipulus albi coloris pro Diacono; & quasi ex parte Epistolæ alius manipulus violaceus pro Subdiacono, quatenus ut infra uti debeat; & in medio ejusdem mensæ ponitur Missale. In eodem loco benedictionis ignis peragendæ, in parte apta collocabitur Arundo cum tribus candelis in summitate illius triangulo distinctis. Candelæ in calce unum quid esse deberent,

rent, & deinde distingui in tres ob rationem explicandam §. 4. Solet Arundo prædicta ornari floribus: laudabile quidem, congruit enim; sed tamen ita ornetur, ut appareat ex parte arundo, & non baculus, aut quid aliud: ut monet Gavantus hic n. 5. Merat. *to.* 1. *part.* 4. *tit.* 10. *de Sabbato Sanct. num.* 1. Bissus. V. *Arundo;* qui insuper §. 2. putat, quoad hujusmodi arundinis longitudinem, praxim servandam esse communem, approbat autem opinionem Bauldr. volentis, ut sit circiter decem palmorum: quam mensuram approbat Meratus l. cit. Paratur iisdem ibidem scamnum seu parva mensa, ad sustinendum vas novi ignis benedicendi, ubi quoque paratur forceps, ad accipiendum de eodem igne benedicto, & ponendum in thuribulo; adsint duæ candelulæ simul nexæ, ut difficilius extingui possint; laterna includens candelam pro accendendis candelis Arundinis. Extra Ecclesiam erit vas cum carbonibus accendendis, cum lignis sulfuratis, ut citius carbones accendant, cum silice, & instrumentis aliis necessariis ad excutiendum, & habendum novum ignem. Quæ cum omnia parata fuerint extra Ecclesiam, per aliquem, e silice ita opportune excutitur ignis, & accenduntur carbones, ut dicta Nona adveniente Celebrante, jam novus ignis inveniatur accensus pro ejusdem benedictione, ac paratus in vase apto super scamnum, seu mensam supradictum.

305 *Dicta Nona Sacerdos indutus amictu, Alba, cingulo, stola, & pluviali violaceo, vel sine casula, astantibus sibi Ministris cum Cruce, aqua benedicta, & incenso, ante portam Ecclesiæ, si commode potest, vel in ipso aditu Ecclesiæ benedicit novum ignem &c.* Rubr. Miss. hic.

Ad benedictionem novi ignis Celebrans super Albam induit stolam, & pluviale violaceum, Diaconus stolam diaconalem, & planetam plicatam, & Subdiaconus solam planetam plicatam similiter violaceam, sed omnes sine manipulis. Recitata Nona, hoc ordine instituitur processio ad benedicendum ignem. Præcedunt tres Acolythi in cottis, quorum medius incedit deferens vas aquæ benedictæ, a dexteris thuriferarius cum navicula, & thuribulo, sed sine igne; & a sinistris alter portans pelviculam, cum quinque granis incensi novi pulchre elaboratis in modum nucis pineæ, & in extremitate inauratis, vel deargentatis, dummodo tamen plus thuris appareat, quam alterius rei: quemadmodum dicebamus supra de arundine trium candelarum: ferreis insuper eadem sint suffulta clavis, ad hoc, ut deinde infigi paschali Cereo possint, ut infra dicetur. Sequitur Subdiaconus Crucem deferens, deinde bini omnes de Clero, & ultimo Celebrans tecto capite, & manibus junctis, habens Diaconum a sinistris nudo capite, & manibus junctis; non enim per Diaconum in hac processione elevanda est pluvialis fimbria Celebrantis. Caval. *to.* 4. *c.* 21. *Comment. in decr.* 3. *n.* 9.

Notandum hic opportune, quod Celebrans paratus, Dignitates, & Canonici, qui a feria VI. præcedenti transeuntes ante Crucem Altaris genuflexerunt, Hora Nona hodie persoluta, non amplius genuflectunt eidem, sed inclinationem faciunt profundam. Merat. *tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 10. *de Sab. S.* nu. 3. fine; secus ta-

men

men cæteri, qui adhuc genuflectent usque ad Missam exclusive. Recole dicta hoc c. 8. art. 3. n. 10.

Quando ad locum venerunt, Subdiaconus sistit se ad portam Ecclesiæ, huic renes vertens, ac faciem suam, & Crucifixi imaginem Celebranti, qui versa facie ad portam Ecclesiæ, stat ante mensam paratam cum novo igne, uti supra, Diaconus a dexteris ejus, aliquantulum post eum, & ibidem etiam tres Acolythi prædicti, Clero hinc inde distributo. Tum Sacerdos nudato capite, & aliquo Acolytho super caput tenente librum ante eum, incipit benedictionem ignis dicens junctis manibus, & sine cantu, in tono orationis Missæ ferialis: *Dominus vobiscum:* & tres sequentes orationes, ut in Missali; Diacono elevante fimbriam dexteram pluvialis, dum idem Sacerdos format signum Crucis, & Clero respective respondente sine cantu: *Et cum spiritu tuo*, vel *Amen*. Caval. l. cit. n. 10.

306 *Deinde benedicit quinque grana incensi ponenda in Cereo, dicens absolute hanc orationem:* Veniat &c. *Rubr. Miss. hic*.

Igne benedicto, accedit ante Celebrantem Acolythus tenens elevatam pelviculam quinque granorum incensi, quæ idem Celebrans non præmisso *Dominus vobiscum*: neque *Oremus:* sed quasi conjungens horum benedictionem cum præcedenti ignis: benedicit, ut supra dicens Orationem *Veniat quæsumus*. Quidam addunt aliam incensi quantitatem una cum quinque præscriptis granis benedicendam; quos tamen merito reprehendit Gavantus: ad quid enim? ait, an ut ea deinde in naviculam immittantur, denuo mox benedicenda a Celebrante, ut adoleat ignem, & grana? superfluit hæc duplex incensi benedictio, & est præter Rubricam.

Dum benedicit grana incensi, Acolythus assumens de carbonibus benedictis ponit in thuribulo; & finita oratione supradicta, Sacerdos de navicula imponit incensum in thuribulo, benedicens illud more solito: deinde prædicta grana incensi, & ignem ter aspergit aqua benedicta, dicens: Asperges me Domine: *sine cantu, & sine Psalmo, & ter adolet incenso. Interim omnia luminaria Ecclesiæ extinguuntur, ut de igne benedicto postmodum accendantur. Tum Diaconus indutus Dalmatica albi coloris &c.* Rubr. Miss. hic. 307

Dum Sacerdos benedicit grana incensi, thuriferarius forcipe immittit de carbonibus ignis benedicti in thuribulum, & accedit prope Celebrantem, qui finita oratione, ministrante cum osculis Diacono naviculam, & parum inclinato dicente: *Benedicite Pater Reverende:* ter de more ponit incensum in thuribulo dicens: *Ab illo benedicaris &c.* & super illud producens Crucis signum. *Modus benedicendi alios, vel rem aliquam, debet esse cum manu recta, & digitis simul junctis, & extensis*. S. R. C. 24. Julii 1683. in *Albiganen.* apud Merat. *ind. decr. Missal. n.* 732. Tum a Diacono accepta Navicula recedit thuriferarius, & accedit Acolythus aquæ benedictæ, a quo Diaconus accipit aspersorium aqua lustrali intinctum, illudque cum solitis osculis porrigit Celebranti, qui cum eo ter aspergit prædicta grana incensi, & ignem, qui in vase positus est, non autem qui in thuribulo: aspergit itaque prædicta grana incensi aspersione trina in medio a dexteris, & a si-

a finistris eorumdem ; & trina altera simili aspersione ignem prædictum. Aspergens autem submissa voce dicit : *Asperges me &c.* sine psalmo, & postea tradit Diacono aspersorium, qui illud recipit cum osculis solitis aspersorii, & manus Celebrantis, illudque sine osculis tradit Acolytho. Deinde Diaconus accipit a thurifeario thuribulum, illudque cum osculis offert Celebranti, qui ter grana incensi, & ter novum ignem incensat eodem modo, quo aspersit : nihil tamen dicens. Quo facto Diaconus cum osculis a Celebrante recipit thuribulum, & illud sine osculis restituit thuriferario, & postea transit ad Celebrantis sinistram, ubi depositis paramentis violaceis, assumit manipulum, stolam, & Dalmaticam albi coloris paratam in eodem loco super mensa, ut supra. Num Subdiaconus assumere debeat manipulum violaceum? Affirmant communiter Auctores, allegando Cærem. Episcop. *l.* 2. *c.* 28. §. 1. Ait autem Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *n.* 11. ex eodem Cæremon. præcedenti *cap.* 27. §. 12. colligi manifeste, Subdiaconum assumere debere manipulum, postquam, cantato a Diacono Præconio, acceperit Celebrans planetam, & manipulum ; atque adeo ex Cæremon. allegato : nisi in alterutro capite error irrepserit : utrumque fieri posse. At vero Caval. *in cit. decr.* 3. *n.* 13. animadvertit : casum, de quo agit Cæremoniale in cap. 27. esse diversum ab eo, de quo agit in cap. 28. In hoc enim agit de officiis Sabbati Sancti, Episcopo non celebrante ; contra vero in præcedenti cap. 27. de eodem officio, Episcopo celebrante ; atque adeo stare Cæremonialis legem utramque posse absque correctione ulla ; dicendo, quod Episcopo non celebrante, Subdiaconus debeat nunc, sicut suus socius Diaconus, accipere manipulum, uti præscribitur in allegato cap. 28. ubi, ut diximus agitur de officio Sab. S. Episcopo non celebrante ; secus vero Episcopo celebrante, de quo alio casu sermo est in præcedenti cap. 27. Nec congrua deest ratio, inquit Cavalerius, ut videlicet ob maximam Episcopi dignitatem huic se conformet Subdiaconus ; Diacono autem ejus socio, quoties alter celebrat inferioris dignitatis.

Interim per Acolythum accenduntur de novo igne candelulæ simul nexæ, & intortæ, vel unica sola, quæ, quatenus opus sit, includitur in laterna, ne a vento forte flante extinguatur. Lampades accensæ non adsint in Ecclesia, quæ supponuntur extinctæ in feria v. Cœnæ, ad denudationem Altarium ; ac si quæ ardebant ad Altare Sepulchri Domini, & eæ creduntur extinctæ, Sacramento sublato, absoluta cæremonia illa. Si tamen aliqua supersit accensa in Ecclesia, extinguatur eodem prædicto tempore per Sacristam ; excepta ea, quæ ardeat ante SS. Sacramentum, si forte hoc restitutum fuerit suo consueto Altari, seu Tabernaculo ante Missam ; ut restitui posse paulo antequam recitetur hora Nona, existimat Caval. in *cit. d.* 3. *n.* 12. *&* *in decr.* 18. *n.* 3.

Sacra Rituum Congregatio interrogata ab Archiepiscopo Lucano : *An Parochi in alienas Ecclesias convenientes, aut non convenientes, possint, attenta consuetudine immemorabili, aut saltem antiqua, sacrum facere in die Sabbati Sancti cum cantu, aut sine cantu in propria Ecclesia, prætermissis* 308

bene-

benedictionibus ignis, cerei, Prophetiis, alisque ritibus ipsa die præscriptis; aut non obstante eadem consuetudine, idem sacrum omittere teneantur; & quatenus, negative quoad secundam partem, sub qua pœna statuenda contra Parochos, aliosque Sacerdotes? Resp. Congruit, ut Missæ in Sabbato Sancto celebrandæ ignis, ac Cerei benedictio præcedat: ante quam Missam, Prophetiæ omitti non debent; & Archiepiscopus Parochos ad ignis, & Cerei benedictionem faciendam aliqua pœna pecuniaria adigere poterit. S. R. C. 12. April. 1755. in *Lucana* ad 4. dub. apud Cavaler. *to. 5. in collect. recentior. decret.*

309 Qu. hic: Utrum carbones benedicti, seu novus ignis hodie benedictus, & thus similiter benedictum ritu prædicto debeant religiose tractari: ex quo debeatur illis positiva quædam religiosa reverentia, ratione benedictionis prædictæ; atque adeo adhiberi debeant ad usus tantummodo ecclesiasticos; seu pios, & religiosos?

℞. Negat Tambur. *Meth. celebr. Miss. lib. 1. c. 2. §. 3. nu. 6.* quia, inquit, non cum tanto rigore in his, & similibus modicis benedictionibus agitur, vel agi intenditur ab Ecclesia: & nemo est, qui hæc ligna, carbonesque, si supersint, communi usui non assignet; Ita ille, cujus sententiam approbat Gobat *to. 2. tr. 5. lib. 23. sect. 5. qu. 6. n. 259.*

Verum quo ad thus attinet, id mihi est valde dubium: quia thus videtur benedici ad solum usum Ecclesiasticum; & sic benedicitur benedictione media inter simpliciter invocativam, & simpliciter consecrativam: cui benedictioni competit religiosus respectus, ex quo res hujusmodi benedictione donatæ non possunt adhiberi ad usus communes, & profanos, quantumvis decentes; quemadmodum docuimus tract. 1. 2. Febr. art. 3. §. 8. qu. 3. a nu. 48. ubi de Cereis benedictis; & etiam hic in Dom. Palm. subs. 2. §. 13. qu. 3. nu. 87. De igne autem benedicto inclino equidem ad dicendum, quod possit communi usui applicari; quia licet Ecclesia ex constanti, & perpetua disciplina, re nulla publice soleat uti, quin prius benedixerit eam: ut cum Thomassino observat Benedictus XIV. *de festis l. cit. c. 8. n. 50.* unde dici possit, ignis benedici, quia uti eo debet Ecclesia, ut quidem significat laudatus Benedictus; immo non solum quia eo uti debet, sed item ad aliquod mysterium insinuandum: quemadmodum §. sequenti explicabimus; unde juxta præsentem disciplinam, non benedicit ignem, nisi in hoc Sabbato, quamvis aliis quoque diebus in Ecclesiasticis functionibus utatur igni; nihilominus existimo; ignem in hodierna benedictione non benedici *ad solum* usum Ecclesiasticum, sed etiam benedici, ut est quoddam elementum maxime utile ad usus hominum communes: quemadmodum indicari videtur in prima oratione, quæ ad benedictionem hodiernam recitatur. Favet omnino Ordo Romanus apud Hyttorpium *tit. de benedict. Cerei*: ubi sic legitur: *De ipso novo & benedicto igne accendunt in omni domo, quia omnis ignis anterior, qui tunc ardebat, extingui debet*. Ex quibus colligitur: olim ignem benedictum in Sabbato Sancto adhibitum fuisse ad usus communes, & profanos, ex ipsomet Ecclesiæ præscripto. Sed hoc ipsum aperte tradit Amalarius *in lib. de Or-*

dine Antiphonarii c. 44. ubi mentionem faciens de veteri ritu Romanæ Ecclesiæ, in qua ignis reservabatur in Cœna Domini pro Sabbato Sancto: ut videre est in Ordine Romano *tit. de offic. divin. a Cœna Dom.* & apud Vulgatum Alcuinum *C. de Cœna Dom.* ac Benedict. XIV. *de festis Dom. c.* 8. §. 5. attamen illum ignem extinctum fuisse, tradit Amalarius, in Parasceve hora sexta: deinde vero eodem die renovatum fuisse ignem benedictum hora nona. Id autem factum fuisse, dicit Amalarius, ad significandum, quod in morte Christi ab hora sexta usque ad horam nonam sol abscuratus fuerit, *& propter necessitatem communem* (ait,) *reaccenditur in Sancta Romana Ecclesia eodem die, ut ex illo cibi coquantur, & reservetur ad usum noctis necessarium.* Hæc Amalarius. Quapropter benedictio ignis videtur simpliciter invocativa: cui quidem nullus competit religiosus respectus; sed res hujusmodi benedictione benedictæ possunt adhiberi ad eosdem usus, ad quos poterant, priusquam benedicerentur. Videantur dicta tr. 1. lib. 1. c. 7. de benedictione mensæ qu. 5. a num. 17. & videri rursus poterunt dicta locis modo citatis.

§. II.

Mystica expositio Ritus benedictionis novi Ignis, & Incensi.

310 ECCLESIA comparat se, ad suscipiendum Christum resurgentem: unde magna pars Officii Sabbati Sancti ad Resurrectionem pertinet: ut observat Durandus *in Ration. Offic. lib. 6. c.* 85. *n.* 1. Quod quidem Officium licet nunc de die celebretur, & mane, attamen olim noctis fuisse sequentis, (ejusdem attamen Sabbati,) atque adeo proximæ Resurrectioni Domini, indicavimus sectionis hujus initio, & explicavimus hoc cap. artic. 3. sect. 2. subsect. 2. Cooperiuntur itaque, & ornantur Altaria, quia Christus in Resurrectione sua indutus est Stola Corporis gloriosi. Durand. l. cit.

Solemni Processione, & cum Cruce exitur ad portam Ecclesiæ, ut significetur, exeundum nobis esse ad eum, quem Judæi extra Castra ejecerunt, scilicet Christum Dominum, qui extra portam Crucifixus est, *improperium ejus portantes*: ut Apostolus monet *ad hebr.* 13. 13. ita interpretatur Rupertus *de Divin. Offic. l.* 5. *c.* 28. & Dur. *l.* 6. *c.* 80. *n.* 1. Aliam rationem indicabimus infra.

Novus ignis accenditur, & benedicitur, ad accedendum Candelas, & lampades; monumentum est ritus antiqui, ex quo quotidie novus ignis eliciebatur, & de eo accendebantur lampades, & candelæ; etsi id in Sabbato Sancto fieret ritu præ cæteris solemniori diebus; sub finem vero sæculi XI. Sabbato Sancto dumtaxat hujusce veteris moris superfuere reliquiæ, in memoriam insignis miraculi olim evenire soliti in Sancta Civitate Jerusalem, ubi in hoc Sabbato Sancto descendebat ignis de Cœlo, & ex eodem lampades jam extinctæ, incipiente Resurrectionis Officio, miraculose accendebantur; vide Merat. *to.* 1. *par.* 1. *tit.* 10. *n.* 12. Cavaler. *tom.* 4. *cap.* 21. *comment. in decr.* 3. *num.* 4.

Novus ignis benedicitur, ut sicut ille, qui est lumen indeficiens, illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum, igne illuminavit Mo-

Mosen: ita illuminet sensus, & corda nostra, ut ex his tenebris ad lumen, & vitam pervenire mereamur æternam; sic Durand. loc. cit.

Ignem benedicimus Cruce præsente, & aquæ benedictæ aspersione: ut nos in Passione ejus, per quem Spiritum Sanctum, accepimus, lotos esse significemus. Dur. loc. cit.

Ignis vetus extinctus, & novus de lapide elicitus significat: 1. Legem veterem extinctam, & novam a Christo Domino traditam. 2. Christum Dominum, lege veteri extincta, ignem Spiritus Sancti nobis adduxisse: ut ipse testatur Luc. 12. 49. *Ignem veni mittere in terram*. Et item juxta illud Joannis Baptistæ de Christo testimonium: *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igni*. Luc. 3. 16. Adduxit autem Spiritus Sancti ignem per mortem, & passionem suam. Unde lapis, de quo ignis excutitur, Christum significat, qui est lapis, quem reprobaverunt ædificantes Judæi; qui autem factus est in caput Anguli. *Psalm.* 117. 22. *Act.* 4. 11. *& Petra autem erat Christus*: 1. ad Cor. 10. 4. Rursus ignis e silice excussus videtur recens Christi e mortuis suscitati, & e Sepulchro lapideo exeuntis typum ferre: ideo etiam excutitur extra portam Ecclesiæ, quia extra portam Civitatis contigit Resurrectio. Caval. *to.* 4. *c.* 21. *Comm. in decr.* 3. *n.* 6. Percussio autem lapidis Passionem indicat Christi. Rupert. *cit. c.* 28. *n.* 1. Honor. *in Gemma lib.* 3. *c.* 100. Beleth *c.* 107.

De quinque granis incensi meminit Rupert. *lib.* 6. *c.* 31. & significare, docet, aromata a Mulieribus empta, ut ungerent Corpus Jesu. Idem dicit Durandus *n.* 9. addens, Ecclesiam ostendere, se illam devotionem habere in aromatibus virtutum. Eadem tamen quinque grana incensi, ubi fuerint Cereo magno benedicendo affixa, significare quinque plagas a Christo in Cruce receptas, ex eodem Durando dicemus §. 4.

§. III.

De Benedictione Cerei Paschalis.

311 CUM *Diaconus indutus Dalmatica albi coloris accepit arundinem cum tribus candelis in summitate illius triangulo distinctis. Præcedit thuriferarius cum Acolytho deferente in vase quinque grana incensi: sequitur Subdiaconus cum Cruce, & Clerus per ordinem: deinde Diaconus cum arundine, post eum Celebrans*. Rubr. Miss. hic.

Quando Diaconus ut supra indutus est, accedit ad dexteram Celebrantis, qui illo ministrante cum solitis osculis, iterum imponit incensum in thuribulo, illudque de more benedicit; incensum autem in ea quantitate poni debet, quæ sufficere valeat etiam pro incensando libro, antequam post processionem Diaconus cantet præconium. Hoc facto Diaconus accipit arundinem cum tribus candelis in ea existentibus extinctis, & ordinatur processio. Præcedit thuriferarius, ad cujus dexteram incedit Acolythus deferens grana incensi; sequitur Subdiaconus Crucem deferens sine Ceroferariis, deinde Clerus per ordinem, post Clerum Diaconus ambabus manibus deferens arundinem, habens ad sinistram Acolythum cum candelula ut supra accensa, & ultimus omnium incedit Celebrans manibus junctis, & detecto capite. Dum autem processio incipit, per aliquos Ministros e loco be-

nedi-

nedictionis ignis ad Sacristiam asportantur vas aquæ benedictæ, & alia, quæ supersunt, cum mensa ipsa, præter paramenta violacea Diaconi, quæ deferuntur ad Credentiam, ut suo tempore ea resumere valeat. Cavaler. *to.* 4. *cap.* 21. *Comm. in decr.* 3. *num.* 14.

312 *Cum Diaconus ingressus est Ecclesiam, inclinat arundinem, & Acolythus deferens candelam accensam de novo igne, accendit unam ex illis tribus candelis desuper positis: & Diaconus elevans arundinem, genuflectit, similiter, & omnes alii cum eo, præter Subdiaconum Crucem ferentem, & cantat solus:* Lumen Christi. ℟. Deo gratias. *Et procedens ad medium Ecclesiæ, ibi accenditur alia candela: & iterum genuflexus, ut supra, altius cantat:* Lumen Christi. ℟. Deo gratias. *Tertio procedit ante Altare, ubi accenditur tertia candela, & rursus genuflexus, ut prius, adhuc altius dicit:* Lumen Christi. ℟. Deo gratias. *Rubr. Miss. hic.*

Cum Diaconus ingressus fuerit Ecclesiam, (siquidem benedictio ignis habita fuerit extra Ecclesiam; si vero intra Ecclesiam in ipso ejusdem aditu: cum Diaconus paululum progressus fuerit ab aditu Ecclesiæ:) & post eum Celebrans, (ut hic etiam possit genuflectere intra Ecclesiam, quando genuflectendum est, ut statim dicetur:) se sistunt omnes, & Diaconus inclinat arundinem, & Acolythus accendit unam candelam ex tribus trianguli, media candelula ex novo igne ut supra accensa. Mox Diaconus, & omnes alii, etiam Celebrans præter Cruciferarium, genuflexus, elevans aliquantulum arundinem, mediocri voce (ut citra indecentiam secundo, & tertio altius cantare valeat) cantat: *Lumen Christi:* cui Chorus genuflexus respondet: *Deo gratias*: in simili tono, voce nimirum mediocri, ut citra indecentiam secundo, & tertio altius cantando, respondere valeat. Tum surgant omnes, & ulterius procedant, & cum Diaconus ad medium Ecclesiæ devenerit, iterum omnes sistunt se, & Diaconus inclinata rursus arundine, aliam ex tribus candelis accendit per Acolythum ut supra, & statim genuflexus elevans altius arundinem, & vocem; cantet secundo: *Lumen Christi*: Cui, ut supra respondet Clerus: *Deo gratias*: Statim surgentes omnes, ultra procedant versus Altare, ante cujus gradum infimum in plano se sistunt thuriferarius, & Acolythus granorum Incensi, post eos Subdiaconus cum Cruce, vel saltem medius inter illos; si Presbyterium fuerit capax, in hac Statione poterit Clerus Presbyterium ingredi, hinc inde se distribuens in semicirculum; si tamen fuerit angustum, Clerus se sistet hinc inde ad ingressum Presbyterii, per cujus medium transit Diaconus cum Acolytho a sinistris, & post eum Celebrans, cui transeunti idem Clerus se inclinat. Diaconus vero stabit post tergum Subdiaconi, Celebrans autem post Diaconum, qui tertio inclinans arundinem, tertiam candelam accendit per Acolythum ut supra, & genuflexus elevat adhuc altius arundinem & vocem, dum tertio cantat: *Lumen Christi*. Cui omnes ut supra genuflexi respondebunt: *Deo gratias*. Caval. num. 9. Merat. *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *n.* 20.

Deinde Celebrans ascendit ad Altare in cornu Epistolæ, & Diaconus dat arundinem uni Acolytho, & accipiens librum, 313

librum, petit a Celebrante benedictionem, ut fit ad Evangelium, Sacerdote dicente: Dominus fit &c. *Rubric. Miss. hic.*

Tertia vice responso: *Deo gratias:* ad *Lumen Christi:* Clerus factis debitis reverentiis accedit ad locum suum in Choro, & Celebrans ascendit ad Altare, illudque in medio osculatus, accedit ad cornu Epistolæ, ibique stat conversus ad Altare. Interim Diaconus tradita alicui ex Acolythis arundine, & sumpto Missali, genuflectit ante Altaris medium, ascendit ad supremum gradum Altaris, ubi fere in medio super oram suppedanei genuflexus, & non ministrans incensum de novo, neque præmittens: *Munda cor meum:* absolute petit benedictionem a Celebrante, facie ad eum versa, dicendo: *Jube Domne benedicere:* & Celebrans vertens se ad ipsum, dicit: *Dominus sit in corde tuo* &c. ut in benedictione ad Evangelium, sed loco: *Evangelium suum:* dicit: *suum paschale præconium*, & dum dicit: *In nomine Patris* &c., format signum Crucis super Diaconum modo superius explicato nu. 307. ex quadam declarat. S. C. R. non tamen manum postea ponit super librum, nec Diaconus eam osculatur. Caval. *tom.* 4. Merat. *n.* 20. *Comm. in decr.* 4. *n.* 6. *cap.* 21.

314 *Postea vadit ad Pulpitum, & ponit super eo librum, & incensat. A dextris Diaconi stent Subdiaconus cum Cruce, & thuriferarius: a sinistris duo Acolythi, ille, qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi benedicti figenda in Cereo. Tunc surgentibus omnibus, & stantibus, ut fit ad Evangelium, Diaconus cantat;* Exultet *&c. Rubr. Miss. hic.*

Mox Diaconus surgens descendit in planum, ubi in medio facta genuflexione una cum Ministris omnibus præter Cruciferarium, & Acolythum tenentem arundinem, pergunt omnes ad cornu Evangelii, & Diaconus super legile deponit Missale, illud aperit, & ter incensat, ut ad Evangelium; deinde absque eo quod librum signet, neque seipsum, alta, & sonora voce absolute incipit Præconium: *Exultet:* illudque prosequitur, converso Sacerdote ad ipsum, & manibus junctis stante in latere Epistolæ, ut ad Evangelium; stantibus itidem iis de Choro versus Altare, detectis capitibus; Ministri vero ita Diacono assistent, ut Subdiaconus sit ad Diaconi dexteram, Crucifixi facie versa ad Celebrantem, thuriferarius ad dexteram Subdiaconi, & a sinistris ipsius Diaconi erit Acolythus arundinis, & ad hujus Acolythi sinistram Acolythus tenens grana incensi. Caval. n. 7.

Cum Diaconus devenerit ad illa verba: *Curvat imperia:* intermittit cantum, (tempore, quo Diaconus minime cantat, ii de Choro sedere possunt, si velint; Celebrans tamen, & Ministri, semper, ut supra, stabunt:) & comite Acolytho granorum incensi accedit ad Cereum, quem aliquis Acolythus (idque præstare poterit thuriferarius deposito thuribulo:) amovet e loco suo, & idem Diaconus in prædicto Cereo infigit quinque grana incensi in modum Crucis; (Cujus effigies depingi solet in Cereo; certe adsint, oportet, foramina quinque in modum Crucis disposita ut incensi grana facilius infigantur Cereo, & affixa firmius hæreant; porro, ut initio supra monuimus, grana incensi hic adhibenda

da formam habeant nucis pineæ, ferreisque sint suffulta clavis:) ita ut primum ponat in parte superiori, secundum in media, tertium in infima, qartum a dextris Cerei, & quintum a sinistris. Hoc facto Acolythus restituit loco suo Cereum, ita tamen ut Crux, quæ super Cereum est efformata, respiciat Celebrantem; tunc Acolythus granorum incensi vadit ad Credentiam, ubi deponit pelviculam, & statim redit ad sinistram Diaconi, qui, ut ad legile reversus est, prosequitur Præconii cantum, & ubi dixerit verba illa: *Rutilans ignis accendit:* iterum a cantu cessat, & accendit Cereum cum una ex tribus candelis arundinis, eam inclinando; & quatenus Cereus super candelabrum perstans, commode accendi nequeat, aliquis Acolythus eum deponet, & deferet ad Diaconum, ut illum cum una ex tribus candelis arundinis, ut supra inflammet, & deinde idem Acolythus eumdem reponet in loco suo, ut prius, videlicet ita ut Crux super Cereum efformata respiciat Celebrantem. Caval. num. 8.

Deinde Diaconus reassumit præconii cantum, & statim ac pronunciaverit: *Apis mater eduxit*: cessat aliquantulum a cantu, donec Acolythus cum candelula e Cereo paschali accensa, vel ab una ex candelis arundinis, inflammaverit proximas lampades, quæ ut accensæ sunt, Diaconus prosequitur: *O vere beata nox:* Sacrista interim accendente alias lampades per Ecclesiam. Cavalerius, qui concedit, ut superius diximus, Sacramentum resti'ui posse suo Tabernaculo ante Nonam: monet in cit. d. 4. n. 9. lampadem, quæ ante illud etiam num ardet, hic extingui debere, ut statim accendatur de novo igni.

Diaconus præconium cantans, suo loco exprimit nomen Papæ cum levi capitis inclinatione; Episcopi, etsi præsens sit, sine inclinatione ulla.; & quatenus Sedes Apostolica vacet., vel Episcopalis, omittuntur respectiva verba: *una cum beatissimo Papa nostro*: vel: *Antistite nostro*: Episcopus autem nominandus debet esse verus Episcopus Diœcesanus, non autem quicumque alter., etsi deputatus administrator Ecclesiæ vacantis cum amplissimis facultatibus, aut Vicarius Apostolicus Roma missus. Suo item loco exprimit Imperatoris nomen, qui si non fuerit coronatus., additur: *electum*: non quidem ad ejusdem nomen, sed ante vocem: *Imperatorem*: unde dicitur: *Respice etiam ad devotissimum electum Imperatorem nostrum*. Si vacet Sedes Imperialis substituitur: *Respice etiam ad Romanum Imperium, cujus tu Deus* &c. sicut; teste Macri verb. *Cereus paschalis:* Statuit S. R. C. approbante Alexandro VII. ut refert Caval. *in cit. d.* 4. *nu.* 10. & Meratus *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sab. Sancto n.* 27. Ultra prædicta nomina, nullus alius in præconio nominari potest, additiones quaslibet vetante Bulla Pii V. quæ tamen limitationem accipit ab Apostolico Indulto, aut ab antiquiori recepta consuetudine, qualis viget e. gr. in Galliis pro Rege; Venetiis, & Genuæ pro Principe; in nostro item Regno utriusque Siciliæ Regis nomen in hoc præconio recitatur; & in hoc casu post nomen Imperatoris addendum est nomen Principis, & statim subditur: *Quorum tu Deus desiderii vota* &c. Caval. loc. cit.

Ri-

315 Ritus benedicendi Cereum Paschalem est antiquissimus: ejus initium ignoratur, sicut & Auctor Præconii: *Exultet:* videri potest Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sab. Sancto n.* 23. Bened. XIV. *de festis Domini cap.* 8. §. 5. Cavaler. *in cit. d.* 4. *n.* 2. & 3. Quarti *de Benediction. tit.* 2. *sect.* 6. *prælud.* 1.

316 Si Cereus anni præteriti solum reficiatur quoad minorem partem consumptam, non posse licite iterum benedici anno sequenti, & absque peccato veniali, sentit Quarti cit. sect. 6. prælud. 3. dub. 2. fine, quia, inquit, cum sic non amiserit benedictionem priorem, frustraretur suo effectu secunda benedictio, contra reverentiam ei debitam. Et quamvis aliter fieri consueverit, vult adhuc, praxim hujusmodi esse potius corrigendam. Ejusdem sententiæ est Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sabbato Sancto n.* 27. atque Pittonus apud Caval. *in cit. d.* 4. *n.* 11. qui tamen refert alios tacito nomine, sentientes oppositum, tum quia id habet praxis, tum quia excusat paupertas Ecclesiarum, tum denique quia, etsi Cereus in minori parte refectus, ita forsitan benedictus putari valeat, ut nova benedictione non egeat, nihil tamen vetat, iterum benedici benedictione directa ad partem de novo additam, quæ reipsa benedicta non est. Et huic posteriori sententiæ subscribit Caval. qui etiam, etsi fateatur, hæc apta non esse eas excusare Ecclesias, quæ, absque ulla refectione Cerei, eum iterum benedicunt: quod quidem Meratus reprehendit tamquam pessime factitatum: subdit tamen Cavalerius, earum praxim adhuc in solido statu nihilominus permanere, si verum est, quod sibi constanter scriptum fuerat: scilicet Romæ in Dominica IV. Quadragesimæ persæpe benedici ensem, & rosam auream, quæ jam benedicta fuerant in præcedenti anno.

§. IV.

Mystica Expositio prædictæ Benedictionis Cerei Paschalis.

A CONSECRATIONE Luminis auspicatur Paschalis solemnitas, quia æternæ lucis nobis contulit claritatem: 317
ait Raban. *lib.* 2. *c.* 38. Idem innuit Concilium Tolet. IV. canon. 8. apud Gavant. n. 5. Benedicitur autem Cereus, quoniam ex simplici sui natura, absque benedictione, non potest transire ad ea significanda mysteria, de quibus nunc dicetur. Amalar. *de ecclesiast. offic. lib.* 1. *c.* 18. *fine*, Durand. *in Ration. lib.* 6. *c.* 80. *nu.* 2. & præterea constans, & perpetua fuit Ecclesiæ disciplina, ut nulla re publice utatur, quin eam prius benedixerit, ut ex Thomassino, & Benedicto XIV. significavimus §. 1.

Benedicitur quidem, etiam præsente Sacerdote, vel Episcopo, a Diacono, licet sit inferioris Ordinis, quia inferioris Ministri esse, videtur, annunciare Christi Resurrectionem: sicut inferior mulierum sexus Apostolis ipsis annunciavit eamdem. Ruper. *lib.* 6. *c.* 30. Porro Christus resurgens a mortuis, primum Mariæ Magdalenæ (post SS. Genitricem suam; vide dicenda in Dom. Resur. nu. 18.) se manifestans, voluit per debiliorem sexum gloriam suæ Resurrectionis Apostolis nunciari: ut, sicut nostræ mortis initium per mulierem in mundum intraverat, ita & reparationis initium per mulierem nun-

nunciaretur in mundo. Durand. n.3. Beleth c. 109. Angelum item Diaconus iste significat, qui in deserto movebat Hebræis columnam nubis, & ignis: quam indicat Cereus, ut mox dicemus. Honor. *in Gemma lib.* 3. *c.* 102. Adhuc Diaconus benedicens Cereum, significat Evangelii prædicatorem, qui Christum pro nobis, Passionis violentia, corporaliter extinctum, debet laudum benedictionibus prædicando, Resurrectionis luminosa gratia reddere illustratum. Durand. n. 3.

Dalmatica autem indutus ad benedicendum Cereum procedit, quoniam esse debet cœlesti conversatione adornatus, quam Dalmatica ipsa designat. Durand. n. 3. Quæ etiam festiva est. Vide Gavant. *in Rubric. Miss. par.* 1. *tit.* 19. *n.* 5. *litt. n.* & dicta hoc tr. 2. lib. 1. par. 1. c. 3. n. 15. unde & congruit benedictioni Cerei: *Exultet jam*: Durandus, Gavant. loc. cit. n. 6. litt. z. Coloris albi est, quia benedictio ista, sicut & Missa hodierna ad Resurrectionem pertinet, ut notat Durandus *Rat. offic. lib.* 3. *c.* 18. *num.* 9. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 18. *n.* 5. *litt. n.* Cur autem solemnitati Resurrectionis competat color albus? explicabimus subs. 4. §. 2. initio.

Quod tamen ex laudatis Auctoribus dictum est, benedictionem Cerei Paschalis pertinere ad Resurrectionem, & a luminis benedictione solemnitatem auspicari paschalem: ita accipiendum est, ut solum significetur: benedictionem hujusmodi nonnisi præludium esse solemnitatis Paschalis, & primum veluti nuncium Resurrectionis, & prima crepuscula ascendentis Auroræ, proxime surgentis Solis justitiæ. Cæterum Paschalis solemnitas incipit a Missa. Porro immediate post benedictionem Cerei Paschalis, sequuntur Prophetiæ, seu lectiones in paramentis violaceis, & ad orationes dicitur: *Flectamus genua*: quæ utique non congruunt gaudio solemnitatis Paschalis, sed temporis luctus, & mœroris; atque adeo nondum solemnitas paschalis incœpit; vide dicenda inferius num. 329. & 356. & in Dom. Resurrectionis n. 35., & in Sab. in alb. nu. 1. Fortasse vero per hæc gaudia mixta mœroribus indicatur Discipulorum Domini mixtum dolori gaudium in die Resurrectionis ejus, *cujus testimonia habentes gaudebant*; sed adhuc non plene credentes, luctum, & mœrorem, non pænitus excludebant; Confer Evangelistas, ubi de historia Resurrectionis.

Candelæ Arundinis unumquid facientes in calce, & deinde distinctæ in tres, significant mysterium Trinitatis, & unitatis Dei. *In Trinitatis honorem, Cereum in tres divisum accendimus, rati nos Jesu Christi lumine fusos Trinitatis penitiora mysteria nosse*: ait Thomassinus *de dier. fest. Celebr. l.* 2. *c.* 14. *n.* 7. & Gavant. hic; Idque approbat Benedictus XIV. *de festis lib.* 1. *c.*8. *n.*53. Qui etiam confirmat ex eo, quod ad hujusmodi triplicis cerei accensionem ter repetatur: *Lumen Christi. Deo gratias*. Videri etiam potest Meratus *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *n.* 15. *fine*. Bissus V. *Arundo* §. 4. fatetur, se nihil invenisse de Auctore, seu origine usus Arundinis hujus; esse autem antiquissimum, ostendit Merat. cit. nu. 15. Claudius de Vert apud Merat. eodem n. 15. contendit, non aliunde ejus Cannæ originem extitisse, quam ex eo, quod principio candela 318

in

in angulis esset inflexa: quemadmodum etiamnum virgis, & cannis recurvis, in Ecclesiis, ad Altaris candelas accendendas, utimur. Sed Vertus Ecclesiasticorum rituum originem ad solas naturales causas referendam esse, imaginatur, ut animadvertit Benedictus XIV. *loc. cit. nu. 56. Et lib. 2. de festis B. V. c. 2. nu. 9.* dicit, Vertum a Josepho Languet Suessionensi olim Episcopo, deinde Archiepiscopo Senonensi in tractatu *de vera Ecclesiæ mente in usu sacrarum cæremoniarum:* graviter increpari, quod cæremonias omnes Ecclesiasticas vel ad naturales, vel ad commentitias, & ex suo cerebro depromptas causas referre, conatus sit. Profecto Ecclesiasticos ritus omnes gravidos esse mysteriis, observat S. Petrus Damiani lib. qui inscribitur: *Dominus vobiscum:* c. 17. ubi docet, quod in divinis officiis, quidquid agitur, totum pene per figuras mysticas, & Ænigmata fieri videatur, & modernos, ait, Sanctæ Ecclesiæ ritus exigere, ut virtus spiritualis intelligentiæ requiratur; imo in mysterio latere mysterium; & quamvis nonnulli Ritus forte frivoli videantur, attamen & ipsos, animadvertit, suo nequaquam carere mysterio: *Nonnulla,* (ait) *in Ecclesiasticis observationibus fiunt, quæ in superficie quidem frivola videntur, & levia: considerata vero subtilius, magnæ virtutis videntur veritate subnixa:* Hæc laudatus Sanctus Pater, quæ nonnullis confirmat exemplis. Consonat Alcuinus celeberrimus Rituum Ecclesiasticorum Interpres, qui in Epistola ad Carolum Magnum scribit: *Nihil sine causa in Ecclesiasticis consuetudinibus a Doctoribus constitutum præcipuis.* Cur autem ab Ecclesia hujusmodi Symbola passim fideli Populo proponantur? innuit Sanctus Ivo Carnotensis Episcopus Sermone in Purificatione Sanctæ Mariæ, ubi hæc habet: *Consuetudo Ecclesiastica multas ex rebus gestis retinet similitudines, quibus & rerum gestarum repræsentat veritatem, & simpliciumr corda excitat ad pietatem, ut per ea, quæ foris venerantur, ad internorum amorem rapiantur. Hinc est, quod ad recordationem Dominicæ Passionis in Ecclesia Cruces erigimus; quod tempore Ascensionis Vexilla, triumphum Christi significantia, in eminentiori loco Ecclesiæ, tamquam in arcu triumphali, sublimamus,* &c.

Dici itaque potest cum Gavanto *l. cit. n. 5. litt. m.* & Quarti *de benedict. tit. 2. sect. 6. prælud. 2. prope fin.* prædictam Arundinem fortasse significare humilitatem Passionis Christi, ex qua in fine patuit major gloria unitatis, & Trinitatis Dei. Patuit autem veluti lumen Christi, qui in Trinitate est Deus. Vel ex Athanasio de Passione: sicut Arundo serpentes dicitur occidere: ita Passio Christi vicit diabolum.

Diaconus annunciat *Lumen Christi* postquam intravit Ecclesiam, quia lumen veritatis fidei, & veritas doctrinæ Christi non est nisi in Ecclesia Catholica. Porro *Lumen Christi* videtur esse primo gloria Resurrectionis ejus. Secundo veritas doctrinæ Christi. Tertio Mysterium Trinitatis a Christo Domino revelatum; ideoque tertio repetitur idem *Lumen Christi:* ut supra notavimus ex Benedict. XIV.

Clamante Diacono: *Lumen Christi:* respondetur: *Deo gratias:* Dignum enim, & justum est, Deo gratias agere, quia Filium suum iterum clarificavit; & quia abscondit

hæc a sapientibus, & prudentibus, & revelavit ea parvulis.

Candelæ Arundinis non accenduntur simul ab initio, sed una post alteram cum intervallo temporis, ac loci; & quanto magis Diaconus procedit, tanto magis elevat vocem, & clamat: *Lumen Christi*: quia Lumen Christi, jam explicatum, non statim Mundo totum patuit, sed paulatim nobis crevit, quasi lux splendens processit, & crevit usque ad perfectam diem. Et primo quidem illuxit Judæis; deinde vero Gentibus; Isaias enim dicit c. 60. *Surge illuminare Jerusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Quia ecce tenebræ operient Terram, & caligo Populos, super te autem orietur Dominus, & gloria ejus in te videbitur*. Deinde vero de ipsis Gentibus subdit: *Et ambulabunt Gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui*. Potest etiam significare timorem Apostolorum, quem ipsi primo habuerunt propter Judæos, in ordine ad annunciandum Mundo prædicta Mysteria, quæ significat Lumen Christi; sed tandem timore posito: *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines Orbis Terræ verba eorum*. Psalm. 18. 5.

319 Cereus autem Paschalis significat primo Christum Dominum. Secundo Columnam nubis, & ignis, quæ præcedebat Populum hæbræum in Deserto. Alcuin. *Cap. de Sab. Sanct.* Amalar. *de Eccl. Offic. lib.* 2. *c.* 18. Rupert. *l. 6. c.* 29. Hugo Victor. *de special. Missar. observat. l.* 3. *cap.* 21. Beleth *cap.* 110. Durand. *in Ration. lib. 6. c.* 80. *n.* 4. *&* 6. Unde primitus efformabatur in figuram Columnæ: inde verba illa Præconii: *Sed jam Columnæ hujus præconia novimus*: ut notat Cavalerius *to.* 4. *c.* 21. *comment. in decr.* 4. *n.* 5. Confer Meratum *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sab. Sanct. n.* 1. §. *Cereus Paschalis*. Item tertio ex Scriptoribus Ecclesiasticorum Rituum apud Theophilum Raynaudum *tom.* 10. *tr. de Agno cereo c.* 8. *n.* 19. *& c.* 9. *n.* 20. Cereus Paschalis in universa Ecclesia institutus primario fuit, ut esset imago Baptismi emblematica, & symbolica; quapropter Cerei magni vice, singulis, qui baptizabantur, unus modicus cereus dabatur; ejusque mersio in aquam, ad clariorem hujus rei significatæ demonstrationem, præscripta erat, inquit Raynaudus; quamvis aliter ex aliis mersionem illam interpretabimur §. 8. n. 342. Dabatur itaque parvus Cereus prædictus Neophytis, ut illum asservarent, ad refricandam suscepti baptismi memoriam. Alterum quoque usum secundarium, qui deinde accessit eidem Cereo paschali, notabimus, & explicabimus in Sabbato in albis art. 4. num. 11.

Quod autem dictum est: Cereum Paschalem significare Columnam nubis, & ignis, quæ populum præcedebat hebræum in deserto: hoc utique non ita est accipiendum, ut Ecclesia simpliciter recolat, quid Judæis acciderit; sed potius quid in nostri figura illis evenerit; ut scite animadvertit Raynaudus cit. cap. 9. nu. 21. Profecto scribit Apostolus 1. ad Cor. 10.: *Patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes Mare transierunt; & omnes in Moyse baptizati sunt, in nube, & in mari ..... Hæc autem in figura facta sunt nostri*. Et iterum v. 11. *Hæc autem omnia in figura contingebant illis*. Ecclesia ergo non est solicita de recolendis priscis

scis ritibus hebræorum, & gestis eorum; eodem Apostolo monente 2. ad Cor. 5. 17. *Vetera transierunt; ecce facta sunt omnia nova*, juxta verbum Domini Apoc. 21. 5. *Ecce nova facio omnia*. Considerandum itaque est, quid per columnam illam fuerit figuratum? Nimirum quod, sicut illa præcessit populum ad aquas Maris rubri, in quo hostes illius submersi sunt; ita iste Cereus præcedit Neophytos ad fontes, hoc est ad baptismum (Porro, ut infra dicetur, Cereus Paschalis præfertur ad benedictionem fontis baptismalis;) & Dominus nos præcedit, ut paret nobis viam usque ad Patriam. Alcuin. *c. de Sab. Sanct.* Rupert. *lib. 6. cap.* 29. Honor. *in Gemma lib.* 3. *c.* 102. Durand. n. 4. Beleth c. 110. Raynaud. *cit. c. 9. n.* 22. Hugo Victor. & alii. Cereus antequam illuminetur, seu accendatur, significat columnam nubis in die a Solis estu defendens populum hebræum in deserto. Per quod potest indicari Christus ab æstu vitiorum nos refrigerans. Durand. n. 4. & 6. Beleth c. 110. Hugo Victor loc. cit. c. 21.

Cereus deinde illuminatus significat columnam ignis, quæ præcedebat, & de nocte illuminabat populum Israel. Per quod potest indicari Christus, qui nos in nocte hujus Sæculi illuminat a tenebris ignorantiæ, & peccatorum. Recte quidem Cereus Christum significat propter tria, quæ considerari possunt in Cereo; nimirum Cera, ellychnium, lumen. Jamvero Cera significat Corpus Christi, ellychnium vero ejus sanctissimam Animam, at lumen divinitatem ejusdem. Durand. n. 4. & 6. S. Anselm. a nobis laudatus tr. 1. 2. Febr. art. 3. §. 8. qu. 1. Raynaud. *to.* 1. *lib.* 3. *sect.* 3. *c.* 5. *n.* 345. & *to.* 10. *tr. de Agno cereo c.* 8. *n.* 19.

Cereus adhuc illuminatus igne novo significat novam gratiam, & novam Christi doctrinam. Durand. n. 7. Alcuin. *c. de Sab. Sanct.* Amalar. *de Eccl. Offic. l.* 1. *c.* 20. Hugo Victor. *de special. Missar. observat. lib.* 3. *cap.* 23.

Cereus, qui prius extinctus apparuerat, & deinde illuminatus est, significat Christum a morte ad vitam immortalem gloriose resurgentem, seque suis discipulis ostendentem. Rupert. *de div. offic. lib.* 6. *c.* 28. & cum Gavanto Benedictus XIV. *tom.* 1. *Notific.* 39. *n.* 8.

Cereus est magnus, (magnitudinis licet non determinatæ, sed juxta consuetudinem singularum Ecclesiarum. Videri potest Merat. *tom.* 1. *par.* 4. *tit. de Sabbato Sanct. n.* 1. §. *Cereus Paschalis*:) & item lumen magnum habet, & non emortuum, sed vivum, ut indicant verba præconii statim commemoranda, & convenit, ut meliori modo, quo fieri possit, exprimat, quod significat: Dur. nu. 8. hoc est Divinitatis plenitudinem in Christo fuisse. Beleth *de div. offic. c.* 107. Item *Claram resurgentis magnitudinem præclari significat magnitudo Cerei:* ait Rupert. *lib.* 6. *cap.* 29. Ideoque ubi Diaconus invitat Ecclesiam, ut ipsa lætetur tanti luminis adornata fulgoribus; & adstantes rogat, velint una secum, Domini misericordiam invocare ad tam miram hujus luminis claritatem; Paschalis Cerei quidem indicat lumen: verum de significato id intelligit, scilicet de Christo: ut notat Durandus nu. 8. Cur tamen hujusmodi verba, quæ Cereum indicant jam accensum, dicantur antequam ac-

cen-

cendatur? videri potest apud Merat. *tom. 1. par. 4. tit. 10. de Sab. Sancto num.* 24.

Nec caret mysterio, quod Diaconus accendat Cereum cum una ex tribus candelis in arundine positis; sed quodnam illud? ex Ruperto *de div. offic. l. 6. c. 29.* per id *illud innuitur, quod extinctam in Sepulchro jacentem humanitatis Christi substantiam de supernis aspirans ignea Divinitatis potentia rursus animavit, & sicut vere rutilans ignis, gloria beatæ resurrectionis hac nocte in perpetuum nobis gaudium feliciter illuxit*. Dicit insuper Gavantus *in Rubr. Miss. part.* 4. *tit.* 10. *num.* 10. quod, quemadmodum tres illæ candelæ inclinantur versus Cereum, & cum una tantum ex iis accenditur; ita Resurrectio Christi est effectus quidem totius Trinitatis, sed potissimum Verbi, quod Animam carni rursus univit, & immortalitatis gloriosa luce vestivit; utique Christus Dominus, ait Joann. 2. 19. *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Ille autem* (ut explicat Joan. ibidem v. 21.) *dicebat de Templo Corporis sui*. Et iterum Joan. c. 1. v. 17. & 18.... *Ego pono animam meam, & iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso, & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam*. Vide D. Thom. 3. *par. qu.* 53. *art.* 4.

320 Antequam vero Cereus accendatur, quinque grana incensi infiguntur in eo in formam Crucis. In hoc item uno sunt mysteria plura. Porro grana incensi significant aromata, quæ Mulieres emerunt, ut ungerent Crucifixum Dominum. Ruper. *lib. 6. cap.* 31. Rursus quinque grana incensi significant quinque vulnera Christi. Durand. *num.* 8. & 9. Belet *c.* 107. fine. Grana incensi in formam Crucis infixa Cereo significant Passionem Christi, quæ fuit Sacrificium vespertinum: ideo dicitur in hac benedictione ad infixionem prædictorum granorum: *Suscipe Sancte Pater incensi hujus sacrificium vespertinum*. (ly: *incensi*: non referri ad grana incensi, sed ad Cereum, contendit cum Verto Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sab. S. c.* 24. probatque argumentis, quæ videri possunt apud eumdem.) Crucis figura in Cereo efformatur, vel etiam depingitur, ut Christum demonstret Crucifixum. Rupert. *lib. 6. cap.* 29. *sub quo curvantur, qui portant Orbem*. Job. 9. 13. Ideo puto hic dicit: *Curvat imperia*.

Post prædicta fit Cerei illuminatio, quia post passionem secuta est passionis gloria. Durand. n. 9. Ideo etiam, ut observat Quarti l. cit. dum benedicitur Cereus, & canitur triumphus Resurrectionis, tenetur ibi Arundo, & super arundinem tres candelæ accensæ refulgent, quia nimirum, ut ex eodem Quarti, & Gavanto diximus supra, arundo est symbolum humilitatis Christi, & opprobrii, quod in sua passione sustinuit. Triangulo autem candelarum, ut etiam supra notavimus, Sanctissima Trinitas designatur, cujus virtute Christus resurrexit, indeque opprobrium in gloriam transit; etenim Dominus Christus, ut ait Apostolus ad Philip. 2. 8. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum &c.*

Accenduntur denique lampades sumpto lumine a Cereo ipso vel a candelis arundinis; ut, sicut Cereus illumi- 321

minatus igne novo significat novam gratiam, & doctrinam Christi: quemadmodum supra diximus; ita demonstretur ab eodem oriri tum gratia, tum doctrina Apostolorum, qui sunt lux mundi: & Christus ipse resuscitatus statim accendit in Apostolis ignem Spiritus Sancti, quando in ipso Resurrectionis die *insufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum*. Joan. 20. 22. Rursus quia Christus est, qui *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*. Joan. 1. 9. Ita Rupert. *lib.* 6. *c.* 29. Dur. n. 11. Gavant. n. 11. Beleth c. 106. & 107. Amalar. *in Antiphonar.* c. 44. fine. Item quod lampades extinctæ accendantur novo igne, & sumpto lumine a Cereo, vel a candelis arundinis, præfigurat futuram omnium Resurrectionem, præsertim justorum, cujus exemplar est Resurrectio Christi. Ita cum Durando Quarti *de benedict. tit.* 2. *sect.* 6. *prælud.* 2. *fine*.

322 In præconio ad benedicendum Cereum, illa verba: *O felix culpa: o certe necessarium Adæ peccatum:* videntur Grancolæ multum obscura, ut refert Caval. *tom.* 4. *c.* 21. *Comment. in decr.* 4. *nu.* 4. Sed & abraserant nonnulli Veterum, ut videre est apud Edmundum Martene *de antiqu. Eccl. Ritib. to.* 3. *lib.* 4. *c.* 24. *n.* 6. eo quod male invecta crediderint, non assequuti sensum, in quo ab Ecclesia pronunciantur; sed vide dicta a nobis tr. 1. 1. Januar. art. 1. qu. 2. n. 5. §. *Ad secundum dico*.

Quod autem in benedictione Cerei sæpe fiat mentio noctis tamquam præsentis, licet simus in die, seu plena luce: id est, quia olim hæ functiones Sabbati Sancti fiebant in nocte, ut explicavimus art. 3. sect. 2. subsect. 2. eo quod Dominus Resurrexerit in nocte, seu versus Auroram, ut indicabimus infra nu. 350. & licet Ecclesia indulgens temporibus, nunc mysteria hæc celebret ante meridiem, hujusmodi nihilominus verba, in quibus fit mentio noctis, non credidit ab hodiernis officiis resecanda; proculdubio tamquam valida antiqui testimonia moris, & disciplinæ veteris argumenta.

§. V.

De Prophetiis, & Catechesi Baptizandorum.

COMPLETA *benedictione Cerei, Diaconus, depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad Celebrantem, qui exuitur pluviali, & sumit manipulum, & casulam violacei coloris. Postea leguntur Prophetiæ sine titulo: & Celebrans legit eas submissa voce ad Altare in cornu Epistolæ. In fine Prophetiarum dicuntur orationes modo subscripto. Ante, vel interim dum Prophetiæ leguntur, Presbyteri catechizent Catechumenos baptizandos, & præparent ad Baptismum*. Rubr. Mis. hic. 323

Cantato *Exultet*, & completa benedictione Cerei paschalis, Diaconus librum claudit, & in suo loco relinquit; Acolythus statuit Arundinem super suam basem non procul a Cereo in cornu Evangelii; de ritu seu Rubrica accendendi Cereum tempore paschali, dicemus subs. 4. n. 352.) Thuriferarius deponit thuribulum, & Subdiaconus Crucem in loco congruo ex parte Epistolæ, ubi, si præcedenter non sumpserit, (recole dicta §. 1. num. 303.) assumit manipulum violaceum ex Credentia, ad quam item Diaconus, depositis al-

albis, induit paramenta violacea, scilicet manipulum, stolam diaconalem, & planetam plicatam. (Porro unus, & idem debet esse Diaconus, qui præconium cantat, & Celebranti assistat in subsequenti officio, & Missa; secus facientes reprehendit cum aliis Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *n.* 11. tamquam Rubricæ Missalis violatores, nec patrocinium habentes Cæremonialis ullius.) Interim ope Cæremoniarii, & alicujus Acolythi Celebrans exuitur pluviali, quod portatur ad Credentiam, & insimul, nihil dicens, induitur planeta violacea, & manipulo, semper persistens in eodem cornu Epistolæ; ad quod statim ac, ut supra, induti sunt, pergunt Diaconus, & Subdiaconus, ut eidem Celebranti assistant; ex Credentia portatur itidem Missale ad Altare, & collocatur in cornu Epistolæ, & legile Præconii cum suo Missali removetur, & asportatur ad medium Chori; nisi inibi jam aliud fuerit collocatum. Caval. *tom.* 4. *c.* 21. *comm. in decr.* 5. *num.* 1.

Celebrante, & Ministris paratis, postea leguntur Prophetiæ, seu duodecim lectiones de Scriptura a Celebrante, & duodecim Lectoribus; si autem ob Cleri paucitatem unus legat plures earumdem, id minime præstet successive, & immediate, sed cum aliquorum interruptione. Primas legant minores, postremas majores; nisi alia sit Ecclesiarum consuetudo. A Celebrante legantur in cornu Epistolæ, stante Diacono a dextris ejus, & Subdiacono a dextris Diaconi, sicut ad introitum Missæ: quas prophetias initium Missæ hodiernæ putavit esse Hugo Victor. quod tamen negant De-Lugo, & alii; vide dicta art. 3. sect. 2. subs. 2. A Lectoribus autem legantur in medio Chori, ubi collocatum est legile, ad quod accedentes manibus junctis, ibi facta genuflexione Cruci, & salutatis iis de Choro ex utraque parte, manibus super librum positis, in feriali tono cantant prophetias voce quidem sonora, & intelligibili, non tamen morosa sed expedita; & easdem interim similiter legit Celebrans ad Altare submissa voce. Caval. l. cit. n. 2. & 3. Merat. n. 29. & 30.

Leguntur Prophetiæ sine titulo, & in earumdem fine non respondetur: *Deo gratias*. Rubr. gen. Mis. tit. 10. num. 1.

Si Celebrans voluerit sedere, a se lecta prophetia in cornu Epistolæ, cum Sacris Ministris ibi Cruci simplicem inclinationem faciat, & per breviorem viam, nudo capite, ad scamnum pergat, quod debet esse nudum, vel ad summum coopertum panno violaceo, & super illud cum sacris Ministris sedeat tecto capite. Quando autem Lector, respective, aut Chorus, est circa finem prophetiæ, vel tractus, Celebrans cum sacris Ministris tempestive surget, & accedet ad Altare nudo capite, pro dicenda oratione: & si eat per longiorem viam, (quam aliqui putant propriorem, & devotiorem:) ante Altaris medium faciet Cruci reverentiam, genuflectentibus sacris Ministris; si vero per breviorem, (quæ est expeditior, & commodior:) nullam Celebrans faciet Cruci reverentiam, neque Ministri genuflexionem. Caval. *in cit. dec.* 5. *num.* 4. Merat. num. 32.

Lector finita prophetia non vadit ad osculandam manum Celebrantis, sed apud legile versus librum genu-

fle-

flectit utroque genu, quia ad prophetiam sequitur *flectamus genua*: & cum Subdiaconus dicit: *Levate*: continuo surgit, & salutatis iis de Choro, pergit ad locum suum; quando autem ad prophetiam sequitur Tractus, lector in fine Prophetiæ unicum dumtaxat flectit genu Cruci, & salutatis iis de Choro, recedit. Ubi unus lector recessit, statim lector alter accedit ad legile cum iisdem cæremoniis prædictis, similiterque recedit completa prophetia. Caval. n. 2.

Ad cujusvis prophetiæ, vel Tractus finem Diaconus, & Subdiaconus se constituunt post tergum Celebrantis unus post alium, & dicto a Celebrante: *Oremus*: cui non præmittitur: *Dominus vobiscum*: Diaconus dicit: *flectamus genua*: & tunc omnes, præter Celebrantem, genuflectunt unico genu, surgunt vero, dum Subdiaconus surgens mox dicit: *Levate*: & Celebrans subsequentem orationem cantat manibus extensis, ut in Missa. Post ultimam vero prophetiam, non dicitur: *flectamus genua*: (ob rationem sequenti §. assignandam:) nec subsequens *Levate*: ideoque Celebrans statim recitat orationem.

Ante, vel interim dum prophetiæ leguntur, Presbyteri catechizent, id-
324 est instruant baptizandos Catechumenos, eosque præparent ad baptismum, si adsint. Porro baptizandi adulti instruendi sunt ante baptismum in mysteriis fidei: *C. Ante baptismum*. 54. & *C. Ante viginti*: 55. aliisque sequentibus *dist*. 4. *de consecr.* Ideoque dicuntur Catechumeni, idest Auditores, subintellige, mysteriorum fidei. Rupert. Abb. *de div. offic. l*. 4. *c*. 18. De ritu autem catechizandi pro baptismo, videatur Rituale Rom. Pauli V.

Qu. hic: utrum Celebrans, seu 325
Sacerdos, qui in Sabbato Sancto officium peragit ad Altare, teneatur legere prophetias: an vero possit, illas tantum audire, dum ab aliis leguntur modo prædicto?

℟. Teneri legere, negant Auctores, quos laudavimus in Dom. Palm. subs. 3. §. 4. q. 3. quibus adde Tonellium, relatum a Cavalerio in supr. cit. d. 5. Qui autem affirmat cum Bisso, teneri easdem legere, eo quod Rubrica de hisce prophetiis habeat: *& Celebrans legit eas submissa voce ad Altare in cornu Epistolæ*: subditque Caval. *Sane nonnisi consimilia verba tenent* (Rubricæ) *de Epistola, & Evangelio, aliisque, quæ in Missa solemni per sacros Ministros, & Chorum cantantur; & tamen reperire non est, qui ab onere eadem submisse dicendi Celebrantem absolvat; quidni igitur idipsum etiam erit in præsenti casu?* Quod hic asserit Cavalerius, non inveniri, qui absolvat Celebrantem ab onere legendi submisse, quæ in Missa solemni per sacros Ministros cantantur; si de obligatione saltem gravi sermo sit, falsum convincitur ex iis, quæ observavimus l. cit. in Dom. Palm. quamvis nos ipsi Cavalerio potius adhæreamus. V. ibi dicta

§. VI.

Mystica expositio prædictorum.

PROPHETIÆ, seu lectiones, quæ le- 326
guntur post benedictionem Cerei paschalis, significant Christi doctrinam; & quia hæc per duodecim Apostolos primum communicata est, ideo duodecim ponuntur lectiones, in honorem, scilicet, duodecim A-

postolorum. Leguntur autem ad instructionem Catechumenorum hodie solemniter baptizandorum, ut dicetur §. sequenti. Honor. *in Gemm. lib.* 3. *c.* 108. Rupert. *de divin. offic. l.* 7. *c.* 2. Durand. *in Ration. c.* 81. *num.* 1. & 10. Alcuin. *C. de Sabbato Sancto*. Amalar. *de Eccl. off. lib.* 1. *c.* 19. & 20. Non tamen omitti possunt, etiamsi non adsint Catechumeni instruendi, & baptizandi: sicut nec alia similia omittuntur, eosdem similiter respicientia. In prima quidem lectione instruuntur, & illuminantur baptizandi contra errorem Manichæorum, ne scilicet credant Manichæis, qui dicunt: hæc omnia visibilia a quodam malo principio quod Diabolum esse, ponunt, fuisse creata. Instruuntur item de eo, quod Anima hominis ad imaginem Dei facta sit: unde facile colligant, hominem a Domino Deo creatum ad hunc finem, ut scilicet Dominum Deum suum laudet, ac revereatur, eique serviens, tandem salvus fiat. Sed quia imago Dei in homine deformata est per peccatum, reformatur autem per baptismum, hinc sequitur secunda lectio. Durand. n. 3. 8. & 10.

In secunda enim lectione instruuntur baptizandi de necessitate baptismi sub figura Diluvii universalis, & Arcæ Noe. Durand. n. 11. & quod per Christum omnia fuerint restaurata, & renovata, quæ per peccatum fuerant depravata: ut innuit oratio, quæ hujusmodi secundam sequitur lectionem.

In tertia lectione instruuntur baptizandi exemplo Abrahæ, ut accedentes ad servitutem Dei, præparent animam suam ad tentationem. Durand. nu. 11. Eodem item exemplo docentur meritum fidei, ad quam vocantur.

In quarta lectione instruuntur baptizandi de efficacia baptismi sub figura Maris rubri, per quod Egyptios evasit populus Israel, & in quo mersi sunt hostes illius. Unde datur intelligere, quod uni populo a persecutione Ægyptiaca liberando dexteræ suæ potentia contulit Deus, id in salutem Gentium per aquam regenerationis operari: ut dicitur in oratione, quæ quartæ subditur lectioni; nam sicut in Mari rubro submersis Ægyptiis, liberati sunt Hebræi, ita & in baptismo submersis vitiis, & peccatis, liberatur populus Dei. Durand. n. 4. & 11.

In quinta lectione invitantur Catechumeni ad aquas baptismi: id significatur per ea verba: *omnes sitientes venite ad aquas*. Dur. n. 11. Instruuntur item de vita beata, & de bonis moribus, per quos ad eam venitur, quæ in hac quinta lectione docentur: *Hæc est hæreditas Servorum Domini, & justitia eorum apud me: dicit Dominus*: ut incipit hæc lectio. Siquidem vita æterna est hæreditas, quæ Servis Domini debetur, & justitia eorum est apud Deum; nam meritis eorum juste debetur, ut apud eum æternaliter quiescant. Ea vero, quæ sequuntur, ad bonos mores pertinent: ut illud: *Audite audientes me, & comedetis bonum, & delectabitur in crassitudine Anima vestra*. Per bona intelligit ipsum Christum, vel verbum ejus, quo Anima reficitur; unde apposite delicias animæ, non carnis dixit: *Delectabitur in crassitudine Anima vestra*. Dur. n. 8.

In sexta lectione docentur Catechumeni veram sapientiam non inveniri nisi in Ecclesia Christi. Item

Du-

Durand. n. 11. dicit: in hac sexta lectione agi de Christi Resurrectione, quæ in baptismi immersione significatur ibi per ea verba in fine: *Post hæc in terris visus est*, & *cum hominibus conversatus est*.

In septima lectione agitur de generali Resurrectione, cujus causa præcessit Resurrectio Christi. Dur. num. 11. In hac itaque lectione septima instruuntur Catechumeni de fide, & spe Resurrectionis universalis in fine Mundi.

In octava lectione significatur Catechumenis, ut non desperent propter sua ipsorum vitia, & peccata: quoniam postquam abluerit Deus sordes eorum aqua baptismatis, scient, quod, qui cœpit in eis opus bonum, ipse perficiet, solidabitque, & augebit incrementa frugum justitiæ eorum; ut indicat oratio, quæ octavæ huic lectioni subjicitur. Item in hac ipsa lectione contineri, & exprimi Sacramenta Christi, & Ecclesiæ, sentit Durand. num. 5. & 11. quæ quænam juxta ipsius interpretationem sint? videri possunt cit. n. 5.

In nona lectione sub figura Agni immolati, Christi passio pro nobis immolati exprimitur. Dur. n. 11. Instruuntur itaque baptizandi in hac nona lectione, de Passione Domini Salvatoris.

In decima lectione indicatur Catechumenis, ut ex corde eos pœniteat peccatorum, & de pœnitentiæ efficacia, exemplo Ninivitarum.

In undecima lectione instruuntur Catechumeni de ultione, quam Deus sumet de ipsis, si post baptismum peccare ausi fuerint, & mandata legis suæ transgredi; ut etiam timore pœnarum juventur, ad baptismalem innocentiam conservandam. Ne autem abundantiori tristitia absorbeantur, orat Sacerdos Dominum, ut det lætitiam cordi eorum, mitigando terrorem, ut omnium peccatis, ejus remissione, deletis, quod denunciatum est in ultionem, transeat in salutem.

In duodecima denique lectione instruuntur Catechumeni de constantia in fide: ut scilicet potius mori, parati sint, & graviora pati tormenta, quam fidem deserere: exemplo proposito trium puerorum. Dicit etiam Durandus nu. 11. fine: in hac ultima lectione figurate ostendi; quod sicut Angelus in camino ignis flammam extinxit, ita Spiritus Sanctus per baptismum flammam peccati extinguit. Hæc ex Durando: videri etiam potest Amalar. *de eccl. offic. lib.* 1. *c.* 19.

327 Lectiones omnes prædictæ leguntur sine titulo, quia adhuc sine capite, Christo nondum viso ab Apostolis, videtur esse Ecclesia. Rupert. lib. 7. c. 9. Durand. nu. 1. Beleth c. 110. Vel titulum ad lectones non pronunciamus, quia Neophytos adhuc in frontibus eorum ad regnum Dei non signatos signamus. Honor. *in Gem. lib.* 3. *cap.* 103. Vel tacentur tituli, ne Catechumenis de Gentilitate venientibus, hebræorum Auctorum nominibus auditis, lectiones vilescant: semper enim inter Judæos, & Gentiles quasi naturale odium fuit. Alcuin. *C. de Sab. S.* Amalar. *de Eccl. Offic. lib.* 1. *c.* 21. Hugo Victor. *de special. Miss. observat. lib.* 3. *ca.* 24. Durand. nu. 1. Vel ad repræsentandam cœcitatem Catechumenorum, qui nesciunt doctrinæ nostræ originem. Alcuin. l. cit. Adderem ego: sine titulo lectiones de Scriptura legi, ut Catechumeni intelligant; eo-

rum, quæ dicuntur in eis, principalem Auctorem esse Deum, atque adeo tamquam verbo Dei fidem omnem se illis præstare debere.

Eædem lectiones sine tono leguntur, quoniam in eis insipientes, & Catechumeni simplices instruuntur. Ita Durand. n. 1. Beleth c. 110.

In fine lectionum non respondetur: *Deo gratias:* quia repræsentamus nunc tempus, quo Christus jacebat in Sepulchro, atque adeo est tempus luctus; unde sicut ideo abstinemus a *Gloria Patri*, ita & similibus loquendi modis festivioribus. Gavant. *in Rubr. Miss. part.* 1. *tit.* 10. *num.* 1. *litt. n.*

325 Post quartam, octavam, undecimam, & ubi sit fons baptismalis, etiam post duodecimam lectionem cantatur Tractus. Diximus lib. 3. par. 1. c. 2. n. 3. Tractum indicare tribulationem, & luctum solemnem. Hic autem num. præcedenti notavimus, omitti modos loquendi festiviores, eo quod adhuc sit tempus luctus propter sepulturam videlicet Christi Domini, quam nunc repræsentamus ante Missam; atque adeo Tractus non incongrue hic ponuntur; quantumvis in proxime præcedenti benedictione Cerei intimata fuerit exultatio propter expectationem scilicet proximæ Resurrectionis Domini; videri etiam possunt dicenda inferius subs. 4. §. 2. n. 356. versus finem. Cæterum etsi Tractus significet luctum: nihilominus aliquando etiam sonare lætitiam, docent Amalarius *de Eccl. Offic. lib.* 3. *c.* 14. & Hugo Victor. *in specul. Eccl. c.* 7. *&* *de observat. Miss. lib.* 3. *c.* 3. Et hujusmodi possunt existimari præsentes Tractus: eorum enim sententiæ, præsertim priorum trium præseferunt lætitiam, & exultationem; & ideo fortasse Cantica vocantur apud Scriptores de ritib. eccl. licet Durandus n. 13. & Amalar. *lib.* 1. *c.* 22. dicant, vocari cantica, quia cantantur; confer Merat. *tom.* 2. *sect.* 5. *c.* 9. *n.* 2. Vel quia libri, unde hi Tractus excerpti sunt, cantica, sive carmina vocantur.

Est autem Canticum, seu Tractus hic Sanctorum intercessio facta pro Catechumenis, ut Ecclesiæ jungantur; sicut & cantus post baptismum, est gratiarum actio de conjunctis, & intercessio, ut perseverent. Ideo autem Cantica, seu Tractus *cantantur*, quia Cathecumeni, quorum est hujus diei officium, (licet ejusdem quoque magna pars ad Resurrectionem Christi Domini spectet, ut innuimus §. 2.) futuri sunt in proximo de cœtu centum quadraginta quatuor millium cantantium quasi Canticum novum Apoc. 14. Cantantur etiam propter futuram eorum renovationem in veram innocentiam, quasi jam factum sit, quod mox futurum est; ex persona enim baptizandorum Cantores Cantica canunt, seu Tractus prædictos. Amalar. cit. c. 22. Durand. cit. n. 13. & Honor. *in Gemm. lib.* 3. *c.* 107. *fine*. Hujusmodi denique Cantica sunt indicia exultantium Cathechumenorum de proximo baptismo, sed non sine timore propter pericula hujus vitæ: unde vocantur Tractus, idest luctus; juxta illud Psal. 2. 11. *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*. Rupert. *de Eccles. Offic. lib.* 7. *c.* 9. & Durand.; vide etiam dicenda subs. 4. §. 2. n. 356. versus finem. Quatuor sunt Cantica, primum Canticum post quartam lectionem, est Canticum lætitiæ, & exultationis ob partam victoriam.

Ni-

Nimirum exultat populus Christianus, quia a Spiritualibus Ægyptiis per baptismum est liberatus, sicut Judæi a corporalibus. Durand. n. 4. & 11.

Secundum Canticum post octavam lectionem dicitur in persona Sinagogæ, & Ecclesiæ; quod explicat Durand. n. 7. qui videri potest.

Tertium Canticum post undecimam lectionem est Canticum laudis, seu approbationis divinæ sententiæ adversus eos, qui legem non servaverint; & dicitur in persona Catechumenorum; cum enim in præcedenti lectione, ipsis comminata fuerint divina supplicia, si legem violaverint, ut dictum est supra nu. 326. ubi de undecima lectione: hinc subjiciunt, atque fatentur: Deum juste facturum, justum & Sanctum Dominum; & in eo non esse iniquitatem; vera opera ejus, & omnes vias ejus judicia; ideo dant magnificentiam Deo.

Quartum Canticum dicitur post duodecimam lectionem, ubi fit fons baptismalis; dicitur autem in persona Catechumenorum desiderantium ad fontem baptismi pervenire, sicut Cervus desiderat ad fontes aquarum venire, ut dicit Augustinus laudatus a Durando n.8. & explicat oratio ipsa, quæ post hujusmodi Canticum recitatur.

Ideo autem quatuor Cantica dicuntur, quia Scripturæ, de quibus Catechumeni instruuntur, quatuor habent intellectus, inquit Durandus nu. 13. Primum Canticum habet intellectum historicum: secundum allegoricum: tertium moralem: quartum anagogicum: quorum unumquodque subditur lectioni in eodem dogmate consistenti: ut idem Durandus observat.

329 Post lectionem, & Canticum, ubi dicendum sit, seu post Tractum Oratio recitatur; orationes autem ad lectiones tractusque respiciunt præcedentes: ubi notandus cum Durando n. 14. ordo præposterus: alias enim primo Sacerdos orat, secundo legis lector, & exinde succinit Cantor. Hic vero primo legitur, ut Neophytis doctrina fidei proponatur: secundo cantatur in persona illorum, ut recognoscatur, quanta sit devotio, & hilaritas baptizandorum: qua cognita, Sacerdos orat confidenter, ut eorum devotio non deficiat, sed incrementa suscipiat. Ita Durand. nu. 14. Rursus orationes indicant expectationem, & desideria Sanctorum Patrum circa Redemptionem per Christi Resurrectionem. Raban. *Instit. Clericor. lib. 2. c. 28.*

Ante orationes, pertinentes ad duodecim prædictas lectiones, non dicitur: *Dominus vobiscum:* quia Dominus nondum reputatur esse nobiscum, dum redivivus nobis nondum apparuit: ut significat Durand. ut. c. 81. fine.

Ante orationem dicitur: *Flectamus genua:* quia nondum cœpit tempus paschale, sed durat adhuc tempus quadragesimale, seu pœnitentiæ, & humilitatis. Flectimus autem genua ad orationem; ut oratio, quæ fit cum jejunio, addita humilitate, sit efficacior. Durand. *in Ration. lib. 4. c. 14. n. 3.* Gavant. *in Rubr. Miss. par. 2. tit. 5. n. 4.* Diaconus dicit: *flectamus genua:* loquens in prima persona, excitans se, & omnes ad orandum humiliter, & devote. Mox Subdiaconus subdit: *Levate:* loquens in secunda persona; scilicet in persona Christi, quasi ipse Christus dicat: surgite, quoniam vestram humilitatem, & devotionem video. Durand.

rand. l. cit. num. 4. *Insuper, & quoties genua flectimus, & rursus erigimur, ipso facto ostendimus, quod ob peccatum in terram delapsi sumus, & per humanitatem ejus, qui creavit nos, in Cœlum revocati sumus*. Ita S. Basilius magnus. *lib. de Spiritu Sancto. cap.* 27. Ante ultimam vero orationem, quæ est post duodecimam lectionem, non dicitur: *Flectamus genua*: atque adeo non genuflectitur; idque in detestationem ejus., quod Nabuchodonosor Rex in contemptum Dei coegit populum genua flectere ante statuam auream, quam erexerat: ut in prædicta lectione narratum est; & ad sequendum exemplum Sanctorum trium puerorum, qui statuam prædictam non adorarunt. Durand. *lib. 6. cap.* 81. *n.* 11. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 10. *n.* 17.

§. VII.

De benedictione Fontis baptismalis, & celebratione Baptismi.

330 His *expletis, Si Ecclesia habuerit fontem baptismalem, Sacerdos benedicturus fontem, accipit pluviale violaceum, & præcedente Cruce, cum Candelabris, & Cereo benedicto accenso, descendit cum Clero, & Ministris paratis ad fontem: & interim cantatur sequens Tractus*: Psal. 41. *Sicut cervus* &c. Rubr. Miss. hic.

Prophetiis expletis, proceditur illico ad benedictionem fontis baptismalis. Aqua fontis baptismalis benedicitur ex traditione Apostolica, ut ex Sanctis Patribus habetur; Vide Merat. *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 16. *de Sab. Sancto nu.* 37. Benedicitur autem in hoc Sabbato Sancto, & in Sabbato ante Dominicam Pentecostes, quia in his celebratur baptismus, seu solemniter ministratur, ut infra dicetur.

Benedictio fontis baptismalis non fit ubivis, sed solum in Ecclesiis, quæ gaudent jure ejusdem fontis: frustra enim sanctificaretur aqua pro regenerandis populis, ubi usus fontis non est, aut jus conferendi baptismatis; & ideo rite Missale mandat, faciendam esse benedictionem fontis in Ecclesiis, in quibus est fons baptismalis; cæteras vero Ecclesias illico transire facit ad Sanctorum Litanias, prætermissa *benedictione fontis*. Vid. Caval. *to.* 4. *c.* 22. *comm. in decr.* 1. *a n.* 6. Cujus tamen fontis solemnis benedictio est omnino facienda in Ecclesiis habentibus fontem baptismalem, etiamsi in dictis Sabbatis baptizandi non adsint; absolute enim Missale Romanum dictis Ecclesiis demandat benedictionem fontis: quamvis celebrationem baptismi nonnisi sub conditione: *Si aderunt baptizandi, eos baptizat more consueto*. Ut animadvertit Caval. loc. cit. n. 4. & iterum dicetur inferius.

Item hæc benedictio fontis in dictis Ecclesiis facienda est in præfatis Sabbatis, etiamsi ex defectu Cantorum, & Ministrorum non possit haberi solemniter; ut docet Caval. loc. cit. n. 5. arguitque ex eo, quod Benedictus XIII. functiones omnes hebdomadæ majoris, inter quas, dubio procul ait, enumeratur & benedictio fontis, in Parochialibus omnibus habendas esse, decrevit, etiam sine numero Cantorum, vel Ministrorum, ubi ob horum defectum solemniter haberi non valeat; ex decreto autem S. R. C. in *Lucana* ann. 1755. *Qui facultatem obtinent, fontem benedicendi*,

di, *quatuor saltem Clericos in ministerio habebunt :* ut videbimus infra numer. sequ.

Animadvertendum vero est, alicubi usum adesse, quod Parochi proprium fontem particulariter non benedicant, sed ex fonte Matricis aquam consecratam asportent in fontem baptismalem suæ ipsorum Ecclesiæ, qua utantur in collatione baptismi. Vid. Caval. *cit. c.* 22. *in decr.* 10. *n.* 1. Ubi autem adest hujusmodi consuetudo, servetur decretum dandum inferius n. 337.

In eadem prædicta Lucana S.R.C. interrogata : *An ferenda sit immemorabilis, aut antiqua consuetudo Parochorum benedicentium sacrum fontem de mane, aut in Vesperis dierum festorum Paschatis, & Pentecostes, aliorumve festorum, juxta præscriptum Ritualis Romani, ubi agit de benedictione fontis baptismi extra Sabbatum Paschæ, & Pentecostes, cum aqua consecrata non habetur? Resp. Parochos habentes facultatem benedicendi fontem baptismalem, Sabbatis diebus Paschatis, & Pentecostes dumtaxat, & non aliis diebus illum de mane benedicere debere. Qui vero hanc facultatem non habent, ab ejus benedictione se abstinere tenentur.* S. R. C. 12. April. 1755. in *Lucana*. Apud Caval. *tom.* 5. *in collect. recentior. decretor.*

Benedictio aquæ in Sabbato Sancto, etiam sine infusione olei sancti, fieri non potest in Ecclesiis non habentibus fontem baptismalem, quamvis usus sit in hujusmodi Ecclesiis talem benedictionem fieri. S. R. C. 13. Julii 1697. in *Januen.* apud Caval. to. 4. c. 12. decr. 5. Nonnullis visum est Ecclesiis, procedere posse ad benedictionem aquæ cum precibus in Sabbato Sancto usurpari præscriptis, omissa sola infusione Sacrorum oleorum, per quæ aqua sanctificari, censetur, ad baptisma conferendum; unde Missale ipsum, præcedenter ad prædictam infusionem, ex eadem aqua spargi mandat super populum, quinimo per Ecclesiæ Ministros ex eadem in vase suscipi ad aspergendum in domibus, & aliis locis, ut infra videbimus. Illud autem fieri allegatum Decretum prohibet, & reprobat usum, non quia in Sabbato Sancto aqua lustralis a non baptismalibus Ecclesiis benedici absolute nequeat, sed quia non in hac circumstantia temporis, neque cum precibus benedictionis fontis, quas Missale mandat omitti, ubi fons baptismalis non est; & pro benedictione aquæ lustralis preces alias institutas habet, quæ propterea adhibendæ forent, pro benedictione ejusdem aquæ, licet non in hac circumstantia temporis, ne divinis officiis intermisceantur extranea contra inhibitionem Pii V.

Aqua benedicta, quæ erat in fonte baptismali, quando nova benedicenda est, in Ecclesiæ, vel potius Baptisterii Sacrarium effundatur. *Rit. Rom. de Sacr. Baptis. tit. de mater.*

Ex Cæremon. Episcop. *lib.* 2. *c.* 27. & 28. benedictioni fontis in Cathedrali assistere debent Canonici, aliique de Clero; pro cæteris vero Ecclesiis Missale exigit interventum Cleri, Ministrorum paratorum, & Assistentium Sacerdotum. Quid hic veniat nomine Cleri, sæpius est declaratum a Sacris Romanis Congregationibus, teste Benedicto XIV. *to.* 1. *Notific.* 1. *n.* 6. ubi refert, fuisse decretum, quod benedictioni fontis baptismalis in Ecclesia Metropolitana, seu Cathedrali, sive fiat per Archiepiscopum, & Episcopum, sive per 331

alium

alium sua vice: debeant præter Canonicos, & Ecclesiasticos addictos Choro Ecclesiæ prædictæ, assistere etiam Parochi, aliique Presbyteri, & Clerici, qui ab Episcopo vocabuntur; quodque in aliis Ecclesiis inferioribus, in quibus sit fons baptismalis, hujusmodi benedictioni assistant Parochi, hisce Ecclesiis subordinati, nec non Sacerdotes, & Clerici iisdem addicti. In cæteris autem Ecclesiis, in quibus habeatur quidem fons baptismalis, sed nullus alius Parochus fuerit ipsis subordinatus, fiat benedictio hæc cum interventu, & opera aliquorum aliorum Sacerdotum, & Clericorum. Hinc quidem faciunt sequentes declarationes: *Parochi Ecclesiarum Filialium tenentur accedere ad benedictionem fontis in die Sabbati Sancti ad Matricem*. Congr. Concil. 17. Novembr. 1691. in *Savonen.* apud Caval. *tom.* 4. *c.* 22. *d.* 6. Nomine Matricis hic non venit, uti quando agitur de prima pulsatione Campanarum, Ecclesia, quæ in eodem loco, super cæteras superior est, ut suo loco dicetur inferius: sed quæ talis est in toto Plebanatu. Caval. loc. cit. nu. 9. *Vicarii Parochialium inferiorum tenentur in die Sabbati Sancti accedere ad Ecclesiam Archipresbyteralem, & assistere benedictioni fontis*. Congreg. Concil. 15. Martii 1717. & 23. Julii 1718. apud Caval. d. 7. Sacra C. C. in Derthon. interrogata: I. *An constet de Matricitate Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ Novarum, seu potius de alio titulo, aut specie superioritatis?* II. *An jus benedicendi fontem, & Cereum Paschalem in die Sabbati Sancti spectet privative ad dictam Ecclesiam Collegiatam? Et quatenus affirmative*. III. *An Parochi Ecclesiarum SS. Petri, Andreæ, & Nicolai teneantur in dicta die Sabbati Sancti accedere ad dictam Ecclesiam Collegiatam, & præstare per se, vel mediantibus eorum Deputatis assistentiam personalem benedictioni fontis, & Cerei? S. C. Concil. die* 3. *Decembr.* 1718. *respondit ad* I. *negative quoad primam, & affirmative quoad secundam partem*. *Ad* II. *Affirmative*. *Ad* III. *Affirmative*. Apud Lucium Ferrar. in sua *Bibliot. to.* 8. *edit.* 3. *Bonon. in prima append.* pag. 180. col. 2. fine.

Rursus in una *Maceraten.* ad sequens dubium. *An Præpositus, & Clerus S. Georgii Terræ Urbisaliæ teneantur in hebdomada majoris, & nocte Nativitatis, & aliis festivitatibus, interesse functionibus in Plebania S. Laurentii? S. C. Concilii die* 17. *Junii* 1719. *respondit affirmative in hebdomada majori, & nocte Nativitatis*. apud Ferrar. l. cit. pag. 181. col. 2.

Parochi Ecclesiarum inferiorum tenentur in Sabbato Sancto accedere ad Ecclesiam Matricem, vel gaudentem specie superioritatis, & præstare per se, vel mediantibus eorum deputatis, assistentiam personalem benedictioni fontis. Congr. Concil. 22. Junii 1720. apud Caval. sup. cit. c. 22. d. 8.

S. C. Concilii in una *Aquen.* ad sequ. dub. I. *An constet de Matricitate, vel majori antiquitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Magdalenæ Montis Baratii, & respective de filiatione, vel subordinatione Ecclesiarum Parochialium S. Antonii, & Martiani ejusdem loci?* II. *An benedictio fontis baptismalis, ignis* &c. *in Sabbato Sancto, & Sabbato Pentecostes privative spectet ad Archipresbyterum pro tempore Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Magdalenæ; vel potius ad unumquemque ex tribus Parochis? & quatenus affirmative ad primam* par-

partem: III. *An alii duo teneantur dictis functionibus interesse; & an, & quibus pœnis sint plectendi, si non intersint? Resp. ad* I. *constare de majoritate Ecclesiæ S. Mariæ Magdalenæ. Ad* II. *affirmative ad primam partem, & negative ad secundam. Ad* III. *affirmative ad primam partem, & quoad secundam arbitrio Episcopi*. S. C. Concilii 8. Martii 1723. in *Aquen.* apud Luc. Ferrar. loc. cit. pag. 193. col. 2.

Parochi Ecclesiarum filialium, vel inferiorum cogi possunt ad interessendum in Matrice, vel quasi Matrice benedictioni fontis die Sabbati Sancti, & Pentecostes. Congr. Concil. 28. Julii 1731. apud Caval. decr. 9.

S. R. C. in Lucana interrogata: *An Parochis, quibus in die Sabbati Sancti imminet onus adeundi Ecclesiam Matricem, aut Plebanalem, ut functioni fontis intersint, aquamque benedictam, atque olea sacra recipiant, possint, aut teneantur idem onus in alium Sacerdotem, ab iis deputandum, ac delegandum, rejicere, ut, qui habent fontem baptismalem, illum benedicant; & cum quo numero Ministrorum; aut saltem Sacrum faciant pro commoditate, & devotione suorum Parochianorum? Resp. Parochis licere alium Sacerdotem delegare, qui benedictioni fontis baptismalis in Ecclesia Matrice pro iis assistat; sicuti etiam possunt die Sabbati Sancti alteri Sacerdoti Missæ celebrationem in propria Ecclesia committere. Qui facultatem obtinent, fontem benedicendi, quatuor saltem Clericos in ministerio habebunt*. S. R. C. 12. April. 1755. in *Lucana* ad 2. dub. apud Caval. *to.* 5. *in collect. recentior. decretor.* Ex quo ultimo decreto habes: Parochos teneri assistere benedictioni fontis baptismalis in Cathedrali, seu superiori Ecclesia per se, vel per alium Sacerdotem, etiamsi in propria Ecclesia fontem baptismalem benedicere debeant, & videri etiam potest Caval. *tom.* 4. *c.* 22. *Comm. in decr.* 6. *a n.* 4.

Fontis baptismalis benedictioni in Basilica Vaticana peragendæ debent per se, vel per alios interesse Rectores Ecclesiarum illi subjectarum. Bened. XIV. Const. incip. *Ad honorandum* §. 9.

Curati Regulares tenentur adesse benedictioni fontis baptismalis in Sabbato Sancto, si alii teneantur. S. C. Episcop. 12. Decembr. 1595. apud Luc. Ferrar. *V. Parochus* art. 3. n. 22. & rursus declaratum fuit 6. Septembr. 1625. Caval. *to.* 4. *c.* 22. *d.* 10. Æquum est, ut Regulares, qui Parochorum honorem sustinent, & Officium, sustineant quoque onera, & actiones, ad quas non minus ac Curatos Seculares teneri, definivit eadem Congr. 18. April. 1599. & iterum declaravit 20. Martii 1646. ut refert Caval. loc. cit. n. 1. fine.

Parochi itaque sive Sæculares, sive Regulares Ecclesiarum filialium, vel inferiorum, etsi in propria Ecclesia consecrent, & consecrare teneantur baptismalem aquam, adhuc immunes minime sunt ab onere assistendi in Matrice, vel quasi Matrice, seu superiori Ecclesia, vel per seipsos, vel per suos delegatos Sacerdotes. Ait autem Caval. *cit. c.* 22. *Comm. in decr.* 6. *nu.* 9. in tribus id fallere casibus, & primo, ubi aliter fert consuetudo loci, quæ potissimum hac in re servanda est. Secundo, si secus disponant Constitutiones Synodales, vel Provinciales, quæ tamquam municipales leges obligare, & solvere aptæ sunt proprios Accolas. Tertio,

tio, si cum aliquibus, justa de causa, dispenset Episcopus, & prout dispensare judicaverit. Idipsum est, atque procedit quoad Vigiliam Pentecostes.

332 *Absente Episcopo benedictiones Candelarum, Cinerum, Palmarum, & fontis fiant per Celebrantem*. S. R. C. 12. Junii 1627. in *Brundusina*. Apud Caval. tom. 4. c. 12. d. 6. fiant per Celebrantem, seu per Sacerdotem, qui celebrare debet Missam sequentem.

Benedictio fontis baptismalis non est de juribus mere Parochialibus, sed fieri debet a Parochis. S. R. C. 10. Decembr. 1703. approbante Clemente XI. 12. Junii 1704. apud Caval. *to.* 4. *c.* 22. *d.* 5. qui ait: ad dirimendas controversias inter Parochos, & Laicorum Confraternitates, Sanctionem hanc prodiisse, eamque reddere sensum hunc: quod videlicet, benedictio fontis baptismalis fieri quidem nequeat a Cappellanis Confraternitatum, sed fieri debeat a Parochis; non ita tamen, ut his privative competat: aut eorumdem omnibus. Non omnibus, quia Ecclesiæ Parochiales non continuo baptismales sunt; nec baptismales, Parochiales: cum dentur Parochiales, quæ carent fonte baptismali; nec desint baptismales, quæ non sunt Parochiales; quare, licet in Ecclesiis Parochialibus simul & baptismalibus ad Parochum spectet benedictio fontis: non tamen in Ecclesiis baptismalibus non Parochialibus, in quibus ad eum spectat, cui commissa est administratio baptismatis. Hinc sequitur, quod ad Parochos nec privative spectat; & ne quidem in Ecclesiis Parochialibus simul & baptismalibus; nam si hæ itidem Chorales sint, benedictio fontis baptismalis pertinet ad Clerum Ecclesiæ, non ejusdem Parocho. Ita Caval. qui id confirmat ex quadam decisione Rotæ, in qua definitum fuit: benedictionem fontis non pertinere ad Vicarium perpetuum Ecclesiæ Collegiatæ, sed ad Canonicos. Deinde observat: hæc omnia aperte consonare Cæremoniali Episcoporum, quod lib. 2. cap. 28. id muneris non assignat Cathedralis Parocho, sed *Canonico, vel alteri, qui erit officium facturus*. Nec aliter sentire Rubricas Missalis, quæ nulla Parochi mentione facta, (cui tamen benedictionem fontis committere debuissent, si ad eum privative spectaret) *Sacerdotem* simpliciter nominant, quem prius faciunt procedere ad benedictionem ignis & Cerei, atque ad subsequentes prophetias, quibus expletis, si Ecclesia habeat fontem baptismalem, hujus benedictionem adhuc *eidem Sacerdoti* committunt, uti & subsequentes Litanias, & Missam.

Igitur finitis prophetiis, si Ecclesia habuerit fontem baptismalem, 333 Celebrans adhuc stans in cornu Epistolæ super suppedaneum, deponit planetam, & manipulum, (& hunc ponunt etiam sacri Ministri:) & accipit pluviale violaceum, adjuvantibus, ut moris est, sacris Ministris, vel Cæremoniario, & Acolytho. Deinde aliquis Acolythus cotta indutus Crucem processionalem accipit, & alius Acolythus Cereum Paschalem, & Ceroferarii candelabra cum suis candelis accensis, & se constituunt in medio Præsbyterii, absque eo quod genuflectant, vel se inclinent Cruci Altaris. Celebrans vero medius inter sacros Ministros pergit ad Altaris medium, ubi facta inclinatione Cruci,

ci,

ci, genuflectentibus sacris Ministris, descendit in planum ante Altaris medium, & ibi repetita respective inclinatione, & genuflexione, stat, donec sequenti ritu ordinetur Processio.

Procedit omnium primus Acolythus Cereum paschalem accensum deferens utraque manu, & sequitur Cruciferarius inter Ceroferarios, & hi omnes non genuflectunt, nec se inclinant Cruci, antequam incedant. Processionem statim Clerus ingreditur, qui facta genuflexione Cruci incedit binus, aperto capite, quem sequitur Celebrans tecto capite, medius inter Diaconum, & Subdiaconum, qui Cruci genuflexionem præmittunt, (Celebrans solam inclinationem), & elevantes fimbrias anteriores pluvialis Celebrantis, detecto capite accedunt ad fontem. Qua in processione, Cantoribus incipientibus, Chorus canat Tractum: *Sicut Cervus*. Caval. to. 4. c. 21. in d. 5. n. 7. & 8.

334 *Deinde Sacerdos, antequam intret ad benedictionem fontis, dicit hanc orationem juxta fontem*. Rubr. Miss. hic.

Ubi Processio pervenit ad locum benedictionis, si fons baptismalis sit in Ecclesia, seu Cappella separata, in ipso ingressu Celebrans dicit Orationem: *Omnipotens*: hanc vero dicit ante cancellos baptisterii, si hoc fuerit in Ecclesia, ubi hæc benedictio habetur. Crucifer itaque medius inter Ceroferarios se sistet prope fontem, seu ante cancellos, facie ad Celebrantem versa, qui medius inter sacros Ministros sustinentes pluvialis fimbrias, deposito birreto, & aliquo ministro sustinente librum, præmisso *Dominus vobiscum*, dicit de more: *Oremus*: simplici inclinatione Cruci facta, & deinde in feriali tono cantat sequentem orationem manibus junctis. Caval. n. 9.

Postea procedit ad benedictionem fontis &c. Rubr. Miss. hic. 335

Deinde ad fontem baptismalem accedit, ubi item medius inter sacros Ministros sustinentes pluvialis fimbrias, deposito birreto, si illud reassumpserit, stans manibus junctis, in tono feriali cantat Orationem: *Omnipotens*: qua finita, cum in conclusione dixerit: *Spiritus Sancti Deus*: elevans vocem cantando adhuc manibus junctis, prosequitur in tono Præfationis: *Per omnia sæcula sæculorum*: & alia ut in Missali.

Idem Celebrans post Verba: *Gratiam de Spiritu Sancto*: manu dextera dividit aquam in modum Crucis, & statim manum tergit. Post verba: *Non inficiendo corrumpat*: tangit aquam eadem manu, quam rursus tergit illico. Post verba: *Indulgentiam consequantur*: facit tres Cruces supra fontem. Denique post verba: *Super te ferebatur*: dividit aquam, & effundit versus quatuor Mundi partes, Orientem, Occidentem, Aquilonem, & Austrum. Effusio autem ejusmodi, juxta Memoriale Rituum, hoc pacto est facienda: 3. 1. 2. 4.

Ut devenit ad: *Spiritus Sancti*: mutat vocem in tonum lectionis, & post: *benignus adspira*: halat ter in aquam in modum Crucis, dicens: *tu has*: usque ad: *mentibus efficaces*: deinde immittit aliquantulum Cereum in aquam dicens in tono Præfationis: *Descendat*: (vocem tamen ita elevando, ut secundo, & tertio adhuc altius cantare valeat citra indecentiam:) & extrahit. Immittit

eumdem secundo profundius, & altiori voce repetit: *Descendat*. Et iterum extrahit Cereum, quem immittit tertio usque ad fundum, altiori voce repetens: *Descendat*: & non extrahit, sed immediate ter sufflat in aquam in formam tridentalem juxta figuram in Missali, & prosequitur dicendo: *Totamque* &c., quo dicto extrahit Cereum, de aqua, & in tono Præfationis prosequitur: *Hic omnium*: & tandem legendo concludit: *Per Dominum*: & adstantes respondent: *Amen*. Caval. n. 9. 10. & 11.

336 *Deinde per assistentes Sacerdotes spargitur de ipsa aqua benedicta super populum; & interim unus ex Ministris Ecclesiæ, accipit in vase aliquo de eadem aqua, ad aspergendum in domibus, & aliis locis*. Rubr. Miss. hic.

Aqua fontis baptismalis ritu benedicta prædicto, deinde per aliquem Acolythum accipitur de ipsa aqua benedicta ex fonte in vase consueto, & Diacono cum osculis ministrante aspersorium, Celebrans aspergit se, & circumstantes, nihil dicens; qua aspersione facta, Diaconus cum osculis recipit aspersorium, & hoc consignat Acolytho, quo comite, aliquis Sacerdos, cotta, & stola violacea indutus, pergit ad aspergendum reliquos per Ecclesiam, qui dum asperguntur genuflexi stabunt capite profunde inclinato, & cum reverenti devotione: Sacrista itidem, vel alius Minister infundit in aliud vas de aqua fontis, quam servat ad aspersionem locorum, domorum, & aliarum rerum, & ex eadem aqua renovari, consultius quoque erit, vasa Ecclesiæ. Caval. n. 12. De prædicta aspersione populi cum aqua fontis baptismalis ante infusionem olei, & ejusdem aquæ reservatione ad aspergendum in domibus, & aliis locis ad munditiam baptizatorum, habet etiam Ordo Romanus. Alcuin. *C. de Sabbato Sancto*, & Gregor. Turon. *lib. 1. de gloria Martyr. c.* 24. apud Gavant. n. 29. De benedictione domorum aqua hujusmodi facienda dicemus hic. subs. 11. In iisdem Ecclesiis, ubi benedicitur aqua fontis baptismalis, eamdem aquam ante infusionem olei reservatam adhibendam esse in sequenti Dominica Paschæ, & alia Pentecostes pro consueta in Dominicis aspersione solemni ante Missam solemnem, notavimus tr. 1. lib. 2. ubi de Dominica art. 3. sect. 2. initio, & iterum notabimus in prædictis Dominicis.

His peractis, Sacerdos, qui benedicit fontem, infundit de oleo Catechumenorum in aquam in modum Crucis, intelligibili voce dicens: Sanctificetur &c. *Rubr. Miss. hic*. 337

His peractis, Celebrans infundit in aquam fontis oleum Catechumenorum in modum Crucis, & deinde similiter de Chrismate, dicens respectiva verba. Deinde accipit ambas ampullas dicti olei Catechumenorum, & Chrismatis, & de utroque simul in modum Crucis infundendo dicit: *Commixtio* &c. & mox depositis ampullis, manu sua dextera miscet oleum cum aqua, & spargit per totum fontem; quo facto, abstergit manum bombacio, & postea lavat manus more solito cum mica panis. Caval. n. 13.

S. R. Congregatio in *Lucana* interrogata: *An fas sit Parochis, uti in collatione Sacramenti Baptismatis aqua in Ecclesia Matrice, aut Plebanali benedicta, cui privatim, & separatim, & non in ipso actu benedictionis Baptismalis, infusa fuerint olea sacra?*

Resp.

Resp. Parochi ex Matricis fonte aquam, cui sacra olea jam fuerint commixta, suscipere debent, quam adhibeant in baptismi collatione. Qui vero ante fontis benedictionem olea sacra recipere non potuerunt, illa subinde privatim, ac separatim in aquam mittere poterunt. S. R. C. 12. April. 1755. in Lucana ad 3. dub. apud Cavaler. *to.* 5. *in collect. recentior. Decretor.*

Post infusionem Olei Sancti, & Chrismatis, aqua fontis baptismalis non potest adhiberi ad alios usus præter baptismum; neque distribui fidelibus; quia id prohibitum, censetur, ab Ecclesia in Rubricis benedictionis hujusmodi, ut observat Quarti de *benedict.* tit. 2. sect. 7. dub. 5. Sed etiam expresse cavetur. C. *In Sab. Sancto* 126. *dist.* 4. *de consecr.*

338 Qu. hic I. Utrum tempore Interdicti localis fieri possit in Sabbato Sancto benedictio fontis baptismalis? Dubium oritur ex eo quia adnumeratur inter divina officia benedictio prædicta. Bonac. *to.* 1. *disp.* 5. *pu.* 5. 4. *num.* 3. Avil. *de Censur. disp.* 4. *sect.* 1. *dubit.* 1. *concl.* 1. Lezan. V. *Interd. n.* 20. Prohibentur autem divina Officia tempore Interdicti localis particularis; & licet concedantur tempore Interdicti localis generalis, interdicuntur tamen celebrari publice, & solemniter; & quamvis excipiantur dies nonnulli solemniores, in iis tamen non est Sabbatum Sanctum, tempore saltem ante Missam, ut videbimus in Dominic. Resurrect. art. 7. qu. 2.

℞. Tempore Interdicti localis, sive generalis, sive particularis, & in Ecclesia etiam interdicta licet benedicere etiam publice, & solemniter fontem baptismalem. Hæc assertio probatur. Tempore Interdicti localis, sive generalis, sive particularis, & in Ecclesia etiam interdicta licet administrare baptismum solemniter. Vid. Bonac. *loc. cit. pu.* 3. §. 1. *nu.* 1. & 3. Sed ex instituto Ecclesiæ, baptismo solemni annexa est solemnis benedictio fontis baptismalis. Ergo hæc prædicto etiam tempore, & loco licet. Consequentia probatur. Quando aliquid conceditur, eo ipso censetur concedi omne illud, sine quo concessum non potest poni in esse: secus frustra concederetur; sed ex una parte, tempore Interdicti localis, sive universalis, sive particularis, & in Ecclesia etiam interdicta non interdicitur publica, & solemnis administratio baptismi; ex alia parte, ex instituto Ecclesiæ baptismo solemni annexa est solemnis benedictio fontis baptismalis. Ergo hæc prædicto etiam tempore, & loco licet. Vid. Avil. *loc. cit. sect.* 2. *dubit.* 11. *conclus.* 1.

Dices tamen: ad baptismum non est necessaria benedictio fontis baptismalis. Ergo ex eo, quod conceditur tempore Interdicti administratio baptismi, non sequitur concedi benedictionem fontis baptismalis. Ergo &c. Ita objicit Covarr. apud Avil. loc. cit. Sed respondetur: ad baptismum non est necessaria benedictio fontis baptismalis: si sermo sit de privato: conceditur; si de publico, & solemni: subdistinguitur; ad validam Sacramenti administrationem: conceditur; ad licitam, juxta grave præscriptum, & institutum Ecclesiæ: negatur.

Qu. II. Utrum deficiente aqua fontis baptismalis hodie benedicta, vel in Sabbato Pentecostes, possit benedici, & consecrari nova aqua ad usum Baptismi solemnis? 339

℞. Be-

℞. Benedictio aquæ baptismalis non ita est allegata Sabbatis Paschæ, & Pentecostes, ut extra hæc tempora fieri minime valeat; sed Rituale Romanum tit. 8. §. 4. tres casus assignat, in quibus benedici itidem potest, & debet: *si nempe aqua corrupta fuerit:* quod faciliter evenire potest, cum sit stagnans, & clausa. *Aut effluxerit:* per rimulas, aut poros fortasse fontis. *Aut quovis modo defecerit*: quod ex dicta effusione oriri potest, vel ex magno ejusdem aquæ usu, vel exsiccatione.

Diminutio autem aquæ fontis baptismalis non continuo invehit novæ benedictionem: sed Rituale Romanum tit. 5. modum quemdam suggerit ad habendam aquam benedictam, absque eo quod procedatur ad alterius benedictionem: *ut nempe aquæ benedictæ, alia non benedicta admisceatur in minori tamen quantitate*. Si namque aqua non benedicta, quæ additur, in quantitate superaret benedictam, tota fieret non benedicta; nisi fortasse additio non benedictæ, paulatim fieret, & distincto tempore. Recoli hic rursus potest decretum in Lucana de ann. 1755. quod descripsimus sub initium §. hujus.

Ritus, & formula benedicendi novam aquam extra Sabbatum Paschæ, & Pentecostes, in casibus prædictis, describitur in Rituali Romano tit. 16. ubi cum inter alia præscribantur recitari Litaniæ, vel ordinariæ, seu quæ dici solent in festo S. Marci, & Rogationibus; vel breviores, quæ dicuntur in hoc Sabbato post benedictionem fontis, aut Prophetias, & ante Missam, ut infra videbimus: has ipsas breviores item recitari in benedictione fontis baptismalis infra annum in dictis casibus facienda, consultius esse, ait cum Baruffaldo Cavalerius *tom.* 4. *cap.* 22. *comm. in decr.* 10. *nu.* 3. Rursus cum ex eodem Rituali, si dicantur Litaniæ ordinariæ, seu longiores, ante versum: *ut nos exaudire digneris:* dici, & repeti demandetur versus: *Ut fontem istum ad regenerandam tibi novam prolem benedicere, & consecrare digneris: Te rogamus audi nos*: ait Caval. num. 4. se credere, hujusmodi versum dicendum esse, etiamsi recitentur Litaniæ breviores: quia assignatur tamquam versus proprius huic benedictioni extra tempora faciendæ. Denique docet: quod, si dicantur Litaniæ longiores, quales in festo S. Marci, & Rogationibus, non sint recitandæ preces, & orationes, quæ hujusmodi Litaniis addi solent dictis diebus: quia illæ casui benedictionis fontis minime pertinent, & subduntur orationes propriæ. Nec post ultimum *Kyrie eleison* dicendum est: *Pater noster:* ut in hujusmodi Litaniis Rubrica Brev. præscribit, quia non procedit de circumstantia bened. fontis, sed de Litaniis in festo S. Marci, & Rogationum; idem ibidem. Et hæc quidem pertinent ad benedictionem fontis baptismalis. Deinde: *Si aderunt baptizandi, eos baptizat more consueto*. Rubr. Mis. hic.

Absoluta benedictione solemni fontis baptismalis, celebratur baptismus, seu solemniter ministratur. Porro secundum Canonicam traditionem, ut *C. Non ratione*. 11. *C. duo tempora*. *aliisq. dist.* 4. *de consecr.* Solemnis baptismus in duobus dumtaxat Sabbatis celebratur, videlicet in isto, & Pentecostes ob rationes §. sequenti significandas. Vid. Durand. *in Ration. Offic. l.* 6. c. 83. *nu.* 3. Theophil. Raynaud. *to.* 10. *tr. de Agno Ce-* 210

reo

reo c. 8. *n.* 16. Bened. XIV. *tom.* 1. *notif.* 1. *n.* 3. *& de fest. Dom. c.* 8. §. 5. & cap. 11. §. 3. *At postquam Christianitas crevit, & sagena illa Verbi Dei piscibus impleta est, quia periculosum erat tantam multitudinem differre propter occasiones mortis, quæ in multitudine hominum multæ sunt, maxime propter turbam infantum ex Christianis Parentibus succrescentium, quorum tenera vita persæpe levi occasione succiditur: visum est Sanctæ Ecclesiæ, passim indulgentia baptizandi concessa, immo oblata, cuncta antevenire pericula: Baptismi tamen solemnitatem, vel in paucis cum Dominica Resurrectione, cui similis est, celebrare.* Verba sunt, & observatio Ruperti Abb. *de div. offic. lib.* 4. *c.* 18. Ideo est, quod in Cæremoniali Episcoporum *lib.* 2. *c.* 27. præscribatur, ad baptismum hodie solemniter celebrandum in Ecclesia illa, in qua ab Episcopo Sabbati Sancti functio peragitur, non esse, per octo dies ante, infans ullus baptizandus, nisi sit periculum in mora. Idque ait Caval. *tom.* 4. *cap.* 22. *Comment. in decr.* 1. *nu.* 4. fieri, ut verificationem suscipiant, nedum relate ad veterem, sed etiam ad nunc vigentem Ecclesiæ disciplinam, ea verba canonis, in quibus mentio fit de recenter baptizatis. Et n. 8. ait, infantes per octo præcedentes dies solere reservari baptizandos in Sabbato Sancto, *Ut sic præsentis Ecclesiæ exprimatur finis, & istius Cæremoniæ designetur antiquitas.* Quamvis tamen nulli, ne quidem infantes adsint baptizandi, celebranda nihilominus est in hoc Sabbato Sancto, & alio Pentecostes benedictio solemnis fontis baptismalis iis in Ecclesiis, quæ hoc potiuntur jure, ut monuimus supra. *Sed quamvis Ecclesia hoc tempore propter communis vitæ pericula, eam consuetudinem* (baptizandi videlicet tantummodo in Paschate, & Pentecostes) *retinendam non judicavit, tamen solemnes illos dies Paschæ, & Pentecostes, quibus baptismi aqua consecranda est, summa cum religione adhuc observavit.* Ut animadvertit etiam Catechismus Rom. *c.* 2. *de Sacram. Baptismi.* Similiter nec indicto casu omittenda sunt in Canone verba præfata.

Sunt nonnullæ Civitates, in quibus etsi concessa sit pluralitas fontium baptismalium, id tamen honoris per longævam consuetudinem, vel particulares Synodos defertur primævo Baptisterio Matricis, ut licet per annum in respectivis Parochiis a propriis Parochiis baptizentur Infantes, a Sabbato tamen Sancto ad Dominicam in albis, & a Vigilia Pentecostes ad sequens Sabbatum, ad illud baptizandi deferuntur Infantes omnes, etsi intra alicujus Urbanæ Parochialis Ecclesiæ fines respective, vel ruralis filialis nati sint. Sacra Congr. Concil. in Savonen. ad sequ. dub. 1. *An jus baptizandi pueros natos intra Octavam Paschatis Resurrectionis, & Octavam Pentecostes spectet ad Parochum Cathedralis, vel potius ad alios Parochos, in quorum Parochia nascuntur?* 2. *An privative, vel cumulative in casu &c.?* 3. *Et an sit intelligendum etiam de illis pueris natis intra Octavas prædictas, quos baptizari contingat extra easdem Octavas, in casu &c.? Resp. ad* 1. *affirmative quoad primam partem, & negative quoad secundam partem. Ad* 2. *privative. Ad* 3. *Affirmative.* S. C. Concil. 17. Junii 1714. in *Savonen.* apud Lucium Ferrar. in sua *Bi-*

blio-

bliothec. to. 8. *edit.* 3. *Bonon. in prima append. pag.* 179. *col.* 2. Videri etiam potest Caval. *tom.* 4. *cap.* 22. *Comment. in decr.* 4. *n.* 4.

Hodie igitur solemniter baptizantur Catechumeni adulti, in fidei articulis instructi, qui vocabantur olim *Competentes*, idest, simul petentes, videlicet baptismum, qui & dicebantur *Electi*, in baptizandorum albo descripti ad percipiendam gratiam Christi; vide Meratum *to.* 1. *part.* 1. *in præliminar. nu.* 76. baptizantur, inquam, hujusmodi Catechumeni, si adsint, necnon infantes.

Postquam Sacerdos benedixit, & consecravit fontem baptismalem, lotis, ut supra, manibus, si aderunt baptizandi, eos baptizet more consueto, omnia scilicet peragendo ut in Rituali Romano. Sacerdos, quatenus in hac temporis circumstantia baptizare debeat, paulo ante baptismum, depositis paramentis violaceis, accipiet stolam, & pluviale albi coloris, & finita baptismi administratione, deponet paramenta alba, & iterum accipiet violacea. Caval. *to.* 4. *c.* 21. *Comm. in decr.* 5. *n.* 14.

§. VIII.

Mystica expositio Rituum, & Cæremoniarum ad Fontis baptism. benedictionem.

341 BAPTISMUS solemnis in duobus dumtaxat Sabbatis celebratur, ut §. præced. notavimus; videlicet in hoc Sabbato ante Pascha, & in Sabbato ante festum Pentecostes. In illo quidem propter rationes, quas assignabimus ibi sect. 2. In hoc autem Sabbato ante Pascha Resurrect. celebratur baptismus, quia in eo consepulti sumus in Christo per baptismum, ut dicit Apostolus ad Rom. 6. 4. *Consepulti enim sumus cum illo per baptismum &c.* & rursus ad Colos. 2. 12. *Consepulti ei in baptismo.* Hinc est, quod non desint Baptisteria in loco extructa profundo, ad quem per gradus descenditur, ad denotandum videlicet Christi Sepulchrum, cujus typus est baptismus; quemadmodum observat Caval. *tom.* 4. *c.* 22. *comm. in decr.* 1. *n.* 1. Secundo, quia baptismus partim a passione Christi, & partim ab ejus Resurrectione vim accipit suam: a Passione quidem ablutionem a peccatis: a Resurrectione vero innovationem gratiæ. Tertio, quia sicut Dominus tunc liberavit antiquos Patres a carcere infernali; ita & hac die Catechumeni liberantur a peccato originali. Quarto denique pro hodierna victoria Christi, unde tanti Regis victoris exigatur professo ab hominibus; contra vero, Diaboli abrenunciatio victi. Ruper. *lib.* 6. *c.* 33. & 36. fine. Durand. *in Ration. Offic. lib.* 6. *c.* 82. *n.* 1. Beleth *cap.* 110. *fine*, & *c.* 131. *fine*. Honor. *in Gemm. lib.* 3. *c.* 116. Videri etiam potest *C. Proprie* 13. *dist.* 4. *de consecr.*

Ad benedictionem fontis proceditur præferendo Cereum paschalem accensum, ut significetur, a lumine Christi, oportere, Catechumenos illuminari; & instar columnæ ignis, quæ præcessit Israeliticum populum, eos Christum præcedere usque ad terram promissionis, illos ad baptismum deducendo. Vid. dicta §. 4. n. 319.

Dum pergitur, ad benedicendum fontem baptismalem, cantatur Tractus: *Sicut Cervus desiderat ad fontes aquarum*: ad significandum sanctum desiderium Catechumenorum, ex quo

cum

cum anxietate magna baptismi aquas exoptant; unde Augustinus in Psal. 41. n. 1. ait: *Sicut desiderat Cervus ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te Deus: & quidem non male intelligitur vox esse eorum, qui cum sint Catechumeni ad gratiam sancti lavacri festinant, unde & solemniter cantantur hic psalmus, ut ita desiderent fontem remissionis peccatorum, quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum.*

342 In benedictione autem fontis baptismalis sex præcipue consideranda veniunt, quæ Sacerdos facit: 1. Orat Deum, ut sit præsens tantis mysteriis, movetque in præfatione adstantes in Deum, ad eumdem finem, ut Deus audiat.

2. Manu tangit aquam ter: primo dividens in formam Crucis, ex qua pendet effectus baptismi: secundo tangit simpliciter, quia manu Sacerdotali opus est etiam in Baptismo, ad fugandos Dæmones: tertio projiciens, & effundens aquam versus quatuor Mundi partes: quia baptismus omnes attingit. Trinus autem aquæ tactus trinam SS. Trinitatis operationem figurat. Facit etiam manu varias Cruces super aquam, ut benedicatur a Trinitate per virtutem Sanctæ Crucis.

3. Mutat vocem ter. Primo per modum Orationis: secundo per modum præfationis: tertio per modum lectionis: ut in Trinitate omnia fiant; & modo humilius, modo audentius, seu majori cum fiducia, & spe Deus oretur.

4. Halat, seu ore aperto spirat in aquam ter in modum Crucis, & sufflat ter secundum hanc figuram Ψ, ut cum Cruce Trinitatem conjungat, a quibus habet vim baptismus, majorem autem a Trinitate. Item ad significandum, quod Spiritus Sanctus tria in baptismo operatur; nimirum a vitiis purgat, virtutibus ornat, & tandem præmio coronat æterno eos, in quibus fit hæc insufflatio. Valet etiam insufflatio ad expellendos Dæmones cum ignominia, utpote qui levi flatu expelli queunt a Sacerdote. Dici etiam potest, Sacerdotem ore aperto spirare in aquam, quasi in eam spiret spiraculum vitæ, illamque vivificet, seu vim tribuat ei, vivificandi animas ob peccatum mortuas vitæ gratiæ Dei. Per sufflationem autem in prædictum modum significari unitatem Dei, & Trinitatem divinarum Personarum. Porro mysterium Trinitatis, & Unitatis Dei est fundamentum præcipuum totius Orthodoxæ fidei: quapropter decuit, ut de eo specialis mentio haberetur in Consecratione fontis Baptismalis in quo regenerati ipsam Christianæ Orthodoxæ fidei Jannam ingrediuntur: Unde sicut Mysterium Trinitatis, & Unitatis Dei, & fides ipsius est tessera propria Christianorum; & idcirco de eo fit mentio specialis in consecratione fontis Baptismalis; sic etiam merito fontem Baptismalem, *Matrem adoptionis* appellat Dionysius *de Eccl. Hierarc.*

5. Sacerdos demittit Cereum in aquam, & elevat ter: profunde, profundius, profundissime: ut Spiritus Sanctus sua plenitudine fontem impleat: quemadmodum quando descendit in specie Columbæ in baptismo Christi, adumbrati in hoc Cereo demerso in aquam. Elevatio autem ejusdem Cerei significat effectum baptismi, qui confert gratiam elevantem a peccato ad gloriam.

6. Denique infundit Oleum, & Chrisma, & commiscet: ut indicetur conjunctio Christi per baptismum cum populis Ecclesiæ. *Aquæ ..... populi sunt, & gentes, & linguæ*. Apoc. 17. 15. & Christi nomen, idest, uncti, ab oleo, & chrismate deducitur. De his videri potest Beleth c. 110. Rupert. *lib. 7. cap.* 10. Durand. *cit. cap.* 82. Amal. *de eccl. offic. lib.* 1. *c.* 26. Honor. *in Gemma lib.* 3. *c.* 111. Gavant. hic a n. 22. Bened. XIV. *de fest. Dom.* cap. 8. §. 5. fine.

Pro intelligentia autem, & expositione mystica Cæremoniarum, quæ adhibentur in baptismo ipso solemni, remittimus ad laudatum Durandum c. 83. & Beleth c. 110.

§. IX.

De Litaniis.

343 DEINDE *revertentibus Sacerdote, & Ministris ad Altare, cantantur Litaniæ a duobus Clericis, & Chorus idem simul repetit, ut dicitur infra. Ubi vero non est fons Baptismalis, finita ultima Prophetia cum sua Oratione, Celebrans casulam deponit, & cum Ministris ante Altare procumbit, & aliis omnibus genuflexis, cantantur Litaniæ in medio Chori a duobus Cantoribus, utroque Choro idem simul respondente*. Rubr. Miss. hic.

Absolutis Prophetiis, seu etiam peracta fontis baptismalis benedictione, ubi ea facienda est, celebratoque baptismo, si adfuerint baptizandi; dicuntur Litaniæ, idest Deprecationes. Amalar. *lib.* 1. *cap.* 28. fine. Designant intercessiones Sanctorum pro renascentibus, seu baptizatis. Amalar. loc. cit. initio. Alcuin. *C. de Sabb. Sancto* versus finem. Honor. *in Gemm. lib.* 3. *c.* 110. Hugo Victor *de Miss. observat. lib.* 3. *c.* 25. Et iisdem significatur consortium Sanctorum cum nuper baptizatis. Honor. loc. cit. & indicat Raban. *instit. cleric. lib.* 2. *cap.* 38.

Itaque post benedictionem fontis, & si administratus fuit baptismus, finita baptismi administratione, depositisque a Sacerdote paramentis albis, iterumque assumptis violaceis: deinde ipse Celebrans, aliique omnes redeunt ad Altare, (ubi incipiendæ, & cantandæ sunt Litaniæ, tum in Cathedralibus, tum in aliis Ecclesiis, etiam habentibus fontem baptismalem. Vid. Caval. *to.* 4. *c.* 21. *comm. in decr.* 6. *a n.* 1. *ad* 4.) eodem ordine, quo accesserunt ad fontem; ad quod ubi processio devenerit, Celebrans, & Sacri Ministri se retrahunt versus cornu Epistolæ, ibique depositis pluviali, & planetis plicatis, (in Cathedralibus autem Ecclesiis, Episcopo celebrante, deponunt planetas paulo ante ℣. *Peccatores*. Vide Merat. *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sabbato Sancto n.* 44.) continuo revertuntur ante Altare, & genuflexi in plano, ante infimum Altaris gradum procumbunt, superponentes capita sua cussinis coriaceis, in secundo Altaris gradu per Acolythos antecedenter positis.

Ubi vero non est fons baptismalis, statim post ultimam prophetiam, & orationem, iidem Celebrans, & Ministri deponunt planetas in cornu Epistolæ, non tamen stolas; manipuli autem deponendi videntur. Vid. Caval. *tom.* 4. *c.* 21. *Comm. in decr.* 6. *n.* 5. ubi primum exuti sunt, accedunt ante Altare, & factis Cruci Altaris debitis respective reverentiis, genu-

genuflexi procumbunt ut supra. In utroque autem ex dictis casibus, Acolythi genuflectunt in plano hinc, & illinc, sicut & cæteri in suis respectivis locis, Ministri nempe in presbyterio, & Clerus in Choro, sed horum nemo procumbit. Ut respective procumbunt, ac genuflexi sunt, & non prius, duo Cantores genuflexi in medio Chori, incipiunt Litanias, *utroque Choro idem simul respondente:* idest, repetente quod Cantores dixerunt. Caval. loc. cit. Celebrans autem non tenetur in hac circumstantia, submissa voce dicere Litanias. Vid. Caval. *in cit. decr. 6. n. 6.* & videri item possunt dicta in Dom. Palmar. subs. 3. §. 4. qu. 3. Omnino autem videnda sunt pro his Litaniis ea, quæ docuimus, agentes de Litaniis majoribus in festo S. Marci tr. 1. 25. Aprilis art. 4. sect. 5. subs. 1. & 2. nonnulla enim ibi sunt, quæ etiam in hodiernis Litaniis servari debent.

Sunt ex Auctoribus, qui hodie geminandum sentiunt, & lætiori voce cantandum versum: *Per sanctam Resurrectionem tuam:* sed cum nulla super hoc habeatur Rubrica, & a Pio V. prohibeantur quæque additiones: nec duplicandum illum esse, nec lætiori voce cantandum, cum Gavanto *part.* 4. *tit.* 10. *num.* 30. *lit. C.* communiter pronunciant Auctores, teste Caval. l. cit. n. 7.

344 *Cum autem perventum fuerit ad* ℣. Peccatores, Te rogamus: *Sacerdos, & Ministri surgunt, & accedentes ad Sacristiam, induantur paramentis albi coloris pro Missa solemniter celebranda: & interim accenduntur luminaria in Altari. In fine Litaniarum cantantur solemniter:* Kyrie eleison: *& repetuntur, ut in Missa moris est.* Rubr. Miss. hic.

Cum in Litaniis perventum fuerit ad ℣. *Peccatores:* Sacerdos, & Ministri surgant, & facta genuflexione Cruci unico genu, a Celebrante sola reverentia, cum birretis caput contegunt, & eo modo, quo sunt, nempe in albis, manibus junctis ante pectus, præcedentibus thuriferario, & Ceroferariis, & aliis Clericis, si qui sunt, omnes junctis manibus, & Ministri sacri unus post alium, & ultimo Celebrans, accedunt ad Sacristiam, si vicina sit, alioquin ad locum viciniorem Altari, vel post Altare, & ibi depositis stolis violaceis, & insuper manipulis, si hos prius ante Litanias non deposuerint: induunt paramenta alba pro Missa solemniter decantanda, scilicet Sacerdos manipulum, stolam, & casulam; Diaconus manipulum, ac Dalmaticam; & Subdiaconus manipulum, ac Tunicellam. Interim per Sacristam, aliosque Ministros removentur culmi a gradibus Altaris, & super eos extenditur tapes festivalis, & vestitur scamnum Celebrantis. Removetur etiam pallium violaceum ab Altari, ut appareat album, quod sub ipso jam ponendum, diximus, & velo albo tegitur Tabernaculum; removenturque omnia, tum ab Altari, tum a Credentia, quæ non sunt amplius usui, & asportantur in Sacristiam. Caval. *in cit. d. 6. n.* 8. & parantur in Credentia, quæ sunt necessaria pro Missa solemni.

Imagines, seu Icones per Ecclesiam certe ante Missam detegi debent, convenientius vero videtur, si detegantur post ℣. *Peccatores*, quo tempore lugubria removentur; non reprobatur autem nonnullarum Ecclesiarum usus, quæ eas detegunt in

Mm 2 Missa

Missa ad *Gloria in excelsis*. Illæ tamen Ecclesiæ, quibus commodum non est, eas detegere post ℣. *Peccatores*, neque ad *Gloria*, detegant, dum fit benedictio fontis, si adsit, vel dum cantantur ultimæ prophetiæ. Caval. n. 10. Merat. n. 47.

Quando in Litaniis Cantores devenere ad *Agnus Dei*: juxta Sacramentarium S. Gregorii ex Ord. Rom. accenduntur candelæ Altaris majoris: quia per Agnum Dei Christum lumen fidei communicatum est. Amal. *lib.* 1. *cap.* 30. Alcuin. *de divin. offic. tit. de Sab. Sanct. versus finem*, Durand. *in Ration. l.* 6. *c.* 82. *n.* 10. Tunc itidem accenduntur Candelæ Candelabrorum Ceroferariorum, quando Sacerdos se induit retro Altare, secus tempore congruo accenduntur in Sacristia. Cereus Paschalis remanebit accensus in loco usque ad finem Missæ; similiter & tres candelæ arundinis. Caval. *in cit. d. 6. num.* 9. Vide dicenda subs. sequ. §. 1. n. 352.

245 In fine Litaniarum dicto *Christe exaudi nos*: *Hic Cantores solemniter incipiunt:* Kyrie eleison: Christe eleison: Kyrie eleison: *& ter singula repetuntur*. Rubr. Miss. hic.

Ex Ordine Romano Auctores monent, cantari debere ita solemniter, atque morose, ut Celebranti, sumptis paramentis albis, subsit tempus procedendi ad Altare, faciendi confessionem, incensandi Altare, atque dicendi, *Kyrie* cum Ministris sacris, more solito, antequam Chorus cesset a cantu. Caval. in d. 7. n. 1.

SUBSECTIO IV.

De Missa.

Agitur §§. V.

§. I.

De Ritu, & Cæremoniis Missæ hodiernæ solemnis.

INTERIM *Sacerdos cum Ministris in paramentis albis accedit ad Altare, & dicto Psalmo:* Judica me Deus: *cum* Gloria Patri, *facit confessionem, ut moris est, in loco consueto: deinde ascendens osculatur Altare, incensat more solito; & finitis a Choro:* Kyrie eleison: *incipit solemniter*: Gloria in excelsis: *& pulsantur Campanæ*. Rubr. Miss. hic. 346

Dum Cantores cantant *Kyrie eleison*, Celebrans cum Ministris e Sacristia, seu loco, ubi se induit pro Missa, procedit ordine consueto ad Altare. Ceroferarii deferant sua candelabra cum candelis accensis, & Acolythus thuribulum, atque naviculam, etsi exeant e Choro, ubi Ce-

le-

lebrans cum Ministris sumpserint paramenta. Postquam Celebrans est ante infimum gradum Altaris, dum Cantores cantant *Kyrie eleison*, dicit *Psalm. Judica me Deus* cum *Gloria Patri*: facitque confessionem more consueto; deinde ascendens osculatur Altare, & incensat more solito, postea de more Missæ solemnis, Celebrans cum Ministris dicit submissa voce *Kyrie eleison* novies. Cærem. Papæ *lib.* 2. *sect.* 1. *c.* 57. & 60. apud Gavant. n. 31. Finitis autem a Choro *Kyrie eleison*, Sacerdos solemniter intonat hymnum *Gloria in excelsis*: quamvis non sit recitatum *Te Deum*, in officio. *Rubr. gen. Miss. tit.* 8. *n.* 3.

347 Ubi Sacerdos incipit cantare: *Gloria in excelsis*: tunc pulsantur Organa, & Campanæ more festivo, & solemni: serventur autem Decreta sequentia: *Ut debitus honor Matrici Ecclesiæ reddatur, tam ipsi Fratres, quam alii Clerici Sæculares, etiam super hoc Apostolicæ Sedis privilegio muniti, die Sabbati majoris hebdomadæ, antequam Campanam Cathedralis, vel Matricis Ecclesiæ pulsaverint, campanam in Ecclesiis suis pulsare minime possint. Contra facientes pœnam centum ducatorum incurrant*. Leo X. 19. Decembr. 1516. Constit. *Dum intra*. Apud Caval. *to.* 4. *c.* 21. *d.* 8. Prohibetur itaque Regularibus, & Sæcularibus Ecclesiis, ne in Sabbato Sancto pulsent campanas, antequam pulsentur in Cathedrali; per Diœcesim vero, ne a prædictis Ecclesiis pulsentur ante Matricem, seu Parochialem. Porro *Ecclesia Parochialis in Diœcesi venit sub nomine Matricis, ante quam idcirco neque Regulares, neque Confratriæ possant campanas pulsare in Sabbato Sancto*. S. R. C. 9. Febr. 1608. apud Caval. loc. cit. d. 13. Si autem plures fuerint Parochiales, non pulsent Campanas ante Parochialem digniorem, cui competit prima pulsatio. Declaravit enim S. R. C. quod *Prima pulsatio campanarum in Sabbato Sancto non est de juribus Parochialibus, prout jacet, sed spectat ad Ecclesiam digniorem, ad formam Constitutionis Leonis X.* Ita S. R. C. 10. Decembr. 1703. in Decreto generali approbante Clemente XI. 12. Januar. 1704. apud Merat. *ind. decr. Miss. n.* 568. & apud Cavaler. d. 11. Idipsum declaratum fuerat 6. Septembr. 1636. in Syracusana, pro Ecclesia S. Georgii, Civitatis Modicæ in Sicilia: confirmante Innocentio XI. 4. Junii 1689. vid. in opere Merati *in* 2. *Append. Decr. Miss. n.* 769. Quod si una non fuerit dignior altera, tunc attendatur major antiquitas; itaut non sint pulsandæ ante Parochialem antiquiorem, cui competit prima pulsatio, nam *Ad effectum pulsationis campanarum in Sabbato Sancto sufficit probare, Ecclesiam esse Parochialem, antiquiorem, digniorem, & majorem, ex quibus concluditur esse Matricem*. S. R. C. 8. Junii 1641. apud Caval. d. 17. In sequenti autem Decreto dedit alternativam S. C. Concilii in una Cassanen. Requisita: *An Ecclesiæ S. Nicolai Terræ Castellucci inferioris competat jus pulsandi Campanas in die Sabbati Sancti ante Ecclesiam S. Margaritæ Terræ Castellucci superioris; seu potius sit locus copulativæ, vel alternativæ? Resp. Negative ad primam partem, & esse locum alternativæ & amplius*. S. C. Concil. 3. Aprilis 1756. in *Cassanen.* to. 25. Resol. pag. 16. Edit. Rom. 1756. Porro non constabat de Matri-

tricitate prædictæ Ecclesiæ Sancti Nicolai, ut laudata Cong. declaraverat in eadem *Cassanen.* ad 1. dub. In sequenti autem decreto definivit in favorem Ecclesiæ Parochialis antiquioris, etsi non constaret de ejusdem Matricitate. *Constat de majori antiquitate S. Mariæ Magdalenæ Montis Barutii, licet non de Matricitate, & ideo benedictio fontis baptismalis, prima pulsatio Campanarum &c. in Sabbato Sancto privative spectat Archipresbytero prædictæ Ecclesiæ.* Congr. Concil. 8. Martii 1732. *in Aquen.* apud Caval. *tom.* 4. *cap.* 21. *d.* 16. Pars Civitati adjecta ex ampliatione, atque Suburbia, cum veniant Civitatis nomine, sicut pluribus citatis docet Barbosa *de Appell.* verb. *appell.* 49. idcirco horum Ecclesiæ, non minus ac eæ Civitatis expectabunt Cathedralis signum, antequam suas campanas pulsent. Caval. *to.* 4. *c.* 21. *Comm. in decr.* 11. *n.* 1.

Campanæ, quæ prohibentur pulsari sunt Campanæ majores, non item quæ sunt intra Templum, ut colligitur ex sequenti Decreto: *Sabbato Sancto non sunt pulsandæ Campanæ majores, antequam signum datum fuerit in Cathedrali, seu Matrice Ecclesia.* S. R. C. 21. Martii 1609. in *Marsicen.* & 14. Novembr. 1615. in *Venusina*, & 3. Junii 1617. in *Syracusana*. Apud Merat. *ind. decr. Miss. num.* 97. & Caval. d. 18. Prohibitio itaque procedit de sola pulsatione campanarum majorum existentium in Turri, non item campanularum intra Templum. Porro exceptio firmat regulam in contrarium: seu in non exceptis; ut Juristæ dicunt. Ex allegato Decreto Leonis id servare tenentur Regulares, & Sæculares quilibet, *etiam super hoc Apostolicæ Sedis privilegio muniti*. Nihilominus derogatio prædicta non officit moderniori Apostolico privilegio donatis, ut observat Caval. in allegat. decr. Leonis n. 4. fine. Et sic nos notamus, prædictæ legi non subjacere Basilicam Assisiensem S. Francisci, quæ quidem potest pulsare Campanas in Sabbato Sancto ante Cathedralem. Non possunt autem aliæ Ecclesiæ eidem laudatæ Basilicæ respondere, antequam sonet Cathedralis; ex Benedict. XIV. Constit. 32. *Fidelis Dominus* §. 8. tom. 4. Bullarii sui.

Rursus prædicta prohibitio Leonis intelligenda est nisi antiqua observantia alicubi habeatur in contrarium, aut Ecclesiæ plurimum distent: quemadmodum declaratum fuit in sequenti Decreto: *In Sabbato Sancto neque a Sæcularibus, neque a Regularibus pulsandæ sunt campanæ, ante pulsationem illarum Cathedralis, vel Matricis, nisi antiqua observantia habeatur in contrarium, aut Ecclesiæ plurimum distent.* Congr. Episcop. & Regul. 16. Julii 1601. in *Surentina*; & 15. Febr. 1622. in *Thelesina* apud Caval. d. 9. & Luc. Ferrar. tom. 1. V. *Campana* num. 15. Nisi habeatur *Antiqua observantia*: seu consuetudo immemorabilis, autquæ nos præcessit per Sæcula; dummodo fuerit item continua, & non interrupta. Vid. Caval. *Comm. in decr.* 8. *n.* 3. Quænam autem Ecclesiæ existimandæ sint a Cathedrali, vel Matrice distare *plurimum*; putat Caval. num. 4. esse distantiam plurimam ad rem, de qua agimus, *in qua Matricis signum non, vel vix audiri potest*. Subdit autem, distantiam hujusmodi in Civitatibus vix posse habere locum, & quando etiam in valde protensis illum

lum

lum reperiet, signum, quod cum Cathedrali, vel post Cathedralem dant Ecclesiæ cæteræ, optime distantes Ecclesias aptum esse monere de tempore, in quo suas Campanas solvere possunt.

Contra prædictam legem facientes incurrunt pœnam centum ducatorum: ut dicitur in allegata Constitutione Leonis. Cavalerius ibi n. 5. affirmat, hanc pœnam esse latæ sententiæ; dubitat autem: utrum ea puniri possent Transgressores, si præcedenter non fuerint admoniti? & ad negandum propendet ex eo, quia Cæremoniale Episcop., quod plurium Summorum Pontificum auctoritate est comprobatum, habet lib. 2. c. 27. *Debent moneri aliæ Ecclesiæ Civitatis, ne pulsent Campanas, nisi audito signo campanarum Ecclesiæ Cathedralis*. Non leve autem hinc, ait, fit argumentum, quod, nisi admonitio præcesserit, per quam tollatur ignorantia, oblivio, vel inadvertentia, a quibus provenire potest inobservantia, vel iisdem tribui: contrafacientes puniri non possint. Ita Caval. qui id confirmat, tum ex eo, quod consimiles cum habeantur Constitutiones, atque Decreta, quæ Regulares interesse obligant publicis processionibus; nihilominus, si non interfuerint, adhuc plecti non valent, si prius non fuerint invitati, vel admoniti. Tum ex eo, quia, cum Abbas quidam, non expectato signo Cathedralis, Campanas suæ Ecclesiæ pulsari mandasset; puniendum non esse judicavit S. C. Episc. & Regular. 11. Maji 1635., nisi postquam sibi constitit, illum præcedenter fuisse commonitum. Licet autem Regulares ratione hujusmodi pulsationis in Sabbato Sancto, possint conveniri coram loci Ordinario: ut declaravit S. C. Concilii 23. Aprilis 1591. in *Capuana*, Luc. Ferrar. tom. 1. V. *Campana* n. 15. nihilominus animadvertit Caval. Regulares contrafacientes non esse puniendos pœna pecuniaria, sed aliis pœnis, puta privationis officii &c. Porro cum Regulares nihil proprium ipsi possideant, si pœna pecuniaria plecterentur, hæc solvenda foret ab Ecclesia, seu Conventu: & sic ex delicto Prælati, damnum pateretur Ecclesia, seu Conventus; videtur itaque pœna pecuniaria minus apposita pro Regularibus, & magis in alias, quæ Ecclesiam servent indemnem, & solum delinquentem afficiant, commutanda, cujusmodi est amotio delinquentis a loco, privatio dignitatum, vocis activæ, & passivæ (quam tamen non judicamus infligi posse generalem, atque perpetuam pro legis transgressione præsentis:) aliæque consimiles. Idque etiam arguit Caval. ex eo, quod prædictus Abbas per laudatam Congregationem plexus fuerit amotione ab illo gubernio, & loco. Confirmat denique sententiam suam ex eo, quod Instructio ipsa Romana pro Oratione XL. Horarum, ubi §. 37. Sæcularibus, statutorum, & ordinationum, quæ in illa Instructione continentur, transgressoribus decem scutorum Aureorum pœnam imponit: pro Regularibus contenta est supradictis pœnis, aliisque similibus, quarum inflictionem Pontificis, seu Cardinalis Vicarii Generalis reservat arbitrio. Hinc autem vult eruendum, quod in Ecclesiis Sæcularibus pœna pecuniaria sit reposcenda quidem, ita tamen ut ad eam solvendam, earumdem Rectores adstricti veniant, non autem ipsæ Ecclesiæ:

ciæ: ne ex aliorum delicto damnum reportent. Cæterum in opere Merati in 2. append. decret. Miss. n. 857. fit mentio cujusdam decreti S. C. R. emanati 21. Martii 1609. *quod inflixit pœnam centum Aureorum Regularibus pulsantibus Campanas in Sabbato Sancto ante Ecclesiam Matricem*.

An autem prohibitio prædicta obliget præter pœnam significatam, etiam ad culpam? Non obligare ad culpam, saltem gravem, sed ad solam pœnam, satis esse probabile docet Quarti *de benedict. tit. 2. sect. 12. dub.* 4. Pro hujusmodi lege, & pœna transgressoribus imposita, conferri potest La-Croix *lib. 1. de legib. qu.* 89.

Itaque, ut supra dicebamus, ubi Celebrans incipit intonare: *Gloria in excelsis*: tunc pulsantur campanæ tantum, quæ sunt intra parietes ejusdem Ecclesiæ, si nondum pulsaverint campanæ Cathedralis, vel Matricis Ecclesiæ, ut est hactenus explicatum. Dato deinde signo a Cathedrali Ecclesia, vel Matrice, tunc simul pulsentur campanæ majores aliarum Ecclesiarum. Caval. in supra cit. d. 8. n. 2. fine. Ad *Gloria* removetur item velum magnum, quod in pluribus Ecclesiis ante Altare majus consuevit extendi tempore quadragesimali: quemadmodum notavimus hoc l. 4. part. 1. cap. 4. n. 22.

348 Post *Gloria in excelsis*, Sacerdos dicit: *Dominus vobiscum*: Episcopus autem dicit de more suo: *Pax vobis*: Vid. Caval. *tom.* 4. *cap.* 22. *in decr.* 7. *n.* 4. Sequitur Collecta, seu Oratio, & licet in Missis feriarum Quadragesimæ, omnes genuflectant in Choro, etiam ad orationes *&c.* Vid. Rubr. gen. Miss. tit. 17. n. 5. excipitur tamen hæc Vigilia Paschæ ex *Rubr. cit.* quia hæc Missa spectat ad festum Paschæ; ut observat Caval. cit. n. 4.

Recitata oratione, Subdiaconus cantat Epistolam, & Celebrans de more illam legit submissa voce.

Finita Epistola, Celebrans incipit Alleluja, & totum decantatur ter, elevando vocem gradatim, & Chorus post quamlibet vicem in eodem tono repetit illud idem &c. Rubr. Miss. hic. 349

Cantata itaque Epistola, Subdiaconus osculatur de more manum Celebrantis, & ab eo accipit benedictionem, & deinde, & non prius ipse Celebrans stans in cornu Epistolæ cum Ministris sacris, ut ad Introitum, gravi voce cantare incipit *Alleluja* (quod cum debeat repetere ter, elevando vocem gradatim, ideo animadvertat, ut prius voce demissiori incipiat, ut secundo, & tertio altius illam absque indecentia elevare possit:) quo semel cantato a Celebrante, ut in Missali notatur, Chorus in eodem tono, & voce illud repetit. Denique Celebrans elevando vocem gradatim secundo, & tertio repetit in cantu *Alleluja*, & idem repetit Chorus post quamlibet vicem. Decantato tertia vice *Alleluja*, Chorus prosequitur ℣. *Confitemini*; quo finito cantat Tractum; & hæc interim legit itidem Celebrans submissa voce.

Ad Evangelium non portantur luminaria, sed tantum incensum, petitur benedictio, & alia fiunt de more. Rubr. Miss. hic. 350

Ad Evangelium omnia peraguntur de more, sed non portantur luminaria: nihilominus Ceroferarii stent manibus junctis a lateribus Subdiaconi, & signent se cum Diacono, cum non teneant Candelabra. Caval. in cit. d. 7. n. 7.

Non

Non dicitur *Credo* : sed finito Evangelio, Sacerdos dicit : *Dominus vobiscum*. Subdiaconus defert ad Altare una cum Calice Bursam Corporalium, juxta Rubr. Miss. de rit. Celebr. tit. 6. n. 7. fine. Non dicitur Offertorium : hoc est, Antiphona illa, quæ nuncupatur Offertorium, & recitatur antequam fiat Offertorium, seu Oblatio Hostiæ. Postquam igitur Celebrans dixit : *Dominus vobiscum*: subdit : *Oremus* : & immediate facit oblationem Hostiæ recitando Orationem : *Suscipe Sancte Pater*.

Ad *Lavabo* dicitur : *Gloria Patri*: Præfatio, *Communicantes*, & *Hanc igitur* propria Paschæ : quia, ut supra notavimus, hæc Missa spectat ad festum Paschæ. In Præfatione autem dicitur : *in hac potissimam nocte* : & in *Communicantes* dicitur : *& noctem sacratissimam celebrantes* : similiter in Collecta seu Oratione ante Epistolam dictum fuit: *Deus, qui hanc sacratissimam noctem*: Et ratio est, quia hæc Missa primitus celebrabatur in nocte. Vide dicta art. 3. sect. 2. subs. 2. Idque, ut observat Amalarius de *Divin. offic. lib.* 4. *cap.* 40. ex eo, quod in nocte resurrexerit Dominus, seu versus Auroram. Vid. dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 3. de exposit. SS. Sacram. art. 7. sect. 4. Quamvis enim non multo post sæculum decimum cœperit anticipari hæc Missa a nocte, quæ sequitur post occasum solis diei usualis, Sabbati, & versus meridiem celebrari; non sunt tamen mutatæ orationes, in quibus fit noctis mentio, ut cum Cardinali Bona observat Benedictus XIV. *tom.* 1. *Notific.* 39. *nu.* 8. Idque proculdubio, quemadmodum subsect. præced. §. 4. fine diximus : ad ali-

quod disciplinæ veteris monumentum. Nec tacenda sunt verba, in quibus mentio fit de recenter baptizatis, etiamsi nullus sit recens baptizatus. Recole dicta num. 340.

Dicitur: *Pax Domini sit semper vobiscum* : sed pacis osculum non datur. Etsi vero non detur pacis osculum, nihilominus Subdiaconus transit ad dexteram Celebrantis, & discooperit Calicem, quando opus est, & Diaconus vadit ad librum. Caval. in cit. d. 7. nu. 10. Merat. tom. 1. par. 4. tit. 10. de Sab. S. n. 59.

Agnus Dei non dicitur; dicuntur tamen tres consuetæ orationes ante Communionem. Postcommunio non dicitur, neque Communio.

Post sumptionem Sacramenti pro Vesperis in Choro cantatur Antiphona Alleluja &c. Rubr. Mis. hic. Postquam Sacerdos Sacramentum sumpserit, a digniori, non præmisso Crucis signo, in Choro intonatur Antiphona *Alleluja* pro Vesperis, quam ipse Chorus prosequitur, & deinde alternatim cantat Psalmum : *Laudate Dominum omnes gentes* : cum *Gloria Patri* in fine, & postea eamdem repetit Antiphonam. Celebrans sumpta ablutione, adhuc planetam retinens : quia nondum est finita Missa : accedit ad cornu Epistolæ, ubi dicit submissa voce prædictam Antiphonam *Alleluja*, & præfatum Psalmum : *Laudate* : stantibus sacris Ministris in cornu Epistolæ, ut ad introitum Missæ. Caval. in d. 18. n. 1. 351

Capitulum, hymnus, & versus non dicuntur, sed statim Celebrans in cantu incipit Antiphonam ad Magnificat : Vespere autem Sabbati : *& prosequitur Chorus* : quæ lucescit &c. Rubr. Miss. hic. Finito cantu in Choro, Celebrans cum Ministris stans in eo-

dem cornu Epistolæ, intonat in cantu Antiphonam: *Vespere autem Sabbati:* quam Chorus prosequitur una cum *Magnificat*, & *Gloria Patri* in fine, & postea repetit eamdem Antiphonam, quam præintonavit; & dum inchoatur *Magnificat*, adhuc stans in eodem cornu Epistolæ cum Ministris se signat a fronte ad pectus de more, (& omnes pariter signant se,) & statim cum iisdem accedit ad medium Altaris, ubi more solito imponit, & benedicit incensum in thuribulo, & incensat Altare, nihil dicens, ut fit initio Missæ, sacris Ministris hinc inde stantibus, & elevantibus posteriorem planetæ partem; & in fine incensationis ipse Celebrans incensatur a Diacono in cornu Epistolæ, stante Subdiacono a sinistris ejus, ut in introitu Missæ; cum quo, & non prius, in eodem cornu Epistolæ Celebrans alternatim submissa voce prosequitur *Magnificat* cum *Gloria Patri*, & repetit Antiphonam, dum Diaconus vadit ad incensandos eos de Choro, quibus incensatis redit ad Altare, & stans in plano in cornu Epistolæ, incensat Subdiaconum stantem a dextris Celebrantis in præfato cornu Epistolæ, facie versa ad Diaconum. Incensato Subdiacono, Diaconus reddit thuribulum thuriferario, seque collocat a dexteris Celebrantis in cornu Epistolæ, in secundo Altaris gradu, ubi facie versa ad thuriferarium, cavens tamen, ne terga vertat Sacerdoti, incensatur ab eodem thuriferario, qui postea more solito incensat Ceroferarios, & populum. Diaconus vero, & Subdiaconus interim stant cum Celebrante in cornu Epistolæ, ut ad introitum Missæ, usque dum in Choro repetatur Antiphona ad Magnificat, circa cujus finem se collocant unus post alium post tergum Celebrantis in recta linea, & hoc modo procedunt ad medium Altaris cum eodem Celebrante, qui, finita Antiphona a Choro, osculatur Altare, & conversus ad populum dicit: *Dominus vobiscum:* & prosequitur Missam more solito usque ad finem. Diaconus autem post *Ita Missa est*: fublit duplex *Alleluja* & respondetur: *Deo gratias*: similiter cum duplici *Alleluja*.

Extra Chorum Vesperæ recitantur ut in Breviario hodie præscribitur, & nos exposuimus subs. 1. n. 299.

Notat Diana *to.* 2. *edit. coord. tr.* 1. *R.* 75. *§.* 6. hodiernas Vesperas convenienter dici etiam summo mane una cum Missa tunc tempus fortasse celebrata: (videri etiam potest Caval. *to.* 4. *c.* 21. *Comm. in decr.* 18. *n.* 8.) quia illius sunt pars. Hodiernas Vesperas esse partem hodiernæ Missæ, confirmavimus nos artic. 3. sect. 2. subsect. 2. §. 4. fine. Docet etiam Diana l. cit. §. 7. & quidem consequenter ad prædictam sententiam, quod, qui non assisteret præfatis Vesperis, obligatus ad Missam, vel voluntarie distraheretur: peccatum veniale committeret; quia nimirum sunt pars hodiærne Missæ. Videri possunt dicta tr. 1. in Septemb. par. 1. sect. 5. subs. 2. §. 6. qu. 5.

Absoluta Missa per Evangelium S. Joannis, Celebrans, & Ministri accedunt de more in Sacristiam, ubi sacras vestes exuunt, & mutua sibi invicem, quasi amplexibus, gaudia paschalia annunciant: & idem etiam fit ab omnibus de Choro, qui in Domino læti recedunt. Merat. n. 63. Caval. *to.* 4. *cap.* 21. *Comm. in decr.* 18. *num.* 2. fine; videri possunt 352

dicen-

dicenda §. sequ. n. 358. versu: *pacis osculum non datur*.

Post Missam, per aliquem Sacerdotem paratum superpelliceo, stola, & velo albi coloris, cum Clericis faces deferentibus, reportatur ex Oratorio secreto ad solium Tabernaculum Pyxis cum SS. Sacramento; nisi hoc reportatum jam fuerit ante Nonam: ut posse, existimat Caval. quemadmodum diximus subs. 3. §. 1. n. 307. fine.

Expleta item Missa, removentur tres candelæ arundinis cum arundine ipsa, nec amplius accenduntur. Merat. to. 1. par. 4. tit. 10. de Sab. S. n. 69. Non sic autem est de Paschali Cereo, qui remanet ad Altare in cornu Evangelii. Caval. in cit. d. 18. n. 3. Accendendus enim est tempore Paschali: & ex Rubrica quidem constat, eum accendendum esse in hoc Sabbato, in die Ascensionis ad Missam usque ad Evangelium inclusive, & in Sabbato Pentecostes ad benedictionem fontis baptismalis. Ex declaratione autem S. C. R. habemus, accendendum item esse, aut posse accendi aliis quoque diebus, nimirum *Cereus Paschalis regulariter accendi debet ad Missas, & Vesperas solemnes in triduo Paschatis, in Sabbato in Albis, & Dominicis usque ad Ascensionem, quo die cantato Evangelio extinguitur: Ad Matutinum, & in aliis solemnitatibus, & diebus solemniter celebratis non accendatur, nisi adsit consuetudo, quod durante tempore paschali accendatur*. S. R. C. 19. Maji 1607. in *Placentina*. Apud Caval. to. 4. c. 21. d. 4. Tempus autem paschale quoad rem, de qua agitur, dubio procul, inquit Caval. l. cit. nu. 13. exspirat in die Ascensionis, in qua post Evangelium Missæ solemnis a Rubrica mandatur extingui, & non ulterius accendi, nisi in Sabbato Pentecostes ad benedictionem fontis, ut jam dictum est. Ritus accendendi Cereum, qui, eodem Caval. teste, a celebrioribus Auctoribus approbatur communi fere consensu, quique potest ab Ecclesiis tuto servari, est, ut prædictus Cereus ardeat in Sabbato Sancto, isque per totam Missam, & ad Completorium; in die Paschæ ad Matutinum, omnes alias horas, & ad Missam solemnem; in duobus diebus sequentibus; & diebus Dominicis: (in his, cum repetitio sint Resurrectionis Domini: ut suo loco explicatum est: etiam ad horas,) ad utrasque Vesperas, Laudes, & solemnem Missam; & sic etiam erit de festis omnibus de præcepto tunc occurrentibus, & adhuc de non præcepto, si solemniter celebrantur. Accendi item poterit ad Missam quamlibet solemnem sive festivam, aut votivam, quacumque die habeatur, demptis tamen Missis de Requiem, sicut & illis, in quibus adhibenda sunt paramenta violacea, quales sunt Missæ Rogationum. Ubi vero Missa Conventualis, aut parochialis non habetur solemniter, ad eam adhuc probant Auctores accendi Cereum, non quidem universim, sed pro diebus Dominicis, atque festivis de præcepto.

Diximus: in die Ascensionis in Missa post Evangelium extingui Cereum paschalem, nec amplius accendi, nisi in Sabbato Pentecostes ad benedictionem fontis. An autem ardere eo die item debeat, ad subsequentem Missam? affirmant Piscara, & Quarti apud Caval. l. cit. n. 12. qui tamen ait: opinionem negativam Pittoni conformiorem videri Rubri-

cæ, quæ nonnisi *benedictionis fontis* meminit. Eo autem die accenditur ad benedictionem fontis ob eamdem rationem, ob quam accenditur ad benedictionem fontis ejusdem in hoc Sabbato Sancto, quam explicavimus subs. 3. §. 8. n. 341. In die autem Ascensionis extinguitur ob rationem ibi indicandam.

353 Tandem animadvertimus hic: Benedictum XIII. jussisse, in omnibus Parochialibus Ecclesiis faciendas esse omnes functiones solemnes etiam sine numero Cantorum, & Ministrorum; & parvum Cæremoniale pro Ecclesiis minoribus præcepisse vulgari an. 1725. ac servari mandasse in Sabbato Sancto &c. Apud Merat. *ind. decr. Miss. n.* 515. Ratio autem, sive Ritus celebrandi functiones solemnes Sabbati hujus in minoribus Ecclesiis, explicatur a Merato *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 10. *de Sab. Sanct. n.* 69.

§. II.

Expositio Mystica Rituum, & Cæremoniarum hodiernæ Missæ solemnis.

354 SACERDOS, & Ministri Missam celebraturi paramenta sumunt albi coloris propter Angelum testem Resurrectionis nuntium, qui apparuit stola candida coopertus, de quo dicitur Matth. 28. 3. *Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus sicut nix.* Et Marc. 16. 5. *Et introeuntes in monumentum, viderunt Juvenem sedentem in dextris coopertum stola candida.* Ita ex Innoc. III. Gavantus *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 18. *nu.* 2. *litt. b.* Item quia pueri nunc renati, seu Neophyti, hoc est, recenter baptizati in hoc Sabbato, albis olim vestibus induebantur ex more plurium Ecclesiarum. Durand. *in Ration. Offic. lib.* 3. *c.* 18. *n.* 2. fine; & pro indicato vetere more videri possunt dicenda in Sabbato in Albis art. 1. Videtur etiam color albus adhiberi, ad significandam innocentiam seu gratiam sanctificantem, quæ in Baptismo hodie celebrato, seu solemniter ministrato confertur, & acquiritur. Item Ministri Altaris pretiosis, & splendidis sunt vestibus decorati, ad significandum, quod Neophyti sunt indumentis virtutum ornati. Durand. c. 85. nu. 1. & propter gaudium *Resurrectionis*, & excellentiam tantæ festivitatis.

Secundum veriorem sententiam, 355
Missa Sabbati Sancti caret Introitu, cum incipiat a *Kyrie eleison*. Idque tradunt Amalarius, Rupertus, Beleth, Durandus ex antiquo Ecclesiæ more, qui fuit ante Papam Cœlestinum I. (verisimilius ante Gregorium Magnum; vid. Benedictum XIV. *de Sacrif. Miss. lib.* 2. *c.* 4. *nu.* 2.) secundum quem Introitus in Missis non dicebatur, sed a *Kyrie eleison* Missæ officium sumebat initium. Non sine mysterio autem mos ille vetus retentus est in Missa Sabbati Sancti, sicut etiam in Missa solemni Sabbati Pentecostes; & in illo quidem Sabbato propter rationem ibi assignandam n. 20. In præsenti autem Sabbato, quia Introitus est caput Missæ: at ille, qui est caput nostrum, atque principium, Christus Dominus nus subtractus est, & in Sepulchro silet, & etiam postquam resurrexit, nocte tamen Resurrectionis suæ discipuli ejus ignorabant ipsum resurrexisse; ita Durand. c. 85. n. 2., & Beleth c. 111. At vero Rupertus *de divin. offic. lib.* 7. *cap.* 11. existimat Mis-

Missam Sabbati Sancti carere Introitu ob eamdem rationem, ex qua caret quibusdam aliis Missæ partibus consuetis, puta, Graduali, Offertorio, Communione. Hæc autem ideo, interpretatur, omitti, tamquam ornamenta quædam hodierno diei tam festivo tamque jucundo detracta, ad alicujus mœroris indicium. Licet enim Ecclesia gaudeat de fide Gentium ad Baptismum hodie venientium; attamen tristatur de incredulitate, & duritia Judæorum; ita Rupertus. Nos autem rationes distinctas pro singularum prædictarum, & aliarum hodiernæ Missæ partium omissione assignabimus infra. Quamdam aliam rationem minime mysticam assignant Meratus, & alii, de eo quod Missa Sabbati Sancti careat Introitu. Collige ex dictis n. 50.

Incipit autem a *Kyrie eleison* Officium Missæ, quia ex Honor. in Gem. *lib.* 3. *cap.* 118. & Durand. loc. cit. est quædam vox lætitiæ de hoc, quod Neophyti sint renati, & rogat Ecclesia, ut Dominus eos in novitate Spiritus conservare dignetur.

Omnia item, quæ dicuntur usque ad Evangelium, ad Neophytos præcipue referuntur. Profecto *Gloria in excelsis* ideo cantatur primo, quia Baptizatis gloria amissa redditur, & pax est data Renatis, quæ nunciata fuit ab Angelis in nocte Nativitatis. Secundo, quia Angeli, qui primo illud nato Domino cantaverunt, pro renatis in Baptismo lætantur: quemadmodum gaudet eorumdem Neophytorum Mater Ecclesia, & exaltat, quæ genuit eos. *Prov.* 23. 25. Tertio decantatur *Gloria* propter gaudium proximæ Resurrectionis Domini: unde etiam Campanæ sonitu festivo ad exultandum excitant audientes. Dur. loc. cit. Gavant. *in Rubr. Miss. part.* 1. *tit.* 8. *litt. y.* Beleth c. 111. Rupert. *lib.* 7. *c.* 11. Honor. *in Gemm. lib.* 1. *c.* 115. & 118. Hugo Victor. *de Miss. observat. lib.* 3. *cap.* 28.

Collectam etiam ad recenter baptizatos spectare, manifestum est; similiter Epistola refertur ad eos, ut facile est, intelligere; explicatque Durand. c. 85. n. 3. qui videri potest; sed & in Canone tit. *Infra actionem*: (hoc est, *infra Canonem*: vid. Caval. tom. 5. c. 16. nu. 35.) fit mentio de recenter baptizatis. Cur autem in Collecta, Præfatione, & *Communicantes*, fiat mentio noctis? explicavimus §. præcedenti n. 350.

Ad *Gloria in excelsis*, velum magnum, quod pendebat ante Altare majus, illudque velabat, removetur, ad exclusionem, videlicet, luctus. Item ut significetur, quod, quæ prius erant occulta, scilicet in Scriptura Divina Testamenti veteris, facta sunt in Resurrectione Domini manifesta: ut interpretatur Joannes Beleth *de divin. offic. cap.* 85. fine. Honor. in Gemma *lib.* 3. *c.* 46. fine, & indicat quoque Durandus *in Ration. lib.* 6. *c.* 86. *n.* 6. & favet item Apostolus 2. *ad Cor. cap.* 3. *v.* 15. & 16. Dicit etiam laudatus Honorius, in Pascha Dominicæ Resurrectionis velum auferri, & Altare ornatum ab omni populo conspici, quia in universali Resurrectione omnia nuda, & aperta erunt, ubi Beati Regem gloriæ in decore suo videbunt. Vid. dicta hoc lib. 4. par. 1. c. 4. nu. 22. ubi explicavimus, quare tempore Quadragesimæ velum hujusmodi ante Altare majus consuevit extendi?

Post Epistolam canitur *Alleluja* alte, altius, altissime. Vox hebraica 356

est:

est: Alleluja *autem*, *sicut & Amen de hebræa in aliam linguam numquam transferuntur : non quia interpretari minime queant ; sed, sicut ajunt Doctores, servatur in eis antiquitas propter sanctiorem auctoritatem*. Ita S. Isidorus Hispal. Episc. *de Eccl. offic. lib.* 1. *c.* 13. Idipsum habet Rabanus *de Instit. Cleric. lib.* 1. *cap.* 33. Quænam vero sit prædicta sanctior auctoritas : explicat idem Isidorus *lib.* 6. *c.* 19. dicens : Amen, *&* Alleluja *sacrosancta sunt, ut etiam Joannes referat, audivisse Cœlestes Exercitus dicentium ;* Amen *&* Alleluja ; *ac per hoc sic in terris oportet utraque dici, sicut in Cœlo resonant*. Vocem *Alleluja* varie interpretantur Authores, ut videre est apud Theophil. Raynaud. *to.* 2. *sect.* 2. *c.* 11. *a n.* 293. Baron. *in not. Martyrolog. sub die* 5. *Aprilis*. Jo: Lorin. *in Psalm.* 104. in argum. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 1. *tit.* 10. *n.* 3. Merat. *to.* 2. *sect.* 5. *c.* 4. *n.* 4. Benedict. XIV. *de festis Dom. lib.* 8. *§.* 6. post initium ; *& de Miss. sect.* 1. *cap.* 8. §. 3. Satis sit indicare, eam saltem nunc, haberi pro voce exultationis, & lætitiæ. Rupert. *de div. offic. lib.* 4. *c.* 6. Gavant. *nu.* 4. Bened. XIV. l. cit. Caval. *to.* 2. *c.* 34. *& in d.* 4. *nu.* 2. Correspondet Latinorum *Plaudite*, & Italorum *Viva* Benedict. XIV. loc. cit. Significat autem omnis nostræ lætitiæ, & exultationis causam Christum Redemptorem Mundi. Confer dicta hoc tract. 2. lib. 3. par. 1. cap. 1. num. 4. Docuimus loc. cit. cur hujusmodi vox omittatur a Dominica in Septuagesima usque ad hoc Sabbatum ? nunc vero dicendum, quare hodie resumatur ? resumitur itaque hodie a prædicto tempore *Alleluja* : quia Ecclesia jam cœpit Sacramenta paschalia celebrare. Resumitur autem in Paschate *Alleluja* ex contraria causa, ob quam hactenus a Dominica in Septuagesima suppressum fuerat : quia videlicet Christus, qui per *Alleluja* significatur, advenit : & qui morte sublatus, ab oculis nostris disparuerat, jam resurgens ex mortuis, iterum gloriosus apparuit, & nostræ redemptionis consummatum est opus. Rursus *Alleluja* cum sit vox gaudii, & exultationis, ut modo indicavimus, illud resumimus ex simili causa, ob quam pronunciatum fuit ab Agæo Propheta, ut scribit Epiphanius *lib. de Vit. Prophet. cap.* 20. ait enim, eum, cum vidisset Dei domum, quæ prius misere soluta ceciderat, fuisse reædificatam, cecinisse *Alleluja* magno cum gaudio, juxta Prophetiam Tobiæ c. 13. Nos igitur ædificari per Christum Dei domum post captivitatem cernentes, ut habet alicubi Psalmi titulus, ipsumque primarium Dei Templum judaica rabie solutum, denuo excitatum agnoscentes, pressum aliquandiu *Alleluja* resumimus ; laudantes Deum per Christum, eumque excitatum, tantæque nostræ in Deum laudis argumentum signantes per *Alleluja*. Ita Raynaud. *to.* 2. *sect.* 2. *c.* 11. *n.* 296. fin. Item dicitur *Alleluja*, quia invitantur Neophyti ad laudandum Deum pro gratia Baptismi. Porro *Alleluja* interpretari latine *laudate Deum*, putant nonnulli ex veteribus Scriptoribus de Ecclesiasticis officiis, & videri potest Lorin loc. supra cit. Quod clarius habet versus subsequens : *Confitemini Domino*: qui est de Psalmo 117. cujus titulus est *Alleluja*. Denique dicitur *Alleluja*, ad notandam lætitiam Neophytorum, quam habent de spiritua-

li

li novitate. Rupert. *lib.* 7. *cap.* 11. Durand. *c.* 85. *n.* 4.

Alleluja vero ter repetitur, ad significandam veritatem, & plenitudinem gaudii nostri propter Resurrectionem Domini: & sic refertur ad tempus illud, quo Resurrectio plane patefacta erit. Canitur elevando gradatim vocem, quia Apostolis, & Discipulis paulatim innotuit Resurrectio Domini, & paulatim in fide Resurrectionis ejus creverunt; unde & paulatim crevit eorum lætitia: primum enim fuit magna, deinde major, tandem autem maxima.

Alleluja sine Graduali dicitur, quia cum officium hujus Missæ usque ad Evangelium ad Neophytos maxime referatur: & Graduale (ita dictum ex eo, quod caneretur eo tempore, quo Diaconus ascendebat gradus suggestus, ut ibi caneret Evangelium: uti ex Rhenano tradit Bellarminus *de Missa lib.* 2. *cap.* 16. Confer Merat. *tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 10. *num.* 2.) significet ascensum de gradu in gradum, ut Durandus explicat loc. cit. numer. 4. (alteram significationem notabimus in Sabb. in Albis num. 6.) recenter autem baptizati nondum per opera in virtutibus gradum fecerint: ideo sicut *modo geniti infantes*: ut Divus Petrus loquitur 1. *Petr.* 2. 2. non cogendi sunt alta conscendere. Graduale itaque non dicitur, ad significandum, Neophytorum virtutem nondum esse satis elevatam. Jo. Beleth. c. 111. Idque notum fit, tum ut antiquiores fideles excellentiora virtutum opera ab illis non expetant, nec munera magnis exposita periculis spiritualibus eis imponant; tum ut ipsimet Neophyti imbecilitatem suam agnoscant; ne in superbiam elati in judicium incidant Diaboli: ut Divus Paulus monet 1. ad Timoth. 3. 6. Infra Octavam vero Paschæ dicitur Graduale, & quidem propter ipsos Neophytos, sed ex alia ratione, ob alteram significationem, uti suo loco videbimus.

Dicitur hodie Tractus, qui significat patientiam, per quam baptizati exspectare debent gloriam sempiternam. Beleth. cap. 111. Durand. cap. 85. num. 4.

Cum Tractu miscetur *Alleluja*: gaudium videlicet cum luctu, quem significat Tractus: quia gaudium Paschale est, sed nondum plenum. Resurrectio enim Christi nondum plene patefacta est. Item *Alleluja* cum Tractu miscetur propter Neophytos; gaudentes enim pro Neophytis nostris, quia ab omni peccato liberati sunt, canimus *Alleluja*; sed quia eosdem variis videmus tradendos laboribus, Tractum subjicimus, per quem labores intelliguntur; ita Durandus *in Ration. lib.* 6. *c.* 89. *num.* 25. Amal. *de eccl. offic. l.* 1. *c.* 38. Rupert. *lib.* 7. *cap.* 11. Honor. *in Gem. lib.* 3. *cap.* 118. Videri etiam possunt dicta subs. 3. §. 6. n. 328. Item cantatur *Alleluja* pro gaudio Dominicæ Resurrectionis, ut supra dictum est, in qua nobis resurgendi spes data est, juxta illud Job 19. 25. *Scio enim, quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum*. Idipsum sæpius habet Apostolus in suis Epistolis. Sed quia Resurrectio nostra, quam habemus in spe, longe est adhuc in re, & ad eam per difficultates tendendum est, sequitur Tractus. Ita Hugo Victor. *de special. Miss. observat. lib.* 3. *c.* 29.

357 Non portantur ad Evangelium canta-

tandum luminaria, sed incensum: ut significentur Mulieres, de quibus agit Evangelium legendum, venisse ad monumentum cum aromatibus, sine lumine explicitæ fidei Resurrectionis Domini. Durand. cap. 5. Alcuin. *de div. offic. cap. de Sab. Sancto* fine. Hugo *lib. cit. c.* 30. Gavant. *n.* 36. Item ad significandum, nos audire quidem ab Angelis, Christum resurrexisse, ut in Evangelio dicitur, sed nondum nobis ipsum apparuisse. Porro in Altari, & Missæ Sacrificio, & ad Evangelium in Missa solemni *Cerei accenduntur, deportanturque, non ad tenebras, sole jam rutilante, fugandas, sed ad lætitiæ signum, & ad lucem illam veram sub typo luminis corporei demonstrandam*. Verba sunt Claudii Espencei *lib.* 1. *de Euch. cultu c.* 11. quem laudat Benedictus XIV. *de festis Domini c.* 5. §. 2. Similis est interpretatio Micrologi c. 11. fine, ubi ait: *Juxta Romanum Ordinem nunquam Missam absque lumine celebramus: non utique ad depellendas tenebras, cum sit clara dies; sed potius in typum illius luminis, cujus Sacramenta ibi conficimus, sine quo & in meridie palpabimus ut in nocte*. Item vulgatus Alcuinus *cap. de celebr. Miss. & ejus signific.* inquit: *Cerei quoque Evangelium præcedentes demonstrant, gratia Evangelii Mundum, qui erat in tenebris peccatorum, illuminatum*. Aliæ quædam interpretationes circa hujusmodi ritum videri possunt apud Ivonem Carnotensem Serm. de excellentia sacrorum Ordinum, Honor. *in Gemma l.* 1. *c.* 21. & 118. Tournely *de Euch. q.* 8. *art.* 13. §. *de Cereis*, & apud alios, quos citat, quorumque indicat loca Meratus *tom.* 1. *par.* 1. *tit.* 20. *num.* 8. *fine*.

358 Non dicitur *Credo*, ut infirmorum animorum de Christi Resurrectione dubitatio denotetur. Durand. nu. 5. Quia nimirum in Discipulis Domini nondum erat fides explicita Resurrectionis ejus; vide dicta art. 3. num. 25.

Offertorium non dicitur, seu Antiphona illa, quæ nuncupatur *Offertorium*. Meratus *tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 10. *de Sab. Sancto n.* 57. putat, in Sabbato Sancto omitti Offertorium, quia Oblationes (unde locus hic Sacrificii, & Antiphona, quæ recitatur, *offertorium* nuncupatur; vide dicenda subs. 5. num. 365.) a populo fortasse fiebant ante hanc Missam; tum quia sic erat commodius susceptoribus baptizandorum; tum ut Missa brevior esset, quam contrahere, opus erat, ut vitaretur, quam maxime poterat, vagitus infantium qui baptismum & sucepissent; difficile enim erat, quin ploratu, & ejulatibus omnia complerent; nec dissentit Benedictus XIV. *de festis l.* 1. *c.* 8. *nu.* 68. & Caval. *to.* 4. *c.* 4. *in d.* 3. & 4. *n.* 10. Ubi etiam refert testimonium Walafridi (cujus nos verba recitabimus infra subs. 5. n. 366.) tradentis, id esse reliquiam moris antiqui, ex quo oblationes a populo fiebant in silentio: hoc est, nihil canebatur, seu dicebatur a Choro, dum fierent oblationes; consuetudo autem illa fuit in Sabbato Sancto retenta ad significandum timorem, & silentium Mulierum venientium cum aromatibus ad Sepulchrum, ut interpretatur Durandus n. 6. Beleth. c. 111. Alcuin. Gavant. ll. cit. & alii, consentitque Caval. *to.* 4. *c.* 21. *in d.* 7. *n.* 10.

Agnus Dei non dicitur ob silentium Mulierum, quæ explicite nondum credebant Christo Redemptori Animarum ad tollenda peccata Mundi:

di: ut Durandus interpretatur, & indicat etiam Alcuinus l. cit. Amalar. *de Eccl. offic. l.* 1. *c.* 31. fine. Honor. *in Gem. l.* 3. *c.* 118. & Hugo Vict. *de Missar. observat. lib.* 3. *c.* 31. Licet quidam apud Benedictum XIV. *de fest. Dom. c.* 8. §. 6. versus finem, & apud Caval. *tom.* 4. *c.* 4. *in d.* 3. & 4. *n.* 11. & *c.* 21. *d.* 7. *n.* 11. omitti, velint, quia hæc nova sit adjectio: cum deprecatio hæc fuerit instituta a Sergio Papa, qui sedit anno 688. Videri potest idem Caval. *to.* 5. *c.* 23. *n.* 6.

Pacis osculum non datur, quia nondum dixerat Christus Apostolis: *Pax vobis:* quod dixit, postquam ipsis apparuit in die Resurrectionis suæ. Rupert. l. 7. c. 12. Durand. l. cit. Beleth. c. 111. etsi apud Bened. XIV. *de fest. Dom. c.* 8. §. 6. & apud Caval. *tom.* 4. *c.* 4. *in d.* 3. *nu.* 11. & *c.* 21. *in d.* 7. *nu.* 10. & apud Merat. cit. n. 57. fine, Grancolas tradat, ideo in hac Missa osculum pacis omitti, quia illud dandum olim erat initio Matutini Paschalis, antequam inciperet officium, quod nocte canebatur; tunc enim fideles mutua charitate sese invicem osculabantur, dicentes: *Surrexit Dominus de Sepulchro*. Hujusmodi quidem ritus traditur in veteri Ordine Romano apud Hittorpium *tit. de ordine in Vigilia Sancti Paschæ in nocte*.

Communio, & *Postcommunio* prætermitti, eo quod populus non debeat communicare in hac Missa, creditur a Gavanto *in Rubr. Miss. par.* 4. *tit.* 10. *n.* 38. litt. O. & n. 46. & a Magri in Vocabul. eccl. *V. Communio*. Verum in hac etiam Missa olim communicasse fideles, videbimus subs. 5. nu. 366. unde melius a Durando in *Ration. offic. l.* 6. *cap.* 85. *num.* 7. cui consentiunt ipse Gavantus cit. n. 38. & Merat. cit. n. 57. prope finem, & alii: melius, inquam, affertur, ideo *Communio*, & *Postcommunio* omitti, quod eorum loco suffectæ sint Vesperæ, quæ verius appellari possunt *Gratiarum actio*, quam officium Vesperarum; Porro *Communio*, & *Postcommunio* vocabantur *Gratiarum actio*: teste Ruperto *de div. offic. lib.* 2. *c.* 18. Confer Bened. XIV. *de Miss. sect.* 1. *c.* 23. §. 1. sed & Vesperæ vocabantur *Gratiarum actio*; vid. Merat. *to.* 2. *sect.* 4. *c.* 5. *n.* 1.

De hujusmodi autem Vesperis hodiernis restat quærere, & primo quidem, quare in Missa dicantur? Secundo, quare sub finem Missæ? Tertio tandem, cur adeo breves sint respective ad consuetas quotidianas per annum? Et ad primum respondetur: ideo Vesperas in Missa solemni recitari, quia antiquitus hæc Missa celebrabatur circa finem Sabbati, seu nocturno tempore, vide dicta n. 43. Cum autem ex una parte, tempus, quo recitandæ fuissent Vesperæ, fuerit occupatum ab officiis, seu functionibus Sabbati Sancti, quæ Missam præcedunt; puta a benedictione ignis, Cerei Paschalis, fontis baptismalis &c. Vide rursus dicta loc. cit. & tr. 1. l. 1. c. 1. art. 1. n. 8. Ex alia parte vero si ante prædicta officia recitari voluissent Vesperæ, valde mature anticipandæ fuissent: quod tamen non videbatur conveniens in Choro; hinc differebant Vesperas usque ad Missam; sed ne forte, si finita Missa dicerentur Vesperæ, Neophyti, non auditis Vesperis, recederent, credentes habere licentiam abeundi: ideo etiam intra ipsam Missam dicebantur. Ita Durand. *cit. c.* 85. *nu.* 8. & Joannes Beleth *de di-* 359

vinis offic. c. 111. Unde etiam significatur, Ecclesiam olim voluisse, ut fideles certis saltem diebus, sive ex obligatione, sive ex congruentia interessent recitationi Vesperarum. Sunt autem qui tradant: quod Vesperæ in Sabbato Sancto dicantur in Missa, monumentum esse moris antiqui, recitandi Vesperas in Missa post Communionem diebus jejunii quadragesimalis. Vid. Caval. *to.* 2. *par.* 2. *cap.* 38. *nu.* 3. Inde autem habes etiam responsionem ad secundam partem propositæ quæstionis, quare, scilicet, circa finem Missæ Vesperæ recitentur? ad quam rursus responderi potest, ex sententia Durandi, & aliorum modo supra relata sequi, illud esse, quia gerunt vicem Communionis, & Postcommunionis, quæ solent circa finem Missæ recitari.

Denique ad tertiam quæsiti partem respondetur ex eodem Durando loc. cit. & Beleth c. 11. brevissimas Vesperas hodie recitari ob respectum Neophytorum, quibus certe, utpote divinis officiis non assuetis, tædium generaretur, si post Missam, & tam prolixa officia, quæ præcesserunt, cogerentur a prima die, qua Ecclesiam ingressi sunt, longioribus Vesperis interesse. Dici etiam potest, brevissimas Vesperas fuisse hodie recitatas, ut vitaretur, qua maxime poterat vagitus infantium, qui baptismum suscepissent; difficile enim erat, quin ploratu, & ejulatibus omnia complerent: quemadmodum supra notavimus ex Merato. Tandem La-Croix *l.* 4. *qu.* 188. §. 3. *n.* 1204. affirmat, hodiernas Vesperas breves continere magnum mysterium; non explicat autem quodnam sit illud? At vero Honorius *in Gem. l.* 3. *cap.* 118. *fine* ait in Sabbato Sancto Vesperas solito more minime decantari, sed esse adeo breves, & (ut significat) fere nullas, quia dies hæc nullo modo Vespere terminatur, ubi Deus sine fine laudatur. Ego autem dicerem: hodiernas Vesperas brevissimas, ad significandum: noctem hanc fuisse brevissimam, eo quod Christi Domini mature resurgentis fuerit illuminata fulgore: juxta illud, quod fuit in benedictione Cerei decantatum: *Hæc nox est, de qua scriptum est, & nox sicut dies illuminabitur &c.*

§. III.

Quod in Sabbato Sancto celebrare non liceat Missas privatas.

Non licere in Sabbato Sancto celebrare Missas privatas, seu lectas, docuimus hoc capite n. 49. Vide tamen etiam dicta n. 47. 360

§. IV.

Quod in Sabbato Sancto ne quidem pro recenter defunctis liceat celebrare.

Ne quidem præsente cadavere posse in Sabbato Sancto Missam celebrari privatam, vel etiam solemnem, docuimus hoc cap. n. 56. 361

§. V.

Solvuntur nonnullæ Quæstiones pertinentes ad hodiernam Missam.

Qu. I. An Missa solemnis in Sabbato Sancto dicenda omnino sit ab illo eodem Sacerdote, qui peregit præcedens officium ejusdem Sabbati: puta, qui legit prophetias, recitavit Orationes &c. 362

℞. Vi-

℞. Videtur quod sic. Porro Prophetiæ, seu lectiones in Sabbato Sancto videntur esse pars Missæ præsentis diei; enimvero Pontificale Romanum præscribit eas esse legendas in Missa Collationis Ordinum in Sabbato Sancto: rursus allegabimus num. 370. Decretum S. R. C. in quo declaratur Missa quoque privata collationis Ordinum incipere etiam a lectionibus; alterum insuper num. 48. produximus Decretum in quo declaratur, non esse omittendas lectiones a Parochis Lucanis legentibus ex consuetudine Missam privatam in Sabbato Sancto, in propria Parochia. Accedit Rubrica Missalis in officio Sabbati Sancti ad Altare præscribens illi eidem Sacerdoti, qui officium ad Altare peregit, ut in Litaniis cum perventum fuerit a Cantoribus ad ℣. *Peccatores, te rogamus*: surgat de loco, ubi provolutus jacebat ante Altare, & accedens ad Sacristiam, induatur paramentis albi coloris pro Missa solemniter celebranda. Ergo ipse idem Sacerdos, qui officium ad Altare peregit in Sabbato Sancto, debet & Missam celebrare sequentem; & ita affirmat Caval. *tom.* 4. *c.* 21. *comm. in decr.* 7. *n.* 2. Cæterum aliquando vidimus per alium peragi officium Sabbati Sancti, hoc est, legi lectiones &c. at vero per alium Missam celebrari sequentem.

363 Qu. II. An Missa solemnis in Sabbato Sancto incipi possit longe post meridiem: puta post horam diei nonam? ob tam longum præcedens officium Ecclesiarum; maxime cum olim eadem Missa celebraretur in nocte.

℞. Affirmat cum aliis Diana *tom.* 2. *edit. coord. tr.* 1. *R.* 108. §. 3. & in hac sententia est etiam D. Thomas 3. *par. qu.* 83. *art.* 2. *ad.* 3. Verum melius Suarez *to.* 3. *in* 3. *par. disp.* 80. *sect.* 4. §. *sed qu.* 1. existimat, quod quamvis id aliquando licuerit, nunc autem ritu veteri abrogato, non amplius liceat, etiam in Sabbato Sancto Missam celebrare hora vespertina: quia, inquit, oportet, esse in Ecclesia aliquid certum, & stabile in hujusmodi Ritibus, ne liceat uniuscujusque arbitrio res novas introduci: & ideo postquam prior ille ritus celebrandi Vespere Missam in Sabbato Sancto, abrogatus est, & alius introductus, hic est servandus, nec licitum est unicuique, auctoritate sua revocare priorem; præsertim quia Pius V. speciali quodam motu proprio (constit. 4. incip. *Sanctissimus* 29. Martii 1566. quam allegavimus 25. Decembr. num. 46.) vetuit omnes nocturnas, vel matutinas Missas, etiam in Sabbato Sancto: & Concilium Tridentinum *sess.* 22. *in decreto de observand. & evitand. in celebr. Miss.* ubi præcipit, ne Sacerdotes aliis quam debitis horis celebrent, huic sententiæ favet: ita Suarez. Quapropter omnino satagendum est, ut Officium, seu functiones Sabbati Sancti in quibuslibet Ecclesiis inchoentur hora competenti; itaut deinde Missa solemnis possit hora communiter in Ecclesia consueta; & præscripta celebrari. Videri hic possunt etiam dicta *tr.* 1. *c.* 1. *n.* 47. *& dicenda in Dom. V. post Pascha*.

Qu. III. An Vesperæ, quæ dicuntur in Missa solemni Sabbati Sancti, sint pars hujusmodi Missæ? Idipsum quæritur de Prophetiis, & Litaniis. 364

℟. Pro solutione hujus quæstionis videantur dicta hoc c. 8. num. 48. & 50. & pro similibus quæstionibus ad Missam Sabbati Sancti pertinentibus videantur dicta eodem cap. a num. 36.

SUBSECTIO V.

De Communione.

365 QU. An in Sabbato Sancto liceat communicare?

℟. Negant plerique, eo quod 1. in *C. Sabbato* 13. dist. 3. de Consecr. ex Innoc. I. dicitur, quod *traditio Ecclesiæ habeat isto biduo* (hoc est in Parasceve, & Sabbato Sancto) *Sacramenta penitus non celebrari*: ibi Glossa: *Non celebrari Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini*. & favet etiam Amalarius *de eccl. offic. l.* 4. *c.* 20. ubi quidem innuit in prædictis verbis significari, esse prohibitam Communionem in Parasceve, & Sabbato Sancto; & videri possunt dicta in feria præced. subs. 6.

2. Ratio mortis Christi, & tristitiæ Apostolorum, ex qua abstinendum est a Communione in præcedenti feria sexta, militat etiam pro Sabbato; *Nam utique constat*, (ut in laudato nuper Capite dicitur:) *Apostolos biduo isto* (hoc est feria VI. & Sabbato:) *in mœrore fuisse &c.* videlicet ob passionem, & mortem Domini; unde traditio Ecclesiæ habet, *isto biduo Sacramenta penitus non celebrari*.

3. Ex eo quia Rubrica Missalis feria V. in Cœna Domini præscribit consecrari, & reservari aliquas particulas pro infirmis, si opus fuerit: intelligitur interdicta Communio præter rationem Viatici feria VI. Parasceν. proculdubio ob mœstitiam mortis, & sepulturæ Christi: sed in Sabbato Sancto sumus adhuc in triduo mortis Christi. Ergo prædicta Rubrica procedit etiam pro Sabbato Sancto.

Hinc 4. Ratio dictat, abstinendum esse a lætitia Convivii durante mœrore Passionis Christi, & Apostolorum tristitia; utriusque autem repræsentatio durat usque ad diem Resurrectionis Dominicæ.

5. Non esse in Sabbato Sancto ministrandam communionem ex devotione; significat ipsa Missa hujus diei, dum in ea non dicitur Offertorium, Communio, & Postcommunio. Porro Offertorium, seu Antiphona, quæ nuncupatur Offertorium, dicebatur in Missa, dum Sacramenti Eucharistiæ materiam populus offerebat pro ejusdem communione; vid. Merat. *to.* 4. *c.* 4. *in d.* 2. *n.* 1. *&* 5. *& to.* 5. *cap.* 13. *n.* 1. Bened. XIV. *de Miss. sect.* 1. *cap.* 10. §. 1. post initium. Ex eo, quod igitur in Missa Sabbati Sancti omissum fuerit offertorium, licet arguere, omissas fuisse in ea oblationes hujusmodi fidelium, atque adeo in hac Missa non communicasse.

Similiter Antiphona, quæ *Communio* nuncupatur, ita dicta est, quia recitabatur, dum populus communicabat, uti observat Gavantus, quem laudat Bened. XIV. *de Miss. sect.* 1. *cap.* 23. §. 1. & videri etiam potest Caval. *to.* 4. *c.* 4. *in d.* 7. *n.* 1. Merat. *to.* 1. *par.* 2. *tit.* 10. *n.* 28. post *init. & n.* 54. *fine*. Quoad Postcommunionem vero tradit Azorius *Instit. moral. par.* 1. *lib.* 10. *c.* 55. *qu.* 13. & Merat. *cit. n.* 28. prope medium: quod olim postquam Sacerdos Corpus Domini sumpserat, Clerus, & Populus sacram Communionem percipie-

cipiebat, & deinde ſuccedebat precatio, qua Deum pro omnibus Sacerdos orabat; inde autem factum ſit, ut ea oratio dici cœperit *Poſtcommunio*, quod etiam ſignificat Micrologus *de Eccl. obſervat. cap. 91*. Dum igitur in Miſſa Sab. S. tacetur *Communio*, *& Poſtcommunio*, datur intelligi, quod in ea non ſit adminiſtranda Communio.

Denique 6. Conſuetudo univerſalis abſtinet a Communione extra rationem Viatici in Sab. S. & Gavantus quidem *in Rubr. Miſſ. par. 4. & tit. 10. nu. 38. & 46.* tradit, fideles in hac Miſſa non communicaſſe tempore Durandi, quando jam introducta fuerat conſuetudo celebrandi hanc Miſſam mane; ſed in die ſequenti communicaſſe tum Catechumenos, tum alios. Idque monet Gavantus, ut notetur contra quoſdam, qui gratis, inquit, oppoſitum ſcripſerunt; ne communicet alius a Celebrante in hac Miſſa noctis. De præſenti autem conſuetudine teſtatur Benedictus XIV. *de Sacrif. Miſſ. lib. 3. c. 18. nu. 14.* monetque, hanc conſuetudinem eſſe ſervandam. Accedit Macri *in Vocab. Eccl. V. Communio*, damnans tanquam abuſum, adminiſtrare Communionem Populo in hoc Sab. Sancto. Conſuetudinis autem hujuſmodi congruentia indicata eſt ſupra, viderique etiam poſſunt dicta, & ratio myſtica in feria præcedenti ſubſ. 6. nu. 287. ubi examinavimus: Quare ſit in Paraſceve prohibitum communicare? Et hæc pro ſententia negativa.

366 Plures nihilominus affirmant, licere, ex devotione communicare in Sab. S. in Miſſa ſolemni ſaltem, aut poſt Miſſam ſolemnem. Et ſecundum ſententiam hanc reſpondetur ad primum in oppoſitum: quod in objecto Capite minime prohibetur abſolute pro toto Sabbato Sacramentorum adminiſtratio, ſed ſolum uſque ad Miſſam, quæ hodie dicitur mane in Sabbato, antiquitus dicebatur ſero, ſed adhuc ſimiliter in eodem Sabbato. Caput illud ergo non procedit de toto Sabbato, ſed de Sabbato uſque ad horam celebrandæ Miſſæ. In Miſſa autem Sabbati adminiſtratam olim fuiſſe Communionem, ſtatim dicetur.

Ad ſecundum reſpondetur: triſtitia mortis Chriſti in hoc triduo, ſicut non incipit niſi poſt Miſſam feriæ V. in Cœna Domini, ita nec durat niſi ad ſummum uſque ad Miſſam Sabbati Sancti; ut patere poteſt ex ſignis lætitiæ Eccleſiæ, quæ etiam invitat ad lætandum, & exultandum pro Reſurrectione Chriſti: ut conſtat ex Divinis officiis, & Miſſa hujus diei. Hinc patet reſponſio ad 3. & 4.

Ad 5. reſpondetur: in hac etiam Miſſa Sabbati olim populum communicaſſe, conſtat ex Ordine Romano antiquo, in quo ubi de Miſſa Sabb. S. ſic legitur. *Poſtquam omnes communicaverint, dicitur Oratio ad complendum*. Hoc eſt Poſtcommunio, ut conſtat ex Walafrido *lib. de reb. Eccl. c. 22. prope finem*. Item adminiſtratam hodie fuiſſe olim populo communionem, oſtendit quoque Meratus *in tit. de Sab. S.* ſupra cit. num. 57. Benedictus XIV. *tract. de feſtis lib. 1. c. 8. n. 68.*, & Caval. *tom. 4. c. 4. in d. 3. & 4. nu. 12.* Rurſus in hac quoque Miſſa olim populum communicaſſe, etiam quando, vel ubi non fuit recitata Antiphona *Communio*: conſtat ex laudato Walafrido l. cit. ubi quidem ſignificat, ſuo tempore adminiſtrari conſueviſſe communionem in hoc Sabbato, etiamſi omiſ-

ſa.

ſa fuerit Antiphona *Communio;* hæc enim habet : *Offertorium , quod inter offerendum cantatur , quamvis a prioris populi conſuetudine ad uſum Chriſtianorum veniſſe , dicatur : tamen quis ſpecialiter addiderit officiis noſtris , aperte non legimus ; ſicut & de Antiphona , quæ ad Communionem dicitur , poſſumus fateri : cum vere credamus , priſcis temporibus Patres ſanctos ſilentio obtuliſſe , vel communicaſſe , quod etiam hactenus in Sabbato Sancto Paſchæ obſervamus .* Hæc Walafridus. Nec ipſas oblationes fieri conſuetas a populo in Miſſa , in hoc etiam Sabbato prætermiſſas fuiſſe , ex Merati ſententia tradidimus ſupra ſubſect. præced. §. 2. n. 358. Huc item referri poſſunt quædam ex iis , quæ pro licita miniſtratione Euchariſtiæ in Miſſis etiam Defunctorum , allegavimus tract. 1. 2. Novembr. art. 1. ſect. 3. ſubſ. 3. qu. 1. nu. 70. Cur autem omittantur in Miſſa Sabbati Sancti Offertorium , Communio , & Poſtcommunio ? explicavimus ſupra cit. n. 358.

Denique ad 6. reſpondetur , quod , ut ſupra dictum eſt , etiam antiquitus fuit conſuetudo communicandi in hac Miſſa ; deinde , licet modo fere defierit , nihilominus a Scriptoribus de rebus Eccleſiaſticis referri quædam loca , in quibus vigeat , teſtatur Caval. *to.* 4. *c.* 4. *in d.* 3. *n.* 16. Quod autem ea non ſit abuſus , ſed liceat ; dubium quodvis removere , ait Caval. orationem , quæ in Veſperis in ipſa Miſſa hodierna perſolutis , recitatur , habet enim : *Spiritum nobis , Domine , tuæ charitatis infunde , ut quos Sacramentis paſchalibus ſatiaſti , tua facias pietate concordes.* Subditque Caval. notans cum Cardin. de Luca: in facultativis non uſum minime nocere , & conſuetudinem negativam non præjudicare (confer dicta 2. Novembr. n. 43.) Quapropter contendit , nedum ubi conſuetudo communicandi viget , eam retineri poſſe , verum etiam ubi deſierit , poſſe tuto invehi , atque ſervari .

Ad hæc illud videtur certum , quod communicare ex devotione in Sabbato Sancto , etiamſi dicatur , eſſe prohibitum , attamen ſi fiat in Miſſa , vel poſt Miſſam ſaltem , non ſit prohibitum cum tanto rigore , quemadmodum in præcedenti feria ſexta .

SUBSECTIO VI.

De Jejunio .

LICET a Miſſa hujus diei ſolemnitas ſit cœpta paſchalis in Choro , nihilominus durat adhuc , eſtque ſervandum jejunium & obſervantia quadrageſimalis , *ex lib. 6. Conſtit. Apoſtol. c.* 24. apud Gavant. *in Rubr. Miſſ. par.* 4. *tit.* 10. & videri poteſt Azorius *Inſtit. Moral. part.* 1. *lib.* 7. *c.* 12. *qu.* 3. Rupert. Abb. *de divin. offic. lib. 6. cap.* 27. Sed quæres , an ſaltem in jejunio hujus Vigiliæ Paſchatis liceat ſumere collationem majorem , ſeu pinguiorem , quemadmodum permittitur in Vigilia Nativitatis Domini ? 367

R. Probabile eſſe , quod liceat ob gaudium Paſchatis , & ſimiliter in Vigilia Pentecoſtes ob illius lætitiam , tenet Leander a SS. Sacramento *in præc. Eccl. tr.* 5. *diſp.* 4. *qu.* 18. & 19. ac Paſqualigus apud eum , qui pro Vigilia Paſchæ Reſurr. citat etiam Lublinum . Sed merito negat Andreas Mendo *in ſtatera opin. benign. diſſert.* 8. *quæſt.* 2. *fine ;* cum Gobat. Diana *edit.*

edit. coord. tom. 4. *tr.* 6. *Resol.* 111. §. 3. & Tamburinus *in decal. lib.* 4. *c.* 5. §. 3. *nu.* 7. *&* *in* 4. *praec. eccl. cap.* 9. *n.* 4. *&* 10., ubi ait: Leandrum, & Pasqualigum non esse audiendos, maxime quia nullus ex timoratis fidelibus id exequi audet. Profecto in hujusmodi casibus, & in materia jejunii, ac præsertim refectiunculæ Vespertinæ, quam sola consuetudo introduxit, id tantummodo licet, quod legitima consuetudo permittit: ut communiter animadvertunt Doctores. Sed in Vigilia Paschatis, & Pentecostes consuetudo non permittit majorem quantitatem ea, quæ in jejuniis sumi solet. Ergo tantum illa sumi potest, & minime major.

Cæterum Azorius *Instit. Moral. par.* 1. *lib.* 7. *c.* 8. *q.* 8. prope finem significat, alicubi esse consuetudinem sumendi collationem pinguiorem in hoc Sabbato Sancto; eamque in hujusmodi locis concedit sumi posse; ait enim: idem juris esse de pervigilio Paschatis, ac Nativitatis Domini, ubi fuerit usu communi receptum, ut refectiuncula in hoc etiam pervigilio Paschatis paulo major solito sumatur. Idipsum in hujusmodi locis concedit ipse Tamburinus *in Decal. loc. cit.* qui tamen testatur, hujusmodi consuetudinem non adesse in nostro Siciliæ Regno; & insuper habet optimum monitum ad coercenda talia signa lætitiæ in sanctis festivitatibus exorbitantia a communi usu populi Christiani; videlicet monet: *Cum lætitiam sacram audis, ne ad corporales delicias, sed ad spirituales animum adjicias*. De iis autem, qui contra faciunt, queritur Thomas a Kempis, eosque sic urget *to.* 1. *par.* 1. *sermonum ad Novitios par.* 3. *serm.* 10. *Heu miseri, & insensati Amatores Sæculi, qui festa Christi, & Sanctorum bonores in convivia ciborum, & Judos convertitis: ubi manebitis? væ vobis* &c.

SUBSECTIO VII.

De Benedictione Mensæ, & gratiarum Actione.

SABBATO Sancto ad benedicendam Mensam dicitur: *Benedicite*. ℟. *Benedicite*. ℣. *Vespere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati. Alleluja*. ℟. *Venit Maria Magdalene, & altera Maria, videre Sepulchrum. Alleluja. Gloria Patri: Sicut erat*: & alia de more. 368

Post Mensam. ℣. *Vespere autem*: ut supra. *Gloria Patri: sicut erat*: Psalm. *Laudate Dominum omnes gentes. Gloria Patri. Kyrie eleison. Christe eleison, Kyrie eleison*: & alia de more.

Animadvertit Cavalerius *tom.* 4. *c.* 25. *Comm. in decr.* 2. *num.* 11. quod etsi in Vigilia Festi habentis benedictionem Mensæ propriam, si cœnetur in Vesperis, anticipanda sit in Cœna benedictio propria. Vide dicta 5. Januarii art. 4. Non poterit tamen benedictio Mensæ propria festi Paschæ anticipari in Sabbato Sancto; nec benedictio Mensæ propria Sabbati Sancti anticipari in feria sexta: quamvis ad mensam procedatur Veperis jam recitatis: quia triduum ante Pascha non habet primas Vesperas, sed ejusdem officium ex sua constitutione incipit a Matutino, a quo, item, inquit Cavalerius, incipit festum Paschæ: & licet Matutinum anticipetur, dicaturque pridie sero prædictorum dierum, non ideo posset præ-

prædicta benedictio propria anticipari in Cœna, quæ differretur, & sumeretur sero eorumdem dierum: quia quoad rem, de qua agitur, attendendum est tempus Matutini canonicum, non tempus indulgentiæ, seu permissionis, cujusmodi pro Matutino sequentis diei est tempus vespertinum præcedentis; alias quippe versiculus Sabbati Sancti, qui incipit: *Vespere autem Sabbati:* qui adjuncta habet lætitiæ signa, scilicet *Alleluja*: dici posset in sero præcedentis feriæ VI. inter summa tristitiæ argumenta: quo quid absurdius? Ita Caval. cujus hæc doctrina est admittenda; licet ratio pro ea ab eo assignata non satisfaciat; Paschalis enim solemnitas incipit a Missa Sabbati Sancti, ut supra diximus n. 317. & iterum dicemus in Sabbato in Albis n. 1. quamvis non sit plenissima; ut in die Resurrectionis. Et hic insuper notari volumus, Completorium in hoc Sabbato persolvi ritu Paschali, & in fine habere Antiph. *Regina Cœli*. Indicat ergo Rubrica manifeste, solemnitatem Paschæ incipere ante Matutinum Dominicæ Resurrectionis; non ergo a Matutino Paschali, ut Cavalerius hic dicit. Ne igitur in Sabbato Sancto sero recitetur formula benedictionis mensæ assignata pro die Paschæ, ratio esse non potest, quod festum Paschæ incipiat a Matutino paschali.

Nos autem potius diceremus, rationem esse, dispositionem ipsam Rubricæ, quæ etsi certe supponat, ad benedictionem mensæ procedi post Missam, atque adeo paschali tempore cœpto, nihilominus assignat peculiarem benedictionem paschalem dicendam in die Paschæ, ac deinceps per ejus Octavam; & peculiarem benedictionem paschalem dicendam in Sabbato Sancto: hæc igitur dicenda est in Sabbato Sancto sive in meridie, sive sero post solis occasum procedatur ad Mensam. Significatque Rubrica, ubi assignat peculiarem benedictionem pro Paschatis die: se loqui de die naturali, & civili, qui incipit a media nocte; atque adeo ante mediam noctem Dominicæ Resurrectionis recitari non poterit benedictio mensæ propria illius diei naturalis, & civilis: sed dicenda est benedictio propria assignata pro Sabbato præcedenti. Quæ item benedictio, cum sit paschalis, ut constat, ideo usurpari non potest in Cœna præcedentis feriæ sextæ, quæ est de tempore Passionis, & mortis Christi; imo nec in ipso Sabbato Sancto potest adhiberi, antequam incipiat paschalis solemnitas, puta ante Missam, quia nimirum est benedictio propria Sabbati Sancti, postquam cœperit paschalis solemnitas celebrari.

SUBSECTIO VIII.

De Residentia Episcoporum.

TRIDENTINUM sess. 23. c. 1. de Reform. indulget Episcopis, ex justa causa abesse a propriis Diœcesibus per trimestre, sive continue, sive interrupte intra Annum; eosque simul admonet, ne per illius temporis spatium, Quadragesimæ, Resurrectionis Domini, &c. diebus ab Ecclesiis suis Cathedralibus absint; nisi forte Episcopalia munia in aliis Diœcesum locis eos detineant. Vide dicenda in Appendice ad calcem Diarii c. 11. 369

SUB-

SUBSECTIO IX.

De Collatione Ordinum.

370 SABBATUM Sanctum est de Temporibus, quibus possunt conferri Ordines majores, ex juribus allegatis tract. 1. in Septembr. par. 1. n. 39. Qua primum ætate invecta sit in Ecclesiam hujusmodi Disciplina conferendi videlicet Ordines majores in Sabb. Sancto? examinat Meratus *to.* 1. *par.* 4. *tit.* 2. *n.* 8. Aliqua notanda quoad collationem Ordinum, videantur in Septembri a cit. num. 39. Hic autem specialiter notentur sequentia. Quæsitum fuit a S. C. R. *Utrum in Sabbato Sancto pro collatione sacrorum Ordinum Episcopus in suo domestico Oratorio teneatur Missam cum Prophetiis, ut in Missali, celebrare? Responsum fuit: Missam collationis Sacrorum Ordinum incipiendam esse a Prophetiis.* S. C. R. 21. Martii 1744. in Bergomen. apud Caval. post finem *tom.* 4. *in Append. post cap. de perpet. immut. festor.* Item: *Cum in Sabbato Sancto unica tantum in quavis Ecclesia Missa cantata admittatur: An Episcopus in privata Cappella, vel Oratorio possit ordinationem sub Missa lecta celebrare? & quatenus affirmative, an debeat post Communionem idem Episcopus pro Vesperis:* Alleluja. Vespere autem &c. Laudate Dominum, Magnificat &c. *dicere? Responsum fuit: ad mentem.* S. R. C. 20. Septembr. 1749. in *Taurinen.* in Hungaria. Apud Caval. l. cit. qui ait: non constare, quænam fuerit mens? Ad Missam tamen quod spectat, abunde patere ex præcedenti Decreto: eam ab Episcopo diei posse privatim in circumstantia tali. Quod autem prædictas Vesperas ab Episcopo in dicta Missa privata dici debeant, satis demonstrare, inquit, illud, quod de hujusmodi Vesperis tradunt insignes Autores, videlicet, ut nos supra notavimus: eas subrogatas esse loco Antiphonæ, & Orationis nuncupatæ *Communio*, & *Postcommunio*, ac potius gratiarum actiones esse, quam Officium vespertinum.

Qu. hic: utrum tempore Interdicti localis generalis possit in Sabbato Sancto Episcopus conferre Ordines? 371

℟. Negative. Primo, quia etiamsi secundum dicenda in Dominica Resurrectionis art. 7. Interdictum locale generale suspendatur in Festivitate Paschali: & festivitas Paschalis incipiat a Sabbato Sancto: non incipit tamen ante Missam; vid. dicta n. 317. versu: *Quod tamen:* & dicenda in Dom. Resurr. loc. cit. qu. 2. Secundo, etiamsi in Interdicto locali generali concedantur Divina Officia in Festivitate Paschali, & nonnullis aliis festivitatibus, de quibus suo loco: adhuc tamen negantur ea Sacramenta, quæ ante Interdicti suspensionem interdicta erant. Atqui in his erat collatio Sacramenti Ordinis. Ergo hæc manet interdicta. Ergo &c. Vide Dian. *edit. coord. tom.* 4. *tr.* 8. *Resol.* 100. §. 2. Filliuc. *to.* 1. *tr.* 18. *de Interd. cap.* 2. *qu.* 7. *num.* 50. Chiavet. *Consult.* 151. *nu.* 3. *fine* Bonac. *tom.* 1. *disp.* 5. *de Interd. pu.* 3. §. 2. *n.* 11. *fine.*

SUBSECTIO X.

Not. pro Agnus-Dei cereis.

ROMANUS Pontifex anno primo sui Pontificatus, & deinceps quolibet septennio consecrat ritu solemni in Sabbato Sancto quasdam formas cereas, 372

cereas, quæ vulgo vocantur *Agnus-Dei*: quasque distribuit populo gratis in Ecclesia Sabbato in albis. Nos quidem de hujusmodi Agnus Dei agemus in prædicto Sabbato in albis articul. 4.

SUBSECTIO XI.

De Benedictione Domorum in Sabb. Sanct.

373 Ex Rituali Rom. Pauli V. tit. 47. *In Sabbato Sancto Paschæ, Parochus, seu alius Sacerdos* (intellige de consensu, & delegatione Parochi: ut constabit ex modo dicendis:) *cum Ministro deferente vas aquæ ex benedictione fontium, ante perfusionem Chrismatis acceptæ, visitet domos suæ Parochiæ, eas aspergens aqua benedicta*. Porro hæc est una ex triplici benedictione domorum in eodem Rituali descripta, cujus item fit mentio in Ordine Romano antiquissimo, ubi de Officiis Sabbati Sancti fine, & ab Alcuino cap. de Sab. S. Præter significatam assignatur altera pro quocumque alio tempore, & tertia super domum novam, vel quodlibet aliud ædificium de recenti constructum. Jamvero quo ad priorem benedictionem, quæ sola præsentis est instituti, dicimus: benedictionem domorum in Sabbato Sancto esse de juribus Parochorum: (vide tamen infra dicenda versu: *etsi autem benedictio*:) unde *Non possunt Regulares in Sabbato Sancto benedicere domos Laicorum*. C. Concil. 23. Novembr. 1619. apud. Caval. *to.* 4. *c.* 24. *d.* 1. Qui autem *comment. in decr.* 4. *n.* 1. notat: consulto additum fuisse *Laicorum*: ut hinc, inquit, daretur intelligi, haudquaquam prohiberi ab Aspersione suorum Monasteriorum, & quorumcumque locorum, quæ ad ea spectant, aut cum eis sunt connexa. Monasteria Monialium, etiam quæ Ordinariis parent, consimili gaudent exemptionis privilegio, & ideo *Parochis nullatenus licet in Sabbato Sancto benedicere Collocutoris, aut januæ Monasterii Monialium Ordinario subjectarum, vel hospitio Tertiariorum connexo*. C. Concil. 23. Aug. 1727. apud Caval. dist. 4. Qui ibi nu. 2. idipsum affirmat de famulis, & famulabus Monialium, quæ cum non degant intra earumdem Monasterium interius, Parochis quidem subjectæ sunt quo ad receptionem Sacramentorum; (confer dicenda lib. 5. par. 2. in ejus 1. par. c. 3. num. 100.) cum tamen degant exterius intra Monasterium, seu in domibus circumvallatis muro Monasterii ad quas intratur per portam ipsius Monasterii: locali quadam exemptione gaudent: cujus ratione non potest Parochus in iisdem agere, nisi quæ expresse declarata sunt; unde in Sabbato Sancto non poterit easdem domos benedicere, sicut non potest benedicere Collocutoriis, & januæ ipsius Monasterii, per quam ad illas intratur. ita Caval.

Quarumcumque autem Monialium clausuram intrare in die Sabbati Sancti, aut quolibet alio die, causa benedicendi Monasterium, aut Cellas, omnibus, atque adeo ipsimet earumdem Monialium Confessario est interdictum, ut declaratur in sequenti Decreto: *Ad benedicenda Monialium Monasteria, & Cellas, die Sabbati Sancti, aut quolibet alio tempore, est omnibus prohibitus in clausuram ingressus*. C. Concil. 13. Septemb. 1583. & C. Episc. 4. Septembr. 1596. apud Caval. decr. 5.

Ita-

Itaque Parochus non potest benedicere in Sabbato Sancto Monasteria Regularium, & Monialium, aliaque loca iisdem Monasteriis pertinentia, vel adnexa, etiamsi intra suam Parochiam sint constituta.

Rursus non potest Parochus, præter suorum Parochianorum domos, benedicere domos Parochianorum alterius Parochi, si sit invitus, in Sabbato Sancto, vel in hebdomada majori, aut in Octava Paschæ, ubi usus extendat hodiernam benedictionem domorum ad hebdomadas quoque prædictas. Porro quemadmodum consuetudo universalis extendit præceptum Communionis Paschalis a Dominica Paschæ ad totam hebdomadam majorem, & Octavam Paschæ; ita similiter consuetudo particularis extendit alicubi prædictam benedictionem domorum a Sabbato Sancto ad hebdomadam majorem, aut etiam ad paschalem; ita ut in hujusmodi locis de jure Parochorum sit benedicere domos suorum respectivorum Parochianorum non solum in Sabbato Sancto, sed in aliis quoque diebus præcedentibus majoris hebdomadæ, aut etiam subsequentibus infra Octavam Paschæ; unde in iisdem locis *Nequeunt Regulares benedicere domos Diœcesis in hebdomada Sancta*. C. Concil. 2. Julii 1620. *in Bononien.* apud Caval. dec. 2. & Luc. Ferrar. *in sua Biblioth. edit.* 3. *Bononien. tom.* 1. V. *Benedictio* . *art.* 5. *n.* 12. Item *Non licet Parochis benedicere in hebdomada majori, seu in Octava Paschatis Resurrectionis, cum Stola, vel sine, domos alteri Parochiæ subjectas, invito hujus Parocho*. C. Concil. 17. Junii 1719. in *Maceraten.* apud Caval. d. 3. & Luc. Ferrar. *to.* 8. *in prima append. pag.* 181. *col.* 2. *cit. edit.*

Etsi autem Benedictio domorum in Sabbato Sancto, sive hebdomadibus prædictis de jure sit Parochorum: ubi vero contraria vigeat consuetudo, ita ut per longævum tempus, prædicto tempore ad domorum benedictionem non procedant Parochi: aut usus sit easdem benedici a quolibet Sacerdote, qui ab habitatoribus vocatus fuerit: praxim hujusmodi tuto servari posse, ait, se credere, Cavalerius in *d.* 2. *n.* 2. cum jam respectivi Parochi cesserint juri suo, nec redintegrentur ab allegatis Decretis, quæ contrariam non abolent consuetudinem. Sed & ubi consuetudo custodiat jus prædictum Parochis, probabile nihilominus reputat idem Caval. *in decr.* 3. *num.* 4. hebdomadibus quoque præfatis, saltem extra Sabbatum Sanctum, cui secundum Rubricas reperitur addicta domorum benedictio paschalis a Parochis facienda, & non nisi in commodum eorumdem extra illud alicubi protensa; probabile, inquam, reputat, domos benedici posse a quolibet Sacerdote: dummodo Parochus prius benedixerit eas, aut postmodum accedens, ut jure benedicendi fruatur suo, a benedictione non repellatur: quoniam allegata Decreta dignoscuntur edita, ad conservanda Parochorum jura, atque prærogativas: & hæc in casu omnino integra manent. Neque incongruum est, aut inutile, domum eamdem sæpius benedici: domorum etenim benedictiones, ex iis non sunt, quæ etiam quotidie iterari non valeant: sed potius ex iis, ad quarum iterationem multiplicatur cœlestis ros in domibus benedictis: ut ex eodem Caval. notabimus infra.

Animadvertendum vero est, benedi-

dictionis hujusmodi beneficio esse privandas domos meretricum, & peccatorum quorumlibet publicorum, ob indignitatem habitantium in eis; necnon domos, quæ publice expositæ sint aleis, ludisque vetitis. Caval. in *d.* 4. *nu.* 4. An autem possit benedici domus excommunicati? Affirmatur, loquendo de tolerato. Negatur de non tolerato. Vid. Quarti *de bened. tit.* 3. *sect.* 9. *dub.* 2. Sed quid? si excommunicatus non toleratus habitet una cum aliis non similiter excommunicatis? Respondetur adhuc negative, si reliqui sint omnes subordinati excommunicato prædicto: secus autem si saltem unus habitet, qui non sit illi subordinatus: tunc enim in hujus favorem posset utique benedici. Vid. Quarti loc. cit.

374 In benedictione domorum, quæ fit in Sabbato Sancto, Sacerdos sit paratus superpelliceo, & Stola coloris albi, *ex Rubr. Miss.* Similiter infra Octavam Paschæ: sed & infra hebdomadam majorem coloris ejusdem albi adhibendam esse stolam, ubi usus sit benedicendi domos infra prædictam hebdomadam, docet Caval. qui videri potest *comment. in decr.* 3. *a num.* 5. *ad* 8.

Benedictio domorum in Sabbato Sancto facienda est cum aqua e fonte baptismali eadem die reservata ante infusionem olei. Vide dicta subs. 3. §. 7. n. 336. Eadem aqua adhibenda est, ubi usus sit benedicendi domos per Octavam Paschæ. Ubi autem etiam per majorem hebdomadam benedictionem Sabbati Sancti usus extenderit, ibi in diebus ante Sabbatum Sanctum, seu antequam benedicatur fons baptismalis, adhibenda est aqua in forma consueta Ecclesiæ benedicta. Caval. *in decr.* 3. *num.* 10.

Sacerdos in Sabbato Sancto, seu benedictione domorum paschali jubetur aspergere *loca præcipua domus*: præcipuis, seu nobilioribus benedictis, & benedici reliqua reputantur. Cæterum si Parochia non fuerit plena populo, aut ubi usus extenderit benedictionem hanc ad duas supradictas hebdomadas, bene, & commode poterunt, domorum loca etiam non præcipua benedici. Caval. *in decr. num.* 9.

Dum Sacerdos in Sabbato Sancto aspergit loca, ex præscripto Rubricæ dicit antiphonam: *Vidi aquam:* primum versum Psalmi *Confitemini*. versum *Gloria Patri:* & postea eamdem repetit antiphonam. Hæc dici præscripta sunt aspersionis tempore; at si non sufficiant, non propterea repetenda erunt, aut progrediendum ad cæteros versus, & orationem, sed tantundem de psalmo *Confitemini* repetendum, quantum sufficit: moris instar quem descripsimus tr. 1. ubi de Dom. art. 3. sect. 2. n. 42. Aspersione autem absoluta, recitandus erit versus: *Ostende:* & Oratio. Caval. *n.* 11.

Cum hæc benedictionis formula præscripta sit ratione temporis, paschalis nempe, & pomeridiani Sabbati Sancti, in quo hæc benedictio fieri supponitur, tenenda quidem adhuc erit, ubi benedictio agitur intra Octavam Paschatis, per quam nedum durat paschale tempus, sed etiam festum ipsius Paschæ, juxta Rituum regulam, quæ Octavam unum diem cum festo reputat.

Si autem benedictio domorum anticipetur in majori hebdomada, seu fiat ante Sabbatum Sanctum in diebus

bus præcedentibus infra eamdem hebdomadam, docet Caval. *in cit. d.* 3. *nu.* 12. loco antiphonæ: *Vidi aquam*: subrogandam esse antiphonam: *Asperges* cum primo versu Psalmi: *Miserere*: post quem dicendum esse: *Gloria Patri*: & repetendam esse antiphonam; quæ si non sufficiant pro toto aspersionis tempore, Sacerdos, ait, occupabitur in recitando adeo de Psalmo *Miserere*: quantum satis erit: ut quidem ex eodem diximus in Dom. l. cit. pro aspersione solemni in Dominicis feri consueta. Absoluta aspersione, dicet versum: *Ostende*: sine *Alleluja* in ejusdem fine, cum reliquis versibus, & oratione: quam recitandam esse ut in formula benedictionis domorum extra Sabbatum Sanctum, congruentius existimat Cavalerius: eo quod Oratio assignata pro Sabbato Sancto faciat mentionem Paschatis: atque adeo non congruat tempori, si eadem dicatur in hebdomada majori; cæterum concedit, non fore absurdum, si diceretur, quia in ea fit quidem commemoratio Paschatis, sed non tamquam eo tempore occurrentis, sed magis ad Pascha sola fit allusio, quæ etiam extra tempus paschale fieri potest, & maxime quando agitur de benedictione, quæ pro paschali deservit.

375 Qu. hic: quare in Sabbato Sancto fiat solemnis, seu universalis benedictio domorum fidelium populorum?

℞. Renovari solet quotannis hæc domorum benedictio in Sabbato Sancto, ut, si ex malitia habitantium, aut alia de causa maligni spiritus ibi fixerint sedem, Deo permittente: virtute benedictionis, & Resurrectionis Christi expellantur: sicuti ab eodem Christo Domino triumphante in sua Resurrectione, princeps hujus mundi scilicet Diabolus ejectus est foras. Item quia nunc sanctificati fideles per Sacramenta annuæ Confessionis, & Communionis, in domibus benedictione sanctificatis fas est habitare. Quarti *de benedict. tit.* 3. *sect.* 9. *prælud.* 2. *fine*.

Generaliter autem etiam loquendo de benedictione domorum: virtute benedictionis hujusmodi primo fovetur pax, & concordia inter Domesticos. Secundo fugantur e Domibus spiritus maligni, ut præmissum est. Tertio Angeli sancti visitant illas, qui ideo custodiunt, protegunt, & defendunt habitantes, & ad cœlestem habitationem invitant, ut constat ex formula benedictionis hujusmodi. Estque notandum, quod supra etiam dicebamus, domorum videlicet benedictiones ex iis non esse, quæ etiam quotidie iterari non possint, sed magis ex iis, ad quarum iterationem multiplicatur ros cœlestis in domibus benedictis: ut animadvertit Caval. *in supra cit. d.* 3. *n.* 4.

Antequam claudamus subsectionem hanc de benedictione domorum in Sabbato Sancto a Parochis facienda, hic meminisse juvabit, salutaris statuti Sancti Caroli in Mediolanensi Concilio Provinciali quinto, tit. *de iis, quæ ad Sacramentalia, & Sacramenta generatim pertinent*: ita se habentis: *Benedictionis hujus causa, occasioneve, nihil plane quidquam, vel minimum, neque is, neque Sacerdotes, Clericive, quos sibi socios, adjutoresve adjunxerit, petant, exigant, ac ne sponte quidem ultroque oblatum, donove datum accipiant*. Ubi similis dispositio Synodalis non habeatur expressa, vetans accipere

pro

pro hujusmodi benedictione dona quæque, etiamsi sponte, ultroque forent oblata: caveant nihilominus Parochi, ne hodiernam benedictionem domorum reddant vilem, aut insuper odiosam Parochianis; quod utique eveniet, si intrantes domos, excitent, etiam indirecte, habitantes, ad aliquid tribuendum; & si prætergredientes humiles pauperum casas, currant ad palatia divitum; ita ut videantur, quasi ad eleemosynam colligendam circuire Civitatem; *si vero non fuerint saturati, & murmurabunt*. Ps. 58.

SUBSECTIO XII.

Not. pro Salut. B. V. ad pulsum campanæ.

376 QUONIAM tempore paschali ad consuetum signum Salutationis B. M. V. in Aurora, meridie, & sero recitanda est Antiphona: *Regina Cæli:* cum ℣. & Orat. propr. quemadmodum notabimus sequenti lib. 5. part. 1. cap. 3. num. 1. & solemnitas paschalis incipit a Missa Sabbati hujus, secundum dicta superius num. 317. ideo ab hoc Sabbato recitanda est Antiphona prædicta, quando datur signum præfatum, campanarum pulsu, ad salutandam Beatissimam Virginem. Licet autem in meridie hujus Sabbati cœpta sit paschalis solemnitas, non videtur tamen congruum, quod ea Antiphona incipiat recitari, antequam in Divinis Officiis audiatur. Porro post horas canonicas (quarum horarum Antiphona *Regina Cœli*, aliæque finales Antiphonæ sunt veluti pars. Vid. dicta hoc tr. 2. lib. 2. cap. 3. n. 1. fin.) eadem Antiphona recitatur quidem ab hoc Sabbato, sed post Completorium Sabbati hujus: atque adeo longe post meridiem. Unde congruum videtur, quod nonnisi ab hoc Sabbato sero incipiat adhiberi pro salutatione prædicta ejusdem Sanctissimæ Dei Genitricis. Recitatur autem Antiphona laudata cum ℣. & Orat. toto paschali tempore stando, seu erecto corpore: uti dicetur, & ratio assignabitur sequenti lib. 5. cit. c. 3.

Finis Tomi II. Anni Ecclesiastici.

ELEN-

ELENCHUS

Librorum, Partium, Capitum, Articulorum, Sectionum, Subsectionum, Paragraphorum, Quaestionum.

TOMI SECUNDI

TRACTATUS SECUNDI

DIARII LITURGICO-THEOLOGICO-MORALIS.

PARS SECUNDA.

LIBRI IV.

mere

Sub-

in

Tomo Primo Anni Ecclesiastici

ERRATA				CORRIGE
Pag.	col.	lin.		
11	2	7	præsentes	ad præsentes
21	2	1	& sunt cantandæ duæ M.	non sunt cantandæ
22	1	27	Ecclesia	Ecclesiam
23	1	18	Qu. 5.	Qu. 6.
45	1	14	ubi postquam sic habet.	ubi sic habet:
46	1	9	habentur in præcepto;	habentur in sua Patria;
50	1	38	præcedentem	præcedente
51	1	39	ne detur locus	ut detur locus
55	1	44	cap. præced.	articulo præced.
58	1	45	in præced. par. 1. huj. par. c. 1.	in præced. cap. 3.
63	1	29	innovationis	immutationis
63	2	41	impedita	non impedita
70	2	17	illam	illas
73	2	9	*commemoramus quia*	*commemoramus, nostrumque invo-latum, quia.*
79	1	14	proprium	prævium.
90	2	32	immediate sequenti, in quo	immediate sequenti, agemus libro sequenti, in quo

In hoc Tomo II.

ERRATA				CORRIGE
Pag.	col.	lin.		
32	1	40	Congr. L. R. U. Inquis.	Congr. S. R. Univ. Inqu.
56	2	10	sequantur	sequatur
72	1	6	gaudeat	gaudent
160	2	38	*studans*	*studeas*
167	1	21	& lance	ex lance
169	2	7	Carthagensi	Carthaginensi
171	2	20	non nonnisi	nonnisi
175	1	29	incroductus	introductus
176	1	34	*Pœnitentiam*	*Pœnitentium*
180	1	32	hujusmovi	hujusmodi
184	1	15	hebdomæ	hebdomadæ
187	1	33	sacris	sacri
188	1	19	Sacrista	Sacristia
191	1	41	occidutur	occidatur